

τόξα—ὡς νέος καὶ εὐδαίμων σύζυγος,
ἐν πᾶσι τοῖς συνήλικοις τυχερός,
καλὴν κερδίσας νύμφην καὶ ἀνάεδνον.

Τὴν ἐντολὴν του περατώσας ὁ Θεὸς
τὸν Ὑπνον καὶ τὸν Θάνατον, τοὺς ἀδελφούς,
καλεῖ, καὶ διατάττει εἰς τὴν ἐκτενῆ
Λυκίαν νὰ μεταφερθῇ ὁ Σαρπηδῶν.

Ὡς ἐν ἀγκάλαις πατρικαῖς καὶ τρυφεραῖς
τὸν ἔλαβον ὁ Ὑπνος καὶ ὁ Θάνατος
μὲ λύπην καὶ ἀγάπην καὶ μὲ προσοχὴν
μὴ τοῦ νεκροῦ προσώπου διαταραχθῆ
ἢ σοβαρὰ γαλήνη, μὴ τοῦ ἀνδρικοῦ
σώματος ἢ μεγαλοπρέπεια βλαθῆ.

Οἱ Λύκιοι βοθέως προσεκύνησαν
τῆς φοβερᾶς ἀναισθησίας τοὺς Θεοὺς
καὶ τὸν καλὸν τῶν ἀνακτα παρέλοθον
νεκρὸν τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ τὴν μερρὴν λαμπρὸν
ἀκμαῖον, καὶ εὐώδη, καὶ γαλήνιον.

Μνημεῖον τῷ ἀνήγειραν μαρμάρινον,
κ' ἐπὶ τῆς βάσεώς του μὲ ἀναγλυφὰς
ἐμπειροὶ γλυπταὶ ἐξιστόρησαν τὰς νίκας
τοῦ ἥρωος καὶ τὰς πολλὰς του ἐκστρατείας.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1898.

ΚΩΝΣΤ. ΚΑΒΑΦΗΣ.

ΑΞΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ

Ἡ τέχνη, εἶνε τὸ πρῶμα, δ' αὐτοῦ ὁποίου καὶ τὰ πλέον εὐτελῆ πράγ-
ματα ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ἴδῃ τις.

* *

Εἰς τὴν τέχνην, ὅπως καὶ παντοῦ, ἡ παρακμὴ φαίνεται εἰς τὴν σκο-
τεινότητα τῶν ἰδεῶν.

* *

Τὰ τελειότερα ἔργα εἶνε τὰ πλέον καθαρὰ, τὰ πλέον εὐληπτα.

« Η ΧΑΪΔΕΜΕΝΗ »

Στὸν φίλον μου

NIKO ZAFIJA

ΥΧΝΑ ἡ Ρίνα ἐπήγαυε καὶ ἔβλεπε τὸ ἔργον του ἐκεῖνο,
Μὲ κάποιαν φιλαυτίαν μάλιστα ἐστέκετο καὶ τὸ
ἐκαμάρονε, ἀφοῦ εἶχεν ἐμπρός της τὸ ὁμοίωμά της,
καὶ ἀνεπόλει τὴν ἐποχὴν ἐκείνην—ὕπανδρευμένη τώρα—
τῶν ἐρώτων της.

Ὅσάκις εἰσῆρχετο εἰς τὸ γραφεῖόν του, τὰ ἴδια της ἄθελα
ἐπιπτον ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος ἐκείνου, καὶ ἔνοιωθε μέσα της ζωὴν.

Καὶ ἦτον εὐχαριστημένη ἡ Ρίνα.

Τῆς ἤρρεσε νὰ ἐνθυμῆται τὴν ὥραίαν ἐκείνην ζωὴν,—τὴν ζωὴν
ἐκείνην τῆς νεότητος τὴν ἀνίδειν, τὴν πλημμυρισμένην ἀπὸ ὄνειρα,
ἀπὸ χιμαίρας.

Μὰ καὶ ἄτι ἄλλο τῆς ἐνθύμιζε τὸ ἔργον του ἐκεῖνο—ἄτι,
ποῦ νὰ τὴν κάμνη ν' ἀναπολῆ μὲ περισσοτέραν εὐχαριστησιν τὴν
νεότητά της, ποῦ νὰ τὸ περιβάλλη σύννεφο ὄνειρου, καὶ ποῦ νὰ
αἰσθάνεται μέσα της κάπως περισσοτέραν ἀκόμη ἀγάπην πρὸς τὸν
σύζυγόν της. Τῆς ἐνθύμιζε καὶ τὰς περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας
εἶδε τὸ φῶς τὸ καλλιτέχνημα ἐκεῖνο.

Ἀλήθεια! Ὅσάκις τὸ ἔβλεπε, ἔνοιωθε σὰν νὰ τῆς λέγη κάποια
φωνούλα μέσα της: «Θυμᾶσαι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τὸ ἀπόγευμα
ἐκεῖνο ποῦ καθισμένη σ' ἓνα βράχο ἐπάνω, εἶδες ἕξαφνα τὸν Πέ-
τρο ἐμπρός σου; Καὶ πόσο χτύπησεν ἡ καρδιά σου τότε!.. Καὶ
πῶς ἡ ἀπελπισία ἐπλημμύρισε τὸ στήθος σου, γιατί ἔπρεπε νὰ
τοῦ εἰπῆς, πῶς δὲν τὸν ἀγαπᾶς πλέον· πῶς δὲν τὸν θέλεις γιὰ
ἄνδρα σου, ἀφοῦ οἱ γονεῖς σου δὲν τὸν θέλουν, καὶ ὁ κόσμος λέει
τόσα πολλὰ ἐναντίον του, ἐνῶ ἐσὺ τὸν ἀγαποῦσες· τὸν ἀγαποῦσες
πολύ... Θυμᾶσαι πόσο ὑπέφερες τότε;»

Αὐτὰ τὰ λόγια ἄκουε μέσα της ἡ Ρίνα· τὴν μουσικὴν αὐτὴν,
ποῦ ἦτον σὰν γλυκὸ νανούρισμα τῶρα, στὰ τωρινὰ της χρόνια.

Καὶ ἦτον εὐτυχισμένη ἡ Ρίνα.

'Αγαπούσε τὸν ἄνδρα τῆς' καὶ τὴν ἀγαποῦσε κ' ἐκεῖνος. Καὶ οἱ δύο τοὺς μαζὺ—χωρὶς κανένα παιδάκι, μονάχοι—ἀφιέρωσαν τὴν ἀγάπην των στὸ ἄγαλμα ἐκεῖνο.—Γιατὶ τὸ ἀγαποῦσε καὶ ὁ Πέτρος πολὺ. Περισσότερο μάλιστα ἐκεῖνος.

Εὐτυχισμένη ζωὴ καλλιτέχου.

Εὐτυχισμένη Ρίνα, μὲ τὸν ἄνδρα σου.

II

Καὶ οἱ λόγοι ἐκεῖνοι τῆς συζύγου του, τοῦ ἐφάνησαν πολὺ παράδοξοι τότε.

Δὲν ἤμποροῦσε πρὸ πάντων νὰ ἐξηγήσῃ τὸν τόνον ἐκεῖνον τῆς φωνῆς τῆς, καὶ ἐν γένει τὸ ὄφρος μὲ τὸ ὅποιον τοῦ ὠμιλοῦσε τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ἄλλὰ δὲν τῆς ἐξήγησε καμμίαν ἐξήγησιν.

Τὴν παρετήρησε μόνον μ' ἓνα βλέμμα ἐρωτηματικόν, ὡσὰν νὰ ἐξήτει κάτι ν' ἀναγνώσῃ ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς.

Ἡ Ρίνα δὲν ἐτόλμησε νὰ προσθέσῃ ἄλλο τι.

Ἡ διαμαρτυρία του ἐκείνη ἡ ἄφωτος—τὴν ὅποιαν διέκρινεν εἰς τὴν αἰφνιδίαν μεταβολὴν τῆς φυσιογνωμίας του—καὶ ἐκεῖνο τὸ βλέμμα τὸ διαπεραστικόν, ποῦ μέσα εἰς τὰς σκέψεις τῆς ἔνοιωθε πῶς ἐξητοῦσε νὰ εἰσχωρήσῃ, τὴν ἐκράτησεν ἐκεῖ πρὸς στιγμὴν ἐνώπιόν του, ἄφωτον.—Εἶδεν ὅτι ἡ ἀπόπειρά τῆς ἐματαιώθη. Πρέπει νὰ τοῦ ἐξηγηθῇ ἄλλῶως, καὶ νὰ εὕρῃ τὴν ψυχολογικὴν στιγμὴν, τὴν κατάλληλον. Καὶ ἐξῆλθε τοῦ γραφείου του, ψιθυρίζουσα δικαιολογητικὰς τινὰς λέξεις, μ' ἓνα ἕλαφρόν καὶ ἥσυχον βᾶδισμα, ζητοῦσα δι' αὐτοῦ ν' ἀφαιρέσῃ πᾶν τὸ δυνατόν νὰ δώσῃ κάποιαν ἐξήγησιν τῶν λόγων τῆς εἰς τὸ βλέμμα του, τὸ ὅποιον—ἦτο βεβαία—τὴν παρηκολούθει ἐξερχομένην.

Ἐκεῖνος στραφεὶς ἡσύχως, ἐπροχώρησεν ὀλίγα βήματα, καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, εἰς ψᾶς ταυτοχρόνως δύο-τρία βλέμματα ἐπὶ τοῦ ἔργου του ἐκεῖνου. Πόσον παράξενα τοῦ ἐφάνησαν τὰ λόγια ἐκεῖνα τῆς 'Ρίνας.' Ὅσο τὰ ἐσκέπτετο, τόσο πλέον παράδοξα τοῦ ἐφάνιντο, τώρα.

Ἄλλ' ἰδοὺ περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

Μέσα εἰς τὸ γραφεῖόν του, διέκρινε τις μετὰ ἰδιαιτέρας ἐπιμελείας καὶ φροντίδος τοποθετημένον καὶ ἐν μικρὸν ἄγαλμα γυναικὸς καθημένης ἐπὶ βράχου καὶ βυθισμένης εἰς σκέψεις.

Ἡ κεφαλὴ τῆς ἔκλινε πρὸς τὰ κάτω ὀλίγον καὶ δεξιὰ, ἐνῶ διὰ τῶν δακτύλων τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς περιέστρεφε—μηχανικῶς—τὸ ἔβλεπε—ἓνα δακτύλιον εἰς τὸν μικρὸν δάκτυλον τῆς δεξιᾶς.

Καὶ ἐφάνιστο βυθισμένη εἰς ὄνειρον, τίς οἶδεν ὅποιον, καὶ ἔβλε-

πες, μὲ τὸ φρεμβὸν ἐκεῖνο βλέμμα τῆς, μὲ τὴν καθ' ὅλου μελαγχολικὴν ἐκείνην στάσιν, ὡσὰν νὰ παρηκολούθει εὐτυχεῖς πλὴν παρελθούσας τοῦ βίου τῆς στιγμᾶς.

Καὶ εἶχε κάτι τι τὸ ἀπέριως μελαγχολικὸν ἢ ἐν γένει στάσις τῆς, καὶ ἡ ἕλαφρά πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς κεφαλῆς τῆς κλίσις, καθὼς καὶ αἱ γραμμὴ ὄλαι τοῦ προσώπου τῆς, προεῖδον ἓνα τόνον, κάποιον παράπονον κρυφὸ ποῦ εἶχε μέσα τῆς' καὶ ἔβλεπε ὅτι ἡ κόρη εὐτυχῆς ἄλλοτε, ἐξήτει τώρα νὰ διασκεδάσῃ τὰς μονοτόνους καὶ πληχτικὰς τῆς ζωῆς τῆς ὥρας, εἰς τὸ παρελθόν.

Ἦτο τοῦτο ἐν ἀπὸ τὰ πρῶτὰ τοῦ ἔργου. Ἄλλ' εἰργασμένον εἰς στιγμᾶς ἀληθοῦς ἐμπνεύσεως, εἰς στιγμᾶς ἐξάρσεως ποιητικῆς.

Καὶ ἔκτοτε μὲ ἀγάπην ὅλως ἰδιαιτέραν, περιέβαλλε τὸ ἔργον του αὐτό.

Ἡσθάνετο δι' αὐτό, κάτι τι ἰδιαιτέρον' κάτι τι βαθύτερον. . .

Πολλὰ παρῆλθον ἔκτοτε ἔτη, καὶ ἡ ἀγάπη του ἐκείνη, ἀντὶ νὰ μετριάσθῃ, εἰς ἐναντίας ἐμεγάλωνε. Καὶ σιγὰ σιγὰ, τὸν κατέλαβεν ἀληθῆς πλέον ἔρωσ πρὸς τὸ ἔργον του αὐτό.

Ἐνόμιζεν ὅτι ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ ερείπια τῶν περασμένων, ἐξεθάπτετο τώρα ὁ παλαιὸς του ἔρωσ.

— Ὁ ἔρωσ πρὸς τὴν σύζυγόν του ὅταν ἦτο κόρη.

Ἡ ἀγάπη εἶνε ἡ ἴδια πάντα. Φθάνει ν' ἀγαπᾷ κανεὶς ἀληθινά.

Καὶ αὐτὸς ἠγάπα. Ἡ καρδιά του—καρδιά ἀληθοῦς καλλιτέχου—ἦτο πλημμυρισμένη ἀπὸ ἔρωτα πάντα.

Καὶ εἰς τὴν πέτραν ἐκείνην, πῆν σκαλισμένην ἀπὸ τὸ ἰδίον του χέρι, εὗρθηκε τὸ ἰνδαλμὰ του. Εὗρθηκε κάτι τι, ποῦ νὰ τ' ἀγαπᾷ αἰώνια, καὶ νὰ εἶνε αἰώνια ἡ ἀγάπη του.

Καὶ τὴν ἀφιέρωσε τὴν ἀγάπην τοῦ τώρα, εἰς τὸ ἔργον του ἐκεῖνο· εἰς τὴν «χαϊδεμένην.»—ὅπως ἐσυνείδηζε νὰ τὸ ἀποκαλῆ.

Καὶ πῶς νὰ μὴ τὸ λατρεύῃ; Εἰς αὐτὸ ἔβλεπε τὸν κόσμον, τὴν ζωὴν ἐκείνην τὴν ὅποιαν πάντοτε ὠνειροπόλει, καὶ μέσα εἰς τὴν ὅποιαν ἀπὸ νέος ἀκόμη ἐζοῦσε.

Καὶ ἐκάθητο ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους καὶ τὸ ἔβλεπεν ὡς ἐν ἐκστάσει.

Ἐβουίζετο εἰς τὰ ὄνειρα ἐκεῖνα τὰ γλυκὰ, ποῦ τὰ νανορίζει τὸ κρυφὸ κ' αἰώνιο τραγοῦδι.

Σὰν Παναγιὰ τώρα μυστικῆ, ἔκλεισε στὴν καρδίᾳ του μετὰ, τὸ ἰνδαλμα τῆς γυναικὸς, ποῦ ἐλάτρευε τώρα.

Καὶ αἰφνίς, χωρὶς νὰ τὸ περιμένῃ, χωρὶς νὰ τὸ φαντασθῇ κ' ἐν ποτέ, ἀφοῦ ἐγνωρίζε πόσον καὶ ἡ 'Ρίνα τὸ ἀγαποῦσε, ἔργεται καὶ τὸν συμβουλεύει νὰ τὸ πωλήσῃ! Νὰ τὸ δώσῃ, ἀφοῦ κάποιος ἐξήγησε νὰ τ' ἀγοράσῃ.

Νὰ τὸ πωλήσῃ! . .

Νὰ δώσῃ κατὶ πολῦτιμον τὴν ζωὴν του αὐτὴν. . . Ἄλλὰ τὴν «χαϊδεμένην» του. . . ὦ! ἄς μὴ τὸ σκεφθῇ ποτὲ πλέον. ποτὲ.

Καὶ οὔτε ἕκαμεν ἕκτοτε τὴν παραμικρὰν ἐπ' αὐτοῦ ὀμιλίαν εἰς τὴν Ῥίναν.

* *

Ὁ ἔρωσ του ὅμως αὐτός, ἤρχισε πρὸ πολλοῦ νὰ χαλαρώνῃ καὶ—χωρὶς αὐτὸς νὰ τὸ αἰσθάνηται—τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν σύζυγόν του.

Αἰσθημα ἰσχυρότερον κυριαρχῆσαν τῆς καρδίας του, ἤρχισε νὰ ἐξασθενῇ βαθμιαίως τὸ προὔπαρχον. Ἡ ἐποχὴ τῶν ἐρώτων του πλέον παρήλθε· καὶ ἀφοῦ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ἀγαπᾷ κανεὶς τὴν σύζυγόν του, ὅπως καὶ πρὶν τὴν νυμφευθῆ, σχεδὸν—ὡς ἐρωμένην ἀκόμη—διεδέχθη ἡ ἡρεμος καὶ θετικὴ τῆς συζυγικῆς ἀγάπης ἐποχὴ· δὲν παρήλθον πολλὰ ἔτη, καὶ ἤρχισε καὶ αὐτὴ νὰ κλονίζηται.

Καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισεν ἀσυνειδήτως νὰ μεταβάλλῃ καὶ τὸν τρόπον τοῦ ζῆν.

Τοὺς συχνὸς τώρα καὶ στεροστούπους μετὰ τῆς Ῥίνας περιπάτους, ἤρχισε νὰ βραδύνεται, καὶ ἡ ἐν γένει τέλος πρὸς αὐτὴν συμπεριφορὰ του, ἤρχισε καὶ πῶς ν' ἀλλάσῃ.

Ἄλλ' ἡ φύσει ζηλότυπος τῆς γυναικίως καρδία, δὲν ἤργησε νὰ τὸ ἀντιληφθῇ.

Ἐνα μόνον ἤθελε νὰ μάθῃ: τὸ διατί.

Αὐτὸ ἐτυραννοῦσε τὸν νοῦν τῆς τώρα· αὐτὸ ἐβασάνιζε καὶ ἐσκότιζε τὰς σκέψεις τῆς.

Καὶ προσπαθοῦσε μὲ κάθε τρόπον τώρα ν' ἀνακαλύψῃ τὴν αἰτίαν, καὶ παρακολουθοῦσε κάθε κίνησιν τώρα τοῦ συζύγου τῆς.

Ἀπὸ τοὺς λόγους του, ἀπὸ τὸ βλέμμα του, ἀπὸ κάθε τι τέλος, κατὶ προσπαθοῦσε ν' ἀρπάξῃ νὰ ἐνοήσῃ ἐξητοῦσε.

Ἄλλὰ τὰ πάντα ἀπέβησαν μάταια, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐξηγηθῇ ἀπ' εὐθείας μαζὺ του.

Δὲν τοῦ ἐπταίσε ποτὲ εἰς τὴν ζωὴν τῆς. Ποτὲ δὲν τοῦ ἔδωσε τὴν παραμικρὰν ἀφορμὴν. Πῶς λοιπὸν ἔπαυσε νὰ τὴν ἀγαπᾷ ὅπως πρὶν, ἐσκέπτετο. Ἀγάπησεν ἄλλην; Ἴσως καὶ αὐτὸ.

Ἄλλ' ἀκριβῶς τοῦτο ἐξητοῦσε νὰ μάθῃ.

Καὶ δὲν ἤργησε νὰ τὸ ἀντιληφθῇ—νὰ τὸ μαντεύσῃ μάλλον.

Ἐνα ἀπόγευμα ποῦ εἶχεν ἐπιστρέφει εἰς τὴν οἰκίαν του ὁ Πέτρος, τοῦ ἐπρότεινε ἐκείνη νὰ ἐξέλθουν εἰς περίπατον ὀλίγον.

Ἦτο τόσον γλυκὺ τὸ ἀπόγευμα ἐκεῖνο! . .

Ὁ ἀέρας εἶχε πέσει, καὶ κύματα μικρά, ἐκπνέοντα μόλις ἐγλυφαν ἀσθενικὰ τοὺς πλησίον ἐκεῖ βράχους. Μακροῦ ἐφαίνετο μιὰ ψαροπούλα ποῦ ἐπέστρεφε μὲ ἀναπεπταμένον ἄλλα κυματίζον τὸ μικρὸ τῆς πανάκι, τῇ βοηθείᾳ τῶν κωπῶν. Καὶ μακρότερα ἀκόμη· πέραν ἐκεῖ ποῦ ἀγγίζει τὴν θάλασσαν ὁ οὐρανός, τὸν ἥλιον νὰ κατέρχεται πρὸς τὴν δύσιν ἀργά, ἀργά. . .

Ἄλλ' ἐκεῖνος ἠρονήθη. Προσεποιήθη μάλιστα ὅτι ἔχει ἐργασίαν, καὶ ζητῶν συγγνώμην, εἰσῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖόν του.

Τώρα εὐρήκεν ὅτι ἦτο ἡ κατάλληλος δι' αὐτὴν στιγμή, ὅπως τοῦ ἐξηγηθῇ· καὶ ἀφοῦ ἀφῆκε νὰ παρέλθουν ὀλίγα λεπτά, ἤνοιξεν ἡρέμα τὴν θύραν διὰ νὰ μὴ τὸν ταράξῃ αἰφνιδίως ὑποθέτουσα—ἂν καὶ τῆς ἐφαίνετο παράδοξον τοιαύτην ὥραν—ὅτι ἐργάζεται, καὶ εἰσῆλθεν.

Ἐκεῖνος δὲν τὴν ἀντελήφθη ἀμέσως. Ἐκάθητο εἰς τὴν γωνίαν τοῦ ἀνακλίντρου του, καὶ μὲ τὴν κεφαλὴν στηριγμένην ἐπὶ τοῦ τοίχου, διηθῦνε τὸ βλέμμα του εἰς ἕνα ὠρισμένον σημεῖον.

Ἦσυχία ἀπόλυτος ἐβασίλευσε εἰς τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο. Αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες τοῦ δύοντος ἡλίου, εἰσῆρχοντο διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου, καὶ ἕνα φῶς ὑπόξανθον ἐγύνητο μέσα.

Μόνον ὅταν ἐπροχώρησεν ἐκείνη ὀλίγα βήματα πρὸς αὐτόν, τότε τὴν ἐνόησε, καὶ—διὰ πρώτην φορὰν τώρα—ἤσθάνθη κάποιαν ταραχὴν μικράν.

— Αὐτὴ εἶνε ἡ ἐργασία σου, Πέτρο; τοῦ λέγει πλησιάζουσα καὶ καθίζουσα πλησίον του.

Ἐκεῖνος δὲν ἀπήντησε.

Τὴν στιγμήν ἐκείνην τοῦ ἐφάνη ὡς ἐὰν συνῆλθεν ἀπὸ ὄνειρον—ὄνειρον γλυκὺ. . . Ὅλα τὰ περὶ ἀντικείμενα, τοῦ ἕκαμον τὴν στιγμήν ἐκείνην τὴν ἐντύπωσιν, ἦν προξενούν εἰς ἀνθρώπων αἰφνιδίως ἐξυπνήσαντα ἀπὸ ὕπνου βαθύν.

Ἐκείνη ἐπρόσθεσε:

— Δὲν μ' ἀγαπᾷς τώρα, Πέτρο, ὅπως πρὶν. Περετήρησα ὅτι κάποια ἀδιαφορία, κάποια ψυχρότης ἔχει γεννηθῆ μέσα σου, χωρὶς νὰ εἰςεύω διατί, ἀλλὰ καὶ χωρὶς—εἶμαι βεβαία—νὰ εἶμαι ἐγὼ ἡ αἰτία. Πές μου τί ἔχεις. Πές μου τί συμβαίνει· θέλω νὰ τὸ μάθω, Πέτρο· τὸ ἐπιθυμῶ. Καὶ διὰ τοῦ ἀριστεροῦ τῆς βραχίονος περιέπτυξε τὸν λαιμόν του.

Ἐκεῖνος χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ, χωρὶς νὰ στραφῇ νὰ τὴν ἰδῇ καὶ, ἔλαβε τὴν χεῖρά τῆς καὶ κρατῶν αὐτὴν διὰ τῆς δεξιᾶς, «κύταξε, Ρίνα» ἰδὲς πόσον ὠραῖον εἶνε τὸ ἀγαλμα ἐκεῖνο! Δὲν σοῦ ἐξυπνᾷ μέσα σου ἕνα κόσμον ἐλόκληρον; Κύταξε, ὅπως ἔχουν τότε—τότε ποῦ ἤσουν τόσο νέα· μικροῦλα ἀκόμη! . . Θυμᾶσαι ποῦ συ—

γὰ μού τὸ ἔλεγε, καὶ μού ἐνθούμιζες τὰς περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας τὸ ἔκαμα; Κύτταξέ το καλὰ, καὶ θὰ αἰσθανθῆς ὅ,τι ἐγὼ νοιώθω μέσα μου· τώρα πῆς μου ἂν δὲν ἔγω δικαίον νὰ εἶμαι ἐρωτευμένος μαζί του. Τὸ βλέπεις, Ρίνα;

* *

Μέσα εἰς τὸ δωμάτιον ἐκείνο—παραπλεύρως ἄλλου δωματίου χορησιμύοντος ὡς ἐργαστήριον—εἰς οὐδέναν ἐπέτρεπε τὴν εἴσοδον. Καὶ εἰς τοὺς οἰκείους του αὐτοὺς ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ εἰσέρχωνται, ὅταν ἐκεῖνος ἔλιπε.

Μόνον ἡ Ἀννέτα εἶχεν ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον, καὶ αὐτὴ μόνη ἐφρόντιζε νὰ τὸ διευθετῆ ἐκάστοτε.

* *

Καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς ἡ Ρίνα ἐζήτηε νὰ δώσῃ ἄλλην ἐξήγησιν· ν' ἀποδώσῃ εἰς ἄλλην αἰτίαν τὰ παράδοξα ἐκεῖνα λόγια τὰ ὅποια διὰ πρώτην ἤδη φοράν ἤκουεν ἀπὸ τὸ στόμα του.—Πόσον ἄλλως τε γελοῖον τῆς ἐφαίνετο νὰ ἀποδώσῃ τὴν ψυχρότητά του, εἰς τὴν ἄμετρον ἀγάπην τὴν ὅποιαν ἔτρεφε διὰ τὸ ἔργον του ἐκεῖνο. Καὶ αὐτὴ τὸ ἀγαπᾷ, ἀλλὰ δὲν ἔπεται ὅτι πρέπει καὶ νὰ μετριάσῃ τὴν πρὸς τὸν σύζυγόν της ἀγάπην.

«Ναί! ἀλλὰ τί ἐδήλουν ἄρᾶ γε οἱ λόγοι του ἐκεῖνοι;» ἤρχισε νὰ σκέπτεται.

«Καὶ ἐπὶ τέλους, εἶπε τάχα παράξενον, ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν μετὰ ὀριμωτέραν σκέψιν, νὰ συμβαίνει καὶ τὸ τοιοῦτον;

Καὶ εἰς τὴν ἰδέαν αὐτὴν, τὸ πρόσωπόν της συνωφρυνθῆ πρὸς στιγμὴν. Οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐκινήθησαν νευρικῶς, καὶ προσηλώσασα τὸ βλέμμα της εἰς ἓν σημεῖον, ἀκίνητον: «αὐτὸ εἶνε ὃ εἶμαι βεβαία· εἶμαι βεβαία», ἐψιθύρισεν.

* *

Δὲν παρῆλθον πολλὰ ἡμέραι—ἡμέραι κρυφίας ἀγωνίας· βασιανιστικῶν σκέψεων—καὶ μίαν πρωίαν ἐπαρουσιάσθη εἰς ἀγοραστῆς, καὶ μάλιστα,—ὅποια εὐτυχῆς δι' αὐτὴν σύμπτωσις—τοῦ ἔργου του ἐκεῖνου! Τῆς ἀντιζήλου της, ὅπως ἤρχισε νὰ τὴν αἰσθάνεται μέσα της τώρα.—Διότι ἔπαυσε τώρα ἡ Ρίνα νὰ τὸ ἐπισκέπτεται τόσο συχνά, καὶ τῆς ἐφαίνετο μάλιστα ὅτι ἦτο ὑπερβολικὸς εἰς τὴν ἀγάπην, ποῦ ἔτρεφε διὰ τὴν «Χαιδευμένην».

Ὁ Πέτρος ἔδωκεν ἑννοεῖται ἀνοητικὴν ἀπάντησιν, μὴ ἑννοῶν κατ' οὐδέναν λόγον νὰ πωλήσῃ τὸ ἔργον του ἐκεῖνο. Ὅταν δὲ ἡ Ρίνα τὸν ἠρώτησε εὐθὺς ὡς ἔφυγεν ὁ ἐπισκέπτης, περὶ τίνος

ἐπρόκειτο—ἂν καὶ ἐκ τῶν τελευταίων τῆς ὀμιλίας των λέξων, ἣν ἔκαμον ἐξερχόμενοι τοῦ δωματίου, ἐμάντευσε τί τρέχει—εἶμαθε παρ' αὐτοῦ τὰ καθέκαστα, ἐνῶ εἰς τὰ χεῖλη του ἐπλανᾶτο ἓνα ἐλαφρόν, εἰρωνικὸν σχεδὸν μειδίαμα, ὡσὰν νὰ ἔλεγε: «τί κουτὸς ποῦ ἦτο νὰ ἐπιμένῃ ἀκόμη».

Ἡ περιστάσις τῆς ἐφάνη κατάλληλος ὅπως δώσῃ καὶ αὐτὴ τὴν γνώμην της. Καὶ ψυχραίμως τοῦ λέγει: «Καὶ διατί ὄχι; Σοῦ ἐπαρουσιάσθη καὶ ἄλλοτε περιστάσις, ἐνθουμείσαι, νὰ τὸ πωλήσῃς, καὶ εἶπες ὅτι σοῦ ἔδιδον ὀλίγα. Τώρα ἤμπορεῖς καὶ ἐσὺ νὰ προβάλλῃς τὰς ἀξιώσεις σου, ἀφοῦ τόσον τὸ θέλει ὁ κύριος αὐτός. Διατί νὰ μὴ τὸ πωλήσῃς; Καὶ ἐπρόφερε, τὰς τελευταίας ἰδίως λέξεις, μὲ ἤρεμον φωνήν, ὡσὰν νὰ ἐπρόκειτο περὶ ἀπλουστάτου πράγματος.

—Νὰ τὸ πωλήσω! τὴν ἐρωτᾷ ἀποτόμως.

Ἡ Ρίνα δὲν προσέθεσεν ἄλλο τι.

Ὁ τόνος τῆς φωνῆς του· τὸ βλέμμα του ἐκεῖνο τὸ παράξενον—ἓνα βλέμμα οὐχὶ ἄγιον, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡμερον· ἓνα βλέμμα τὸ ὅποion, ἔβλεπε, νὰ εἰσδύῃ μέσα της, ὡσὰν νὰ ἐζητοῦσε νὰ ἐξιχνιάσῃ τὸν λόγον τῆς παρατηρήσεώς της, ἀλλὰ καὶ ταυτοχρόνως τῆς ἐπέτασσε νὰ σιγήσῃ—τὴν ἐκράτησεν ἐκεῖ ἄναυδον, παρατηροῦσαν μόνον αὐτόν, χωρὶς νὰ ἤμπορῃ καὶ νὰ προσθέσῃ τι ἐπὶ πλέον.

Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος οὐδὲ λέξιν ἐπρόσθεσε.—Τοῦ ἐφαίνετο περιττόν καὶ νὰ τὸ συζητήσῃ καὶ τὸ πᾶγμα. Ἐστράφη μόνον καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἀνακλιντροῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ ἐκάθησεν.

* *

*

Ὅποτε τίποτε πλέον δὲν ἔειπε διὰ τὴν Ρίναν, τὸ ὅποion ἤμποροῦτε νὰ τὴν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸ ἀπροσδόκητον αὐτὸ βάρος, τὸ ὅποion τόσο ἐπιμόμως ἤρχιζε νὰ τῆς πιέζῃ τὰ στήθη.

Ἐπέπρωτο λοιπόν, τώρα εἰς τὸ μέσον πλέον τοῦ βίου της, κατόπιν τόσοῦ ἐτῶν εὐτυχοῦς συμβιώσεως, νὰ κλονισθῇ ἡ εὐτυχία της, ἀπὸ ἓνα τόσον παράξενον, τόσο ἀφύσιον δι' αὐτὴν, ἔρωτα! Διότι δὲν εἶχε τὴν ἐλαχίστην πλέον περὶ τούτου ἀμφιβολίαν.

—Ν' ἀγαπήσῃ ἓνα ἀγαλμα! ἐσκέπτετο.

«Καὶ ὅμως τὸ ἀγαπᾷ! ὦ! τὸ βλέπω καθαρὰ τώρα.»

Καὶ κατὰ σκέψεις ἀλλόκοτοι, τὰς ὁποίας διὰ πρώτην ἴσως φορὰν ἔκαμε—ἦτο τόσο ἤρεμος, τόσο ἀνίδεος ὁ βίος της ἀφ' οὗτο ὑπανδρεῖσθαι—ἤρχισαν νὰ ταράσσουν τὴν ψυχὴν της.

Καὶ διὰ πρώτην ἴσως τῶρα φορὰν, ἠσθάνθη καθαρὰ τὸ ἐγωϊστικὸν ἐκεῖνο αἰσθημα· τὴν φιλαυτον ἐκείνην ἀπαίτησιν τοῦ νὰ θέλῃ, ὅ,τι τῆς ἀνίκει, αὐτὸ πάντοτε ἰδικόν της ἀποκλειστικῶς νὰ

εἶνε. Τώρα φανερά πλέον, ἤσθάνετο ἀδικουμένην τὴν φιλαυτίαν της, καὶ ἔνοιωθε μέσα της κάποιαν κρυφὴν τοῦ ἐγωϊσμοῦ της ἐπανάστασιν. Ὁ ἔσωτερικὸς ἐκεῖνος κόσμος ἦτο τόσον ἡσυχος, ἤρχισεν αἴφνης νὰ κινῆται κάπως· νὰ ταράσσεται.

Ἡ ἀναπόλησις τώρα τῶν περασμένων — τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τῆς νεότητος τῆς χρυσῆς, ὅπου τόσον ἦτον ὠραία τότε, καὶ τόσον εὐκόλα, ἂν ἤθελε, ἠμποροῦσε νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν ἔρωτα — τὴν ὁποίαν τῆς ἐγένενα ἡ θέα τοῦ ἔργου του ἐκείνου, ἤρχισε τώρα νὰ ἐπιδρᾷ ἀλλέως ἢ πρὶν ἐπὶ τῆς ψυχῆς της. Εἰσερχομένη τώρα κατὰ τὸ σῆνυθες εἰς τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο τοῦ συζύγου της, ἤσθάνετο κάποιαν πληξὴν παράδοξον, καὶ τι ποῦ τῆς ἐπέιξε τὴν ἀναπνοὴν σχεδόν.

Καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα ποῦ ἔμενεν ἐκεῖ — καὶ ἔμενεν τώρα πλέον τοῦ συνήθους, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ καὶ χωρὶς νὰ εἰδεύρῃ τί τὴν κρατεῖ ἐκεῖ — τὰ ἴματια της ἄθελα ἀλλ' ἐπιμονα ἐπιπτον ἐπὶ τοῦ ἀγαλματίου ἐκείνου.

᾿Ω! τί θὰ ἔδιδε νὰ μὴ τὸ βλέπῃ πλέον· νὰ μὴ αἰσθάνεται εἰ δυνατόν τὴν ὑπαρξίν του αὐτὴν!..

Ἡ ἀγωνία της ἐφθασεν εἰς τὸ κατακόρυφον.

Ἀπεφάσισε νὰ τοῦ τὰ εἰπῇ ὅλα· νὰ τοῦ ἀνοίξῃ τὴν καρδίαν της, διότι δὲν ἐκρατεῖτο πλέον. Καὶ διευθύνεται πρὸς τὸ γραφεῖόν του. Τὴν ἀπόφασιν τὴν ἔλαβε πλέον Ἄλλα ὀλίγα βήματα πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν θύραν, σταματᾷ. Καὶ εἰς τὸ διάστημα τῶν ὀλίγων δευτερολέπτων ποῦ ἐστάθη, δεκάκις συνέλαβε τὴν ἀμετάτρεπτον ἀπόφασιν, ἀλλὰ καὶ δεκάκις μετέβαλε γνώμην ὅπως τοῦ ἐξηγηθῇ. Τὴν ὥραν δὲ ὅπου εἰσῆλθεν — διότι ἀσυνειδήτως ἤρχισε πάλιν νὰ προχωρῇ, κάπως ἀργότερον ὅμως — δὲν ἐγνώριζε πλέον τί ν' ἀποφασίσῃ, καὶ ἐστάθη ἐνώπιόν του ὡς ἀπολιθωμένη, ταλαντευομένη μεταξὺ τοῦ ναι καὶ ὄχι.

Ὅποια ἀγωνία τὴν κατέλαβε. Μόλις ἀπεφάσιζε νὰ ὁμιλήσῃ· μόλις ἦτον ἐτοιμη ὅπως ἀρθρώσῃ τὴν πρώτην λέξιν, καὶ ἀμέσως καὶ τι ἠσθάνετο ὡσάν νὰ τὴν ἐκράτῃ, ὡσάν νὰ τῆς παρέλυσεν τὴν γλῶσσαν!

Μόνον ὅταν ἐκεῖνος ἰδὼν τὴν παραχρῆν της, τὴν στενόχωρον ἐκείνην στάσιν της, τὴν ἠρώτησε τί τρέχει, τότε πλέον ἐλύθη ἡ γλῶσσά της.

— Γιατί, Πέτρο, δὲν θέλεις νὰ πουλήσῃς τὸ ἔργον σου αὐτό; Ἔχεις κανένα λόγον;

— Καὶ διατί; τὴν ἐρωτᾷ ἐκεῖνος κάπως περίεργος τώρα.

— Διότι... νά, Πέτρο· θέλω νὰ τὸ δώσω· σὲ παρακαλῶ νὰ τὸ πουλήσῃς, διότι — καὶ τὸν πλησιάζει — διότι θὰ εἶμαι πλέον

ἡσυχὴ τότε, Πέτρο... Πές με τρελὴν· εἰπέ με ὅ,τι θέλεις, ἀλλὰ δόσε το! Δὲν ἠμπορῶ πλέον νὰ τὸ βλέπω. Μοῦ κάμνει κακὸν ἐδῶ μέσα. Νομίζω πῶς μοῦ κλέπτει καὶ τι ἀπὸ τὴν εὐτυχίαν μου, καὶ τι ἀπὸ τὴν ζωὴν μου... Μὲ κάμνει δυστυχῆ, Πέτρο· δυστυχῆ πολὺ... Μ' ἔννοεῖς;

Τὴν παρετήρησεν ἐκεῖνος κάπως ἔκπληκτος, καὶ μετ' ὀλίγον τῆς λέγει: «Μήπως καὶ ζηλεύεις, Ρίνα; Αὐτὸ δὰ θὰ ἦτο πολὺ νόστιμον», προσθέτει ἀπαθῶς.

Αἱ τελευταῖαι λέξεις του, τῆς ἐπνίξαν τὴν φωνήν, καὶ δὲν εἶπε τίποτε ἐπὶ πλέον. Οἱ ὀφθαλμοὶ της ὑγράνθησαν μόνον, καὶ ἀποτόμως ἐξῆλθε τοῦ γραφείου του.

Ἐκεῖνος τὴν παρηκολούθησε διὰ τοῦ βλέμματος ἐξεργουμένην, ὑπομειδῶν συνάμα διὰ τὴν σκηνὴν αὐτὴν, ἡ ὁποία τοῦ ἐφάνη ἀρκετὰ κωμικῆ. Καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν περισσοτέραν, ἤνοιξεν ἐν βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἔκειτο ἐπὶ τοῦ γραφείου του, καὶ ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ.

* *

Ἐπλησίαζεν ἡ μεσημβρία, ὅτε ἡ Ρίνα — ἡ ὁποία καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἔμενεν εἰς τὸ δωμάτιόν της κλειούσα — ἐξέρχεται ἐν ὑψίστῃ νευρικῇ παραχρῆ, καὶ διευθύνεται βιαίως πρὸς τὸ γραφεῖον τοῦ συζύγου της. Ἠλπίζεν νὰ τὸν εὑρῇ ἐκεῖ καὶ νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ ὅπως τῇ ὑπήγορευεν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ καρδιά της. Νὰ τοῦ εἰπῇ πῶς τὸ μισεῖ ἀπὸ ζήλιαν, ἀφοῦ τὴν ἠρώτησε.

Ἄλλ' ἐκεῖνος εἶχεν ἐξέλθει.

Ἡ πρωϊνὴ ἐκείνη σκηνή, ἡ ὁποία τοῦ ἐφάνη ἀρκετὰ κωμικῆ εἰς τὰς ἀρχάς, ἤρχισε νὰ τὸν ἐμβάλλῃ εἰς σκέψεις.

— Καὶ βέβαια, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. Ἡ ζηλιτυπία αὐτῆ τῆς γυναικίως, ἀπίθανον εἶνε νὰ φθάσῃ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον; Ἄλλως τε, ἂν δὲν ζηλεύῃ ἐμὲ, θὰ ζηλεύῃ, ὦ! εἶμαι βέβαιος, αὐτὸ τὸ ἄγαλμα, ποῦ τῆς ἐνθυμίζει τώρα τὰ ἔτη τῆς νεότητός της. Ἄ! δὲν μοῦ φαίνεται διόλου παράδοξον. Καὶ ἐξ αὐτοῦ καὶ ἡ ἐπιμονὴ της ἐκείνη, νὰ τὸ πωλήσω! Καὶ μὲ τὰς σκέψεις αὐτὰς μέσα εἰς τὸ κεφάλι του — ζητῶν συνάμα πῶς νὰ διορθώσῃ τὸ πρᾶγμα — ἐξῆλθε παρὰ τὸ σῆνυθες, ὀλίγον πρὸ τῆς μεσημβρίας, διὰ νὰ περιπατήσῃ.

Ἡ Ρίνα εἰσελθοῦσα, ἤυρε τὸ δωμάτιον κενόν. Τὸ ἀγαλματίον ἐκεῖνο μόνον ἐξεῖχε, καὶ καθὼς ἦτο ἐστραμμένον πρὸς αὐτὴν, τῇ ἐφάνη ὡσεὶ νὰ τὴν εἰρωνεύετο!

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἀπουσία ἐκείνη τοῦ συζύγου της τῆς ἐφάνη ὡς

περιφρόνησις! «Δὲν τοῦ ἔκαμαν λοιπὸν διόλου ἐντύπωσιν τὰ λόγια μου ἐκεῖνα» ἔλεγε καθ' ἑαυτήν. «Εἰς αὐτὸ λοιπὸν τὸ σημεῖον ἔχει φθάσει; Καὶ ἐξερχόμενος, δὲν ἔλαβε τὴν περιέργειαν καὶ νὰ ἐρωτήσῃ πού εἶμαι, ἢ νὰ με ζητήσῃ; Καὶ ὁ αἴτιος ὄλων αὐτῶν... τὸ ἀγαλακτιδίων ἐκεῖνο!..» καὶ τὸ ἔδειξε μ' ἓνα πικρὸν εἰς τὰ χεῖλη μεϊδιάμα καὶ με περιφρονητικὴν τῆς χειρὸς κίνησιν. Καὶ μετὰ παρέλευσιν δύο-τριῶν δευτερολέπτων—κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων ἐφαίνετο, κάτω νεύουσα, ὡς ἐὰν ἐσκέπτετό τι—ὑψωσεν αἰφνης τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ με ὄμμα γυναικίως παρατηρούσης τὴν ἀντίζηλόν της, ἐκύτταξε τὸ ἔργον του ἐκεῖνο!

«Αὐτὴ ἡ πέτρα τοῦ σκανδάλου, ἐπέπρωτο νὰ τὸν φέρῃ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον», ἐξηκολούθησε ὡσεὶ μονολογοῦσα. «Τὴν ἐρωτεύθη, διότι τοῦ ἐνθυμίζει τὰ ἔτη τῆς νεότητός μου· καὶ τώρα ὅπου ἐγὼ ἐπάληψα, τώρα ἀφιερῶθῃ εἰς αὐτήν, ἀφοῦ βέβαια ποτὲ δὲν θὰ γηριάζῃ.» Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της ἤρχισαν ν' ἀπαστραύπουν καὶ νὰ κινούνται ταχέως. Τὸ πρόσωπόν της ἤρχισε νὰ καίῃ, ἐνῶ οἱ δάκτυλοι τῆς χειρὸς της ἔτρεμον ἀπὸ τὴν νευρικὴν ταραχήν.

Εἶχε φοικτὴν ἀντίζηλον ἐνώπιόν της—ἀντίζηλον τὴν ὅποιαν δὲν ἤμπορούσε νὰ ἐκδικηθῇ· δὲν ἤμπορούσε νὰ κατηγορήσῃ, νὰ τὴν ὑβρίσῃ· νὰ τὴν εἰρωνευθῇ καὶ, τῆς ἦτο ἀδύνατον!

Καὶ ὅμως ἡ ἄψυχος ἐκείνη πέτρα· τὸ μορμολύκειον αὐτὸ· αὐτὸ τὸ τίποτε, τὴν ὑβρίζει· τὴν κατηγορεῖ, τὴν εἰρωνεύετο! «Α! τὴν εἰρωνεύετο, με τὴν ἀπαθῆ καὶ πεισματικὴν του ἐκείνην στάσιν!

Καὶ ἠσθάνετο τώρα πῶς τὸ ἄψυχον ἐκεῖνο πλάσμα ἤρχισε νὰ τὴν καίῃ, ὡς πέτρα κολάσεως!

Ἀπὸ τοῦ ὕψους του ἐκείνου, ἐνόμιζεν ὅτι τὴν ὠκτεῖρεν· ὅτι τῆς ἔρριπτε φαρμακερὰ εἰρωνείας βέλη· ὅτι τὴν ἐποδοπάτει, ἐνόμιζεν. Καθὼς τὸ ἔβλεπεν ἐκεῖ ἀκίνητον, κείμενον ἐκεῖ με τὴν πεισματικὴν ἐκείνην ἀπάθειαν, ἐνόμιζεν ὅτι συναισθάνεται τὴν ἀδυναμίαν της· καὶ τῆς ἐφαίνετο ὡσὰν νὰ τῆς ἔλεγε: «Καὶ τί ἠμπορεῖς νὰ μοῦ κάμῃς; !!»

Αἰφνης ἐχαμήλωσεν ὀλίγον τὴν κεφαλὴν της· συνέσπασε τὰς ὄφρυς καὶ ἔκλεισε τὰ χεῖλη σφικτὰ. Τὸ αἶμα της ἤρχισε νὰ βράζῃ μέσα της· ἤρχισε ν' ἀνεβαίνει εἰς τὸ κεφάλι της ἐπάνω. νὰ τὴν πνίξῃ!

Καὶ ἐγένετο ὀλοπόρφυρος. Αἰφνης ὠχρίασε. Τὸ στήθος της ἐπάλλε βιαίως, καὶ ἐξήτε: νὰ φωνάξῃ, νὰ ξεφωνήσῃ, χωρὶς νὰ εἰσευρῇ διατί.

Φοικτὴ ἀγωνία τὴν κατέλαβε.

Πρὸ τοῦ ἀφώνου ἐκείνου ἀγάλματος, τοῦ ψυχροῦ, ἦτον ἡναγκασμένη νὰ πνίξῃ τὸ μῖσός της, νὰ πνίξῃ κάθε πόθον ἐκδικήσεως ποῦ τῆς ἐσπάραττε τὰ σπλάγγνα, ἀφοῦ δὲν ἠμπορούσε νὰ ἐκδικηθῇ. Καὶ ἔτρεμεν ὀλόκληρος.

Αἰφνης ἔστη ἀκίνητος. Προσῆλωσε τὸ βλέμμα της—βλέμμα γυναικίως διψώσης ἐκδίκησιν—εἰς ἓν σημεῖον, ἐνῶ τὸ μέτωπόν της ἐκαλύφθη ἀπὸ ρυτίδας. Καὶ ἀμέσως ἔπειτα, ἐν ἀστραπιαίᾳ ταχύτητι, ὄμα μὲ συσπειρωμένα τὰ χεῖλη, μ' ὀφθαλμοὺς σπινθηροβόλους, με μῖσος ἀποθουμένους θηλίας, ἔχθρὰ, μισοῦσα, πρὸς τὸ ἀγαλακτιδίων ἐκεῖνο.

Καὶ τὸ ἀγαλακτιδίων συντριβὲν εἰς πολλὰ τεμάχια, ἔκειτο τώρα πρὸ τῆς βάσεως αὐτοῦ.

* *

* *

Ἡ Ρίνα, ὡσεὶ κατόπιν ἀγῶνος ὑπερανθρώπου, ἐρρίφθη βαρεῖα ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου.

Τὰ νεῦρά της ἐξεγεσθέντα εἰς τὸ ὀξύτερον σημεῖον, ἤρχισαν νὰ καταπίπτουν βαθμηδόν.

Ἡσθάνετο τώρα κόπωσιν φοικτὴν εἰς ὅλα της τὰ μέλη, βάρος εἰς τὴν κεφαλὴν. καὶ ἀκατάσχετον διάθεσιν νὰ κλαύσῃ.

Καὶ θέσασα τὰς χεῖράς της ἐπὶ τοῦ προσώπου της, ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Ἐκλαίεν, ἔκλαίεν ἀκατάπαυστα, καὶ ἡ φωνὴ της συγγότατα διεκόπτετο ἀπὸ λυγμούς.

Αἰφνης ἀκούονται βήματα. Ἦτον ὁ σύζυγός της. Ἄλλ' αὐτὴ οὐδ' ἐκινήθη. Οὐδ' ἔπαυσε νὰ κλαίῃ καὶ.

Ἦκουσε τὰ βήματά του πλησιάζοντα, καὶ τὴν φωνὴν του ἄνωθὲν της.—Τί ἔπαθες, τί συμβαίνει, Ρίνα;

Ἄλλ' ἐκείνη ἀδυνατοῦσε ν' ἀπαντήσῃ.

Μικρὰ σιγὴ ἐπηκολούθησεν, ὅτε αἰφνης ἀκούεται μία φωνὴ ἀγρία: «Α! ποῖος ἐτόλμησε! ποῖος κακοῦργος τὸ ἔκαμεν αὐτό; Καὶ μετὰ μικρὰν παύσιν: «ἐσὺ, Ρίνα; καὶ κατεβάζει τὴν μίαν χεῖρά της ἀπὸ τοῦ προσώπου.

Ἄλλὰ δὲν τὸν ἀφῆκεν ἐκείνη νὰ προχωρήσῃ.

Εἰς τὴν ἐρώτησίν του ἔνευσε καταφατικῶς, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἤρχισε ἐκ νέου νὰ κλαίῃ δυνατώτερα.

Ἡ χεῖρ του πρέμουςα, ὑψώθη αἰφνης βιαίως πρὸς τὰ ἄνω, ἀλλ' ἀμέσως ἔπεσε βαρεῖα, νεκρὰ ἐπὶ τοῦ μηροῦ του.

Καὶ δὲν εἶπε λέξιν.

(Δεῦντος, 1898).

ΓΕΩΡΓ. Π. ΑΣΙΩΤΗΣ

Η ΠΕΘΕΡΑ*

ΚΩΜΙΚΟΣ ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

['Η Σκηνή παριστά γραφεῖον οἰκίας].

('Ο ΠΑΥΛΟΣ πάσχει λόξυγκα από τὸν ὀποῖον καταλαμβάνεται εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἅτινα σημεῖονται δι' ἀστερίσκων.)

ΜΟΛΟΝΟΤΙ κατὰ τὸν λαὸν ὁ Θεὸς δὲν ἐκτίσει τὸν κόσμον, ἀλλὰ οἱ καταγκούνηδες, ἐν τούτοις. . . *
Νὰ 'πάρη ἡ κατὰρα! αὐτὸς ὁ λόξυγκα* εἶναι ἐνοχλητικώτατος*. 'Αλλὰ θεραπεύεται λέγουν ἀμέσως ἐὰν ἀναπολήσῃς κάποιον πάθημά σου, * κάτι τι σοβα-

* ΣΗΜ. — 'Ο συμπαθὴς φίλος καὶ συνεργάτης κ. Ι. Δελγκατερίδης, οὗ τὴν εἰκόνα παραθέτομεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ 'Ημερολογίου, οὗ, καὶ ἄλλοτε ἔθελε διὰ τῶν μεσῶν εὐφροίας καὶ σατυρικοῦ πνεύματος μονολόγων του, τυγχάνει γνωστὸς εἰς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον ὡς εἰς τῶν μετ' ἀκραφνοῦς ἔρωτος μοχθοῦντων καὶ ἐργαζομένων ὑπὲρ τοῦ 'Ἐθνικοῦ Θεάτρου, ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ὀποίου πολλάκις ἐδιδάχθησαν ἔργα αὐτοῦ δοκιμώτατα καὶ χαριέστατα.

ρόν, βασιανιστικόν! 'Ἐὰν ἔχῃ οὕτω, θεραπεύομαι ἀμέσως ἐνθυμούμενος τὴν πενθεράν μου. Πικρὸν τὸ φάρμακον, ἀλλὰ ποῖον φάρμακον εἶναι εὐγεστον; καὶ τί φοβερώτερον μιᾶς πενθεράς! Τίς ἐξ ὑμῶν, κύριοι καὶ κυρίαί, δὲν ἔπαθε κάτι τι ἀπὸ τὴν πενθεράν του; 'Ἡ μία αἰτιᾶται τὴν νόμῃν της γιὰ τὰ στραθὰ καρβέλια, * ὁ ἄλλος ἔφαγε τὴν φέτα τῆς κακῆς πεθεράς. . . ἂν καὶ τὸ κακὸν εἶναι περιττὸν νομίζω, ἀρκεῖ νὰ πῆς «πεθερά» καὶ τὸ κακὸν ἔννοεῖται, διότι δὲν ὑπάρχει ἐξ αὐτῶν καλὴ καμμία, ναί, κάμ. . . 'Α! ἐκτὸς τῶν ἐδῶ εὐρισκομένων! Τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην κάμνω παντοῦ καὶ πάντοτε διηγούμενος τὰ κατὰ Παῦλον (εἶναι τ' ὄνομά μου) καὶ πενθεράν του.*** Τὸ γιαντρικόν. 'Ἡ πεθερά μου, κύριοι. . . φυσικὰ εἶναι ἡ μητέρα τῆς γυναίκός μου! 'Ἡ δὲ γυναῖκα μου, γυναῖκα καλοκαμωμένη, εἶχεν ὅ,τι δύναται νὰ καταστήσῃ ἐπιθυμητὴν μίαν γυναῖκα, δηλαδὴ, ἐκτὸς τῆς ἐμμορφιάς της, εἶχε καὶ ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ * sic ποῦ λένε. Τὴν εἶδα' μὲ εἶδε' ἡγαπήθημεν. Περὶ τῆς τιμιότητός της δὲν ἀμφεβαλλα, ἀφοῦ μοῦ τὸ εἶπεν ἡ προξενήτρια της, μοῦ τὸ ἐβεβαίωσε καὶ ἡ μητέρα της, ἐκτὸς τούτου μοῦ τὸ ὠρκίσθη καὶ ἡ ἰδία! Βλέπετε ὅτι δὲν μοῦ ἐπετρέπετο ἡ ἀμφιβολία, καὶ τὴν ἐνουμφεῦθην, παραβλέψας δύο ἐλαττώματά της οὐχὶ τυχαῖα! Πρῶτον ἦτο νευρικὴ, εὐερέθιστος εἰς ἄκρον, καί... παρράδοξον! ὠργίζετο, ἔπασχεν εἰς τὴν θέαν ἀνδρός! . . . Ψύχωσις καθαρὰ. Μόλις εὐρίσκετο ἀπέναντι ἀνδρός, ἠρεθίζετο τόσον, ὥστε ἦτο ἱκανὴ ὅπου ἂν εὐρίσκετο νὰ πέσῃ. . . λιπῶθυμος ἢ ταρασσομένη. . . τὰ νεῦρα' ἐννοεῖται ὅτι ἐθεραπεύθη ἐκ τῆς συμειώσώς μας, ἐξοικειωθεῖσα ἐντὸς ὀλίγου. Τὸ δεύτερον ὅμως, τὸ καὶ φοβερώτερον, ἦτο, ὅτι εἶχε μίαν μητέρα, ἡ ὅποια μολονότι εἶχεν ὑγείαν δέκα ὀμοῦ ἀρχαίων Σπαρτιατῶν, ἐν τούτοις πάντοτε ἔπασχε γιλιὰς ἀσθενείας. . . —('Τί ἔχεις, μα* μᾶ; —(μιμείται τὴν πενθεράν του.) —(Δὲν εἶμαι καλὰ, παιδάκι μου! νὰ, ὅταν ἀνεβαίνω ἀνήφορον κουράζομαι, ὅταν τρώγω ἀρμυρὰ διψῶ, ὅταν νηστεύω μὲ καταλαμβάνει ὕπνος, ὅταν κοιμοῦμαι δὲν ἀκούω! » Δι' αὐτὸ ὅμως θὰ εἶχε κάποιον λόγον, διότι πολλάκις ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ μοῦ τὸ βεβαιώσῃ καὶ ἡ κόρη της. 'Αφίνω τὴν ὑπερηφάνειάν της διότι ἦτο σύζυγος στρατιωτικοῦ!!!! Καὶ δὲν ἐψεύδετο. 'Ο σύζυ-

γός της, καθώς έμαθα, υπήρξε βαθμοφόρος στρατιωτικός προ-
 διβασθείς άμα τή άποστρατεύσει του και δι' ευεργετικού νό-
 μου εις τον πρώτον βαθμόν του 'Ελληνικού 'Εθνους, δηλαδή
 εις τον βαθμόν του ύποδεκανέως! Αυτά είναι μηδέν άπέναντι
 εκείνων, τά όποια θά άκουσετε. * Είς εκάστην έγκυμοσύνην
 τής συζύγου μου, ή πενθερά μου, διερμηνεύουσα τά γούστα του
 έμβρύου, με είχεν εις άέναον κίνησιν! (τήν μιμείται) — « Τής
 'Ελενίτσας μας—ήτο ή γυναίκα μου—τής μύρισε παλαμίδα'
 τρέχα γιατί τó θέλει: τó παιδί. Τής 'Ελενίτσας μας τής μύ-
 ρισε παστό ψάρι' τρέχα νά μήν πάθη τίποτα τó παιδί! τής
 μύρισε τούτο, τρέχα' τής μύρισε εκείνο, γρήγορα' γιατί τó θέ-
 λει τó παιδί!» Τί φαγώς 'πούνε ό άνθρωπος!!!! πριν γεν-
 νηθῆ, κύριοί μου, είξεύρει και τήν παλαμίδα και τó παστό-
 ψαρο και τó ήμα. — μπαίλντι, και . . . ό,τι τέλος πάντων
 πάντων γνωρίζει ή μαμμά του, και ή γλαγιά του! Περίερ-
 γον! Ένθυμούμαι: ότι κάποιο μας παιδί κατά τον περίπα-
 τον τής μαμμής του, διελοθύσης δύο—τρία ξενοδοχεία, έμυ-
 ρίσθη δέν είξεύρω πόσα φαγητά, τά όποια ήγόρασα ό ή-
 λιθιος γιά μυρωδιά! * Τό άκρον άωτον όμως τής φαγοπο-
 τικής ιδιοτροπίας έφθασε κατά τήν τελευταίαν της έγκυμο-
 σύνην. Άν εις τās προηγούμενας μόνον τής έμύριζαν τά πράγ-
 ματα, τώρα ήρχισε νά τά βλέπη και εις τον ύπνον της. . . *
 συνεπώς κατά τó γλυκοχάραγμα συχνότατα μ' έστειλε
 ν' αλλάξω τον άέρα μου δι' αγοράν κορομηλών, βερυκόκκων
 άραποστάρων, είτε εις τó λαχνοπάζαρον, κλειστών όντων πών
 μαναβίκων, είτε άλλου, πάντοτε όμως μακράν! Μίαν ήμέραν
 έπιστρέφω άπροσδοκήτως γρήγορα εις τó σπίτι μου! Τό δω-
 μάτιον του ύπνου μας, ήτο πλήρες καπνού! 'Ερωτώ τó αἴ-
 τιον και ή πενθερά μου (τήν μιμείται) «'Ε παιδάκι μου—μου
 λέγει—τέτοιας ιδιοτροπίας έχουν τά παιδιά! 'Εμυρίσθηκε ή
 'Ελενίτσα μας καπνό, και τής άναψα ένα τσιγάρο! Θά εινε
 άρσενικό, γυιέ μου,* μπερπαντάκος θά μάς γεινή ό κατεργά-
 ρης! 'Ακούς από τώρα νά μου γυρεύη τσιγάρο!!» Τί τά
 θέλετε, ήτο ή μόνη φορά 'πού μωρίσθηκα κ' έγώ κάτι τι,
 χωρίς νά ήμαι εις ένδιαφέρουσαν κατάστασιν, έννοείται! 'Ερωτώ τήν μαμμήν μας άδιαφόρως περι όλων αυτών, και,
 —«Μπῶ! καλότυχε! — μου λέγει— δέν πιστεύεις αυτά;!!!!

άμ' πού νά ιδῆς μεγαλείτερα! και μάλιστα όταν είναι: θηλυ-
 κό σαν τó δικό σου!» Η μία άρσενικό, ή άλλη θηλυκό!
 άρσενικοθήλυκο θά είναι, έσκέφθη. «Ναί, βέβαια, κύρ Παῦ-
 λέ μου, είναι θηλυκό—επαναλαμβάνει—γιατί όταν ** ήτανε
 γιομόφογο. . . . Και ξεύρεις δά, αυτά τά θηλυκά έτσι είναι
 όλα λιχουδιάρικα, λιμάρικα, ό,τι και άν πάρουν μυρωδιά
 τó θέλουν άμέσως! Είναι και ή έγκυμοσύνη, νά σε χαρῶ,
 'πού έχει ιδιοτροπίας! Νά, ή μιὰ δέν ξεγεννάει άν δέν δαγ-
 κάση τó φυτίλι: τής λάμπας, ή άλλη τον άνδρα της, ή
 άλλη άν δέν βλέπη τούς ανθρώπους της νά δέρνονται,
 και τόσαις άλλαις παραξενιαίς!» Φαντασθήτε, κύριοι, νά
 είχε τήν ιδιοτροπίαν ή γυναίκα μου, νά ήθελε γιά νά ξεγεν-
 νήση νά με βλέπη. . . νά δέρνω τήν πεθερά μου. . . . Ω!
 μετα πόσης χαρῶς θά τήν έλευθέρωνα! 'Ας είναι! Τήν έ-
 παύριον ή πεθερά μου κατά τήν συνήθη ώραν με έστειλε
 δέν ένθυμούμαι πού, 'ίσως ε' τον Τρελλό, γιά πολυτρίχη ή
 άμπελοκαλόχορτο! 'Εγώ όμως με όλας τās διαβεβαιώσεις
 τής μαμμής, έκρινα καλόν νά κατέλθω τήν μίαν κλίμακα,
 νά ανέλθω διά τής έτέρας, τής ύπηρεσίας*, και νά κρυθῶ!
 Δέν παρέρχονταί δένα λεπτά, και ό 'Αχιλλεύς, εις βλάκτι-
 στος οικότροφός μας, είσήρχετο εις τó δωμάτιον μου οδηγούμε-
 νος ύπό τής πενθεράς μου! Τ' άκούτε, κύριοι; ύπό τής πεν-
 θεράς μου! (είρωνικώς) Τής μύρισε φαίνεται και αύτός τής
 'Ελενίτσας μας! Τό ήθελε τó παιδί!!!! Τί νά κάμωμεν!!
 Τά θηλυκά βλέπετε είναι: λιχουδιάρικα! ό,τι και άν μυρι-
 σθούν, τó θέλουν άμέσως! 'Αναμένω όλίγον και είτα εισέρχο-
 μαι! 'Ητο φοβερόν! (άπαγγέλλει)

«Τί στιγμή ήταν εκείνη!
 είχε μέσα της κρυμμένη.
 τή στιγμή. . . 'πού μιὰ γυναίκα
 μ' ένα ξένον άνδρα δένει!»

Σās ορκίζομαι, κύριοι, εις τήν ζωήν τής . . . πενθεράς
 μου, ότι δέν εθύμωσα πολύ, αλλά: —«'Ελενίτσα μου, τής
 είπα, τόσον καιρό, έγέυεσο ό,τι σου μύριζε, τώρα όμως θά
 φῶ και κάτι τι άλλο, τó όποιον δέν σου μύρισε ακόμη!» Και
 παίρνω ένα ξύλο! «Πρέπει, 'Ελένη μου, νά τήν ήμερώσω-
 μεν αύτήν τήν μικράν γιά νά προλάβωμεν τó κακόν, άφού

ἀπὸ τῶρα ἔχει τόσοσ παραδόξους ὀρέξεις. «Τὴν ἀρπάζω ἀπὸ τὰ μαλλιά καὶ τὴν ταλιαρίζω . . . τὴν μικρὰν, ἐννοεῖται! Ἐν κοντολογία, ἡ Ἐλενίτσα ἀπέβαλε τὸ παιδί καὶ τὰ κακά-ρωσε, ἡ πεθερά μου ἀπέβαλε τὸν γαμβρόν της καὶ ζῆ! Τοιοτοτρόπως μένω χῆρος, μὲ τὰ μικρὰ μου . . . ὀρφανὰ. ἔξ ὧν τὸ τελευταῖον, τὸ θηλυκὸ, φοβοῦμαι μήπως . . . ἂν καὶ ἡ μαμμὴ βεβαιοῖ ὅτι εἶναι καθ' ὅλα ὁμοιον μὲ ἐμέ. Δοῖ-πὸν ἡ πενθερά μου μὲ ὑπάνδρευσε, ἡ πενθερά μου ἐπρομή-θευσε τὸ ἀρσενικοκόβτανον καὶ τὸσα ἄλλα πράγματα εἰς τὴν κόρην της, συνεπῶς ἡ πενθερά μου μὲ ἀφῆκεν χῆρον, καὶ διατί; δια νὰ μοῦ κόψῃ τὸν . . . λῶξυγκα! Ἐθεραπεύθη, κύριό μου, καὶ συνιστῶν ὑμῖν τὸ φάρμακον σᾶς καλονυχτίζω!

I. ΔΕΛΗΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

Η ΝΥΦΗ

ΣΦΡΑ ποῦ γάμου στέφανα τὴν κόμη σου στολίζουν
Κι' ὅλοι ζητοῦνε τὴ χαρὰ νὰ λάμπῃ σὴ μορφή σου,
Πές μου γιατί, παρθένα μου, τὰ μάτια σου δακρῦζουν,
Γιατὶ χλωμὴ καὶ ντροπαλὴ γέρνει τὴν κεφαλὴ σου;

Ἄκόμα χθὲς ὅλη χαρὰ περνοῦσες ἀπ' ἐμπρός μου
Στὸν ἀνθισμένο ξέκαμπο μὲ γέλια, μὲ τραγοῦδια,
Κ' ἡ ὠμορφιά σου ἔλαμπε τόσο, ποῦ εἶπ' ἀτός μου,
Ἄν ἦσουν σὺ τὸ πιὸ ὠμορφο ἀπ' τὰ πολλὰ λουλούδια.

Καὶ τὰ τραγοῦδια σου ἄκουσα ἀπ' τὴν καρδιὰ βγαλμένα
Κι' ἀνάλαφρο αἰσθάνθηκα τὸ μοσχανάσασμά σου,
Κ' ἕνα σου πόθο διάβασα στὸ βλέμμα σου, παρθένα,
Κεῖνον ποῦ ἔκρυβες βαθεῖα στὰ μαρμαρόστηβά σου.

Ἦ νύφη ἀνθοστεφάνωτη, στὸ νηὸ ποῦ σὲ λατρεύει
Χάρισε τὴν ἀγάπη σου, ὅσοε του τὴν καρδιὰ σου,
Μὰ πάντα δίνε καὶ σ' ἐμᾶς ὅ,τι σοῦ περισσεύει,
Γέλια, τραγοῦδια καὶ ἀνθούς καὶ μιὰ γλυκεῖα ματιά σου

[Σέριφος]

A. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ

Η ΓΕΡΟΝΤΟΚΟΡΗ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Πῶσ τὴν ἐνθυμοῦμαι τὴν κα-
υμένην τὴν Μίς Θόρτον, τὴν
καλὴν Μαίρην, τὴν τρυφερὰν
τῶν πενήντα Μαίων γεροντο-
κόρην!

Ἐπήρξαμεν τόσοσ καλοὶ
φίλοι καὶ μοῦ ἔλεγε τόσα
μυστικά της πότε μὲ δάκρυα
καὶ πότε μὲ γέλοια.

Ὅταν ἐπῆγα νὰ τὴν ἀπο-
χαιρετίσω, τὴν εὔρον νὰ κλαίῃ
κεκλιμένη ἐπάνω εἰς τὸν σο-
φᾶν τῆς μικρᾶς της αἰθού-
σης. Τῆς ἔδωκα μὲ στοργὴν
τὸ χέρι μου, τὸ ὅποσον ἐκείνη
ἐκράτησεν εἰς τὸ ἰδικόν της,

τρέμουσα ἀπὸ τὴν συγίνησιν' καὶ μοῦ εἶπε μὲ παράπρον ἀρρήτου μελαγχολίας:

—Φεύγετε λοιπὸν ὀριστικά, καὶ ἀφίνετε τοὺς φίλους σας
καὶ λησμονεῖτε τὴν ὠραίαν Μαίρημπελ;

—Πρέπει νὰ φύγω, ἀπήνητσα ἐγὼ ὄχι ὀλιγώτερον συγ-

ΣΗΜ.—Τὸ ὄνομα τοῦ ἐγκρίτου λογίου κ. Γ. Σ. Φραγκοῦδη, συγ-
γραφῆος πολλῶν φιλολογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἔργων, εἶναι ἀρκούντως
γνωστὸν εἰς τὸν παρ' ἡμῖν δημοσιογραφικὸν κόσμον. Ἐκ Λερισσοῦ τῆς Κύ-
πρου καταγόμενος ἔτυχε διπλώματος τῆς Νομικῆς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανε-
πιστημίῳ, ἐπὶ πενταετίαν δὲ ἐσπούδασεν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ τὰς πο-
λιτικὰς ἐπιστήμας. Δημοσιογραφεῖ ἀπὸ δεκαετίας, διεκρίθη δὲ καὶ ὡς βή-
τωρ εἰς συλλόγους, συλλαλητήρια καὶ ποινικὰς δίκας. Σκοπῶν νὰ πολιτευθῇ,
ὅπως ἐνεργότερον ὑπηρετήσῃ τὰ κοινὰ, ἐμφορεῖται ἀρχῶν ριζοσπαστικῶν,
ἀμελικτὸς πολέμιος τῶν προσωπικῶν κομμάτων καὶ ὁ θερμότερος ὁπαδὸς
τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ πολιτεύματος.

κεκνημένος' ὁ πόλεμος ἐκηρύχθη καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ μείνω πλέον εἰς τὸ Λονδῖνον, λησμονῶν τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκον μου.

Ἐκρυψε τὰ μάτια της μὲ τὸ μεταξωτὸν της μανδήλι, ἐνῶ προσεπάθουν νὰ τὴν παρηγορήσω, χαϊδεύων τὸ δεξιὸν τῆς χεῖρι, τὸ ὅποιον εἶχε διατηρήσει ὅλην τὴν κομψότητα καὶ ἀπαλότητα τῶν πρώτων τῆς νεότητος ἐτῶν.

Τὴν καυμένην, ἐσκεπτόμην, πόσον τὴν λυποῦμαι! Καὶ μοῦ ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν ὅλη ἡ ἱστορία τῆς Μίς Θόρτον ὡς τὴν εἶχα ἀκούσει ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἀπ' ἐδῶ καὶ κατὰ διαλείμματα, κατὰ τὰς ὥρας τῶν ἀκατανικήτων ἐκμυστηρεύσεων.

Ὅλη ἡ ζωὴ της ὑπῆρξεν διαρκῆς ἀγάπῃ, ἔρωτες ἄγονοι, αἰσθήματα καταπατούμενα, καρδιά σπαρασσομένη. Κόρη δεκαπέντε χρόνων, μαθήτρια εἰς ἐρημικὸν τι σχολεῖον, εἶχε τρελαθῆ μὲ ἓνα ξανθὸν ἔρθρον, σπουδαστὴν τῆς Ὁξφόρδης. Καθὼς ὅλαι αἱ νεαραὶ Ἀγγλίδες εἶχε καὶ αὐτὴ τὸν σουητχάρτ (sweetheart) της, δηλ. τὸν ἀγαπητικόν, τὸν ἐκλεκτὸν τῆς καρδιάς, τὸν ἀθῶον ἐραστὴν, τὸν σχεδὸν ἀρραβωνιστικόν, ὁ ὁποῖος πότε γίνεται καὶ πότε δὲν γίνεται σύζυγος.

Τί χαρὰ τότε! Πῶς ἐπερίμενε τὰς διακοπὰς τῶν χριστουγέννων, τοῦ Πάσχα, τοῦ θέρους, διὰ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ μικρὸν μέρος, ὅπου ἦτο τὸ σχολεῖον, καὶ νὰ τρέξῃ εἰς τὴν Ὁξφόρδην, πλησίον τῆς οἰκογενείας της καὶ τοῦ μικροῦ Οὐίλλη. Ἐτρέχον τότε καὶ οἱ δύο ὀλιγαρχοὶ εἰς τὰ ὠραῖα ἀγγλικὰ πάρκα, ἐπερπατοῦσαν χεῖρι μὲ χεῖρι δεμένοι ἐπάνω εἰς τὰς ἀπεράντους πρασιάς τῶν ἀγγλικῶν λειμῶνων, ἐκωπηλάτουσαν εἰς τὴν λίμνην, ἐκυλίσσοντο εἰς τὴν γλόην, καὶ πρὸ πάντων ἐφιλιούντο, ἐφιλιούντο μὲ ἀφθονίαν καὶ ἀχορταγίαν, ἀντήλλασσαν φιλιὰ μεγάλα, θροσερά, ἠχηρὰ ἀπὸ τὰ ἐγγλέζικα ἐκεῖνα φιλιὰ τῆς γηραιᾶς Ἀλιβιόνος. Διὰ γάμον δὲν ὠμίλησαν ποτὲ αὐτὸ θὰ ἤρχετο μόνον του, ἐὰν ἤρχετο! "Ἄλλως τε ἦσαν τόσοσιν νέοι! καὶ μία Ἀγγλίς δὲν βιάζεται καὶ τόσοσιν, οὔτε πολυσκοτίζεται, ὅταν εἶναι νέα καὶ ἔχῃ ἓνα σουητχάρτ.

Ἄλλ' ὁ Οὐίλλη ὕστερα ἀπὸ τριῶν χρόνων ἔρωτα τὴν ἐλησμονῆσε καὶ ἔλαθη. Ἡ Μαίρη ἔκλυσεν, ἐθύμως καὶ

τὸν ἐξέλασεν ἐπίσης. "Ἄλλως τε ἡ ἀγάπῃ ἐκεῖνη ἦτο παιγνίδι παιδικόν, τῆς ζωῆς τὸ πρῶτον κελᾶδημα, τὰ φιλιὰ ἐκεῖνα λουλούδια τοῦ ἀγροῦ, ποῦ κόπτεται κανεὶς χωρὶς νόημα, ἔτσι διὰ τὴν χαρὰν τοῦ νὰ τὰ κόψῃ ὑπάρχουν φύσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὁ πρῶτος ἔρωσ εἶναι καὶ ἀποφασιστικὸς. Συνήθως ὅμως μία Ἀγγλίς τὸν διέρχεται ἀβρόχοις ποσίν.

Ἐπειτα μήπως ἡ Μαίρη δὲν ἦτο εὐμορφῇ καὶ νέα; Τότε μόλις εἰσῆρχετο εἰς τὸν κόσμον. Εἶχε τελειώσει τὸ σχολεῖον καὶ ἀπῆλθεν εἰς Λονδῖνον, ὅπως διασκεδάσῃ καὶ παραμένουσα παρὰ τῇ ἀδελφῇ της φροντίσῃ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν της. Καὶ ἤρχισε νὰ γυρίζῃ μέσα εἰς τὸ ἀπέραντον Λονδῖνον, τρέχουσα ἀπὸ θεάτρου εἰς θέατρον, ἀπὸ συναυλίας εἰς συναυλίαν, ἀπὸ πάρκου εἰς πάρκον, ἀπὸ ἀπογευματινῆς εἰς ἐσπερίδα, ἀπὸ διασκεδάσεως εἰς διασκεδάσιν. Γέλια καὶ χαρὰ χωρὶς σκοτοῦρες τῆς καρδιάς καὶ μέσα μέσα μερικὰ ἀθῶα φιλιὰ, ἔτσι διὰ τὸ ἀστεῖον ῥοθεῖον ὅμως φ λ ἔ ρ τ. Δὲν ἀφῆκε νέον, μὲ τὸν ὅποιον νὰ μὴ ἐρωτροπήσῃ. Ἄλλὰ πράγματα περαστικά, ἀστεῖα, διὰ νὰ τὰ λέγῃ ἔπειτα εἰς τὰς φίλας της καὶ νὰ γελᾷ μαζύ των διὰ τὰς βλακειὰς τῶν ἀνδρῶν. Μέχρις οὗτο μίαν ἑαρινὴν ἡμέραν ἐστακώθη εἰς τὰ σοβαρά, ἀγαπήσασα ἓνα δευτέρον Οὐίλλη.

Ὁ νέος οὗτος σουητχάρτ, κατὰ τινὰ ἔτη μεγαλειτέρας της, εἰργάζετο εἰς τὸ Σίτυ ὡς γραμματεὺς εἰς ἐμπορικόν τι γραφεῖον. Ἀπὸ ἀπλοῦς ἐρωμένους ἐγένειε σὲ ὀλίγον τακτικὸς ἀρραβωνιστικὸς ἀφ' ἧς παρουσιάσθη ὑπὸ τῆς Μαίρης εἰς τὴν οἰκογενεῖάν της. Ἡ ἐγγλεζοπούλης ἐκλέγουν συνήθως μόναι τὸν μέλλοντα σύζυγόν των καὶ ἡ Μαίρη ἐξέλεξε τὸν ἰδικόν της. Καὶ ἐπανελήθησαν αἱ τρέλαι τῶν παλαιῶν ἡμερῶν. Ἄλλὰ τὴν φορὰν αὐτὴν ἡ ἀγάπῃ εἶχε περισσότερον πάθος, τὰ φιλιὰ περιέκλειον φωτιά καὶ ἦσαν μᾶλλον παρατεταμένα, αἱ περιπτώξεις στενότεραι καὶ θερμότεραι. Ἐκεῖ εἰς τὰς ρομαντικὰς ὄχθας τοῦ Ταμέσεως, ἐπὶ τῶν καταπρασίνων ἐκεῖνων ταπήτων ποσάκις κατὰ τὰς ὠραίας δύσεις τοῦ ἡλίου δὲν ἠσθάνθη ὅλον τὸ σῶμά της νὰ τρέμῃ καὶ τὸ στήθος της νὰ καίεται. Ἄλλ' ἡ Μαίρη οὐδέποτε ἐλησμονήθη παρεχόμεναι ὅτι ἦτο δυνατόν, ἐπήγγαινε μέχρι τοῦ ἐσχάτου

όριου τῶν παραχωρήσεων' μία Ἀγγλὶς μανθάνει συνήθως νὰ ἀνθίσταται γενναϊότερον κατὰ τὰς ὑπερτάτας στιγμὰς τῆς ἀδυναμίας καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως. Τὰ φιλιὰ, τὰ ὅποια ἐξάπτουν τὸ πάθος, εἰς αὐτὴν κατὰ κανόνα χρησιμεύουν πρὸς ἐξάτμισιν τοῦ πάθους τῆς.

Διὰ γάμον σπανίως ὀμίλουν' εἰς τὴν Ἀγγλίαν δὲν πολυβιάζονται ὑπάρχον πολλοὶ μικροπαντρεμένοι, ἀλλὰ καὶ ἄπειρος ὁ ἀριθμὸς τῶν αἰώνιων ἀρραβωνιαστικῶν. Ὁ γάμος βέβαια θὰ ἐγένετο μίαν ἡμέραν, μετὰ δύο ἢ τρία ἔτη. Μετὰ τρία ὅμως ἔτη ὁ Οὐίλλη ἐστάλη ὑπὸ τοῦ καταστήματός του εἰς τὴν Ἰαπωνίαν δι' ἓνα χρόνον. Ἀντήλλασεν ἐπιστολάς καὶ φωτογραφίας μὲ τὴν Μαίρην συχνά' ἀλλ' αἱ ἐπιστολαὶ ἤραιώθησαν καὶ ὁ Οὐίλλη παρήλθον δύο ἔτη χωρὶς νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἡ καυμένη ἢ Μαίρη! Αὐτὴν τὴν φορὰν ἐλυπήθη κατάκαρδα.

Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ξεχνᾷ κανεὶς. Ἐπειτα ἡ Μαίρη ἦτο ἀκόμη νέα καὶ εὐμορφη, δροσερὰ εἰκοσιπέντε χρόνων κοπέλλα. Καὶ ἐρρίφθη καὶ πάλιν εἰς τὸν κυκεῶνα τῶν παλαιῶν διασκεδάσεων. Ἐφόσον ὅμως παρήρξατο ὁ καιρὸς, ἤρχιζε κάπως νὰ ἀνησυχῇ. Ἦτο πλέον τριάντα χρόνων καὶ ἔπρεπε νὰ σπεύσῃ ἐν τῇ σπουδῇ τῆς ἡρραβωνίσθη καὶ ἐκ τρίτου μὲ τινα ἐπαρχώτην, τὸν ὅποιον ὅμως ἀρῆκεν ἡ ἰδία αὐτὴν τὴν φορὰν, διότι ἦτο κατώτερος τῆς ἀναπτύξεώς τῆς. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μὲ τὴν πρώτην ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς ρυτίδα ἐξεστράτευσε πάνοπλος πρὸς κατάκτησιν τοῦ ἀνδρός.

Καὶ ἤρχισεν ὁ φοβερός καὶ ἀπελπισ τῆς γεροντοκόρης πρὸς ἀποκατάστασιν ἀγών. Ἐξῆ πλέον μόνη εἰς οἰκοτροφεῖα μὲ τὸ ἐξ ἑκατὸν λιρῶν ἐτήσιον εἰσοδήμά τῆς, τὸ ὅποιον τῆς ἀρῆκε κάποιος θεῖός τῆς καὶ τὸ ὅποιον μάλιστα τὴν ἤρκει. Δὲν ἤλπιζε νὰ κερδίσῃ τὸν σύζυγον μὲ τὰ ὀλίγα αὐτὰ χρήματα' ἀλλ' ἦτο ἀκόμη εὐμορφη καὶ νέα εἰσέτι. Ἐπειτα θὰ τὸν ἠγάπα τόσον' τὸ ἠσθάνετο. Ἦρκει μόνον νὰ εὕρισκεν ἓνα καλὸν νέον καὶ θὰ τὸν ἐλάτρευε. Μία τρυφερότης μεγάλῃ τὴν κατελάμβανε καὶ ἡ ψυχὴ τῆς ἐβυθίζετο εἰς ἀπελπισίαν ἐν τῇ ἀναμονῇ. Δὲν ἦτο πλέον ἐλαφρὰ ὡς ἄλλοτε καὶ θὰ ἔδενε μὲ τοὺς δεσμοὺς τῆς τρυφερωτέρας ἀγάπης ἐκείνον, ὃν θὰ συνήγαγε εἰς τὸν δρόμον τῆς. Ἀχ! πῶς ἤθελε νὰ ἀγαπήσῃ, καὶ νὰ ἀγαπηθῇ μὲ πάθος, μὲ σταθερότητα, διὰ πάντα! ἔκλαιεν

ἐνίοτε' ἀλλ' ἦτο ἀκόμη εἰς τὸ μέσον τῆς νεοτητός τῆς καὶ ἐπερίμενεν ἐν πεποιθήσει. Καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐκστρατείαν μὲ θάρρος, μὲ ἀγάπην, μὲ ἀπόφασιν, μὲ ἐλπίδα. Ἀπὸ οἰκοτροφείου εἰς οἰκοτροφεῖον, ἀπὸ συνοικίας εἰς συνοικίαν, ἀπὸ ἀπογευματινῆς εἰς ἀπογευματινὴν, παντοῦ περιέφερε τὴν σημαίαν τῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦτο γραμμένον μὲ μεγάλα γράμματα: «Ζητῶ ἄνδρα.» Ὅποια! ἐλπίδες, ἀλλὰ καὶ ὅποια! ἀπογοητεύσεις! Ἐκεῖ ποῦ ἐνόμιζεν, ὅτι τέλος πάντων τὸν ἐπέτευχεν, ἐπηκολούθει σπαραξικάρδιος ἡ ἀποτυχία. Εἰς τί ἐρωτοτροπίας δὲν παρεδίδοτο, ποσάκις δὲν ἐζήτησε νὰ σαγηνεύσῃ μὲ μεγάλη καὶ διάπυρα φιλήματα! Ἄλλ' αἱ γυναῖκες εἰς τὸ Λονδῖνον εἶναι περισσότεραι ἀπὸ τοὺς ἄνδρας, ὁ συναγωνισμὸς δὲ τόσοσ φοβερός. Ἐξ ἔρωτος δὲ πέρνονται συνήθως οἱ νέοι. Ἀπὸ τύχην δὲν εἶχε διόλου, ἀφοῦ δὲν συνήνησε ποτέ τῆς κανένα πλούσιον, ὅστις νὰ τὴν ἐρωτευθῇ καὶ ὁ ὅποιος νὰ τῆς ἀρέσῃ.

Καὶ ὅμως ἦτο εὐμορφη. Τὴν νύκτα ὅταν ἐξεδύετο, ἤρσκετο νὰ βλέπῃ εἰς τὸν καθρέπτην τῆς ἐμορφίης τῆς. Τὸ πρόσωπόν τῆς βεβαίως δὲν ἦτο ἐκτάκτως ὠραῖον, ἀλλ' εἶχε στήθος πλούσιον καὶ δροσερόν, ἐνῶ συνήθως τῶν Ἀγγλίδων τὸ στήθος ὁμοιάζει πρὸς σανίδα' εἰπετα τὰ πόδια τῆς ἦσαν μικρὰ καὶ παχουλά, σπάνιον πρᾶγμα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ τὰ χέρια τόσοσ εὐμορφα, τόσοσ μαλακὰ καὶ τορνευτά. Ἄλλὰ μήπως αἱ κνημαὶ τῆς, μήπως τὰ ἄλλα τῆς δὲν ἦσαν τέλεια; Ἐπρεπε ἴσως νὰ εὐρεθῇ κανεὶς ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην διὰ νὰ ἐκτιμήσῃ αὐτὰ τὰ πράγματα. Ἄλλὰ μήπως δὲν ἐγνώρισε μίαν φορὰν ἓνα Ἴταλον μὲ μαῦρα μάτια καὶ μαλλιά, διὰ τὸν ὅποιον ὀλίγον ἔλειψε νὰ τρελαθῇ; Εὐτυχῶς ποῦ γρηγορὰ ἐνόησεν, ὅτι ἦτο λωποδύτης ζῶν διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ σαγηνευτικοῦ τοῦ προσώπου εἰς τὸν κύκλον τῶν γεροντοκορῶν καὶ τῶν χηρῶν.

Ἀχ! ἔπρεπε νὰ μὴν εἶχεν ἀφήσει τὸν Οὐίλλη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν. Ὅλος ἐκεῖνος ὁ ἔρωσ ἐπανήρξατο τώρα εἰς τὸν νοῦν τῆς διὰ νὰ τὴν κάμνῃ νὰ τρέμῃ καὶ κλαίῃ. Ἦτος θὰ τὸν συνεκράτει, ἐσκέπτετο, ἐὰν ἡμέραν τινὰ θερμῶν περιπτύξεων τὸν ἄρνε νὰ προχωρήσῃ ἀκόμη περισσότερον..... Φεῦ! ἦτο τώρα πλέον τέλεια γεροντοκόρη, ἀφοῦ ἐπλησίαζε

τὰ πενήντα. Δὲν εἶχε χάσει ἀκόμη τὴν πᾶσαν ἐλπίδα, διότι διετηρεῖτο σχετικῶς καλά, ἂν καὶ ἡ καρδιά της εἶχε τὸσον βασανισθῆ καὶ τὸ σῶμά της ταλαιπωρηθῆ εἰς τὴν δοκιμασίαν τῶν ἀγόνων ἐρώτων.

* *

Ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία τῆς Μις Θόρτον μού ἐπανήλθεν εἰς τὸν νοῦν σὰν ἐχάιδεα τὸ χέρι της καὶ ἐζήτουν νὰ τὴν παρηγορήσω καὶ ἀπὸ οἶκτον καὶ ἀδελφικὴν στοργὴν κινούμενος, καθήσας παρὰ τὸ πλευρόν της, τῆς ἐφίλησα διὰ πρώτην φοράν τὸ ἐξηντηγμένον μάγουλον. Εἰς τὴν ἐπαφὴν ἐκείνην ἐσκίρτησε καὶ τὴν κατέλαβεν λυγμός· καὶ σφίγγουσα δυνατὰ τὸ χέρι μου, ἐψιθύρισε :

— Σὰς εὐχαριστῶ. Εἶσθε τὸσον καλός. Ἀγαπᾶτε λοιπὸν πολὺ τὴν Μαίημπελ; Εἶναι τὸσον ὠραία, ἐκτάκτως ὠραία, ὅσον ἄθωα καὶ τρυφερά κόρη.

Καὶ μετὰ μικρὰν σιγὴν ἐπρόσθεσεν ἀναστενάζουσα :

— Ἄν ἤμην κατὰ εἴκοσι ἔτη νεώτερα, θὰ μὲ ἀγαπούσατε ἴσως. Τώρα μὲ ἀγαπᾶτε σὰν μητέρα σας.

— Ὅχι, Μις Θόρτον, ἀπήντησα ἐν συγκινήσει· σὰς ἀγαπῶ σὰν ἀδελφὴν !

Καὶ ἀποχαιρέτισας αὐτὴν διὰ δευτέρου καὶ τελευταίου φιλήματος, ἀνεχώρησα διὰ τὸν γνωστὸν ψευτοπόλεμον.

Καυμένη Μις Θόρτον, πῶς τὴν ἐνθυμοῦμαι !

Εἰς τὸ τελευταῖον γράμμα της μού ἔγραψε μὲ χαρὰν πῶς ἠρραβωνίσθη τέλος πάντων. ἠρραβωνίσθη, μόνον !

Ἄθῃναι Μάιος τοῦ 1898.

Γ. Σ. ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΓΑΜΟΝ

Με μιὰ γυναῖκα γνωστικὴ, μ' ἓνα καλὸ στεφάνι,
Εἶσαι λιμὴν σωτήριος μεσ' στὴν ἀνεμοζάλη.
Μὰ μὲ γρουσουζὰ καὶ κακὴ καὶ μ' ἄμυαλο κεφάλι,
Εἶσαι καὶ μὴ πρὸς βάρους σου - φουρτῶνα στὸ λιμάνι !

ΣΑΤΑΝΑΣ

ΝΙΚ. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗ ΚΑΙ ΜΙΧ. Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗ

ΜΙΣ ΕΒΑΝΣ

ΚΟΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΜΙΑΝ ΠΡΑΞΙΝ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΓΚΡΑΣ πρόψην πρεσβευτής. — ΝΩΤΗΣ ΦΑΡΗΣ, ἀνεψιὸς του. — ΑΜΑΛΙΑ ΜΕΝΤΗ. — ΝΙΤΣΑ ΒΑΛΕΡΗ, ἀνεψιά της. — ΜΙΣ ΕΒΑΝΣ, παιδαγωγός. — ΑΝΘΗ καὶ ΚΑΝΕΛΟΣ, ὑπρέται· παρὰ τῆ κυρία Μεντῆ.

ΙΩΑΝΝΗ ΔΕΛΗΚΑΤΕΡΙΝΗ

[Ἡ σκηνὴ παριστᾷ ἐξώστην πλουσίας οἰκίας, εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀπίου ἐκτείνεται περικαλλὴς ὁ κήπος.]

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΑΝΘΗ καὶ ΚΑΝΕΛΟΣ

(Ἀιρομένης τῆς αὐλαίας φαίνεται ἡ Ἄνθη μόνη τοποθετοῦσα μικρὰν τράπεζαν καὶ καθίσματα ἐξοχικά· μετ' ὀλίγον ὁ Κανέλος προσβάλλει τὴν κεφαλὴν του δεξιόθεν).

ΚΑΝΕΛΟΣ. Ἄ! ἐδῶ εἶσαι ;

ΑΝΘΗ. Ἐδῶ μάλιστα. Τί ἀγαπᾶς ;

ΚΑΝΕΛΟΣ. Τὸ τί ἀγαπῶ ἐγώ, τὸ ἔξερις... Ἄλλὰ τώρα δὲν ἔρχομαι γι' αὐτὴ τὴ δουλειά... ἔρχομαι ἱεραρχικῶς νὰ σοῦ ὑποβάλω τὴν παραίτησίν μου... Ὅριστε!... (Ἐκβάλλει τὴν ποδιάν του καὶ τὴν δίδει τῆς Ἄνθης) Λάβε τὴν !

ΑΝΘΗ (Εἰρωνικῶς). Γιὰ νὰ σὰς πῶ, κύριε Κανέλο, μὴ τυχὸν ἐπαλαθῶσατε ;

ΚΑΝΕΛΟΣ. Δὲν ἐπαλάθωσα καθόλου!... Ἐγὼ εἶμαι ἐλεύθερος πολίτης καὶ ἀνεξάρτητος μάγειρος καὶ δὲν ἐννοῶ

κατ' οὐδένα λόγον ἵά ἔχω ξενικὸν ἔλεγχον ἑστὴν κουζίναν μου! Κατάλαβες;

ΑΝΘΗ. Δηλαδή τί θέλεις νά 'πῃς;

ΚΑΝΕΛΟΣ. Θέλω νά 'πῶ ὅτι ἡ Ἀγγλίδα σας κατήνησεν ἀνυπόφορος.

ΑΝΘΗ. Ἄστ' αὐτά, καί σου πονάει τὸ δόντι γιὰ δ' αὐτήν!

ΚΑΝΕΛΟΣ. Ἐμένα;

ΑΝΘΗ. Μάλιστα, ἐμένα!... Δὲν τὰμαθα ἐγὼ νομίζεις... ἐσὺ ἂν ἔγεινες μάγειρας, ἔγεινες μόνον καὶ μόνον γιὰ νά τὰ ψῆσῃς μὲ τὴν Ἀγγλίδα!

ΚΑΝΕΛΟΣ. Νά τὴν ψῆσω. θέλεις νά πῆς!

ΑΝΘΗ. Νά σοῦ λείπουν αὐτά καὶ πέ μου τί σοῦ ἔκαμε, νά ἰδοῦμε.

ΚΑΝΕΛΟΣ. Τί μοῦ ἔκανε; Ἔρχεται κάτω ἑστὴν κουζίνα κι' ὅ,τι νά ἰδῇ, σόκιν φωνάζει καὶ μοῦ τὸ πετᾷ!... Σήμερα ἦλθε πάλι καὶ μοῦ πέταξε μιὰ κόττα γιατί ἦταν, λέει... μα-δημιμένη!.. Ἄ! μὰ κατήνησε πειτ ἀήθια, μὰ τὸ Θεό!..

ΑΝΘΗ. Ἐσὺ πάλι μὴν τῆς 'μιλᾷς.

ΚΑΝΕΛΟΣ. Τί νά μὴν τῆς 'μιλῶ, ποῦ δὲν μ' ἀφίνει σὲ ἡσυ-χία... Δὲν βαστῶ πειά...

ΑΝΘΗ. Μὴ χειρότερα!..

ΚΑΝΕΛΟΣ. Καὶ βέβαια, ὅλα σόκιν τὰ βλέπει... σόκιν!

ΑΝΘΗ. Μὰ τί διάβολο εἶναι αὐτὸ τὸ σόκιν;

ΚΑΝΕΛΟΣ. Καθὼς μοῦ εἶπεν ὁ δάσκαλος τοῦ χωριοῦ ποῦ λύνει ὅλα τὰ αἰνίγματα τοῦ κόσμου, σόκιν πάει νά 'πῆ ἕνα πρᾶγμα πολὺ ἄσχημο καὶ μὴ πρεπούμενο... κατάλαβες;

ΑΝΘΗ. Ὅχι καὶ πολὺ.

ΚΑΝΕΛΟΣ. Μὰ τί νά σοῦ κάνω!.. Ἄς εἶναι, δόσε τὰ ση-μεῖα τῆς ὑπηρεσίας μου εἰς τὴν κυρά καὶ ἔχε γειά, Ἀνθού-λα μου...

ΑΝΘΗ. (Μετὰ παρατόνου). Μὰ τί, φεύγεις ἑστὰ σωστά σου;

ΚΑΝΕΛΟΣ. Βέβαια!

ΑΝΘΗ. Καὶ μ' ἀφίνεις ἐμένα μόνην;

ΚΑΝΕΛΟΣ. Μὰ τί νά κάνω!..

ΑΝΘΗ. Καλά, φεύγα... ἀφοῦ τὸ βέσ!..

ΚΑΝΕΛΟΣ. Ὅχι, Ἀνθούλα μου, γιὰ χατήρι σου θά μεί-νω... Ἄχ! νά σὲ φιλήσω μιά!

ΑΝΘΗ. (Ἀποσυρομένη). Νά χαθῆς ποῦ θά μὲ φιλήσῃς πρὶν μὲ πάρηξ!..

ΚΑΝΕΛΟΣ. Δὲν μ' ἀφίνεις... μὰ ἐγὼ... (ὀρμᾷ ἐκ νέου νά τὴν φιλήσῃ ὅτε εἰσέρχεται ἡ μίς Ἐβανς).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ἡ μίς ΕΒΑΝΣ

ΕΒΑΝΣ (Ἀποστρέφουσα τὸ πρόσωπον). Ἄω!.. Σόκιν!..

ΚΑΝΕΛΟΣ. Νά τὰ πάλι!... Δὲν ἔτ' ἀλγεα!..

ΕΒΑΝΣ. Ντροπή αὐτό, ντροπή!..

ΚΑΝΕΛΟΣ. Ντροπή, κυρά μου, μὰ χουζοῦρι!..

ΕΒΑΝΣ. Χουζοῦρι!.. Ἐγκώ χουζοῦρι!;... ὦ!... (Τῇ Ἀνθῆ). Καὶ σὺ ντὲν ἔντροπεςαί;

ΑΝΘΗ. Αὐτὸς ἐρρίχτηκε νὰ με φιλήσῃ!..

ΕΒΑΝΣ. Ἄω! σόκιν!... Ἐἴω! ἔἴω!..

ΚΑΝΕΛΟΣ. Μὰ μίστερ ντασκάλα... Τὸ φιλὶ δὲν εἶναι κρῖμα!

ΕΒΑΝΣ. Σόκιν! Σόκιν!... Νά φύγετε! νά φύγετε!

ΑΝΘΗ. Μὰ δὲν ἐπρόφθασε!

ΕΒΑΝΣ. Ντὲν ἔκει νά κάνῃ! Σόκιν!... ὦκιν!..

ΚΑΝΕΛΟΣ. (Ἰδίᾳ). Μπᾶ! ποῦ νά σκάσῃς!... (τῇ Ἀνθῆ). Πάμε νά φύγουμε... Ἄστηνε νά πάῃ ἑστὸ διάβολο!... (τῇ Ἐβανς).

ΕΒΑΝΣ. Γκούντ μπᾶί, ματμαζέλ!

ΕΒΑΝΣ. ὦ! γές! Γκούντ μπᾶί!

ΚΑΝΕΛΟΣ (Καθ' ἑαυτὸν). Τὸν υπελαῖ μας βρήκαμε μὲ τὴν Ἀγγλίδα! (Ἐξέρχεται μετὰ τῆς Ἀνθῆς).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Μίς ΕΒΑΝΣ καὶ εἶτα ΝΙΤΣΑ

ΜΙΣ ΕΒΑΝΣ. Ὅλοι σήμερον ἄνθρωπος, ἄρρεν, τῆλυ, συμ-περιφορὰ νόου, ἀνατροφή νόου, νόου... κατόλου! Ἄρκαῖοι κρόνοι, Σπάρτη, Κόρινθος ἕως σήμερον... χάτηκε κλασικὴ ἔντιμος Πηνελόπη... Πηνελόπη γές... Σήμερον Πηνελόπη νόου, κατόλου!..

ΝΙΤΣΑ (Εἰσερχομένη δεξιᾶθεν). Γκούντ μόρνιγκ, μίς Ἐβανς.

ΕΒΑΝΣ. ὦ! Γκούντ μόρνιγκ... Προσευεήτης;

ΝΙΤΣΑ. ὦ γές!

ΕΒΑΝΣ. Αἰστάνεσαι ἰσχυρότατον;... Ἐκεῖς πλήρη θέλη-σας;... Σήμερον ἡμέρα ἔρκεται μνηστῆρός σου.

ΝΙΤΣΑ. ὦ! γές! Καὶ σήμερον θά τὸν ὑποδεχθῶ καθὼς πάντοτε.

ΕΒΑΝΣ. Βέρου γουέλ!... Νά ἀποφύγῃς συνομιλίαν κατῶς Ἰουλιέττας συμπατριώτου μου Σεξοπήαρ.

ΝΙΤΣΑ. Ω γέε!... (ιδίαι) Μά...
 ΕΒΑΝΣ. Χειροταψίσι νόου... βλέμματα κατά Δόν Ζουάν
 του συμπατριώτου μου Μπάιρον νόου...
 ΝΙΤΣΑ. Μά βλέπω πώς θλοι οι συμπατριώται σας είναι...
 ΕΒΑΝΣ. Ω! γέε!... δηλαδή νόου... νόου!.. Σεξοπήαρ,
 Μπάιρον τεθνεώτες... Σήμερον γυναίκες 'Αγγλικά Πηνε-
 λόπη...
 ΝΙΤΣΑ. Μά ή Πηνελόπη είχε πολλούς μνηστήρας.
 ΕΒΑΝΣ. Τόσον καλλίτερον... Πολιούς, αλλά φρόνιμους...
 Μνηστήρος σου έλτη, έσθ βλέμματα κάτω... Φίλημα...
 ΝΙΤΣΑ (Διακόπτουσα) Τί; Νά τον φιλήσω; (ιδίαι) 'Αχ!..
 ΕΒΑΝΣ. Ω! νόου, νόου! Φίλημα σόκιν!.. 'Αγγλία φί-
 λημα γκάμον διαλύση!..

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Αί άνωτέρω καί ΜΕΝΤΗ

ΜΕΝΤΗ. (Είσερχομένη δραματικά άριστερόθεν). "Ερχονται...
 "Ερχονται...
 ΝΙΤΣΑ. Ποιοί, θεία μου;
 ΜΕΝΤΗ. 'Ο μνηστήρ σου με τον θετόν του... Τους είδα
 νά κατεβαίνουν από τὸ τραίνο...
 ΝΙΤΣΑ (Αιδήμων) Ω!... (ιδίαι) "Αχ!
 ΕΒΑΝΣ. Πρροσκή!
 ΜΕΝΤΗ (Τῆ Νίτσα). Θέλεις νά τον κρατήσωμε σήμερα νά
 φάγη έδω;
 ΝΙΤΣΑ. Δέν κάνει... θεία μου... (ιδίαι) Τί κρίμα!
 ΕΒΑΝΣ. Εύγε! εύγε! Βέρυ γουέλ!
 ΜΕΝΤΗ. Δέν πειράζει... Γνωρίζεσθε καλλίτερα και λαμ-
 βάνετε και θάρρος...
 ΕΒΑΝΣ. Τάρρος... Ω! νόου!
 ΜΕΝΤΗ. Πρέπει νά γνωρισθίτε.
 ΕΒΑΝΣ. 'Αργότερα, άργότερα.
 ΝΙΤΣΑ. Καλά σας λέγει, θεία μου... άργότερα... "Αχ!
 ακούω βήματα... (ιδίαι) Και μ' άρέσει!..
 ΜΕΝΤΗ. Αύτοι είναι... έρχονται.
 ΕΒΑΝΣ. (Τῆ Νίτσα) όφθαλμούς κάτω!
 ΝΙΤΣΑ. Ω! γέε! (ιδίαι). Μά πού θέλω νά τον βλέπω!...

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Αί άνωτέρω ΜΙΓΚΡΑΣ και ΦΑΡΗΣ

(Είσερχονται άμφότεροι κομψότατα ένεδυμένοι)

ΜΙΓΚΡΑΣ (τῆ κ. Μέντη). Madame... (τῆ Νίτσα). Σας τόν
 έφερα... Δέν μου λέτε καν εύχαριστώ;
 ΝΙΤΣΑ (Μη τολμώσα νά τους άτενίση και με σιγανήν φωνήν
 τῶ Μίγκρα). Merci!..
 ΦΑΡΗΣ (Χαιρετῶν δια χειραψίας) 'Αγαπητή μου θεία...
 Καλημέρα, Νίτσα.
 ΝΙΤΣΑ. Καλημέρα.
 ΜΙΓΚΡΑΣ (τῆ μίς 'Εβανς). Χάου ντου γιου ντου, μίς 'Εβανς;
 ΕΒΑΝΣ (Σηκῶς) Βέρυ γουέλ, θένκ γιού!
 ΜΕΝΤΗ. Και τί νέα από την πόλιν;
 ΜΙΓΚΡΑΣ. Σχεδόν τίποτα... "Α!.. δέν τά έμάθετε;
 ΜΕΝΤΗ. Τί;
 ΦΑΡΗΣ. "Ενα έπεισόδιον άπαγωγής...
 ΜΙΓΚΡΑΣ. Τήν άπαγωγήν, καλέ, τῆς κυρίας...
 ΕΒΑΝΣ (Παρρηχίνουσα. και βήγουσα με όλην τήν δύναμιν
 του στήθους τῆς). Γκούχ! γκούχ! γκούχ!
 ΜΙΓΚΡΑΣ. "Α! ναι, ναι... τίποτε, τίποτε... (βῆγει και αυ-
 τός). Γκούχ! Γκούχ!
 ΜΕΝΤΗ. Περιήρημα!... (τῶ Μίγκρα. γελῶσα) Σόκιν! (τῶ
 Φαρλῆ οικείως) Και τί γίνεσθε, σείς, παρακαλῶ;
 ΦΑΡΗΣ. "Εγώ καταγίνομαι ν' ανακαλύψω τί χρώμα έχουν
 τά μάτια τῆς μνηστῆς μου... 'Ακόμη δέν κατώρθωσα νά τά
 ιδῶ... (τῆ Νίτσα) Πῶς;
 ΝΙΤΣΑ. (Αιδήμων τῆ 'Εβανς). Τί χρώμα έχουν, μίς 'Εβανς;
 ΕΒΑΝΣ. ('Εν άγανακτήσει). Ασπρα!... κύριε! Ασπρα!...
 ΦΑΡΗΣ. ('Εντρομος δῆθεν) Ασπρα!
 ΜΕΝΤΗ. (Γελῶσα). Ασπρα!
 ΝΙΤΣΑ. ('Εμφοβος). Ασπρα! "Οχι, μπλέ!
 ΕΒΑΝΣ. ('Επιτιμῶσα). Πῶς!
 ΝΙΤΣΑ. ('Υποκύπτουσα) Ναι, ασπρα, κύριε... (ιδίαι). "Αχ!
 κ' αν τὸ πιστεύση!..
 ΜΙΓΚΡΑΣ (τῆ κ. Μέντη). Πῶ! πῶ! πῶ! Φοβερόν θηρίον
 ή 'Αγγλίδα!.. Φαίνεται θά ασπρισαν τά μάτια τῆς Νίτσας
 ... ως πού νά μᾶς ιδῆ... (Τῆ Νίτσα) Δέν είναι έτσι;
 ΝΙΤΣΑ. ('Αφου έρωτήση δια του βλέμματος τήν 'Εβανς). "Οχι!..

ΜΙΓΚΡΑΣ (τῆ κ. Μέντη). Τί λέτε; Δέν τοὺς ἀφίνομε τοὺς καυμένους λίγο μόνους;

ΜΕΝΤΗ. Ναί, δέν ἔχετε ἀδικον... (τῆ Ἐβανς). Δέν νομίζετε;...

ΦΑΡΛΗΣ (τῷ Μίγκρα). Μά πρέπει νά μᾶς ἀφίσετε καί λίγο μόνους.

ΜΙΓΚΡΑΣ (τῷ Φαρλῆ ἐνῶ ἡ μίς Ἐβανς ἐξακολουθεῖ νά διαμαρτύρεται). Ἐννοια σου, αὐτὸ πρόκειται νά γίνη.

ΜΕΝΤΗ. (Ἀποχωριζομένη τῆς μίς Ἐβανς, πρὸς τὸ Μίγκραν). Θέλετε λοιπὸν νά σᾶς δεῖξω τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα;

ΜΙΓΚΡΑΣ. Εἰς τὰς διαταγὰς σας.

ΜΕΝΤΗ (τῷ Φαρλῆ). Ἀγαπητέ μου, θά λάβετε τὴν καλωσύνην νά κάμετε συντροφία τῆς Νίτσας...

ΦΑΡΛΗΣ. Ὦ! βέβαια!

ΕΒΑΝΣ. Ὦ! γές κ' ἐγκώ!...

ΦΑΡΛΗΣ (ἰδίᾳ). Ὦ!

ΜΕΝΤΗ. Ὅχι, σᾶς χρειαζόμεθα. . . . Μίς Ἐβανς, ἐλάτε μαζί μου . . .

ΕΒΑΝΣ. Μά . . .

ΜΕΝΤΗ. Εἶναι ἀνάγκη.

ΕΒΑΝΣ. (Ἀποχαιρετῶσα τὴν Νίτσαν). Ὀφθαλμοὺς κάτω...

ΝΙΤΣΑ. (Ῥίπτουσα λαθραῖον βλέμμα πρὸς τὸν Φαρλῆν). Ὦ! γές!

ΦΑΡΛΗΣ (Μειδιῶν εἰρωνικῶς, τῆ Ἐβανς). Μείνατε ἡσυχῆ, Μίς Ἐβανς, θά τῆς διαβάσω τὸ Νταιίλυ Νιουὺς νά περάσῃ ἡ ὥρα . . . (Ἐξάγει ἐκ τοῦ κίβου του ἀγγλικὴν ἐφημερίδα)

ΜΙΓΚΡΑΣ. Μείνατε μόνοι καί διαβάστε καί τὰ δώδεκα Εὐαγγέλια! . . .

ΜΕΝΤΗ. Πηγαίνομεν, κύριε Μίγκρα;

ΜΙΓΚΡΑΣ. Σᾶς ἀκολουθῶ. (Πρὸ τῆς θύρας τῆ Ἐβανς). Arrés vous!

ΕΒΑΝΣ (Ἐξερχομένη). Θέγγ γιου!

ΜΙΓΚΡΑΣ (Ἀπερχόμενος, πρὸς τοὺς μένοντας). Εὐτυχεῖς καί οἱ δύο . . .

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΝΙΤΣΑ καὶ ΦΑΡΛΗΣ

ΦΑΡΛΗΣ. (Ἀφοῦ μείνη ἐπὶ τινὰς στιγμὰς σιωπηλός). Λοιπὸν δεσποινίς, τί προτιμᾶτε; Νά συνομιλήσωμεν ἢ τὴν ἐφημερίδα; (Σιγῇ). Νά συνομιλήσω μεν;

ΝΙΤΣΑ (Αἰδήμων). Ὦ! νόου! . . . (Ἰδίᾳ). Ναί, ναί, νά μιλήσωμε.

ΦΑΡΛΗΣ. Τότε θά θέλετε τὴν ἐφημερίδα . . . Μά δέν εἶναι ἀδικον; (Σιγῇ). Σιωπάτε; Ἴσως μετεβάλατε ἰδέαν . . . θέλετε νά συνομιλήσωμεν;

ΝΙΤΣΑ. Ἦθελα τὴν παιδαγωγὸν μου (Ἰδίᾳ) νά τὴν δῶ κρεμασμένην!

ΦΑΡΛΗΣ. (Ἰδίᾳ). Ποῦ νά τὴν πάρῃ ὁ διάβολος ἐδῶ ποῦ βρέθηκε! . . . (ὕψηλοφώνως) Ὡστε τὴν ἐφημερίδα θέλετε νά σᾶς διαβάσω; Τὴν θέλετε, ναί ἢ ὄχι;

ΝΙΤΣΑ. Ὅπως θέλετε. (Ἰδίᾳ). Πῶς μ' ἀρέσει!

ΦΑΡΛΗΣ. Θέλετε ἀνάγνωσιν ἐκ τοῦ συστάδην ἢ ἐξ ἀποστάσεως; . . . (Σιγῇ). Ἐκ τοῦ συστάδην;

ΝΙΤΣΑ (Χωρὶς νά ἐγείρῃ τὸ βλέμμα). Δέν σᾶς ἐννοῶ (Ἰδίᾳ). Καί τί γλυκός ποῦ εἶναι!

ΦΑΡΛΗΣ. Θέλετε δηλαδὴ νά κᾶθημαι πλησίον σας ἢ;

ΝΙΤΣΑ. Ὦ! ὄχι, ὄχι . . . (Ἰδίᾳ). Ἄχ πῶς τὸν ἠθελα κοντά μου!

ΦΑΡΛΗΣ. Ἐξ ἀποστάσεως λοιπὸν . . . μὰ γιατί με ἀποφεύγετε; . . . γιατί δέν θέλετε νά . . .

ΝΙΤΣΑ. Μά σᾶς παρακαλῶ ἀρχήστε . . . (Ἰδίᾳ) Ἄχ! κί' αὐτὴ ἡ γκουβερνάντα μου! . .

ΦΑΡΛΗΣ. Τὴν ἀνάγνωσιν;

ΝΙΤΣΑ. Μάλιστα.

ΦΑΡΛΗΣ. Τοῦλάχιστον ἐνῶ θ' ἀναγινώσκω θά μοῦ ρίχνετε καμμιὰ ματιὰ;

ΝΙΤΣΑ. Ἄν ἔχετε τὴν ἐφημερίδα ἐμπρὸς σας καί δέν φαίνεσθε . . .

ΦΑΡΛΗΣ. Μά τότε θά σᾶς χρειαθοῦν αἱ ἀκτίνες τοῦ Ρέτγ-γεν διὰ νά τὴν διαπεράσετε . . .

ΝΙΤΣΑ. Σᾶς παρακαλῶ, ἀρχήστε.

ΦΑΡΛΗΣ. Εἰς τὰς διαταγὰς σας. (Ἀναλαμβάνει τὴν ἀγγλικὴν ἐφημερίδα). Τὸ κύριον ἄρθρον βέβαια, δέν σᾶς ἐνδιαφέρει . . . οὔτε ἡ κριτικὴ . . . Σταθῆτε, τί νά σᾶς διαβάσω . . . (Διατρέχει τὴν ἐφημερίδα). Ἄ! ἡῦρα . . . Ναί . . . ὦ! τί περίεργον! . . . (Διστάζων δῆθεν). Δέν ἔεύρω μόνον . . .

ΝΙΤΣΑ. Τί; (Ἰδίᾳ). Μά τί γλύκα ποῦ μιλεῖ!

ΦΑΡΛΗΣ. Ἄν ἡ μίς Ἐβανς ἐπιτρέπει Μά τί περίεργον . . .

ΝΙΤΣΑ (Μετ' ἐνδιαφέροντος). Γιὰ λέγετε.

ΦΑΡΛΗΣ (Ἐξακολουθῶν νά διατρέχῃ τὴν ἐφημερίδα). Μά . . .

ΝΙΤΣΑ Μά δὲν πειράζει λέγετε.

ΦΑΡΛΗΣ. Νά... μιά δίκη 'ς τὸ Λουνδίνον, γιά...

ΝΙΤΣΑ (Μετ' ἐνδιαφέροντος). Γιά :...

ΦΑΡΛΗΣ. Γιά ἓνα φίλημα. (Πλησιάζει πρὸς τὴν Νίτσαν).

ΝΙΤΣΑ. (Αἰδύμων). Φίλημα ! ὦ !..

ΦΑΡΛΗΣ. Ναί, φίλημα... Ἐνήγαγε μιὰ νέα κάποιον ποῦ τὴν ἐφίλησε...

ΝΙΤΣΑ Τὴν ἐφίλησε :

ΦΑΡΛΗΣ (Πλησιάζων περισσότερο). Ναί, τὴν ἐφίλησε....

ΝΙΤΣΑ. Μά πῶς ;

ΦΑΡΛΗΣ. Νά, τὴν ἐφίλησε... (Πλησιάζων ἔτι) νά....

ΝΙΤΣΑ. Καλά μὰ πῶς ;

ΦΑΡΛΗΣ. Νά ἔτσι !.. (Τὴν φιλεῖ ἐξ ἀπροόπτου).

ΝΙΤΣΑ. (ἐγχειρομένη), ὦ !

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΦΑΡΛΗΣ, ΝΙΤΣΑ, ΜΙΣ ΕΒΑΝΣ καὶ εἶτα ἡ **Κ ΜΕΝΤΗ**

ΝΙΤΣΑ (Βλέπουσα εἰσερχομένην τὴν Μίς Ἐβανς, ἰδίχ) Καὶ ἂν μὰς εἶδε ! (Μεγάλως). ὦ κύριε, εἶνε κατάχρησις ! (Τῆς Μίς Ἐβανς ἡ ὁποία εἰσῆλθε) ὦ ! Μίς Ἐβανς εἶνε φοβερόν.

ΜΙΣ ΕΒΑΝΣ (κατερχομένη πρὸς τὸν Φαρλῆν). Ναί φοβερόν. (ἰδίχ). Μά τί ἔγινε... τί τῆς ἔκαμε (πρὸς τὴν Νίτσαν θέλουσα νὰ μάθη). Ἐλα ἐδῶ.

ΝΙΤΣΑ. Ἄδύνατον, ἀδύνατον, κύριε. (ἰδίχ) θὰ μὰς εἶδε, δὲν γίνεται (Μεγάλως). Ἄχ θεία μου, θεία μου νὰ φύγετε, κύριε.

ΜΙΣ ΕΒΑΝΣ. Νὰ φύγετε βέβαια... (ἰδίχ) Μά τί νὰ ἔκανε ;

ΝΙΤΣΑ. ὦ θεία μου, Μίς Ἐβανς (ἰδίχ) καὶ νὰ εἶνε τόσον, τόσον γλυκὺ πράγμα. (Πρὸς τὸν Φαρλῆν πλησιάζοντα) ὦ ! κύριε, ἀδύνατον ! νὰ φύγετε.

ΜΙΣ ΕΒΑΝΣ. Ἄδύνατον, νὰ φύγετε, νὰ φύγετε !

ΜΕΝΤΗ (Τρέχουσα). Μά τί εἶναι, καλέ, τί συμβαίνει :

ΝΙΤΣΑ. Θεία μου δὲν τὸν θέλω... δὲν τὸν θέλω...

ΜΕΝΤΗ. Τί τῆς ἐκάματε, κύριε :

ΦΑΡΛΗΣ. Τίποτε, κυρία μου, ἀπολύτως τίποτε.

ΜΕΝΤΗ. Μά δὲν γίνεται.

ΝΙΤΣΑ. Θεία μου ὠρισμένως δὲν τὸν θέλω... δὲν τὸν θέλω... (ἰδίχ) Τί ψέμματα ποῦ λέω !

ΜΕΝΤΗ. Μά τί σοῦ ἔκαμε ;

ΝΙΤΣΑ. Δὲν τὸ λέω... δὲν ἔχω νὰ τὸ πῶ...

ΜΕΝΤΗ. Ἄ ! μὰ πρέπει νὰ μάθωμε τὴν αἰτίαν... (τῷ Φαρλῆ) Κύριε, θὰ σὰς παρακαλέσω νὰ ἀποσυρθῆτε καὶ νὰ μοῦ στείλετε ἐδῶ τὸν θεῖόν σας ὁ ὁποῖος ἐξῆλθε πρὸ ὀλίγου...

ΦΑΡΛΗΣ. Κυρία μου, λυπούμαι...

ΜΕΝΤΗ. Σὰς παρακαλῶ, κάμετε ὅ,τι σὰς λέγω... Αὐ τοῦνο, κύριε...

ΦΑΡΛΗΣ (Χαιρετῶν). Κυρίαί μου ! (Ἐξέρχεται δυσθυμῶς).

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

Αἱ ἀνωτέρω ἐκτὸς τοῦ **ΦΑΡΛΗ**.

ΜΕΝΤΗ Μά τί συμβαίνει ἐπὶ τέλους... πρέπει νὰ μοῦ τὸ εἰπῆς.

ΝΙΤΣΑ. Ὅχι θεία μου, ὄχι, δὲν τὸ λέω...

ΜΕΝΤΗ. Γιά πάμε ἀπὸ δῶ... ἔλα μαζί μου (Ἐξέρχεται μετὰ τῆς Νίτσας).

ΕΒΑΝΣ (Μόνη). Τί νὰ τῆς ἔκαμεν ὁ μνηστήρος !... τί νὰ τῆς ἔκαμε !... Καὶ νὰ μὴ θέλῃ νὰ τὸ λέγῃ ἐμένα !

ΣΚΗΝΗ ΕΝΝΑΤΗ

ΜΙΣ ΕΒΑΝΣ καὶ **ΑΝΘΗ**.

ΑΝΘΗ. Μά τί τρέχει ; τί συμβαίνει, μίς Ἐβανς ;

ΕΒΑΝΣ. Νά ! Μνηστήρος διελύθη... ἀρραβῶν τίποτε...

ΑΝΘΗ. Μπᾶ ! Γιατί ;

ΕΒΑΝΣ. Γιατί :... Ἄ ! ντὲν ἔχω νὰ πῶ... ντὲν ἔχω νὰ πῶ... Πρέπει νὰ τὸ ξέρῃς μόνη...

ΑΝΘΗ. Μά ποῦ δὲν τὸ ξέρω καθόλου :

ΕΒΑΝΣ. Πρέπει νὰ τὸ ξέρῃς μόνη ἐγκῶ !

ΑΝΘΗ. Μά εἶναι σπουδαῖος ὁ λόγος ;

ΕΒΑΝΣ. Σπουδαιότατος !... Ντὲν ἔχω νὰ εἰπῶ περισσότερο... ντὲν ἔχω... (ἐξέρχεται).

ΑΝΘΗ (Μόνη). Τί κοίμα ! Καὶ τί καλὸς ποῦ ἦτο ὁ κ. Φαρλῆς... Μά τί νὰ συνέβῃ ; Τί νὰ συνέβῃ ;

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

ΑΝΘΗ καὶ ΚΑΝΕΛΛΟΣ

ΚΑΝΕΛΟΣ. Βρέ, 'Ανθή, τί συμβαίνει; Τί ἀνακατοοοῦρες εἶναι αὐταίς;

ΑΝΘΗ. Δὲν τᾶμαθες;

ΚΑΝΕΛΟΣ. Ὁχι.

ΑΝΘΗ. Διαλύθησαν οἱ ἀρραβῶνες τῆς κυρίας.

ΚΑΝΕΛΟΣ. Μὰ γιατί;

ΑΝΘΗ. Γιατί; ('Ἰδίᾳ) Νὰ τοῦ 'πῶ πῶς δὲν τὸ 'ξέρω; Μπᾶ!.. (Μεγάλως). Γιατί; Ἄ! δὲν κάνει νὰ τὸ 'ξέρης... Εἶναι οἰκογενειακοὶ λόγοι ποῦ μόνον (τονίζουσα τὴν λέξιν: ἐμ εἶς) ἐμεῖς πρέπει νὰ τοὺς 'ξέρουμε!... (Ἐξέροχεται).

ΚΑΝΕΛΟΣ (Μόνος), Μὰ τί λόγοι νὰ εἶναι αὐτοὶ ποῦ δὲν 'μπορῶ νὰ τοὺς μάθω κ' ἐγώ!.. Γιατί τᾶχατες, ἐγὼ δὲν εἶμαι τοῦ σπιτιοῦ!.. Ὅριστε μας!.. Τς!...

ΣΚΗΝΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

ΚΑΝΕΛΟΣ καὶ ΜΙΓΚΡΑΣ.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ποῦ εἶναι ἡ κυρία σου, Κανέλο;

ΚΑΝΕΛΟΣ. Δὲν 'ξέρω... Ὑστερα ἀπ' ὅσα συνέβησαν ἐδῶ.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Μὰ τί τρέχει δὲν 'μπορῶ νὰ μάθω;

ΚΑΝΕΛΟΣ. Τί; Δὲν τὰ ξέρετε; Διελύθησαν οἱ ἀρραβῶνες...

ΜΙΓΚΡΑΣ. Μὰ γιατί; Δὲν ἔμαθες;

ΚΑΝΕΛΟΣ. Πῶς δὲν ἔμαθα! Ἄμ! ἂν δὲν τὸ μάθαινα ἐγὼ ποῖος θέλατε νὰ τὸ μάθῃ!...

ΜΙΓΚΡΑΣ. Μὰ τί συμβαίνει; γιὰ λέγε μου.

ΚΑΝΕΛΟΣ. Ἄ! δὲν μπορῶ... μὲ συγχωρεῖτε... εἶναι λόγοι οἰκογενειακοὶ ποῦ μόνον (τονίζων τὴν λέξιν: ἐμ εἶς) ἐμεῖς πρέπει νὰ τοὺς 'ξέρουμε!... Ἄς σᾶς τὸ 'πῆ ἡ κυρία. (Ἐξέροχεται)

ΜΙΓΚΡΑΣ. (Μόνος) Μὰ τί διάβολο συνέβη; ὁ ἀνεψιός μου μοῦ εἶπε πῶς δὲν εἶναι τίποτε... Ἄ! μὰ πρέπει νὰ μάθω...!

ΣΚΗΝΗ ΔΩΔΕΚΑΤΗ

ΜΙΓΚΡΑΣ καὶ ΜΕΝΤΗ.

ΜΕΝΤΗ ('Ἰδίᾳ) Δὲν ἠθέλησε νὰ μοῦ 'πῆ τίποτε!... ('Ἰδοῦσα τὸν Μίγκρας). Ἄ! ἤλθατε, κύριε Μίγκρας;

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ἐτρεῖα, κυρία μου, εἰς τὴν πρόσκλησίν σας... μὰ τί συνέβη;

ΜΕΝΤΗ. Τί συνέβη; ('Ἰδίᾳ). Πῶς νὰ τοῦ 'πῶ ὅτι δὲν 'ξέρω τίποτα!... (Μεγάλως). Δυσάρεστα πράγματα, κύριε Μίγκρας, πολὺ δυσάρεστα... ἡ ἀνεψιά μου δὲν τὸν θέλει τὸν ἀνεψιόν σας.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Δὲν τὸν θέλει εἶναι ἕνας λόγος... καὶ ἡ αἰτία;

ΜΕΝΤΗ. Λυποῦμαι ποῦ δὲν 'μπορῶ νὰ σᾶς τὴν 'πῶ... Τὰ οἰκογενειακά μας (τονίζουσα τὴν λέξιν ἐμ εἶς) ἐμεῖς δὲν τὰ λέμε 'στὸν καθένα!... Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ φροντίσατε νὰ τὰ μάθητε ἀπὸ ἄλλου... ἐγὼ δὲν 'μπορῶ... δὲν 'μπορῶ... (Ἐξέροχεται).

ΜΙΓΚΡΑΣ (Μόνος). Τί διάβολο νᾶκανε αὐτὸς ὁ τενεκές!... Νᾶκανε καμμιά στραβοδουλειά;!... Ἄ! μὰ δὲν πιστεύω... ἀδύνατον! ἀδύνατον!

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ

ΜΙΓΚΡΑΣ καὶ Μις ΕΒΑΝΣ

ΕΒΑΝΣ (Πρὸς τὰ παρασκήνια). Βέρυ γουέλ! Βέρυ γουέλ! Πηγαίνω... ('Ἰδοῦσα τὸν Μίγκρας) Κύριε!...

ΜΙΓΚΡΑΣ. Μις Ἐβανς, μὲ βλέπετε συγκεκινημένον... ἀλλὰ σᾶς παρακαλῶ πολὺ, δὲν μοῦ λέτε...

ΕΒΑΝΣ. Νὰ σᾶς 'πῶ;... ἀδύνατον! ἀδύνατον!... Ἦτ' ἴξ βέρυ σόκιν!... Καλλίτερα νὰ μὴν εἶχα 'ξέρει...

ΜΙΓΚΡΑΣ. Μὰ ἐπὶ τέλους δὲν θά μοῦ πῆτε...

ΕΒΑΝΣ. Ὄ! νόου! νόου!... Εἶναι λόγοι οἰκογενειακοί. Λυποῦμαι... ἀλλὰ ντὲν 'μπορῶ! Γκούντ μπάιτ...

ΜΙΓΚΡΑΣ (Μόνος). Μὰ τί διαβολόσπιτο εἶν' αὐτὸ 'δῶ μέσα!... Ὅλοι τὰ 'ξέρουσαν καὶ κανεῖς δὲν θέλει νὰ εἰπῇ τίποτε... Πρέπει νὰ ἐρωτήσω τὴν ἰδίαν, ἀλλοιῶς δὲν θά μάθω τίποτα... Καὶ ὁ ἀνεψιός μου ἔφυγε... Ἄ! νὰ καὶ ἡ Ἄνθῃ... αὐτὴ χωρὶς ἄλλο θά μοῦ τὰ εἰπῇ... (Καλῶν). Ἄνθῃ! Ἄνθῃ!

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΜΙΓΚΡΑΣ καὶ ΑΝΘΗ

ΜΙΓΚΡΑΣ (Δίδων τῇ Ἀνθῇ ἐν πεντόφραγκον). Ἔλα ἔδω, Ἀνθή... νά, πάρε αὐτὸ τὸ πεντόφραγκον καὶ πέ μου χωρὶς περιστροφάς, τί συνέβη ἔδω μέσα;

ΑΝΘΗ. Ἄι κύριε Μίγκρα, αὐτὰ δὲν τὰ κάνω ἐγώ... Γιά ἓνα πεντόφραγκο νά προδώσω τὰ οἰκογενειακά μας!... Ἄι μπᾶ! μπᾶ! (Ἰδιὰ) Τί κρίμα νά μὴν τὰ ἔξερω!... Πάει τὸ πεντόφραγκο!

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ὅριστε δύο πεντόφραγκα... ὀρίστε τρία...

ΑΝΘΗ. Μά...

ΜΙΓΚΡΑΣ. Πῶς! Ἄρνεῖσαι καὶ τὰ τρία;!..

ΑΝΘΗ. Ἄι κύριε Μίγκρα, δὲν με ἔερετε ἐμένα!.. (Ἰδιὰ) Πᾶνε ἔς τὸ διάβολο τὰ πεντόφραγκα!..

ΜΙΓΚΡΑΣ (Ἀδειάζων τὸ περιεχόμενον τοῦ πορτοφολίου ἐπὶ τῆς τραπέζης). Τότε λοιπόν, πάρε.

ΑΝΘΗ (Διακόπτουσα). Μά, κύριε Μίγκρα, θέλετε νά με δωροδοκήσετε;... Δὲν ἔχω νά σᾶς πῶ τίποτα... Ἐμεῖς ἢ γυναῖκες δὲν πετοῦμε εὐκόλα τὰ λόγια μας!... (Ἰδιὰ) Καὶ νά μὴν ἔχω νά βρῶ μὰ ψευτιά νά τοῦ πῶ!

ΜΙΓΚΡΑΣ (Ἰπικναθῆτων τὰ χεῖρα καὶ τὸ πορτοφολιον εἰς τὴν τσέπην του). Ἄφου εἶναι ἔτσι, παρακάλεσε τὴν κυρίαν σου νά ἔλθῃ νά τῆς μιλήσω.

ΑΝΘΗ. Ἄι αὐτὸ μάλιστα... σᾶς τὸ κάνω εὐχαρίστως... καὶ χωρὶς πεντόφραγκα! (Ἰδιὰ). Τί ἀπελπισία νά μὴν κόβῃ τὸ ἐρό μου τίποτα!... (Ἐξέρχεται).

ΜΙΓΚΡΑΣ (Μόνος). Χαρᾶς τὰ δουκικά!... Ἀγγλικὴ ἀνατροφή θά ἔχουν κι' αὐτὰ, φαίνεται!... Μπράβο τους! Ἀλλά τί διάβολο νά ἔκανεν ὁ ἀνεψιός μου!... Τὸ πράγμα ἀρχίζει νά με ἀνησυχῇ... Ἄ! νά, ἢ Νίτσα... αὐτὴ ἔλπιζω νά ἔξερῃ τί τῆς ἔκανεν ὁ ἀνεψιός μου!

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΜΙΓΚΡΑΣ καὶ ΝΙΤΣΑ

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ἀνεψιά μου...

ΝΙΤΣΑ. Ἄ! σᾶς παρακαλῶ... Τὸ πράγμα πλέον ἔτελειωσε...

ΜΙΓΚΡΑΣ. Μά γιατί; Δὲν ἔχω νά μάθω τὴν αἰτίαν; ΝΙΤΣΑ. Ἀδύνατον! Πῶς νά τὸ πῶ τέτοιο πράγμα!

ΜΙΓΚΡΑΣ. Τούλάχιστον δὲν ὑπάρχει ἔλπις νά τὸν συγχωρήσω;

ΝΙΤΣΑ. Νά τὸν συγχωρήσω! Καὶ ἢ μὲς Ἔβανς; (Ἰδιὰ). Ἄχ! Παναγία μου! νά τὰ διωρθώνατε τὰ πράγματα... κι' ἄς με ἔναφίλουσε!

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ὅπωςδήποτε πρέπει νά ξεύρω τὸ διατί... Καὶ ἐπὶ τέλους τί θά εἰπῶ καὶ εἰς τὸν κόσμον;

ΝΙΤΣΑ. Ἄ! ὄχι, ὄχι, νά μὴν τὸ εἰπῆτε εἰς τὸν κόσμον! ΜΙΓΚΡΑΣ. Καλά, πές μοῦ το καὶ δὲν τὸ λέω!

ΝΙΤΣΑ. Μά πῶς νά σᾶς τὸ πῶ... εἶναι πολὺ σοβαρόν... Δὲν τὸ εἶπα κανενός.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Κανενός!... Δὲν τὸ ἔξερε κανεὶς;

ΝΙΤΣΑ. Κανεὶς.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ἡ θεία σου;

ΝΙΤΣΑ. Ὅχι.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ἡ Μις Ἔβανς;

ΝΙΤΣΑ. Οὔτε. (Ἰδιὰ). Ἐθαρροῦσα μόνο πῶς μᾶς εἶδε...

ΜΙΓΚΡΑΣ (Ἰδιὰ). Ἀκούς ἐκεῖ! Καὶ μ' ἐγελοῦσαν!... Καλά!... (Μεγάλως) Ὅ...;

ΝΙΤΣΑ. Ποιός;

ΜΙΓΚΡΑΣ (Πλησιάζων καὶ μειδιῶν). Ὅ...

ΝΙΤΣΑ. Μά ποιός;

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ὅ... ὁ Νώτης... ὁ ἀνεψιός μου... ὁ μνηστήρ σου; Δὲν τὸ ἔξερε οὐτ' αὐτός;

ΝΙΤΣΑ (Ἐρυθριῶσα). Μά μὴ με πειράζετε!... (Ἰδιὰ). Ποῦ νά εἶναι τώρα!... (Μεγάλως). Ἐκεῖνος σᾶς ἔστειλε;

ΜΙΓΚΡΑΣ (Ἰδιὰ). Τὸν ἀγαπᾶ ἢ καυμένη!... (Μεγάλως). Σχεδόν. Λοιπόν;

ΝΙΤΣΑ. Τί;

ΜΙΓΚΡΑΣ. (ἐν ἀποφάσει καὶ πλησιάζων ἔτι). Πές μοῦ το!...

ΝΙΤΣΑ. Μά εἶναι σοβαρόν.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Πολὺ σοβαρόν;

ΝΙΤΣΑ. Πάρα πολὺ!

ΜΙΓΚΡΑΣ. Τότε θάρος καὶ λέγε...

ΝΙΤΣΑ. Μά!...

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ἐμπρός!

ΝΙΤΣΑ. Εἶμαι κόκκινη;

ΜΙΓΚΡΑΣ. Καὶ κόκκινη καὶ ἄσπρη καὶ... ὠμορφῆ!...

ΝΙΤΣΑ. Μ' ἔ...

ΜΙΓΚΡΑΣ. Μ' έ...

ΝΙΤΣΑ. Μ' έ...

ΜΙΓΚΡΑΣ. Μ' εεεεε... Λίγο άκόμα και γινόμαστε άρνάκια !... Δοιπόν, τό πρώτο τό άκουσα, τώρα τό πάρα κάτω.

ΝΙΤΣΑ (Άποφασιστική και κρύπτουσα τό πρόσωπον διά τών χειρών της όπερ και άποστρέφει). Μ' έφίλησε ! (Ίδιά). Πώ ! πώ ! κόκκινη που θά είμαι !

ΜΙΓΚΡΑΣ (Πλησιάζων με βραδεία βήματα μειδιών και κύπτων πρό αύτης) Σ' έφίλησε ; Πώ ! πώ !... Και πώς ;

ΝΙΤΣΑ (Τό πρόσωπον πάντοτε έντός τών χειρών). Νά ! μ' έφίλησε !... (Ίδιά) Τι 'ντροπή !

ΜΙΓΚΡΑΣ (Σκυμένος πάντοτε παρά τό πλευρόν της). Καλά. Μά πώς ;

ΝΙΤΣΑ (Ίδιά). Νά μή καταλαβαίνη !... (Άποφασιστική φιλούσα αύτόν επί της παρειάς και φεύγουσα δραμαία). Νά, έτσι ! (Έξέρχεται).

ΜΙΓΚΡΑΣ (Γελών άπό καρδιάς). Χάχ ! άχ ! ά ! μία φορά μονάχα. Στείλε μου τήν θεία σου, Νίτσα... στείλέ μου τήν θεία σου !

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΕΚΤΗ

ΜΙΓΚΡΑΣ μόνος και είτα ΜΕΝΤΗ.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Τό καυμένο τό κορίτσι !... Τό ξετρέλαναν με τήν έγγλέζικη άνατροφή !... Άλλ' άς είναι... Θά σου τό κάνη ό άνεψιός μου σε δυώ μήνες άγνώριστο !... Μά και τί έγκλημα !... Τήν έφίλησεν ό άρραβωνιαστικός της !... Και πώς έντρόπηκε όταν μ' έφίλησε και μένα χωρίς νά θέλη γιά νά μου δείξη τό πώς... !

ΜΕΝΤΗ (Είσερχομένη). Ά ! εδώ είσθε άκόμη ;

ΜΙΓΚΡΑΣ. Έδώ. Ένήργουν άνακρίσεις... !

ΜΕΝΤΗ. Και ;... !

ΜΙΓΚΡΑΣ. Και τά έμαθα όλα.

ΜΕΝΤΗ. Τά έμάθατε όλα ;

ΜΙΓΚΡΑΣ. Όλα !

ΜΕΝΤΗ (Ίδιά). Κ' έγώ νά μήν 'ξεύρω τίποτα άκόμη ! Ό-ραϊτα !

ΜΙΓΚΡΑΣ. Δεν ήταν δά και τόσον σπουδαϊόν τό πράγμα.

ΜΕΝΤΗ. Δεν ήτο σπουδαϊόν ; !

ΜΙΓΚΡΑΣ. Έννοείται.

ΜΕΝΤΗ. Θά τά μάθατε, φρίνεται, άλλοιώς τά πράγματα... !

ΜΙΓΚΡΑΣ. Έχετε λάθος. Τά έμαθα όπως έγειναν.

ΜΕΝΤΗ. Και πρώτον από ποιόν τά έμάθατε ;

ΜΙΓΚΡΑΣ. Τά έμαθα από τήν ίδίαν τήν Νίτσαν.

ΜΕΝΤΗ. Ά ! μπά ! Είμαι περιεργή νά ιδώ πώς τά έμά-θατε.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Έγώ ;... Νά σάς 'πώ... Ό άνεψιός μου έφίλησεν άπλούστατα τήν Νίτσαν.

ΜΕΝΤΗ. Τήν έφίλησε ;

ΜΙΓΚΡΑΣ. Νάί, μάλιστα, τήν έφίλησε.

ΜΕΝΤΗ. Τήν Νίτσαν ; Και πώς ;... (Ίδιά). Αυτό ήταν ;

ΜΙΓΚΡΑΣ. Πώς ;... Τι έννοείτε με τό πώς ;

ΜΕΝΤΗ. Πώς ; Νά, πώς τήν έφίλησε δηλαδή.

ΜΙΓΚΡΑΣ (Διακόπτων). Ά ! πώς ; Νά... έτσι ! (Κύπτει και σχεδόν τήν φιλεί).

ΜΕΝΤΗ (Προσπαθούτα νά απούγή τό φίλημα). Ά ! όχι... κύριε Μίγκρα... κύριε συμπέθερε !...

ΜΙΓΚΡΑΣ (Ζητών νά δικαιολογηθή). Μά... (Πλησιάζων) δηλαδή... !

ΜΕΝΤΗ. Καλά, καλά, τό κατάλαβα και τώρα... !

ΜΙΓΚΡΑΣ. Υποθέτω πώς ή Νίτσα δεν σπουδαιολογεί λέγουσα ότι δεν τόν παίρνει... αύταίς δά είναι ιδέαις της μίς Έβανς... ώστε θά φροντίσω νά τά διορθώσουμε... !

ΜΕΝΤΗ. Ω ! νάί... θά ήτο άδικο... επί τέλους, δικαίωμα του ήτο... Και τώρα πού είναι ;

ΜΙΓΚΡΑΣ. Πηγαίνω νά τόν φέρω... Au revoir.

ΜΕΝΤΗ. Au revoir και άλλοτε νά είσθαι φρονιμώτερος... !

ΜΙΓΚΡΑΣ. Μά ήθελα νά σάς δείξω τό πώς.

ΜΕΝΤΗ. Merci, αλλά τό πείραμα ήτο περιττόν... (ό Μίγκρας εξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΕΒΔΟΜΗ

Κα ΜΕΝΤΗ και είτα ΜΙΣ ΕΒΑΝΣ.

ΜΕΝΤΗ. Πολύ τολμηρός ό κύριος Μίγκρας... άν και μεταξύ συγγενών, έστω και μελλόντων 'μπορεί κανείς νά πη ότι δεν άπαγορεύεται νά... ά ! νά, ή μίς Έβανς... Αί, λοιπόν ;

ΕΒΑΝΣ. Φομπερόν ! Φομπερόν ! Φομπερόν !

ΜΕΝΤΗ. Μά τόσω πολύ (μικρομένη τήν φωνήν) φομπερόν τό βλέπετε σεΐς ;

ΕΒΑΝΣ. Βέβαια. (Ίδια). Τάμαθε φαίνεται κ' ἐγκώ ακόμη τίποτα...

ΜΕΝΤΗ. Δὲν τὸ βλέπω ὅπως λέτε.

ΕΒΑΝΣ. Μὰ ἐμάθατε τί συμβαίνει;

ΜΕΝΤΗ. Μὲ ἔβλεψα τὴν ἀκρίβειαν καὶ... σχεδὸν πειραματικῶς.

ΕΒΑΝΣ. Καὶ λέτε πῶς δὲν εἶνε φομπερόν;

ΜΕΝΤΗ. Καθόλου. Μνηστήρ της εἶναι καὶ τὴν ἐφίλησε

ΕΒΑΝΣ. Τὴν ἐφίλησε... πειραματικῶς;

ΜΕΝΤΗ. Μάλιστα.

ΕΒΑΝΣ. Δηλαδή τί εἶναι πειραματικῶς;

ΜΕΝΤΗ. Νά, τὴν ἔπιασε, ὑποθέτω, ἀπὸ τὴν μέση καὶ ἐνῶ τὴν ἔσφιγγε 'ς τὴν ἀγκαλιά του, τῆς ἔδωσε μέσα 'ς τὸ στόμα ἔτσι... (ἢ x Μέντη ἐκτελεῖ λέγουσα καὶ τὴν φιλεῖ).

ΕΒΑΝΣ. ὦ! σόκιν! σόκιν!

ΜΕΝΤΗ. Σόκιν, ἔ σόκιν, ἔτσι ἔγινε τὸ πρᾶγμα καὶ εἶναι ἀπλοῦστατον καὶ φυσικώτατον... Καὶ σὰς παρακαλῶ, ἄλλοτε νὰ μὴ σὰς φαίνεται σόκιν!... (ἔξέσχεται) καὶ φομπερόν!

ΕΒΑΝΣ (Μόνη). Αὐτὸ ἔπρεπε νὰ μάτῳ ἐγκώ πρῶτα!...

Ἄ! πρέπει νὰ τὸ πῶ κάποιον ἀμέσως γιὰ νὰ φανῆ ὅτι τὸ ἐγκνῶρίζα... Ἄ! νὰ τὸ Κανέλος...

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΟΓΔΩΗ

ΜΙΣ ΕΒΑΝΣ καὶ ΚΑΝΕΛΟΣ.

ΕΒΑΝΣ (Σοβαρῶς). Μίστερ Κανέλος, κάνεις καλὰ, ἀν ἔξερῃς λόγον ντιἀλύσεως μνηστήρων μὴ εἰπῆς κάνένα.

ΚΑΝΕΛΟΣ. Ἐγὼ νὰ τὸ πῶ!... Μπᾶ! μπᾶ! μπᾶ! Μόνον ποῦ δὲν τὰ καλοἔρω τὰ πράγματα, ἀλλοιῶς...

ΕΒΑΝΣ. Πολὺ σοβαρά... Μίστερ Φαρλῆς, κακῶς ποιῶν ἐφίλησε μνηστήρα...

ΚΑΝΕΛΟΣ. Ἐφίλησε μνηστήρα; Ποιὸν μνηστήρα;

ΕΒΑΝΣ. Γές! ἐφίλησε μνηστήρα!... σόκιν!

ΚΑΝΕΛΟΣ. (Μὴ ἔνοσῶν καὶ μιμούμενος) Γές, σόκιν, μὰ ποιὸν μνηστήρα... ποιὸν ἐφίλησε;... πῶς ἐφίλησε;

ΕΒΑΝΣ. Γές (Πλησιάζουσα καὶ ὑποδεικνύουσα τὰ πρόσωπα διὰ τοῦ δακτύλου). Ἐγκώ μίστερ Φαρλῆς, σόκιν, σόκιν... ἐσὺ ἐφίλησε μίς Νίτσα...

ΚΑΝΕΛΟΣ. Ἐγὼ ἐφίλησα τὴν Νίτσα;!

ΕΒΑΝΣ. ὦ! νόου! ἐγκώ... ἐσὺ μίς Νίτσα ἐφίλησε, ἔτσι.

(Τὸν φιλεῖ ἰδοῦσα τὴν Ἀνθὴν φεύγει δρομαία). ὦ! σόκιν!...
ΚΑΝΕΛΟΣ. Βρὲ τὴν Ἐγγλέζα! Δὲν ἤξερε πῶς νὰ με φιλῆση καὶ τᾶφερε μὲ τρόπο!...

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΕΝΝΑΤΗ

ΚΑΝΕΛΟΣ καὶ ΑΝΘΗ εἰσδερχομένη βραδέως.

ΑΝΘΗ. Αἱ καὶ τώρα τί κατάλαβες ποῦ στάθηκες καὶ σ' ἐφίλησε αὐτὸ τὸ ἐγγλέζικο γεροκομεῖο;...

ΚΑΝΕΛΟΣ. Δὲν τᾶμαθες;

ΑΝΘΗ. Βρὲ τί νὰ μάθω ποῦ τὰ εἶδα!

ΚΑΝΕΛΟΣ. Ἄ! τὰ ἔξερες; Πονηρή!

ΑΝΘΗ. Βρὲ σέτε μᾶς! Καλὰ σοῦ ἔλεγα ἔγω πῶς τᾶχεις ψῆσει μὲ τὴν ἐγγλέζα... Ἐλα, μακρῦα, τώρα πλεῖα σὲ συχαίνουμαι...

ΚΑΝΕΛΟΣ. Μὰ μήπως θαρρεῖς;

ΑΝΘΗ. Βρὲ τί θέλεις νὰ θαρρῶ...

ΚΑΝΕΛΟΣ. Μοῦ ἔδειχνε, βρὲ χριστιανή, πῶς ὁ κύριος Φαρλῆς ἐφίλησε τὴν ἀρραβωνιαστικιά του.

ΑΝΘΗ Ἄ! ἔτσι; Καὶ πῶς τὴν φίλησε, ὅπως κι' αὐτὴ ἐσένα;

ΚΑΝΕΛΟΣ. Ὅχι... Νά... Ἐγκώ Μίστερ Νίτσα, ἐσὺ μίστερ Φαρλῆς... (Μιμούμενος τὴν Ἐβανς)

ΑΝΘΗ. Αἱ καὶ ὕστερα;

ΚΑΝΕΛΟΣ. Νά, ἐγκώ, πιάνεις ἐσένα καὶ σκάζεις φιλή, ἔτσι... (τὴν φιλεῖ).

ΑΝΘΗ. Νά γαθῆς παληάνθρωπε!.. (Φεύγουσα). Πρὶν μοῦ δώσης ἐσὺ τὴν παραίτησί σου τρέχω ἐγὼ 'ς τὴν κυρά, τῆς τὰ λέω ἔλα καὶ φεύγω!... (ἔξέσχεται).

ΚΑΝΕΛΟΣ. Νά! μὰ τὴν Παναγία!... (Ἀκολουθῶν τὴν Ἀνθὴν). Στάσου, Ἀνθὴ... Μίστερ Νίτσα ἐγκώ... (ἰστάμενος). ὦχ! Τ' ἀφεντικά!

ΣΚΗΝΗ ΕΙΚΟΣΤΗ

ΚΑΝΕΛΟΣ καὶ ΜΙΓΚΡΑΣ.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ἐλα δῶ, Κανέλο... πήγαινε νὰ πῆς 'ς τὴν κυρία σου ὅτι τὴν περιμένουμε ἐδῶ...

ΚΑΝΕΛΟΣ. Πολὺ καλὰ. (Ίδια). Φαίνεται ὅτι τὸ πρᾶγμα διαφθῶθηκε.

ΜΙΓΚΡΑΣ. 'Εδώ εἶσ' ἀκόμη ;
ΚΑΝΕΛΟΣ. 'Όχι, ὅτι ἔφυγα !.. (ἔξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΡΩΤΗ

ΜΙΓΚΡΑΣ καὶ ΦΑΡΗΣ.

ΜΙΓΚΡΑΣ. 'Εδώ, ἐπὶ τοῦ τόπου τοῦ ἐγκλήματος θὰ γίνη καὶ ἡ δίκη σου.

ΦΑΡΗΣ. 'Εστῶ.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Νὰ φανῆς εἰλικρινῆς καὶ νὰ ὁμολογήσῃς τὰ πάντα.

ΦΑΡΗΣ. Μὰ εἶναι καὶ πράγμα νὰ τὸ κρύψω !

ΜΙΓΚΡΑΣ. Δὲν εἶναι, βέβαια... ἀλλ' ἔπρεπε νὰ σκεφθῆς ὅτι τὸ κορίτσι εἶχε ἀνατραφῆ 'ς τὴν 'Αγγλίαν...

ΦΑΡΗΣ. Μὰ 'ς τὴν 'Αγγλίαν ἔγεινεν αὐτὸ ποῦ τῆς ἐδιάβασα.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Καλά, καλά, νὰ σοῦ λείπουν αὐτά... Τὸ κορίτσι ἦταν ἀλλοιῶς μαθημένο..

ΦΑΡΗΣ. Καὶ ἀλλοιῶς ἤρχισα νὰ τὸ μαθαίνω ἐγώ. Τὸ παραδέχομαι... Αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὰ μαθήματα θὰ ἐξακολουθήσουν ἀκόμη !

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ἀμα τὴν πάρῃς, κάμε ὅ,τι θέλεις... τῶρα πρέπει νὰ συμμορφώσῃς μὲ τὰς περιστάσεις.

ΦΑΡΗΣ. Μὰ τὴν περιστάσιν ἤϊρα κ' ἐγώ καὶ ἔκαμα !

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ναί, μὰ τῶκαμες πολὺ ἀσχημα καὶ φόδος ὑπάρμῃ διαλυθῶσιν οἱ ἀρραβῶνες..

ΦΑΡΗΣ. Δὲν τὸ πιστεῦω... μ' ἀγαπᾶ...

ΣΚΗΝΗ ΕΙΚΟΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Οἱ ἀνωτέρω. ΚΑ ΜΕΝΤΗ καὶ ΝΙΤΣΑ.

ΜΕΝΤΗ. 'Α ! ἤλθατε ;

ΜΙΓΚΡΑΣ. Μάλιστα, ἐκτελῶ χρέη χωροφύλακος καὶ φέρω δέσμιον τὸν ὑπόδικον.

ΦΑΡΗΣ. 'Ο ὁποῖος θὰ ὑποστῇ εὐχαρίστως οἰανδῆποτε ἀπόφασιν ἐκδώσετε.

ΜΙΓΚΡΑΣ. 'Ο καιρὸς εἶναι πολὺ τιμὸς καὶ μοῦ φαίνεται πῶς δὲν πρέπει νὰ τὸν χάνωμεν... Τὸ ἔκτακτον δικαστήριον θὰ συνεδριάσῃ ἐνταῦθα... 'Εγὼ θ' ἀπεκδυθῶ τὸν χω-

ροφύλακα καὶ θὰ περιδληθῶ τὴν τήδενον τοῦ προέδρου, σεῖς κυρία Μεντῆ, θὰ εἶσθε ὁ σύνοεδρος... δὲν μᾶς χρειάζεται παρὰ ἓνας γραμματεὺς διὰ νὰ κρατήσῃ τὰ πρακτικά... καὶ ὡς τοιοῦτον προτείνω τὸν νεώτερον.

ΜΕΝΤΗ. Μὰ ποῦ νὰ τὸν εὔρωμεν ; 'Α ! νὰ, καὶ ἡ Μις 'Εβανς.

ΜΙΓΚΡΑΣ. 'Ας εἶναι... παραβλέποντες τὸ ζήτημα τῆς ἡλικίας τῆς, τὴν διορίζομεν.

ΣΚΗΝΗ ΕΙΚΟΣΤΗ ΤΡΙΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ Μις ΕΒΑΝΣ.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Δεσποινίς, πλησιάσατε... Θὰ δικάσωμεν τὸν κύριον Φαρλῆν... σεῖς θ' ἀναλάβετε τὰ καθήκοντα τοῦ γραμματέως.

ΦΑΡΗΣ. Διαμαρτύρομαι !

ΜΙΓΚΡΑΣ. Σιωπῆ, κατηγοροῦμενε !... Λοιπὸν λάβετε τὰς θέσεις σας... ἡ ἔδρα εἶνε κενή... (Δεικνύει τὴν τράπεζαν) 'Εκ δεξιῶν μου θὰ καθῆστε σεῖς κυρία Μεντῆ, ἔξ ἀριστερῶν μου ἡ μίς 'Εβανς... Καθῆστε. (Κάθηνται πάντες.) 'Αρ-χεται ἡ συνεδρίασις... Πρῶτον θὰ ἐξετασθῇ ἡ παθοῦσα... (Καλῶν). 'Ας προσέλθῃ ἡ Νίτσα Βαλέρη

ΝΙΤΣΑ. Παροῦσα.

ΜΙΓΚΡΑΣ. 'Ονομάζεσαι Νίτσα Βαλέρη ἐγεννήθης ἐν 'Αγγλίᾳ, κατοικεῖς ἐνταῦθα, χριστιανὴ καὶ τὰ λοιπά. Πόσων ἐτῶν εἶσαι ;

ΝΙΤΣΑ. Δέκα ἐπτὰ

ΜΙΓΚΡΑΣ. Καλά... ὀρκίσου !

ΝΙΤΣΑ. Μὰ τί νὰ ὀρκισθῶ ;... Δέκα ἐπτὰ εἶμαι.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Πολὺ καλά... ὀρκίσου.

ΝΙΤΣΑ. 'Ας εἶναι... δέκα ὀκτώ.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Καλά... ὀρκίσου

ΝΙΤΣΑ. Μ' ἀφοῦ σὰς λέω δέκα ὀκτώ ;

ΜΙΓΚΡΑΣ. Δὲν ἔχω ἀντίρρησιν... ὀρκίσου

ΝΙΤΣΑ. Αἶ, εἴκοσιν ἐνός καὶ ὀρκίζομαι !

ΜΙΓΚΡΑΣ. Μὰ ἐγώ, κορίτσι μου, δὲν σοῦ λέγω νὰ ὀρκίσθῃς διὰ τὴν ἡλικίαν σου !... 'Ορκίσου... 'Ορκίζομαι νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν χωρὶς φόδον καὶ χωρὶς πάθος...

ΝΙΤΣΑ. Χωρὶς φόδον καὶ χωρὶς πάθος.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Λοιπὸν λέγε μας... 'Ελα καὶ σὺ ἐδῶ, κατηγο-

ρούμενε... (ὁ Φαρόλης πλησιάζει). Λέγε μας, πῶς ἔγινε τὸ πρᾶγμα.

ΝΙΤΣΑ. Νά, ὁ κύριος ἀπ' ἐδῶ ἐνῶ μοῦ ἐδιηγεῖτο μίαν δίκην ἢ ὅποια ἔγινεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν...

ΜΙΓΚΡΑΣ (τῇ μὲς Ἐβανς). Γράφε : εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

ΕΒΑΝΣ. Ντὲν ἔχεις μελάνη !

ΜΙΓΚΡΑΣ Ἐσὺ δὲν ἔχεις, ὄχι ἐγώ !... Ἄς εἶναι, μὴ γράφης... πρακτικὰ δὲν χρειάζονται... σ' ἔχομεν ἀπλῶς διὰ τὸν τύπον καὶ μάλιστα τὸν... γελοιογραφικόν !... (Τῇ Νίτσα). Ἐξακολουθεῖ.

ΝΙΤΣΑ. Ἐνῶ λοιπὸν μοῦ ἐδιηγεῖτο τὴν δίκην αὐτὴν... μ' ἔ... μ' ἔ...

ΜΙΓΚΡΑΣ. Πάλι τ' ἀρνάκια θὰ παίξωμε ;... Τὸ δικαστήριον ἔννοεῖ νὰ ἐργασθῇ σοβαρῶς... Τί μεμὲ εἶν' αὐτά ;

ΕΒΑΝΣ. Κύριε πρόεδρε... σόκιν ! σόκιν !...

ΜΙΓΚΡΑΣ. Γραμματεῦ, νὰ κυττάζης τὴ δουλειά σου καὶ νὰ μὴν ἀνακατεύεσαι ἑστὰ μεμὲ... ἐσὺ φαίνεται πῶς δὲν ἔχεις...

ΕΒΑΝΣ. (Κατηγανακτισμένη). Ἄω ! βέρυ σόκιν !... εἶτε ἔχω, εἶτε...

ΜΙΓΚΡΑΣ. Φαίνεται, λέγω, πῶς δὲν ἔχεις μυαλό !... (Τῇ Νίτσα) Δοιπὸν :

ΝΙΤΣΑ. Δοιπὸν... μ' ἔ... μ' ἐφίλησε !

ΜΙΓΚΡΑΣ. Καλά, σ' ἐφίλησε, μὰ πῶς ;... ἔτσι χωρὶς ἀφορμὴν ;...

ΝΙΤΣΑ (Διστάζουσα). Ναί, χωρὶς ἀφορμὴν !

ΦΑΡΛΗΣ. Ὅχι... ὑπάρχει ἀφορμὴ... δὴ ἀφορμαὶ μάλιστα... ἢ παθοῦσα...

ΝΙΤΣΑ (πλησιάζουσα καὶ μετὰ ζωηρότητος). Ὅχι, ὄχι, καμμία !

ΦΑΡΛΗΣ. Μάλιστα, μάλιστα, δὴ ἀφορμαί.

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ν' ἀκούσωμεν τὰς ἀφορμάς.

ΜΕΝΤΗ. Βέβαια, τὰς ἀφορμάς.

ΕΒΑΝΣ. Ὡ ! (τῇ Νίτσα). Σὺ, ἔντωκες ἀφορμάς ;

ΝΙΤΣΑ (ἐν μείζονι ζωηρότητι). Ὅχι, μὲς Ἐβανς... ἀπ' ἐναντίας ἐγὼ ἐκύτταζα κάτω καὶ ὁ κύριος μ' ἐφίλησε μιὰ φορά ἐδῶ... σ' τὸ μάγουλο !... τὴν ὥρα ποῦ δὲν... ἔδλεπα !...

ΦΑΡΛΗΣ. Ὅχι, ὄχι, πὲς τα καλά, πῶς ἔγινε... πῶς ;

ΝΙΤΣΑ (ἐν ζωηρότητι). Πῶς ἔγινε ; Νά, ἔτσι ! (τὸν φιλεῖ).

ΜΙΓΚΡΑΣ } (γελοῶντες συγχρόνως) Αἶ, ὑπάρχει συμψηφισμός.

ΜΕΝΤΗ } Ε ! Τώρα εἰσθε κίτ.

ΝΙΤΣΑ. (Ἐν ἀπορίᾳ καὶ μειδιῶσα). Κίτ ! ;
ΕΒΑΝΣ (ἐν ἀγανακτήσει). Κίτ ! ὦ ! Σόκιν ! Σόκιν ! (Ἐγείρεται : νὰ φύγη). Παραιτοῦμαι ! Σόκιν !

ΜΙΓΚΡΑΣ (Κρατῶν αὐτὴ). Σταθῆτε, παρακαλῶ, ν' ἀκούστε τὴν ἀπόφασιν. (Ἐγείρεται). Τὸ δικαστήριον λαβὸν ὑπ' ὄψει τὸν γενόμενον ἐν τῷ φιλήματι συμψηφισμὸν, ἀπαλλάσσει τὸν κατηγορούμενον. Ὑπάρχει ἀντίρρηση ;

ΦΑΡΛΗΣ. Ὑπάρχει... Δὲν τῆς ἔδωκα ἓνα φιλὶ ὅπως σὰς εἶπεν ἢ παθοῦσα...

ΜΙΓΚΡΑΣ (ἐν ἀπορίᾳ). Ἄλλὰ ;

ΦΑΡΛΗΣ. Δύο. Νά ! (Ἀσπάζεται δις τὴν Νίτσαν δυνατά).

ΕΒΑΝΣ (ἀποστρέφουσα τὸ πρόσωπον). Δύο ; Ὡ !

ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ

Οἱ ἀνωτέρω **ΑΝΘΗ** καὶ **ΚΑΝΕΛΟΣ**.

ΚΑΝΕΛΟΣ (Πρὸς τὴν Ἀνθὴν εἰσερχομένην δραματικῶς ἀπὸ τῆς θύρας). Ἀνθὴ ! Ἀνθὴ !...

ΜΕΝΤΗ. Τί τρέχει, Ἀνθὴ ; Ἐλα μέσα, Κανέλο.

ΑΝΘΗ. Κυρία, δὲν ἔμπορῶ πειὰ νὰ μὲνω σπίτι σας... Ὁ Κανέλος μὲ ἀπατᾷ !

ΜΙΓΚΡΑΣ. Σὲ ἀπατᾷ !

ΑΝΘΗ. Ἐνῶ, κύριε, μοῦ ἔδωσε λόγον πῶς θὰ μὲ πάρῃ, αὐτὸς τὰ ἔφτιασε μὲ...
ΜΙΓΚΡΑΣ. Μὲ ποιάν ;

ΑΝΘΗ (Δεικνύουσα τὴν Ἐβανς). Μὲ τοῦ λόγου της ἀπὸ ἐκεῖ !

ΠΑΝΤΕΣ. Ὡ ! Ὡ ! Ὡ ! Ὡ !

ΕΒΑΝΣ (Ἐμβρόντητος). Ψέμματα !

ΑΝΘΗ. Τὴν εἶδα πρὸ ὀλίγου ποῦ τὸν φιλοῦσε !...

ΠΑΝΤΕΣ. Ὡ ! Ὡ ! Ὡ ! Ὡ !

ΕΒΑΝΣ (θέλουσα νὰ διαμαρτυρηθῇ). Ψέμματα ! Ἦθελες δεῖξαι Κανέλος πῶς...
ΜΙΓΚΡΑΣ. Ἄ ! μὲς Ἐβανς... σόκιν !...

ΜΕΝΤΗ. (τῇ Ἀνθῇ). Καὶ θὰ εἶσαι θυμωμένη γιατί δὲν σ' ἐφίλησε καὶ σένα...
ΑΝΘΗ. Αὐτὴ ; οὔτε θέλω...

ΜΙΓΚΡΑΣ. Ἐτσι ;... Τότε θὰ προτιμοῦσες τὸν Κανέλο

καὶ σ' ἐφίλησε καμμιὰ φορά ;
ΑΝΘΗ. Μιὰ φορά μόνον ! (μετὰ συστολῆς).

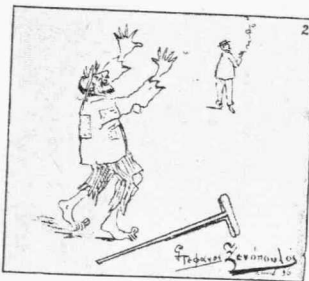
ΜΙΚΡΑΣ Μόνο μία ;
 ΚΑΝΕΛΟΣ. Ψέμματα, δύο.
 ΕΒΑΝΣ (Φεύγουσα). Και αυτοί δύο ; Σόκιν ! 'Εγκώ φεύ-
 γεις 'Αγκλίαν !...
 ΝΙΤΣΑ ('Ακολουθούσα εξ' όπισθεν και θέλουσα νά τήν κρατή-
 ση). Σταθίητε τούλάχιστον νά ιδίητε τούς γάμους μου !

ΤΥΠΟΙ ΖΗΤΙΑΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

— 'Αφέντη !... Νά συχωρε-
 θούν τὰ πεθαμμένα σου !... Κά-
 με μιὰ γενναία βοήθεια και σέ
 μένα τὸ σακάτη !...ὁ Θεός νά σε
 πολυχρονάη !...

— Δυὸ πεντάρες μόνον !...
 ὤρσε, μαγκούφη ! κακὸ χρόνο
 νάχης !... Οὔτε μιὰ δραχμὴ ὁ
 μασκαρᾶς !... Κρίμα, τόσες εὐ-
 χές πού τοῦδωκα....

Ο ΣΠΟΥΡΓΙΤΗΣ-ΚΑΜΠΟΥΡΙΤΗΣ

Ν. ΛΙΒΑΘΙΝΩ

Νικόλα μου, μοῦ γράφεις νά σοῦ στείλω
 κανέν ανέκδοτό μου τραγουδάκι
 καὶ συμμαχεῖς μ' ἕναν παλιό μου φίλο
 γιὰ τ' ἄδολό σου τοῦτο ρουσφετάκι.
 Καὶ τόσαις ἡμέραις τώρα ποῦ διαβήκανε
 χωρὶς νά σοῦ ἀπαντήσω, ὁ Θεὸς τὸ ξέρει
 πόσαις ἰδέαις κακαῖς γιὰ μέ σοῦ ἔμῃκανε
 καὶ πόσα μοῦ τραβοῦν οἱ δυὸ σοῦ γέροι
 Μὰ πῶ πολλή ἀπ' αὐτοὺς θὰ κἀνῃ ἀντάρα
 τοῦ σύμμαχού σου τοῦ Ζαμποῦ ἢ γλωσσάρα !
 Ζαμπὸς-Λιθαθινός ! Πόσαις ξυπνοῦνε
 ἐνθύμησες τρελαῖς οὐτὰ τὰ ὀνόματα.
 Τῆ νεϊότη μου ὀλοζώντανῃ κυλοῦνε
 'στοῦ ἀποσταμένου νοῦ μου τὰ σουρπώματα.
 Βλέπω τὸν πρώτο κύριον ἑαυτό μου
 χωρὶς οὔτε 'στὸν ἴσκιο νά τοῦ μοιάζω,
 καὶ προσπαθῶ νά πείσω τὸ μυαλό μου
 πῶς εἶμ' ἐγὼ ἐκεῖνος ποῦ κυττάζω.
 Βλέπω ἐμὲ τὸ Γιάννη ὡς ἄλλο Γιάννη,
 μὲ τὰ μυαλά μου ἐπάνω ἀφ' τὸ κεφάλι μου·
 κομπὸν λιμοκοντόρο 'στὸ σεργιάνι
 ἀπὸ τῆ μιὰ νά τρέχω εἰς τὴν ἄλλη μου.
 Μὲ τὴν κιθάρα—σύμβολο καὶ ἀσπίδα—
 'στὸν ὤμο· κρεμασμένη νύχτα μέρα,

κλωτσοῦσα κάθε σκέψη καὶ φροντίδα
 κ' ἔβλεπα σὰν μερμηγκί ὅλη τὴ Σφαῖρα!
 Καὶ πιστευα πῶς ὅλο ξανανειόνω
 καὶ πῶς ποτέ μου ἐγὼ δὲν θά γεράσω·
 φτώχεια, σεκλέτια, κάθε ὀργή καὶ πόνο
 μὲ δυό μου στίχους ἴμφορεια νὰ ξεχάσω!
 Λημόναγα τὸ χθὲς καὶ ἀδιαφοροῦσα
 τί μοῦτρα θάχη τ' αὐριο τὸ κρυμμένο·
 σωστὸ σπουργίτι, ἐδῶ κ' ἐκεῖ πετοῦσα
 ἀμέριμνο, τρελό, ξεφρενιασμένο!

Ζαμπός-Διβαθινός! ὦ χρόνοι, ὦ νειάτα
 καὶ ἀγάπες καὶ τραγούδια νυχτοφίλητα·
 ὦ χαραυγαῖς γλυκαῖς... μὲ τὴν κανάτα,
 καὶ ὦ φοβερά ζιζάνια γλυκομίλητα!
 ὦ Ἐλενες, Κατίνας καὶ Μαρούλας μου,
 καὶ ὦ νύχτες μου μὲ τὴ χρυσοῦσα πούλια·
 ὦ βάρκες, Κρύα-νερά καὶ πορπετοῦλες μου
 καὶ ὦ κούλουμα, ὦ Κῆποι μου καὶ ὦ γιούλια!

ὦ Σφήκιδες, καὶ «Ἀνθῶνες» καὶ Μαρτζώκιδες,
 ὦ Λίζες καὶ Μουντῖνοι καὶ Γρυπαρίδες·
 Ἐδῶ περιοδικά, Δεβιάζαι, Σκόκιδες.

Θέατρα ἐκεῖ καὶ Ἀδῶνιδες καὶ Πάριδες!
 Ζαμπός-Διβαθινός! ὦ πόθοι καὶ ὄνειρα,
 ὦ ἐλπίδες καὶ ἀναρίθμητα τρεχάματα·
 ὦ σοσοουράδες, ζωντανὰ παμπόνηρα,
 καὶ ὦ τρέλαις μου, ὦ νεϊότη καὶ ὦ γεράματα!

Πικρὰ μετανοιωμένος γέρνω τώρα
 ἴστα βρέφη μου καμπούρης, ζαρωμένος,
 κατάχλωμος, μὲ λογιμοὺς πληθῶρα,
 πῶς νὰ τὰ ἰδῶ μεγάλα, ὁ καυμένος.
 Καὶ μὲ κυττᾶς, ποῦ λές, τὸν πρὶν Σουλτάνο,
 τῆς ἀμαρτίας μου νῦν νὰ ξεπληρόνω·
 μετάνοιες, δέησες ἴστοὺς γιαιτροὺς νὰ κάνω

καὶ ἴσὺν τρελὸς νὰ τρέχω, νὰ μὴ σῶνω
 μὲ συνταγὰς, μὲ ψῶνια, μὲ βυζάστρες,
 μὲ τρεμουλιά καὶ μὲ τρουβέλια χίλια,
 νὰ κουβαλῶ παπάδες, ξεβασκάστρες
 καὶ ἴσὺν στερνό... νὰ βράζω χαμομήλια!
 Καὶ οὐ—παιδί!— ἴσὺν πέλαο ποῦ ἀρμενίζω
 θὲς καὶ καλά... τραγούδια νὰ τονίζω!
 Καὶ δὲν κυττᾶς ποῦ ὁ γελαστός σπουργίτης
 ἔγεινα σάχλας, μῶκος, καμπουρίτης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ἅγιος Βασίλης ἔρχεται
 ἀπὸ τὴν Καισαρεία,
 κρατάει πέννα καὶ χαρτί
 χαρτί καὶ καλαμάρι.

[Πάλλης καὶ... Κοτζίαι;]

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΕἶΝΑΙ πλέον ὁμολογούμενον παρὰ πάντων καὶ πασῶν ὅτι διὰ
 νὰ γράψῃ τις ἀληθῆ ἱστορίαν χρειάζεται ἔχει μόνον χαρτί καὶ κα-
 λαμάρι, ἀλλὰ καὶ... π... πέννα καὶ κονδυλοφόρο. Οὐδενὸς φεισθείς,
 οὐδὲ κόπων οὐδὲ χρημάτων φέρω πᾶν πρὸς συγγραφὴν ἐφόδιον
 καὶ συνεπῶς εἶμαι βέβαιος, ὡς οἱ χαμάληδες—βαρὺ φορτίον εἶναι
 ὁ ἔρωσ—ἐρχεται εἰς τὴν ἀγάπην τῆς ἐρωμένης των, ὅτι θά φέρω
 εἰς πέρας τὸ δυσχερές, ὅπερ ἀνέλαβον, ἔργον. Οὐδὲν δὲ πρέπει
 νὰ ἀμφιβάλλωσιν οἱ ἀναγνώσταί μου ὅτι ἡ παρούσα ἱστορία εἶναι
 ἡ ἀληθὲς τῆς πασῶν τῶν μέχρι τοῦδε συγγραφειῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'**Τὰ αἴτια****ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.****Ὁ πόλεμος****ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.****Τὰ ἀποτελέσματα**

(*)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἐὰν εἶναι ἀληθές ὅτι ἐκ τῆς ἱστορίας διδάσκονται οἱ λαοὶ καὶ προοδεύουν τὰ ἔθνη, ἀναμφισβητήτως ἐκ τῆς ἡμετέρας θὰ προκύψῃ τὸ μέγιστον τῶν καλῶν, ὅπερ κατὰ τὸ φιλοσοφικὸν ἀξίωμα «εἰάν ὁ σιέλως τοῦ πεपुरαχτωμένου σιδήρου ἔχει σκόρσον, δύναται νὰ τρυπήσῃ φανέλα, καμίζαν, ζακὲν καὶ νὰ σχηματίσῃ ὀπήν ἐν εἶδει τετραγωνισμένου κύκλου.

Ι. ΔΕΛΗΚΑΤΕΡΙΝΗΣ.

(*) Ψευδέστατον ὅτι τὸν Ἐτέμ ἔφερον εἰς Θεσσαλίαν ἢ ἠβικὴ τοῦ λαοῦ κατὰπτωσις καὶ ἡ πολιτικὴ ἀνικανότης, ὡς διατείνεται ὁ γρινιάρης Ἑλληνικὸς τύπος. Τὸν Ἐτέμ ἔφερον εἰς Θεσσαλίαν... τὸ ἄλογόν του.

Ν. ΒΑΦΙΑΔΑΚΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΑΦΙΑΔΑΚΗΣ

ΕΞΕΧΟΥΣΑΝ και ἐπιβάλλουσιν φυσιογνωμίαν, ἕνα τῶν πρώτων αὐτῆς θεμελιωτῶν, ἀπώλεσε κατὰ Μάιον τοῦ 1898 ἡ Ἐρμούπολις—τὸν Δημήτριον Βαφιαδάκην.

Ὁ ἐπιχειρῶν νὰ σκιαγραφήσῃ τὸν ἀείμνηστον ἄνδρα, δεῖν νὰ συγγράψῃ αὐτὴν ταύτην τὴν ἱστορίαν τῆς Σύρου ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως μέχρι σήμερον, διότι ὁ βίος τοῦ Βαφιαδάκη συνδέεται ἀναποσπᾶστως πρὸς τὴν δημιουργίαν, τὴν ἀνάπτυξιν, τὰς προόδους καὶ τὰς περιπετείας τῆς μητροπόλεως τῶν Κυκλάδων, ἧς ἐπὶ ἐβδομήκοντα πέντε ὅλα ἔτη ὑπῆρξεν οὐ μόνον ἐκ τῶν πρώτων οἰκιστῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ πρῶτος παράγων, ἡ πρώτη δύναμις, ἡ μεταποιήσασα τὸν ξηρὸν βράχον τοῦ Φερεκύδους εἰς πόλιν ἐπίζηλον καὶ ἐμπορικὸν κέντρον καὶ φυτῶριον πολιτισμοῦ καὶ προόδου θαυμάσιον.

Γεννηθεὶς ἐν Χίῳ τῷ 1804 ὑπὸ πατρὸς εὐπατρίδου, ἐμπόρου ἐριούχου, ἔσχε τὰ πρῶτα διδάγματα εἰς τὴν τότε ἀκμάζουσαν αὐτόθι καὶ ἱστορικὴν Σχολήν, ἐν ἧ ἡμοῦ μετ' τὴν πρὸς τὰ θεῖα εὐσέβειαν ἐνεπνεύσθη καὶ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀκραιφὴν ἠγάπην. Κατὰ τὴν Χιακὴν πανωλεθρίαν, φεύγων τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν σφαγὴν, διεσώθη ἐπὶ σπετζιωτικοῦ πλοίου μετὰ τοῦ θείου του ἱερέως Κοπάνου, τοῦ μικροτέρου ἀδελφοῦ τοῦ Ἀμβροσίου καὶ τῶν δύο ἀδελφῶν του, εἰς Αἴγιναν καὶ εἶτα εἰς Τήνον, ὁπόθεν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ θείου του, διαπεραιωθεὶς εἰς Σύρον τῷ 1824, ἐγένετο πατὴρ τῶν ἄλλων ὄρφανῶν, ἐξαγοράζων τὸν πικρὸν τῆς ξενίας ἄρτον διὰ συντόνου καὶ ἐπιμέλθου ἐργασίας, πωλῶν ναυτικὰ ἐσώρρουχα, τὰ ὁποῖα ἔρραπτον οἶκοι αἱ δύο ἀδελφαὶ του καὶ ὁ μικρὸς Ἀμβρόσιος. Τὸ ἐκ τῶν οἰκονομιῶν του μικρὸν περίσσευμα δὲν ἐβράδυνεν ὁ φύσει ἐπιχειρηματίας νέος νὰ χρησιμοποίησῃ εἰς μικρὸν ἐμπόριον ὑφασμάτων συνεταιρισθεὶς καὶ μετ' ἄλλου Χίου. Ἀλλὰ τῷ 1827, ἀποφασισθεὶς τῆς εἰς Χίον ἐξστρατείας ὑπὸ τὸν Φαβιέρον, οἱ ἐν Σύρῳ Χίοι ἐφώπλισαν δι' ἐράνων τὴν πολεμικὴν κορβέταν «Σκαραμαγκᾶς», μεταξὺ δὲ τῶν πενταχιλιῶν συνεχεστρατευσάντων

ἦν καὶ ὁ νεκρὸς Βαφιαδάκης προσνεγκῶν εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον ὅλην τὴν ἐξ ἑκατὸν ἰσπανικῶν ταλλήρων περιουσίαν του καὶ συμμασῶν τοῦ ἀγῶνος ὡς ἐπιμελητῆς τοῦ στρατοῦ Ἐνῶ δὲ ἐπέκειτο ἡ παράδοσις τοῦ φρουρίου, πολιορκουμένου στενωῦς ἀπὸ τε τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, ἐπελθούσης τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου καὶ τεθέντων τῶν ὁρίων τοῦ νέου Βασιλείου, ἡ Χίος ἀπεκλεισθῆ αὐτῶν, ἡ δὲ συνησπισμένη καὶ τότε Εὐρώπη ἐπέβαλε τὴν ἐκείθεν ἀνάκλησιν τῶν ἐκστρατευσάντων. Ὁ ναύαρχος Κόλλαν ἐνετείλατο τῷ Φαβιέρω νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν καὶ ἐπανακάμψῃ εἰς Ἑλλάδα. Παρὰ τοὺς ὄρους δὲ τῆς γενικῆς ἀμνηστίας τῶν ἐπαναστατῶν, ἡ ἀτυχῆς Χίος ἠρημώθη καὶ αὐθις καὶ ἐδηρώθη, μέγα δὲ μέρος τῶν κατοικίων ἐξεπατρισθῆσαν καταφυγόντες εἰς Πειραιᾶ καὶ Σῦρον. ἔθνα συνέροσον καὶ ἄλλω πρόσφυγες ἐκ Σμύρνης, Κυθονίων, Ψαρρῶν καὶ ἄλλων μερῶν τῆς δούλης Ἑλλάδος φεύγοντες τὴν μάχισαν καὶ τὴν ἀτίμωσιν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἀκριβῶς ταύτην ἡ Σῦρος δὲν ἦτο ἡ βράχος ἀγῶνος, ἄνευ λιμένων, στερουμένη τῶν πάντων, καὶ μόνον ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς, κατοικουμένη ὑπὸ καθολικῶν, ἐρησιμεισεν ὡς ἄσυλον τῶν δυστυχῶν προσφύγων. Ἡ νῦν ὄραία καὶ καλλιόμομος πόλις τῆς Ἐρμούπολεως δὲν ἠρίθμει τότε ἢ μόνον δύο οἰκίας καὶ ἓνα νὰν καθολικόν, πενηνρότατα παραπήγματα ἀλλείων ἐν τῇ παραλίᾳ, τὸ δὲ κῆμα ἐξικνεῖτο μέχρι τοῦ μέσους ἔνθα νῦν ἡ πλατεῖα Λεωτσάκου. Ἐπὶ τῆς μικρᾶς δὲ νηϊδῆς, ὅπου ἤδη τὰ τελωνειακὰ καταστήματα, ἡγείρετο ναύστακος τοῦ Ἁγίου Νικολάου, προστάτου τῶν ναυτιλλομένων. Τὴν θέσιν ταύτην οἱ πολλαχῶθεν περισυλλεγέντες πρόσφυγες, πρωτοστατούντων τῶν Χίων, ἐξέλεξαν ὡς μέλλουσαν αὐτῶν κατοικίαν, ἤρχισαν δὲ ἰδρύοντες οἰκήματα. ναύς, σχολεῖα, καταστήματα ἰδιωτικὰ καὶ δημοσία, οὕτω δὲ μικρὸν κατὰ μικρὸν, διὰ τοῦ βαθμιδῶν ἀναπτυσσομένου ἐμπορίου, τῆς ναυσιπηγίας, τῆς ναυτιλίας καὶ τῆς βυροδεψίας, ἐτίθεντο τα θεμέλια τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς εὐημερίας καὶ τῆς ἀμυχῆς τῆς τέως ἐρήμου καὶ ἀπροσπελάστου Ἐρμούπολεως. Καθ' ὅλην τὴν ὥς διὰ μαχίας ἐξέλιξιν ταύτην τῆς Ἐρμούπολεως, τῆς ἐκ τοῦ μηδενὸς εἰς πόλιν εὐημεροῦσαν μετασχηματιζομένης καὶ εἰς πρότυπον ἐμπορίου, βιομηχανίας καὶ ναυτιλίας μεταβαλλομένης, ὁ ἀείμνηστος Δημήτριος Βαφιαδάκης πρωταγωνιστῆ ἐργαζόμενος ἀνευδῶτος ὡς ἔμπορος ὑφασμάτων, εἶτα ὡς μεγάλῃ ἐμπορῶν ἐισούχων, μόνος αὐτὸς ἐφοδιάζων ἐξ αὐτοῦ τὴν τε ἐλευθερίαν καὶ δούλην Ἑλλάδα, ὕστερον ὡς ἐπιχειρηματίας, ἀφειδῶς παρέχων τὰ κεφάλαια αὐτοῦ εἰς τὴν ναυτιλίαν, ἧτις ἐγένετο πηγὴ ἀμυθῆτου πλοῦτου εἰς τὴν πόλιν. Οἱ ἐφοπλισταὶ καὶ

οἱ βιομήχανοι, παρ' αὐτοῦ τυγχάνοντες ὀλιγῆς προστασίας, παρεῖρον ἄσπιν καὶ ὑπαρξιν εἰς τὰς ἐργατικὰς τάξεις. Δέκα καὶ ὀκτώ μεγάλων ἐμπορικῶν πλοίων ὑπῆρξε ποτὲ συνδιοκητῆς μετὰ τοῦ Παντολέοντος Μάσχα, εἰς πολλὰ δὲ ἄλλα συμμετεῖχεν ἐνθαυρούων οὕτω τοὺς ναυτιλλομένους εἰς τὸ πλουτοφόρον στάδιον τῆς θαλάσσης, καθ' ὃ ἡ Σῦρος εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τετρακῶσις μεγάλα ἐμπορικὰ σκάφη. Μετὰ τοῦ ἐφοπισμοῦ κατέγινε καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν δι' ἴδιον λογαριασμόν, προμηθεύων τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐξαποστέλλων τὰ πλοῖα του εἰς πάσας τὰς διευθύνσεις. Ἐκ τοῦ ἐμπορίου τῶν σιτηρῶν ἐκέρδησε μυθῶδη ποσά, ἐπωφελουμένος τῶν μεγάλων ἐνίοτε παροκαταθῆκῶν του, σπανιώτατα ἀποτυγχάνων εἰς τὰς περὶ ὑψώσεως τῶν τιμῶν προβλέψεις του. Ἀλλὰ καὶ εἰς τραπεζιτικὰς ἐργασίας ἐπέδθη γορηγῶν κεφάλαια εἰς τοὺς ἐμπόρους, προξοφλῶν γραμματικὰ καὶ πωλῶν συνάλλαγμα. Κατανόησας δὲ καὶ τὴν ἐκ τῆς Νυξίας Σμύριδος ὠφέλειαν, τὸ πρῶτον ἀνέλαβε τὸ μονοπώλιον αὐτῆς προμηθεύων ἐπὶ μακρὰ ἔτη ὀλοκληρῶν τὴν Εὐρώπην καὶ μεγάλας καρποθεῖας ἐντέθειεν ὠφελείας. Ἀλλὰ καὶ εἰς λιμενικὰ ἔργα συμμετέσχε διὰ μεγάλων κεφαλῶν.

Εὐνόητον ἐκ τῶν ἀνωτέρω, τῶν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς καὶ ἀτελῶς ἐκτιθεμένων, ποίαν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἔσχεν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς Σύρου, ἐνισχύων τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ναυτικὸν αὐτῆς. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι μία τοιαύτη ἐμπορικὴ καὶ τραπεζιτικὴ μεγαλοφυΐα, οὕτωσι καταπληκτικῶς πλουτοῦσα καὶ μεγαλυνομένη, διήγειρε καὶ τὸν φθόνον τῶν μοθηρῶν, οἵτινες δὲν ἔλειψαν νὰ βάλωσι κατὰ τῶν ἀνδρῶν τὴν αἰτίαν, ὅτι πολλοὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συναλλασσόμενοι κατεστράφησαν. Δὲν εἶνε παράδοσις. Ὅσοι ἀπυνέτως ἀφοδῶσαν διὰ δανείων πολυτελεῖ ἐργαστάσια, διὰ δανείων ἐφοδιάζοντες αὐτὰ μετὰ τὰς πρώτας ὕλας, ἢ ὅσοι ἐδαπάνων ἀσκόπως τὸ ἀλλότριον γορημικ, ἐπίμενον ἦτο νὰ ναυαγήτωσιν οἰκτρῶς. Ἀλλ' ὅσοι τούναντιον—καὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ πλείστοι—μετὰ φειδοῦς καὶ περισκέψεως διεχειρίζοντο τὰς ὑπὸ τοῦ Βαφιαδάκη γορηγομέναις πιστώσεις, οὗτοι καὶ τὰς πρὸς τὸν μέγαν πιστωτὴν ὑποχρεώσεις ἐξέειον καὶ περιέβλεπον θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς Σύρου ἠδυνήθησαν νὰ καταλάβωσιν. Ἀλλὰ διὰ νὰ καταδειχθῇ πόσον ἀνώτερος τοιαύτης μομφῆς ἦτο ὁ ἀείμνηστος ἀνὴρ, ἀρκεῖ νὰ γνωσθῇ ὅτι, καίτοι ὑπὲρ τὰ ὀκτὼ ἑκατομμύρια ἀπολέσας παρ' ὀφειλετῶν, εἰς οὐ παρεῖχε πιστώσεις πρὸς ἐμπορικὴν των εὐκολίαν, ἐν τούτοις, πλην μιᾶς καὶ μόνης περιστάσεως, οὐδένα ποτὲ ἐφυλάκισεν. Ὁ αἰδίδμος καὶ πολὺς ἀρχιεπίσκοπος Λυκούργος, ὅταν ποτὲ ἐλέγχθη ὅτι ἡ Ἐρμούπολις δὲν

νά ἀνεγείρη ἀνδριάντα εἰς τὸν Βαφιαδάκην διὰ τὰς ἀνυπολογίστους ὠφελείας, ὧν ἐγένετο πρόξενος, ἀπήντησεν ὅτι «τοιοῦτου ἀνδριάντος δὲν ἔχει ἀνάγκη ὁ ἀνὴρ, διότι τί ἄλλο εἶνε ἢ ἀνδριάντες διὰ τὸν Βαφιαδάκην οἱ διὰ τῶν κεφαλαίων αὐτοῦ ἀνεγροθέντες ὑπέροχοι καπνοδόχοι τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων τῆς πόλεως;»

Τοιαύτη ἐν συνόψει ἡ δρᾶσις τοῦ Βαφιαδάκη, ὡς ἐμπόρου, ὡς ἐφοπλιστοῦ, ὡς τραπεζίτου. Ἄλλα καὶ ὡς πολιτευόμενος δὲν ἔπαυσε παρέχων τὴν ἐνίσχυσιν αὐτοῦ εἰς τὴν καλὴν τῶν κοινῶν διοίκησιν, αὐτὸς μὲν ἀποστέρειον δημαρχικὰ καὶ βουλευτικὰ ἀξιώματα, ἅτε ἀφωσιωμένοις εἰς τὰς ἰδίας ἀσχολίας, ἀλλ' οὐχ ἤττον συντελῶν διὰ τῆς προσωπικῆς του ἐπιρροῆς εἰς τὸ νὰ καταλυθῶσι ταῦτα οἱ κράτιστοι τῶν Ἑρμοπολιτῶν. Ἀργὰ δέ, μόλις τῷ 1870, πεισθεὶς ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του περιεβλήθη μὲ τὸ δημαρχικὸν ἀξίωμα, διατελέσας ἐπὶ τέσσαρας συνεχεῖς περιόδους, μέχρι τοῦ 1877, δήμαρχος Ἑρμοπόλεως, μετὰ φειδοῦς δὲ καὶ συνέσεως διαχειρισθεὶς τὰ συμφέροντα τῆς ἀγαπητῆς του πόλεως. Ἐξελέγη δὲ καὶ αὖθις τῷ 1895.

Ὁ Βαφιαδάκης, εἰς πολλὰς κρίσιμους περιστάσεις διετράνωσεν ἐμπράκτως τὰ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος διακρίνοντα αὐτὸν αἰσθημάτων. Τῷ 1866, πρωθυπουργοῦντος τοῦ Βούλγαρη, ὅστις ἐπεκαλέσθη τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ἀνδρὸς ὑπὲρ τοῦ λιποψυγοῦντος ἀγῶνος τῆς Κρήτης, ὁ ἀοιδίμος Βαφιαδάκης προθύμως ἐδαπάνησε περὶ τὸ ἑκατομμύριον πρὸς ἐξακολούθησιν αὐτοῦ εἰς ἀποστολὰς ἐθελοντῶν, τροφῶν, πολεμφοδίων, ὧν ἀφετηρία ἦν ἡ Σύρος. Καὶ ἀληθῶς μὲν ὁ Βούλγαρης ἀπέδωκε βραδύτερον διὰ νόμου ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Βουλῆς τὰ δαπανηθέντα εἰς τὸν γενναῖον καὶ ριψοκίνδυνον χορηγόν. Ἄλλ' ἄνευ τῆς συμπαρέσεως τοῦ πολιοῦ προεβύτου ὁ κρητικὸς ἀγὼν θὰ διεκόπτετο οἰκτρῶς καὶ ἐπὶ θυσίᾳ τοῦ ἔθνικοῦ γοήτρου καὶ τῶν ἀγωνιζομένων ἐν Κρήτῃ ἀδελφῶν. Ἄλλοτε ποτε δέ, τῷ 1878, ἐπὶ Κουμουνοῦρου, κατὰ τὴν ἐπέλασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς Δομοκόν, ἐνῶ ὁ πανικός εἶχε καταλάβει τὴν Σύρον ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι ὅτι ὁ τουρκικὸς στόλος μέλλει νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν παραλίαν, πάντες δὲ οἱ εὐποροὶ κάτοικοι τῆς νήσου ἔφευγον εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν συναποκομίζοντες τὰ τιμαλφῆ αὐτῶν, μόνος ὁ Βαφιαδάκης ἀπέμεινε προσπαθῶν διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος, νὰ ἐνθαρρύνῃ τὰ πλῆθη. Καὶ πράγματι, ἡ σύνεσις, ἡ φιλοπατρία καὶ ἡ ἐθελουσία αὐτοῦ ἔσωσαν τὴν πόλιν, ἥτις ἠπειλεῖτο νὰ ἐρημωθῇ καὶ συντριβῇ πολλαχῶς ὑπὸ τοῦ ἐνσκήψαντος πανικοῦ.

Τοιοῦτος ἐν ἀπλῇ σκιαγραφίᾳ ὁ μεγαλοφυῆς ἔμπορος καὶ τρα-

πεζίτης ὁ πολύμητις καὶ πολυμήχανος Νέστωρ καὶ σωτὴρ καὶ δημιουργὸς τῆς Σύρου, ὁ ἀειμνήστος Βαφιαδάκης Νοῦς ἐπιχειρηματικὸς, εὐφυὴς ἀπαράμιλλος, ἀντιληψίς ἰσχυρά, δοσστηριότης ἀκούρατος, ἀκριβῆς ἐκτίμησις τῶν περιστάσεων, διορατικότης θαυμασία παρεσκεύασαν αὐτῷ πλοῦτον καὶ περικυπὴν ἐπίφθονον, δρᾶσιν δὲ ἀναντιρρήτως κοινωφελῆ καὶ σωστικὴν εἰς τε τὴν ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανικὴν καὶ ναυτικὴν ἀνάπτυξιν τῆς νεωτέρας του προσφιλοῦς πατρίδος Σύρου.

Νυμφευθεὶς τῷ 1862 κόρην διακρεποῦς τῆς Ἑρμοπολεως οἴκου, τὴν θυγατέρα τοῦ μακκρίτου Ἀθην. Κρήτου Σμαράγδαν, ἔσχε δύο υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας, τὴν σύζυγον τοῦ ἐν Παρίσιος κ. Ν Σασιλῆ Ἀσιέτταν, καὶ τὴν Ὀλγαν Ἀθ. Λαδοπούλου τοῦ συμπαθοῦς τραπεζίτου καὶ βουλευτοῦ Σύρου. Εἰς τοὺς δύο δὲ διακεκριμένους υἱοὺς του, τὸν νῦν δήμαρχον Ἑρμοπόλεως Σταμάτιον καὶ τὸν βουλευτὴν Νικόλαον, ὁ ἀειμνήστος Βαφιαδάκης ἐκληροδότησεν ἐμοῦ μὲ τὸν πλοῦτον καὶ ὄνομα ἐπίζηλον καὶ μόρφωσιν πατριαρχικὴν καὶ αἰσθηματὰ φιλοπόδοα καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς, δι' ὧν ἀναμφίβιλος θέλουσι συνεχίσει εἰς τὸ μέλλον τὸ μέγα ἔργον τοῦ πολυτίμου καὶ ἀληθιοσύνητος πατρὸς.

Ὁ Βαφιαδάκης, τετιμημένος διὰ τοῦ παρασῆμου τοῦ Ταξιάρχου, ἀπέθανε τῇ 7 Μαΐου 1898, ἐκθρῆυθη δὲ δημοτελέστατα ἐν εὐλαχρινεῖ πένθει βλοκλήρου τῆς εὐγνωμονούσης πόλεως.

ἜΣΤΟΥΣ ΝΑΥΑΡΧΟΥΣ ΜΑΣ!

ΜΑΣ ἐθάλατε μαράκι,
ποῦ κι' ἡ πλάκα δὲν τὸ βγάζει!
Τὶς καροῦλας μας τὴ λαύρα
ἂν ἐνοιώθην τ' ἄρμενά σας,
μόνα τους φωτὰ θὰ ἔπερναν
τὰ σουγάρια, τ' ἄρματά σας.
Κι' ἂν τὰ δάκρυα μας τὰ μαῦρα
μὲς' ἰστά κύματα τὰ ἴσπερναν,
τούς γυαλοὺς θὲ ν' ἀνταριάζαν,
τ' ἄρμενά σας θὰ βουλιάζαν!

ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΑΡΑΕΝΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ « ΠΑΡΑΘΟΝΑ »

[ΣΗΜ.— Ὁ εὐέλπις καὶ νεκρὸς ποιητὴς κ. Γ. Σαγιαζῆς, οὗ ἡ πρώτη φιλολογικὴ ἐμφάνισις ἐγένετο ἐν τῷ περυσινῷ τόμῳ τοῦ *Ἡμερολογίου* διὰ σειρὰς τρυφερῶν καὶ μεστῶν περιπαθείας καὶ γλυκύτητος συνέπτων, τοσοῦτον ἐκτιμηθέντων, παρέχει ἡμῖν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν κάτωθι, εἰς τὰ ὅποια καταφαίνεται ἡ ἐπὶ τὸ βέλτιον καλλιέργεια τοῦ ποιητικοῦ του ταλάντου. Πράγματι, ὁ κ. Σαγιαζῆς διὰ τῶν μετέπειτα εἰς πολλὰ περιοδικὰ καὶ ἡμερήσια φύλλα καταχωρηθέντων ποιημάτων του κατέδειξεν ὅτι εἶνε ἐκ τῶν ἀληθῶς μουσολήπτων καὶ ἐμπνευσμένων οὐσεων, εἰς ἃς τὸ μέλλον ὑπόκειται θέσιν ἐπίσῃλον ἐν τῷ νεοελληνικῷ Παρνασσῷ. Ἰκανοποιούμεν ἀναμφιβόλως τὴν εὐλογον περιέργειαν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν παρατιθέμενοι τὴν συμπληθῆ μορῆν τοῦ ποιητοῦ].

1. Η ΜΑΓΙΣΣΑ

Κάτι τὰ στήθια μου βροαίνει
Καὶ τυραννιούμαι ἀπὸ κίρῳ,
Μ' ἀληθινὰ τί μου συμδραίνει
Κ' ἐγὼ νὰ νοιώσω δὲν μπορῶ

Μὰ χθές μιά Μάγισσα 'ς τὴ στράτα
Μὲ νόημα μουλέγε βαθύ :
'Αγάπησες μιά μαυρομμάτα
Κ' ἐκείνη σ' ἔχει ἀπαρνηθῆ !

2. ΠΟΣΕΣ ΦΟΡΕΣ . . .

Πόσες φορές ἐγύρισα 'ς τὸν οὐρανό, 'ς τ' ἀγέρι
Μὲ δάκρυα μὲς 'ς τὰ μάτια μου, μὲ στεναγμὸ 'ς τὰ στήθια,
Πόσες φορές ἐκύτταξα τὸ φεγγαρόλο ἀστέρι
Καὶ μὲ πικρὸ παράπονο τοῦ 'ζήτησα βοήθεια !

Κι' ὁ οὐρανὸς δὲν ἐβρέξε τὰ δάκρυα 'ς τὰ μαλλιά σου ;
'Σ τ' αὐτί σου δὲν 'ψιθύρισε τὸν στεναγμὸ τ' ἀγέρι ;
Ποτὲ δὲν ἐκαθρέφτισε 'ς τὴν πρόσχαρη ματιά σου
Τὸν πόνο τῆς ἀγάπης μου τὸ φεγγαρόλο ἀστέρι ; . . .

3. ΖΗΔΙΑ

Καὶ τί γιὰ τὴν ἀγάπη τῆς
Καὶ τί δὲν ἔχω κάνει,
Δὲν ἄφισα παράκλησι
Δὲν ἄφισα βοτάνι

Μὰ τὴ στιγμὴ ποῦ ἔκανα
Μιὰν ἄλλην πῶς γυρεύω,
'Απ' τὸ λαιμὸ μὲ ἄρπαξε
Καὶ μοῦπε : σὲ λατρεύω !

4. ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΜΟΥ

Καὶ τέλος ἐγείνε δικὴ μου
Γαῖρὶ μου 'ς ἔλη τὴ ζωὴ,
Καὶ σὰν τρελλὸς ἔλο κοντὰ τῆς
Γυρνοῦσα βράδῳ καὶ πρωτῆ.

Καὶ τῆς 'μιλοῦσα μὲ λαχτάρα
Καὶ τῆς μιλοῦσα μὲ καῦμῳ,
Γιὰ τῆς ψυχῆς μου τὸ μαρτύριον
Καὶ τὸν βουβὸ παραδαρμῳ.

Κ' εκείνη μ' έβλεπε 'ς τὰ μάτια
Μ' ένα χαμόγελο γλυκό—
'Ωιμέ! δέν έννοιωσεν άκόμα
Τό φλογερό μου μυστικό!...

3. SONETTO

Σάν γύρισ' άπ' τής ξενητειάς τὰ μέρη
Πρίν τούς δικούς μου άκόμη ν' άνταμώσω,
Τρέχω νά ιδώ τό λατρευτό μου ταΐρι
Τό πρώτο φίλημά μου νά τής δώσω.

"Ω! έχω τόσα ώς τώρα ύποφέρει
Δίχως στιγμή παρηγοριάς νά νοιώσω
Πού τή καρδιά μου σφίγγω με τό χέρι
Τούς άμετρους παλμούς της νά ήμερώσω...

Κ' εκείνη με θωρεϊ λαχταρισμένο
Κ' ένα πικρό χαμόγελο θροιάζει
'Σ τὰ χανωμένα χείλη της μέ λύσσα,

Χαμόγελο ψυχρό, φαρμακωμένο,
Πού με τό γέλοιο του Δαιμόνου μοιάζει
Σάν βλέπει κολασμένο μέσ' 'ς τήν πίσσα!...

6. ΤΑ ΜΑΓΙΑ

Τὰ μάγια τής αγάπης
Δέν τάχω άκόμα λύσει,
Τής παρθενιας τὰ μύρα
Δέν μ' έχουνε μεθύσει...

Κάποια κρυφή εϋτυχία
Αίσθάνομαι, μαντεύω,
Τά μαγικά της μάτια
'Οπόταν άγναντεύω

Τήν δψι μου χαϊδεύει
Κάποιο οϋράνιο μύρο,
'Οπόταν 'ς τό πλευρό της
Τήν κεφαλή μου γύρω...

Τὰ μάγια τής αγάπης
'Σ τὰ μάτια της κυλάνε,
Τής παρθενιας τὰ μύρα
Τά στήθια της φυλάνε.

Τὰ μάγια τών ματιών της
Δέν τάχω άκόμα λύσει,
Του στήθους της τὰ μύρα
Δέν μ' έχουνε μεθύσει!...

7. ΚΟΥΡΑΣΙΣ

"Ω! είμαι τόσο κουρασμένος
Πονοϋν δαθείά τὰ κοκκαλά μου,
Σπασμοί τινάζουν τό κορμί μου
Και σφίγγονται τὰ δαχτυλά μου.

Θολώνει ο νοϋς μου 'ς τό κεφάλι,
Νύχτα τὰ μάτια μου σκεπάζει,
Στερεύει ή φλέβα τής ζωής μου
Κ' ή αγάπη μέσα μου σπαράζει

"Ω! για στερνή φορά και μόνη
Ζητώ τὰ χέρια μου ν' ανοίξω.
Και μ' όση δύναμη μου μένει
Νά σ' άγκαλιάσω ή νά σέ πνίξω!...

8. ΜΑΡΑΣΜΟΣ

Κάτι μαράθηκε κ' έχάθη
'Σ τὰ πικραμένα μου τὰ στήθια.
Κάτι σάν όνειρο, σάν λάμψη,
Σάν δύναμη κού σάν άλήθεια.

Κάτι σάν άνθος που μονάχο
'Σ τὰ φυλλοκάρδια μας φυτρώνει,
Και με τό γέλοιο μας άνθίζει
Και τον καϋμό μας βαλσαμώνει.

Κάτι που μέσα μας γενιέται
Και 'ς τή στερνή πνοή μας σβύνει,
Κάτι που βγαίνει άπ' τή ψυχή μας
Κι' άλλος κανείς δέν υάς τό δίνει!...

Γ. Θ. ΣΑΓΙΑΗΣ.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Ο ΕΦΕΥΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΠΟΡΕΙΟΔΟΤΟΥ

ΑΙΝΕΤΑΙ ὅτι ἡ Φύσις, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, ἐκλέγεται ἰδιαιτέρᾳ τινι προνομιοῦχα ὄργανα, δι' ὧν ἀποκαλύπτει τὰ θαυμάτια καὶ τὰ μυστήρια τῆς, συμπληροῦσα οὕτω τὰς προσπάθειάς τῶν αἰώνων καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος. Ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται τὸ περίεργον, τὸ ἀκατάληπτον φαινόμενον μερικῶν ἰδιοφυῶν, αἵτινες ἐμφανίζονται εἰς τὸν κόσμον κατέχουσαι ἔμφυτον καὶ οἰονεὶ ἀποκλειστικὸν τὸ μυστήριον τῶν προβλημάτων, εἰς ἃ ἠσχολήθησαν ἐπιμόνως καὶ συστηματικῶς — εἰς μάτην ὁμως — γενεαὶ ὀλόκληροι.

Μία ἀπὸ τὰς περιεργότατας, καὶ κατατληκτικὰς, καὶ ἀξίας θαυμασμοῦ καὶ ἰδιαιτέρας μελέτης τοιαύτας ἰδιοφυῶς, εἶνε ἀναντιρρήτως καὶ ὁ ἐν Σύρῳ ἔξοχος Ἕλλην ναυτικός Νικόλαος Κουτσο-

βίλης, οὗ ἡ φήμη καὶ τὰ ἔργα καὶ αἱ ἐφευρέσεις διήλθον ἤδη τὰ στενά τῆς Ἑλλάδος ὄρια.

Ὅταν ἦτο καὶς ἀκόμη, ἐφαίνετο τόσον ἀσθενικός καὶ ἀνίσχυρος, μὲ ὑγιάν τόσον εὐθραστον, ὥστε ὁ πατήρ του, τίμιος ἀλλ' ἀγράμματος Ὑδραῖος, ἀπόμαχος τοῦ ναυτικοῦ καὶ ἐφοπιστῆς τῆς ἐν Σύρῳ Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοΐας, τὸν ἀπειμάκρυνε τοῦ σχολείου καὶ τὸν ἀφῆκε νὰ ἐνδυναμώσῃ τὰ νεῦρα καὶ τοὺς μῦς εἰς τὸν ὑπαίθριον βίον, εἰς τὸν ἀνοικτὸν ἀέρα, εἰς τὴν ἀναπνευταμένην θάλασσαν. Εἰς τὸ τότε ἀκμάζον ἐργαστάσιον τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοΐας, ἐνθα ἐμορφώθησαν οἱ ἀριστοὶ τῶν ἑλλήνων μηχανικῶν, ὁ μικρὸς κηχεκτικός ἀνεῦρεν οὐ μόνον τὴν ὑγιάν ὄλλα καὶ τὸ στοιχείον του, εἰς ὃ ἀπὸ φύσεως εἶχε ποσορισθῆ Κελύμνημα, λευθοδρομαία, ἀλείψια, ἐκδρομαὶ θηρευτικά, γυμναστική, πεζοπορία, ἐκραταίωσαν μαζὶ μὲ τὰ νεῦρα, καὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὸν χαρακτήρα του καὶ παρεσκύαξαν τὸ σημερινὸν σέμνωμα τῆς ἐν Ἑλλάδι ναυτικῆς.

* *

Οὐδέποτε ἐφοίτησεν εἰς σχολεῖον. Ἡ ὀρθογραφία, οἱ συντακτικοὶ κανόνες, τὰ σοῦπινα καὶ τὰ γερούδια καὶ οἱ μέσοι ἀριστοὶ, καὶ οἱ ἄλλοι σχολαστικοὶ βουκόλακις, δὲν ἐβασάνισαν οὔτε ἐστρέβλωσαν τὸν παιδικὸν του νοῦν. Ἀφέθη νὰ βαδίσῃ ἐμπρὸς τὸν δρόμον του. Εἶνε ἀληθές ὅτι τὰ πρῶτα διδάγματα ἔσχεν ἀπὸ ἑνα σπάνιον καὶ κορυφαῖον ναυτικόν, τὸν Γ. Πιπίνον, ἀντιπλοίαρχον καὶ ἔφορον τοῦ ἐργασταίου, διαγνώσαντα κἄτι τι τὸ ἔκτακτον ἐν αὐτῷ. Ἀλλὰ τὰς σπουδὰς, εἰς ἃς ἐπεδόθη βραδύτερον, ἐ συστηματοποίησεν οἰκοθεν, κατ' ἴδιον τρόπον καὶ μέθοδον, ἣν ἠκολούθει ὀρμεμφύτως ἡ ἰδιοφυία του. Τῇ συστάσει τοῦ Πιπίνου ὁ ἀείμνηστος διευθυντῆς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου Σμῖθ τὸν ἐμύθησεν εἰς τὰ μαθηματικά, ὁ ἄγγλος Doou εἰς τὰ περὶ μηχανητισμοῦ καὶ πυξίδων, ἄλλοι δὲ εἰς ἄλλα. Ἀλλ' ἦτο τόσον θυματῖα ἢ εὐχέρεια μεθ' ἧς ἀντελαμβάνετο καὶ κατέκτα ἀλληλοδιαδόχως τὰς γνώσεις ταύτας, ὥστε ἐνόμιζε τις ὅτι δὲν ἐδιδάκτετο, ἀλλ' ἀπλῶς ἀνεπέλει πράγματα, τὰ ὅποια κατεῖχεν ἄλλοτε.

* *

Ἐκεῖνο πρὸ πάντων τὸ ὅποῖον ἐξεδηλώθη καὶ ἐχαρακτήρισεν τὸν Κουτσοβίλην, ἦτο ἡ δύναμις τῆς βελήσεως, ἡ χαλυβδίνη, ἡ ἀνένδοτος, ἡ πρὸ οὐδενὸς ἐμποδίου σταματωσα, — ἀσφαλὲς καὶ ἀναπόδραστον γνώρισμα ὄλων τῶν ἰσχυρῶν πνευμάτων, τὰ ὅποια προῶνται νὰ ἐξαρθῶσιν ὑπεράνω τῶν κοινῶν καὶ πεπατημένων.

— «Τίποτε δὲν εἶνε ἀδύνατον εἰς τὸν κόσμον μετὰ τὸν ἤλεκ-

τριμόν και τὰ θαύματά του». ἐδογματίζεν ὁ νεαρός Κουτσοβίλης και μετὴν πεποιθῆσιν αὐτήν, ἐγένετο κύριος, ὡς οἱ μεγάλοι και βίαιοι κατακτηταί, ἀπέβου πλούτου γνώσεων, μαθήσεως, πείρας.

Καί μετὰ μικρὸν ἢ φυσικομαθηματικῆ, τὰ ναυτικὰ, θεωρητικῶς και πρακτικῶς, ἢ ναυπηγικῆ, ἢ μηχανικῆ, ἢ γεωγραφία, ἢ ἀστρονομία, ἢ κοσμογραφία, ἢ ζωγραφικῆ, και δὴ ἢ θαλασσογραφία, εἰς ἣν ἰδίως ἐπεδόθη, ἢ χαρτογραφία. ἐν ἣ τυχάνει ἀπαράμιλλος, ἢ γαλλικῆ γλῶσσα, ἢ ἀγγλικῆ, ἢ ἰταλικῆ, ἐγένοντο αὐτῷ ἀντικείμενα τόσον συνήθη και ἀπλούστατα, ὡς νὰ ἦτο ἐξοικειωμένος ἀπὸ αἰῶνος μετ' αὐτῶν.

* *

Ἡ ἐργασία και ἡ παραγωγικότης του εἰσι καταπληκτικαὶ ἀπορήματα. Νομίζει ὅτι ἐργάζεται και δημιουργεῖ ὡς δι' ἀέρος.

Ἡ μεταφορὰ δὲν εἶνε ἄκαιρος. Ὁ ἀέρας ἐδῶ εἶνε τὸ ἐν αὐτῷ ὑπέροχον δαιμόνιον, κάτι τι ὑπέροτερον ἀνθρωπίνως. Ἡ ἀπαριθμησις μόνη τῶν ἔργων του και τὸ εἶδος αὐτῶν ἀρκεῖ νὰ ζαλίσῃ τὸν ἀναγνώστην. Καί ὅλα ἄρτια, ἐπιβάλλοντα, φέροντα τὴν σφραγίδα τῆς ἰδίας προσωπικότητος.

Ἐποποθέτησεν ἐπιτυχῶς φάρους και φανοὺς ἀνά τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος· κέκτηται εἰδικότητα εἰς τὸ κατασκευάζειν και κανονίζειν πυξίδας κοινὰς και παρεκτροπικὰς· κατεσκεύασε βαρόμετρα ἀτμοπλοικῶν ἐταιριῶν και ἰδιωτῶν· ἐξέδωκε τὸ «περὶ παρεκτροπῆς τῶν πυξίδων», ἔργον πρωτοφανές ἐν Εὐρώπῃ και τὸ «περὶ ἐξαρτισμοῦ τῶν πλοίων», ἀμφότερα ἐκτιμηθέντα ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἐπιτροπῶν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν ὡς πρωτότυπα και ἐποβληθέντα τοῖς ναυτικοῖς, τὸ «περὶ ἡλιακῶν ὥρολογίων»· ἄθροισα δὲ και μονογραφίας και μελέτας ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Π υ θ ε α ς ὡς ἀναποκρίτης τῆς «Ἀκροπόλεως» ἐδημοσίευσεν πολλὰς: περὶ τοῦ Ἰσθμοῦ, περὶ Ναυαπάτης, περὶ Ἀθριῶν, Ἀνεμολογίων, Πινάκων Ἀναλογικῶν, Τεταρτημορίων, Διαγραμμάτων τοῦ Ναπιέρ, περὶ ἱστορίας τῆς πυξίδος, τῆς χαρτογραφίας, τῶν ἡλιακῶν ὥρολογίων κλπ. Περιελθὼν ἰδίαις δαπάναις ὅλην σχεδὸν τὴν Μεσόγειον και δι' ἐπιτοπίων μελετῶν ἐξακριβώσας πᾶσαν ἐνδιαφέρουσαν λεπτομέρειαν συνέγραψε τὸν «Νέον τελειότατον λιμενοδείκτην» ἐκ 55 τυπογραφικῶν φύλλων συγκείμενον μετὰ 250 εἰκόνων λιμένων ἐκδιδόμενον κατ' αὐτὰς μετὰ τῆς «Νέας πρακτικῆς ναυτικῆς». δι' ἧς ἀπλοποιεῖται ἡ σπουδὴ τῆς ναυτικῆς, ἧτις μέχρι τοῦδε ὡς μόνον ὁδηγὸν εἶχε τὸν ἀπηργαιωμένον «Πρωτεύα» τοῦ Νόριε. Τῷ 1892, τριακοντούτης ὢν, ἐξέδωκε τὸ πρῶ-

τον του ἔργου — τὸν «Χάρτην τῆς Σύρου». Μετ' αὐτὸν δὲ, τοὺς τῶν Σπετσῶν και Ψαρρῶν ἔχει δ' ἐτοιμοὺς τῆς Ὑδρας, τῆς Χίου, τὸν ναυτικὸν τῆς Μεσογείου μετὰ τῶν διαφόρων λιμένων, και ἄλλους. Σημειώσατε δὲ ὅτι εἶνε χάρται αὐτοί, τέλειοι, λεπτομερεῖς, ἀκριβέστατοι — και ὄχι μουντζούροις ἐξ ἀντιγραφῆς στρεβλῆς ἔσθης. Διότι ὁ κ Κουτσοβίλης ἀδιαλείπτως μελετᾷ, παρατηρεῖ, δημιουργεῖ. Εἶνε ὁ μόνος ἄλλως τε ἐκ τῶν ἐλλήνων ναυτικῶν μας, ὅστις κέκτηται τελειοτάτην ναυτικὴν βιβλιοθήκην και πολῦτιμον συλλογὴν ναυτικῶν ἐργαλείων. Τὸ περὶ «Ἐξαρτισμοῦ τῶν πλοίων» μετὰ ναυτικοῦ λεξικοῦ ἔργον του, και τὸ «Περὶ παρεκτροπῶν τῶν πυξίδων», ὅπερ εἰς ὀλίγας ξένας γλώσσας εὐρήται τόσον ἄρτιον και μεθοδικόν, ἐγκριθέντα ἀμφότερα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου, δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἐγένοντο εὐεργετικά και ἀναπόφευκτα ἐφόδια εἰς τοὺς μελετῶντας ἐκ τῶν ναυτικῶν μας. Τὸ περὶ «Ἠλιακῶν ὥρολογίων» σύγγραμμά του εἰς οὐδεμίαν εὐρωπαϊκὴν γλῶσσαν ὑπάρχει, ἀνομολογεῖται δὲ ὡς πρακτικωτάτης και ἀναμφεσητήτου χρησιμότητος.

Καί αὐτὰ μὲν εἶνε τὰ ὡποσούν γνωστὰ ἔργα τοῦ Κουτσοβίλη. Ἄλλ' ἔχει ἀποταμιεύσει τόσον ὕλην και τοσαῦτα στοιχεῖα μελούσης ἐργασίας, ὥστε τίς οἶδε ποίας ἐκπλήξεις μας ἐτοιμάζει βραδύτερον. Μεταξὺ τῶν ἀνεκδότων συγγραμῶν του τῶν ἐτοιμῶν πρὸς δημοσίευσιν, εἰσὶν αἱ «περὶ Χαρτογραφίας», «περὶ Ναυπηγικῆς», «περὶ πυξίδων», βαρομέτρων και θερμομέτρων», και ἄλλαι.

* *

Καί τοιοῦτος μὲν ὡς συγγραφεὺς — ὁ μόνος ἄλλως τε Ἑλληὴν ναυτικὸς συγγραφεὺς — εὐσυνείδητος, παρατηρητικώτατος, μεθοδικός, πρωτότυπος.

Ἄλλ' ἐκεῖ οὐ τὸ ὅποσον χαρακτηρίζει και τιμᾷ αὐτόν, εἶνε ἡ τελευταία εφεύρεσις του. Καταγινόμενος ἐπ' ἐσχάτων εἰς τὴν «Νέαν Πρακτικὴν Ναυτικὴν» του και ζητῶν νὰ εὕρῃ τὴν ἀκριβῆ πορείαν μεταξὺ δύο σημείων, ἐσκέφθη ὅτι, ἐὰν ὁ παράλληλος ἦτο σταυροειδῆς και ἐπ' αὐτοῦ ἐφήμοζε τὸ ἀνεμολόγιον, ἐξ οὗ νὰ ἀφαιρηθῇ ἡ παρεκτροπὴ τῆς πυξίδος και ἡ ἐπὶ τοῦ θαλασσογραφικοῦ χάρτου παραλλαγὴ τοῦ ἀστρικοῦ ἀπὸ τὸν μαγνητικὸν πόλον, θὰ εὕρισκεν ἀμέσως τὴν τε πορείαν και τὸ σημεῖον τοῦ πλοίου, ἀπλούστατα, χωρὶς προβλήματα και ἀναλογίας και ἐξισώσεις και σὺ ν και π λ η ν και ματαίους χρόνον ἀπώλειαν. Τὸ ἐδοκίμασεν διὰ χαρτίνου προχείρου εργαλείου, τὸ ἰθυσάνισεν, τὸ ἐφήμοσεν και τὸ ἐπέτυχε. Καί εφεύρεν αὐτῷ τὸν ΠΟΡΕΙΟΔΟΤΗΝ, ὃν ἡ παρὰ

τοῦ Ἰπουργείου συστάσῃ ἐπιτροπὴ ἐνέκρινεν. Ἀγγλος καθηγητῆς τῶν Φυσικομαθηματικῶν καὶ τῆς Ναυτικῆς ἰθαύμασε καὶ τὸν συνεχῆ γραφικὰς ἐκτενῆ κρίσιν, ἧς περίληψιν κατὰ μετὰφρασιν ἐδημοσίευσεν ἡ Ἄ κ ρ ο λ ο ι ς, εὐρωπαϊκὸν δὲ κατὰστημα τοῦ προτείνει τὴν κατασκευὴν ἑταιρικῶς. Τοῦ τελειοτάτου τούτου ὀργάνου, τοῦ χρησίμου πρὸς ἄμεσον εὔρεσιν τῆς πορείας καὶ καθορισμὸν τοῦ σημείου τοῦ πλοίου, ἀναμένεται παρὰ τῆς ἐν Παρισίοις Διεθνούς Ἐπιτροπῆς τὸ προνόμιον τῆς εὐρεσιτεχνίας, ὅπως παραδοθῆ εἰς χρῆσιν τοῦ εὐγνωμονούντος ἑλληνικοῦ καὶ ξένου ναυτικοῦ.

* *

Τοιοῦτος ἐν διαγράμματι ὁ μοναδικὸς μας Ἕλληρ ναυτικός— ἀληθὲς σέμνωμα τῆς ναυτικῆς παρ' ἡμῖν ἐπιστήμης, οὗ τὴν εἰκόνα παρατιθέμεθα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Ἡ μ ε ρ ο λ ο γ ῖ ο υ Ἰσας θὰ συμπληροῦτο κατὰ τι ἡ ἀτελής αὐτῆ ἡθογραφία, ἐὰν ἠθέλομεν ἐπιπροσθέσει ὅτι ὁ Κουτσοβίλης εἶνε καὶ τύπος σπάνιος κοινωνικοῦ ἀνθρώπου, φίλος ἀκραιφνῆς καὶ εὐπροσήγορος, ἀφωσιωμένος εἰς τοὺς συγγενεῖς του, εὐγνώμων εἰς τοὺς ἐνηργύναντας τὰ πρῶτα αὐτοῦ βήματα, θερμὸς καὶ ἀληθῆς πατριώτης, ἀφιλοκερδῆς, ἀκριβοδίκιος εἰς τὰς σχέσεις του, ἐπιθυμητὸς εἰς τοὺς κύκλους τῶν γνωρίμων καὶ θαυμαστῶν του.

Ἄλλ' ὄλα αὐτὰ τὰ προτόντα ἐξυπονοοῦνται ὡς ἀναπόφευκτον παρακολούθημα μιᾶς τόσον ἀστίας ἰδιοφυίας, εἰς ἣν ἡ φύσις ἐπεδαψίλευσεν ἀπειδῶς θησαυροὺς πνεύματος καὶ εὐθυκροΐας, ἀφοῦ ὁ Κουτσοβίλης εἶνε ἐν ἀπὸ τὰ προνομιοῦχα πλάσματά τῆς !

ΣΚΟΡΠΙΑ ΦΥΛΛΑ

Ἡ οἰκογένεια ὁμοιάζει μὲ δένδρον τοῦ ὁποίου ὄλοι οἱ κλάδοι, ὄλα τὰ φύλλα συμβοηθῶνται διανεμόμενα τὴν ὀρόσον τοῦ οὐρανοῦ, ἀναπτυσσόμενα ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἥλιον καὶ ὑριστάμενα τῆς αὐτῆς ἀτμοσφαιρας τὰς ἐπιδράσεις.

*

Ἵλοι ἔχομεν φίλους ἀφόνους ἐν τῷ βίῳ· ἀλλὰ φίλον σπανίως συναντᾷ κανεὶς.

*

Ὁ καλλίτερος φύλαξ τῆς ἀρετῆς εἶνε— ἡ ἐργασία.

*

Ἡ ἀδυναμία τῆς γυναικὸς εἶνε τὸ ἰσχυρότερον ὄπλον κατὰ τῆς δυνάμεως τοῦ ἀνδρός.

ΤΟ ΞΑΝΑΣΚΛΑΒΩΜΕΝΟ ΧΩΡΙΟ

ΜΑΥΡΟ ποῦλὶ τὴν ἄτυχη
Κουτσούτλιαν διαθαίνει
Κεῖ ἄγριο ἀφίνει λάλημα
Ἵσάν μήνυμα θανάτου
Καὶ λὲς μαχαίρῃ· τὴ καρδίᾳ
κάθε παιδιοῦ τῆς ἡμπαίνης
Καὶ κλαίει τὸ φτωχὸ χωριὸν
τὴ μαύρη συφορὰ του.

« Πνίξτε, παιδιὰ, τὸν πόνον σας !
τὰ δάκρυα δὲν ἀξίζουν,
Κεῖνοι τὴ γῆ ποῦ κυβερνοῦν
κεῖνοι ποῦ τὴν ὀρίζουν,
Δὲν θέλουν πλιὸ γιὰ τὸ Σταυρὸ
οἱ λόφοι σας ν' ἀνθοῦνε,
Νὰ λάμψη τ' ἄστρο θέλουνε
τ' ἄγαρινὸ νὰ ἴδουνε »

Σύρτε με ΚΕΙΟΝ ποῦ διώχνουνε
γιὰ δόξα τοῦ Προσῆτου,
Σύρτε ! τὸ κλάμμα μάταιον,
σύρτε κατὰ σείς μαζὶ του ».

Φεύγουν . . . κεῖ ἀφίνουν πίσω του.
ἄγρια φωτιὰ νὰ καίη
τὰ ἄτυχα καλύβια τους
μαζὶ μὲ τῆς καρδιαῖς τους

Ὅσῳ ἀκόμα ἔχουνε
λίγαις στιγμαῖς δικαῖς τους
Ἐκεῖ . . ἔς τὸ ἔρημο χωριό,
ποῦ κάθε πέτρα κλαίει.

Καὶ φεύγουν — τῆς ἀπελπισιάς
γές κ' εἶνε καρθάνια —
Σκυρτοὶ καὶ μὲ τὸ βλέμμα τους
ἔς τὴ γῆ προσηλωμένο,
Ἵν τ' ἀρραγὰ ποῦ θάψανε
ἀγαπημένη μῆνα
Κι' ὁ κόσμος εἶνε γύρω τους
πρᾶγμα ψυχρὸ καὶ ξένο.

Καὶ κάπου κάπου στρέτουμε
ὀπίσω τὸ κεφάλι
Νὰ δοῦν 'κεῖ ποῦ συνήθισαν
ὡς τώρα νάκυστοῦνε·
Καὶ ζωγραφὰ τὰ μάτια τους
δὲν ἀπανταῖουν ἄλλη.
Παρὰ τῆς φλόγες, τὸν καπνό,
τῆς σπίθαις ποῦ πετοῦνε.

Κι' ὅμως, γιὰ ἄλλη ζωγραφιά
δὲν λαχταροῦν ἐκεῖνοι.
Φεύγουν μακριὰ . . μὰ ὅλο 'κεῖ
γυρνᾷ τὸ πρόσωπό τους,
Ὡς ποῦ μιὰ βλέπουν ἔς τὸ στερεὸ
μικρὴ φωτιά ποῦ σβύνει . . .
Κ' εἶνε τ' ἀποχαιρέτημα
ποῦ στέλνει τὸ χωριό τους.

ΘΕΜ. ΣΟΛΟΜΟΣ

Ο ΠΑΡΟΙΚΟΣ ΜΟΥ

Ἄδελφὲ Παῦλε,

ΚΑΤΙ ἔπαθα, κάτι συντριβή, κάτι ἠλλοιώθη μέσα μου· δὲν εἶμαι καλά. Δὲν εἶμαι ὁ πρῶτος ἄνθρωπος. Ἐνθυμῆσαι τί σοῦ ἔγραφα κατὰ τὰς παραμονάς τοῦ πολέμου; «Θὰ καταταχθῶ ἐθελοντής. Ἀλλὰ θὰ ὠφελήσω ἢ θὰ βλάψω; Λέγουν ὅτι ἕνας δειλὸς ἢ μπορεῖ νὰ καταστρέψῃ ὀλόκληρον στράτευμα. Εἶμαι δειλὸς ἐγώ; Δὲν γνωρίζω, ἀλλὰ πολὺ τὸ φοβοῦμαι. Εἶμαι τόσοσιν νευροπαθής. Ἐπειτα κατὰ τὰ παιδικὰ μου χρόνια ἐφοβοῦμουν τόσοσιν τὰ φαντάσματα καὶ εἰς τὸ σπίτι τὸ εἶχαν πάρει στὸ παιγνίδι καὶ μ' ἐφοβέριζαν, καὶ διηγούντο ἐπὶ παρουσίᾳ μου τρομακτικὰς ἱστορίας, τὰς ὁποίας ἄλλως ἤκουα μὲ τόσοσιν ἠδονὴν ὄσσην καὶ φρίκην. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι ἀναχωρῶ εἰς τὸν πόλεμον χωρὶς νὰ ἔχω πεποιθήσιν εἰς τὸ θάρρος μου. Ἀλλὰ δὲν νομίζεις ὅτι ἡ γυναικίτης τῆς ψυχῆς ἢ μπορεῖ νὰ κατανικήσῃ τὴν ἀνανδρίαν τῶν νεύρων; Ποῖος ἦτον ἐκεῖνος ὁ στρατηγὸς τοῦ Ναπολεόντος ποῦ ἔτρεμε; . . . Αὐτὸν ἐνθυμοῦμαι καὶ ἐλπίζω ὅτι ὁ πατριωτισμὸς καὶ ἡ φιλοτιμία μου θὰ ἐπικρατήσουν».

«Αἱ! λοιπὸν δὲν ἐδειλίασα εἰς τὸν πόλεμον. Δὲν θέλω νὰ σοῦ εἶπω ὅτι εἶμαι ἥρωσ, ἀλλ' ὑπερέβην τὰς προσδοκίας μου. Καὶ ἂν ἔκτοτε ἐφοβήθηκα, εἰς τὴν ἀρχὴν πρὸ πάντων, ὁ φόβος μου δὲν ἦτο ἀπεριόριστος, δὲν μ' ἐκυρίευσεν εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ λησμονήσω τὸ καθήκον μου, ὅπως συνέβη εἰς ἄλλους τοὺς ὁποίους πρὸ τοῦ πολέμου ἐφανταζόμην ἀτρομήτους.

«Καὶ ὅμως τώρα, ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν, φοβοῦμαι, καὶ τὸν φόβον μου δὲν δύναμαι κατ' οὐδένα τρόπον νὰ καταστείλω. Τί φοβοῦμαι; Ξέρω κ' ἐγώ; φοβοῦμαι κάτι τι ἀόριστον, κάτι τι μέγα, ἀγνωστον καὶ ἀκαταγώνιστον. Ἴσως τὸν θάνατον . . . Ξέρω κ' ἐγώ; Φοβοῦμαι τὰ πάντα τὴν μοναξίαν, τὸ σκότος τῆς νυκτός, τὸ σκότος τῆς ψυχῆς πρὸ πάντων.

«Μοῦ φαίνεται ὡς νὰ ἐπανήλθεν εἰς τὸ σῶμά μου ἡ παιδική μου ψυχὴ. Καὶ τοῦτο ἴσως χρονολογεῖται ἀπὸ μιαν νύκτα, μετὰ τὴν

ὑποχώρησιν, εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Φαρσάλων. Ἐνθυμείσαι τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης εἰς τὸ χωριό; Μίαν ἐσπέραν, ἐνῶ ἐπερνοῦσα ἀπ' ἔξω μὲ ἄλλα παιδιά, ἐτόλμησα νὰ παρατηρήσω διὰ τοῦ ἡμιανοίχτου παραθύρου. Μία κανδήλα ἐτοιμώσθην καὶ μακρὰ σκιαὶ ἐχώρευον ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Μοῦ ἐφάνη δὲ ὅτι εἶδα τὸ νεκροκράββατον εἰς τὸ μέσον τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐνῶ ἔντρομος ἀπεσυρόμενη ἤκουσα στεναγμόν, ὁ ὁποῖος ἐπὶ πολλὰ ἀντήχει εἰς τὰ ὠτά μου ἐνῶ ἔτρεχον. Εἰς τὰ Φάρσαλα λοιπὸν μίαν νύκτα, ἐνῶ ἠγρύπουν, μοῦ ἐφάνη ὅτι ἤκουσα πλανωμένην εἰς τὸ ἄπειρον ἔρεβος τῆς νυκτὸς τὴν οἰμωγὴν ἐκείνην καὶ τὸ αἱμά μου ἐπάγωσεν.

Εἰς τὴν Λαμίαν ἠσθένησα ἀπὸ πυρετούς. Νὰ ὑποθέσω ὅτι αἱ συγκινήσεις τοῦ πολέμου ἐκλόνησαν τὰ νεῦρά μου καὶ ὅτι οἱ πυρετοὶ ἐκεῖνοι μὲ ἀπετελείωσαν; Περὶ τούτου εἶμαι βέβαιος, ὅτι εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπανῆλθα ἄλλος ἄνθρωπος. Διὰ τὸ ἐκτοτε ὁσάκις πηγαίνω νὰ κοιμηθῶ μοῦ ἔρχεται μία φοικτὴ ἀνάμνησις τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, ἡ ὁποία πολλάκις μοῦ ἀφαιρεῖ τὸν ὕπνον μέχρι πρωτῆς; Εἶδα ν' ἀνοίξῃ ἀθρόβως ἡ θύρα τοῦ κοιτῶνος καὶ παρουσιάσθη γέρον ὑψηλός, μὲ λευκὰ γένηια μακρὰ, μὲ ποδῆρες λευκὸν ἔνδυμα. Καὶ ἤρχετο πρὸς τὴν κλίνην μου σιγά-σιγά ὡς νὰ ὠλισθαίνεν εἰς τὸ πάτωμα. Ἡ καρδιά μου ἐκτύπα τόσον δυνατὰ, ὥστε μ' ἐπινγεν. Ἦθελα νὰ φωνάζω καὶ φωνὴ δὲν ἐξήρχετο ἀπὸ τὸ στήθος μου· ἤθελα νὰ κινηθῶ καὶ τὰ μέλη μου εἶχαν παραλύσει... Ἄλλ' ὅταν ἔφθασε καὶ ἐξέτεινε πρὸς ἐμὲ σκελετώδη βραχιόνα, κατέβαλα ὑπεράνθρωπον προσπάθειαν καὶ μία ἀναστρος κραυγὴ ἔφυγεν ἀπὸ τὸ στήθος μου. Τότε ὁ γέρον ἔφυγε καὶ ἐξηφανίσθη ὡς ὄνειρου σκιά. Ἐπὶ πολλὰ ἔκτοτε τὴν νύκτα πρὶν νὰ κοιμηθῶ δὲν ἐτόλμων ν' ἀνοίξω τὰ μάτια ἐπὶ τῆς κλίνης μου ἐκ φόβου μήπως ἴδω τὸν γέροντα ἐκεῖνον. Καὶ τώρα ἰδοὺ δὲν ἀνεφάνη πάλιν εἰς τὴν φαντασίαν μου καὶ φοβοῦμαι, ὡς ἐφοβοῦμην τότε, περισσότερο ἴσως.

Τρέμω τὴν μόνωσιν καὶ εἶμαι μόνος εἰς τὸν κόσμον. Πόσον εἰς ζῆλεύου ποῦ ἔχεις σύζυγον καὶ τέκνα».

Ἄ θ ἦ ν α ἰ.

Κωστής Σιγούρης.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη δὲν ἐστάλη, ἀλλ' ἔμεινε σφραγισμένη ἐπὶ τοῦ γραφείου τοῦ Σιγούρη, μετὰ μιᾶς ἄλλης πρὸς τὸν αὐτὸν ἀπευθυνόμενης καὶ περιεχομένης βραχείας καὶ ἀσυνδέτους σημειώσεως, ὡς ἐντυπώσεις ἡμερολογίου:

— «Τί φοικτὴ ἡμικρανιαί!.. Ἐνόμισα ὅτι θὰ τρελαθῶ... Ἐφώναξα ἄρα γε; Δὲν μοῦ εἶπε τίποτε ἡ νοικοκυρά, οὔτε ὁ πάροικος. Ἄλλ' ἀδύνατον νὰ μὴ ἐκραύγασα μ' ἐκεῖνο τὸ θέαμα τὸ φοβερό,

ὅταν ἐξύπνησα καὶ εἶδα παντοῦ φωτιά... Ἐτρεξα ἔξω μισοενομένως καὶ ποῦ ἐπῆγα δὲν γνωρίζω».

— «Διὰ τὴν ἀποκαλούμεν δικαίον τὸν Θεόν, ὅστις ἔκαμε πλουσίους καὶ πτωχοὺς, μεγαλοφυεῖς καὶ ἡλίθιους, εὐειδεῖς καὶ ἀσχήμους, ὑγιεῖς καὶ καχεκτικούς; Δὲν εἶνε τάχα δικαιοτέρους ὁ Δαίμων, ὅστις εἶνε μόνον κακός; Διὰ τὴν ὁ Κ. ἕνα ζῶον, (τί λέγω; τὸ ζῶον χρησιμεύει, νὰ κληρονομήσῃ ἀπὸ τὸν πατέρα του ἑκατομύρια καὶ ἐγὼ νὰ κληρονομήσω ἀπὸ τὸν ἴδιόν μου μόνον μίαν φοικτὴν ἡμικρανιαν;»

— «Ἐπανάστασις κατὰ τῆς κοινωνίας. Καὶ ποῖος θὰ ἐπαναστατήσῃ κατὰ τοῦ Θεοῦ; Ἐὰν φθάσῃ μέχρι σοῦ, ἄγνωστε καὶ μεγάλε ἐγκληματία, ἡ θλίψις τῆς ψυχῆς μου ἡ ἄπειρος, ἡ ἀνεκφραστός, θὰ περάσῃ κακὴν ἡμέραν... Εἶνε ἄρα γε ἀληθὴς ἡ θεωρία τῆς κληρονομικότητος; Ὡ Χριστέ μου!—Δὲν πιστεύω εἰς τὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ, διότι ἐὰν αὐτὸς ἦτο ὁ Θεός, ὁ κόσμος θὰ ἦτο καλλίτερος.»

— «Ἰατροί, ἐὰν ἔχετε συνείδησιν, διὰ τὴν δὲν κηρύττετε εἰς τὸν κόσμον ὅτι πρέπει νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην σας; Ποῖος κακὸς δαίμων ἐδημιούργησε τὰς ἐχθίδνας καὶ σᾶς; Ὑπάρχει σύγκρισις μεταξὺ τῶν ψευδοθεραπευτῶν σας καὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ ὁποῖον δίδουν εἰς τὴν ψυχὴν αἱ διαγνώσεις σας;»

— «Ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ δυστυχία, ἡ εὐτυχία δὲν θὰ ἦτο αἰσθητὴ καὶ ἐπομένως δὲν θὰ εἶχεν ἀξίαν. Δηλαδή ἐγεννήθη ἐγὼ δυστυχὴς καὶ εἶμαι ἰσοβίως δυστυχὴς διὰ νὰ αἰσθάνεται καλλίτερα τὴν εὐτυγίαν τοῦ ὁ προνομιούχος. Καὶ αὐτὸ λέγεται δικαιοσύνη τῆς Προνοίας!»

— «Ὑπάρχει ἄρα γε ἄνθρωπος δυστυχέστερος ἀπὸ ἐμὲ; Ἐγὼ τρεῖς νύκτας νὰ κοιμηθῶ καὶ πυρετὸς μὲ κατατῆχει. Ἡ κεφαλὴ μου βομβεῖ εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ὥστε ἀδυνατῶ νὰ σκεφθῶ. Ὡ! ἐὰν ἔλθῃ πάλιν ὁ φοικτὸς ἐκεῖνος πονοκέφαλος. Ἀδύνατον ν' ἀντιβῆξῃ τὸ λογικόν μου».

Εἶμεθα πάροικοι ἀπὸ ἐνὸς ἔτους. Ἀλλὰ δὲν εἶχομεν ἀνταλλάξει ποτὲ λέξιν ἄλλην πλὴν τοῦ ἀπλοῦ καλημέρα. Ἐγνωρίζα μόνον ὅτι ἦτο δικηγόρος, ἀλλὰ δικηγόρος χωρὶς πολλὰς ἐργασίας. Καλὸ παιδί, ὡς ἤκουσα παρὰ τῶν γνωρίμων του, ἀλλ' ὀλίγον ἰδιότροπος, ἀνωμάλου διαθέσεως, ὅτε μὲν μέχρι ὑπερβολῆς εὐθymος, ὅτε δὲ μέχρι μισανθρωπίας μελαγχολικός. Πρὸς ἐμὲ δὲν εἶδε ποτὲ ἐπιθυμίαν νὰ σχετισθῶμεν. Ἐγὼ δ' ἐκλαμβάνων τὸν τρόπον του ὡς ἀντιπάθειαν, ἤρχισα νὰ αἰσθάνωμαι σχεδὸν μῖσος ἐναντίον του.

Ἄλλ' ὅταν ἐπανῆλθεν ἀπὸ τὸν πόλεμον καὶ ἤκουσα νὰ ὁμιλοῦν περὶ τοῦ θάρρους του εὐφήμως οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ συστρατιῶταί του, ἡ ἔχθρα μου μετεβλήθη εἰς θαυμασμόν καὶ συμπάθειαν. Ἀπροσδοκῆτως δὲ καὶ αὐτός, καίτοι τώρα ἐφαίνετο πολὺ μελαγχολικώτερος, ἤρχισε νὰ δεικνύη ἐπιθυμίαν νὰ γνωρισθῶμεν καλλιτέρα.

— Εἰσθε γιὰ τὸ σπίτι ; μου εἶπεν ἐσπέραν τινὰ εἰς τὸ καφε-νεῖον. Πᾶμε μαζῆ.

Καθ' ὅδον ὁμίλησα περὶ τοῦ πολέμου, διὰ νὰ τοῦ δώσω ἀφορμὴν νὰ μοῦ διηγηθῆ τὰς ἐντυπώσεις του, ἀλλ' ἤτο τόσο ἀφηρημένος, ὥστε ἐπανειλημμένως διεκόπη εἰς τὸ μέσον ἐνὸς ἐπεισοδίου τὸ ὁποῖον ἤρχισε νὰ μοῦ διηγῆται, καὶ ἠναγκαζόμην νὰ τοῦ ἐνθυμιζῶ. τί ἔλεγε διὰ νὰ ἐξακολουθῆ. Ἐνόμιζες ὅτι αἰφνης ἀπεκοιμᾶτο.

— Ἐλεγα λοιπόν ;... Ἄ ! ναι, ναι... Δὲν ξέρω τί ἔχω πάθει... Εἶμαι φοβερὰ ἀφηρημένος.

Καὶ ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σπίτι, μοῦ εἶπεν ἕξαφνα :

— Ἄγριο σπίτι αὐτό. Δὲν σᾶς φαίνεται ;

— Δηλαδή... τί ἄγριο ;

— Νά, ξέρω κ' ἐγώ ;

Καὶ ἐνῶ ἐλάμβανε τὸ κλειδί του ἀπὸ τὸ ἀνώφλιον τῆς θύρας, μοῦ εἶπε :

— Ἐπῆρα μιὰ τρομάρα προχθές ! Καθ' ἣν στιγμὴν ἔβαζα τὸ χέρι μου ἐδῶ, φορρ ! ἓνας φοβερὸς θόρυβος. Ἦτον ἓνα περιστέρι. Ἄλλ' ἔτσι ἓνας νευρικός ἄνθρωπος ἤμπορεῖ νὰ πάθῃ.

Παρατήρησα ὅτι ἕκτοτε ἐφρόντιζεν ἐκάστην ἐσπέραν νὰ μεταβαίνομεν ὁμοῦ εἰς τὸ σπίτι. Ἄλλὰ συγχρόνως ὅτι ἡ μελαγχολία καὶ ἡ ἀφηρημάδα του ἤξανε, ἕκτοτε δὲ εἶχα ἀπροσδοκίτους καὶ ἀδικαιολογήτους ἐκρήξεις γελώτων, ὡς ἐὰν ἐγέλα με σκέψεις ἀσχετοῦς πρὸς τὰς ὁμιλίας μας. Ἄλλὰ δὲν παρενεούμην πολὺ, διότι μοῦ τὸν εἶχον ἤδη παραστήσει ὡς ἰδιότροπον.

Ἐνῶ μίαν νύκτα ἀνεβαίνομεν διὰ τῆς ὁδοῦ Ἄγγεσμου, ἤρχισε νὰ μᾶς ὑλακτῆ με πολλὴν ἐπιμονὴν μικρὸς σκύλος μαῦρος εἰς τὴν ὁδὸν Πανεπιστημίου. Τὸν ἠπειλήσαμεν καὶ ἔφυγεν εἰς μίαν πόροdon. Ἄλλὰ μόλις ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ὁδὸν Ἀκαδημίας, ἐνεφανίσθη πάλιν καὶ με περισσότεραν μανίαν μᾶς ἐγαύγιζε.

— Περίεργον ! εἶπεν ὁ Σιγούρης σοβαρῶς. Ἐγὼ δὲ ἤρχισα νὰ γελῶ.

— Νὰ δῆς, εἶπα ἀποδιώκων τὸν σκύλον, ὅτι θὰ παρουσιασθῆ καὶ εἰς τὴν ἄλλην γωνίαν, καὶ εἰς τὴν ἄλλην.

Πράγματι δὲ ὁ ἴδιος ἢ ἄλλος ὁμοῖος σκύλος παρουσιάσθη ἐμ-πρὸς μας εἰς τὴν ὁδὸν Σάλωνος.

— Στοιχηματίζω, εἶπα γελῶν με περισσότεραν εὐθυμίαν, ὅτι εἶνε ὁ Π., ὁ ὁποῖος ἀπέθανε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν. Τοῦ χρωστοῦσα 100 δραχ. καὶ δὲν εἶνε παράδοξον νὰ μετεμψυχώθῃ ἐπίτηδες ἀπὸ τὴν πολλὴν του φιλαργυρίαν διὰ νὰ μ' ἐδικηθῆ.

— Μὴ γελᾶς, μοῦ εἶπεν ὁ Κωστής με φωνὴν τεταραγμένην, εἶνε φορικτὰ πράγματα αὐτὰ ποῦ λές.

— Ἐχει γοῦστο νὰ φοβᾶσαι τοὺς βρυκόλακας ἐσὺ ἄνθρωπος ποῦ πολέμησες

— Βεβαίως πιστεύω... τοῦλάχιστον τὰ φαντάσματα ποῦ γεν-νῶνται μέσα εἰς τὴν κεφαλὴν μας.

Ἡ νύκτα ἦτο συννεφώδης, σκοτεινὴ καὶ ὑγρὰ, εἰς τὴν πίεσιν δὲ τῆς ἀτμοσφαιρας ἐνόμιζες ὅτι προστίθετο ὁ ἐπικείμενος Λυκα-θητός με ὅλον τὸν μαῦρον ὄγκον του. Ὁ πένθιμος δὲ τόνος τῆς φωνῆς τοῦ παροίκου μου ἤρχισε νὰ μοῦ μεταδίδῃ τὴν μελαγχολίαν του. Καὶ ἠσθανόμην φοικιάσεις ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι θὰ ἐνεφανί-ζετο καὶ εἰς τὴν ἄλλην πόροdon ὁ σκύλος. Ἄλλὰ δὲν ἀνεφάνη, ἡμεῖς δὲ ἀνεβαίνομεν σιωπῶντες.

— Εἶσαι ἐντελῶς ὑγιής ; μου εἶπεν ὁ Κωστής, ὅταν ἐφθάσα-μεν εἰς τὴν ὁδὸν Τσακάλωφ.

— Ἐντελῶς. Δηλαδή παθαίνω τίποτε μικροαδιαθεσίας...

— Εἶσαι εὐτυχής. Ἐγὼ παθαίνω μίαν φοικτὴν ἡμικρανίαν, τὴν ὁποίαν εἶχε καὶ ὁ πατέρας μου, ἀλλ' εἰς μικρότερον βαθμόν. Φοβοῦμαι δὲ ὅτι θὰ με πιάσῃ ἀπόψε. Με παλαβῶνει καὶ συγ-χρόνως αἰσθάνομαι τὰσιν πρὸς ἔμετον.

— Καὶ δὲν ἠρώτησες κανένα γιατρόν ;

— Μὴ μοῦ τοὺς ἀναφέρῃς ! ἀνεφώνησε με αἰφνιδίαν ἕξαψιν. Καὶ ἐπανελάβε πλέον ἢ πεντάκις τὴν φράσιν :—Εἶνε ἄγυρτα, δῆμοι !

Δὲν εἶπε δὲ πλέον λέξιν, ἕως οὗ εἰς τὸ σπίτι ἐχωρίσθημεν. Κα-τόπιν εἰς τὸν ὕπνον μου μοῦ ἐφάνη ὅτι ἤκουσα κραυγὰς, ἀλλ' ὅταν τὸ πρῶτὸν τὸν ἠρώτησα πῶς ἐπέρασε, μοῦ εἶπεν ἀπλῶς ὅτι ὑπέφερε πολὺ ἀπὸ τὴν ἡμικρανίαν καὶ ἔσπευσε ν' ἀλλάξῃ ὁμιλίαν. Ἄλλοτε ἀντὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κατοικίαν του, ἦλθεν εἰς τὸ δω-μάτιόν μου. Καὶ ἐπὶ πολὺ παρέμεινε, ἦτο δὲ ὁμιλητικώτατος καὶ ὅταν ἠγέρθη διὰ νὰ περάσῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του, εἶπε :

— Πῶς ἤθελα νὰ κάνω τὴν νύκτα μέρα, νὰ ἔχω συντροφιά, νὰ μὴ κοινοῦμαι. Τὴν νύκτα ὅταν ἀπομονωθῶ εἰς τὸ δωμάτιόν μου, νομίζω ὅτι εἶμαι μόνος εἰς τὸν κόσμον, ὅτι γύρω μου ἀπλοῦ-ται ἐρημία καὶ θάνατος.

— Μοῦ ἐνθυμίζεις, τοῦ εἶπα μειδιῶν, ἓνα βασιλεῖα τῆς Αἰγύ-πτου, εἰς τὸν ὁποῖον, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, εἶπε τὸ μαντεῖον ὅτι θὰ ἔξῃ μόνον εἰκοσι χρόνια. Καὶ αὐτὸς διὰ νὰ κερδίσῃ καιρὸν ἤρ-

χισε νὰ ξενοτυᾶ με κώμους καὶ γλέντια καὶ νὰ κοιμᾶται ὀλίγας ὥρας. Ἄλλ' ἀκριβῶς αὐτὸς ὁ βίος συνέταμε τὴν ζωὴν του καὶ ἔζησε μόνον δέκα χρόνια, δηλαδὴ εἴκοσι κατὰ τὸν λογαριασμὸν του. Καὶ οὕτω ἐπληρώθη ὁ χρησμός, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ ἐπιθυμία του.

Ἐγὼ ἐγέλιον ἀλλ' ὁ πάροικος με ἤκουσε μετὰ πολλῆς σοβαρότητος. Ὅταν δ' ἐξῆλθεν εἰς τὸν διάδρομον εἶπε:

— Ὅλα εἶνε ἄγρια εἰς αὐτὸ τὸ σπίτι. Αὐτὸ τὸ σκοτεινὸ χαγιάτι εἶνε φρίκη. Ὅταν ἔρχομαι μόνος, δὲν τολμῶ νὰ παρατηρήσω εἰς τὸ βάθος. Νομίζω ὅτι θὰ ἴδω κανένα φάντασμα με ἄσπρο σάβανο.

Προσεπάθησα νὰ γελάσω πάλιν, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι οἱ λόγοι του μοῦ μετέδιδον ἀκαταγώνιστον αἰσθημα δέους μυστηριώδους.

— Ἐγὼ, εἶπα, τὸ μόνον ἄγριον τοῦ βλέπω εἰς αὐτὸ τὸ σπίτι εἶνε τὸ μοῦτρο τῆς νοικοκυρᾶς, ὅταν τῆς καθυστερῶ τὸ νοῦκι. Καλὴ νύκτα.

Ἐλειψα ὀλίγας ἡμέρας ἀπὸ τὰς Ἀθήνας Ὅταν δ' ἐπέστρεψα μοῦ εἶπε ἡ νοικοκυρᾶ, ὅτι καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα ὁ Κωστής ἐκοιμήτο ἐξω καὶ μόνον τὴν ἡμέραν ἤρχετο εἰς τὸ σπίτι του.

— Κάτι ἔχει αὐτὸ τὸ παιδί, προσέθηκεν. Ἀδυνατίσει, ἐκλώμιανε. Δὲν τοῦ μιλάς;

Κ' ἐγὼ ἔβλεπα ὅτι ἡ κατάστασις του δὲν ἦτο ὀμαλὴ. Ἄλλ' ὁσάκις ἐπεχείρησα νὰ τὸν ἐρωτήσω, εἶδα ὅ,τι ἠνωχλεῖτο καὶ δὲν ἐγνώριζα τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον ὅ,τι αὐθορμήτως μοῦ ὠμολόγησε, τὴν ἡμικρανίαν του. Ἀλλὰ μόνος του μοῦ ἐξήγησε τὰς ἀπουσίας του.

— Ὅσαις ἡμέραις ἔλειπες, ἔμενα τὴν νύκτα ἔς τὸ ξενοδοχεῖο. Καὶ με κίνησιν ἀνίας μεγάλης προσέθηκε: Δὲν εἶνε σπίτι αὐτό. Ἄν δὲν ἦσουν σύ, θάλλαζα κατοικίαν.

— Μὰ δὲν βλέπω τί ἔχει τὸ σπίτι.

— Ἐγὼ τῶπῆρα ἀπὸ ἀντιπάθεια. Μοῦ φαίνεται πολὺ σιωπηλόν, σὰν τάφος. Θὰ προτιμοῦσα μιὰ αὐλὴ με πλύστραις καὶ παιδιὰ.

— Ἀφοῦ ἀγαπᾷς τὴν συντροφιά τόνον, γιατί δὲν παντρεύεσαι;

— Ὅπως ἔγεινε ὁ κόσμος, μοῦ εἶπε με πικρὸν μειδίαμα, ὁ γάμος δὲν εἶνε γιὰ τοὺς πτωχοὺς ἀνθρώπους. Ἐγεινε κι' αὐτὸς πρόνομιον τῶν ὀλίγων... Ἄλλ' ἄς τ' ἀφήσωμεν αὐτά. Δὲν πιστεύω νὰ εἶσαι ἐρωτευμένος μ' αὐτὸ τὸ σπίτι...

— Βέβαια, οὔτε με τὴν νοικοκυρᾶν

— Λοιπὸν πῶς σοῦ φαίνεται ἡ ἰδέα νὰ βροῦμεν ἄλλο σπίτι κεντρικώτερον καὶ νὰ τὸ πιάσωμεν μαζῆ;

— Δὲν ἔχω καμμίαν ἀντίρρησην.

Ἄλλ' ὅταν μετὰ τινος ἡμέρας τοῦ ἀνήγγειλα ὅτι εὗρηκα τὸ ζητούμενον οἰκήμα, δὲν ἔδειξεν οἷον ἐπερίμενα ἐνθουσιασμὸν. Καλὰ, εἶπε

καὶ με ἠτένισε με βλέμμα παράξενον, εἰς τὸ ὁποῖον μοῦ ἐφάνη ὡς νὰ διέκρινα δυσπιστίαν.

— Μὰ ἐπὶ τέλους τί ἔχεις; δὲν μοῦ λές; εἶσαι ἄρρωστος; τοῦ εἶπα ἰδὼν ὅτι ἦτο ὠχρότερος τοῦ συνήθους καὶ ὅτι ὅλα του ἐξέφραζον ἀτονίαν καὶ ἄλγος.

— Νομίζεις; ἀπήντησε με τρόπον σχεδὸν εἰρωνικόν. Ἄπ' ἐναντίας σήμερον εἶμαι πολὺ καλὰ. Πάντοτε εἶμαι καλὰ. Δὲν εἶχα ποτὲ τίποτε.

Καὶ ἐπρόφερε τὰς τρεῖς φράσεις γοργῶς καὶ ἐν ἐξάψει, ἤτις ἐπορφύρωσε τὰς παρειάς του.

— Τίποτε, κύριε, ἀπολύτως τίποτε, κύριε, χιλιάκις ἀπολύτως τίποτε, σεنيέρ!

Ἐπειτα δὲ ἐγέλασε θορυβωδῶς ἐπαναλαμβάνων τὴν τελευταίαν λέξιν εἰς παντοίους τόνους. Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθε καὶ με ἀφήκε κατὰπληκτον.

Ἐκάθητο μόνος εἰς μίαν γωνίαν τοῦ καφενεῖου. Παρατήρησα δὲ ὅτι εἶχε γράψει πλέον ἢ εἰκοσάκις ἐπὶ τῆς μαρμαρίνης τραπέζης τὴν φράσιν: Ὁ λ ο ι μ ε ἀ π ο φ ε ύ γ ο υ ν. Ἐρχίσα πλέον ν' ἀνησυγῶ σοβαρῶς διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ παροίκου μου καὶ—σὰς ὁμολογῶ—νὰ τὸν φοβοῦμαι ὀλίγον.

Τὴν νύκτα ἐκείνη δὲν ἔτυχε νὰ συναντηθῶμεν καὶ δὲν ἀνέβημεν ὀμοῦ εἰς τὸ σπίτι. Ὅταν δὲ κατὰ τὴν 2 μετὰ τὰ μεσάνυκτα ἐπῆγα, εἶδα φῶς ἔς τὰ παράθυρα του. Ἀμα εἰσῆλθον εἰς τὴν αὐλήν. Ἡ νοικοκυρᾶ καὶ ὁ ἄνδρας τῆς ἐξῆλθον καὶ μ' ἐσταματήσαν με τὸν τρόπον μυστηριώδη.

— Τί τρέχει; δὲν ἐκοιμηθήκατε ἀκόμη; τοὺς ἠρώτησα.

— Πῶς νὰ κοιμηθοῦμε!... Εἴχαμε πλαγιάσει, ἀλλὰ μὰς ἐσήκωσε με τρομάρα μεγάλη ὁ Κώστας, μοῦ εἶπε σιγὰ σιγὰ ἡ νοικοκυρᾶ. Δὲν σὰς τῶλεγα ἐγὼ; Αὐτὸ τὸ παιδί δὲν εἶνε καλὰ, κρῖμα ἔς τὸ νέο!

— Μὰ τί τοῦ συνέβη; Πότε ἦλθε;

— Ἐκεῖνη μιστὴ ὥρα. Καὶ μόλις ἐμπῆκε στὴν κάμερά του, ἐμπῆξε κάτι φωναίς, κάτι φωναίς, ποῦ σηκώθηκε τὸ πεταῖ μου. Ἐνομίσαμε πῶς βρῆκε κανένα λωποδύτη ἔς τὸ δωμάτιό του. Ἐτρεξὲ ὁ Περικλῆς (ὁ σύζυγός της) μισόγυμνος ὅπως ἦτο, ἀλλὰ τὸν εὗρῆκε μόνον.

— Ἦτονε σὰν φρενιασμένος, εἶπεν ὁ Περικλῆς, συνεχίζων τὴν ἀφήγησιν. Νά! τὰ μάτια του! «Τί ἔχεις; κύρ Κωστή; τὸν ἐρωτῶ.—Ἐφυγε; μ' ἐρωτᾷ αὐτὸς καὶ τρέμει σὰν ψάρι.— Ποιός;— Ἡ γυναίκα... ἐκείνη ἡ γυναίκα». Τὸν ἔρωτῶ, ἀλλὰ δὲν μοῦ λέγει τίποτε ἄλλο, καὶ στέκεται σὰν ἀφηρημένος καὶ ἀφοκράζεται.

Σὲ λιγάκι μοῦ λέγεις: «Εἶδα μιὰ γυναῖκα φοικτὴ, φοικτὴ, φοικτὴ! . . . Ἦλθε εἰς ἐδῶ κ' ἐπρόβαλε ἔς τὴν πόρτα... Ἐκινδύνευσα νὰ τρελαθῶ». Καὶ δὲν ἤθελσε νὰ μοῦ πῆ τίποτε ἄλλο. Μὲ ἤρωτα μόνον: «Ἔφυγε; Εἶσαι βέβαιος;» — «Μὰ δὲν εἶδα τίποτε, κύρ Κωστῆ. — Ἐγὼ ὅμως εἶδα... Φοικτὴ! φοικτὴ! Πῶς δὲν ἐτρελάθηκα! Ἐσηκώθηκα νὰ πάρω τὸ φῶς νὰ κυτάξω ἔς τὸ χαγιάτι, ἀλλὰ μ' ἐκράτησε: «Ὅχι, μείνε, μὴν πᾶς πουθενά, μοῦ εἶπε με τρόπον παρακλητικόν, σχεδὸν μὲ κλάμματα. Φοβοῦμαι. Ὁὰ ξανάρθῃ. Βάλε μόνον τὸ σύρτη ἔς τὴν πόρτα.» Κεῖνῃ τῇ στιγμῇ παρουσιάσθη ἔς τὴν πόρτα ἡ γυναῖκα μου. Τὴν βλέπει καὶ ἀνατινάσσεται. «Νὰ φύγῃ! δὲν θέλω, δὲν μπορῶ νὰ βλέπω γυναῖκα! μοῦ λέγει. Δὲν θέλω!»

— Ἀκοῦς, χριστιανέ μου; εἶπεν ἡ κυρία ῥιγοῦσα ὑπὸ τὸ ἐπαυφορίον μὲ τὸ ὅποιον ἦτο προχειρῶς τυλιγμένη καὶ πλησιάζουσα περισσότερον εἰς τὸν σύζυγόν της. Θέλει νὰ πῆ πῶς εἶδε φάντασμα... Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε νὰ βγῆ καὶ τοῦ σπιτιοῦ μας τῶνομα πῶς εἶνε στοιχειωμένο!... Ἐμένα θὰ μὲ κάμῃ καὶ δὲν θὰ μπορῶ τὴν νύκτα νὰ μείνω μόνη, νάβγω ἔς τὴν αὐλή... Μὰ τί ἔχει τέλος πάντων αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος; Ἐμένα μοῦ φαίνεται πῶς τοῦ σάλεψε τὸ μυαλὸ τοῦ κακόμοιρου.

— Αὐτὴν τὴν ιδέαν ἔχω κ' ἐγώ, ἐπεθεβαίωσεν ὁ σύζυγος. Τώρα μὲ περιμένει. Μὲ δυσκολία μεγάλη τὸν ἔπεισα νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ καταίθω νὰ ντυθῶ. Δὲν πᾶς ἐλόγου σου νὰ ὀδῆς τί γίνεται; Ἐγώ, βλέπεις, δὲν μπορῶ ν' ἀφήσω καὶ τὴν γυναῖκα μου μονάχη, γιατί φοβάται.

Ἀνέβηκα εἰς τὸ δεῦτερον πάτωμα καὶ ἐκτύπησα εἰς τὴν θύραν τοῦ Κωστῆ, ὅστις μὲ φωνὴν δειλὴν καὶ ὑποτρέμουσαν ἤρωτησεν ποῖος ἐκτύπη. Ἦλθε καὶ ἤνοιξεν. Ἦτο ὠχρότατος, μὲ τὰ μαλλιά ἐν ἀταξίᾳ. Καὶ ἅμα μὲ εἶδεν, ἤρχισε νὰ κλαίῃ. ἐν μέσῳ δὲ λυγμῶν μοῦ διηγήθη τὰ ἐξῆς:

«Ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλήν, διέκρινε μιὰν γυναῖκα λευκοφόρον ἐνόμισε δὲ ὅτι ἦτο ἡ νοικοκυρά, ἀλλ' ἠπόρησεν ὅταν εἶδεν ὅτι ἔλουε τὴν κεφαλὴν της. Μετὰ μιὰν στιγμὴν ἡ γυναῖκα ἐκεῖνη ἀνεσπρώθη καὶ τὸ ἀσθενὲς φῶς μικροῦ παραθύρου τὴν ἐφώτισεν. Ἦτο τεραστία τὸ ἀνάστημα. Ὅταν δὲ ἔστρεψε πρὸς αὐτὸν τὸ πρόσωπόν της, τὸ ὅποιον εἶχε φοικτὸν μεϊδιάμα, παρ' ὀλίγον ἀποθάνῃ ἐκ τοῦ τρόμου, νὰ μείνῃ ἐκεῖ. Ἀλλ' ἦτο εἰς τὴν βᾶσιν τῆς σκάλας καὶ συγκεντρώτας ὄλας τοῦ τὰς δυνάμεις, ἔστρεξεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ πρὸς τὰ ὀπίσω.

Μὲ τὴν σπουδὴν καὶ τὸν τρόμον του δὲν ἐκλείδισε τὴν θύραν τοῦ δωματίου, ἀλλ' ἔστρεξε καὶ ἤναψε τὸ φῶς. «Ὅταν δ' ἐστράφη,

διὰ νὰ κλειδώσῃ, ἡ θύρα ἡμίτηνοιζε μὲ ἐλαφρὸν στεναγμὸν καὶ ἡ φοικτὴ γυναῖκα ἐπρόβαλε τὴν κεφαλὴν της τότε ἀλλοφρόνησεν ἀπὸ τὴν τρομαρῶν του καὶ ἤρχισε νὰ φωνάζῃ μὲ ὄλην του τὴν δύναμιν καὶ νὰ κτυπᾷ εἰς τὸ πάτωμα μὲ τοὺς πόδας του διὰ νὰκούσῃ ὁ Περικλῆς καὶ ἡ γυναῖκα του. Μέσα δὲ εἰς τὴν ταραχὴν του δὲν ἀντελήφθη πότε ἔφυγε καὶ ἐξηφανίσθη τὸ φάντασμα.

Καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς ἀφηγήσεώς του, ἀστραπιαῖα ῥιγήματα διέτρεχον τὸ σῶμα μου. Ἀλλὰ προσεπάθησα νὰ δείξω ὅτι δὲν εἶδα σπουδαίαν σημασίαν εἰς τὸ πρᾶγμα. Μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθε καὶ ὁ Περικλῆς καὶ ἀμφότεροι ἠγωνίσθημεν νὰ τὸν πείσωμεν ὅτι ἔπαθεν ὀπτικὴν ἀπάτην καὶ διηγήθημεν διάφορα ἀνάλογα γεγονότα. Ἀντὶ νὰ παραχθῇ τόσον, ἔπρεπε νὰ γελᾷ, ὡς γελῶμεν μετὰ κακὸν ὄνειρον. Ἦτο καὶ αὐτὸ ὄνειρον, τὸ ὅποιον εἶδε ζυπνητός. Τοῦ ἐνεθύμισα δὲ ἐκεῖνα τὰ ὅποια μοῦ ἔλεγε πρὸ ἡμερῶν.

— Δὲν ἐφοβεῖσθ μήπως ὀδῆς κανένα φάντασμα εἰς τὸ χαγιάτι; Ἡ ιδέα αὐτὴ τὴν ζωὴν ἔλαβε βαθμηδὸν εἰς τὴν φαντασίαν σου, ὥστε ἔπαθες αὐθυποβολὴν καὶ εἶδες, ὅτι ἐπερίμενες νὰ ὀδῆς.

— Ἦθελα νὰ ἦσουν εἰς τὴν θέσιν μου, εἶπε μὲ ἀνεκφραστον μελαγχολίαν σείων τὴν κεφαλὴν, νὰ δῶ ἂν θὰ ἔκρινες ἔτσι τὰ πράγματα, ἂν θὰ γελούσες. Αὐτὸ ποῦ εἶδα ἐγώ . . . ἦτο πραγματικόν!

— Δηλαδὴ γυναῖκα; Δὲν σέ ἔξερα τόσο μισογύνῃν, εἶπα προσπαθῆσας νὰ γελᾶσω.

— Ὅχι, ἦτο φάντασμα, ἀπήντησε καὶ ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ἐν ἀθυμίᾳ.

— Καὶ δὲν ντρέπεσαι ἐσύ, μορφωμένος ἄνθρωπος, νὰ πιστεύῃς φαντάσματα;

— Κεῖγ' ὃν τὰ ἐπίστευα, ἀλλ' ἀπόψε εἶμαι τόσον βέβαιος ὅσον ὅτι ὑπάρχω.

Ἐπὶ πολὺ ἐπροσπαθήσαμεν νὰ τὸν μεταπέσωμεν, νὰ διασκεδάσωμεν τοὺς φόβους του· ἀλλὰ, καίτοι δὲν ἀντέλεγε πλέον, ἐφαίνετο ἐπιμένων εἰς τὴν πεποιθησίν του. Μετ' ὀλίγον ὁ Περικλῆς ἔφυγεν, ἐγὼ δὲ ὠμίλησα περὶ τῆς νέας μας κατοικίας. Ἐπὶ τέλους καὶ φάντασμα ἂν ἦτο, δὲν θὰ μᾶς παρεκλούθει εἰς τὸ νέο σπίτι, τὸ ὅποιον ἦτο εἰς κεντρικὴν καὶ πολυθόρυβον συνοικίαν. Ὁὰ μετακομισθῶμεν μάλιστα ἀπὸ αὐρίον.

— Ἐερεῖς πῶς εἶμαι; μοῦ εἶπεν ἔξαφνα. Κατάκοπος, μελισμένος. Ὅλα μοῦ τὰ μέλη πονοῦν.

— Εἶνε ἀπὸ τὴν μεγάλην ἔντασιν τῶν νεύρων. Γιαυτὸ νὰ πᾶσῃς νὰναπαυθῆς.

— Δὲν κάθεται λίγο ἀκόμη; μοῦ εἶπεν ἰκετευτικῶς ὅταν μὲ εἶδεν ἐνεγρόμενον.

—Εἶνε τρεῖς ἡ ὥρα . . . Ἐπειτα πρέπει ν' ἀναπαυθῆς . . . Μὴ μου πῆς ὅτι φοβάσαι ἀκόμα, γιατί . . . θὰ γελάσω. Ἐπὶ τέλους εἶτε ἐδῶ εἶμαι, εἶτε σ' τὴν κάμαρά μου, τὸ ἴδιο εἶναι ἕνας τοῖχος μᾶς χωρίζει. Καλὴ νύκτα!

Καὶ μουρμουρίζων ἕνα τραγοῦδι εὐθυμον, ἐξῆλθα, ἐνῶ ἐκεῖνος ἔκλειεν αὐτοστιγμῆ κατόπιν μου τὴν θύραν.

Πρὸ ὀλίγων λεπτῶν εἶχα κατακλιθῆ, ὅτε τὸν ἀκούω ἔξαφνα νὰ κραυγάζῃ φοβερά :

—Γιώργη! Γιώργη! . . . ἦρθε!

Ἐπετάχθηκα ἀπὸ τὴν κλίνην, ἐνῶ δὲ ἔφθανα εἰς τὴν θύραν μου, ἀκούω μίαν πιστολιάν . . . καὶ δευτέραν . . . καὶ τρίτην εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ παροίκου μου, ὅστις συγχρόνως ἐκραυγάζει:

—Γεώργη! Περικλῆ! Δι' ὄνομα θεοῦ!

—Ἐδῶ εἶμαι! ἔρχομαι, Κώστα! Τί ἔχεις; ἐφώναξα καὶ ἔσπευσα πρὸς τὴν θύραν τοῦ δωματίου του. Ἄλλὰ νέος πυροβολισμός ἐβρόντησε καὶ ἡ σφαῖρα διατρυπήσασα τὸ θυρόφυλλον ἔπεσεν εἰς τὸν διάδρομον. Φοβηθεὶς ὡπισθοδρόμησα φωνάζων:

—Μὴ πυροβολῆς, θὰ με σκοτώσης! Ἐλα, ἀνοίξε!

Ἐπάνω εἰς αὐτὰ καταφθάνει ὁ Περικλῆς, ἀλλὰ πρὶν προφθάσωμεν ν' ἀνταλλάξωμεν λέξιν, ἀκούομεν νέαν φοβερωτέραν κραυγὴν, θόρυβον ἐπίπλων ἀνατρεπομένων καὶ ἔπειτα δοῦπον βαρὺν εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς οἰκίας.

—Βρὲ Κώστα, ἐδῶ εἶμεθα, ἔλα ἀνοίξε, εἶπε καὶ ὁ Περικλῆς.

—Ἐλα ἀνοίξε, ἐφώναξα.

Ἄλλ' εἰς τὸ δωμάτιον τῶρα ἦτο σιγὴ τελεία. Καὶ ἐστρεφόμενη πρὸς τὸν Ἀπόστολον διαπορῶν, ὅτε ἡ νοικοκυρὰ ἐφώναξεν ἐκ τῆς αὐλῆς:

—Τρέξτετε κάτω. Ἐγκρεμίστηκε ἀπὸ τὸ παράθυρο. Ὡ Χριστέ μου! Χριστέ μου! Τί μυστήρια εἰν' αὐτὰ ἀπόψε;

Κατέβημεν ἐν σπουδῇ καὶ εὐρομεν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου τσακισμένον καὶ ἐκπνέοντα τὸν δυστυχεῖν νέον.

Ἀθῆναι, Μάιος τοῦ 1898.

ΙΩ. Δ. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Εἰς εὐμορφὸν νοδοκόμον.

Στοὺς πληγωμένους τί ζητᾷς, μπρὲ πονηρὴ γυναῖκα;
Πᾶς νὰ γιαιτρεύσης μία πληγὴ, κι' ἀνοίγεις ἄλλες δεκά.

ΣΑΤΑΝΑΣ

Η ΑΜΑΡΤΙΑ ΤΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ

— Βρὲ παιδιά! Θὰ σᾶς πῶ καὶ ἐγὼ τὴν ἀμαρτία μου. Τί τὸ θέλετε; ἱερωμένος εἶμαι, μὰ ἔξω ἀπὸ τὸ σχῆμα εἶμαι ἄνθρωπος. Καὶ ὁ ἄνθρωπος μὴ λησμονεῖτε πάντα, πῶς εἶνε φτειασμένος ἀπὸ χῶμα.

Καὶ ὁ ἡγούμενος, ποῦ ἐπὶ δύο τῶρα ὥρας μᾶς ἤκουε νὰ τοῦ ρίχνουμε 'ς τὴ μέση παλαιαῖς ἱστορίαις γιὰ δόλωμα καὶ νὰ τὸν προκαλοῦμε μὲ τὴν ἀθυροστομία μας, ἐχαμογέλασε καὶ ἔρριψεν εἰς ὄλους μας πονηρὴ ματιά.

— Ὅταν μᾶς διέλυσαν τὸ μοναστήρι, ἐπανελάβε, κατέβηκα κάτω 'ς τὴ χώρα. Ἐδῶ ψηλὰ 'ς τὸ μοναστήρι ὄλα τὰ λησμονεῖ κανεῖς. Τὸ μάτι τοῦ Θεοῦ σὲ βλέπει ἀπὸ παντοῦ, καὶ ἡ μοναξιά σβύνει τὰ πάθη καὶ τῆς ἐπιθυμίας. Νά, γιατί ὁ ἅγιος Ἀντώνης εἰμπόρεσε νὰ βαστάξῃ 'ς ὄλους τοὺς πειρασμούς τοῦ Διαβόλου.

Μὰ 'ς τὴ χώρα τὸ πρᾶμμα ἀλλάζει. Τὸ σῶμα, ὅ,τι καὶ νὰ πῆς, ἐπαναστατεῖ ἐναντίον τῆς ψυχῆς. Ἀπὸ μικρὸ παιδί ἱερωμένος δὲν ἐγνώρισα τί θὰ εἶπῃ γυναῖκα! καὶ ἂν ἤξευρα ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφὴ πῶς ἡ Εὐὰ ἔδωσε τὸ μῆλο 'ς τὸν Ἀδάμ, τί λογῆς ἦτον αὐτὸ τὸ μῆλο ποτὲ μου δὲν ἔμαθα.

Ὁ Ζάνος ὁ γιαιτρὸς ἦτανε παλιός μου φίλος. Πολλαῖς φοραῖς ἤλθε μὲ τ' ἄλογό του 'ς τὸ μοναστήρι γιὰ τὸν πάτερ-Συμεών, ποῦ ὑπέφερε ἐδῶ καὶ τόσα χρόνια ἀπ' τὸ σκότι του, καὶ γιὰ τὸν πάτερ-Σεραφεῖμ, ποῦ εἶχε ἐν' ἀπόστημα 'ς τὸ γόνατο. Καὶ ὅταν πειὰ μᾶς διέλυσαν τὸ μοναστήρι καὶ κατέβηκα 'ς τὴ χώρα, ὁ γιαιτρὸς ποῦ ἦτανε φιλότιμος ἄνθρωπος ἤθελε νὰ με περιποιηθῆ.

— Ἀγίε ἡγούμενε, μοῦ εἶπε, τὸ σπίτι μου νὰ τὸ θεωρῆς δικό σου σπίτι.

Καὶ ἦτανε νειόπαντρος ἀκόμη ὁ γιαιτρὸς. Καθὼς μοῦ ἔλε-

γεν ὁ ἴδιος, δὲν ἔκαμε καλὰ τοῦ παντρεύτηκε σὲ τέτοια ἡλικία—ἦτανε καμμιά πενήνταριά ἐτῶν.—'Αλλὰ τί νὰ κάμη. Καμμιά φορά δὲν ἀρίνουν καὶ οἱ συγγενεῖς. Ἀπὸ ἐδῶ, ἀπὸ ἐκεῖ, τὸν κατάφεραν τὸν καλὸ σου τὸ Ζάνο κ' ἐπῆρε τὴν κόρη τοῦ παρῆδρου. Μιά γυναϊκάρια ἕως ἐκεῖ πάνω, διπλῆ ἀπ' αὐτόν, ὡς εἴκοσι πέντε ἐτῶν. Τὰ μάγουλά της ἔσταζαν αἷμα. Μὰ ἦτανε, καθὼς μοῦ ἔλεγε, πολὺ ἐνθουσιασμένος μὲ τὴν παντρεία αὐτή. Νοικοκυρὰ ὅσο πέρνει, φρόνιμη, ἀξιαγάπητη γυναῖκα. Ὅταν ἔλεγε τὸ ὄνομά της, τὸ στόμα του κολούσε μέλι. Σὲ κάθε περίστασι εὑρίσκει τρόπο νὰ μοῦ ὀμιλῆ γιὰ τὴ γυναϊκά του.

— Ἔτσι, μοῦ ἔλεγε, μάλιστα, τὸν ἐννοῶ τὸ γάμο. Ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ ἐπαντρεύτηκα τὸ σίτι μού ἔγεινε παράδεισος. Κρεῖμα μόνο ποῦ δὲν μοῦ μένει πολὺς καιρὸς νὰ τὸν χαρῶ. Ἐπρεπε νὰ ἤμουνα εἴκοσι χρόνια νεώτερος. Νὰ ἔλθης νὰ τὴν γνωρίσης καὶ θὰ μὲ δικαιώσης.

Κ' ἐπῆγα χρονιάρικη μέρα νὰ τοὺς χαιρετίσω.

— Καλῶς τὸν πάτερ—'Αμβρόσιο, μοῦ εἶπεν ὁ γιατρος. Νὰ σοῦ συστήσω τὴ γυναϊκά μου.

— Ζωή, ὁ ἡγούμενος τοῦ Σαγματά. Φίλος μου στενός. Ἐχομε κάμει γλέντια καὶ γλέντια μαζὺ του ἐκεῖ ἐπάνω 'ς τὸ μοναστήρι. Τὸν βλέπεις τόσῳ νέο; Καὶ ὁμως ἐγήρασε 'ς τὴν καλογηρικὴ. Ἀπὸ μικρὸ παιδὶ ἐφόρεσε τὸ ράσο...

Δὲν ἤκουσα τί ἄλλο εἶπεν ὁ γιατρός. Πιστεύω ὁμως πῶς δὲν ἤκουσε καὶ αὐτή. Εἰς ἓνα βλέμμα της—ὅα σὰς τὸ πῶ ξάστερα βρὲ παιδιὰ—μὲ εἶχε κυριεύσει ὁ πειρασμός. Ξανθὴ ἦτανε, μελαγχροινὴ, δὲν μπόρεσα καλὰ-καλὰ νὰ ἰδῶ. Τὸ πῦρ τῆς κολάσεως ἐσπινθηροβόλουσε 'ς τὰ μάτια της. Καὶ δὲν τολμούσα νὰ σηκώσω τὰ δικά μου. Μὰ ἀπὸ τὸ ἓνα βλέμμα της ἐκεῖνο ἐννοιωθα πῶς ἡ Ζωὴ τοῦ γιατροῦ ἦταν ζωὴ καὶ θάνατος μαζὺ.

Καὶ ἐμιλούσα ἔτσι πειὰ 'σάν μηχανή. Καὶ ὅση ὥρα ἔμεινα μαζὺ τοὺς μοῦ ἤρχετο 'ς τὰ χεῖλη καὶ 'ς τὸ νοῦ ἡ προσευχή.

— Ὑπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ. Θὰ μὲ κολάσῃ ὁ γιατρός.

Κ' ἐκεῖ ποῦ κίνησα τέλος νὰ φύγω γιὰ νὰ γλυτώσω ἀπ' τὸν πειρασμό, μ' ἐκράτησε 'ς τὴν πόρτα ὁ κύρ-Ζάνος.

— Ἄν θέλῃς, πάτερ Ἀμβρόσιο, ἔλα νὰ περάσουμε μαζὺ τὸ βράδυ.

Ἐγύρισα νὰ πῶ τὸ ὄχι, ἀλλὰ ἀντίκρουσα τὰ μάτια τῆς Ζωῆς...

Καὶ ἡ πρόσκλισις μ' ἐκρατοῦσε ὅλην τὴν ἡμέραν σὲ ψυχικὴ παραχρῆ. Μία ἀθῶα πρόσκλισις 'σάν τί καλὸ εἰμποροῦσε νὰ ἔχη; Καὶ ὁμως ἤθελα καὶ δὲν ἤθελα νὰ πάω. Καὶ ἡ γυναῖκα τοῦ γιατροῦ μοῦ ἤρχετο 'ς τὸ νοῦ, καὶ ἔβλεπα 'ς τὰ μάτια της ζωγραφιστὴ τὴν ἀμαρτία. Μὰ ἐκεῖ ποῦ ἔλεγα ποῦ δὲν πάω, μιὰ ἄλλη φωνὴ ἔλεγε μέσα μου:

— Ψέμματα λές. Θὰ πᾶς.

Ἦτανε μιὰ βραδεία, καλὴ ὥρα 'σάν αὐτή. Εἶχαν ἀσπρίσει τὰ βουνα καὶ ὁ βορηᾶς ἐστροβίλιζε τὸ χιόνι κάτω 'ς τοὺς δρόμους 'σάν μπαμπάκι. Μὲ δυὸ λόγια μιὰ βραδυὰ ποῦ ἔκανε γιὰ τζάκι, γιὰ κουβέντα καὶ γιὰ συντροφιὰ.

Ὅταν ἐπῆγα 'ς τοῦ γιατροῦ, τοὺς ἡῦρα καὶ τοὺς δυὸ νὰ κάθονται σιμὰ-σιμὰ καὶ νὰ γλυκοκουβεντιάξουν. Τὸ τζάκι ἐσκορπίζε τὴν λάμψι καὶ τὴν ζεστασιά του 'ς τὴν μικρὴ τὴν καμαρούλα τους, κ' ἐκεῖνὴ τὴν εὐμορφιὰ καὶ τὰ γέλοια της.

Καὶ ἦταν μιὰ γυναῖκα.—ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωράει,—τώρα τὴν ἔβλεπα καλὰ, ποῦ εἰμποροῦσε καὶ τὸν ἅγιο Ἀντώνη νὰ κολάσῃ.

Τὰ μάγουλά της ἦσαν κατακόκκινα ἀπὸ τὴ φωτιά καὶ τὰ μάτια της τὰ μαῦρα ἐσκορπούσαν λάμψι περισσότερη ἀπὸ τὴ λάμψι τῆς φωτιᾶς.

Καὶ ἐκαθότανε κουλουριασμένη 'σάν μιὰ γάτα ἀπάνω 'ς τὸ σοφᾶ καὶ ἄφινε τὸ ὄλον της νὰ μιλῆ καὶ νὰ σοῦ λέη...ὄ,τι δὲν ἔλεγε τὸ στόμα της.

Ἦ τοῦ φίλου μου τοῦ Ζάνου τὸ πρόσωπο ἐφαινότανε ζωγραφιστὴ ἢ εὐτυχία, καὶ μοῦ ἔρριξε τὴν ὥρα ποῦ ἐμῆξα μιὰ ματιὰ 'σάν νὰ μοῦ ἔλεγε:

— Δὲν ἔχω δίκαιον ποῦ εἶμαι εὐχαριστημένος;

Ἦπιαμε δύο-τρία ποτηράκια μαῦρο κρασί καὶ ἀρχίσαμε νὰ τὰ λέμε μὲ τὸ Ζάνο. Καὶ μὲ τὴν ὀμιλία ἤρχισα νὰ ξεχνῶ τὸν πειρασμό, ὅταν ἔξαφνα κτυπᾶ ἡ πόρτα βιαστικά.

Ἐζήτησαν τὸ γιατρὸ γιὰ ποῦ κύρ-Μανώλη τὸ ἄρρωστο

παιδί, ἐκεῖ κοντὰ ἔς τὴ γειτονιά. Ἦτανε ἀνάγκη. Ἐπρεπε νὰ πάῃ ὁ γιατρός.

Καὶ ὁ φίλος μου ὁ Ζάνος ἐτοιμάσθηκε, ἐν ᾧ συγχρόνως ἐτοιμαζόμουν καὶ ἐγὼ νὰ φύγω.

Ὅχι, μοῦ εἶπε, πάτερ—Ἀμβρόσιε, μὴ φύγῃς. Μεῖνε νὰ κάμῃς τῆς Ζωῆς μου συντροφιά καὶ ὡς ποῦ νὰ γίνῃ ὁ καφὲς ἔφθασα.

Ἐρριξα μιὰ ματιὰ εἰς τὸ γιατρό καὶ μιὰ ματιὰ εἰς τὴ Ζωή. Καὶ πάλι δὲν εἰμπόρεσα νὰ εἰπῶ τὸ ὄχι. Κ' ἐν ᾧ τὸν ἐξεπρόβαλε ἐκεῖνη ὡς τὴν πόρτα, μοῦ ἤρχετο νὰ κάμω τὸ σταυρό μου καὶ εἶπα πάλι μοναχός μου:—Ἰπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ.

Πρώτη φορά εἰς τὴν ζωὴν μου ἔμεινα μόνος μὲ γυναῖκα. Καὶ ἡ καρδιά μου ἐκτυποῦσε δυνατὰ, καὶ εἶχα μιὰ ἀνησυχία σὰν νὰ εὐρυσκόμην πρὸ τοῦ Σατανᾶ.

Ἡ γιατρίνα ἔρριξε δυὸ κούτσουρα ἀκόμη ἔς τὴ φωτιά καὶ ἦρθε καὶ ἐκάθισε σιμά μου ἔς τὸν σοφᾶ. Ἐλύγισε σὰν νὰ ἐκρύνωνε πολύ, ὅπως προτιήτερα, τὸ σῶμα καὶ ἐμαζεύθη σταυροπόδι, ἐν ᾧ μιὰ ἄκρη τοῦ φουστανιοῦ της ἄφησε νὰ φανῇ γιὰ μιὰ στιγμή ἡ κόκκινὴ της ἡ κάλτσα!

Καὶ σὰν νὰ μὴν εἶχε τακτοποιηθῆ καλά, ἔπειτα ἀπὸ ἴλιγο ἐμαζεύτηκε ἀκόμη ἔς τὸ σοφᾶ καὶ ἐκλινε κατὰ τὸ μέρος μου τὸ σῶμα καὶ ἔμεινε σιωπηλή.

Τώρα ἐννοιωθα τὴν πυράδα τοῦ προσώπου της σιμά μου καὶ τὴν θερμὴ της τὴν ἀναπνοή.

Καὶ δὲν τολμοῦσα νὰ σηκώσω τὸ κεφάλι.

Ἡ καρδιά μου ἐκτυποῦσε σὰν μηχανὴ τοῦ βαποριοῦ, μὰ ἦκουα καὶ τὴ δική της νὰ κτυπάη.

Ἐναν καιρὸ ἐννοιωσα τὰ μυρωμένα της μαλλιά νὰ ψαύου-νε τὸ πρόσωπό μου. Ἀλλὰ . . .

Τὴν ἴδια ἐκεῖνη τὴ στιγμή βρεθήκαμε καὶ οἱ δύο τρομαγμένοι ἔς τὸ ποδάρι.

Εἶχε γυρίσει ὁ γιατρός!

Καὶ ἡ γιατρίνα χωρὶς νὰ χάσῃ οὔτε ἓνα λεπτὸ κρύβοντας τὴν ταραχὴ της ἔτρεξε μὲ νάζι εἰς τὸ Ζάνο.

—Ἀχ! Ζάνε μου, πουλί μου, μὴ ἐκρύνῃς ποῦ βγήκες;

Καὶ μόνο ποῦ δὲν ἄνοιξε ἔμπροστά μου τὴν ἀγκάλη ἡ ὑποκρίτρια.

Καὶ ὁ Ζάνος, ποῦ ἔς τὸ κοπλιμένο της αὐτὸ ἐπετοῦσεν ἀπ' τὴ χαρά του, μὴ ἐκύτταξε γελῶντας καὶ μοῦ εἶπε ἄλλη μιὰ φορά:

— Βλέπεις; Δὲν ἔχω δίκαιο νὰ εἶμαι εὐχαριστημένος!!

Αὐτὴ εἶνε ὅλη ἡ ἁμαρτία μου παιδιά, εἶπεν ἐν τέλει ὁ ἡγοῦμενος.

Καὶ ἐπειδὴ ἐγελοῦσε μὲ πονηράδα ὅλη ἡ συντροφιά, ὁ ἡγοῦμενος ἠθέλησε νὰ μᾶς προλάβῃ.

— Μὴ γελᾶτε. Ἐως ἐδῶ μονάχα καὶ ὄχι πάρα πέρα. Τὸ μῆλο τῆς Εὔας τὸ συχάθηκα ἀπὸ τότε μὲ τὴν ὑποκρισία της προτοῦ τὸ φάγω. Καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ ἐχάναμε τὸν Παράδεισο, ἂν ὁ Ἀδάμ ἐγνώριζε τὸ φεῖδι προτοῦ γνωρίσῃ τὴ γυναῖκά του.

Ἀθῆναι, Ἰούνιος 1898.

ΑΝΤ. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνεψιοῦ.

— Τί νέα κύρ Γιάγκο; Κᾶτι σὲ βλέπω στενοχωρημένο . . . Πῶς πάει ὁ καυμένος ὁ θεὸς σου; . . . Εἶνε σὲ κίνδυνον πάντοτε;

Καὶ ὁ Γιάγκος ἐν ἀφαιρέσει:

— Ἀλλοίμονον, μπάριπα Θωμᾶ! . . . Τώρα εἶνε ποῦ εἶνε βαρέως . . . ὕγιής!

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΔΙΑ ΠΡΩΤΟΨΕΥΣΤΗΝ

I

ΨΕΥΣΑ ψέμματα ν' ἀκούη κατὰ τὴν «πρωταπριλιά»
ἀπὸ ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἰς τὴν κάθε γειτονιά,
τὸν ἐθέρισε ἢ ζήλια, κί' ἀπ' τὸ πείσμα τὸ πολὺ,
ἐξεστόμισε μιὰ ἀλήθεια ποῦ δὲν θέλει ξαναπῆ.

II

Γιὰ τὴν ἀλήθεια, πούπε, ἐτρόμαξε ἡ καρδιά του·
ἀρνήθηκε τὸ ψέμμα, τὸν μόνο του θεό. . .
λιγώνει, πέφτει γάμου τοῦ μάκρου καὶ τοῦ πλάτου
κ' ἡ νύχτα τὸν εὐρίσκει, ἀναίσθητο, νεκρό.

III

Τὸν ἐπόνεσεν ὁ κόσμος, καὶ τὸν ἄκουσα νὰ 'πῆ:
«δὲν εἰμῶριστε πιά νὰ ζήση ἀπ' τὴν τύψι, ἀπ' τὴ 'ντροπή».

IV

Ἄν καὶ πτώμα 'ς τὸ κρεβάτι
καὶ τὴ βρώμιά του σκορπᾷ,
δὲν πιστεύω τοῦ μπερμπάντη. . .
κ' ἡ θανά του εἶνε ψευτιά!

V

Τὸν ἐθάψαν ἐχαράχθη τ' ὄνομά του 'ς τὸ σταυρό·
πιάστε, σκάψτε του τὸ μνήμα—θὲ νὰ τωῦρετ' ἄδειανό!

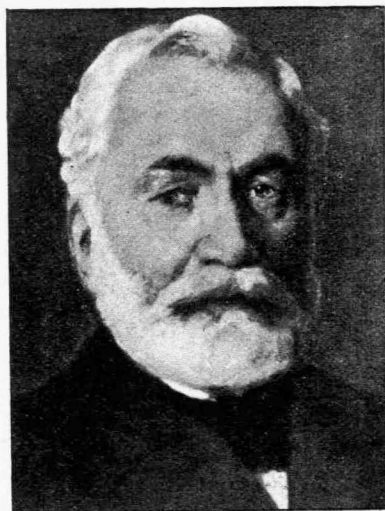
VI

Ψέμμα ἐστάθηκε ἡ ζωὴ του—
Ψέμμα, ἀπάτη κ' ἡ θανά του.

VII

Δὲν τοῦ ἔφθασε τὸ ψέμμα τοὺς ἀνθρώπους νὰ κερνᾷ—
ἔπαιξε κί' αὐτὸ τὸ Χάρο-τῶρτειασε Πρωταπριλιά.

ΥΑΚΙΝΘΟΣ

ΛΟΥΚΑΣ ΚΑΡΑΛΙΒΑΝΟΣ

(ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ)

ΠΑΡΝΑΣΙΕ ἀπώλεσεν ἐν τῶν ἀγαπητοτέρων τέκνων της,
τὸν αἰμῆνηστον Λουκᾶν Καραλίβανον, θανόντα τὸν
Ἀπρίλιον τοῦ 1898 καὶ κηδευθέντα δημοτελέστατα
ἐν Γαλαξειδίῳ, τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι. ἔθθα μετε-
νεχθεὶς ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ἀνεπαύθη ἐν μέσῳ τῆς λατρείας καὶ τοῦ
σεβάσμου τῶν συμπολιτῶν του.

Ὡς ἄτομον, ὡς ἐπιστήμων, ὡς πολιτευτὴς ὁ αἰδῆμος Καραλί-
βανος ὑπῆρξεν ἐξέχουσα φυσιογνωμία. Γεννηθεὶς ἐν Γαλαξειδίῳ
τῷ 1816 καὶ ὑποστάς, παῖς ἔτι, τοὺς διωγμοὺς καὶ τὰς περιπε-
τείας τῶν γυναικοπαίδων, τῶν φευγόντων τὴν μάχαισαν καὶ τὴν
ἀτίμωσιν τοῦ τυράννου, διήνυσε τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς ὑπὸ περι-

στάσεις δυσχερεστάτας, αίτινες θὰ συνέτριβον καὶ θὰ ἀπεγοήτευον πάντα ἄλλον. Ἄλλ' ὁ Καραλίβανος ἦτο ἐκ τῶν σιδηρῶν ἐκείνων καὶ ἀκαταβλήτων φύσεων, αίτινες οὐδαμῶς ἀποδειλιῶσιν εἰς τὰ προσκόμματα καὶ τὰς ἀντιδράσεις, ἀλλὰ διὰ θελήσεως ἀπέγκτου τὰς ὑπερνοκῶσι καὶ βυθίζουσιν ἐμπρός. Οὕτω ἀριστεύσας ἐν τῷ Γυμνασίῳ Ναυπλίου, καὶ τυχῶν ἀπολυτηρίου, ἐνεγράφη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐπιδοθεὶς μετ' ἐνδελεχείας καὶ ζήλου ἀκαταπονήτου περὶ τὴν σπουδὴν τῆς Ἱατρικῆς. Γενόμενος διδάκτωρ διεφλέθη ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ μεταβῇ δι' εὐρύτερας μελέτας εἰς Εὐρώπην, ὅπως παρακολουθήσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς προόδους τῆς θείας τοῦ Ἀσκληπιοῦ τέχνης. Ἄλλ' ἔλειπον αὐτῷ τὰ ὕλικα μέσα. Οἱ συμπολίται τοῦ ἐκτιμῶντες τὰ ὑπέροχα προσόντα τοῦ νεαροῦ ἱατροῦ διηκολούνην αὐτῷ τὴν εἰς Ἑσπερίαν μετάβασιν, ἡ δὲ Καραλίβανος ἀνταπεκρίθη πλέον ἢ ἐπαξίως εἰς τὰς προσδοκίας του. Μετὰ διετῆ φοίτησιν εἰς τὸ ἐν Γοτίγγη πανεπιστήμιον, μετέβη καὶ ἡσχίθη εἰς τὰς κλινικὰς Παρισίων καὶ Βερολίνου, ἐφέλικύσας ἰδιαίτερώς τὴν ὑπόληψιν τῶν διασῆμων καθηγητῶν του. οὕτω δὲ κατηρτισμένος μὲ ἄριστα ἐπιστημονικὰ ἐφόδια ἐπανέκκμηψεν εἰς τὴν γενέτειραν, εἰς τὸ ἀγαπητόν του Γαλαξείδιον, ὅπως ἀναποδώσῃ διὰ τῆς φιλανθρωπίου ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγελματοῦ τὰς πρὸς αὐτὸν θυσίας τῶν συμπολιτῶν του. Μολοντί δὲ ἠδύνατο νὰ ἀποκαταστῇ εἰς Ἀθήνας καὶ διαπρέψῃ ὡς ἱατρός, προσενεχθείσης αὐτῷ ἄλλως τε καὶ ἔδρας καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἐν τούτοις αὐτὸς, εὐγνωμονῶν καὶ πιστὸς εἰς τὰς ὑποχρεώσεις του, προείλετο νὰ παραμείνῃ ἐν Γαλαξείδιῳ, μεθ' οὐ συνέδεσε τὴν τύχην καὶ τὸ μέλλον του.

Ἐπὶ πεντήκοντα καὶ ἐπέκεινα ἔτη ἡσχίσεν αὐτόθι τὴν ἐπιστήμην ἐπιδαψιλεύων τὴν πολῦτιμον αὐτοῦ ἱατρικὴν ἀρωγὴν οὐ μόνον εἰς τοὺς ἐν Γαλαξείδιῳ καὶ τῇ λοιπῇ Παρνασίῳ, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς τῶν ὁμοίων ἐπαρχιῶν Στερεᾶς καὶ Πελοποννήσου δεομένους αὐτοῦ. Χιλιάδες πασχόντων εὗρον ἴασιν παρὰ τῷ Καραλίβανῳ, ὅστις δὲν ἦτο μόνον ἱατρός εὐδόκιμος, ἀλλὰ καὶ ἀντιλήπτωρ φιλάνθρωπος καὶ ἀληθῆς πνευματικός. Εἰ καὶ βραδύτερον ὅτε οἰκογενειακὸς καὶ πολιτικός αὐτοῦ βίος ἔσχε περιπετειὰς καὶ κυμάσεις, οὐδέποτε οὐχ' ἤττον καθυστέρησεν εἰς τὰς ἱατρικὰς μελέτας, ἀλλὰ παροχολοῦθε μετ' ἀφοσιώσεως καὶ ἔρωτος ἀκραίφνου τὰς ἐκάστοτε ἀνελλισσομένης τῆς ἱατρικῆς προόδους.

Ὡς πολιτευόμενος ὁ ἀειμνηστος Καραλίβανος διεκρίθη διὰ τὸ ἀκέραιον καὶ εὐσταθὲς τῶν φρονημάτων καὶ τοῦ χαρακτήρος. Βδελυττόμενος τὴν φθοροποιᾶν διὰ τὸ Κράτος καὶ τὴν κοινωνίαν συνκλαγγῆν, οὐδέποτε ἐπέβη τὴν κυβέρνησιν, ἧς διετέλει ἀπὸ πεποιθήσεως

φίλος, πρὸς περιθάλψιν παραλόγων ἀξιώσεων ὑπὲρ τῶν φίλων του, παρ' ὧν πολλὰκις μάλιστα παρεξηγήθη. Τὰς πολιτικὰς καὶ προσωπικὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρὸς ἐκτιμῶν ὁ ἀοιδίμος Κομμουνιστὸς προστήνευκεν αὐτῷ τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, ἀλλ' ὁ Καραλίβανος ἀπεποιήθη παραχωρήσας τὴν εὐκαιρίαν εἰς ἄλλων τὴν φιλοδοξίαν.

Δις ἐξελέγη δὴμαρχος Γαλαξειδίου, ἐστάλη δὲ καὶ ὡς πληρεξούσιος εἰς τὴν δευτέραν ἐν Ἀθήναις Συνέλευσιν. Ἐπὶ τριάκοντα δὲ καὶ ἕξ συνεχῆ ἔτη ἀντεπροσώπευσεν ἐν τῇ Βουλῇ τὴν ἐπαρχίαν καὶ τὸν νομὸν του ἐπιφανῆ κατέχων πάντοτε θέσιν καὶ τιμῶν τὸ ἐμπειστευμένον αὐτῷ βουλευτικὸν ἀξίωμα.

Ὁ θάνατος τοῦ Λουκᾶ Καραλίβανου κατέλιπεν ὄντως κενὸν δυσαναπλήρωτον. Ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἦ ἐπιστήμη, ἡ πολιτεία καὶ ἡ κοινωνία ἀπώλεσε διακεκριμένον καὶ φιλοπρόδον σκαπνῆν, ἀλλὰ τὴν ὀδυνηρὰν ἀπώλειαν τοῦ ἀνδρὸς ἠθάρθη βυθύτατα τὸ Γαλαξείδιον, τὸ ὅποιον πικρῶν καὶ μαρτυρῶν τὸν προσφιλεῖ νεκρὸν δὲν παύει νὰ λατρεύῃ τὴν ἄληστον καὶ ἐπίφθονον μνήμην του.

ΠΑΛΗΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΚΛΑΙΡΗ

ἌΠ' τῆ στιγμῆ πού φάνηκες ἀνέλπιστα ἐμπρός μου, ἀλλάξαμε στὰ μάτια μου κ' οἱ ὠμορφιές τοῦ κόσμου ὡσάν νὰ τὰ ἐσκέπαζε πυκνὴ καὶ μαύρη σκέπη, δὲν βλέπουμε τὰ μάτια μου ὅ,τι ἡ καρδιά μου βλέπει. Τώρα πού πρόβαλες ἐσύ σάν φωτεινὴ ἐλπίδα καὶ τὴν ψυχὴ μου φωτίσες, ἄλλοιῶς τὸν κόσμον εἶδα· τώρα πλὴν ὠμορφῆ ζωὴ ὁ κόσμος ἔχει πάρει· γλυκύτερα μοῦ φαίνεται πῶς λάμπει τὸ φεγγάρι, γλυκύτερα ἡ θάλασσα φιλεῖ τὰ ἀκρογιάλια, καὶ τ' ἀεράκι πού περνᾷ ἀπ' τὰ λουλούδι· ἀγάλια, μὲ ξένη γλῶσσά μου μιλεῖ καὶ μὲ γλυκομθεβαί καὶ στὴ ψυχῇ μου ὄνειρα καὶ πόθους μου ξυπνάει, ὄνειρα πού πλέκονται μὲ τ' ὄνομά σου μόνον καὶ μοῦ γλυκαίνουνε γι' αὐτὸ τὸν ψυχικό μου πόνο.

ΘΕΟΔ. ΒΕΛΙΑΝΙΤΗΣ

ΤΙΜΟΚΛΕΙΑ Η ΘΗΒΑΙΑ

ΤΙΣ ἀγνοεῖ τὴν καταστροφὴν τῆς πόλεως τῶν Θηβῶν τὴν γενομένην παραδειγματικῶς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου; Τίνα δὲν ἐξέπληξεν ἡ λύσσα, μεθ' ἧς ἐγένετο ἡ πανωλεθρία ἐκείνη; Αἱ οἰκίαι διηπάγησαν, καὶ φρικώδη ἀθεμιτουργήματα ἐν αὐταῖς διεπράχθησαν, ἡ πόλις εἰς ἔδαφος κατεσκάφη, ἐξακισχίλιοι πολῖται ἔπεσον νεκροὶ κατὰ τὴν μάχην ἢ ἐσφάγησαν κατὰ τὴν δῆωσιν, καὶ τριάκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδῶν ἐξηνδραποδίσθησαν. Ἐν γένει πάντα ἐνέσκηψαν τὰ κακὰ, πάντα τὰ

κίθε' ὅσ' ἀνθρώποισι πέλει, τῶν ἄστυ ἀλώη·
ἀνδρας μὲν κτείνουσι, πόλιν δέ τε πῦρ ἀμαθύνει,
τέκνα δέ τ' ἄλλοι ἄγουσι βαθυζώνους τε γυναῖκας.

Ὁ πόλεμος τῶν Μακεδόνων ἐγένετο οὐ μόνον κατὰ τοῦ στρατοῦ ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ λαοῦ τῶν Θηβαίων. Καὶ ἐξ ἐτέρου εἰς τὴν κατὰ τῶν Μακεδόνων ἄμυναν ἐτρέπησαν οὐ μόνον οἱ Θηβαῖοι λόγοι ἀλλὰ καὶ αἱ ἀπόλοιμοι ἔτι γυναῖκες καὶ αὐτὰ τῶν Θηβῶν τὰ παιδία.

Γυνὴ σώφρων καὶ ἔνδοξος ἦτο ἐν Θήβαις καὶ ἡ Τιμόκλεια, ἀδελφὴ τοῦ Θεαγένους τοῦ στρατηγήσαντος ἐν Χαιρωνείᾳ κατὰ τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ καὶ πεσόντος κατὰ τὴν πολυθρόνητον ἐκείνην μάχην. Ἴσως τὸ γεγονός τοῦτο, γνωσθὲν διὰ τῶν μακεδονιζόντων Θηβαίων ἢ Πλαταιέων, προὐκάλεσεν ἰδιαιτάτην ἐπίθεσιν κατὰ τῆς εὐκλειοῦς καὶ ἐντίμου γυναικός. Σῶμα Θρακῶν ὀπλιτῶν εἰσέπεσεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Τιμόκλειας, καὶ ἡ οἰκία αὐτὴ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐγένετο παρανάλωμα διαρπαγῆς. Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῆς ὕβρειος ταύτης ὁ ἀρχηγὸς τῶν Θρακῶν ἐκείνων στρατιωτῶν προσέβαλε βίαιον

πραγῶν τὴν ἀγνότητα τῆς ἀσπίλου ἐκείνης δεσποίνης. Ἀλλὰ καὶ οὕτω τὰ δεινὰ τῆς Τιμοκλείας δὲν ἐπερατώθησαν. Ὁ ἀρχηγὸς ἐζήτησε χρήματα, καὶ πρὸς ἀνακάλυψιν τοιούτων παντοιοτρόπως ἐβασάνιζε τὴν τλήμονα ἐκείνην Θηβαίαν. Τότε ἡ Τιμόκλεια, αἰφνιδίως ὑποκύπτουσα δῆθεν εἰς τὴν πύειν καὶ τὰ βατανιστήρια, ὑποδείκνυσι βαθύ φρέαρ, εἰς ὃ ἐνέριψεν, ὡς εἶπε, πάντα αὐτῆς τὰ χρήματα καὶ πάντα τοὺς ἄλλους θησαυρούς. Ὁ Θραξ ἀμέσως παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἀμφότεροι προσεγγίζουσιν εἰς τὸ φρέαρ. Ἐν ᾧ δ' ἐκεῖνος παρατήρει ἄνωθεν, καὶ ἐσκέπτετο τίνα τρόπον ν' ἀνασῶσθαι τὸν ἐκεῖ τεθαμμένον πλοῦτον, ἡ Τιμόκλεια, ἐλθούσα ταχέως ὀπισθεν τοῦ ἀνδρός καὶ λαβοῦσα αὐτὸν ἐκ τῶν ποδῶν, ῥίπτει τὸν βέβηλον Θραξ εἰς τὸ φρέαρ. Καί, ἐπειδὴ τὸ φρέαρ ἦτο ξηρὸν, καὶ ἐφοβέτο ἡ Τιμόκλεια μὴ ἐκεῖνος ἐκ τῆς πτώσεως δὲν ἀπέθανεν, ἤρξατο ἐπιλιθοβολοῦσα αὐτὸν διὰ μεγάλων πετρῶν μέχρι οὗ ἀκραδάντως ἐπέστη ὅτι ἐθνάτωσε τὸν ἐχθρόν.

Τοιαῦτα πράξασα ἡ Τιμόκλεια, συνελήφθη ὑπὸ τῶν Θρακῶν στρατιωτῶν τῶν ζητούντων τὸν ἑαυτῶν ἀρχηγόν. Οὐδὲν ἀπέκρυψεν, ἀλλὰ τὰ πάντα σαφῶς ἐφανέρωσε, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξεθάπτετο ὁ νεκρὸς τοῦ ἀρχηγοῦ, ἐλευσινότατον θέαμα. Ἡ Τιμόκλεια προσήχθη δεσμία ἐνώπιον τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπὸ τῶν συλλαβόντων αὐτήν, καὶ ἐκεῖ κατεμνησθῆ ἡ πράξις τῆς γυναικός, καὶ ἐξετέθη ὁ νεκρὸς τοῦ ἀρχηγοῦ. Ὁ Ἀλέξανδρος ἠρώτησε τὴν Θηβαίαν ἂν αὐτὴ ἐπραξε τὸν φόνον καὶ ἐπὶ τίνι ἐλπίδι. Εἰπούσα δ' ἐκείνη ὅτι ἡ γενομένη πρᾶξις ἀνήκει εἰς αὐτὴν καὶ μόνην καὶ ὅτι διὰ τοῦ ἔργου τούτου ἐξεδίκησε τὴν ἑαυτῆς ἀγνότητα καὶ τὴν δηρωθεῖσαν πόλιν, ἠρωτήθη καὶ πάλιν τίς εἶνε καὶ τί φρονεῖ ὅτι ὀρεῖται νὰ πάθῃ. Τότε ἡ Τιμόκλεια εἶπε: «Βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, εἴμαι ἀδελφὴ τοῦ Θεαγένους τοῦ κατακερματίσαντος τὰ στρατεύματα τοῦ πατρός σου Φιλίππου ἐν Χαιρωνείᾳ. Ἦτο στρατηγὸς ὁ ἀδελφός μου τῶν Θηβαίων κατὰ τὴν μάχην ἐκείνην, καὶ ἔπεσε μαχόμενος ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς αὐτονομίας. Ὁ πατὴρ μου καὶ ὁ σύζυγός μου εἶχον ἀποθάνῃ πρὸ τῆς μάχης ἐκείνης, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀναφέρω τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Ἄνδρες μὴ πολεμήσαντες κατὰ τῶν Μακεδόνων δὲν δύνανται νὰ ὀνομα-

σθῶσιν ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Θεαγένους. Ὁ ἀδελφός μου καὶ ἡ Ἑλληνική μου φύσις μοὶ ἐνέπνευσαν τοσοῦτον μῖσος κατὰ τοῦ πανούργου πατρός σου καὶ κατὰ σοῦ καὶ κατὰ τοῦ λαοῦ σου, ὥστε, ἂν δὲν ἦμην δεσμία, ἤθελον καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐρμήσει κατὰ σοῦ ἵνα σε κατασπαράξω. Αἱ λόγχοι τῶν δορυφόρων σου δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ καταπνίξωσι τὴν ἀπόφασίν μου. Μ' ἐρωτᾷς τί φρονῶ ὅτι ἐφείλω νὰ πάθω. Σχεδία ἐγκλημάτων μόνον σὺ καὶ οἱ ὄμοιοί σου δύνανται νὰ ἐπινοῶσι. Ἀλλὰ σὺ τὴν στιγμὴν ταύτην εἶσαι τῷ ὄντι ἀνίκανος νὰ ἐπινοήσῃς τι πρὸς τιμωρίαν μου. Αἱ σφαγαὶ τοσοῦτων ἀθῶων, ἡ ἐρῆμως ἐπὶ αὐτῆς πόλεως ἐπτόχησαν τὸ πνεῦμά σου, ἐξήμβλυαν τὸ λογικόν σου, καὶ τὸν ἐνδύμυον τρέμον σου θὰ μετασχηματίσῃς ἀνάνδρως εἰς μεγαλοφροσύνην δῆθεν πρὸς ἐμέ. Δὲν θὰ μὲ τιμωρήσῃς, θὰ μοὶ χάρισῃς τὴν ζωὴν, — τρισαθλιέστατον δῶρημα. Τὸ γινώσκω, καὶ οἰκτεῖρω ἐμαυτὴν ἐπὶ τούτῳ μετὰ τσαύτας καταστροφάς! Ἀλλὰ μὰ τοὺς θεούς, μὰ τὴν ἀγάπην τῶν τέκνων μου, τῶν ἀνεψιῶν τοῦ Θεαγένους, μὰ τὴν πόλιν τῶν Θηβῶν τὴν ἀθάνατον, τὰ μίκρα μου ταῦτα τεκνία θὰ ἀναθρέψω εἰς ἀστοὺς μέλλοντάς ποτε νὰ σπαράξωσι σὲ τὸν ἐπονείδιστον δράκοντα!». Καὶ τότε, στραφεῖσα πρὸς τὰ τέκνα αὐτῆς τὰ ἐν τῷ μεταξύ προσαχθέντα πρὸς ἐπιδεινώσιν τῆς θέσεως τῆς μητρός, «Τέκνα μου, εἶπεν, οὗτος εἶνε ὁ φονεὺς τῆς πατρίδος ὑμῶν! Ἀνδρώθητε ταχέως, καὶ συντρίψατε τὸν ἐστεμμένον τοῦτον κακούργον! Εἶνε βασιλεὺς, ἀλλὰ τ ο ἰ ο ὄ τ ο υ ς βασιλεῖς πῦει κατὰ πρόσωπον ἢ δεσμία μητῆρ ὑμῶν!»

Καί, ταῦτα εἰπούσα, ἐξέπέξευσεν ἡ Τιμόκλεια βίαιον ἐμπυσμὸν κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ πορθητοῦ τῶν Θηβῶν. Οἱ στρατιῶται συνεταράχθησαν, καὶ ὄρμησαν εὐθὺς θρασεῖς ἐπὶ τὴν ἡρώϊδα. Ἀλλ' ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, θαυμάσας τὴν Τιμόκλειαν καὶ παρεμβάς, ἀφῆκεν αὐτὴν ἐλευθέραν, καὶ ἡσπάζθη τὰ τέκνα τῆς εὐγενοῦς γυναίκος. «Παιδιά, εἶπεν, εἴθε νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ εὐχὴ τῆς ὑμετέρας μητρός! Αἱ Θῆβαι θὰ ἔχωσι κἄν τότε ὀλίγους ἀνδρας, ὀλίγους Θηβαίους, ἀληθεῖς ἀπογόνους τοῦ Κάδμου καὶ τοῦ Ἀμείωνος, συμπολίτας τοῦ πανελληνίου Πινδάρου, καὶ οὐχὶ ἀνθρώπους μισηθέντας ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐξαντλήσαντας πᾶσαν

τὴν ἀνοχὴν μου καὶ πᾶσαν τὴν ἐπιείκειάν μου. Σὺ δέ, γενναία Ἑλληνίς Τιμόκλεια, μάθε ὅτι, ἂν ἔξη ὁ τῶν Θρακῶν τοῦτων ἀρχηγός, θὰ ἐτιμωρεῖτο ὑπ' ἐμοῦ δι' ὅ,τι πρὸς σὲ ἐπραξεν, ὡς ἐτιμωρήθη ὑπὸ σοῦ. Θὰ παρέλθῃ ὁμοῦς καιρὸς μέχρι οὗ καὶ σὺ καὶ πᾶσα ἡ Ἑλλὰς μάθητε ἀκριβῶς τί ἐστὶν Ἀλέξανδρος. . . . Στρατιῶται, κατοικίσατε τὴν γυναῖκα ταύτην μετὰ τῶν ἀπογόνων τοῦ Πινδάρου εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἱεροῦ ποιητοῦ.»

Καί, ταῦτα εἰπὼν ὁ βασιλεὺς, ἐδάκρυσε, καὶ, δακρύων ἔτι, ἐβλεπε βλοσυρὰν καὶ ἀγρίαν τὴν ἡρώϊδα ὄδηγουμένην εἰς τὴν μόνην ὄρθιαν ἐν Θῆβαις μέϊναςαν οἰκίαν, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὑμνητοῦ τῶν νικητῶν τῶν πανελληνίων ἀγῶνων, τοῦ θεσπέσιου ποιητοῦ Πινδάρου.

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Δ. ΒΑΛΒΗΣ

— Πόσο ἦπια χθὲς τὸ βράδυ, κύρ Μητῆρ, νὰ σοῦ πληρώσω τὸ λογαριασμό;

— Δυὸ ὀκάδες, κύρ Γιάννη. . .

— Δυὸ ὀκάδες! Σέρεις τί βλέπω, κύρ Μητῆρ; Πῶς ἐνῶ ἐγὼ πίνω, μεθῆς ἐσὺ καὶ βλέπεις τὰ πράγματα διπλᾶ! . . .

Ο ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

Κωμωδία εἰς πρᾶξιν.

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΦΟΡΑΔΗΣ,	} ΑΣΠΑΣΙΑ, σύζυγός του, ΒΑΤΑΧΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΤΑΣΟΥΛΗΣ	
ΦΩΤΕΙΝΗ	

Ἡ σκηνὴ ἐν Ἀθήναις.—Ἐποχὴ σύγχρονος.

[*Προθάλαμος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φοράδου. λαμπρῶς φωταγωγημένος μὲ πολυφῶτα εἰς τοὺς τοίχους καὶ ἐπὶ τραπέζων. θύραι πλάγαι ὁμοίαι εἰς τὸ βάθος. Ἀρθοδοξίτα μὲ ἄρθη φωνικὰ καὶ τεχνητά. Ἐπίπλωσις ἀνάλογος. — Δίρομέντης τῆς ἀδελφῆς εὐρίσχορται ἐπὶ τῆς σκηνῆς οἱ Παναγιώτης καὶ Φωτεινὴ.]*

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, ΦΩΤΕΙΝΗ, εἶτα καὶ ΦΟΡΑΔΗΣ.

ΦΩΤΕΙΝΗ. Μὰ τί πρῶμα εἶνε, Παναγιώτη, αὐτός ὁ δεσπότης, ποῦ τοῦ ἔχουσε ἀπόψε τραπέζι τ' ἀφεντικά μας :

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Σοῦ τὸ ξανάπα' δὲν εἶνε δεσπότης, εἶνε πατριάρχης. Δὲν ἄκουσες τὴν κυρία ποῦ τὸν λέει μακκριώτατο ;

ΦΩΤΕΙΝΗ. Καὶ τί μὲ τοῦτο ; Μακάριο ἐλέγανε κι' ἓνα καλόγερο ζυπόλητο καὶ βρωμισμένο, ποῦ ἤθε μιά φορά στὸ χωριό μας κι' ἐμάζευσε δεκάρες, γιὰ νὰ χτίσῃ ἓνα μοναστήρι... Τί θὰ 'πῆ πατριάρχης ;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Πατριάρχης θὰ 'πῆ... νά... θὰ 'πῆ... θὰ 'πῆ... πατριάρχης.

ΦΩΤΕΙΝΗ. Τώρα μούδωσεσες καὶ κατάλαβα !...

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Τάχατες σ'ὰν νὰ 'πούμε πρῶτος δεσπότης στὸν Ἅγιο Τάφο.

ΦΩΤΕΙΝΗ. Ἄμ' ἔτσι 'πέ μου.. Θ'ἔνε καὶ χατζῆς λοιπόν ;... αἰ ;...

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Χατζῆς λέει ;... αὐτὸς κάνει τίς χατζῆδες.

ΦΩΤΕΙΝΗ. Καλὰ ἔκανα κι' ἐγώ, ἄμα ἦρθε, κι' ἐγονάτισα καὶ τοῦ φίλησα τὸ χέρι.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Σοῦδωσε καὶ τὴν εὐλογία του ;...

ΦΩΤΕΙΝΗ. Μὲ τὰ πέντε του τὰ δάκτυλα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Σὲ καλό σου λοιπόν.

ΦΩΤΕΙΝΗ. Καὶ τί ἀφεντάθρωπος ποῦ εἶνε !... καλοθερεμμένος... ἔχει μιά κοιλάρια !...

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Ποῦ ὁ Θεὸς ξέρει τί θὰ θέλῃ γιὰ νὰ γιομισῇ ..

ΦΩΤΕΙΝΗ. Κι' ἐκεῖνοι οἱ καλογέροι ποῦ σέρνει μαζί του !...

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Δὲν εἶνε καλογέροι' εἶνε ἀρχιμανδρίτες !...

ΦΩΤΕΙΝΗ. Ὅ,τι κι' ἂν ἦνε, φοροῦν κατὶ καμηλαῦκια βελουδένια, καὶ κατὶ ζωνάρια μεταξωτά, ποῦ κολλᾷ τὸ μάτι σου ἀπάνω τους.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Ἄμ' σιχόνει, Φωτεινὴ, ὁ Ἅγιος Τάφος. (Βλέπων δεξιᾶ). Σοῦτ. Ὁ κύριος ἔρχεται...)

(*Εἰσέρχεται δεξιᾶ ὁ Φοράδης.*)

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τί κάνετε σεῖς ἐδῶ ;...

ΦΩΤΕΙΝΗ. Μᾶς ἔστειλε ἡ κυρία νὰ πάρουμε τὰ δύο πολυφῶτα...

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Καὶ νὰ τὰ πᾶμε στὴ τραπέζαριχ...)

ΦΟΡΑΔΗΣ. Καὶ τί περιμένετε ;... Πηγαίνετέ τα γλήγορα...

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Ἀμέσως, κύριε...)

(*Οἱ Παναγιώτης καὶ Φωτεινὴ, λαμβάνοντες ἀπὸ ἐν πολυφῶτον ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν τραπέζων εὐρισκομένων, ἐξέρχονται διὰ τῆς θύρας τῆς μέσου.*)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΦΟΡΑΔΗΣ, εἶτα καὶ ΑΣΠΑΣΙΑ.

ΦΟΡΑΔΗΣ. Θυρῶ πῶς ἡ Ἀσπασία ἔκανε λάθος δὲν ἤμας στε δεκατρεῖς... μετρῶ, ξαναμετρῶ... τοὺς βγάζω δώδεκα...

Ποῦ τῆς ἦλθεν αὐτὴ ἡ ἰδέα τὴν τελευταία στιγμήν, κι' ἐγὼ σὺν βλάκας τὴν ἐπίστεψα, καὶ τῆς εἶπα νὰ καλέσῃ καὶ τὸ γείτονά μας τὸν κύριον Τασοῦλην, γιὰ τὰ γίνουμε δεκατέσσερες

(Εἰσέρχεται ἡ Ἀσπασία ἀριστερᾷ).

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ἐτελείωσεν εὐτυχῶς... ἐδέχθη ὁ κύριος Τασοῦλης. Ὁ ὑπηρετὴς μας τὸν ἐπέτρυγε τῆ στιγμήν ποῦ ἐκάθιζε νὰ φάῃ.

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ἀσπασία, θαρρῶ πῶς τὴν ἐπάθαμε...

ΑΣΠΑΣΙΑ. (Ἀνησυχῶς). Τί ;...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ἐκάναμε λάθος· ἐγίναμε δεκατρεῖς μὲ τὸν κύριον Τασοῦλην.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Πῶς γίνεται ;

ΦΟΡΑΔΗΣ. Νὰ ποῦ γίνεται· μέτρα νὰ ὀθῆς... Ὁ μακαριώτατος, μὲ τοὺς δύο ἀρχιμανδριτῆς καὶ τοὺς δύο διάκους του, πέντε.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Οἱ τρεῖς καθηγητὰί τῆς θεολογικῆς σχολῆς...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ὀκτώ· καὶ τέσσερες ἐμεῖς, δηλαδὴ ἐγὼ, σύ, ὁ Νίκος μας καὶ ἡ μαμᾶ...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Δώδεκα...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Καὶ ὁ κύριος Τασοῦλης, ποῦ ἐκάλεσες τώρα, δεκα-τρεις. Τὰ βλέπεις λοιπόν ;...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Τί στραβομάρα !... Καὶ ὁ μακαριώτατος ποῦ μοῦ εἶπεν ὅτι ἔχει τὴν πρόκλησιν τοῦ ἀριθμοῦ δεκατρία !...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Πῶς μοῦ ἔρθε νὰ σ' ἀκούσω, χωρὶς νὰ λογαριάσω κι' ἐγὼ πρῶτα !

ΑΣΠΑΣΙΑ. Μά, χριστιανέ μου, ἔγραψα ὅλα τὰ ὀνόματα σ' ἓνα χαρτί καὶ τὰ ἐμέτρησα τρεῖς φορές... κάποιον θὰ ἔξεργάσαμε τῶσα...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Δὲν ἐξεγάσαμε κανένα. Ἄλλο δὲν εἶνε παρὰ νὰ πεταχθῶ ἐγὼ ὁ ἴδιος στὸν γείτονά μας τὸν κύριον Τασοῦλην, νὰ τοῦ πῶ πῶς ὁ ὑπηρετὴς μας ἔκανε λάθος, καὶ νὰ μᾶς συγχωρήσῃ...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Βέβαια· πήγαινε γρήγορα, μὴν τύχη κι' ἔρθῃ ὁ ἄνθρωπος...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Νὰ βάλω τὸ καπέλο μου. (Ἐξέρχεται ἀριστερᾷ καὶ ἐπανέρχεται μετ' ὀλίγον, φέρων τὸν πῖλόν του).

ΑΣΠΑΣΙΑ. (Μόνη). Τί βεζηλιὰκι πήγαίναμε νὰ πάθουμε !... μὰ πῶς νὰ κάνω αὐτὸ τὸ λάθος ! Ἄς ξαναμετρήσω : δύο καὶ τρεῖς πέντε, καὶ ὁ γυμνασιάρχης... (μετὰ χαρᾶς). Ἄ, τὸν ἤρσα !... ἐξεγάσαμε τὸν γυμνασιάρχην ! Μὰ ἦτο δυνατόν νὰ τοὺς γράψω στὸ χαρτί, νὰ τοὺς μετρήσω τρεῖς φορές, καὶ νὰ κάνω λάθος !

ΦΟΡΑΔΗΣ. (Εἰσερχόμενος· ἀριστερᾷ καὶ σπεύδων πρὸς τὴν θύραν τοῦ μεσοῦ). Τρέχω !..

ΑΣΠΑΣΙΑ. (Ὁρμῶσα καὶ ἀρπάζουσα αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βραχίονος). Ὁχι, ὄχι ! στάσου... σωστοὶ εἴμεθα...

ΦΟΡΑΔΗΣ. (Ἐπιστόμενος ἐκπληκτος). Πῶς ;...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Δὲν ἐβάλαμε τὸ φίλο σου τὸ γυμνασιάρχην.

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ἄ ! τὸν κύριον Βατάχον ! καλὰ λές... (Ῥίπτων τὸν πῖλόν του πρὸς τὰ παρασκήνια ἀριστερᾷ). Πῶς νὰ μοῦ φύγῃ ἀπὸ τὸ κεφάλι !..

ΑΣΠΑΣΙΑ. Μὲ τὴ φούρια σου μ' ἐσάστισες κι' ἐμένα. Καλὰ σοῦ εἶπα ἐγὼ νὰ μὴ τὸν προσκαλέσῃς αὐτὸν τὸν κύριον... Ἐγὼ δὲν τὸν γνωρίζω καλὰ—καλὰ... ποτὲ δὲν ἦλθε νὰ μᾶς κἀνὴ ἐπίσκεψι· ἐξ αἰτίας του τώρα ἐστενοχωρήθηκα τόσο !..

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τί νὰ κἀνῃς, Ἀσπασία μου ;... γυμνασιάρχης εἶνε... ἔμθε πῶς ἔχομε τραπέζι τοῦ μακαριωτάτου καὶ γῶθες τὸ βράδυ, ποῦ ἐπαίζουμε σκάκι στοῦ Ζυγαράτου, μοῦ ἔριξε ἓνα πόντο πῶς ἐπιθυμοῦμε πολὺ νὰ τὸν γνωρίσῃ· τὸν ἔχομε ἀνάγκη βλέπεις· ὁ Νίκος μας σὲ δύο μῆνες θὰ δώσῃ ἀπολυτηρίου ἐξετάσεις.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Γι' αὐτὸ κι' ἐγὼ κάνω ὑπομονή... Μά, βλέπεις, πλησιάζουν ἐνῆα καὶ ἀκόμη δὲν ἔρθε... ἀφήσαμε μόνους καὶ τοὺς ἄλλους προσκεκλημένους τῆσῃ ὥρᾳ...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Δὲν πειράζει· εἶνε στὸ σαλόνι ἡ μαμᾶ καὶ ὁ Νίκος.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Πήγαινε καὶ σύ· ἐγὼ πάω μιά στιγμή νὰ παραγγείλω νὰ βάλουν δεκατέσσερα σερβίτσια στὸ τραπέζι...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Καλὰ. (Ἀπέρχεται δεξιᾷ, ἡ δὲ Ἀσπασία ἀριστερᾷ, ἐνῶ συγχρόνως εἰσέρχεται διὰ τῆς θύρας τοῦ μεσοῦ ὁ Τασοῦλης).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΤΑΣΟΥΛΗΣ, εἶτα ΑΣΠΑΣΙΑ, εἶτα καὶ ΦΩΤΕΙΝΗ.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. (Εἰσερχόμενος μὲ ὑποκλίσεις καὶ χαιρετῶν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ εἰς τὸ κενόν). Καλησπέρα σας... καλησπέρα σας... Μπα ! δὲν εἶνε κανεὶς ἐδῶ... δὲν πειράζει· θὰ ἔλθουν. Ποία τιμὴ ἀπροσδόκητος δι' ἐμὲ νὰ με καλέσῃ εἰς δεῖπνον ὁ κύριος Φοράδης, διὰ νὰ γνωρίσω τὸν μακαριώτατον πατριάρχην τὸν Ἱεροσολύμων !.. Εἶνε ἀλήθεια ὅτι πολὺ ἀγά μού ἐστάλη ἡ πρόσκλησις, καὶ μόλις ἐπρόφθασα νὰ φορέσω τὴ βερεγκότα μου· ἀλλὰ κἀλλιον ἀγά παρὰ ποτέ. Τὸ εὐτύχημα δὲ εἶνε ὅτι δὲν εἶχα δεῖπνήσει ἀκόμα, καὶ οὕτω, μὲ τὴν γνωριμίαν τοῦ πατριάρχου, θὰ λάβω καὶ τὴν εὐχαριστήριον νὰ εὐχαρισθῶ μακαρίως, διότι μακάριοι οἱ κλητοὶ εἰς γεῦ-

μα μακκαριωτάτου. (Βλέπων ἀριστερᾶ). Ἄ, νὰ ἡ κυρία Φοράδῃ. (Ἀρχίζει τὰς ὑποκλίσεις, πρὶν ἢ ἐμφανισθῆ ἡ Ασπασία, ἣς εἰσέρχεται ἀριστερᾶ).

ΑΣΠΑΣΙΑ Ἄ, ἦθετε, κύριε Τασοῦλῃ· σᾶς εὐχαριστοῦμεν πολὺ!...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ (Πάντοτε μεθ' ὑποκλίσεων) Τί λέγετε, κυρία... σεῖς νὰ μ' εὐχαριστήσετε ἢ ἐγώ, διὰ τὴν μεγάλην τιμὴν, τὴν ὁποίαν μοῦ κάμετε, νὰ συμποσιάσω εἰς τὸν οἶκόν σας με τὸν μακκαριωτάτον τῶν Ἱεροσολύμων!

ΑΣΠΑΣΙΑ. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ λησμονήσω σᾶς, τὸν γείτονά μας... Δὲν ἔχομεν ὅμως καὶ πολλοὺς προσκεκλημένους· θὰ εἴμεθα ὅλοι δεκατέσσερες.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἀποφεύγομεν λοιπὸν τὸν ἀριθμὸν δεκατεῖς, ἂν καὶ ἐγὼ δὲν ἔχω τοιαύτας προλήψεις, προκειμένου μάλιστα περὶ φκχητοῦ.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Καὶ ἡμεῖς τὸ ἴδιο... Εἶμαι βεβηχία ὅτι θὰ εὐχαριστηθῆτε πολὺ με τὴν γνωριμίαν τοῦ μακκαριωτάτου, ἀφοῦ εἴσθε καὶ ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Γραφεὺς πρώτης τάξεως μάλιστα...

ΑΣΠΑΣΙΑ. (Μετ' ἐκπλήξεως καὶ δυσαρσεκείας). Ἄπλοῦς γραφεύς!... καὶ ἐγὼ ἐνόμιζα ὅτι εἴσθε τμηματάρχης, ἢ τοῦλάχιστον γραμματεὺς...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Θὰ γίνω με τὸν κειρὸν, κυρία μου, θὰ γίνω ἢ ὑπερσεία μ' ἐκτιμᾶ πολὺ...

ΑΣΠΑΣΙΑ. (Ἰδίᾳ). Γραφεύς!... τί μασκαραλῆκι!... ἂν τὸ μάθῃ ὁ μακκαριωτάτος!...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ὁ Ὑπουργὸς μοῦ ὑπόσχεται ὅτι θὰ με προβιβάσῃ εἰς πρώτην εὐκαιρίαν... διότι ἔγω τὰ προσόντα...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Τὸ πιστεύω. (Ἰδίᾳ). Νὰ μὴ τὸ γνωρίζω!... Τώρα ὅτι ἔγινε, ἔγινε...

(Εἰσέρχεται διὰ τῆς θύρας τοῦ μέσου ἡ Φωτεινὴ).

ΦΩΤΕΙΝΗ. Εἶνε ὦρα, κυρία, νὰ σεβρίσωμεν;...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ὑποθέτω.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. (Βλέπων εἰς τὸ ὥρολόγιόν του). Ἐννέα παρασμένες· ὁ μακκαριωτάτος θὰ πεινᾷ βεβηχίως.

ΑΣΠΑΣΙΑ. (Τῇ Φωτεινῇ). Σεβρίστε, Φωτεινῇ. (Ἐνῶ ἡ Φωτεινὴ χωρεῖ ἵνα ἐξέλθῃ). Ἄλλ' ἔγι' στάσου. (Ἡ Φωτεινὴ ἐρίσταται). Ὁ κύριος Βατάχος δὲν ἦλθεν ἀκόμη...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ὁ γυμνασιάρχης;...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Μάλιστα· πῶς ν' ἀργήσῃ τόσο! (Τῇ Φωτεινῇ). Μὴ

σεβρίστε ἀλλὰ στείτε τὸν Παναγιώτην στὸ σαλόνι νὰ γνέψῃ με τὸν τρόπον τοῦ κυρίου σου πῶς τὸν θέλω.

(Ἡ Φωτεινὴ ἐξέρχεται διὰ τοῦ μέσου).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΤΑΣΟΥΛΗΣ, ΑΣΠΑΣΙΑ, εἶτα καὶ ΦΟΡΑΔΗΣ

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Πρὸ μιᾶς ὥρας, ὅταν ἔφυγα ἀπὸ τοῦ Ζαχαράτου, ἦτο ἐκεῖ ὁ κύριος Βατάχος καὶ ἔπαιξε σκάκι.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Καὶ αὐτὸς μὲ τὸ σκάκι του!...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Καὶ διόλου ἀπίθανον μὲ τὸ παιγνίδι νὰ ἐλθισμῶνησε τὴν εὐγενῆ πρόσκλησίν σας.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Αὐτὸ θὰ εἶνε ἀπελπιστικόν!

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Διατί, κυρία μου;... νὰ τοῦ κρεμάσωμεν τὰ κουτάλια!...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Τὸ νομίζετε εὐκολον, κύριε Τασοῦλῃ;...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Εὐκολώτατον. Δὲν εἶνε σωστὸν νὰ περιμένῃ ἓνας μακκαριωτάτος, χάριν ἐνὸς δασκάλου. Καὶ τέλος πάντων αὐτὸς θὰ ζημιωθῇ ἂν χάσῃ ἐν λαμπρῶν συμποσίων, διότι δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ ἐπήρσετε ἐπίτηδες μάγειρον.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Διόλου ἢ μαγειρίσά μας εἶνε πολὺ καλὴ!...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Θὰ τὴν ἐκτιμῶ ἀπόψε!...

ΑΣΠΑΣΙΑ. (Ἰδίᾳ). Καὶ αὐτὸς ὁ γυμνασιάρχης!...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Διότι καὶ ἐγὼ ἔγω μίαν γερόντισαν, ἢ ὁποία με ὑπερτερεῖ καὶ μαγειρεῖται πολὺ καλὰ... Τὸ πρῶτ' ἐστειλεν ὁ δάσκαλος τοῦ Μαρουσιῦ μίαν πέδιδικα, καὶ τὴν εἶχε κάμει σαλιμὶ τὸσφ ὠραῖα, ποῦ μόλις μοῦ τὴν ἐσεβρίσειεν ἀπόψε, ἤρριξαν νὰ τρέχουν τὰ σάλια μου, καὶ ἂν ἡ πρόσκλησις δὲν ἦτο ἀπὸ μέρους σας, δὲν θ' ἄφιναν τὴν πέδιδικά μου δι' ὅλον τὸν κόσμον!...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Δὲν ἐχάσατε, κύριε Τασοῦλῃ· καὶ ἡμεῖς ἔχομε πέδικες σαλιμὶ.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Εὖγε!

ΑΣΠΑΣΙΑ. Καὶ φιλῶνια πατέ!...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἐξαισίον!...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Καὶ μιά μεγάλη συναγρίδα μαγιονέζα!...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ὦ, ὦ!...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Καὶ!...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Μὴ προχωρήσετε σᾶς παρακαλῶ, κυρία Φοράδῃ,

διότι αίσθάνομαι σφοδρούς νυγμούς εις τὸν στόμαχον, καὶ σκοτοδίνην· εἶμαι πολὺ εὐαίσθητος...

(Εἰσέρχεται ὁ Φοράδης δεξιᾷ).

ΦΟΡΑΔΗΣ Τί εἶνε; ... Ἄ, ἦλθεν ὁ κύριος Τασοῦλης... μπράβο!...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. (Μεθ' ὑποκλίσεων). Σὺς εὐχαριστῶ πολὺ διὰ τὴν τιμὴν, τὴν ὅποιαν μοῦ...

ΦΟΡΑΔΗΣ (Διακόπτων αὐτόν). Τίποτε, τίποτε... (τῇ Ἀσπασίᾳ). Δικαίᾳ δὲν σεβρίζουν;

ΑΣΠΑΣΙΑ. (Δυσθύμως). Πῶς νὰ σεβρίζουν;... ὁ φίλος σου ὁ κύριος γυμνασιάρχης;

ΦΟΡΑΔΗΣ. Δὲν ἦλθεν ἀκόμα;

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ὅχι...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἐγὼ λέγω νὰ τοῦ κρεμάσωμεν τὰ κρυτάλια... τοῦ χρειάζεται τοῦ κυρίου Βατάχου...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ἀδύνατον· πρέπει νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτός...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Πρέπει νὰ ἔλθῃ...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. (Ἰδίᾳ). Τί ἀουναμίαν ἔχουν μὲ τὸν γυμνασιάρχην δὲν ἠμπορῶ νὰ καταλάβω...

ΑΣΠΑΣΙΑ (Τῷ Φοράδῃ). Βλέπεις τί γίνεται;... θὰ κταντήσῃ νὰ καθήσωμεν στὸ τραπέζι· στίς δέκα... (Σιγᾷ). Τι ἤθελες νὰ τὸν προσκαλέσῃς; ἀνθρώπον ποῦ δὲν ἦλθε ποτὲ νὰ μᾶς κἀνῆ ἐπίσκεψιν;...

ΦΟΡΑΔΗΣ (Σιγᾷ). Σὼπα μὴ σ' ἀκούσῃ ὁ Τασοῦλης, κι' εἶνε μιὰ γλῶσσα!... τὸ ἔκκαν γιὰ τὸ καλὸ τοῦ παιδιοῦ μας· συλλογίσου.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ἐγὼ πηγαίνω στὸ σαλόνι μὲ τὸν κύριον Τασοῦλην, καὶ σὺ φρόντισε νὰ φέρῃς τὸν γυμνασιάρχην.

ΦΟΡΑΔΗΣ. Καλὰ· θὰ φροντίσω.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. (Ἰδίᾳ). Τί συμφέροντα ἔχουν μὲ τὸν γυμνασιάρχην!...

ΑΣΠΑΣΙΑ. (Σιγᾷ τῷ Φοράδῃ). Διότι ἄλλως θὰ εἴμεθα δεκατρεῖς, καὶ δὲ ξέρω τί θὰ κἀνω. (Τῷ Τασοῦλη). Κύριε Τασοῦλη, πάμε νὰ σὺς παρουσιάσω εἰς τὸν μακκριώτατον.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σας. (Κομῶναι τὴν βεδικόταν του καὶ λαμβάνει σοβαρὸν ὕψος ξεροβήγων).

ΑΣΠΑΣΙΑ (Ερισταμένη). Ἀλλὰ νὰ ὄητε ὅτι... (Τῷ Φοράδῃ). Τὸ ἤξερες σὺ, Παντελῆ, ὅτι ὁ κύριος Τασοῦλης εἶνε ἀπλοῦς γραφεὺς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἑκκλησιαστικῶν;

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τὸ ἤξερα βέβαια.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. (Ἰδίᾳ). Μήπως ὑπάρχουν καὶ γραφεῖς διπλοῖ ἢ σύνθετοι;

ΑΣΠΑΣΙΑ. (Ὅργίως σιγᾷ τῷ Φοράδῃ). Δικαίᾳ νὰ μὴ μοῦ τὸ πῆς;... τί ἐξευτελισμός!

ΦΟΡΑΔΗΣ. (Σιγᾷ τῇ Ἀσπασίᾳ). ὦ, ἀδελφῆ καὶ σὺ, τὸ διορισμὸς τοῦ θα δείξῃ;... πέρασέ τον γιὰ τμηματάρχη· ἡλικιωμένος ἀνθρώπος εἶνε...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Κύριε Τασοῦλη, νομιζῶ καλὸν καὶ πλεόν ἀξιοπρεπὲς διὰ σᾶς, νὰ σᾶς παρουσιάσωμεν εἰς τὸν μακκριώτατον, ὡς... τμηματάρχη τοῦ Ὑπουργείου...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἐέσω κι' ἐγώ;... σὺν χονδρὸ δὲν εἶνε; ἂν τὸ μάθῃ καὶ ὁ Ὑπουργός;...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Πῶς θὰ τὸ μάθῃ, ... ὁ πατριάρχης ψεύγει αὐριον τὸ πρωί...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἀλλὰ... εἶνε καὶ ἔγκλημα... ἀντιποίησις ἀξιώματος...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Δὲν θὰ τὸ πῆτε σεις; ἐγὼ θὰ τὸ πῶ.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἄν ἐλέγαμε τοῦλάχιστον γραμματεὺς, χωρὶς νὰ εἰποῦμεν καὶ ποιὰς τάξεως, θὰ ἦτο δικαιολογημένον τὸ πρᾶγμα, διότι ἐπίκειται ὁ προβιβασμός μου...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Δὲν γίνεται. Θὰ σὺς συστήσω ὡς τμηματάρχη.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἄφου δὲν γίνεται, κάμετε ὅ,τι ἐγκρίνετε. (Ἰδίᾳ) Ἄ· γίνω καὶ τμηματάρχης γιὰ ἓνα βράδυ.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ὅριστε λοιπόν. (ἀπέρχεται ἀριστερᾷ, ἀκολουθουμένην ὑπὸ τοῦ Τασοῦλη).

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΦΟΡΑΔΗΣ, εἶτα καὶ ΦΩΤΕΙΝΗ, εἶτα καὶ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ.

ΦΟΡΑΔΗΣ. (Σημαίνων κωδωνίσκον ἐπὶ τραπέζης εὐρισκόμενον). Πρέπει νὰ στείλω τὸν Παναγιώτην νὰ εὕρῃ τὸν κύριον Βατάχου, ὅπου καὶ ἂν ἦνε...

(Εἰσέρχεται ἡ Φωτεινὴ διὰ τῆς θύρας τοῦ μέσου).

ΦΩΤΕΙΝΗ. (Εἰσερχομένη) Εἶνε ὥρα νὰ σεβρίσωμεν;

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ὅχι· ποῖος σοῦ τῶπε;

ΦΩΤΕΙΝΗ. Ἡ μαγειρίσα λείει πῶς θὰ χαλάσῃ ἢ σοῦπα.

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ἄς ἡσυχάσῃ καὶ δὲ χαλᾷ. Πήγαινε καὶ στείλέ μου γλήγορα τὸν Παναγιώτην.

ΦΩΤΕΙΝΗ. Ἀμέσως. (Ἐνῶ προχωρεῖ ἵνα ἐξέλθῃ διὰ τῆς θύρας τοῦ

μέσου, εισέρχεται δι' αὐτῆς ὁ Παναγιώτης κρατῶν ἐπιστολήν. Ἡ Φωτεινὴ ἐρίσταιαι).

ΦΟΡΑΔΗΣ. "Α, ώραϊα, νά τον ! Παναγιώτη, τὰ πόδια σου στὸν ὦμο, καὶ τρέξε σὰν πουλὶ νὰ εὕρῃς τὸν κύριον Βατάχον. τὸν γυμνασιάρχην καὶ νὰ τοῦ πῆς ὅτι τὸν περιμένωμεν δίχως ἄλλο, γιὰ νὰ καθήσωμεν στὸ τραπέζι, καὶ νὰ μὴν ἀργήσῃ, γιατί θά μᾶς κακοφανῆ πολύ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Τώρα ὅτι ἦλθε ὁ ἐπιστάτης τοῦ γυμνασίου, ὁ γέρο-Εὐγκας, καὶ σᾶς ἔφερε αὐτὸ τὸ γράμμα.

ΦΟΡΑΔΗΣ. (Λαμβάνων τὴν ἐπιστολήν). Ποῖος τοῦ τῶδσε ;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Ἦτανε σουπιὶ στὸ μεθύσι, καί, καθὼς κατάλαβα ἀπὸ τὰ λόγια του, ὁ γυμνασιάρχης τοῦ τῶδσε ἀπὸ τ' ἀπόγευμα νὰ σᾶς τὸ φέρῃ.

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ἀπὸ τ' ἀπόγευμα ;.. καὶ μοῦ τῶφερε τώρα ! (ἀνοίγει τὴν ἐπιστολήν).

ΦΩΤΕΙΝΗ. (Σιγὰ τῷ Παναγιώτῃ). Θὰ ἔμπλεξε σὲ καυμιὰ ταβέρνα, φαίνεται, καὶ τὸ ξέχασε...

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. (Σιγὰ τῇ Φωτεινῇ). Ἔτσι εἶνε αὐτὸς ὁ μπεκρούλιακας !..

ΦΟΡΑΔΗΣ. ("Ὅστις ἐν τῷ μεταῦ εἶχεν ἀναγνώσει κατ' ἰδίαν τὴν ἐπιστολήν). Ὄ, δυστυχία ! αὐτὸ πάλι ἦτο ἀπροσδόκητον !

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. (Σιγὰ τῇ Φωτεινῇ). Τί νὰ τρέχῃ, Φωτεινὴ ;

ΦΩΤΕΙΝΗ. (Σιγὰ τῷ Παναγιώτῃ). Ξέρω κι' ἐγὼ ;..

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τὴν ἐπάθαμε τώρα καὶ καλὴ !..

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Νὰ πάω γιὰ τὸ γυμνασιάρχην ;..

ΦΟΡΑΔΗΣ. "Ὀχι! τρέξε νὰ πῆς τῆς κυρίας σου νὰ ἔλθῃ ἀμέσως ἐδῶ... (Ὁ Παναγιώτης ἤμᾶς πρὸς τὴν θύραν ἀριστερᾶ). Μὴν τρέχῃς ἐτσι ! (Ὁ Παναγιώτης ἐρίσταιαι). Νὰ πᾶς μὲ τρόπο νὰ τὴ φωνάξῃ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Καταλαθαίνω. (Ἰδία ἐνῶ βαδίζει ἀκροποδητεῖ ἰνα εἰέλθῃ ἀριστερᾶ). Μὴ χειρότερα ! (Ἐξέρχεται).

ΦΩΤΕΙΝΗ. Νὰ σεβίρωμε λιπὸν ;..

ΦΟΡΑΔΗΣ. Μὲ τί μούτρα θά σεβίρωμε ;... Πήγγαινε γλήγορα καὶ σύ... πῆγαινε...

ΦΩΤΕΙΝΗ. Ποῦ ;..

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ὅπου σοῦ κατέθῃ... νά !

ΦΩΤΕΙΝΗ. (Ἰδία ἐξερχομένη ἐκ τῆς θύρας τοῦ μέσου). Δὲ καταλαβαίνω τίποτα... σὲ καλὸ μας.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΦΟΡΑΔΗΣ, εἶτα καὶ ΑΣΠΑΣΙΑ, εἶτα καὶ ΤΑΣΟΥΛΗΣ.

ΦΟΡΑΔΗΣ. (Περιτρέχων τὴν σκηνήν). Τετέλεσται ! εἴμεθα θύματα τοῦ ἀριθμοῦ δεκατρία !... ἡ ὥρα πέρασε... ἐχάλασε ἡ σοῦπα... θά πεινᾷ ὁ μακαριώτατος... εἶνε ἀπελπισία ! (Καταπίπτει ἐπὶ ἔθρας ἐξηγνημένος, ἐνῶ εἰσέρχεται ἐν σπουδῇ ἡ Ἀσπασία ἀριστερᾶ).

ΑΣΠΑΣΙΑ. Τί ἔπαθες, Παντελῆ μου ;..

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τί ἐπάθαμε, νὰ λές. (Τείνων αὐτῇ τὴν ἐπιστολήν). Νά, διάβασε νὰ ᾄδῃς.

ΑΣΠΑΣΙΑ. (Λαμβάνουσα τὴν ἐπιστολήν). Τί γράμμα εἶνε αὐτό ;

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τοῦ γυμνασιάρχου !..

ΑΣΠΑΣΙΑ. Πῶς !.. δὲν ἔρχεται ;..

ΦΟΡΑΔΗΣ. Διάβασε... διάβασε, γιατί ἐγὼ ἐσάστισα πιά.

ΑΣΠΑΣΙΑ. (Ἀναγινώσκουσα). «Φίλων ἀριστε κύριε Φοράδῃ. Μετ' ἄλγους ψυχῆς καὶ σώματος σᾶς γράφω, ἵνα γνωρίσω ὑμῖν ὅτι γαστροικαὶ ἐνοχλήσεις ἀπροσδοκῆτως ἐπέλθουσαι μοι μετὰ τὸ πρόγευμα μου...»

ΦΟΡΑΔΗΣ. (Ἐγειρόμενος καὶ διακόπτων αὐτήν). Ποῖος ξέρει τί θά περιδρόμιασε ὁ εὐλογημένος τὸ μεσημέρι !..

ΑΣΠΑΣΙΑ. (Ἐξακολουθοῦσα τὴν ἀνάγνωσιν). «τοιαύτην ἐπήνεγκόν μοι διατάραξιν, ὥστε πιθανώτατα θά στερηθῶ τῆς τιμῆς τοῦ νὰ συμποσιάσω παρ' ὑμῖν τὴν ἐσπέραν ταύτην μετὰ τῆς αὐτοῦ μακαριότητος τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων Πατριάρχου, καθόσον τὸ νόσημά μου μὲ ὑποχρεοῖ εἰς συνεχὴ ἀπό τόπου εἰς τόπον μετάβασιν, ὅπερ ἄτοπον». Τὰ διωρθώσαμε !.. Καὶ τώρα ;..

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τώρα ;..

ΑΣΠΑΣΙΑ. Τί ἤθελες νὰ καλέσῃς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ποῦ δὲν ἦλθε ποτὲ νὰ μᾶς κἀνῃ ἐπίσκεψιν ;..

ΦΟΡΑΔΗΣ. Θὰ σοῦ τὰ ξαναπῶ ;... ἂν δὲν τὸν ἐκαλοῦσα, τὸ κακὸ θά ξεσποῦσε στὸ κεφάλι τοῦ Νίκου μας. Ἐσένα τί σοῦ ἦλθε νὰ καλέσωμεν τὸν κύριον Τασούλην ! Ἄν ἔλειπε αὐτὸς θά εἴμεθα δῶδεκα.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ἄν ἤρχετο ὁ Βατάχος σου δὲν θά εἴμεθα δεκατοεῖς ; Καὶ εἶδες χωριατιά ποῦ τὴν ἐδείξε, νὰ μὴ σοῦ τὸ γράψῃ ἄριστερα νὰ ξέρωμε τί νὰ κἀνωμε...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τὸ γράμμα του λέει 3 μ. μ., μὰ τὸ ἔλαβα τώρα. Ποῦ κυρὸς πλέον νὰ εὕρωμεν δέκατον τέταρτον !..

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ἄλλο δὲν εἶνε παρὰ νὰ μὴ καθήσῃ ὁ Νίκος στὸ τραπέζι! παιδὶ εἶνε δὲν πειράζει...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τί λέει ; νὰ μὴ καθήσῃ ὁ Νίκος ;... Παιδὶ εἶνε

νέος δεκαεπτά χρονῶ με μουστάκι σ' ἄν τὸ 'δικό μου ; .. Αὐτὸ δὲν θὰ γίνῃ ποτέ ! "Ἐπειτα δὲν ἄκουσες ποῦ τοῦ παρὰγγελε ὁ πατριάρχης νὰ καθήσῃ στ' ἀριστερὰ του ; Τί θὰ 'πῆ ἄν δὲν τὸν 'δῆ στὸ τραπέζι ; 'Εγὼ λέω νὰ 'πῆς τῆς μαμᾶς σου νὰ προσποιηθῆ τὴν ἀδιάθετη, καὶ νὰ πέσῃ νὰ ἡσυχάσῃ. Γρηγὰ γυναῖκα εἶνε' θὰ νυστάξῃ σὲ λίγη ὥρα.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Τί κάνει λέει ; .. νὰ μὴ καθήσῃ ἡ μαμᾶ μου στὸ τραπέζι, μιὰ σεβάσμια γυναῖκα ! .. Αὐτὸ δὲ γίνεται . . . 'Ἐκεῖνη ἐτρελάθηκε ἀπὸ τὴ χαρὰ της, σ' ἄκουσε πῶς ἔχομε τραπέζι τοῦ πατριάρχου, καὶ μοῦ ἐδήλωσε πῶς θὰ καθήσῃ στὰ δεξιὰ του. — Δὲν εἶνε ἄλλο, πρέπει νὰ μὴ καθήσῃ ὁ Νίκος, καὶ λέμε τοῦ μακαριωτάτου πῶς τὸ ἐκάναμε γιὰ νὰ μὴν εἴμεθα δεκατρεῖς . . .

ΦΟΡΑΔΗΣ. 'Αδύνατον' θὰ τὸ παρεξηγήσῃ, καὶ θὰ ὑποθέσῃ ὅτι δὲν ἐγκρίνομεν νὰ καθήσῃ τὸ παιδί κοντὰ του. . . — «Καλὰ, θὰ 'πῆ, 'χάθηκε ὁ κόσμος καὶ δὲ 'κλούσαμε καὶ κἀνένα δυὸ ἄλλους ἀκόμα ;»

ΑΣΠΑΣΙΑ. Λοιπὸν . . . λοιπὸν . . . νὰ διώξωμεν μὲ τρόπον τὸν x. Τασοῦλην.

ΦΟΡΑΔΗΣ. Οὔτε νὰ τὸ φαντασθῆς αὐτὸ ! .. ξέρεις τί γλῶσσα εἶνε ; .. δὲ θὰ μᾶς τὸ συγχωρήσῃ ποτέ . . .

ΑΣΠΑΣΙΑ. Θὰ μᾶς κόψῃ τὸ κρέντιτο ! .. Τὸ μεγάλο ὑποκείμενο, βλέπεις, ἕνας γραφιάς ἐκεῖ τοῦ 'Υπουργείου ! — "Ἐπειτα, καταλαβαίνεις πῶς δὲ 'στέκει τέτοιος μικρὸς ὑπάλληλος νὰ λάβῃ μέρος στὸ τραπέζι μας μ' ἕνα πατριάρχη ;

ΦΟΡΑΔΗΣ. Σὺ εἶπες νὰ τὸν καλέσωμε.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ὡς προχειρότερον' ἔπειτα ἐνόμιζα ὅτι εἶνε τμηματάρχης. Τώρα ποῦ ἔμαθα πῶς εἶνε ἀπλοῦς γραφεὺς καὶ δὲ τὸν χρειάζομαι, τὸν διώχνω' μᾶς τὸ ἐπιβάλλει καὶ ἡ ἀξιοπρέπειά μας αὐτό . . . Τί θὰ 'ποῦν οἱ τρεῖς καθηγητὰ τῆς Θεολογίας νὰ δοῦν τὸν x. Τασοῦλην στὴ μέση ;

ΦΟΡΑΔΗΣ. Εἶνε χονδρὸ' συλλογίσου.

(*Εἰσέρχεται ἐν σπουδῇ δεξιᾷ ὁ Τασοῦλης*).

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. 'Εδῶ εἶσθε ;

ΑΣΠΑΣΙΑ. ('Ἰδιὰ) Στὴν ὥρα ἦλθε ! ..

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Μὲ συγχωρεῖτε, διότι ἐπεμβαίνω εἰς τὰ οἰκιακά σας . . .

ΑΣΠΑΣΙΑ (Ψυχρῶς). Τί θὰ 'πῆ ἐπεμβαίνετε στὰ οἰκιακά μας . . .

ΦΟΡΑΔΗΣ (Σιγᾷ τῆ 'Ασπασίας). Μὲ καλὸν τρόπον . . . μὲ καλὸν τρόπον . . .

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. 'Ενόμισα καθήκόν μου νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι θαρρῶ πῶς εἶνε ὥρα νὰ καθήσωμε στὸ τραπέζι . . .

ΑΣΠΑΣΙΑ. Διατί τὸ θαρροῦτε, παρακαλῶ ; ..

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Δὲν τὸ λέγω διὰ τὸν ἐαυτόν μου, κυρία Φοράδη . . . πεινῶ κι' ἐγὼ εἶν' ἀλήθεια' ἀλλὰ κάνω ὑπομονήν . . . Παρητήρησα ὅμως ὅτι ὁ μακαριώτατος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν δεικνύουν σημεῖα ἀνυπομονησίας . . . ἀφίνω τοὺς τρεῖς καθηγητὰς τῆς Θεολογίας, ποῦ ζύνουν διαρκῶς τὰ κεφάλια των . . .

ΦΟΡΑΔΗΣ. 'Αλήθεια ; .. τὸ παρετηρήσατε ; ..

ΑΣΠΑΣΙΑ. Δὲν πιστεύω . . .

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Τί δὲν πιστεύετε ; — Οἱ δύο πανοσιολογιώτατοι ἀρχιμανδρῆται χασιμῶνται, οἱ δύο ἐλλόγιμοι οἱ διάκονοι ἀνοιγοῦν τὰ μάτια των καὶ προσκυνοῦν χωρὶς νὰ θέλουν, καὶ ὁ μακαριώτατος . . .

ΦΟΡΑΔΗΣ. Καὶ ὁ μακαριώτατος ; ..

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Διαγκάνει τὰ νύχια του, — δὲν πιστεύω νὰ ἦνε ἀπὸ τὴν πείνα — καὶ πρὸ ὀλίγου ποῦ ἔφυγε ἀπὸ τὸ σαλόνι ἡ κυρία σας, εἶπε μὲ ἀδημονίαν : «τί κακὸ σύστημα νὰ δεινοῦν τόσο ἀργὰ εἰς τοῦ κυρίου Φοράδη !»

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τί μᾶς ἔκανεν ἐκεῖνος ὁ γυμνασιάρχης !

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. ('Ἰδιὰ). Πάλι ὁ γυμνασιάρχης ! ..

ΑΣΠΑΣΙΑ (τῷ Φοράδῃ). Λάθος ἔχεις, φίλε μου δὲν μᾶς ἐμποδίζει ὁ γυμνασιάρχης, διότι σοῦ ἐμήνυσε πῶς δὲν ἔρχεται . . .

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Λοιπὸν τί περιμένομεν ; ..

ΑΣΠΑΣΙΑ. Κύριε Τασοῦλη, δὲν μοῦ λέγετε, σᾶς παρακαλῶ, ἐπήγατε καμμιά φορὰ στὰ 'Ιεροσόλυμα ; ..

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Οὐδέποτε, κυρία μου

ΑΣΠΑΣΙΑ. Δὲν εἶνε δυνατόν.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ποτέ δὲν ἐφιλοδόγησα νὰ γίνω χατζῆς.

ΑΣΠΑΣΙΑ. 'Ἐν τούτοις ὁ μακαριώτατος σᾶς γνωρίζει πολὺ καλά . . .

ΤΑΣΟΥΛΗΣ ('Ἐκπληκτος). Μὲ γνωρίζει ; ..

ΦΟΡΑΔΗΣ. "Ἐτσι φαίνεται . . .

ΑΣΠΑΣΙΑ. Δὲν ἔπρεπε νὰ μᾶς τὸ κρύψετε, διότι δὲν ἔμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε εἰς ποῖαν θέσιν μᾶς ἐφέρατε ἀπέναντί του . . .

ΦΟΡΑΔΗΣ. 'Αλήθεια, ἀλήθεια . . .

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. 'Εγὼ ; .. μὲ κάνετε νὰ χάσω τὸν νοῦν μου ! .. Καὶ τί συμβαίνει ; ..

ΑΣΠΑΣΙΑ. Κάτι πολὺ σοβαρὸν !

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τὸ ὅποιον, καθὼς φαίνεται, μᾶς ἐμποδίζει νὰ καθήσωμε στὸ τραπέζι . . .

ΑΣΠΑΣΙΑ (Τῷ Τασοῦλη). Εἶδετε, ἄμα σᾶς ἐσύστησα, ποῦ μοῦ ἔγνεψε καὶ μοῦ ὠμίλησεν ἰδιαιτέρως; . .

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Μάλιστα.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Λοιπὸν μοῦ εἶπεν ὅτι τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναρρήσεώς του εἰς τὸν πατριάρχικόν θρόνον, πρὸ δέκα ἐτῶν, σεῖς ἔτισθε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. καὶ ἐκάματε σταυροφορίαν ἐναντίον του, ὑποκινούμενος ὑπὸ βουλγάρων καλογήρων.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Χορατεύετε, κυρία Φοράδῃ; . . .

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ὑπὸ βουλγάρων καλογήρων, μάλιστα. . .

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἐγὼ σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ δὲν εἶδα ποτὲ βούλγαρο καλόγερο. Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν δὲν ἐπῆγα ποτὲ, καὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τρία μέρη γνωρίζω, τὴν Κέρκυραν ποῦ ἐγεννήθηκα, τὴν Τήνον, ποῦ ἐπῆγα μιὰ φορὰ γιὰ τὴ μεγαλόχαρη καὶ τὰς Ἀθήνας.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Καὶ ξέρετε τί μοῦ εἶπεν ὁ πατριάρχης καταιδάζοντας τὰ μοῦτρά του;

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Τί σᾶς εἶπε; . . .

ΑΣΠΑΣΙΑ. Πῶς δὲν ἔχει καμμίαν διάθεσιν νὰ γευματίσῃ μετὰ τὸν θανασιμωτέρον του ἐχθρόν.

ΦΟΡΑΔΗΣ. Μετὰ τὸν θανασιμωτέρον του ἐχθρόν, μάλιστα.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἄλλ' αὐτὸ εἶνε φοβερὰ συκοφαντία! . . . Πλανάται ὁ μακαριώτατος; θὰ μ' ἐκλαθάσῃ ἀντὶ ἄλλου. . . Πρέπει νὰ ἐξηγηθῶ μαζὺ του. . . (Προχωρεῖ ἵνα ἐξέλθῃ ἀριστερᾷ).

ΑΣΠΑΣΙΑ (Ἐμποδίζουσα αὐτόν). Σταθῆτε παρακαλῶ ὅλα αὐτὰ μοῦ τὰ εἶπεν ὑπὸ ἐγχευόμενον. . . θέλετε νὰ μᾶς φέρετε εἰς ῥῆξιν μαζὺ του; . . .

ΦΟΡΑΔΗΣ. Νὰ μᾶς φέρετε εἰς ῥῆξιν μαζὺ του;

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Καὶ τί πρέπει νὰ κάνω λοιπὸν; . . .

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ἀφοῦ ὁ μακαριώτατος ἐδήλωσεν ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ συμφάγετε μετὰ αὐτόν. . .

ΦΟΡΑΔΗΣ. Νὰ χαλάσωμε τὸ χατῆρι του; . . .

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Περίεργον μοῦ φαίνεται! — Ἐδείχθη τόσον προσηνὴς πρὸς ἐμέ; μοῦ ἐζήτησε διαφόρους πληροφορίες περὶ τῶν μοναστηρίων μας. καὶ ὅταν ἤρχισε σοβαρὰν συζήτησιν μετὰ τοὺς θεολόγους διὰ τὰ καμηλαύκια τῶν παπάδων, ἠρώτησε καὶ τὴν γνώμην μου. . . Ὅλα αὐτὰ δὲν συμβιβάζονται, κυρία Φοράδῃ. . .

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ἐγὼ, διὰ νὰ τὸν καταπραῖνω, τοῦ εἶπα ὅτι δὲν εἴσθε προσκεκλημένος εἰς τὸ τραπέζι μας. . .

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ὅτι δὲν εἶμαι προσκεκλημένος;

ΦΟΡΑΔΗΣ. Βέβαια ὅτι δὲν εἴσθε. . .

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ἄλλ' ὅτι ὡς γείτονας, ἤλθετε νὰ μᾶς ὀῖτε ἔτσι κατὰ συμπτώσιν.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ (Περὶλύπως). Λοιπὸν δὲν θὰ φάγω μαζὺ σας;

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ἀφοῦ δὲν τὸ θέλῃ ὁ μακαριώτατος. . .

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ἀφοῦ δὲν τὸ θέλῃ. . .

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἄλλ' αὐτὸ εἶνε σκληρόν! . . . — Ἄν μὲ ἀφίνετε νὰ ἰδῶ τὸν πατριάρχην. . .

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ἀδύνατον, ἀδύνατον. — Παντελῆ, ἐγὼ πηγαίνω στὸ σαλόνι. . . σὺ παράγγειλε νὰ σεβίρουν. . . με δώδεκα σεβίτζια ἐννοεῖται (Σιγᾷ τῷ Φοράδῃ). Θὰ πῶ τοῦ μακαριώτατου τί συνέβη διὰ νὰ μὴν παρεξηγήσῃ τὴν βραδύτητα. . .

ΦΟΡΑΔΗΣ (Σιγᾷ τῷ Ἀσπασίᾳ). Πές τοῦ τα.

ΑΣΠΑΣΙΑ (Ἰδίᾳ). Οὐφ! ἐτέλειωσε κι' αὐτό! — Καληνύκτα, κύριε Τασοῦλη (Ἀπέρχεται δρομαίως δεξιᾷ).

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΦΟΡΑΔΗΣ καὶ ΤΑΣΟΥΛΗΣ.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. *Ἄν ἔβλεπα τὸν μακαριώτατον, κύριε Φοράδῃ, εἶμαι βέβαιος ὅτι. . .

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ἀδύνατον ἢ κυρία μου σᾶς εἶπε τὸ διατί. — Καληνύκτα σας (προχωρῶν δρομαίως ἀριστερᾷ, ἰδίᾳ). Ἐμείναιμεν δώδεκα τέλος πάντων! (Ἐξέρχεται ἀριστερᾷ).

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

ΤΑΣΟΥΛΗΣ καὶ εἶτα ΒΑΤΑΧΟΣ.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ (Ἐποκλίνων πρῶτον δεξιᾷ καὶ εἶτα ἀριστερᾷ). Καληνύκτα σας. . . καληνύκτα σας. . . Ἄλλαι μὲν βουλαὶ Τασοῦλη, ἄλλα δὲ μακαριώτατος κελεύει. — Μὰ ἀλήθεια. . . νὰ τοὺς εἶπε αὐτὰ τὰ παραμῦθια ὁ πατριάρχης, ἢ μετενόησαν ὅτι μ' ἐκάλεισαν, διότι εἶμαι, ὅπως λέγει ἡ κυρία, γραφεὺς ἀπλοῦς, καὶ ἐσκέφθησαν νὰ στήσουν μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ μακαριώτατου, ὡς παλούκια, τοὺς εὐσεβεῖς βουλγάρους καλογήρους; — Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἐνῶ ἔγινα χατζῆς, χωρὶς νὰ θέλω, ὁ στόμαχός μου δὲν θὰ ἔλθῃ εἰς συνάφειαν μετὰ τὸ φαζάνι πατὲ καὶ τὴν μαγιονέζαν. (Εἰσέρχεται διὰ τῆς θύρας τοῦ μέσου ὁ Βατάχος. — Βλέπων αὐτόν). Ἄ, νὰ καὶ ὁ εὐτυχὴς γυμνασιάρχης, ὁ τόσον ἀνυπομῶνως περιμενόμενος!

ΒΑΤΑΧΟΣ (βλέπων κύκλω, ὡς μὴ διακρίνων καλά, καὶ εἶτα προχωρῶν πρὸς τὸν Τασοῦλην) Καλησπέρα, κύριε Φοράδῃ...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Δὲν εἶμαι ὁ κύριος Φοράδης, κύριε Βατάχε...

ΒΑΤΑΧΟΣ. Μὲ συγχωρεῖτε... (πλησιάζων). Ἄ, ὁ κύριος Τασοῦλης... δὲν βλέπω καλά ἀπόψε, διότι ἐρράγισαν τὰ γυαλιά μου... — Εἶσθε καὶ σεῖς ἐκ τῶν κεκλημένων;

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἦμουν δηλαδή· ἀλλὰ κατὰ τὴν γραφὴν, πολλοὶ μὲν οἱ κλητοί, ὀλίγοι δὲ οἱ ἐκλεκτοί... Περιστατικὸν ἀνεξάρτητον τῆς θελήσεώς μου μὲ ἀναγκάζει ν' ἀποσυρθῶ...

ΒΑΤΑΧΟΣ. Καμμιά γαστρικὴ διατάραξις ἴσως; (Μειδιῶν). Αἱ, φίλτατε, τὴν ἔπαθα κι' ἐγὼ τὸ μεσημέρι· ἀλλ' εὐτυχῶς ἤτο παροδική, καὶ οὕτω δὲν θὰ στερηθῶ τῆς εὐχαριστήσεως τοῦ νὰ συμπάγω μετὰ τοῦ μακαριώτατου...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Δι' αὐτὸ ἀνησυχοῦσαν τόσο ὁ κύριος Φοράδης καὶ ἡ κυρία του... αὐτὴ πρὸ πάντων!... σᾶς ἀγαποῦν φαίνεται πολὺ...

ΒΑΤΑΧΟΣ. Ἄνησυχοῦσαν, αἱ;... τοὺς καλοὺς μου φίλους! — Καὶ ἐσχετίσθητε μὲ τὸν μακαριώτατον, κύριε Τασοῦλη;... τί ἄνθρωπος εἶνε;...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Δεινὸς Θεολόγος. Ἦρχισε σπουδαίαν συζήτησιν μὲ τοὺς καθηγητὰς τῆς θεολογικῆς σχολῆς...

ΒΑΤΑΧΟΣ. Ἀλήθεια, αἱ;...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Τὸν ἐθαύμασα. Ἀνέφερον ὅλους τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς, τὸν Ἅγιον Αὐγουστίνον, τὸν Χρυσόστομον, τὸν Εὐτρόπιον, καὶ τόσοσους ἄλλους, καὶ ἀπέδειξε τετραγωνικώτατα ὅτι...

ΒΑΤΑΧΟΣ. Ὅτι;...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Δὲν σᾶς τὸ λέγω, διότι θέλω νὰ ἰδῶ, ἂν τὸ γνωρίζετε καὶ σεῖς... — Τίνος γένους εἶνε τὸ καμηλαῦχι, ξέρετε;...

ΒΑΤΑΧΟΣ. Ἄστειζεσθε;... Εἶνε γένους οὐδετέρου...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ὅχι, κύριε γυμνασιάρχᾳ· εἶνε γένους θηλυκοῦ. διότι λέγεται καλυμεύχη, ἢ καμηλεύχη. Τὸ ἀπέδειξεν ὁ μακαριώτατος. — Καληνύκτα σας (Ἄπερχεται διὰ τοῦ μέσου ἀγίων ἐκκλητικῶν τὸν Βατάχον).

ΣΚΗΝΗ ΕΝΝΑΤΗ

ΒΑΤΑΧΟΣ, εἶτα καὶ ΦΟΡΑΔΗΣ, εἶτα καὶ ΦΩΤΕΙΝΗ.

ΒΑΤΑΧΟΣ. Δὲν πιστεύω νὰ λέγεται καλυμεύχη. Ἀντικείμενον γένους θηλυκοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν παπᾶδων, καὶ ἰδίως

τῶν δεσποτᾶδων καὶ τοῦ μακαριώτατου, δὲν θὰ τὸ ἐπέτρεπον ἡ Ἐκκλησία. — Θὰ τὸ συζητήσω κι' ἐγὼ μὲ τὸν μακαριώτατον. — Ἀλλὰ πῶς νὰ μὴ φαίνεται κανεὶς... μήπως ἐκάθησαν εἰς τὸ τραπέζι;

(Εἰσέρχεται ἀριστερᾷ ὁ Φοράδης ἐν σπουδῇ).

ΦΟΡΑΔΗΣ (Κατάπληκτος βλέπων τὸν Βατάχον). Θεέ μου! ὁ κύριος Βατάχος!...

ΒΑΤΑΧΟΣ. Ἄ, κύριε Φοράδῃ, θ' ἀνησυχῆσετε δι' ἐμὲ;... μοῦ τὸ εἶπεν ὁ κύριος Τασοῦλης... Γνωρίζω πόσον μ' ἀγαπᾶτε καὶ σεῖς καὶ ἡ κυρία σας, καὶ διὰ τοῦτο, μ' ὄλην τὴν ἀδιαθεσίαν μου, ἤλθθα, διὰ νὰ μὴ δυσαρεστηθῆτε...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ναί, ναί... ἀλλὰ... ξέρετε... δὲν σᾶς ἐπεριμένωμεν πλέον, καί... — Μίαν στιγμὴν παρακαλῶ... (Σημαίνει μὲ ὄρμηκον τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης κωδωνίσκον).

ΒΑΤΑΧΟΣ. Τί συμβαίνει; (ἀνησυχῶς). Μήπως ἐδειπνήσατε;

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ὅχι... ἀλλὰ... (Εἰσέρχεται ἡ Φωτεινὴ ἀριστερᾷ). Φωτεινὴ, στεῖλέ μου ἀμέσως τὸν Παναγιώτην, καὶ μὴ σεβρίζετε ἀκόμα.

ΦΩΤΕΙΝΗ. Ἦ μαγεύρισσα ἄρχισε νὰ σεβρίζῃ τὴν σοῦπαν.

ΦΟΡΑΔΗΣ (Ὁργίως). Νὰ τῆς πῆξ νὰ σταματήσῃ!

ΒΑΤΑΧΟΣ (Ίδια). Τί δηλοῖ αὐτό;...

ΦΩΤΕΙΝΗ (Ίδια). Τώρα τὰ χάνομε θάλασσα! (Ἄπερχεται ἀριστερᾷ)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

ΒΑΤΑΧΟΣ καὶ ΦΟΡΑΔΗΣ.

ΒΑΤΑΧΟΣ. Διατὶ νὰ μὴ σεβρίζουν; μήπως ἐματαιώθη τὸ συμπόσιον;...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ἄ μπᾶ!... πῶς γίνεται αὐτό;... (Ὁδηγῶν αὐτὸν πρὸς τὴν θύραν δεξιᾷ). Ἀλλὰ... πηγαίνετε μέσα εἰς τὸ σαλόνι νὰ σᾶς συστήσῃ ἡ κυρία μου εἰς τὸν μακαριώτατον... πρέπει νὰ τὸν γνωρίσετε πρώτα...

ΒΑΤΑΧΟΣ. Δι' αὐτὸ ἀνεκαλέσατε τὴν διαταγὴν τοῦ σεβρίζεσθαι;... ὦ, σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ... σᾶς εἶμαι ὑπόχρεως...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Πηγαίνετε, πηγαίνετε... (Ὡθεῖ αὐτὸν πρὸς τὴν θύραν δεξιᾷ, δι' ἧς καὶ ἐξέρχεται ὁ Βατάχος, ἐνῶ εἰσέρχεται ἀριστερᾷ ὁ Παναγιώτης).

ΣΚΗΝΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

ΦΟΡΑΔΗΣ καὶ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Διατάξατε, κύριε.

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τρέξε, Παναγιώτη, νὰ πῆς τῆς κυρίας σου, ἅμα συστήσῃ τὸν γυμνασιάρχην εἰς τὸν μακαριώτατον, νὰ ἔλθῃ ἀμέσως ἐδῶ. (Ὁ Παναγιώτης βαδίζει ἀκροποδητῆ δεξιᾷ). Κουνήσου λοιπόν ! . . .

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Πηγαίνω μὲ τρόπον (Ἀπέρχεται δεξιᾷ).

ΣΚΗΝΗ ΔΩΔΕΚΑΤΗ

ΦΟΡΑΔΗΣ εἶτα καὶ ΑΣΠΑΣΙΑ.

ΦΟΡΑΔΗΣ. Καλὰ εἶπα ἐγὼ πῶς ὁ ἀριθμὸς δεκατρία μᾶς καταδιώκει ἀπόψε . . . οὔτε δώδεκα ἔμπορούμε νὰ μείνωμε, οὔτε νὰ γίνωμε δεκατέσσερις ! . . . — Τώρα ἐτελείωσε πιά . . . θέλει δὲ θέλει ἢ πεθερά μου θὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ τραπέζι· ἀρκετὴ ὥρα ἐχώρτασε νὰ βλέπῃ τὸ πατριαρχεῖο στὸ σαλόνι. Διαφορετικὰ, ἄς κάνῃ καλὰ ἢ γυναικῶ μου μὲ τὸν μακαριώτατον, ποῦ ἔχει τὴν πρόληψιν τοῦ ἀριθμοῦ δεκατρία.

(Εἰσέρχεται ἐξωρισμένη ἡ Ἀσπασία δεξιᾷ).

ΑΣΠΑΣΙΑ. Τὰ περίμενες αὐτά ; . . . Εἶδες τὸν χωριότην τὸν φίλον σου νὰ ἔλθῃ τὴν τελευταίαν στιγμήν, χωρὶς νὰ μᾶς εἰδοποιήσῃ πρῖν, νὰ λάβωμεν τὰ μέτρα μας ; . . . Τί ψευτογαστρικὴ εἶχε λοιπόν ; . . . — Ἀχ ! Τί ἤθελες νὰ τὸν προσκαλέσῃς τέτοιον ἀνθρωπον ; . . .

ΦΟΡΑΔΗΣ. Πάλι τὰ ἴδια ; . . . Νὰ ὀδῆς ποῦ θὰ πάρῃ ἄριστα ὁ Νικόσ μας.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Νὰ τὸ βράσω ἐγὼ τὸ ἄριστα, ἔπειτα ἀπὸ τὴ σύγχιση ποῦ ἐπῆρα . . . — Ἐλα . . . μὴ κάθῃσαι . . . πήγαινε στὰ τέσσερα νὰ προσκαλέσῃς πάλι τὸν κύριον Τασοῦλην,

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τὸν κύριον Τασοῦλην ; . . .

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ἀμέ ; . . . ποῦ θὰ εὕρῃς τώρα ἄλλο δέκατον τέταρτον ; . . . εἰπέ του ὅτι ἔπεισε τὸν μακαριώτατον ὅτι ἐπλανᾶτο . . . ὅτι αὐτὸς δὲν ἐπῆγε ποτὲ στὸν Ἅγιον Τάφο . . . ξέρετις ἐσύ.

ΦΟΡΑΔΗΣ. Καὶ ἂν εὐθύμως, καὶ δὲν θέλει, νὰ ἔλθῃ ;

ΑΣΠΑΣΙΑ. Νόστιμο κι' αὐτό ! . . . νὰ μὴ θέλῃ ὁ κύριος . . . τιμηματάρχης ! . . . νὰ φωνάξῃς τοὺς ὑπηρετάς νὰ τὸν φέρουν διὰ τῆς βίαις (αὐθούσα αὐτὸν πρὸς τὴν θύραν τοῦ μέσου). Πήγαινε λοιπόν.

ΦΟΡΑΔΗΣ. Μὰ ἔτσι . . . χωρὶς καπέλλο ; . . .

ΑΣΠΑΣΙΑ. Δύο βήματα εἶνε χριστιανέ μου ! . . . πήγαινε ! . . . (Τὸν ὠθεῖ ἐκτὸς τῆς θύρας τοῦ μέσου).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ

ΑΣΠΑΣΙΑ εἶτα καὶ ΦΩΤΕΙΝΗ

ΑΣΠΑΣΙΑ. Αὐτὸ ποῦ ἐπάθαμε ἀπόψε, θὰ μοῦ γίνῃ μάθημα . . . Ὅταν κάνωμε τραπέζι ἄλλῃ φορὰ, θὰ μετρῶ τὰ πρόσωπα, ἢ νὰ ᾔνε δώδεκα ἢ τοῦλάχιστον δεκαπέντε, ὥστε ἂν λείψῃ καὶ κανένας νὰ μὴ μένωμε δεκατρεῖς (Σημαίνει τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης κωδωνίσκον. Εἰσέρχεται ἡ Φωτεινὴ).

ΦΩΤΕΙΝΗ. Νὰ σεβίρωμε, κυρία ; . . .

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ναί· καὶ νὰ κάμῃς δεκατέσσερα τὰ σεβρίτσια.

ΦΩΤΕΙΝΗ (Ἰδία). Ἄιντε πάλι ! τὰ εἶχαμε δεκατέσσερα . . . Τὰ κάναμε δώδεκα . . . Τώρα πάλι δεκατέσσερα ! ποιοὶ εἶνε αὐτοὶ οἱ δύο προσκαλεσμένοι, ποῦ φεύγουν κι' ἔρχονται, δὲ ἔμπορὸν νὰ καταλάβω.

(Ἐνῶ ἀπέρχεται ἀριστερῶ ἡ Φωτεινὴ, εἰσέρχονται διὰ τῆς θύρας τοῦ μέσου οἱ Φοράδης καὶ Τασοῦλης).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΤΑΣΟΥΛΗΣ, ΦΟΡΑΔΗΣ εἶτα καὶ ΒΑΤΑΧΟΣ.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ (Ἐνῶ εἰσέρχεται φαιδρότατος). Δὲν σᾶς τὸ εἶπα ἐγὼ ὅτι ὁ πατριαρχὴς κάνει λάθος ; . . . Χαίρω διότι ἐπέισθη ὅτι δὲν ἤμουν ἐγὼ ὁ εὐγεῖρας τὴν κατ' αὐτοῦ σταυροφορίαν . . .

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τοῦ ἐξέθεσα ὅπως ἔπρεπε τὰ πράγματα, διότι ἐβλεπα τὸ ἄδικον.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Καὶ τέλος πάντων τὸν ἐπέισαμεν, κύριε Τασοῦλη . . .

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ, διότι ἐκεῖνοι οἱ βούλγαροι καλόγεροι πρὸ πάντων μ' ἐσύγγυσαν ὑπερβολικὰ. Ἐπειτα καὶ ἡ εὐλογημένη ἡ ὑπηρετριά μου δὲν ἄφησε κοκκαλάκι ἀπὸ τὴν πέριδικα ποῦ μοῦ ἔστειλε ὁ δάσκαλος τοῦ Μαρουσιῦ, κι' ἔγω μίαν ὄρεξιν ! . . .

ΦΟΡΑΔΗΣ (Πλησιάζων εἰς παρακειμένην τράπεζαν καὶ πληρῶν δύο μικρὰ ποτήρια ἐκ φιαλίδιου βακῆς). Τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ᾔτο ἄσχημον νὰ ἐνδυναμώσωμεν μὲ ἓνα ποτηράκι χιωτικῆς μαστίχας, ποῦ μοῦ ἔστειλε δῶρον ἓνας ἀνεψιός μου (Δίδει τὸ ἐν ποτήριον τῷ Τασοῦλη).

ΑΣΠΑΣΙΑ. Κρυφὰ — κρυφὰ μάλιστα ἀπὸ τὸν μακαριώτατον, ὁ ὁποῖος ἀπεχθάνεται τὰ οἰνοπνεύματα.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ Εἰς ὑγείαν σας... καὶ νὰ ἔχωμεν τὴν εὐχὴν του.
(Πίνουσι).

ΦΟΡΑΔΗΣ. Μαστίχα! αἶ';...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἐξαισιον πρῶγμα!

(Εἰσέρχεται ἐν σπουδῇ ὁ Βατάχος δεξιᾷ).

ΒΑΤΑΧΟΣ (Ἀνησύχως). Ἀχ, κύριε Φοράδη, αὐτὸ πάλι ἦτο ἀπροσδόκητον!

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τί ;...

ΒΑΤΑΧΟΣ. Αἰσθάνομαι τὰ προοίμια νέας διαταράξεως. Φαίνεται ὅτι τὰ μικρόβια τῆς νόσου εἶχον ναρκωθῆ ἔν τῇ γαστρῇ μου καὶ ἤδη ἀναβιοῦσι... Δυστυχία μου!

ΑΣΠΑΣΙΑ. Δηλαδή ἔχετε πάλιν ἐνοχλήσεις ;

ΦΟΡΑΔΗΣ. ὦ θεέ μου!

ΒΑΤΑΧΟΣ. Δυστυχῶς... καὶ αἱ ἐνοχλήσεις μου αὐταί, ὅπως σᾶς ἔγραφα, δὲν θὰ μοῦ ἐπιτρέψουν νὰ μένω ἐπὶ πολὺ ἀκίνητος εἰς τὸ αὐτὸ μέρος.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Νὰ πᾶτε λοιπὸν στὸ σπίτι σας νὰ πάρετε ἓνα δούσμο... Τί κάθεσθε ;...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τί λέτε, κύριε Τασούλη ;...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Εἶνε ἀδύνατον!... πρέπει νὰ μείνετε... — Δὲν ἔχετε τὴν θέλησιν νὰ ἐπιβληθῆτε εἰς τὸν ἐχυτόν σας ;

ΒΑΤΑΧΟΣ. Πῶς νὰ ἐπιβληθῶ ;... Ἄν ἦτο κανὲν ἄλλο μέρος τοῦ σώματός, τὸ χέρι... τὸ πόδι... θὰ ἤμποροῦσα νὰ ὑποφέρω... Ἀλλὰ ἡ γαστήρ, βλέπετε, ἔχει αὐτενέργειαν!

ΦΟΡΑΔΗΣ. Προσπαθήσατε νὰ ἐξουδετερώσετε τὴν αὐτενέργειάν της, διότι δὲν σᾶς ἀφίνομεν νὰ φύγετε...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Χωρὶς ἐσᾶς ἤμπορεῖ νὰ ματαιωθῆ τὸ τραπέζι μας. Τὸ ξέρετε ;...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ (Ἰδίᾳ). Τί συμφέρον ἔχουν καὶ ἐπιμένουν τόσο!

ΒΑΤΑΧΟΣ (Λίαν τεταραγμένος). ὦ, δὲν τὸ θέλω... γνωρίζω ὅτι με ἀγαπᾶτε... πιστευσατέ με... λυποῦμαι πολὺ διὰ τὴν ἀπροσδόκητον τροπὴν τῶν πραγμάτων... ἀλλὰ... πρέπει νὰ φύγω... με συγχωρεῖτε... καλὴν ὄρεξιν... (ὁρμῶν πρὸς τὴν θύραν τοῦ μέσου).

ΦΟΡΑΔΗΣ (Ὅρμῶν καὶ ἀρπάζων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ δεξιῶ βραχίονος). Σᾶς ἰκετεύω, κύριε Βατάχε... εἶνε βοθερὸν αὐτὸ τὸ ὅποιον κάνατε!...

ΑΣΠΑΣΙΑ (Ὅρμῶσα καὶ ἀρπάζουσα αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος). Πρὸς θεοῦ!... θὰ γίνετε ἀφορμὴ νὰ θυμώσῃ ὁ μακαριώτατος!

ΤΑΣΟΥΛΗΣ (Ἰδίᾳ). Πρέπει νὰ ἔχουν σπουδαῖον λόγον! (Ὅρμῶν καὶ ἀρπάζων τὸν Βατάχον ἀπὸ τῆς οὐρᾶς τῆς ρεδιγκότας του). Καμφοβῆτε τέλος πάντων!... σᾶς ἰκετεύομεν τρεῖς ἄνθρωποι!... Ἐὰν σᾶς δώσῃ τὴν κατάρρα του ὁ μακαριώτατος!...

ΒΑΤΑΧΟΣ (Κι οὔμενος σπασμωδικῶς). Μά!... εἶνε βασιανιστήριον αὐτό!... ἀφίσατέ με... θὰ γίνετε ἀφορμὴ δυσαρέστων ἐπεισοδίων!... Τὰ ὀδυνηρὰ ἀποτελέσματα τῆς νόσου μου αὐξάνουν. Λυπηθῆτέ με!... (Λυτροῦμενος ἐκ τῶν χειρῶν των). Ἄ, τέλος πάντων!... Καλὴ ὄρεξι! (Φεύγει δραματικῶς διὰ τῆς θύρας τοῦ μέσου).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΦΟΡΑΔΗΣ, ΤΑΣΟΥΛΗΣ εἶτα καὶ ΦΩΤΕΙΝΗ.

ΑΣΠΑΣΙΑ (Τῷ Φοράδῃ). Τώρα ;...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τώρα ;...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Τί ἐπίμονος ἄνθρωπος ὁ κύριος Βατάχος!.. Μὰ καὶ ἂν ἔφυγε τέλος πάντων, τί κακὸν εἶνε ;...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Τί κακὸν εἶνε ;... ὦ, δὲν ἤξεύρετε...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Εἶμεθα ἐκτεθειμένοι ἀπέναντι τοῦ μακαριωτάτου!
(Εἰσέρχεται ἡ Φωτεινὴ διὰ τοῦ μέσου).

ΦΩΤΕΙΝΗ. Κυρία, ἡ σοῦπα θὰ κρυώσῃ...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἐρχόμεθα ἀμέσως... εἶνε κρῖμα νὰ κρυώσῃ ἡ σοῦπα...

ΦΩΤΕΙΝΗ. Καὶ τώρα ποῦ ἐπῆγα στὴ σάλα νὰ σᾶς φωνάξω, ὁ μακαριώτατος μοῦ ἐφάνηκε πολὺ θυμωμένος καὶ ἔλεγε εἰς τοὺς ἀρχιμανδριῖτες του πῶς πεινᾷ.

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ἦτο θυμωμένος ;

ΦΟΡΑΔΗΣ. Καὶ ἔλεγε πῶς πεινᾷ ;...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Μὰ ἔχει δίκην... θὰ εἶνε δέκα περασμένες... πᾶμε λοιπὸν...

ΑΣΠΑΣΙΑ (Ῥίπτουσα ὀργίλον βλέμμα τῷ Τασούλῃ). Φωτεινὴ, νὰ ἀφίσης μόνον δώδεκα σεβίτσια στὸ τραπέζι...

ΦΩΤΕΙΝΗ. Δώδεκα! (Ἰδίᾳ). Ἄιντε πάλι! (Φεύγει διὰ τοῦ μέσου).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΕΚΤΗ

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΦΟΡΑΔΗΣ, ΤΑΣΟΥΛΗΣ.

ΑΣΠΑΣΙΑ (Ἰδίᾳ). Ἐδῶ χρειάζεται ἀπόφασις!... (Τῷ Τασούλῃ). Κύριε Τασούλη... λυποῦμεθα πολὺ... ἀλλὰ... τώρα ποῦ

ἔφυγεν ὁ κύριος Βατάχος, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μείνετε καὶ σεις...
ΦΟΡΑΔΗΣ. Αἶ, ὄχι δά... ἤμπορεῖ ἡ μητέρα σου...

ΑΣΠΑΣΙΑ (Ὁργίλιος τῷ Φοράδῃ). Οὔτε νὰ τὸ φαντασθῆς αὐτό!
ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἄστειζέσθε βέβαια;... Τί κοινόν μεταξύ ἑμοῦ
καὶ τοῦ κ. Βατάχου;...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Δηλαδή... Ὑπάρχει καὶ κοινόν... ἔτσι μία
κακὴ πρόληψις, τὴν ὁποίαν μόνον ἀλληλεγγύως οἱ δύο σας ἤμπο-
ροῦσατε νὰ ἐξουδετερώσατε...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Δὲν καταλαμβάνω αὐτὴν τὴν ἀλληλεγγυότητα.
ΑΣΠΑΣΙΑ. Τὴν καταλαμβάνομεν ἡμεῖς... (Τῷ Φοράδῃ). Διατί
δὲν τὰ λές καθορᾶ;... (Τῷ Τασούλῃ). Ἄν μείνετε θὰ εἰμεθα δε-
κατρέϊς... καί...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ (Μειδιῶν). Ἄ, αὐτὸ εἶνε;... καὶ τί πειράζει;..
Δὲν ἔχω τοιαύτας πρόληψεις ἐγώ...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Ποῖν μοῦ εἶπετε τὸ ἐναντίον...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Ἄλλὰ τὰς ἔχει ὁ μακαριώτατος...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἄ, λοιπὸν μ' ἐκαλέσατε βιαστικά-βιαστικά διότι
σὰς ἐχρηιάζετε δέκατος τέταρτος, καὶ τώρα ποῦ ἔφυγεν ὁ κύριος
Βατάχος...

ΑΣΠΑΣΙΑ. Πρέπει νὰ μείνωμεν δώδεκα... εἶνε ἀποφασι-
σμένον!

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Μὰ αὐτὸ εἶνε σκληρόν καὶ ἀπάνθρωπον, κύριε
Φοράδῃ!... Διατί νὰ μὴ μοῦ τὸ πῆτε ὅταν ἦτο ἐδῶ ὁ κύριος
Βατάχος, νὰ προσκολληθῶ σὰν πεταλὶδα ἐπάνω του καὶ νὰ μὴ τὸν
ἀφίσω νὰ φύγῃ;... θὰ τὸν ἐκρατοῦσα διὰ τῆς βίας...

ΦΟΡΑΔΗΣ. Τί νὰ σὰς κάνω;... ἀφοῦ εἶχε γαστραλγίαν...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Νὰ φωνάζεται κανεὶς ὅτι θὰ γευματίσῃ μακα-
ρίως μετὰ μακαριώτατου (Δείχων τὰ κείλη του) μετὰ μαγιονέζαν,
φαζάνια πατέ... πέρδικας σαλμί... καὶ ἔπειτα... ὦ, ἦτο εἰρω-
νεῖα λοιπὸν κι' ἐκεῖνο τὸ ὀρεκτικόν σας, ἡ χιτώτικη μαστίχα, ἡ
ὁποία μοῦ ἤρέθιζε τὸν στόμαχόν;

ΑΣΠΑΣΙΑ. Μὰς συγγωρεῖτε, κύριε Τασούλῃ... (χωρεῖ ἵνα φύγῃ
δεξιᾷ).

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Δὲν λέγω... ἀλλά... ὀηλαδή... νὰ μὲ φέρετε
ὡς δέκατον τέταρτον... καὶ ἔπειτα...

ΦΟΡΑΚΗΣ. Σὰς ζητῶ συγγνώμην, κύριε Τασούλῃ... μὴ μὰς
παρεξηγήσατε... (Προχωρεῖ ἵνα φύγῃ δεξιᾷ).

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Καὶ ἔπειτα νὰ μὲ διώξετε... νηστικὸν ὡς δέκα-
τον τρίτον... (Ἰδίᾳ). Ἄχ, Βατάχε, Βατάχε!...

ΑΣΠΑΣΙΑ (Παρὰ τὴν θύραν δεξιᾷ). Λοιπὸν χαιρετε καὶ καλὴν
ἔρεξιν...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Εὐχαριστῶ...

ΦΟΡΑΔΗΣ. (Παρὰ τὴν θύραν δεξιᾷ). Καληνύκτα σας καὶ καλὴν
ἔρεξιν...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ (Στενάζων, τοῖς Φοράδῃ καὶ Ἀσπασίᾳ ἀπερχομένοις).
Χαίρετε, καλὴν ἔρεξιν!

ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. εἶτα ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ καὶ ΦΩΤΕΙΝΗ

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Εἶνε ἀποτρόπαιον!... Ἄ, ἐκεῖνος ὁ Βατάχος!
Κάποιος ἀρχαῖος σοφὸς εἶπεν: «Οὐδὲν μωρότερον διδασκάλων,
εἰ μὴ Ἱητροὶ εἶσαν, καὶ εἶχε δίκην!... Ἐξημετελίσθη, καὶ
ἔμεινε νηστικὸς!... Πρέπει ὅμως νὰ ἐκδικηθῶ!

(Εἰσερχοῦνται ἀριστερῶς οἱ Παναγιώτης καὶ Φωτεινὴ, κρατοῦντες
ἕκαστος μεγάλην παροψίδα μετὰ φαγητὰ καὶ διευθύνονται δεξιᾷ).

ΦΩΤΕΙΝΗ (Βλέπουσα τὸν Τασούλῃ καὶ ἐπισταμένη). Μπα!... τί
κάνετε ἐδῶ, κύριε Τασούλῃ;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Δὲν πᾶτε μέσα; οἱ ἄλλοι ἔφαγαν τὴ σοῦπα.

ΤΑΣΟΥΛΗΣ (Πλησιάζων καὶ ὀσφραίνόμενος μετὰ βουλιμίας τὰ φα-
γητὰ). Τὴν ἔφαγαν αἱ;... Τώρα θὰ πάω... Ἄλλὰ... τί εἶνε
αὐτά;... Ἄχ!... ἡ μαγιονέζα!... πῶς μυρίζει!... Καὶ
αὐτό;... Τὸ φαζάνι πατέ!... Ἄχ!...

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Μυρίζει αἱ;...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Σταθῆτε μίαν στιγμὴν νὰ σὰς εἰπῶ κατὶ σπου-
δαῖον...

ΦΩΤΕΙΝΗ. Τί;...

ΤΑΣΟΥΛΗΣ. Ἐλάτε πλησίον μου... Εἶνε μυστικόν... (Ἦ
Φωτεινὴ καὶ ὁ Παναγιώτης πλησιάζουσιν αὐτὸν ἐκατέρωθεν. Δραττόμενος
ἀποτόμως τῶν βραχιόνων αὐτῶν δι' ἐκατέρας τῶν χειρῶν του). Κατα-
λαμβάνετε τί εἶμαι αὐτὴν τὴν στιγμὴν;... Εἶμαι ὁ Σαμφὼν
δεμένος εἰς τοὺς στύλους τοῦ ναοῦ!...—Λοιπὸν! ἀποθανήτω ἡ
ψυχὴ μου μετὰ τῆς μαγιονέζας!... (Δοεῖ τοὺς βραχιόνους αὐτῶν,
καταρρίπτων τὰς παροψίδας).

ΦΩΤΕΙΝΗ. Ἄχ!...

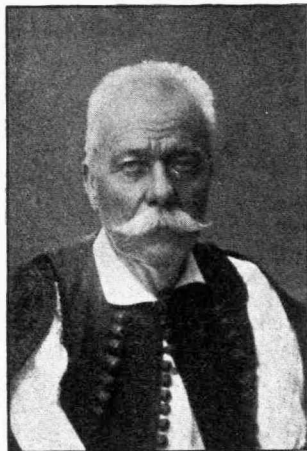
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ. Παναγιὰ μου!... τρελάθηκε!

ΤΑΣΟΥΛΗΣ (Φεύγων καὶ εὐρισκόμενος εἰς τὸ κατώφλιον τῆς με-
σαίας θύρας). Καλὴ ἔρεξιν!

Ἐν Σύρῳ, Σεπτέμβριος 1898.

ΜΙΧΑΗΛ ΖΩΡΑΣ

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΚΩΝΣΤ. ΔΑΓΡΕΣ

Κ τῶ προσώπῳ τοῦ ἀειμνήστου Κωνστ. Δαγρῆ ἡ ἐπαρχία Καλαμῶν ἀπώλεσεν ἐπιφανῆ πολίτην καὶ ἀντιπρόσωπον, ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων λειψάνων τῆς παρωχημένης γενεᾶς, ἧτις ὁμοῦ μὲ τὰς βᾶσεις τῆς ἀνεξαρτησίας ἐθεμελίωσεν καὶ τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ὑπόστασιν τοῦ ἔθνους.

Υἱὸς τοῦ ἐν Τριπολιτσᾷ κατὰ τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα πεσόντος Ἀθ. Δαγρῆ, εἰς ὃν κατὰ πολὺ ὀφείλεται ἢ ἐν Δερβενίῳ πανωλεθρίῳ τῶν Τούρκων, καθὰ ἱστορεῖ ὁ Ι. Φιλήμων, ἐγεννήθη ἐν Βρωμοδρόσει τῆς Ἀμφικίας τὸν Ἰούλιον τοῦ 1821, καταλειφθεὶς ὀρφανὸς πατρὸς, νήπιον ἔτι. Εὐθρεθεὶς ἐν ἐνδείᾳ καὶ στερήσεσι κατάρθωσεν οὐχ ἥττον

διὰ τῆς ἰδίας φιλοπονίας καὶ εὐφυΐας νὰ ἀναδειχθῆ ἐν τῷ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνι, νὰ κατακτήτῃ δὲ τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν συμπολιτῶν του, διὰ τὰ σπάνια ἀληθῶς προσωπικὰ προτερήματα αὐτοῦ. Ἀπολαύων δὲ τῆς ἰδιαίτερας ὑπολήψεως τοῦ ἀειμνήστου Ζήρκου προεβλήθη ὑπ' αὐτοῦ ὡς ὑποψήφιος καὶ ἐπέτυχε τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1851. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου μέχρι τοῦ 1891 συνεχῶς ἐτιμῆθη ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας του, πλὴν τινῶν μικρῶν διαλειμμάτων, διὰ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος, ἀποσταλεὶς καὶ ὡς πληρεξούσιος κατὰ τὴν ἐθνοσυνέλευσιν, ἐν ᾗ διεδραμάτισεν σπουδαιότατον μέρος τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ῥιζοσπαστῶν. Εὐτολμος καὶ ὀρηκτικὸς πρόμαχος τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ὑπερόχων παραγόντων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐξανανκάσας πολλὰκις τὸν Μαυροκορδάτον εἰς ὑποχωρήσεις καὶ συνθηκολογίας πρὸς αὐτόν. Εἰς τὸν Κ. Δαγρῆν, ὡς πρωτοεργὸν τῆς κατὰ τοῦ Ὁθωνος συνωμοσίας, εἶχεν ἀνατεθῆ ὑπὸ τῶν φανατικωτέρων καὶ μᾶλλον θερμοκεφάλων συνωμοτῶν νὰ φονεύσῃ τὸν ἄνακτα κατὰ τὴν ἐν Μεσσηνίᾳ διατριβὴν του. Ἄλλ' ὁ Δαγρῆς ἀπέστεργε τὴν ἀπαίσιαν ἐντολήν, εἰπὼν ὅτι δὲν ἐννοεῖ τοιαύτην δι' ἀθεμιτῶν μέσων πολεμικὴν κατὰ τοῦ Ὁθωνος. Ἐν τούτοις συνετέλεσε τὰ μάλιστα εἰς τὴν ἔξωσιν αὐτοῦ, δι' ἣν βραδύτερον μετεμελήθη καὶ ἐλυπεῖτο σφοδρῶς συναισθανόμενος τὰς ὀλεθρίας συνεπειὰς τοῦ ἄφρονος πραξικοπήματος. Μολονότι δὲ ἦτο φύσει ὀρηκτικοῦ χαρακτήρος, οὐδεὶς ἠμφισβήτησεν αὐτῷ τὸ μέγα συνδιαλλακτικὸν προσόν, δι' οὗ κατὰ τὸν χρόνον τῆς μετὰπολιτεύσεως προσεπάθησεν νὰ χαλιναγωγῆσῃ τὰ κωκοποιὰ καὶ ἀτίθασσα στοιχεῖα ἐν Μεσσηνίᾳ, ἧτις εἶχε τότε καταστῆ τὸ θέατρον ἀρπαγῶν καὶ φρικαλεοτήτων εἰδεχθῶν. — «Ἄλλοι ἄς βιάψωσι τὰς γεῖρας των εἰς τὸ ἀδελφικὸν αἷμα, ἔλεγεν, ἐγὼ δὲν βεβηλώω τὰς ἰδικὰς μου».

Τοιοῦτος ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὁ ἀειμνήστος ἀνὴρ. Κατὰ τὸ μικρὰ διαλείμματά, καθ' ᾧ ἔμενεν ἐκτὸς τῆς ἀρχῆς, ἡ πολιτεία ἐκτιμῶσα τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ τῷ ἀνέθηκεν ἐπανεπιλημμένους ἐμπιστευτικὰ ἀξιώματα. Οὕτω διετέλεσε νομάρχης Λακωνίας καὶ Ἀργολιδοκορινθίας, ἐπιδείξας διαγωγὴν ἐξαίρετον κατὰ τὴν εὐορκον τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσιν, ἐν ἔτει δὲ 1864 διευθυντῆς τῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν μετ' ἀξιοθαυμάστου δεξιότητος δυναθεὶς νὰ συγχαρῆσῃ τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς πρωτεύουσας κατὰ τὰς ἀνωμάλους καὶ δυσχερεστάτας ἐκείνας περιστάσεις.

Ἀπὸ τοῦ 1871 ἀπεμακρύνθη τῆς πολιτικῆς ἐπὶ μακρὸν ἰδιωτεύων χρόνον. Ἄλλ' οἱ συμπολιταὶ αὐτοῦ τὸν ἀνέδειξαν καὶ πάλιν ἀντιπρόσωπον των κατὰ τὴν εὐρείαν ἐκλογικὴν περιφέρειαν. Καίτοι δὲ κύπτων ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐνικυτῶν οὐδέποτε ἀπουσίαζε τοῦ

Κοινοβουλίου, οὐ ἦτο ἐκ τῶν πρώτων καὶ ἀναποδράστων παραγόντων, Ἐνθερμος ὑπέρμαχος τῶν συμφερόντων τῆς ἰδιαιτέρας του ἐπαρχίας πολλά ἐμόχθησε καὶ εἰργάσθη, δὲν ὑπάρχει δὲ ἔργον ἀπὸ τοῦ 1851 καὶ ἐντεῦθεν οὐ ἡ δεξιὰ τοῦ Δαγρε χειρὶ δὲν ἔθηκε τὸν ἀκρογωνιαίον λίθον.

Ἄτυχως οἱ κατὰ τὴν τελευταίαν βουλευτείαν ὑπέρμαχοι κόποι ἐκλόμισαν σοβαρῶς τὴν υἰεῖαν τοῦ θαλεροῦ καὶ ἀκουράστου γέροντος, κῦψαντος εἰς τὸ μοιραῖον τέλος τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1898.

Ἀποθανῶν καταλείπει, μετὰ τοῦ περιθλήπτου ὀνόματος καὶ τῆς ἀλήστου μνήμης του, καὶ υἱοὺς ἀνταξίους τοῦ πατρὸς συνελίζοντας τὸ πολιτικὸν ἔργον ἐκείνου ἐπ' ἀγαθῶ τοῦ τόπου καὶ τῆς πατρίδος, τὸν βουλευτὴν Καλαμῶν Νικόλαον Δαγρὲν καὶ τὸν δῆμαρχον Ἄριον Παῦλον Δαγρὲν.

ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ

ΚΑΜΜΙΑ φορὰ στή μοναξιά, πῶχω τὸ νοῦ γερμένο
στῆς περασμένης μου ζωῆς τὰ θολωμένα χρόνια
κι' ἀπὸ τὸ περιγιάλι τῆς τὸ πλέον μακρυσμένο
ἔρχοντ' ἐμπρός μου, ἔρχονται ὡσάν τὰ χελιδόνια,
ἐνθύμησες καὶ ὄνειρα καὶ πρόσωπα καὶ μέρη
ὅσα ὁ ἴδιος πέρασα, κι' ὅσα ὁ ἴδιος εἶδα,
κι' ὅσα ποτὲ δὲν φώτισε οὐδὲ ἥλιος οὐδ' ἀστέρι,
γιατὶ εἶχανε τὸ στήθος μου μονάχα γιὰ πατρίδα
καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ πλάσματα, οἱ κόσμοι ποῦ ἀγάλι.
ἐμπρός στὴν ταραγμένη μου περνοῦνε φαντασία,
μου φαίνονται ὡσάν μορφὲς ὄνειρου καὶ ὄπτασία
ἀπὸ ἄλλη γῆ καὶ οὐρανόν, ἀπὸ ζωῆ μιὰν ἄλλη. —
Στέκομαι τότε καὶ ρωτῶ, πῶς ἡ ζωὴ μου ἡ τόση,
ποῦ μόλις ἐξημέρωσε καὶ πάει νὰ νυκτώσῃ,
τόσους ζωῆς ὠκεανούς πῶς μπόρεσε νὰ κλείσῃ,
κι' αἰῶνας ἀναριθμητοὺς θαρρῶ πῶς ἔχω ζήσει.

ΑΡΙΣΤΟΜ. ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

Η ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ

Ἀνέκδοτον συμβολικὸν δραματίον εἰς πρᾶξιν.

(Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Α' εἰκόνας).

(Λειμὸν χλοάζων καὶ εὐανθής. Εἰς τὸ βάθος ἀριστερᾶ κατάφυτον ὕψωμα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου καταχέεται μικρὸς καταρράκτης ἐπὶ βράχων, κεκαλυμμένων ὑπὸ βρύων. Παρ' αὐτοὺς μέγας διάτρητος πῖθος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀπὸ τοῦ καταρράκτου ἀντλῶν διὰ τοῦ κοίλου τῆς παλάμης, ρίπτει ὕδωρ ὁ ἄνθρωπος, αἰρ-μέννης τῆς αὐλαίας.)

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ, εἶτα ΝΕΟΤΗΣ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ

(Καταπαύων τὴν ἐνασχόλησίν του καὶ ἐρειδόμενος ἐπὶ τοῦ πῖθου.)

Εἰς τῆς Ζωῆς τὸ χαρῶπὸ βασίλειο ἐδῶ,
Ποῦ ὅπου κι' ἂν στρέψω, εὐμορφία καὶ χάρι θὰ ἰδῶ,
Ποῦ ὅλα χαίρουν ξέγνοιαστα τὰ πλάσματα, ... γιατί
Σ' ἐμένα μοῖρα ἔτυχε πικρὴ καὶ βραρετὴ; . .
Καὶ λογικὸ πλάσμα γιατί παράλογα νὰ γίνω,
Νὰ ἔχω νοῦ νὰ με κινῆ σὲ σκέψι καὶ σὲ θρῆνο; . .

(Μετὰ στιγμαίαιαν σκέψιν.)

Ἄλλόκοτο βασίλειο! . . Τυφλὴ ἢ περπατησά του! . .
Μυστήριον ὁ δρόμος του! . . Στρυφνὴ ἢ βασιλισσά του! . .
Ἄσπλαγχνη ὁμως μοναχὰ γιὰ ἐμένα πάντα μένει.
Κι' ὄχι γιὰ τὰλλα χτίσματα ἢ ἄχαρ' Εἰμαρμένη!

ΝΕΟΤΗΣ (εἰσερχομένη.)

Ὅσα καλὴ σου, ἄνθρωπε! Τί κάνεις ἐκεῖ πέρα;
Νὰ μὴ σε ἰδοῦνε ἤσυχο τὰ ἄματια μου μιὰ μέρα;

ΑΝΘΡΩΠΟΣ.

Καλῶς τὴν τῆ Νεότητα, τῆ δροσερῆ παρθένα !
 Τί κάνω, πάλι ἀπορεῖς ; Καὶ τί ρωτᾷς ἐμένα ;
 Τὴν Εἰμαρμένην δὲν ρωτᾷς τί ἔσθλος θὰ πάρῃ
 "Ἄν τυραννίῃμ' ἐγὼ μ' αὐτὸ τὸ ἀπάτωτο πιθάρι ;

ΝΕΟΤΗΣ.

Νὰ κάμῃς τί σ' ἐπρόσταξε λοιπὸν ἡ Εἰμαρμένη ;

ΑΝΘΡΩΠΟΣ.

Τοῦ καταρράχτη τὸ νερὸ ποῦ τρέχει 'στὸ ποτάμι,
 Διαταγὴ μοῦ ἔδωσε φοιγτή, καταραμένη,
 'Στὸν πίθο τοῦ « Ἐξίλασμοῦ », μὲ σίγλα τὴν παλάμη,
 Νὰ μεταγγίζω ἀδιάκοπα ὡς που νὰ τὸν γεμίσω.
 Εἶδα τοῦ πίθου τὸν βυθὸ κι' ἔκαμα νὰ τολμήσω
 Νὰ τῆς εἰπῶ, ἀνωφέλευτα γιατί νὰ με παιδεύῃ,
 'Αποῦ πιθάρι ἀπάτωτο νερὸ δὲν τὸ μαζεύει,
 'Ἀλλὰ ἐκείνη ἄγρια τὰ φρούδια τῆς ταράζει
 Καὶ μ' ἀπαντᾷ ἀγέρωχα χωρὶς νὰ με κυττάξῃ :
 « Οἱ σκλάβοι γιὰ ν' ἀντιμιλοῦν δὲν εἶνε

Καὶ μάλιστα σὲ προσταγὴ ποῦ δὲν ἔχει
 [καμωμένοι,
 [μαρμένη. »
 'Ελούφαξα 'ς τὰ λόγια τῆς σὰν ἄφτερο στρουθί, ...
 Κεὶ δ' οὐλοσ ἐθυμήθηκα πῶς εἶχα γεννηθῆ !

ΝΕΟΤΗΣ.

"Ἀχ !.. τέτοια εἶνε !.. " Ἀπονη !. Χαίρεκακη ! Παιδεῦτρα !
 Τοῦ χαμογέλιου ὄλων μας ἀντίζηλη καὶ κλέφτρα !..
 Κατὰρα τῶγει, μιὰ καρδιά ποτέ νὰ μὴ γλυκάνῃ !
 Νὰ μὴν ἰδῇ ἄλλου χαρά !.. Πολὺ κακὸ τῆς κάνει !

ΑΝΘΡΩΠΟΣ.

'Ὅττε καὶ σύ, παρθένα μου, ποῦ δὲν τῆς εἶσαι σκλάβω.
 Αἰσθάνθηκες τοῦ μίσους τῆς τὴν πυρωμένη λάβα ;

ΝΕΟΤΗΣ.

Εἰς τὸ ὠραῖο τῆς Ζωῆς βσιλείω αὐτό,
 "Ὅποιος νὰ ζῆ τοῦ ἔτυχε τῆς μοίρας του γραπτό,
 "Ἡ σκλάβος ἢ ἐλεύθερος, ὑπάρχει κι' ἓνας μόνος,
 Ποῦ ἡ πνοὴ τοῦ μίσους τῆς νὰ μὴν τοῦ φέρῃ πόνου ;

Δὲν ἀγαπῶ τὸν "Ἔρωτα ἐγὼ μὲ λαῦρα τόση,
 Ποῦ ἤμπορεῖ ἡ φλόγα μου τοὺς οὐρανοὺς νὰ λυώσῃ ;
 Αὐτὸς δὲν εἶνε ἡ ζωὴ, ὁ πόθος, τ' ὄνειρό μου,
 'Ἡ παρηγόρια μου ... ἀλλὰ καὶ τὸ μαρτύριό μου, ...
 'Ὅπου κρυφὰ μου ὁ ἄπιστος γυροβολεῖ μὲ ζέση
 Στὰ δίχτυα του τὰ δολεὰ καὶ ἄλλην νὰ πλανέσῃ ;
 'Ἐνῶ λοιπὸν πολὺ καλὰ γνωρίζ' ἡ Εἰμαρμένη,
 "Ὅτι ἡ ἄλλη νεὰ αὐτῆ ἡ πολυπαταμένη
 Κανέναν δὲν ἀγάπησε — καὶ οὔτε θ' ἀγαπήσῃ —
 Γιατί δὲν βρίσκει ἀντάξιο τῆς κανέναν μὲσ' στὴ Κτίσῃ.
 'Ἐν τούτοις, γιὰ νὰ τυραννῇ ἐμένα τὴν ἀθλία,
 Καμῶνεταί πῶς εὐνοεῖ τὴν ἐρωτοτροπία
 Τοῦ ἄπιστου τοῦ "Ἔρωτα μὲ τὴν ἀντίζηλό μου,
 Για νὰ ψυχραῖνῃ ὑπολα σ' ἐμένα τὸν καλὸ μου.
 Θὰ μείνῃ ὅμως μὲ τὴν κακία
 Κι' ἐγὼ τὸν "Ἔρωτα θὰ τὸν χαρῶ !
 Δὲν εἶν' γιὰ 'κεινον ἡ Εὐτυχία,
 Σ' ἐμὲ θὰ κλίνει ποῦ τὸν λαχταρῶ !

ΑΝΘΡΩΠΟΣ (στενάζων.)

"Ἀχ !... Αὐτὴ ἡ Εὐτυχία !... Αἰθεροπλασμένη νεὰ !
 "Ὅσα κάλλη, τόσην ἔχει καὶ οὐρανία ἀπονία !
 'Υπερήφανη κι' ὠραία !... 'Ὀνειρόβροφη κι' ἀπλή !
 Λὲς καὶ ἄλλου κόσμου εἶνε ταξειδιάρικο πουλί,
 "Ὅπου νοιώθει τὴν ξενεῖά του, τὴν ὀρφάνεια τὴν πικρή.
 Καὶ νὰ στρέψῃ πίσω πάλι μὲ λαχτᾶρα καρτερεῖ.
 Δὲν ἤξεύρω μὲσ' 'στὰ βᾶθη τῆς καρδιάς μου τί κτυπᾷ,
 Σὰν τὴν βλέπω, σὰ νεράϊδα, λάμψη ἀγάπης νὰ σκορπᾷ !

ΝΕΟΤΗΣ.

Εἶσαι νόστιμος ἀλήθεια ! Ἡῦρες νεὰ ν' ἀγαπήσῃς,
 Δούλος σὺ, δυστυχημένε, ἀδελφὴν τῆς βασιλείσσης !

ΑΝΘΡΩΠΟΣ (ἐνεός.)

'Ἀδελφὴ τῆς Εἰμαρμένης εἶν' ἡ νεὰ π' ἀγαπῶ
 Κι' οὔτε εἰς τὸν ἐαυτὸ μου δὲν τολμῶ νὰ τὸ εἰπῶ ;

ΝΕΟΤΗΣ.

Δὲν τὸ γινώριζες, ἀλήθεια, σὺ, αὐτὸ τὸ μυστικὸ ;
 Πρόσεχε μὴ σοῦ ξεφύγῃ καὶ μᾶς ἔβγῃ σὲ κακὸ.

Ἡ γρηῃ Φιλοσοφία, κοιμισμένη μιὰ φορά,
 Τὸ παραμιλοῦσε μόνη μ' ἀσυνειθιστὴ χαρά,
 Ὅταν εἶπαν πῶς ὁ Θρόνος τῆς ζωῆς θὰ μοιρασθῇ,
 Ὁ μισὸς και εἰς ἄλλο στέμμα βασιλείσσης νὰ δοθῇ.

ΑΝΘΡΩΠΟΣ.

Ἔω μυστήρια ! . . Ἐσκοτίσθη τὸ ὀλίγο μου μυαλό.
 (Ἐρ σπουδῇ, βλέπων ἐρχομένην τὴν Εἰμαρμένην .)

Ἐρχεται ἡ Εἰμαρμένη . . . Φύγε, σὲ παροκαλῶ !

(Ἡ Νεότης ἐξέρχεται. Ὁ Ἄνθρωπος συνεχίζει τὸ ἔργον του.)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ, ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ.

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ.

Σὰν ταραγμένον σὲ βλέπω, τί τρέχει
 Κ' εἶν' ἡ ἑμμάτιά σου σὰν ἄγνη θολή ;
 Μήπως ἡ κούραση κοιμένον σ' ἔχει ;
 Νὰ κοπιᾷζης δὲν θέλω πολὺ.

ΑΝΘΡΩΠΟΣ (ἐκπληκτος καθ' ἑαυτὸν.)

Ἄκουσα τάχα καλὰ ἢ πλανοῦμαι ;
 Τῆς Εἰμαρμένης τὰ χεῖλη λαλοῦν ;
 Λόγια πονόψυχα ἐγὼ ἀξιοῦμαι,
 Ἡ μὴ τ' αὐτιά μου ψευδαντιλαλοῦν ;

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ (καθ' ἑαυτήν)

Να ἰδῶ, κακότυγε, ἂν με γνωρίζης,
 Ἄν ἀφοσίωση μοῦχης τυφλή
 Τὴν κάλωσύνη μου εἰς ἀξίζης,
 Ποῦ, σκλάβου μοῦρα, σοῦ τὴν ἐξεφλεῖ !

(Ἀποτεινόμενη μελιχρῶς πρὸς τὸν Ἄνθρωπον.)

Ἄνθρωπε, πιστὸ μου σκλάβε ! Ἄκουσέ με μιὰ φορά
 Μὲ ἀνύποπτη καρδιά, μὲ ἐλπίδα, μὲ χαρά,
 Αὐστηρῆ εἰς με εἶδες ἕως τώρα νὰ φανῶ,
 Καί ἀκόμ' ἂν σοῦ ἐφάνη πῶς σκληρὰ σὲ τυραννῶ,

Ἦτανε γιὰ τὸ καλὸ σου κι' ἐφθασεν ἡ ἐποχὴ,
 Τώρα πλεῖα ποῦ ἐδοκιμάσθης, νὰ σὲ κάμω εὐτυχῆ !
 Δὲν ἐβιάστηκα τὸ πρᾶγμα σκέψη ἤθελε πολλή,
 Γιατί ἔχω ἀγνωμοσύνης πῆ φαρμάκι καὶ χορτή.

ΑΝΘΡΩΠΟΣ (κατανοσόμενος)

Τῆς νύχτας τὸ ξεπάγιασμα κ' ἡ πάχνη ἢ θολή,
 Πῶς λυώνει στὴ χαρμύσσην τοῦ Ἥλιου ἀνατολή,
 Ἔτσι ἡ ψυχὴ μου ἀνάλωσε μὲ τῆ γλυκεῖα ἐλπίδα
 Ποῦ ἄκόρπιταν τὰ λόγια σου σὰν λιμπερὴ ἀχτίδα ! . .

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ.

Τῆς τόσης κάλωσύνης μου ἡ μόνη πληρωμὴ
 Μιὰ εἶν' ἀκόμα, ἔσχατη, ἀξίας δοκιμῆ,
 Ἀπὸ αὐτὴν θέλει κριθῆ ἡ ἀφοσίωσή σου,
 Καὶ πῶς μ' αὐτὴν ἐλεύθερος θὰ γίνης συλλογίσου !
 Θέλω πρὸς χάριν σου κρυφά, μὲ κάθε πανουργία,
 Ἐκείνη τὴ στριγγλόγρηκα, τὴν πονηρὴ Μαγεία,
 Στὰ δίχτυα τῆς πλεκτάνης σου μὲ τρόπο νὰ πλανέψης
 Καὶ ὅλα τῆς τὰ μυστικὰ τὰ φίλτρα νὰ τῆς κλέψης.

(Μὲ φωνὴν βαθεῖαν, ἀλλ' ἔντονον καὶ μὲ ὄμματα λάμποντα.)

Τὰ θέλω . . . γιὰ τὸν Θάνατο ! Κρυφά νὰ τὸν ποτίσω,
 Σὲ ἀγάπης τέτοιαις μάγκανο σφικτὰ νὰ τὸν κρατήσω,
 Τέτοια 'στὸ νοῦ του ἀπέραντη νὰ λάθω ἐξουσία,
 Ποῦ, μόνος του, τοῦ θρόνου του νὰ στέρξῃ τὴ θυσία.

(Σχεδὸν μαινομένη.)

Τοῦ Βασιλείου τῆς ζωῆς εἶνε μικρὸς γιὰ μένα
 Ὁ θρόνος, ποῦχει ὄρια στενά σημειωμένα !
 Θέλω . . . τὸ Σύμπαν νὰ ἰδῶ δεμένο στὴ σκλαβιά μου,
 Καὶ τότε μόνον νὰ χαρῆ ἡ ἀπληστη καρδιά μου !

ΓΙΟΜΕΝΕΥΣ Ν. ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Τὸ Ἄλχανι εἶναι ἡ ὠραία ἰδιοκτησία τοῦ δικηγόρου κ. Ἡ. Φιλίππου, ῥωμαντικὸν χωρίον, ἀπέχον περὶ τὰς δύο ὥρας ἀπὸ τῶν Φαρσάλων. Δι' ἐμὲ, ὅστις ἐν αὐτῷ πρώτῳ ἐξεπλήρωσα τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ γνωρίσω τοὺς Καραγκούνιδες, ἤτοι τοὺς ἐντοπίους Θεσσαλοὺς, καὶ νὰ κρίνω κατὰ πόσον ἔχουσι δίκαιον οἱ ὀδυρόμενοι διὰ τὴν τύχην τῶν δουλοπαροίκων τούτων, τὸ Ἄλχανι μὲ τὰ ἐκ μεγαλοπρεπῶν πρίνων δάση του, μὲ τὰς θημωνας καὶ τὰς καπνοφυτείας του, μὲ τοὺς ἀγροτικούς οἰκίσκους του, μὲ τὰ ποίμνιά του, μὲ τοὺς λαγωὺς καὶ τὰς τρυγῖνας του, μὲ τοὺς λαχανοκήπους του, μὲ τὰς ἐσκληραγωγημένας ὕψεις τῶν χωρικῶν καὶ πρὸ πάντων μὲ τὴν φιλοξενίαν καὶ τὴν εὐγένειαν τῆς οἰκογενείας τοῦ κ. Φιλίππου, ἀφῆκεν εἰς τὴν καρδίαν μου ἀνεξάλειπτους ἀναμνήσεις.

Δὲν εἶμι ἐξ ἐκεῖνων, οἵτινες εἰς παρομοίας περιστάσεις προτιμῶσι νὰ ὑποστηρίξωσι τὰ μὴ κοινῶς παραδεδεγμένα ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ ν' ἀκουσθῆ καὶ μία ἀντίθετος γνώμη νομίζω ὅμως ὅτι σπεύδουσιν οἱ κρίνοντες αὐστηρῶς καὶ γενικῶς τοὺς Θεσσαλοὺς γαιοκτῆμονας ὡς ἀδίκους καὶ ἀρπαγας, καὶ ὅτι οἱ λεγόμενοι δουλοπάροικοι δὲν πρέπει νὰ εἶναι πολὺ δυσηρεστημένοι ἐκ τῆς τύχης των. Θὰ προσέκρουον ἴσως εἰς τὴν εὐαισθησίαν τῶν συμπαθῶν ἀναγνωστριῶν τοῦ Ἡμερολογίου ἐπιχειρῶν τὴν ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν μου δι' ἀτερπῶν πληροφοριῶν, ἐπιτραπήτω μοι δὲ ἀκριθιγῶς ν' ἄψωμαι τῆς ὑποθέσεως ὑπομνηνῆσκων μόνον ὅτι οἱ γεωργοὶ οὗτοι, μὴ ἔχοντες μῆτε σπιθαμὴν γῆς, μῆτε βοῦν, μῆτε ἄροτρον, μῆτε ὄβολόν, μῆτε ποῦ τὴν κεραλὴν νὰ κλίνωσιν, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ πράξωσι μηδέν, εὐρίσκουσι παρ' ἐκεῖνοις πίστωσιν, οἶκον, βοῦς, σπόρον καὶ γῆν, ἐκ τῆς καλλιέργειας

τῆς ὁποίας ἀντὶ ὅλων αὐτῶν παραχωροῦσι τῷ ἰδιοκτῆτῃ τὸ ἥμισυ τῆς παραγωγῆς, ὠφελούμενοι τὸ ἕτερον ἥμισυ, τοῦθ' ὅπερ καὶ μὲ βαρυτέρους ὄρους διὰ τοὺς ἥμισυαστὰς γίνεται εἰς πᾶν μέρος τῆς γῆς ἂν δὲ διὰ τοῦ μέσου τούτου οἱ δυστυχεῖς οὗτοι χειρώναντες ἀδυνατοῦσι νὰ πλουτήσωσι καὶ νὰ ὀνομασθῶσι ποτε καὶ αὐτοὶ γαιοκτῆμονες, εἰς τοῦτο τίς μᾶλλον πταίει, οἱ σκληροὶ καὶ ἀσπλαγγχοὶ γεωδεσπῶται ἢ ἡ τυρῆλι τύχη καὶ ὁ Θεὸς, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν κοινὴν παρομίαν οὐδέποτε ἠδῶκεντε νὰ βρέξῃ κάστανα καὶ νὰ χιονίσῃ καρύδια ;....

*

Εἰς παλαιότερας ἐποχὰς οἱ γεωργοὶ ἔκλεπτον τρώγοντες μέρος τοῦ πρὸς σποράν ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν διδομένου σίτου, ἀδιαφοροῦντες ἂν ἡ παραγωγή θὰ ἦτο ἐλλιπὴς καὶ κολακευόμενοι ὅτι μόνον τὸ ἥμισυ τῆς ζημίας ἐμελλε νὰ ἐπιβαρύνῃ αὐτούς, ἐνῶ τὸ ἄλλο θὰ ἐζημίου τοὺς ἀφεντάδες καὶ θὰ ἐξεδικούντο οὕτως ἀρκετὰ κατὰ τῆς τύχης! Πολυχρόνιος δουλεία καὶ δυστυχία ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ στραφῶσι πρὸς τὴν πονηρίαν, τὴν βλακώδη μάλιστα πονηρίαν, ἣτις καθιστᾷ ἐνίοτε τοὺς ἀνθρώπους ἀξίους οἴκου καὶ ἀγάπης. Ἐνεκὰ τούτου καὶ οἱ κάτοχοι ἀγρῶν προσέφυγον εἰς ἄλλο δαιμονιώτερον μέσον πονηρίας, πονηρίας ὁμοῦ τιμώσης τὴν σποράν ταύτην τοὺς ἐφευρέτας καὶ ὠφελούσης ἐξ ἴσου αὐτοὺς τε καὶ τοὺς δυστυχεῖς κοληγούς. Διανέμοντες μετὰ τοῦ σπόρου καὶ τοὺς ἀγρούς αὐτῶν εἰς τμήματα ἴσα καὶ ἀνάλογα, προκαλύπτουσι διαγωνισμὸν μεταξὺ τῶν καλλιεργητῶν αὐτῶν, ὀρίζοντες ἐκ τῶν προτέρων ὡς ἄθλον χρηματικὴν ποσότητα ἢ βοῦν ἢ βουβαλον ἢ τι ἄλλο δι' ἐκεῖνων ὅστις ἤθελεν ἐπιτύχει τὴν μεγαλιέτεραν ἀπόδοσιν. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐξαναγκάζονται οἱ καλλιεργηταί, οὐ μόνον τὸν σπόρον νὰ μὴ κλέπτωσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν νὰ καταβάλλωσιν ἰδιάζουσαν ἐπιμέλειαν, ἐνίοτε δὲ καὶ πρόσθετον ποσότητα σίτου ἐξ ἰδίων νὰ σπεύρωσι, πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ἄθλου, τὸ ὁποῖον συνήθως δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητον, οὕτω δὲ σημαντικῶς ἀύξομένη ἡ παραγωγή καὶ αὐτοὺς πάντας ἐν γένει ὠφελεῖ καὶ τοὺς ἀγνωσθέντας πολλαπλασιῶς ἀποζήμιῳ.

Ὁ συναγωνισμὸς οὗτος ἔχει γενικευθῆ εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν Θεσσαλίαν, τελεῖται δὲ πανηγυρικῶς καὶ ὁ βραβευόμενος ἀπολαμβάνει μεγάλης τιμῆς καὶ ὑπολήψεως ἕν τε τῷ χωρίῳ καὶ τοῖς πέριξ διὰ τὴν φιλοπονίαν καὶ ἰκανότητά του. Πολλάκις ὁμῶς συμβαίνουν καὶ καταχρήσεις, οἷονεὶ καλπονοθεύσεις, διότι πολλοὶ κατορθοῦσι κρυφίως νὰ ρίψωσιν ἕν τῷ ἀλώνιῳ των πρόσθετον σῖτον ἐκ τῆς ἀποθήκης των, ὡφελούντες μὲν κατ' ἀνάγκην τὸν ἰδιοκτήτην διὰ τοῦ ἡμίσεως τοῦ ριπτομένου ποσοῦ, ἐπιτυχάνοντες δὲ ν' αὐξήσωσι δολίως καὶ ψευδῶς τὴν παραγωγὴν των διὰ νὰ λάβωσι τὸ βραβεῖον· ἀλλὰ καὶ οἱ ἐνδιαφερομένοι πάλιν παραφυλάττουσι νύκτα καὶ ἡμέραν τὰ ἀλώνια καὶ ἐπιστατοῦσιν εἰς τὸ μέτρομα ἀλλήλων πρὸς φύλαξιν ἀπὸ τῆς δολιεύσεως.

Ὁ ἀλωνισμὸς εἶχε περατωθῆ, ὁ δὲ καρπὸς τῆς θείας Δῆμητρος μετρηθεὶς διὰ τοῦ κοιλοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπεκομίσθη εἰς τὰς ἀποθήκας ἐν χαρᾷ καὶ μόνον ἐν ἀλώνιον ὑπελείπετο, τὸ ἀλώνιον τοῦ Ντάλαμάγκα μὲ τοὺς πολλοὺς υἱοὺς καὶ τὰς ἀξίας νύμφας του. Τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ συγκίνησις τοῦ χωρίου ἦτο καταφανής. Τίς θὰ ἐκέρδιζε τὸ βραβεῖον; Τὴν νύκτα καλῶς ἐφυλάχθη τὸ ἀλώνιον ἵνα μὴ λάβῃ χώραν προσθήκη—παρ' ὀλίγον νὰ εἴπω: κλοπή.

Αἱ νύμφαι μὲ τοὺς κεντημένους ποδογύρους τῶν μακρῶν ὑποκαμίσων καὶ τοὺς βραχιεῖς ἐπενδύτας, μὲ τὰς ἐκ τοῦ λαίμου κρεμαμένους ἀργυρὰς ἀλύσεις τῶν μαχαϊριδίων των, μὲ τοὺς ἐπὶ τῶν κεφαλῶν παραδόξους κερυράλους των, δειλαὶ καὶ σιγῶσαι ἐκτελοῦσι τὰς συμπληρωτικὰς τοῦ ἀλωνισμού ἐργασίας ἢ προσφέρουσι τοὺς λευκοὺς μαστοὺς των εἰς τὰ θηλάζοντα βρέφη.

Οἱ νέοι ἐν συγκινήσει ἀποχωρίζουσι τὸ τελευταῖον ἄχυρον ἀπὸ τοῦ πυρόχρου σίτου, ἐνῶ ὁ γέρον πατήρ προεξάρχων τοῦ ἔργου καταγίνεται εἰς νοερούς ὑπολογισμούς.

Ἦδη ὁ σωρὸς ὑψώθη μέχρι τῶν χαλῶν τοῦ ἐν τῷ μέσῳ πηχθέντος καρπολογίου καὶ πρόκειται ν' ἀρχίσῃ ἡ μέτρησις. Ἡ συγκίνησις κορυφούται. Μέχρι τοῦδε νικῶσιν οἱ ἀδελφοί

Ζησαῖοι, ἀλλ' ὁ σωρὸς τοῦ Ντάλαμάγκα φαίνεται διεκδικῶν τὸ πρωτεῖον.

Ὁ ἱερεὺς τοῦ χωρίου, ἱερεὺς οὐδὲν ἄλλο σημεῖον ἱερωσύνης ἔχων ἐκτὸς τοῦ ἀτάκτου γενείου καὶ τῆς ἐντὸς σκούρου ἐστενοχωρημένης κόμης του, μοὶ λέγει μετὰ Θεσσαλικῆς διπλωματίας:

— Τώρα θὰ φανῆ ποῖος θὰ πάρῃ τὸ θαμάλι.

Βοὺς τριετῆς ἦτο τὸ βραβεῖον, τὸ ὅποιον ὁ κ. Φιλίππου ὑπεσχέθη εἰς τὸν ἀριστον τῶν γεωργῶν του.

Ἡ μέτρησις προχωρεῖ ἐν μέσῳ σιγῆς. Πλησιάζω τὸν γέροντα Ντάλαμάγκαν καὶ τῷ ἀπευθύνω ἐρώτησιν διὰ τοῦ βλήμματος.

— Μοὺ χρειάζονται ἑκατὸν εἴκοσι σταμπόλια διὰ νὰ τοὺς φθάσω... μοὶ ἀπαντᾷ ἐννοῶν τοὺς ἀντιπάλους τοῦ Ζησαίου.

Δὲν παρέργεται πολλὴ ὥρα, ὅτε ὁ καταμετρητῆς ἀκούεται φωνῶν:

— Ἐκατὸν εἴκοσι!

Τὰ γόνατα τῶν Ζησαίων παραλύονται, ἐνῶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ντάλαμάγκα κρατοῦσι τὴν ἀναπνοὴν των ἐκ συγκινήσεως· εἰς τὸ μέρος τοῦ σωροῦ ὑπολείπονται ἔτι κοιλά τινα σίτου.

— Ἐκατὸν τριάντα ἕνα ἦτο τὸ τελευταῖον κοιλόν.

Γενικὴ ἐπευφημία διεδέχθη τὴν ἐκρώνησιν. Οἱ ἀντίπαλοι ἀπομακρύνονται: τεθλιμμένοι καὶ μόλις ἡ κ. Φιλίππου, ἐν τῇ διακριοῦσῃ αὐτὴν εὐγενείᾳ, προσθάνει νὰ τοῖς ἀπευθύνῃ παραμυθητικὰς τινας λόγους, ὑπενθυμίζουσα τὴν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος νίκην των.

Ὁ τριετῆς μόνος ὠδηγήθη εἰς τὸ ἀλώνιον τοῦ Ντάλαμάγκα φέρων ἐρυθροῦν μανδύλιον ἐπὶ τῶν μακρῶν κεράτων του.

Παραδίδων αὐτὸν τῷ ἐπιτυχάντι ὁ ἄφ' ἐν τῆς τοῦ χωρίου εὐχεταί νὰ τῷ ζήσῃ, ἐκεῖνος δὲ μετὰ τῶν υἱῶν του περιάγουσιν ἐν ἀληθεῖ θοιάμβῳ μὲ τύμπανον καὶ μὲ αὐλὸν τὸ ὄρατον ἄθλόν των ἀνὰ τὰς γειτονίας τοῦ χωρίου, ἐνῶ αἱ

νύμφαι μετὰ σπουδῆς παραλαμβάνουσιν ἐκ τοῦ ἄλωνίου τὰ τελευταῖα σκύβαλα πρὸς τροφήν τῶν ὀρνίθων.

Καὶ ὁ ἥλιος ἐν μέσῳ χρυσῶν συννέφων προσηγῶς μειδιῶν διὰ τὰς ἀγροτικὰς ταύτας συγκινήσεις ἀπέρχεται πρὸς ἐπίσκεψιν ἄλλων τόπων. Ἄρᾳ γε θὰ μειδιάσῃ καὶ ἐκεῖ προσηγῶς ;

(1896)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΡΑΚΤΑΣ

Ὁδηγίαι Δεκαστριάδου

Ὁ λοχαγὸς κύριος Δεκαστριάδης πρὸς τὸν μικρὸν ὑπηρέτην :

- Γιατί δὲν ἦλθες ὅταν ἐκτύπησα τὸ κουδοῦνι ;
- Δὲν τὸ ἄκουσα, κύριε . . .
- Ἄλλη φορά, ἅμα κτυποῦν τὸ κουδοῦνι καὶ δὲν τὸ ἀκοῦς, νᾶρχεσαι ἀμέσως νὰ μοῦ τὸ λές.
- Μάλιστα, κύριε.

ΜΕΧΡΙ ΣΕΡΙΦΟΥ

[ΟΔΟΠΟΡΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ]

ΚΑΙ ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Σερίφῳ ὡς ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἐν Πάτρῳ, οὐχὶ ἐξορίστος ὡς ἐκεῖνος, (τοῦθ' ὅπερ καὶ σύ, φίλτατε κύριε Σκόκε, θὰ ἐπιθύμεις ὡς καὶ ἐγώ), μετ' τὴν πρόθεσιν ὅμως νὰ γράψω, οὐχὶ βεβαίως καμμίαν νέαν ἀποκάλυψιν, ἀλλὰ νέον τι διὰ τὸ Ἡμερολόγιόν σου, ἀφοῦ μάλιστα τοιαύτη ἦτο καὶ ἡ ἀπαίτησίς σου. Καὶ ἂν δὲν ὑπάρχῃ οὐδεὶς παραλληλισμὸς μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἔνω ἁγίου, ὑπάρχει ὅμως φυσικὴ ὁμοιότης μεταξὺ τῶν δύο νήσων. Κάτω ὁ λιμὴν γραφικώτατος καὶ ἀεγυροκύανος, ἐπάνω ἡ πόλις ὑψιδιμητος καὶ ἀνάντης καὶ ἐπὶ τῆς κερυφῆς ὁ ναὸς τοῦ Θεολόγου στερούμενος βεβαίως τῆς αἴγλης, ὅψ' ἦς περιβάλλεται ὁ τῆς Πάτμου ἐμώνυμος αὐτῶ. Οὐδὲν τὸ ἐφέλκουν τὴν προσοχὴν τοῦ περιηγητοῦ ἐν Σερίφῳ, οὐδὲν τὸ ἐγεῖρον τὴν περιεργίαν τοῦ παρατηρητοῦ. Ἐδαφος στεῖρον καὶ γυμνόν, γυμνόν ἀπὸ παρελθόν καὶ παρόν, γυμνόν ἀπὸ ἱστορίαν ὡς ἡ Ναζαρέτ πρὸ τοῦ τοκετοῦ τῆς ἀειπαθένου Μαρίας.

Πρὸ διακοσίων ἐτῶν δυτικὸς τις Ἐπίσκοπος, ὁ Ἰουστινιάνης, ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἰουστινιανῶν, ἐπισκεφθεὶς ἐνεκα τρικυμίας τὴν Σερίφον, ἔγραψεν ἐν τῇ ἐκθέσει του, ὅτι εἶδεν ἐν αὐτῇ πολλοὺς γρίβους καὶ πολλοὺς ἱερεῖς ἀμαθεῖς καὶ ἀξέστους. Δὲν ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι ἀνευλαβῶς ἐξεφράσθη πρὸς τὸν ὀρθόδοξον κληρὸν ὁ λογαῖδας ἐκεῖνος· ἀλλ' οἱ Σερίφιοι πρέπει νὰ τὸ θεωρήσουν ὡς εὐτυχίαν των, ὅτι οὗτος δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ ζωῇ ὅπως ἐπισκεφθῆ ἐκ νέου τὴν νήσόν των. . .

Τὰ ὑποζύγια περιμένουν· ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς τὰ ἀναζητοῦμεν διὰ τοῦ βλέμματός, ἂν ὅχι ἄλλο, διὰ νὰ μᾶς ἀπαλλάξουν τοῦλάχιστον ἀπὸ τῆς ἤκιστα εὐαρέστου ἀποπνοίας, ἣν ἀναδίδουν τὰ τετράποδα ὄντα, τὰ ὅποια εἰς πλείστα μέρη τῆς Ἑλλάδος συναγελάζονται μετὰ τῶν διπόδων. Βαδίζομεν πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς νήσου καὶ μετὰ ἡμισίαν ὥραν εὐρισκόμεθα εἰς ὕψος 520 μέτρων ἀπὸ τῆς

θιλάσσης καὶ μετὰ ἑτέραν μίαν εἰς τὸν Ἄσπρον Πύργον, λαμπρὸν κυκλωτέρες οἰκοδόμημα ἐπὶ θέσεως περιόπου μεταξὺ Κουταλά καὶ Μεγάλου Λειβαδιοῦ, τῶν δύο παρακειμένων λιμενίσκων ἐν οἷς συγκεντρῶται ὁ ἐξαγόμενος σιδηρόλιθος. Ὁ μαρμάρινος οὗτος πύργος, οὐτινος ἢ βάσις σώζεται κάλλιστα μέχρι ὕψους τινὸς ὡς καὶ ἕτεροι δύο τοιοῦτοι κείμενοι εἰς ἀντικειμένους κορυφὰς ὀρέων, ἐρηκσίμευον πιθανῶς ὡς φυλακεῖα κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους πρὸς ἐπισκόπησιν τῶν καταδικῶν, οὓς ἐξώριζον ἐκεῖ καὶ οἷτινες, ὑπῆρχε κίνδυνος, νὰ ποδράσουν ἐκ τῆς θαλάσσης.

Ὅλιγα βήματα μακρὰν τοῦ Ἄσπρου Πύργου ὑπάρχει τὸ νεκροταφεῖον τῆς Ἐπιχειρίας κτισθὲν ἀναλώμασι τοῦ διευθύνοντος αὐτὴν κ. Αἰμιλίου Γρώμαν, Γερμανοῦ τὴν πατρίδα, ἀλλ' ἕληκτος τὴν καρδίαν. Ὅλιγίστοι νεκροὶ κοιμῶνται τὸν αἰῶνον ὑπνον ἐν τῷ ευρύτατῳ τούτῳ χώρῳ, μόνον σύντροφον ἔχοντες τὸν ἐρειπωμένον Πύργον, τοῦ ὁποῖο ἡ στυγνὴ ἐρημία προσθετεῖ μείζονα μελαγχολίαν εἰς τὴν πένθιμον τῶν τάφων σιγὴν. Ἀπέναντι ἡμῶν ὁ δῶν ἡλιος βυθίζεται μετὰ τὸ καμφλεγῆς ἀμά του εἰς τὴν ὕψαν αὐτοῦ κοίτην, καὶ ἡμεῖς δὲ σπεύδομεν κάτω πρὸς τὸν ὀρμισκὸν τοῦ Μεγάλου Λειβαδιοῦ, ἵνα φθάσωμεν ὡς τάχιον εἰς τὸν τόπον τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐθυμίας.

Καὶ ὄντως οἶα ζωὴ ὑπάρχει ἐν τῇ ἀποκέντρῳ ταύτῃ γυνίχ τῆς Σερφίου! Πλεῖστα κατοικίαι τῆδε κἀκεῖσε ἐσπαρμέναι ἐν μέσῳ ἀμπελώνων καὶ ἀγρῶν καὶ περὶ αὐτὰς γυναῖκες ἐνησχολημέναι καὶ φωναὶ παιδιῶν καὶ ἄσματα νεανίδων καὶ ἐργάται ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς ἐργασίας μετὰ τὸν ἰδιαιτέρον λύχνον εἰς χεῖρας καὶ πλήρης σιδηροκόνης. Ἦδη γυνὴ τις εἰς τὸ προαύλιον τῆς οἰκίας χύνει ὕδωρ εἰς τὸν ἄνδρα τῆς διὰ νὰ πληθῇ καὶ μικρὰ κορασίς, μετὰ τὸ μακρὸν εἰς χεῖρας, περιμένει ἐγγὺς μετ' ἡθὸς σοβαρὸν, ὅπως ὑποβοηθήσῃ καὶ αὕτη τὸ ἔργον τοῦ καθαρισμοῦ. Μετ' ὀλίγον ὁ καταπεπονημένος ἐργάτης θὰ ἀναπαύεται δεγόμενος τὰς θωπείας καὶ τὰς περικοπὰς τῶν τέκνων του, καὶ δὲν θὰ ὑπάρχῃ μεγαλητέρα ἀνταμοιβὴ τῶν μόχθων του, καὶ δὲν θὰ ὑπάρχῃ μεγαλητέρα εὐτυχία ἐκείνης, ἣν ὡς ἄρωμα τριγύρω του σκορπᾷ ἡ γελῶσα χαρὰ προσφιλιῶν ὑπάρξεων.

Προχωροῦμεν πάντοτε δι' ὁδῶν σιδηροστρωτῶν πρὸς τὴν παραλίαν ἕνω ἡ κίνησις φθάνει εἰς τὸ κατακόρυφον. Ἐνταῦθα οἱ ἄνευ οἰκογενειῶν ἐργάται εἰσρῶμασι θορυβωδῶς ὡς παιδία εἰς τὰ ἐστιατόρια, πλήρεις ἀκομῆ κομποτοῦ καὶ μετ' ὄψεως ἀγριωπάς, ἃς προσδίδει αὐτοῖς τὸ φαῖν τοῦ σιδηροῦ ἐπιγέμισμα. Εἰς τὴν ἀντίθετον πλευρὰν τῆς παραλίας ὕψοῦται περικυμῶν τὸ μέγαρον τοῦ κ. Γρώμαν, ἐν τῷ ὁποίῳ εἰς πᾶσαν ὥραν καὶ ἡμέραν εὐρίσκει ὁ

ἐπισκέπτης ἡγεμονικὴν ὄντως ὑποδοχὴν, ἀφοῦ οὗτος εἶνε ὁ ἡγεμὸν τοῦ Μεγάλου Λειβαδιοῦ. Δὲν εἶνε ἡγεμὸν μετὰ τίλους καὶ μετὰ περγαμηνάς, οὐδὲ κοσμοῦσι τὰ στήθη του χρυσὸς καὶ παράσημα, φέρεῖ ὁμοῦ τὸ ἠθικὸν ἐκεῖνο μεγαλεῖον τὸ ὁποῖον ἀποκτᾷ τις διὰ τῆς τιμιότητος καὶ τῆς ἐργασίας. Ἦλθε πρὸ χρόνων εἰς Σέρφιον μόνον ἐφόδιον ἔχων τὸν ἐπιχειρηματικὸν τοῦ νοῦν καὶ ὄλην ἐκείνην τὴν δρᾶσιν ἣτις χαρακτηρίζει τὴν τευτονικὴν φυλὴν, καὶ ἡδυνήθη μόνος αὐτὸς νὰ φέρῃ ἀληθῆ ἀναστάτωσιν εἰς τὴν ἀσημον ταύτην νῆσον, ἣτις πρότερον ἐφημιζέτο διὰ τὴν πτωχείαν τῆς. Ὑπερπεντακόσαιο οἰκογένειαι πορίζονται τὸν ἄρτον αὐτῶν ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Γρώμαν, χωρὶς νὰ προσθέσωμεν ὅτι συχνότατα ἡ δυστυχία εὐρίσκει ἄστυον παρ' αὐτῷ καὶ τὴν χεῖρα ἀνοικτήν. Εἰς τὸ θεάσεσθαι τοῦτο ἔργον εἶχεν ἄλλοτε πολυφιλητὸν σύντροφον τὴν σύζυγόν του Φαιναρέτην, τῆς ὁποίας ἀκομῆ μετὰ πόνου καὶ εὐγνωμοσύνης ἀναμιμνήσκονται οἱ ἐργάται. Ἀπονέμομεν φάρον δικαιοσύνης εἰς τὴν εὐδὴ ψυχὴν τῆς ἐναρέτου δεσποίνης λέγοντες, ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τῆς ἀπόλεσαν οἱ Σερφίῳ τὸν προστατὴν αὐτῶν καὶ τὸν παρῆγορον ἄγγελον.

Εἶε ἤδη καιρὸς νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸν τόπον αὐτὸν τῶν μεταλλευτικῶν ἔργων, οὐχὶ βεβαίως διὰ νὰ λάβῃ ἀκριβῆ γνῶσιν αὐτῶν, ἀλλ' ἀπῶς διὰ νὰ πεισθῇ περὶ τοῦ κολοσιαίου ἔργου τοῦ κ. Γρώμαν, ὅστις ὀλοκλήρως βουνοὺς ἀνέσκαψε καὶ διέτρησεν ἀναζητῶν εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς μετ' ἀξιοθαυμάστου ἐπιμονῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης τὸ πολυτίμον μέταλλον, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἰς μάτην ἀνεζήτησαν ἄλλοι προηγούμενοι μεταλλευταὶ καὶ ἄλλαι Ἐταιρεῖαι, οἷτινες ἀλληλοδαθῶως πᾶσαι ἐναυάγησαν ἐκ τῶν ἀπειῶν δυσχερῶν ἐὼπιον τῶν ὁποίων εὐρέθησαν. Πλεῖστα στόματα χυνοῦσι τῆδε κἀκεῖσε ἀνὰ τὰς ῥαχίαι τῶν βουνῶν καὶ εἶνε τόσαι ὁδοὶ, διὰ τῶν ὁποίων ἐξάγεται τὸ μέταλλευμα καὶ αἰτίνες ἄγουσιν εἰς ἄμετρον βάθος. Ἐνθυμίζουσιν αἱ ὑπόγειοι αὐταὶ στοαὶ τοὺς τάφους τῶν οἰγυπτίων βασιλέων ἀνὰ τὴν κοιλίαν Babel—Molouk τῆς Ἄνω Αἰγύπτου, οἷτινες κοσμοῦνται θαυμασίως καθ' ὄλην αὐτῶν τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφανείαν ὑπὸ ἱερογλυφικῶν καὶ ἀναγλύφων, ὧν οἱ ἀπαράμιλλοι χρωματισμοὶ σώζονται μέχρι σήμερον τόσον ζωηροὶ ὅσον καὶ πρὸ τετρακισχιλίων ἐτών.

Πρὸς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ ὀρμισκοῦ φθάνομεν εἰς τὸν Ἄλμυρον Ποταμὸν, ὅστις οὐδ' ἄλλο εἶνε ἢ ὕδωρ ὑπόθερμον ἀναθλύζον ἐκ τινος ὀπῆς παρὰ τὴν βραχώδη ἀκτὴν. Τὸ αὐτοφῶς τοῦτο ὕδωρ προσφυλάσας ἐν καταλλήλῳ οἰκίσκῳ ὁ κ. Γρώμαν καὶ κατασκευάσας ἐν κλουτήρῳ παρῶθεν εἰς ἐλευθέραν χεῖρην παρὰ

τῷ κοινῷ, καὶ εἶδον περάλυτον παιδίον καὶ γυναῖκα ρευματιῶσαν, ὧν ἡ κατάστασις σπουδαίως ἐβεβλιώθη τῇ χρήσει τοῦ αὐτοῦ οὐδὲν οὐδὲν οὐδὲν. Ἡ γεῦσις τῆς πηγῆς ταύτης εἶνε πικρά, καθόσον, βθεῖως ἀναβλύζον τὸ ὕδωρ, συμπαρασύρει καὶ μεγάλην ποσότητα θαλασσίου τοιοῦτου, ἐξ οὗ καὶ ταπεινοῦται ἡ φυσικὴ του θερμότης μέχρις 23°. Αὕτη εἶνε ἡ γνώμη τοῦ κ. Γρώμαν, ὅστις προτίθει νανέουρη καὶ ἀπομονώση τὸ ἱαματικὸν τοῦτο ὕδωρ, καὶ μετὰ χημικὴν ἀνάλυσιν νὰ κατασκευάσῃ καὶ ἄλλους λουτήρας, καὶ ἔσεται τοῦτο ἐν ἓκ τῶν πολλῶν ἔργων τὰ ἴποια θὰ ἀφήσῃ ἐν Σερίφῳ ἢ εὐεργετικὴ αὐτοῦ δρασίς.

Εἰσερχόμεθα εἰς ἄλλην στοᾶν καὶ κατοπιν ἄλλην καὶ ἄλλην, ἐν αἷς οἱ ἡμίγυμοι ἐργάται ὁμοιάζουν ὡς ὑποχθόνιοι δαίμονες, καὶ τέλος ἐπισκεπτόμεθα ἄλλην, ταύτην πρὸς τὸν Κουταλά, πρὸς τὸ βάθος τῆς ὁποίας προχωροῦντες φθάνομεν μετὰ ἐπτὰ λεπτῶν πορείαν εἰς χάσμα τι φυσικὸν τῆς γῆς, εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου ὁ ὁδηγὸς ἀνοίγει χαμηλὴν τινα θύραν δι' ἧς κατερχόμεθα ἔρποντες εἰς σπήλαιον σταλακτιτῶν ἀνακαλυφθὲν πρὸ διετίας ὑπὸ τοῦ κ. Γρώμαν καὶ ἄγνωστον πάντῃ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν σπηλαίων.

Εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ θαυμάσῃ τις τὴν λαμπρότητα τοῦ σπηλαίου τούτου, ἐν μέσῳ τῆς μυστηριώδους σιγῆς, ἣν διακόπτουσι μόνον αἱ ἐκ τῆς ὀροφῆς καταπίπτουσαι σταγόνες, ὡς ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ Fingal ἐν Σκωτίᾳ, ἀποτελοῦσαι ἀρμονίαν τινα ἐξωτικήν, εἶνε ἀδύνατον, λέγω, νὰ μὴ θαυμάσῃ τὴν ποικίλην διακόσμησιν τῆς ὀροφῆς ἣν ἐπὶ αἰῶνας ἀπετύπωσεν ἐκεῖ ἡ ἀποκρυστάλλωσις τῶν σταγόνων, προπάντων δὲ τὸ ὁμαλὸν ἐπίσης κεκρυσταλλωμένον δάπεδον, πλημμυρούμενον ὕδατος ὑπὸ τὸν λεπτὸν αὐτοῦ κρυστάλλον, ἀνένδοτον καὶ εἰς μεγαλύτερον βάρος. Πέρις τοῦ δαπέδου ἡ ἤλεκτροικὴ τοῦ ἀλουμινίου λάμψις ἀντανακλάται, ὡς ἐν τινι μυθῷδε γώσῳ, ἐπὶ ὑδατίνης ζώνης ἰσοπέδου πρὸς τὴν λοιπὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους, τὸ ὅποιον τελευτᾷ πρὸς τὸ ὕδωρ οἰοεὶ διὰ κεντητῆς ἄκρας, ἣν νομίζει ὅτι ἐφιλοτέχνησεν ἀριστοτέλης τις τῆς γλυπτικῆς. Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερόν τι χαρακτηριστικὸν τὸ Σπήλαιον τοῦ Γρώμαν, * ὅτι ἐν τινι γωνίᾳ αὐτοῦ ὑπάρχει τράπεζα ἐκ σταλακτίτου καὶ ἐπ' αὐτῆς φύρδην μίγδην

* ΣΗΜ. Νομίζω δίκαιον νὰ εἰσέλθῃ τὸ σπήλαιον τοῦτο εἰς τὴν ἱστορίαν ὡς Σπήλαιον τοῦ Gromann, καθὼς καὶ ἄλλα σπήλαια ἐν Εὐρώπῃ ἔλαβον τὴν ὀνομασίαν τῶν ἐξ ἀνδρῶν, ὧν ὁ βίος ἐσχετίσθη πρὸς αὐτά. Τοιοῦτο εἶνε καὶ τὸ κατωτέρω τοῦ Baumann, ὀνομασθὲν οὕτω ἐκ τοῦ μεταλλουργοῦ τούτου, ὅστις πρῶτος εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ καὶ περιπλανηθεὶς ἐπὶ δύο ἡμεροῦνκτια ἐξῆλθε τέλος, ἀλλὰ ἐκ τοῦ φόβου καὶ τῶν κακουχιῶν ἀπέθανεν.

ἀγγεῖα πηλίνα καὶ παροφίδες καὶ τέφρα καὶ ὅσα ζῶων, ὧν τινα ἀπολιθωμένα, καὶ λύγνοι τοποθετημένοι ἐπὶ εἰσοχῶν ἐν τῇ ὀροφῇ καὶ δακτύλιοι μετάλλιοι ἐπὶ δακτυλοειδῶν προεξοχῶν, πάντα ταῦτα σωζόμενα καλῶς, τινὰ δὲ μόνον ὀπολιθωμένα ὡς εἰς τὸ γερμανικὸν σπήλαιον τοῦ Baumann. Ἰδοῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, παρὰ τὸ χεῖλος τῆς πέριξ ὑδατίνης ζώνης, παρατηροῦμεν κομψὸν ἀγγεῖον ἰσχυρῶς προσκεκολλημένον ἐπὶ τοῦ κρυστάλλου, ἐφ' ἧς θέσεως ἀπέθεσεν αὐτὸ ὁ τελευταῖος πίνων ἐξ αὐτοῦ ὕδωρ, τὸ ὅποιον ὄντως εἶνε θαυμάσιον τὴν γεῦσιν.

Ἦδη ἐγείρεται τὸ ζήτημα εἰς ἄν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ταῦτα εἶνε ἴχνη θυσίας καὶ ἂν πρέπει νὰ ὀνομάσωμεν τὴν γωνίαν ταύτην «θυσιαστήριον», καθὼς τοιοῦτον ὀνομάσθη καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ σπηλαίου τῆς Ἀντιπάρου, ἐν ᾧ ἐώρτασε κατὰ τὸ 1633 τὰ Χριστούγεννα ὁ Μικρήσιος Mointel μετὰ τῶν πεντακοσίων συνοδοιπόρων του, ἢ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ταῦτα εἶνε λείψανα ἐστιάσεως κακούργων ἢ καταδικωμένων (πιθανῶς ἐξορίστων), οἵτινες εὗρισκον ἐκεῖ ἀσφαλίστατον κρησφύγετον. Κατ' ἐμὴ ἡ τελευταία αὕτη γνώμη εἶνε ἡ πιθανωτέρα ἀφοῦ καὶ τὸ περιφρούρον σπήλαιον τοῦ Prole ἐν Μεγ. Βρετανίᾳ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐχρησίμευσεν ὡς θαυμάσιον ἀλλὰ φοβερὸν διαμονητήριον τοῦ ἄνω διαβόητου ληστοῦ, ὅστις μάλιστα, λέγουσιν, τὸ ἐθεώρει ὡς ἐνόλησιν νὰ ἐξέρχεται βιαζόμενος ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ κακούργεῖν. Τόσον ἄνετος καὶ τόσον τερπνὸς ἦτον ὁ βίος τοῦ Prole καὶ τῆς συμμορίας του ἐν τῷ ὑποχθονίῳ ἐκεῖνῳ τόπῳ. Δὲν γράφει ὁμοῦ ἡ ἱστορία εἰς οὗτος ἐπασχεν ἀπὸ ρευματισμοῦς ἢ εἰς τὸ θηρίον τοῦτο ἦτον ἀπρόσβλητον ἀπὸ πᾶσαν νόσον καὶ ἀπὸ πᾶσαν μαλακίαν.

Ἰδοῦ, φίλτατε κύριε Σκόκε, ὅτι δύναται καὶ ἐκ Σερίφου καλὸν εἶναι, καὶ μάλιστα καλὸν κατὰ πολὺ προτιμώτερον τῶν πυροτεχνημάτων τῆς Πλατείας τοῦ Συντάγματος, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐσπέραν τινα, ὡς ἐθυμῆσαι, ὅταν ἐν κύκλῳ φίλων ἐξέφρασα τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐκδράμω μέχρι Σερίφου, οἱ πάντες ἀνεκάγχασαν διὰ τὴν ἀφ' ἧς ἀπόφασίν μου, ἐκτός σου καὶ μόνου, ὅστις καὶ ἐπεδοκίμασεν πανηγυρικῶς τὴν ἰδέαν μου, σκεφθεὶς ἴσως ἐν σεαυτῷ, ὅτι ἡ ἐκδρομὴ μου αὕτη δὲν ἤθελεν ἀποβῆ πάντῃ ἀκαρπὸς διὰ τὸ Ἡμερολόγιόν σου, διὰ τὸ ὅποιον αἰώνως μεριμνᾷς ὡς οἱ Κινέζοι διὰ τὸν πλοκαμὸν των.

Ἦδη τὸ ἱστορικὸν Πανελλήνιον μεταφέρει ἡμᾶς εἰς Σύρον διασχίζον θαλασσοχαρῆς τὰ ὑγρά κέλευθα τοῦ Αἰγαίου καὶ καταλείπον ὀπισθὲν του τὰς ὀροσολούστους ἄκτας τῆς Σερίφου, ἐν αἷς τὰ κύματα ποτε ἐξέβρασαν ἐν κίστῃ τὸν μυθικὸν Περασέα μὲ τὴν ποιητικὴν Δανάην. ἦτις τίς οἶδεν, οἷς στιγμῶς τραγικῶς διῆλθεν

ἐν τῇ ξηρᾷ ταύτῃ νήσῳ ὑπὸ τὴν βιβαίαν καὶ τυραννικὴν προστασίαν τοῦ Πολυδέκτου.

Καθήμενος ἐπὶ τῆς πρύμνης καὶ ἔχων ἐστραμμένα τὰ βλέμματα πρὸς τὴν ἀφρώδη ἀκτὴν, ἐφανταζομένη τὴν ἀτυχὴ ταύτην βασιλοπούλαν ἐπὶ τινος ἀπορωῶγος βράχου με λελυμένην τὴν κόμην καὶ με περιλυπὸν τὴν μορφὴν, ἀναζητοῦσαν ἐπὶ τοῦ πελάγους μετὰ δακρῦδρεκτα βλέμματά της τὸ προσφιλὲς πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἐπαναφέρει εἰς τοὺς κόλπους της τὸν περιπετειώδη υἱὸν της.

Μετ' ὀλίγον ἡ μυθικὴ νῆσος ἐξηφανίζετο ὡς φασματώδης σκιά εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀρίζοντος καὶ συγχρόνως διελύετο ἡ γλυκεῖα ὄπτασις, εἰς ἣν με ἐβύθισεν ἡ γοητεία τῶν μεμαχρυσμένων ἐκείνων χρόνων.

ΑΓΙΣ ΠΥΡΡΟΣ

ἘΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ ΟΔΙΑ καὶ χέρια ἀκίνητα, νεκρὴ ποῦ ζοῦσε ἀκόμα
τὴν ρίψανε κατὰ μεσοῦς τῆς ἐκκλησίας με πίστι.

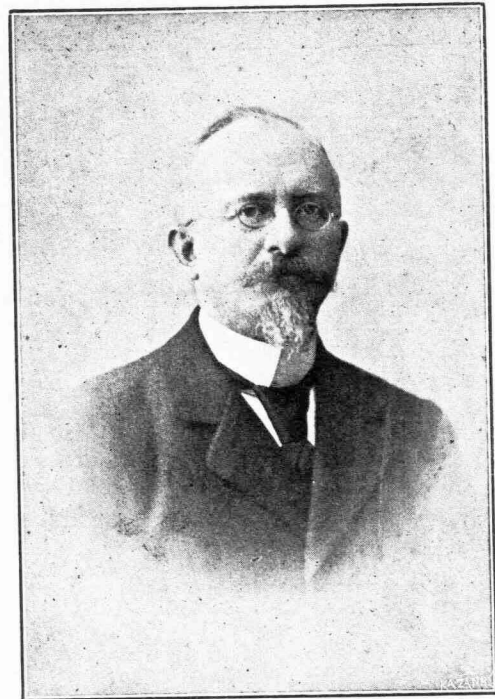
Ἰμέρες καὶ νύχτες νηστικὴ ἔς τὴ προσευχὴ ξεχνιέται·
τὰ πόδια πῆραν δύναμι, τὰ χέρια κουνήθηκαν.

Στ' Ἁγία μπροστὰ ὀλόχλωμη βαρεῖα μετάνοια κάνει
καὶ ὁ παπᾶς ἀκούρατος, ὅλο κ' εὐχὲς διαβάζει
ὁ ἀναγνώστης ἀντικρὺ με τῶνα του τὸ χέρι
κρατάει λαμπάδα τρίρωτη καὶ θυμιατὸ με τᾶλλο.

Καὶ τὰ βιβλία τὰ ἱερὰ ποῦ ὅλο γι' ἀγάπη λένε
κι' ὁ ἀναγνώστης τὰ βαστᾷ ὀλάνοικτα μπροστὰ του
τὴν ἴμαθον ὅλους ν' ἀγαπᾷ με θεϊκὴ ἀγάπη.

Μὰ τώρα ἴμπρός ἔς τὴν ἄρρωστη με τὴ χλωμὴ θεωρία της
ποῦ κουρασμένη, μυστικά, τοῦ στρέφει τὴ ματιὰ της,
ἐανοίγει δρόμον ἄγνωστον, στοὺς κόσμους τῆς ἀγάπης.

ΦΑΚ.

ΑΙΜΥΛΙΟΣ ΓΡΩΜΑΝΝ

ΚΙΡΚΗ

IKEN ἤδη ἀποναρκωθῆ ἀπὸ μέθην. ὄχι ἀπὸ τὴν βραχεῖαν μέθην τὴν ἐκ τοῦ οἴνου, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἄλλην τὴν διαρκῆ, τὴν πολὺ φοβερωτέραν, ἀπὸ τὴν μέθην τὴν ἐκνευρίζουσαν, τὴν παραλύουσαν, τὴν ἐξουδενούσαν. Εἶχε φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, καθ' ὃ ἑσωτερικὸς τοῦ ἀνθρώπου κόσμος ἀρχίζει ν' ἀποσυντίθεται, νὰ καταρρέῃ εἰς συντρίμματα, ὅπου μία ἀχνὺς σκεπάζει τὴν διάνοιαν καὶ τὴν σκοτίζει, δεσμεύει τὰς ψυχικὰς δυνάμεις ὅλας καὶ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον δοῦλον τοῦ περιβάλλοντος, ἀνίκανον νὰ συλλάβῃ μίαν ἰδέαν ἐντὸς αὐτοῦ, αὐτόματον τὸ ὅποῖον κινεῖ κατὰ βούλησιν μία δύναμις, εἰς ἣν δὲν ἰσχύει ν' ἀντιστῆ καὶ εἰς τὴν ὁποῖαν ὑπακούει μὲ τὴν τυφλὴν ἀπάθειαν μηχανῆς, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ μὲ τὴν ἀνέκφραστον χαρὰν διψασμένου μεθύσου, εἰς τὸν ὅποῖον δεικνύουν ποτήριον χρυσίζοντος οἴνου. . . .

Ἦτο μία δύναμις μαγικῆ, δύναμις Κίρκης γοητευτικῆς, ὀλεθρίας. . . εἰς ἣν ὑπήκουε μὲ φρικιάσεις χαρᾶς δαιμονιώδους, ὑπερανθρώπου. . . .

Κλοῖδες μαγικῆς, ὃ κλοῖδες τῆς ἀγάπης. . . .

Ἀγάπης σατανικῆς. . . .

Εἶχεν ἐνίοτε καὶ φωτεινὰ διαλείμματα, ἀφυπνίσεις συντόμου, ὅποτε ἀνεπὸλει μὲ πόνον τὴν θέσιν του ἐκείνην, τὴν πρὸ τῆς ἠθικῆς του ἐξουδενώσεως. . . .

*

Ἄποια διαφορὰ! χάσμα μέγα, ὀλόκληρος ἄβυσσος τὸν χωρίζει ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀπὸ τῆς καταστάσεως τῆς

ρωστικῆς, τῆς ζωογόνου, τῆς ἡρέμου, τῆς ἀκυμάντου, τῆς ἄνευ ψυχροθόρων ὀνειρώων. . . .

Δὲν ἐγνώριζεν ἀκόμη καὶ ἦτο εὐτυχῆς. Νεανίας ἄδολος, πλήρης σωματικῆς υγείας καὶ ρώμης ἠθικῆς, μόνην εὐτυχίαν του εἶχε τὴν ἐργασίαν, τὴν εἰς τὸ καθῆκον προσήλωσιν. Καὶ ἦτο ὑπόδειγμα τιμῆς, δραστηριότητος, τάξεως. Εἰς τοὺς συναδέλφους καὶ συνεργάτας ἐνέπνεεν ἐκτίμησιν, θαυμασμόν ἢ φθόνον. . . . Εἰς φίλικούς κύκλους ἐπρώτευσεν. Τὴν φιλίαν του ἐξήτει ἕκαστος· καὶ τὸν ἐθώπευον καὶ τὸν ἐτίμων.

Καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἔρωτα ἐφαίνετο ἀδιάφορος, ὅτε, αἰφνης, συνηντήθη μ' ἐκείνην . . . τὴν Κίρκην . . .

Οἱ περιπατηταὶ τὴν ἐνθυμοῦνται, ἀλλὰ δὲν ἐγνώσθη τίς τὴν ὠνόμασεν οὕτω.

Ἦτο ἀνοίξεως ἡμέρα ὅτε τὸ πρῶτον τὴν εἶδε.

"Ὅλα τριγύρω ἐμειδίω, ἐψιθύριζον, ἐψαλλον. "Ἦστραπτον ἐδὼ κι' ἐκεῖ τῶν λιμνῶν τὰ νερά' ἐν αἴσθημα γαλήνιον, φωτεινόν, συνήρπαζε τὴν ψυχὴν . . .

Τότε τὴν εἶδε διὰ πρῶτην φοράν.

Ἀνάστημα θεᾶς, κόμη εἰς ἐβενώδεας βοστρύχους, ὀρθαλμοὶ μαγίστης μελανόφαιοι, μὲ πρασινωπάς ἀποχρώσεις, μακροὶ δὲ ὡς οἱ τῶν Αἰγυπτιακῶν θεοτήτων, δειλοὶ ἐνίστε κι' ἐξακοντίζοντες ἀστραπᾶς ἔστιν ὅτε.

Ἐκεῖνος ἐπλησίασεν, ἐμαγεύθη . . .

Ἡ Κίρκη ἀνέγνωσεν εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του καὶ τοῦ ἐξηκόντισεν ἐν βλέμμα. . . ἐκ τῶν βλεμμάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια συγκλονίζουσι, τὰ ὅποια ἀνατρέπουσιν μίαν ὑπαρξίν, . .

Καὶ ἡ ὑποδούλωσις ἐγένετο τελεία.

Ἐβλέποντο καθ' ἐκάστην. Ἐκεῖνος, ὡς διψῶσα ἔλαφος, τὴν ἠκολούθει καὶ ἡ δίψα, ἀντὶ τὴν κατευνάσσεται, ἐπεταίετο.

Τὴν ὑπέθαλλον οἱ τρόποι καὶ τῆς μαγίστης τὸ βλέμμα. . .

Καὶ ἡ τάξις ἢ παραδειγματικὴ ἐγαλαροῦτο ἄληθμονοῦντο αἱ ἐξῆς αἱ πολυχρόνιοι, ἐξερριζώνοντο, ἐποδοπατοῦντο. . .

Ὁ ἄνθρωπος μετεβάλλετο ἄρδην!

Τὸ μαρτύριον παρεταίετο, ὅτε — ἰδιοτροπία Κίρκης — ὡσάν νὰ ἐκάμνηται ἐκείνη αἰφνης, ὡσάν νὰ συνεπένοσε . . . καὶ τότε, ἐξαλλος αὐτός, τῆ ἐξωμολογήθη μὲ γλῶσσαν πυ-

ρίνην! Ἐξερριζώσε τὰ σπλάγγνα του καὶ τῆ τὰ παρουσίασεν ἀσπαίροντα, πληγωμένα εἰς τὴν τρέμουσαν παλάμη του. . . .

Καὶ εἰς μίαν στιγμὴν φρενίτιδος, ἐξάψως ὑπερτάτης, ἠνώθησαν.

*

Τὸ ἐπίβουλον χάσμα ἠπλώθη περὶ αὐτὸν, ἡ μαγικὴ ἄλυσσις συνεσφίγγθη. Ἐκεῖνη, ἡ Κίρκη, μεγαλοπρεπῆς ὡς θεᾶ, τὸν ἔχει διαρκῶς ὑπὸ τὸ βλέμμα τῆς· καὶ τὸ ὕφιστατ' ἐκεῖνος μὲ τὴν ἀγαλλίασιν παράφρονος. . .

Εἶν' εὐτυχῆς, πλέων εἰς ὠκεανὸν ἐξουδενώσεως. . .

— Θέλω! λέγει ἡ Κίρκη.

— Ὅ,τι θέλεις, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος.

Ἡ Κίρκη ἔχει ὀρέξεις καταστρεπτικᾶς, ὀρέξεις λυκαίνης! ἔχει δίψαν διαρκῆ, ἀκίβητον. . .

Καὶ ὑπὸ τὴν μαγγανείαν τῶν σατανικῶν τῆς βλεμμάτων, σέρτετ' ἐκεῖνος ἄνευ θελήσεως ἰδίας, ῥάκος ἐλεεινόν, ἀνεμώλιον. . .

Καὶ τρέχει τὸν κατήφορον μὲ χαρὰν ἐξαλλον. . .

Εὐλαβῶς ἐκτελοῦνται αἱ τερατώδεις ἰδιοτροπία τῆς Κίρκης.

Καὶ τὸ καθῆκον ὀλονὲν λησμονεῖται καὶ ἡ ἄβυσσος μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐγγίζει.

Εἰς τα σπάνια φωτεινὰ διαλείμματα, ἐργάζεται πυρετωδῶς. Εἰς τὸν κατήφορον, ὡς ἐξ ἐνοστίτου, κρατεῖται ἀπὸ προστυχάνοντας θάμνους, ἀπὸ ἀσθενῆ ξηρόχορτα. . . Ἐργάζεται μὲ τινὰ μανίαν καὶ οἱ συνάδελφοι ἀναγνωρίζουσι τότε τὸν συνεργάτην τῶν παλαιῶν ἡμερῶν, τὸν ἀκάματον, τὸν τίμιον. Ἄλλα τὰ φωτεινὰ διαλείμματα εἶνε σπάνια καὶ σύντομα, ὁ δὲ φθόνος αἰσθανόμενος τὴν προσεγγίαν πτώσιν τοῦ δούλου, προβάλλει τὸ ὄχρον πρόσωπόν του, ἐτοιμαζόμενος ν' ἀνακαγγάσῃ. Αἱ γεῖρες τοῦ θύματος ἐξαθενοῦν ὀσημέραι. Οἱ θάμνοι καὶ τὰ ξηρόχορτα — ἐλπίδες φροῦδα! — δὲν τὸν κρατοῦν πλέον. . .

*

Δὲν ἐπάσχε μόνον ἠθικὴν, ἀλλὰ καὶ σωματικὴν κάρωσιν, ὡς κατόπιον κοπώσεως ὑπερτάτης. Καὶ ἦσαν σχεδὸν ἡδονί-

καὶ αἱ στιγμὰὶ αὐταί. Μίαν πρῶϊαν ἦτο μόνος καὶ ἐν στιγμῇ διανοητικῆς προσηλώσεως εἰς τ' ἀντικείμενα ἐκεῖνα, ὅπου ἦσαν ἡ ἀφορμὴ εὐδαιμονίας συγχρόνως καὶ μαρτυρίου, ὡσάν ν' ἀπεκοιμήθη καὶ ὡσάν νὰ ἠγοιγόθησαν πρὸ τῶν ἐκπλήκτων ὀμμάτων του ὀρίζοντες νέοι, μαγικοί, εἰς αὐτὸν ἄγνωστοι ἕως τότε. Καὶ παρήλασε πρὸ αὐτοῦ, ὡς ἐν καλειδοσκοπίῳ, κόσμος ὀλόκληρος, φανταστικός... Θάλασσα μαγικὴ κατάλευκος, ἀσάλευτος ὡσάν ἀπὸ μάρμαρον, ἠπλοῦτο εἰς ἀπέραντον διάστημα καὶ αὐτὸς, ἐπιβαίνων μικροῦ μονοξύλου, ἔτρεχε, μὲ ταχύτητα πτηνοῦ, ἐπὶ τῆς ἀκυμάντου ἐπιφανείας, ὡσάν δύναμις ὑπερφυσικὴ νὰ ὤθει τὸ ἀκάτιον... Αἴφνης ἦ λεία ἐπιφάνεια ἐρρυτιδοῦτο... μίᾳ στιγμῇ ἀκόμη καὶ μετεβάλλετο εἰς κύματ' ἀφρισμένα, ὀργίλα, ὀρμητικὰ, ὑπερύψηλα καὶ τὸ ἀκάτιον ἀνετρέπετο, ἐσφενδονίζετ' ὡς πτερὸν εἰς ἄξενον παραλίαν, αὐτὸς δέ, ναυαγὸς οἰκτρὸς, ἐκυλίετο ἐπὶ τῆς ἄμμου ἐξησθενημένος, ἐνῶ ἡ σκηνὴ μετεβάλλετο... Καὶ τοῦ ἐφαίνετο τώρα ὡς νὰ εἰσῆρχετο ἐντὸς δάσους καταπύκνου, ζοφεροῦ, μυστηριώδους, μὲ γιγάντεια δένδρα, μὲ καυμίαν, οὐδὲ τὴν ἐλαγίστην, ἀκτίνα φωτός... Καὶ ἐνῶ ἐβάδιζε μὲ ἀγωνίαν, ζητῶν διεξοδὸν, ὁ λαβύρινθος δὲν μετεβάλλετο, εἰς τὸν αὐτὸν δὲ κύκλον συστρεφόμενος ἀπέλπις καὶ πίπτων ἀπὸ κόπωσης, ἐπειράτο νὰ κραυγᾶσῃ καὶ ἀφυπνίζετο ἐντρομος καὶ περιρρυτος ἀπὸ ἰδρωτᾶ...
*

Εἶχε φθάσῃ εἰς τὸ ἀπροχώρητον.

Τὰ πάντα εἶχον παραδοθῆ, θυσιασθῆ, εἰς τὴν ἀπληστίαν τῆς Κίρκης, τῆς ὁποίας ἡ δίψα ἦτο ἀναλλοιώτως ἀκμαία!

— Θέλω! ἔλεγεν ἡ Κίρκη.

— Οἶκτον! ἐπιθύριζε τὸ θῦμα' τίποτε δὲν ἀπέμεινε πλέον...

— Μένω ἐγώ!

Καὶ τὸ ἀπὸνον βλέμμα τοῦ θύματος ἐξωγογήθη.

— Ναί, ἐπιθύρισε' πρόσταξε!

Ἐκεῖνη διετύπωσε τὴν θέλησίν της, θέλησιν Ἀρπυίας!

— Μόνον ἡ τιμὴ μένει ἀκόμη' εἶπεν ἐκεῖνος.

— Τὴν θέλω, ἂν μ' ἀγαπᾶς...

Καὶ τὸν περιεπτύχθη παράφορος μὲ σκιρτήματα πάθους ἀγρίου!

Πρὸς στιγμὴν, ὡς νὰ ἤθελε ν' ἀποτινάξῃ τὴν νάρκην, ἤτις τοῦ ἐδέσμευε τὴν ἀσθενῆ διάνοιαν, ὡσάν, πρὸς στιγμὴν, ν' ἀνένηψεν ἐκ τῆς μέθης, ὡσάν νὰ διέκρινε τὴν ἀνταύγειαν φωτὸς σωτηρίου...

— Τὴν τιμὴν, ἄφησέ μου τὴν τιμὴν. Εἶπεν ἰκετεύων.

Ψυχρά, παγετώδης τὸν ἠτένισε.

Ἐκεῖνος ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν ἀνίσχυρος.

Ἡ Κίρκη ἔκυψε καὶ τοῦ ἐθέρμανε τὸ πρόσωπον μὲ τὴν πνοὴν της, τὴν ἀποπνεύσαν μῦρα καὶ δηλητήριον...

— Ἄλλα τότε φροντίζω ἐγὼ μόνη' ἔχω τὸν τρόπον' δὲν τὸν γνωρίζεις; Εἰς ἐν νεῦμά μου μόνον...

Τοῦ ἐπιθύρισε μὲ τὴν μαγευτικῶς γλυκεῖαν φωνὴν της.

Ἐκεῖνος ἔπεσεν ἐξουθενημένος, ἐνῶ ἐκεῖνη ἀπεσύρετο βεβαία περὶ τῆς νίκης της.

*

Δὲν ἐσκέπτετο πλέον' ἐφέρετο πρὸς τὸ χάος μὲ κλειστοὺς ὀφθαλμούς. Ἐποδοπάτησε τὴν τιμὴν ἐπανειλημμένως. Θρασυνόμηνος βαθμηδόν, ἀπέφευγε πᾶσαν προσύλαξιν. Καὶ ἡ ὀλεθρία στιγμὴ δὲν ἐβράδυνε νὰ φθάσῃ... Στιγμὴ, καθ' ἣν ἡ Ἀρχὴ ἐγνώρισε φανερά καὶ τὴν πρᾶξιν καὶ τὸν ἔνοχον...

Τὸ σκάνδαλον ἦτο μέγα, ἀνήκουστον. Ὁ Α...κατηγορεῖτο ἐπὶ ὑπεξαίρεσει χρημάτων τοῦ Δημοσίου!

Καὶ ἡ κατηγορία ἀπεδείχθη!

Οἱ φίλοι ἔφριξαν' οἱ ἔθροισι ἐσπίρτησαν ἐξ ἀγαλλιᾶσεως.

— Ἐκεῖ καὶ αὐτὸς! ὁ τίμιος! ὁ ἀνεπίληπτος!

Ὁ δράστης ἐκρύπτετο καὶ ἡ ἐξουσία, ἀμείλικτος, ἀπαθής, ἐξέβιασε τὸ ἄστυλόν του. Τῇ ἐχρειάζετο ὁ ἔνοχος πρὸς ἰκανοποίησιν τῆς ὑβρισθείσης δικαιοσύνης.

Καὶ τὸν εὔρε τὸν ἔνοχον εἰς τὸν κοιτῶνά του... ἐπὶ τῆς κλίνης του... μὲ μίαν σφαῖραν εἰς τὸ κρανίον καὶ μὲ κἀκεῖ ὡσάν μειδιᾶμα ἐπὶ τῶν ὠχρῶν του χειλέων.

*

Ἡ δὲ Κίρκη;

Τίς δὲν τὴν εἶδε; τίς δὲν τὴν βλέπει; Μὲ ἀνάστημα

Θεός, με τους εβενώδεις βροστύχους, γαλακτώδης έντος των μαύρων της πέπλων, με τὸ βλέμμα δειλὸν ένίστε, ἀλλ' ἔξακοντίζον αστραπῆς ἔστιν ὅτε, ἀπαθῆς περιέρχεται . . .

Ὡσάν νά ζητῆ κάποιον.

Ἀθῆναι, 1ῆ Μαΐου 1898.

Π. Α. ΔΕΙΩΤΗΣ

ἜΣ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ

Ὅπου ἐγὼ σ' ἰδῶ νά χαίρεσαι,
Τὴν ἀνέκφραστη χαρά σου
Δὲ φθονῶ, δὲ συμμερίζομαι,
Μά θρηνῶ τὴν εὐτυχία σου.
Βλέπει ὁ νοῦς μου δυστυχήματα
Ὅπου βρίσκεις τὴ χαρά.

Ἀκούω κλάψεις, βλέπω μνήματα
Ἀνοιγμένα ἄλόγουά σου,
Ἀκούω κρότο, ἀκούω πατήματα
Ποῦ συντρέθουν τὴν καρδιά σου.
Ἐδῶ βλέπω τὸν πατέρα σου,
Τὰ παιδιὰ σου ἐκατ' ἑκρά.

Κι' ὅπου ἰδῶ νά κλαῖς ἀδιάκοπα,
Δὲ γελῶ, δὲ σὲ γλευιάζω.
Ταπεινὰ γέρω τὸ μέτωπο
Εἰς ἐσὲ καὶ σὲ θαυμάζω,
Καὶ με βλέμματα δακρυόβρυχτα
Σὲ λατρεύω, σὲ πονῶ.

Σὲ θωρῶ μεσ' ἴσ τὰ μαρτύρια σου
Ποῦ θεῖα λάμψη σὲ στολίζει,
Καὶ τὸ δάκρυ σου ποῦ γίνεται
Μεσ' ἴσ τὴ γῆ θωρῶ ν' ἀνθίζῃ.
Σὲ θωρῶ πὼς εἰσαι ἀθάνατος
Κρεμασμένος ἴσ τὸ σταυρό.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΔΥΟ ΒΛΕΜΜΑΤΑ

ἮΝ εἶδα ἐδῶ κι' ἔξη χρόνια—σύνπτωσις—ἴσ τὴν ἴδια θεοὶ καὶ τὴν ἴδια σά σήμερα μέρα.
Ἦταν τότε κοπελλοῦλα ὡς δῶδεκα χρόνων. Ταπεινὴ, φρόνιμη, μ' ἕνα φορεματάκι γαλάζιο, με τὴν ἀφθονὴ κόμη της λυμένη, ἐκράταγε ἴσ τὸ μικρὸ της χεράκι ἕνα μπουκέτο ἀπὸ ναρχαρίταις κι' ἀνεμώναις πολὺχρωμαῖς, ἐνῶ με τ' ἄλλο ἔπαιζε ἀφηρημένα με τὸ χρυσὸ σταυρό, ποῦ ἐκρεμότανε ἴσ τὸν ἀφράτο λαιμό της.

Ἐκαθότανε ἴσ ἕναν πέτρινο κανοπέ δίπλα με τὴ μάνα της, ποῦ τὴν κρυφοκύτταζε καὶ τὴν καμάρωνε, ποῖος ξεύρει; πόσαις εὐτυχίαις βάζοντας ἴσ τὸ νοῦ της γιὰ τῆς κόρης της τὸ μέλλον.

Τὸ βλέμμα της μικρῆς ἐπλονότανε χωρὶς σκοπὸ ἴσ τὸν καταπράσινο κάμπο, καὶ πότε ἐσταματοῦσε ἴσ ταις ἀνθισμέναις ἀμυγδαλιάς, ποῦ σὸν σουπούλα ἐπέφτανε τὰ ἀνθία των, πότε τὸ σήκωνε ψηλὰ κι' ἀκούθαγε τὰ ταξειδιάρικα πουλιά. Γλυκὸ, παιδικίστο χαμογέλιο πλανώτανε εἰς τὸ μικρὸ της στοματάκι, ποῦ ἀνέβαινε ἀπὸ τὴ γαλήνη της παρθενικῆς της καρδιάς.

Ἦ εὐτυχισμένη κοπέλλα ἦταν ἀθάα καὶ ἀγνή, σὸν τὴν ἄψυχο φύσι ποῦ τὴν ἐπερίβαλλε καὶ γιὰ τοῦ κόσμου ταις μοχθηρίαις δὲν εἶχε τὴν παραμικρὴ ἰδέα, καὶ γιὰ τοὺς κινδύνους καὶ ταις συμφοραῖς, ποῦ ἐκυκλώνανε τὸ μέλλον της, οὔτε ἀπλὴ ὑπόψια δὲν εἶχε.

Ἐπέρασα ἀπὸ ἔμπροστά της κι' ἐκείνη τὴ στιγμή της ἔπεσαν ἀπὸ τὸ χερί τὰ ἀνθία τοῦ ἀγροῦ. Τὰ σήκωσα καὶ τῆς τὰ ἔδωκα καὶ τῆς ἐγάδεψα τὸ βελουδένιο μαγούλακι της.

Ἔνα εὐχαριστῶ ἄντροπαλὰ μοῦ εἶπε, ἐκοκκίνησε καὶ μ' ἐκύτταξε με τὰ μεγάλα κάστανά της μάτια. Ἐκεῖνο τὸ παρθενικὸ βλέμμα, τὸ ἄδολο καὶ γλυκύτατο, ποῦ ἐκλείει τὴν ἀθωότητα καὶ τὴ χαρά, ποῦ ἐσκόρπαγε τὴν εὐτυχία καὶ τὴ γαλήνη, σὸν νά ἐχύθηκε δροσιά ἴσ τὴν καρδιά μου καὶ δίχως

ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ

Α'.

ὅταν ἔχη νὰ κάμη μὲ μικρούς.

νὰ θέλω ἐλάφρῳσα ἀπὸ τὴ μελαγχολία ποῦ μ' ἐπλάκωνε, κι' ἢ κουρασμένη ἀπ' τὰ βάσανα ψυχῆ μου ἐπέταξε 'ς τὰ στρώματα τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀδύτης χαρᾶς!

'Απὸ τὴ στιγμή ἐκείνη σὲ κάθε τρικυμία τῆς ζωῆς μου, σὲ κάθε πληγὴ τῆς κακῆς μου τύχης, ἔφερνα 'ς τὴ μνήμη τὸ βλέμμα τῆς μικροῦλας κι' αἰσθανόμουν ἀνακούφισι κι' ἀντλοῦσα κουράγιο καὶ παρηγόριά!

Κι' ἔπειτα ἀπὸ ἔξη χρόνια ἀπάντησα τὴν κόρη 'ς τὴν ἴδια θέσι, ὄχι ὅμως μὲ τὴ μάνα της, ἀλλὰ μὲ ἄλλαις ἀγνωσταῖς σ' ἐμὲ γυναῖκες.

Τὴν ἐγνώρισα.

Δὲν ἦταν πεῖδ κοπέλλα μικρῆ, ἀλλὰ σωστὴ γυναῖκα.

'Εφοροῦσε ἕνα φόρεμα κόκκινο σὰν τὴ φωτιά, καὶ κοντό, ποῦ ἐφαινότανε τὰ κίτρινα γοβάκια της τὰ μαλλιά της ἦταν ἄσμενα κτενισμένα καὶ κοκκινάδι ἀφθονο ἐσκέπαζε τὸ φυσικὸ χρῶμα τοῦ προσώπου της.

Ἡ ΡΩΜΕΪΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Β'.

ὅταν ἔχη νὰ κάμη μὲ μεγάλους.

'Εφλυαροῦσε μὲ τὴν παρέα της, ἔκανε ἀδιάκοπαις χειρονομίαις καὶ γέλια τρελλὰ ἐσυνωδεῖανε κάθε της λέξι.

'Επέρσα ἀπὸ 'μπροστά της καὶ μ' ἐκύτταξε. 'Αλλὰ τὴ βλέμμα ἦταν ἐκεῖνο; βλέμμα, ποῦ μ' ἔκαμε νὰ στρέψω 'ς ἄλλη μεριά τὰ μάτια. Φαίνεται πῶς μ' ἐγνώρισε καὶ μ' ἐθυμήθηκε, γιατί ἐξακολουθοῦσε νὰ μὲ κυττάζῃ μὲ τὸ αἰσχρὸ καὶ ἀδιάντροπο βλέμμα της, σὰν νὰ ἐγύρευε νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχή μου.

— Αἶ; μὴ λέγει γελῶντας ὁ φίλος μου, πῶς, σὲ γνωρίζει;

— "Ὅχι . . . ποία εἶνε;

— Μπᾶ! τὴ Στέλλα δὲν γνωρίζεις;

— Μὰ ὄχι σοῦ λέω!

— Εἶνε λοιπὸν . . . τῆς ἡμέρας . . . καταλαβαίνεις!

Στρέφοντας πρὸς τὸ μέρος της μοῦ εἶπε ὁ φίλος μου καὶ τὴν ἔχαιρέτησε.

Δέν εἶπα ἄλλη λέξι, παρά σκεπτικός ἐτράθηξα τὸ δρόμο
μου.

Ἄπο ἐκείνη τῆ στιγμή ἐλκισμόνησα τῆ γυναῖκα, ἀλλὰ ἐφύ-
λαξα 'ς τὸ νοῦ καὶ τῆ καρδιά τὴν κοπέλλα.

ΑΝΔΡΕΑΣ Α. ΔΒΟΥΡΗΣ

ΤΟ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙ

ΣΤΗΝ ἄκρη τοῦ χωριοῦ ἓνα κυπαρίσσι
Μὲ τὸ λιγνὸ κι' ἐλάχιστο κορμί του
Ὅλο τραβάει τοῦ ψήλου κ' ἡ κορφή του
Σὲ λίγο στὰ οὐράνια θ' ἀκουμπήσῃ.

*

Ὅλα τὰ δένδρα γύρω θαμπωμένα
Μὲ φθόνο τὸ θεώρατο κυττοῦνε
Καὶ τὰ πουλιὰ νὰ φθάσουν δὲν τολμοῦνε
Στὰ πῶ ψηλὰ κλαδιὰ τὰ στοιχειωμένα.

*

Ὁ Ἥλιος χαρωπὸς τὸ χαιρετᾷ
Κι' ὁ Αὐγερινὸς τὸ σέβασμὸ τοῦ φέρνει,
Μὰ τὴν κορφή του αὐτὸ στῆ γῆ μᾶς γέρνει
Καὶ μὲ καυμὸ καὶ πόθο τὴν κυττάει.

*

— Ὅση εὐτυχία κι' ἂν μου εἶποῦν πῶς εἶνε
Μέσ' τὸ βαθύ μυστήριον τ' ἄλλου κόσμου,
Ἐδῶ στῆ γῆ μας μένει ὁ λογισμὸς μου,
Ἐδῶ καὶ σὺ ψυχὴ μου αἰώνια μένει.

Ἐρ Πύργφ.

ΤΑΚΗΣ ΚΑΝΑΝΑΩΡΟΣ

ΤΟ ΕΛΑΣΤΙΚΟΝ ΤΟΠΙ

Ἦ

Ἡ ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΠΛΗΣΙΟΝ

[Δῶρα τοῖς Ἀρχιερεῦσιν]

ΤΟΥ στέλλω τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον σου,
Ἐνα τοπάκι καὶ μικρὸ κι' ἐλαστικὸ. . .
μὲ τὸν ὠραῖο τρόπο καὶ ἀσχεῖο σου
νὰ παίξῃς 'σάν τὴν γάτα μὲ τὸν ποντικὸ.

Μηχανικῶς διαβάξαι τὸ θαγγέλιόν σου
κι' ἔχεις πολὺ γερὴ σὲ τέτοια τὴν καρδιά,
Ἐχεις γλυκεῖα τὴν γλώσσα καὶ τὸ γέλιο σου . . .
μὰ 'ς τὴ ψυχὴ σου βασιλεύει ἀναποδιά!

Εἶναι τὰ πάντα δι' ἐσὲ συνθεῖα
ἀγάπην τοῦ πλησίον, φράσις τερνευτή,
φωνή, τοῦ μπαῖνο - θγαίνει μὲ εὐθύθεια
ἀπὸ τὸ ἓνα 'ς τ' ἄλλο τοῦ παππᾶ τ' αὐτί . . .

Καὶ δταν 'ς τοῦ ναοῦ τὰ παρασκήνια
τὸ « ἀγαπᾷς ἄλλῶν ! » ἀνακράζετε,
« λαμπρὰ — συμψυθρίζετε — ἐπίνοια, »
μὲ Μεφιστοφελούς χαρὰ κολήσετε.

Τοῦ σκότους συγχορεύουσι τὰ τάγματα
καὶ καχασμοὶ ἀνούονται εἰρωνικοί,
κι' ἀγάγια ἀγάγια τ' ἅγια προστάγματα
τὰ κατατρώγουν οἱ σκορπιστοὶ κι' οἱ ποντικοί.

Πλὴν φλόξ ἐξαίφνης ἀναθρώσκει ἐρυθρᾷ
'ς τὸ τιμαλφές καὶ ἅγιο ποτήριον
ὅπου θυσία κλείεται αἱματηρᾷ
διὰ τὸ ἔργον τ' ἀνθρωποσωτήριον.

Ἄλλ' ὁμοῦ σεῖς, Παππᾶ, δὲν διακρίνετε
τοῦ αἵματος τὴν φλογερὴ σταλαγματιά,
καὶ τρῶ ε, τρώγεσθε καὶ καλοπίνετε
κι' εἰς ὅλα ῥίπτετε σατανικὴ ματιὰ.

Καὶ μ' ὅλα ταῦτα κρύπτεσθ' ἐπιτήδεια
βαθειὰ ὡς ἡ χειλῶν μεσ' ἔς τὰ ῥάσα σας.
καὶ ἂν ποτὲ σᾶς πιάσωμεν αἰρινίδια,
νὰ κόψωμεν, προτείνετε, τὰ ... πράσα σας.

Τοῦ ὄχλου ἐξωρῶσατε τοὺς ὄφθαλμοὺς
καὶ ψάλλετε ἔς τὴ μῦτη του τροπάρια
μὲ τέρατα καὶ μὲ πυρίνους ποταμοὺς
καὶ δὸς του τοὺς ταύζετε χορτάρια

Γαδάρου μὲ τὸ πνεῦμα σας ὠμίλησαν,
ὁ Δανιὴλ ἤρε τὴν δρόσο μεσ' ἔς τὸ πῦρ,
ὄγκωδες ἔβητο αὐτοκατραχύλισαν
κι' εἰς τρία μέρη διηρέθη ὁ πατήρ.

Καὶ κοροιδεύετε τὸν περιούσιον,
δὲν ἐπιβλέπει τοῦ Κυρίου ὄφθαλμός,
τοῦ κάμετε πικρὸν τὸν ἐπιούσιον
μὲ πᾶμπολλ' ἄλλα, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.

Καὶ ἀνάθεμα σας- δέχεσθ' ἀναθήματα
τὸν τέντερε καὶ τὸ καζάνι τοῦ πτωχοῦ. . .
Ἄλλὰ οὐαί σας, διὰβολογεννήματα,
θὰ βρῆτε τὴ κακὴ ψυχρὴ σας ἀλλαχοῦ ...

Παππᾶ, τὸ τόπι ! καὶ μὴ δίδης προσηχὴν...
Οὐκ οἶδασιν τί λέγουσιν οἱ λέγοντες·
τρέχ' ἀμετάβλητος εἰς πᾶσαν ἐποχὴν
κι' ἀφωρισμένοι ἔστωσαν οἱ ψέγοντες.

Ἐσ' εἶσαι καὶ θὰ μένης πίντοσ' ἄγιος,
θὰ σοῦ φιλοῦν πιστοὶ τὰ ὑποπόδια·
σὲ βοήθει ὁ ἴσος καὶ ὁ πλάγιος
καὶ τ' ἄλλα τὰ χρυσόστιχτα ἐρῶδια.

Ἐσὺ, Παππᾶ, δὲν μβαίνεις ἔς τὰ σαλόνια,
τὸ μάτι ἔχεις κάτω κι' εἶσαι φρόνιμος·
παίξε τὸ τόπι, παίξε το αἰώνια
κρυφὰ γιὰ νᾶσαι πάντα χριστεπώνυμος.

Ἐπὺ, Παππᾶ, δὲν μβήκες ἔς τὰ ἐγκόσμια·
σὺ κελαιθεῖς καὶ ἔχεις ὄδεια τὴ κα:διά·
τὸ τόπι παίξε ἔντεχνα καὶ κόσμια
νὰ μὴ σὲ πέρνη ὁ καθένας μυρωδιὰ.

Σὺ τίποτε δὲν φέρεις, μόνον φέρεσαι . . .
Κι' εἶνε ὁ βίος παίγιον καὶ κι' ἀπλὴ σκηνή,
ὅπου νὰ παίξῃς, ξεῦρεις, νὰ χαίρεσαι
ὕπὸ τὸ ῥάσο μ' ἓνα τρόπον ἄγανη. . .

Ὁ κόσμος θέλει τὸν Παππᾶ ἀγνότατο
καλόν, γλυκόν κι' ἄθῳον, ὡς περισσερᾶ.
κρυφὰ παῖξ' τὸ παιγνίδι τ' ἀγνότατο·
νὰ μὴ φανοῦν καὶ κέρατα ἔς τὸ φῶς κι' οὐρά

Παιγνίδι φαίνεται ἢ εἶν' εὐχάριστο,
τελεῖται ἴσως τοῦ ὕψιστου ἢ βουλή. . .
Ἄρα σὺ πράττεεις, λέγεις, εἶναι ἄριστο
κι' ὅτι ἐκείνου ἐκτελεῖς τὴν ἐντολή !

Σύρε, κρυφὰ, εἰς σπήλαια τὸ θῦμα σου
νὰ μὴ σὲ ἰδοῦν τοῦ κόσμου τὰ κριτήρια·
παίξε κρυφὰ τὸ ἀπαιτεῖ τὸ σχῆμα σου
καὶ τῆς θρησκείας τ' ἅγια μυστήρια.

Πολλάκις γίνετ' ἓνα παραπάτημα
καὶ δολοφόνος γίνεσθ' ἔξαφνα παππᾶς,
φορεῖς τὸ ῥάσο ὁμοῦ πάντοσ' ἄτιμα·
ἐκεῖ ποῦ σ' ὀδηγεῖ ἡ φύσις σου ἢ πᾶς.

Καὶ πράττεεις παντός εἶδους κακουργήματα
ποῦ τοῦ ἀνθρώπου τ' ἀποσπέρφεται τ' αὐτί·
ἀσπαίρουν ἔς τὰς ἀγκάλας σου τὰ θύματα
κι' ὑβρίζεται ἔς τὰς χεῖρας σου ἡ ἀρετή !

Ποιεῖς καθῆκον, τὸ γνωρίζω δέσποτα,
νὰ σφίξης κάποε κι' ἀπὸ κανέν ἄρνι·
εἶσαι ποιμὴν εἰς ποιμίνα ἀδέσποτα . . .
Τράβα μαχαῖρι, Δέσποτα μου, κι' ἄς πονῆ !

Μήπως δὲν ξεῦρω, πῶς τὸ πνεῦμα τ' ἄγιον
ἀντικεῖται εἰς τοῦ παππᾶ τὸ ἐπάγγελμα,
εἰς τὸν βαρὺν τὸν ἦχον κι' εἰς τὸν πλάγιον
καὶ εἰς τῶν θαυμασιῶν σας πᾶν ἄγγελμα.

Ἐγὼ, Παππᾶ μου, ξέρω νὰ χωρίσω
τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Παππᾶ ἀπ' τὸ Χριστὸ,
κι' ἐσὲ κι' ἐκείνη ξέρω νὰ ἀλατίσω
καὶ νὰ σᾶς ἔχω γιὰ κερμῆλιο πιστό.

Ἄλλὰ τὸ πλῆθος, τί τὸ κάνεις ; . . ἐδῶ δᾶ
εὐρίσκεις, ἀθεόφοβε, ὑποστήριγμα
κι' ἐδῶ κι' ἐκεῖ ἡ κακία σου χοροπηδᾷ
καὶ τοῦ διαβόλου γίνεσαι τὸ σύριγμα.

Κι' ἐκθράζει ἡ γαστέρα σου ζιζάνια
ποικίλα, εἰς ὑπόγειον ἀνήλιον,
καὶ δι' εὐχῶν σας χορωδεῖ ἡ ἄνοια
τυφλὴ καὶ μοχθηρὰ ὑπὸ τὸν ἥλιον.

Ἄσμα σφοδρᾶς περικαλλοῦς σκηνώματος,
φειδιῶν ὑπόυλων καὶ ἀγρίων συριγμοῖ !
Κι' ἰδοῦ πλέον ῥωγμαῖ ἐπὶ τοῦ προχώματος
ποῦ βορβορώδεις ἐκχειλίζουν ποταμοὶ.

'Αλλ' ἡ πλατεῖά σας ῥίς φαίνεται' εὐφραίνεται
εἰς τῶν κατορθωμάτων τούτων τὴν ὕμνην,
καὶ εἰς βατράχων κοαζόντων ὑφαινετε
τὴν λίμνην, τοῦ πτωχοῦ μας ἔθνους τὴν τιμὴν.

Καὶ ἂν κανεῖς δι' ἔθνηκὴν ὠφελειαν
σᾶς πολεμᾶ τὴν, εἰς τὰ φαῦλα κλίσιν σας,
τὸ ῥάσο ῥίπτοντες μακρὰν μ' ἀφέλειαν
προβάλλετε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν σας.

Ἵσαν ἀτενίζεις μ' εὐσεβῆ κινήματα
τὸν οὐρανὸ καὶ φέρεις εἰς τὰ χεῖλη σου:
« Ἐπίβλεπον τὴν ἄμπελον. ! » τὰ κλίματα
τότε μετρὰς παππᾶ ἢ τὸ σταυρὸν σου;

Τὴν φύτευε λοιπὸν γὰρ τὸ βαρέλι σου
Τοὺς θλόους νὰ τεντώνης τῆς κοιλίας σου, ! . .
Εἶναι λοιπὸν ἐκεῖνος τὸ κοπέλι σου
Κι' ὁ "Ἄρχων φαίνεται' εἶν' ἡ εὐγενεία σου !

"Ἄν ἔλθῃ ἡμῶς κάτω ὅπως πρότερον
καὶ φθάσῃ μεσ' ἰς τὴν ἀγοράν σας μὴ φορὰ,
μὲ ὄνον ἢ καὶ μὲ κανένα κότερον,
θὰ σπάσῃ τὰ κεφάλια σας μία χαρὰ.

"Ἄμα ὡς ἰδῆ τὸ παλαιὸν ἐμπόριον
ἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς του, πάλιν ἄκοντα
θυμὸς θὰ τόνε πιάσῃ χωρὶς ὄριον
καὶ δὴς του παρὰ μία τεσσαράκοντα.

Κι' ὅταν ἰδῆ ἐξαίφνης τὰ ἐρείπια
τοῦ οἴκου του καὶ Σόδομα καὶ Γόμορρα,
— « Πωγωνοφόρα, θ' ἀνακράξῃ, νήπια
ἐμβάτε ὄλοι σὲ γαῖδουροτόμαρα »

Δὲν εἶναι θαῦμα, πάτερ, ποῦ δὲν γίνεται . . .
θὰ ψάλλετε βαρύνοντα τὸ ὠσακναά . . .
κρασί μὲ τὸ ποτῆρι δὲν θὰ πίνετε
καὶ δὲν θὰ τρῶτε ὄσπρια καὶ τραχανά !

Σ. Μπ.

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΠΑΡΧΟΥΝ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι δὲν γηράσκουν ;

Ἴδού μία ἐρώτησις, τὴν ὅποιαν μέχρις ἕως ἐθε-
ώρουσαν ὡς οὐτοπίαν αὐτόχρημα, ὡς πρὸ βόλημα, τοῦ
ὅποιοι ἢ ἄρνησις περιελαμβάνετο ἐντὸς τῆς ἰδίας
προτάσεώς του.

Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μὴ γηράσκῃ ὁ ἄνθρωπος. "Ἐκλινεν
ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν καὶ αὐτὸς ὁ Μαθουσάλας καὶ ἀπέθα-
νεν ἐκ γεροντικοῦ μαρasmus' ὁ ἀνθρώπινος αὐτὸς ὄγκος, ὁ
ἀποτελούμενος ἀπὸ σάρκας, νεῦρα καὶ ὀστά, εἶνε φυσικὸν ὅτι
πρέπει μίαν ἡμέραν νὰ ἐξαντληθῇ, ν' ἀποσυντεθῇ, νὰ κατα-
πέσῃ εἰς τὴν γῆν καὶ νὰ μὴ ἀνεγερθῇ πλέον

Αὐτὸ εἶνε τὸ φυσικὸν φαινόμενον, τὸ ὅποῖον παρουσιάζεται
καθ' ἐκάστην πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, καὶ πρὸς τὸ ὅποῖον
ἔχομεν τοσοῦτον ἐξοικειωθῆ, ὥστε ἐνῶ αἰσθανόμενα καὶ ἡμᾶς
αὐτοὺς ὑποβαλλομένους εἰς τὴν ἐπιρροὴν σου, οὔτε ἐκπλητ-
τόμεθα, οὔτε λυπούμεθα ἀνάλογως πρὸς τὴν ζημίαν, ἢ ὅποια
γίνεται εἰς βάρος τῆς ὑπάρξεώς μας.

Καὶ ἐν τούτοις, ὅστις θελήσῃ νὰ ἐξετάσῃ βαθύτερον τοῦ
βίου τὰ μυστήρια, ὅστις ρίψῃ ἐν βλέμμα περὶ ἑαυτὸν καὶ ἐν
βλέμμα ἐντὸς του, ὅστις ἐξετάσῃ τὸν περιβάλλοντα ἑαυτὸν
κόσμον καὶ τὸν ἐν ἑαυτῷ περιβαλλόμενον, δὲν θὰ βραδύνῃ
νὰ κατανοήσῃ ὅτι καὶ τὸ γῆρας εἶνε σὺ ν θ ἢ κ η ὑπὸ τινὰ
αἴρεσιν, συνθήκῃ τῆς ὁποίας τὰ δυο μόνον κεφάλαια αποτελού-
σιν ἢ κατὰστασις τοῦ σώματος καὶ ἢ κατὰστασις τῆς ψυχῆς.

"Ἴσως, πρὶν φέρω τὸ κατωτέρω παράδειγμα μου, θεωρηθῶ
ὡς ἄσκοτεινὸς καὶ αἰνιγματώδης ἐν τῇ ἀνωτέρω στοιχειώδει
θεωρίᾳ μου. Καὶ ὅμως οὐδὲν ταύτης ἀπλοῦστερον, ἢ δὲ ἀπό-

δειξις προέκυψεν ἐνώπιόν μου ἐν ἑαρινῇ τινι πρωίᾳ ἀναμρι-
σθήτητος καὶ ἐκπληκτικῆς.

Τὴν διηγούμαι, ὡς ἔχει, καὶ ἀρίνω εἰς τὸν ἀναγνώστην
μου ἵνα κρίνῃ, ἐὰν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὑπάρχουσι καὶ οἱ
μηδὲλως γηράσκοντες, ἀνθρώποι προνομιούχοι, τὰ στοιχεῖα
τῆς ζωῆς καὶ τῆς υἰείας τῶν ὁπίων οὔτε ἡ δόξα οὔτε ὁ
πλοῦτος ἀποτελοῦσιν, ἀλλ' ἡ ἀνάπαυσις τῆς συνειδήσεως καὶ
ἡ φιλοσοφία ἡ φυσικῆ, ἡ ἀπὸ χαρακτῆρος καὶ ἰδιοσυγκρασίας
φιλοσοφία, ἀρυσμένη τὴν δύναμίν της τὴν ἀκατάβλητον ἀπὸ
τῶ βιβλίον τῆς φύσεως ἐκεῖ ἔνθα τὴν εὕρισκει καὶ τὸ ἀμέρι-
μον στρουθίον, καὶ ὁ εὐχαρις κορυθαλλός.

Δὲν θὰ δυσκολευθῶ οὔτε τὴν πόλιν, οὔτε τὸ ὑπὸ μελέτην
ἄτομον νὰ καθορίσω καὶ ὀνομάσω. Ἴσως ὁ ἀπλοῦκός καὶ ἀ-
γαθὸς ἐκεῖνος ἀνθρώπος θὰ ἐκπλαγῆ ἀναγινώσκων ἤδη τὴν
σ ι λ ο υ ε τ τ α ν του' ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ ἐπαίνου του πρόκει-
ται, ἐν θὰ διστάσω νὰ τὸ γράψω ἀπροκαλύπτως, ἀνακαλῶν
οὕτω καὶ εἰς τὴν μνήμην μου πρωτότυπον καὶ θαυμασίαν
σκηρῆν καὶ εἰκόνα κεκαλυμμένην μέχρι τινὸς ἀπὸ τῶν ὀμμά-
των μου διὰ τῶν πυκνῶν καὶ δηλητηριωδῶν ἀναθυμιάσεων
τῶν τελμάτων τοῦ βίου, καὶ καταυγασθεῖσαν ἐν ἀκαρεῖ διὰ
τοῦ μαγευτικοῦ καὶ καταπλήσσαντος τῆς ἀληθείας φωτός....

* *

Ὅνομάζεται ὁ ἥρως μου Νικόλας Ἄναστασό-
πο υ λ ο ς, καὶ κατοικεῖ ἐν Κυπαρισσίᾳ. Συζευχθεὶς ἀπὸ πολ-
λῶν ἐτῶν μετὰ τῆς κυρίας Βασιλικῆς, τελείου τύπου οἰκοκυ-
ρᾶς ἀγαθῆς καὶ ἐναρέτου γυναικός, ζῆ ἕκτοτε ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ,
ταύτῃ πατρίδι μου μετ' αὐτῆς μὴ εὐτυχήσας ν' ἀποκτήσῃ ἐν
τέκνῳ.

Ὁ κύρ Νικόλας ἦτον ἄλλοτε ἐκ τῶν πρώτων ἐμπόρων
τῆς πόλεως τὸ κατάστημά του ἦτον ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα
ἠδύνατο νὰ ικανοποιήσων ὅλα τὰ γούστα καὶ ὅλα τὰ βα-
λάντια. Τὸ δυστύχημα ὅμως δι' αὐτὸν ἦτον ὅτι ὑπῆρξεν ἀκα-
τάλληλον νὰ ἰκανοποιήσῃ καὶ τὸ ἰδικόν του βαλάντιον καὶ
μίαν πρωίαν τὸ εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀγορᾶς εὕρισκόμενον ἐμ-
πορικόν του εὕρεθη κενὸν ἀπὸ ἐμπορεύματα πλέον καὶ πλη-
ρες ἀπὸ βιβλία βερρεσιδιῶν, μὲ ἀριθμούς, μὲ ἡμερομηνίας,

μὲ ὀνόματα ὀφειλετῶν, μὲ ἄπειρα δοῦναι καὶ μὲ οὐδὲν
λαβεῖν!

Βλέπετε ὅτι τὸ ἐμπορικὸν σύστημα τοῦ κύρ Νικόλα ἦτο
λίαν φιλανθρωπικόν, ἐνῶ δὲ ἔβλαψε καὶ κατέστρεψε τὸν ἕνα
— ἑαυτὸν — εὐηργέτησε πολλοὺς ἀνθρώπους — τοὺς πελά-
τας του — οἱ ὅποιοι ἐν τέλει ἔλαβον καὶ τὴν κλειδα τοῦ εὐ-
εργετικοῦ καταστήματός του.

Δηλαδή δὲν ἠκολούθησε τὸ σύστημα ἄλλων τινῶν ἐν τῇ
πατρίδι μου, οἱ ὅποιοι, ἀντιθέτως πρὸς τὸν πρωτότυπον ἐμ-
πορὸν μας, ἀντὶ νὰ ἐνδύσων τοὺς πελάτας των καὶ νὰ γυ-
μνωθῶσιν ἐν τέλει αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ἐθεώρησαν πρακτικώτερον
νὰ γυμνώσων αὐτοὺς καὶ νὰ πολλαπλασιάσων τὰ ἐνδύματα
τὰ ἰδικά των! Δὲν τὸ ἠκολούθησεν ὁ κύρ Νικόλας καὶ τὴν
ἐπαθεν.

Ἴδου ὁ βίος του ὀλόκληρος ἐν γραμμαῖς γενικαῖς αἱ λε-
πομέραι εἶνε ἐντελῶς ἐπουσιώδεις καὶ δὲν ἐπασχολῶ
τὸν ἀναγνώστην μου πλεῖότερον εἰς αὐτάς, ἐπειγόμενος νὰ
ἐπανέλθω τὸ ταχύτερον εἰς τὸ θέμα τῆς παρούσης βραχείας
μελέτης μου καὶ νὰ εἶν κλεισῶ δι' ἐνὸς θαυμαστικοῦ, ἀπευ-
θυνομένου πρὸς τὸν ἀ γ ε ρ α σ τ ο ν ἄ ν θ ρ ω π ὸ ν μου.

* *

* *

Περιδεύων πρὸ δύο ἐτῶν ἄνὰ τὴν Πελοπόννησον διὰ τὸ
φλέγον τότε καὶ πάντοτε ζήτημα τῆς σταφίδος, κατέληξα
καὶ εἰς Κυπαρισσίαν, τὴν πόλιν, ἔνθα, διὰ καλὴν ἢ κακὴν
μου μοῖραν, ἐγνώρισα τὸ πρῶτον τῆς ἡμέρας φῶς καὶ τῆς νυ-
κτός τὸ σκότος.

Ἐὰν δὲν ἦτον ἐκτὸς τοῦ θεματός μου, καὶ ἐὰν δὲν ὑπε-
λόγιζον κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην, ὅτι μοῦ χρειάζονται τόμοι
ὀλόκληροι, ὅτι ἔπρεπε πράγματι νὰ γείνῃ «ὁ οὐρανὸς χαρτὶ
κ' ἡ θάλασσα μελάνη» διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ περιγράψω τε-
λειῶς τὴν ψυχολογικὴν μου κατάστασιν, καθ' ἣν ὦραν ἀνηρ-
χόμεν εἰς τὴν πόλιν μου μετὰ πάροδον ἐτῶν πολλῶν, βε-
βαίως θὰ ἐλησμένον καὶ τὸν κύρ Νικόλαν καὶ τὸν σκοπὸν
τοῦ παρόντος. Ἄλλ' εὐτυχῶς δι' αὐτόν, τοῦτο ἀποτελεῖ
ἄλλο θέμα, ἀνυπολογίστου δυνάμεως, καὶ ὑπερβαῖνον τὰ ὅρια
τῆς ἀδυναμίας τοῦ καλάμου μου.

Πληροφορηθείς ότι ἀφίχθη ἐν τῇ πόλει, ἔσπευσε πρὸς ἐντάμωσίν μου καὶ, ἐκόντα ἄκοντα, μὲ παρέλαβε καὶ μ' ἐφιλοξένησεν ἐν τῷ οἴκῳ του.

Δὲν ἠθέλησα νὰ τοῦ ἀρνηθῶ τὴν χάριν αὐτὴν, διότι μὲ συνδέει καὶ μακρυνὴ συγγένεια μετὰ τῆς συζύγου του, ἐγνωρίζον δὲ καλῶς ὅτι ἡ βραχυῖα διαμονή μου ὑπὸ τὴν πτωγικήν στέγην τῶν δύο ἐκεῖνων ἀνθρώπων, τόσην χαρὰν θὰ προδικάσει, ὅσην καὶ λύπην ἐὰν ἤρνούμην.

Ὁ οἰκίσκος του κεῖται ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς πόλεως ἐπὶ σχετικῆς ἀνωφερείας, δεσποζούσης ὅλης τῆς παραλίας καὶ περιστεφόμενος ὑπὸ ἀπεράντου ὀρίζοντος· εἶνε λευκὸς ἐξῶθεν καὶ λευκὸς ἔσωθεν, ὡς ἡ χιών· περιβαλλόμενος ἀπὸ κήπων μὲ ἀμυγδαλέας, ὁμοιάζει μακρόθεν πρὸς φωλιεὴν λευκὴν, προωρισμένην ὡς κατοικίαν περιστέρων, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ δῦον ἥλιος ἀντανάκλῃ μαγευτικῶς τὰς ὑποχρυσούς ἀκτῖνας του.

Ἐὰν εἶνε δυνατόν, νὰ ὑπάρξῃ ψυχολογία κατοικίας—καὶ ὑπάρχει.—ἐὰν εἶνε δυνατόν βλέπων τὸν οἶκον ἐνδὸς ἀνθρώπου ἐξῶθεν, νὰ διαγνώσῃ καὶ τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ κατοικοῦ του, ἀναμφιβόλως, εὐρισκόμενος ἐνώπιον τοῦ οἰκίσκου τοῦ κυρ Νικόλα Ἀναστασοπούλου καὶ τῆς συζύγου του, δύναται τις ἐν ὅλῃ τῇ πεποιθήσει ν' ἀνακράξῃ:

— Ἰδοὺ ἓνα σπιτάκι, τὸ ὅποσον πρέπει νὰ κατοικοῦν δύο ἄγγελοι!

Καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὁ ψυχολόγος ἐκτιμητὴς τοῦ οἴκου τοῦ κυρ Νικόλα δὲν θ' ἀπατηθῇ εἰς τὴν ἐκτίμησίν του.

*
* *

Κατάκοπος ἀπὸ τὸ διαρκὲς ταξίδιον, μόλις τὴν ἐσπέραν μετὰ τὸ φαγητὸν κατεκλίθη ἐπὶ τῆς καθαρᾶς κλίνης, ἥτις μοῦ παρεχωρήθη, ἐκοιμήθη τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου ὀδοπόρου μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν διὰ τῶν παραθύρων μου εἰσέδυσσε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐνῶ τὴν ἀκοήν μου ἐξηρέθιζεν ἄσμα, προερχόμενον ἐκ τοῦ ἐτέρου θαλάμου.

Ἦνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἠκροάσθην...

Σὰς συνέβη ποτὲ νὰ κοιμᾶσθε ἡσύχως καὶ νὰ σὰς ἀρπύξῃ γλυκὺ καὶ παθητικὸν ἄσμα τῆς πατρίδος σας, τὸ ὅποσον ἠκούσατε ἄλλοτε παιδιὰ ὄντες παρὰ τὸ λίκνον σας, καὶ στρε-

φόμενοι τότε πρὸς τὸν ἄδοντα αὐτό, ἀπεινάτε ἐκ μυχίας καὶ ἀορίστου ἔτι εὐαρεσκείας, ἐν μειδίῳ χάριεν διὰ τῶν ἀδρῶν χειλέων σας; εἶνε δυστυχῆς, πολὺ δυστυχῆς, τὸν βεβκιδῶ, ἐκεῖνος ἐξ ὑμῶν, ὅστις δὲν ἔτυχε νὰ αἰσθανθῇ τὴν τοιαύτην ἡδονήν, τὴν ὁποίαν ὤφειλον ἐγὼ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην εἰς τὸν κύρ Νικόλαν, ὅστις ἔψαλλεν ἐκ τοῦ θαλάμου του.

Ἐπανέκλεισα ἄκων τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἀκαριαίως ἡ μνήμη μου ἀνεπόλησε πρὸ τῶν κεκλεισμένων βλεφάρων μου κόσμον ὀλόκληρον καὶ εὐτυχίαν διὰ παντός παρελθούσαν. Τί δὲν διήλθεν ἐνώπιόν μου ἀκαριαίως; τί δὲν εἶδον! πόσα πράγματα, πόσα σκηναί, λησμονηθεῖσαι καὶ βυθισθεῖσαι διὰ παντός εἰς τὸ χάος τοῦ παρελθόντος, ἐξετάφησαν καὶ ἀνέλαβον ζωὴν καὶ ὑποστασιν φασματώδη ἐνώπιόν μου!...

Ἐκεῖνος ἔψαλλεν ἀκόμη...

Καὶ τὸ ἄσμα του ἐκεῖνο, τὸ ἄθῳον, τὸ ὅλως ἄσκοπον καὶ ἀπλὸς πρὸς διασκέδασιν καὶ καθ' ἑξῆς ψαλλόμενον, ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματός μου, ὡς ἄσμα πανισχύρου μαγίστης, μὲ ἐμέθυσε καὶ μετηρσίου τὴν ψυχὴν μου εἰς οὐρανοὺς καὶ εἰς παραδείσους ἀγνώστους!...

Ἄ! μόνον ὅστις δὲν ἐγεύθη τὸ γλυκὺ αὐτὸ ποτήριον τῆς νοσταλγίας πρὸς τὸ παρελθόν του, δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ μ' ἐνοήσῃ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, καὶ μόνον δι' ἐκεῖνον ὀμιλῶ ἴσως αἰνιγματώδη γλῶσσαν καὶ ἀνεπαρκῆ.

Δὲν ἠδυνήθη ἐπὶ πλεόν νὰ ὑποστῶ τὴν ψυχικὴν ἡδονὴν ἐκεῖνην καὶ ἀνετινάχθην ἐκ τῆς κλίνης μου· εἶχον κενώσει γλυκὺ ποτήριον στιγμιαίως, τὸ ὅποσον μοῦ προδικάσει εἶδος ἀσφυξίας, εἶδος πνιγμοῦ, ὅπως συμβαίνει εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅταν καταπίνῃ ἀπνευστὶ ποτήριον μέλιτος ἢ σεραπίου.— Διὰ τὸ μέλι· ἐπαναστατεῖ ὁ στόμαχος, καὶ διὰ τὰς γλυκειὰς ἀναμνήσεις ἡ ψυχὴ.

Μεθῶν, ὡς ἦμην, καὶ εἰς ἄρρητον ψυχολογικὴν κατάστασιν διατελῶν, ἐνεδύθη ἐσπευσμένως καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν θάλαμον τοῦ ξενίζοντός με.

Ἐκάθητο παρὰ τὸ παράθυρον καὶ ἐρρόφα μακαρίως τὸν καρέ του, ἔχων τὸ βλέμμα ἐστραμμένον πρὸς τὴν θάλασσαν, ἥτις κατὰ τὴν ὥραν ἐκεῖνην ἀντενάκλα, λεία καὶ γαλήνιος,

ὡς ἀπέραντος πλάξ κυανῆ, τὰς πρώτας ἀκτίνας τοῦ ἀνατέλλοντος ἐκ τοῦ ὄρους ἡλίου.

Μόλις μὲ εἶδεν εἰσερχόμενον, διέστειλε τὸ ὀλοστρόγγυλον καὶ ροδόχρουν πρόσωπόν του, πλαισιούμενον ὑπὸ γενείου λευκοῦ, βραχέος καὶ στρογγύλου, εἰς μειδιάμα πλήρες εὐδαιμονίας καὶ διέκοψε τὸ ἄσμά του. Ὁμολογῶ ὅτι πρώτην φοράν εἰς τὸν βίον μου εἶχον συναντήσει ἄνθρωπον νὰ γελᾷ μὲ ὀλόκληρον τὸ πρόσωπον — μάλιστα, μὲ ὀλόκληρον τὸ πρόσωπον!

Καὶ ὁμολογῶ ὡσαύτως, ὅτι πρώτην ἴσως φοράν καὶ ἐγὼ κατώρθωσα ν' ἀνταποδώσω εἰς ἄνθρωπον μειδιάμα μὲ ὀλόκληρα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου μου· ἡ ἐπίδρασις τῆς ψυχολογίας τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἐξησκήθη καὶ ἐπὶ τῆς ἰδικῆς μου κατὰ τρόπον ἀκαταμάχητον.

— Καλημέρα, χρυσό μου παιδί, ἀνέκραξε μὲ ὕφος, τὸ ὄπιον καὶ πρίγκηπα θὰ ἐκολάκευε καὶ θὰ ἐνθουσίαζε.

Ἐκάθησα πλησίον του παρὰ τὸ παράθυρον.

— Ἴσως ἤθελες νὰ κοιμηθῆς ἀκόμη, προσέθηκε, καὶ σ' ἐξόπνησα μὲ τὸ τραγοῦδι μου.

— Καθόλου· σὲ βεβαίῳ ὅτι καὶ ἂν ἐκοιμώμην, ἀμφιβάλλω ἂν θὰ ἤμποροῦσα νὰ ἐβλεπα γλυκύτερον ὄνειρον, ἀπ' αὐτὸ ποῦ μὲ κάμνεις αὐτὴν τὴν στιγμήν νὰ βλέπω ἀκόμη.

Καὶ τοῦ ἐξήγησα τὰ συναίσθημά μου, ὅπως ἤδυνήθη.

— Βλέπεις, μοῦ λέγει συγκεκινημένος, τί θὰ εἶπῃ καλῆ καρδιά; Σὺ βλέπω ὅτι ἐβγαλες ἄσπραις τρίχαις ἀπὸ τώρα. Κακὸ πρᾶγμα. Σ' ἐνθυμοῦμαι παιδάκι πάντα γελαστὸ καὶ χαριέστατο. Θυμᾶσαι τῆς μυγδαλιάς μου, ποῦ σοῦ ἤρεσκε νὰ παίρνης τὸ καλάμι καὶ νὰ τῆς ραβδίζης; Νά ταις, ἀκόμη σὲ περιμένουν· νὰ καὶ ἡ μυγδαλιὰ ποῦ κάνει τ' ἄφρομύγδαλα. Τὴν θυμᾶσαι;...

Καὶ ἐπειδὴ διεῖδεν ὅτι οἱ λόγοι του μοῦ προυκάλουν ἀνὰ μνήσεις, αἰτινες μὲ συνεχίζουν, προσέθηκε γελῶν:

— Σὲ λυπῶ ἴσως, διότι γνωρίζω ὅτι ἀπὸ τότε ἕως σήμερον ὑπέφερες πολλὰ ἀπὸ τὴν κακία τοῦ κόσμου. Σὲ συμβουλεύω νὰ γελᾷς, νὰ γελᾷς καὶ αἰωνίως νὰ γελᾷς, ἂν θελῆς νὰ μὴ γεράσῃς ποτέ, καὶ ἂν πεθάνῃς ἐκατὸ ἐτῶν, νὰ πεθάνῃς τοῦλάχιστον μὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι πεθαίνεις νέος!..

Ἐλαβε τὴν χειρὰ μου καὶ προσέθηκε:

— Τὴν στιγμήν ποῦ ἐτραγουδοῦσα, ἐβλεπα ταυτοχρόνως ἐκεῖνον ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, — διότι εἶναι ἄνθρωπος καὶ αὐτός. Ἰδὲ τον!...

Μὲ ἔκαμε νὰ κύψω καὶ διὰ τοῦ δακτύλου του μοῦ ἐδειξῆς ἓνα ἄλλον οἰκίσκον, ὀλίγον κάτωθι τοῦ ἰδικοῦ του.

Ὁ οἰκίσκος αὐτὸς δὲν εἶχε θωπευθῆ ποτὲ ἀπὸ τὸ πινέλο τοῦ σοβατζῆ. Ὅπως εἶχε κτισθῆ, οὕτως εἶχε καὶ ἀπομεινῆ, οἱ δὲ τοῦχοί του εἶχον καταντήσῃ ἔξωθεν μαῦροι ἀπὸ τὸν χρόνον καὶ ἀπὸ τὰς βροχάς.

Εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι ὁ βλέπων μακρόθεν τὸν οἰκίσκον τοῦ κύρ Νικόλα, δύναται νὰ συμπεράνῃ καθ' ἑαυτὸν ὅτι εἶνε φωλεὰ, κατοικομένη ὑπὸ δύο περιστερῶν.

Λοιπόν, ὁ βλέπων μακρόθεν τὸν οἶκον τοῦ γείτονός του ἐκείνου, θὰ ἠδύνατο νὰ εἶπῃ καθ' ἑαυτὸν:

— Ἰδοῦ ἓνα σπίτι, κατοικούμενον ἀπὸ κόρακας!

Καὶ πάλιν δὲν θὰ ἔσφαλλεν.

* *
*

Ὁ οἰκίσκος ἐκεῖνος, ὁ οἰοῦναι ἀπηνθρακωμένος, εἶχεν ἐξωτερικὴν λιθίνην κλίμακα, μαῦρην καὶ αὐτὴν, παρὰ τὴν τελευταίαν βαθμίδα τῆς ὁποίας, ἐκάθητο εἰς ἄνθρωπος, φέρων σκοτεινοῦ χρώματος ὑποκάμισον καὶ ἔχων τὴν κεφαλὴν στεφανοειδῶς δεδεμένην διὰ μανδηλίου λευκοῦ, ὡς ἐὰν κατετρυχετο ἀπὸ τρομερὸν πονοκέφαλον.

— Ἰδὲ τον! ἐπαναλαμβάνει. Σὺ δὲν τὸν ἐνθυμεῖσαι ἴσως, διότι δὲν εἶνε δὰ καὶ ἄξιος νὰ τὸν ἐνθυμηθῆς. Εἶνε ὁ...

Τὸν ὠνόμασε καὶ ἐξηκολούθησε:

— Τὸν βλέπεις λοιπὸν αὐτόν; Αὐτός, παιδί μου, θὰ κάμη φέτος πενήντα χιλιάδες λίτρας σταφίδα.

— Μπᾶ!

— Μὴ σοῦ φαίνεται παράδοξον· εἶνε ἄλλοι χειρότεροι ἀπ' αὐτόν καὶ κάμνουν περισσότερον. Τώρα, δὲν μ' ἐρωτᾷς καὶ γιατί κάθηται; ἔτσι λυπημένος καὶ σκεπτικὸς;

— Διότι δὲν θὰ κάμη ἐξήντα χιλιάδες, ἀπήνησα.

— Εὐγε! αὐτὸ εἶνε! Μάλιστα, παιδί μου, βραχνίζεσαι!

διότι θά κάμνη πενήντα και δέν θά κάμνη εξήντα, και τήν στιγμήν αὐτήν, ὅπου ἐγώ, ὁ ὅποιος δέν ἔχω οὔτε σπυρὶ σταρίδα, δέν ἔχω πονοκέφαλον, δέν ἔχω θεμένο τὸ κεφάλι μου, δέν σκέπτομαι εἰς τὸ τελευταῖο σκαλοῦνι τῆς σκάλας μου, ἀλλὰ κάθημαι εἰς τὸ παραθυράκι μου και πίνω τὸν καφέ μου και τὸ σιγάρο μου ἤσυχα και τραγουδῶ, αὐτὸς ἔχει στρέψει τῆς πλάταις πρὸς τὴν ὠραία αὐτὴ θάλασσα, δέν βλέπει τὸν ἥλιο, δέν βλέπει τὸ βουνό, και πίνει καφέ μὴ φορὰ τὴν ἐβδομάδα και πάλιν βλέπομεν!... Σὲ ἐρωτῶ τώρα, κύριε, ποῖος εἶνε ὁ εὐτυχέστερος ἀπὸ τοὺς δύο γείτονας: αὐτὸς ἢ ἐγώ;

Και, χωρὶς ν' ἀναμείνη τὴν ἀπάντησίν μου, ἐκένωσε τὸ κύπελλον τοῦ καφέ του δι' ἡδονικῶν ροφήματος και περιεκυκλώθη ὑπὸ τοῦ καπνοῦ τοῦ σιγάρου του, ὡς ὁ Ζεὺς ὑπὸ τῶν νεφελῶν τοῦ αἰθέρος!...

Ἦτον εὐδαίμων!

* *

Δέν ἡδυνήθην πλέον νὰ κρατήσω ἐμαυτὸν και δέν εἶρον ἄλλο μέσον διὰ νὰ ἐκδηλώσω τὸν θαυμασμόν μου, εἰμὴ μόνον δι' ἐνὸς ἐναγκαλισμοῦ ἐνθουσιώδους και δύο φιλημάτων, τὰ ὅποια ἀπέθηκα εἰς τὰς ὕψεις τοῦ γηραιοῦ φιλοσόφου παριζιά...
"Α! τὸν εὐτυχισμένον ἄνθρωπον! Τὸ εἶχεν ἔκτοτε ἀνακαλύψει, και τὸ κατέχει ἀκόμη τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς!..."

Ἰδοὺ ἄνθρωπος, ὅστις θ' ἀποθάνῃ μίαν φορὰν μόνον!...
ΠΟΛΥΒΙΟΣ Τ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

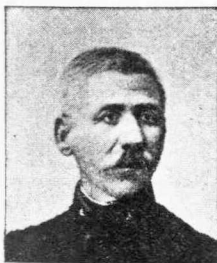
ΕΠΙ ΤΗ ΕΠΕΤΕΙΩΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΥ ΛΟΓΙΟΥ
ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΟΛΥΔΑ

(κατὰ τὴν εἰκόνα του)

ΛΕΞ και δέ σ' εἶχε ὁ θάνατος χρυσὴ μου φίλε ἀρπάξῃ—
Ἐδῶ γιὰ πάντα εὐτύχισε τὸ φῶς νὰ σὲ χαράξῃ,
Και τ' ἄλλο φῶς ἀσώματο πῶ νουὸς μεγάλος χύνει
Πιστὴ σου εἰκόνα ὀλόαμπρη 'ς ὅτι ἔχεις γράψει ἀγήνει.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ

ΣΥΝΑΦΡΑΣΙΣ ΤΗΣ «ΙΣΤΟΡΙΑΣ ἘΝΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ»

Εἰς τὸ περυσινὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1898 ὁ φίλος και κάλλιστος συνεργάτης κ Γεώργιος Φιλάρετος κατεχώρισε συγκινητικωτάτην ἀληθῶς και πλήρη περιπετειῶν ἱστορίαν ἐνὸς στρατιώτου, τοῦ ἐξ Ἀμφίσης Π Ἀγγελιογιάννου, ὅστις ὑπαξιωματικὸς ὢν και διακριθεὶς εἰς πλείστας περιστάσεις, καθ' ἃς ἐδικαιούτο νὰ προαχθῇ και τιμηθῇ ἐξαιρετικῶς, τούναντιον ἡμεῖς ἠσκηρότατα ὑπὸ τῆς πολιτείας, ὑποβιβασθεὶς εἰς ἀπλοῦν στρατιώτην ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἶχε τὸ ἠθικὸν σθένος νὰ καταγγεῖλῃ τὸν ἀξιωματικὸν του ἐπὶ καταχρήσει!

Αἱ σημειώσεις τοῦ κ Φιλάρετου σταματῶσι μέχρι τοῦ 1877, καθ' ἣν ἐποχὴν, ἡμέραν τινα τοῦ Δεκεμβρίου, συνήντησε τὸν ἀναξιοπαθοῦντα στρατιώτην τοῦ καθήκοντος εἰς Χαλκίδα ἱστάμενον φρουρὸν ἐν τινι σκοπιᾷ τῶν αὐτῶν εἰρητῶν. Ἡ πλήρης ὀδύνη και ἀπογοητεύσεως ἔκφρασις τῆς μορφῆς του ἐνεποίησαν τοιαύτην αἰσθησιν εἰς τὸν κ. Φιλάρετον, ὥστε τοῦ διήγειρε τὴν περιέργειαν νὰ ἐρωτήσῃ και μάρτυρ τὴν ἱστορίαν του.
Ἐκτοτε εἶχε παρέλθει εἰκοσαετία ὀλόκληρος χωρὶς νὰ γνωρίσῃ τὴν τύχην τοῦ γενναίου στρατιώτου.

Ἦδη συλλέξαντες και τὰς κατόπι εἰδήσεις τοῦ βίου του, συμπληροῦμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ γενναίου αὐτοῦ τέκνου τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ

Ὅταν, διὰ τὴν εὐτολμον στάσιν του, ἐξέπεσεν ἀδικίως και ἀυθαίρετως τοῦ βαθμοῦ του εἰς ἀπλοῦν στρατιώτην, ἐζήτησε νὰ παραιτηθῇ ἀλλὰ κατὰ νόμον δέν τῷ ἐπετράπη. Ἐβλεπεν ἐν τῷ μεταξύ προαγομένους τοὺς κατωτέρους του. Καὶ αὐτὸς, πιστὸς εἰς τὸ πρὸς τὴν πατρίδα και τοὺς νόμους καθήκον, ἐπινεν ἀγογγύστως τὸ πικρὸν ποτήριον τῆς σκληρᾶς δοκιμασίας.

Ἄλλ' εὐρήθη εἰς εὐσυνείδητο ἀνὴρ, ὁ Διοικητὴς του συναγματάρχης Δημητρακόπουλος, ὅστις δι' ἐκθέσεως του πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἐπέτυχεν νὰ ἀνακηθῇ τὸν βαθμὸν του ὁ ἀδικουόμενος στρατιώτης

Εἰς Πλάτανον τοῦ Ἄλμυροῦ ἰδὼν ὅτι ὁ τότε ὑπολοχαγὸς Νικολαΐδης διοικῶν ἄτακτον σῶμα εἶχεν ἀποκλεισθῇ και ἐκινδύνευε πανταχῶθεν παραλαβῶν 30 ἄνδρας τοῦ 2ου πεζ. τάγματος, ἐν γνώσει τοῦ ὑπαπιστοῦ κ. Μ. Δούκα, ἔδραμε τὴν νύκτα και ἐθογήθησεν αὐτὸν ἀποτελεσματικῶς.

Ἐκτοτε ἐχρησιμοποίηθη εἰς μεταβατικὴν ὑπηρεσίαν, σπουδαίως συν-

τελέσας εἰς τὴν δημοσίαν ἐν Θεσσαλίᾳ ἀπράλειαν, ἐπ' ᾧ καὶ συνεστήθη ὅπως προβιβασθῆ κατ' ἐκλογὴν εἰς ἀνθυπαπιστὴν. Ἄλλ' ἡ πολιτεία τόσον βραδέως κινεῖται ὅταν πρόκηται νὰ ἰκανοποιήσῃ τὴν ἀρετὴν! Τῷ 1885, τῆ προτάσει τοῦ διοικητοῦ του κ. Γκολφινοπούλου, ἐγένετο ἀνθυπαπιστής.

Εἰς τὰ 1886, κατὰ τὰς γνωστάς συμπλοκάς, εἰς Γκριτζάνον ἔλαθεν ἐνεργὸν μέρος καὶ ἐπὶ τοσοῦτον διέπρεψεν ἐπὶ ἀνδρείᾳ καὶ στρατιωτικῇ τέχνῃ, ὥστε συνεπέειά ἐκθέσεως τοῦ διοικητοῦ του συναγματάρχου Σταΐκου προεβιβάσθη εἰς ἀνθυπολογαγὸν κατ' ἐκλογὴν.

Τῷ 1890 διοικητὴς μεταβατικῶς ἐν τοῖς δυτικαῖς δήμοις Φθιώτιδος συνέλαθεν ὀλόκληρον ληστρικὴν συμμορίαν ὑπὸ τὸν ἀρχιληστὴν Τσοῦκαν, ὁπότε ἡ Κυβέρνησις τῷ ἀπένευμε τὸν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος.

Τῷ 1892 ἐνεκεν ὀρίου ἡλικίας ἀπεστρατεύθη· ἀλλὰ τῷ 1897, ὅταν ἡ πατρίς εἶχεν ἀνάγκην τῶν τέκνων της, ὁ γενναῖος στρατιώτης ἔσπευσεν εἰς Ἀθήνας καὶ δι' ἀναφορὰς του, ἣν ἰδιοχείρως ἐπέδωκε τῷ Ὑπουργῷ κ. Μεταξᾶ, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στράτευμα τοποθετηθεὶς εἰς τὸ 4ον τάγμα τῶν Εὐζώνων ἔθα καὶ ὑπηρετεῖ ἄχρι σήμερον.

Καὶ ἰδοὺ ὅτι ἡ θλιθερὰ ἱστορία, ἣν κατέλιπεν ἡμιτελὴ ὁ κ. Φιλάρετος πέρυσιν, οὐ μόνον συμπληροῦται ἤδη, ἀλλὰ καὶ παρουσιάζει ἰκανὰ φωτεινά καὶ παρήγορα σημεῖα, ἀφοῦ ἡ Πολιτεία ἀνεγνώρισεν ἐπὶ τέλους καὶ ἀντήμειψεν ἕνα σπάνιον τύπον στρατιώτου, οὐ παραθέτομεν καὶ τὴν συμπληθῆ φυσιογνωμίαν ἀνταποκρινόμενοι εἰς εὐλογον ἐπιθυμίαν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Ἡμερολογίου.

ΣΕ ΜΙΑ ΜΙΚΡΟΥΛΑ

ΣΙΜΑ μου ὄσον ἐπέρασες, μικρούλα λατρεμμένη,
Γεμάτη νειότη κ' ἔμορφιά καὶ ποίησι καὶ χάρι,
"Ἀχ! ἡ ματιά σου ἔπρεπε γιὰ μέ νά μείνῃ ξένη
Γιατ' εἶσαι λούλουδο ἐσὺ κ' ἐγὼ χλωμὸ χορτάρι.

"Ἀχ! ἡ φωνή σου ἡ γλυκειά, π' ἀηδόνι ξεπερνάει,
Λογάκια ἀλησμόνητα ὄσον μοῦ πε ἕνα βράδου,
Μέσ' 'ς τὴν καρδιά μου τὴ φτωχὴ δὲν ἔπρεπε νά πάη,
Γιατ' εἶσαι σὺ χρυσοῦ ἀυγὴ κ' ἐγὼ βαθὺ σκοτάδι.

'Στόν ὦμό μου ὄσον ἐγείρες τ' ἀθῶο σου κεφάλι
Καὶ μοῦ πες πῶς θὰ μ' ἀγαπᾷς, μικρούλα, αἰώνιως,
"Ἀχ! ἔπιασα νὰ τυφλωθῶ 'ς τὰ μαγικά σου κάλλη,
Γιατ' εἶσαι ἀνοιξὴ ἐσὺ κ' ἐγὼ χειμῶνος κρύος...

Σμῆρρη

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΕΡΜΠΙΝΗΣ

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

Τὸ ἀστεροσκέπασμα
τῆς νύχτας ποῦ προβάλλει,
τῆς ἡμέρας δειχνοντάς
τὰ χαμένα κἀλλη·

Τὸ φωτοπερίχυμα
τοῦ φεγγαριοῦ ποῦ δείχνει
τοῦ χαμένου ἔρωτα
τὰ χαμένα ἴχνη·

Μέσα 'ς τὰ πευκόφυλλα
τοῦ μπάτη τὰ παιγνίδια,
ποῦ φιλιὰ χαϊδεύουσε
καὶ κορμπολεξίδια·

'Σ τὸ νυχτοδασίλεμμα
τοῦ ἀηδονιοῦ ἢ σφυρίχτρα
ἢ ἀνοιξογέννητη
καὶ ἡ προνοπήχτρα·

Καὶ τὰ ροδοκάντυλα
τοῦ δειλινοῦ ποῦ ἀνάφτει
γιὰ πανώρη βασιλεῖα
μάγο νεκροθάφτη·

Πέρνω ἀπ' ὅλα χρώματα,
πέρνω εἰκόνας, τόνους,
καὶ στολιζῶ ἀκούραστος
περασμένους χρόνους.

Ἐκ Σάμου - 1898

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α. ΖΑΧΑΡΙΟΥ

ΣΚΗΝΗ ΛΑΪΚΟΥ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑΤΟΣ

ΛΙΓΙΣΤΑ δυστυχῶς ἔχουσι γραφῆ περὶ τῆς μουσικῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, βεβαίως ὁμως δὲν ἔχει γίνῃ λόγος περὶ ὑπάρξεως στοιχείων λαϊκοῦ μελοδράματος.

Ἡ Κυρά Ἀναγνώσταινα! Ἴδου ὁ τίτλος μελοδράματος οὐτινος μόνον μία σκηνή, ἴσως μοναδική, εἶνε γνωστή.

Ὁ Πρωτόγερος ἢ ὁ Πάρεδρος εἶναι τὸ ἐν πρόσωπον ἢ κυρά Ἀναγνώσταινα τὸ ἕτερον καὶ ὁ Χορὸς.

Ὅταν τὸ μελόδραμα ἐκτελεῖται ἐντὸς καπηλείου χωρίου τινὸς ὁ πρεσβύτερος ἢ βαθυφωνότερος τῆς συντροφιάς ὑποδύεται τὸ πρόσωπον τοῦ Παρέδρου, ὁ ὑψιφωνότερος τὸ τῆς Κυρά Ἀναγνώσταινας καὶ οἱ λοιποὶ χορωδοῦσι.

Ἴδου τὸ λιμπρέτο:

Πάρεδρος

Κυρ' Ἀναγνώσταινα,
δὲν τῶπραξες καλά!...
Τέτοια κόρη ποῦχες, σκύλα,
τί τὴν ἔστειλνες γιὰ ξύλα;

Χορὸς

Τέτοια κόρη ποῦχες, σκύλα,
τί τὴν ἔστειλνες γιὰ ξύλα!...

Ἀναγνώσταινα

Γὼ δὲν τὴν ἔστειλα,
δὲν τὴν ὠρμήνεψα,
εἶδε κι' ἄλλαις πᾶν γιὰ ξύλα
πάει κι' αὐτὴ κοντὰ ἢ σκύλα.

Χορὸς

Εἶδε κι' ἄλλαις πᾶν γιὰ ξύλα,
πάει κ' αὐτὴ κοντὰ ἢ σκύλα.

Ἀναγνώσταινα

Μὰ, τὸ κοπέλλι μας
τὸ διαβολότπαρμα.
τὴν ἐφύλαγε 'ς τὸ δρόμο
καὶ τὴν ἔκοψε 'ς τὸν ὄμο.

Χορὸς

Τὴν ἐφύλαγε 'ς τὸ δρόμο
καὶ τὴν ἔκοψε 'ς τὸν ὄμο.

Ἀναγνώσταινα (μιμούμενη τὴν φωνὴν τῆς κόρης τῆς)

Ἄσε με θά' Ἀγγελῆ!...
Ἄσε σου ζύμωνα ψωμί!...

(μιμούμενη τὴν φωνὴν τοῦ Ἀγγελῆ.)

Καὶ ψωμί θά μου ζουώσης
καὶ φιλι! θε νά μου δώσης!...

Χορὸς

Καὶ ψωμί θά μου ζουώσης
καὶ φιλι! θε νά μου δώσης.

Ἐνταῦθα περατοῦται ἡ μελοδραματικὴ σκηνή.

Ἡ μουσικὴ εἶνε ἀπλουστάτη. Δύο στροφαὶ ἐπαναλαμβάνονται:

Ἴδου αὐταί:

Κυρ- Ἀ-να-γνώ-σται-να δὲν τῶ-πρα-ξες κα-λά

τέ-τοια κό-ρη ποῦ-χες σκύ-λα τί τὴν ἔ-στελ-νες γιὰ ξύ-λα.

Ὁ φίλος μου Κ. Ζησίου τί ὠραία ποῦ τὸ λέγει!...

ΤΟ ΓΙΑΣΕΜΙ

ΠΡΟΣΟΝ ἀγαπῶ τὸ γιασεμί· τὸ προτιμῶ μεταξὺ ὄλων τῶν ἀνθέων. Θαυμάζω τὴν ἐλαφρότητα τῶν κλωνίων του, τὸ λεπτὸν στίλβωμα τῶν λευκῶν ἀστεροειδῶν ἀνθέων του, καὶ λατρεύω τὸ γλυκύτατον καὶ μεθυστικὸν ἄρωμά του, τὸ ὁποῖον δροσίζει τὴν καρδίαν καὶ ἀνυψοῖ τὴν διάνοιαν εἰς κόσμους ἀγνώστους πλήρεις θεληγῆτρων καὶ μυστηρίου. Ὁ Λιναῖος εἶχε δίκαιον παραβάλλον τὰ μύρα του μετὰ τῆς ἀμβροσίας.

Σὰς ἔτυχε ποτὲ νὰ συναντήσητε εἰς τὸ ταξιδίον τοῦ βίου σας ἄτομά τινα προικισμένα διὰ θαυμασίου τινὸς χαρακτηρῶς, ὥστε φαίνονται ριθθέντα εἰς τὸν κόσμον ὅπως συγχρατῶσι τὸν δεσμὸν τῆς κοινωνίας; ἡ ψυχὴ των εἶνε τόσο ἀπλή καὶ χαρίεσσα, ὥστε συμμορφοῦνται πρὸς ὅλας τὰς ὁρέξεις καὶ ὑφίστανται ὅλας τὰς μεταβολὰς ἀγογγύστως. Οἱ τρόποι των εἶναι τοσοῦτον ὑποχρεωτικοί, ὥστε εὐχαριστοῦν καὶ τὰ δυσκολώτερα πνεύματα. Πάντοτε ἐνδιαφέρονται δι' ὅτι, λέγετε. Λησμονοῦν ἑαυτὰ διὰ νὰ σὰς εὐχαριστήσουν· σιωποῦν διὰ νὰ σὰς ἀκούσουν. Οὐδένα κολακεύουν, οὐδένα πειράζουν. Ἡ ἀξία των εἶνε δῶρον τοῦ οὐρανοῦ ὅπως καὶ ἐνὸς ὠραίου προσώπου. Ἀρέσκουν ἐν μιᾷ λέξει, διότι ἡ φύσις τὰ ἐπλάσεν ἀξιεράστα.

Παρατηρήσατε τὸ θελκτικὸν γιασεμί· δὲν σὰς φαίνεται πλασθὲν ἐπιτήδες ὅπως γίνῃ τὸ σύμβολον τοῦ θείου αὐτοῦ χαρακτήρος:

Ὅτε τὸ πρῶτον μεταφέρθη ἐξ Ἰνδιῶν ὑπὸ Ἰσπανῶν θαλασσοπόρων, ἐνόμισαν ὅτι διὰ νὰ διατηρήσουν ἐν φυτῶν τῶν ὠραίων καὶ λεπτορυέων, ἔπρεπε νὰ τὸ θέσουν εἰς θερμοκῆπιον· ἐφάνη εὐχαριστηθῆν. Κατόπιν ἐδοκίμασαν εἰς κλειστὸν

πορτοκαλλεῶνα· ἠϋξήσε θαυμασίως. Ἐπὶ τέλους τὸ ἐξέθεσαν εἰς ἀνοικτὴν γῆν, ὅπου τῶρα δίχως νὰ ζητῆ οὐδεμίαν φροντίδα, στολίζει καὶ αὐτοὺς τοὺς δριμυτέρους χειμῶνάς μας. Πανταχοῦ τὸ βλέπει τις διευθύνον κατὰ τὴν θέλησιν μας τὰ εὐκαμπτα κλωνία του· τὰ ἐκτείνει εἰς φράκτας, τὰ κυκλώνει εἰς ἀναδενδράδας, τὰ ρίπτει εἰς θάμνους, τὰ ἀνυψοῖ εἰς συστάδας καὶ συγνάκεις τὰ ἐξαπλώνει εἰς μαγευτικὸν τάπητα κατὰ μῆκος τῶν τοίχων μας. Καὶ εἰς ὅλας ταύτας τὰς μορφάς, μᾶς ἐπιδαφιλεῖει ἀφθόνους δέσμας ἀνθέων πληρῶντων τὴν ἀτμοσφαῖραν διὰ τῆς τερπνοτάτης εὐωδίας των.

Διηγούνται ὅτι, πρὶν διαδοθῆ κατ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, ἐκαλλιεργήθη τὸ πρῶτον εἰς Ἰταλίαν.

Δούξ τις τῆς Τοσκάνης ἦτο ὁ πρῶτος κάτοχος αὐτοῦ. Κυριευθεὶς δὲ ὑπὸ ζηλοτύπου φθόνου ὁ ἰδιότροπος αὐτοῦ δούξ, ἀπηγόρευσεν αὐστηρῶς εἰς τὸν κηπουρὸν του νὰ δώσῃ ἐν μόνον στέλεχος, ἐν μόνον ἄνθος. Ὁ κηπουρὸς ἦτο πιστὸς καὶ τὸ χαρίεστατον γιασεμί θὰ ἔμμενεν ἀγνωστον τίς οἶδεν ἐπὶ πόσον εἰσέτι καιρὸν, ἐὰν δὲν παρενέβαινεν ὁ παντοδύναμος ἔρως.

Ὁ νεαρὸς κηπουρὸς ἠγάπα γλυκεῖαν τινα νεάνιδα· τὴν ἡμέραν δὲ τῆς ἑορτῆς τῆς τῆ προσέφερον ἀνοδοέσμη, τὴν ὁποίαν διὰ νὰ καταστήσῃ πολυτιμωτέραν, ἐστόλισε δι' ἐνὸς κλάδου γιασεμί, λησμονῶν κατὰ τὸν δοῦκα καὶ τὰς ἀπειλάς του. Ἡ νεάνις ἐθαύμασε τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο ἄνθος, καὶ διὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν δροσερότητά του περισσοτέρας ἡμέρας, τὸ ἔθεσεν εἰς νωπὴν γῆν, εἰς μυστικὴν τινα γωνίαν τοῦ κήπου της. Ἐμείνε πράσινον κατ' ὅλον τὸ ἔτος, καὶ τὴν ἐπομένῃ ἀνοιξίν, εἶδεν ἡ νεάνις μετὰ μεγίστης χαρᾶς νὰ αὐξάνῃ καὶ νὰ καλύπτεται ὑπὸ ἀνθέων. Τότε ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἔραστοῦ της, ἤρχισε νὰ τὸ καλλιεργῇ καὶ τόσο εὐδοκίμησεν εἰς τὰς ἐπιτηδεῖους χεῖράς της, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου διαστήματος μέγα μέρος τοῦ κηπαρίου της ἦτο κεκαλυμμένον ὑπὸ τοῦ ἔρασμαίου τούτου φυτοῦ.

Ἀλλὰ συγνάκεις, ἐνῶ ἐπότιζε τὰ προσφιλῆ της ἄνθη, ἡ δυστυχὴς νεάνις, ἐκλαίει· τὸ ὠραῖον καὶ δροσερὸν χρῶμα τῶν παρειῶν της βαθμηδὸν ἐξέλειπε, καὶ τὸ μικρὸν στόμα της δὲν ἐμειδία πλέον ἀλλ' ἐστέναζεν. Ἦτο πτωχή, πολὺ πτω-

χή, ὁ δὲ κηπουρός, ἐκτός τοῦ μικροῦ μισθοῦ του, οὐδὲν ἄλλο εἶχε. Καὶ ἡ μήτηρ της, γυνὴ προβλεπτικὴ καὶ πεπειραμένη, ἤρνεϊτο νὰ ἐνώσῃ τὰς δύο ταύτας πτωχὰς ὑπάρξεις. Ἐγνώριζεν ἐξ ἰδίης πείρας πόσον δλεθρία εἶνε τὰ τοιαῦτα συνοικέσια, καὶ ἐσπέραν τινὰ καθ' ἣν συνέλαβε τὴν θυγατέρα της συνομιλοῦσαν πάλιν μὲ τὸν Ἰωσήφ, τόσον ὠργίσθη, ὥστε τὴν ὠνείδισε σκληρότατα.

— Βγάλ' το ἀπὸ τὸν νοῦ σου, τῆς εἶπεν ἐν τέλει, καλύτερα νὰ σὲ δῶ νεκρὴ, παρὰ σύζυγον τοῦ Ἰωσήφ. Καὶ ἡ δυστυχὴς κόρη, καθημένη εἰς πέτρινόν τι ἐδώλιον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγαπητῶν ἀνθρώπων της, μὲ τὴν κεφαλὴν μεταξὺ τῶν χειρῶν της, καὶ τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῶν γονάτων, σκέπτεται τὰς τελευταίας αὐτὰς λέξεις τῆς μητρὸς της.

Ἡ σελήνη χύνει περίξ ἀπλετον φῶς, τὰ λευκὰ γίασεμιά της βαλσαμώνουν τὸν ἄερα, ἀλλ' εἰς τίποτε δὲν προσέχει βυθισμένη εἰς τὰς σκοτεινάς σκέψεις της.

— Καλλίτερα νὰ σὲ ἰδῶ νεκράν! τῆς εἶπεν ἡ μητέρα της, καὶ συλλογίζεται μήπως αὐτὸ δὲν εἶνε μυριάκις προτιμώτερον παρὰ ἡ ζωὴ. Ἡ ζωὴ, ἥτις βάσανα καὶ πικρίας τὴν ἐπότισε μέχρι τοῦδε καὶ τῇ ὑπόσχεται καὶ εἰς τὸ μέλλον· καὶ ὅμως τὴν λέγουν γλυκεῖαν! Δίκαιον, δίκαιον ἔχει ἡ μητέρα της· τὸ ποτάμι ποῦ θὰ ὑπάγῃ αὐρίον τὸ πρῶν νὰ πλύνῃ εἶναι βαθύ καὶ ὀρμητικόν· ὀλίγον θὰ ὑποφέρει καὶ ἔπειτα ὅλα θὰ τελειώσουν. Μόνον δύο πράγματα λυπεῖται ποῦ θὰ ἀφήσῃ, τὸν καυμένον τὸν Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος θὰ κλαύσῃ τόσον, καὶ τὰ γίασεμιά της ποῦ θὰ μαραθοῦν καὶ θ' ἀποθάνουν διχῶς αὐτήν. Καὶ ἐν τῇ τεταραγμένη φαντασίᾳ της συγχέει τὸν κηπουρὸν μὲ τὰ πρὸ αὐτῆς ἄνθη, τὸν φαντάζεται κείμενον κατὰ γῆς, μαραμμένον, ἄψυχον. Καὶ διὰ μέσου τῶν ἀρθύων δακρύων της, οἱ ὀφθαλμοὶ της προσηλοῦνται μετ' ἀπείρου τρυφερότητος ἐπ' αὐτῶν, ἐνῶ τὰ τρέμοντα χεῖλη της ψιθυρίζουν ἀκαταλήπτους λέξεις ἀγάπης.

Αἶφνης τῇ ἐράνην ὅτι ἤκουσε πανταχόθεν μυριάδας μικρὰς γλυκεῖας ὠανάς, αἵτινες ἐψιθύριζον: — Μὴ κλαῖς Ροζέτα, ἡμεῖς θὰ σοῦ δώσωμεν πολλά, πολλά χρήματα, θὰ σὲ κάμωμεν εὐτυχῆ· δὲν θὰ ἀποθάνῃς, δὲν θὰ μᾶς ἀφήσῃς, Ροζέτα· θὰ τὸν πάρῃς τὸν Ἰωσήφ, μὴ κλαῖς Ροζέτα!

Ἔστρεψεν ἔκπληκτος τὴν κεφαλὴν, ἀλλ' οὐδένα εἶδε· περίξ της μόνον γίασεμιά ἦσαν διαχύνοντα ὑπὲρ ποτε ἄλλοτε κατὰ τὴν νύκτα ταύτην τὴν γλυκυτάτην εὐωδίαν των.

Δύο Γάλλοι εὐπατρίδαι, διερχόμενοι τῆς Τοσκάνης τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, ἐξεπλάγησαν ἐκ τῆς θεσπέσιας ταύτης εὐωδίας καὶ ἐξετάσαντες ἔμαθον ὅτι προήρχετο ἀπὸ ἄνθη τινὰ, ἀπὲρ ἐκαλλιέργει μυστικῶς πτωχὴ τις νεᾶνις· ἀμέσως τὴν πρῶϊαν ἤλθον εἰς τὸν οἶκόν της, καὶ τοσοῦτον ἐθελχθησαν ἐκ τῶν φυτῶν της, ὥστε τῆς προσέφερον ὅσα χρήματα ἐζήτηει διὰ νὰ τοῖς τὰ πωλήσῃ. Κατ' ἀρχὰς ἐδίστασεν· ἀλλὰ κατόπιν σκερθεῖσα συνήνεσε καὶ τόσον καλὰ τὰ ἐπώλησεν, ὥστε συνέλεξεν ὀλόκληρον μικρὸν θησαυρὸν, διὰ τοῦ ὁποῖου ἠδυνήθη νὰ πλουτίσῃ τὸν ἐραστήν της καὶ κατόπιν σύζυγον της.

Αἱ κόραι τῆς Τοσκάνης διὰ νὰ διατηρήσουν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ χαριέντος τούτου συμβεβηκότος, φέρουν ἅπασαι τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου των, δέσμην γίασεμιῶν. Πιστεύουν δὲ ὅτι, ὅταν μία νεᾶνις φέρει τὴν ἀνθοδέσμην ταύτην κάμνει τὴν τύχην τοῦ συζύγου της.

Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, ἀγαπῶ νὰ πιστεύω ὅτι τὸ μικρὸν γίασεμὶ τῆς γλάστρας μου, κατάγεται ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ κλωνίου ἐκείνου, τὸ ὁποῖον τόσω θαυμασιῶς ἐπέφερε τὴν εὐτυχίαν εἰς δύο ἀηλιπισμένας ὑπάρξεις.

Ἐν Σύρῳ, Αὐγούστος 1898.

ΜΑΡΙΑ Θ. ΧΡΥΣΗ

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

Ὁ ἄστωτος κλέπτει τοὺς κληρονόμους του· ὁ φιλάργυρος κλέπτει ἑαυτόν.

Τὸ μῖσος, τὸ ὁποῖον τρέφομεν κατὰ τῶν ἐχθρῶν μας, βλάπτει περισσώτερον τὴν εὐτυχίαν μας παρὰ τὴν ἰδικήν των.

Τὸν ὀκνηρὸν δὲν δύναμαι νὰ συγκαταλέξω μεταξὺ τῶν ζώντων· εἶνε νεκρός, τὸν ὁποῖον μόνον δὲν δύναμαι νὰ θάψω.

ΤΑ ΡΟΔΑ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ

Με πόνον ή Κυθήρεια γυρνάει ξεμαλλιάρα
στά δάση μέσα, γιά νά βρῆ τόν ὠμορφο έραστή της,
θαρρεῖ πῶς τήν άπάντησε μ' έκεινη τήν ζουλιάρα
τήν Περσεφόνη, κι' άγρια ανάθει ή όργή της.

Και τρέχει, τρέχει έδῶ κ' έκει με ζούλια, με λαχτάρα
γυρεύοντας τόν "Αδωνι, τó τρυφερό παιδί της,
πού μεσ' 'στά ρόδα ανάμεσα εύρηκε με τρομάρα
άπό 'να κάπρο θάνατο στή γῆ τήν ίδική της!

Τρελή άπό τή λύπη της ή θεϊκή 'Ερωμένη
στούς βάτους, στά χαμόκλαδα δλημερίς γυρνάει,
στ' άγκάθια άγκυλώνεται και βγαίνει πληγωμένη!

Τό αίμα άπό τó σῳμά της τ' άφρόπλαστο κυλάει
και πέφτοντας στά κάτασπρα τά ρόδα, εις τήν ὠρα
έκεινη, τά κοκκίνησε με τόν άγνόν ίχώρα.

Λευησός Εύπρου. 'Ιούλιος 1898.

Μ. Δ. ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ

ΝΑ ΜΗ ΜΕ ΒΛΕΠΗ!

Τό τραῖνον έφευγε. Είχα
εις τó βαγόνι πολύ δυσά-
ρεστον συντροφιά. Μιά γυ-
ναίκα. Τρίτος επίβάτης δέν
ύπήρχε. Μόνον ήμεῖς οι
δύο, έγώ άπέναντι αὐτῆς
και αὐτή άπέναντί μου,
εις τήν καταλληλοτέραν
θέσιν πού ήμποροῦσε νά
ύπάρξη, εάν κανείς αὐθά-
δης ύποθέσει ότι ειχομεν
ὄρεξιν και οι δύο δι' έρω-
τας. Λέγουν ότι ή γυναῖ-
κα εἶνε περισσότερον έπι-
κίνδυνος εις τά άτυμόπλοια
και εις τά τραῖνα. Καί λέ-
γουν ακόμη—αὐτό εἶνε ή
δικαιολογία τοῦ πρώτου—

ότι ό έρωσ πιάνεται τήν στιγμήν πού δέν έχει κανείς τίποτε
νά κάμη και τίποτε νά σκεφθῆ. Μέσα εις τó τραῖνον ὅπου ό
κρότος τῆς άτμομηχανῆς και τó γροσπήδημα τῶν τοπειῶν
δέν σοῦ αφήνουν σκέψιν εις τόν έγκέφαλον και φέρεσαι ὅπως
φέρεται και τó μπαούλον σου, τó μόνον μέσον δια νά πάυση
ή διανοητική σου άκίνησία εἶνε δύο ὠραία μάτια γυναικός.
"Αν τά κυττάξης πολύ και αν σε κυττάξουν περισσότερον,
έτελείωσε! Φοβήσου ότι ή γνωριμία σας δέν θά τελειώση εις
τόν σιδηροδροκόν σταθμόν.

Δέν ήξεύρω ποῶς εκύτταξε περισσότερον τόν άλλον έγώ

ἢ τὸ πλάσμα ἐκεῖνο μὲ τὸ ὁποῖον ἡ τύχη μᾶς ἐρρίξεν εἰς τὸ ἴδιο βαγόνι. Ἄλλα εἶχαν τόσον φῶς τὰ μάτια της, ὥστε βεβαίως ἐγὼ θὰ τὰ ἐκύτταξα. Ἡ σάρκα της εἶχε τὴν λευκὴν ἐκείνην ἄγχαν πού καταυγάξει· τὰ γυναικεῖα πρόσωπα σὰν κάποιον θαυματοπικὸν χιονοῦδες φῶς. Εἶχαν ἀέρα τὸ σῶμα της, μίαν ὀρμὴν πρὸς πέταγμα, σὰν νὰ ἐκινεῖτο ἀπὸ πτερὰ ἀόρατα, ἦτο μὲν ἐξέλιξις πεταλούδας, καὶ ἦτο ἀπείρως περισσότερον γοητευτικὴ ἀπὸ τὰς ἀκουσίας κινήσεις πού τῆς εἶδεν ἡ δόνησις τοῦ φεύγοντος τραίνου. Εἰς τὴν θέσιν πού εἴμεθα, ὁ ἓνας ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, τί ἄλλο ἤμποροῦσε νὰ γίνη παρὰ νὰ συναντηθῶν τὰ μάτια μας καὶ νὰ φθάσουν ἔπειτα εἰς τὴν ψυχὴν σὰν ἀπαλὴ θωπεΐα, καὶ νὰ ἀφήσουν ἐκεῖ τὰ πρῶτα ἀποκρυφα λόγια τοῦ ἔρωτος; Ἐβλεπόμεθα. Τὸ ταξεῖδι ἦτο μικρόν, μόλις μισῆς ὥρας, πολὺ ἀρκετὸν ὁμως διὰ νὰ κινδυνεύσωμεν ἡμεῖς οἱ δύο νὰ γνωρισθῶμεν. Ἐσταμάτησε τὸ τραῖνον. Ἐφθάσαμεν. Ἐβγήκαμεν εἰς τὸν σταθμὸν, ἐχωρῖσθημεν, ἀλλὰ τὸ τελευταῖον βλέμμα πού ἀντηλλάξαμεν φαίνεται πῶς ἦτο ἡ θριαμβευτικὴ ἀναγνώρισις μᾶς γνωριμίας, ἡ ὁποία μᾶς ἔδωσε πλέον καλὰ καὶ δὲν θὰ ἐτελείωνε πολὺ εὐκόλα.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν, καὶ ἐγὼ δὲν ἤξεύρω πῶς, εὐρέθην πάλιν εἰς τὸ τραῖνον. Φαίνεται ὅτι ἐπῆγα νὰ ἐκπληρώσω μίαν βωδὴν ὑπόσχεσιν πού ἔδωκα χθὲς δι' ἐνὸς βλέμματος. Πάλιν εἰς τὸ βαγόνι. Τὴν φορὰν αὐτὴν ὁμως δὲν εἴμεθα πλέον μόνοι μας. Οἱ ὄγληροὶ συνεπιβάται παρενέβησαν μεταξύ μας. Καὶ ἔπειτα; Δύο ἐρωτευμένοι μποροῦν νὰ κρυφθοῦν ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον. Ἴδου ὅτι ἀρχίζομεν πάλιν νὰ βλεπώμεθα χωρὶς νὰ μᾶς βλέπη κανεὶς. Ἐκεῖνος ὁ χονδρὸς συνεπιβάτης, ὁ βιομήχανος κατὰ τὰ φαινόμενα, τὸν ἐγκέφαλον τοῦ ὁποίου γεμίζουν σάκκοι ἀλεύρων καὶ κρότοι μηχανῶν ἀτιμολώντων, βεβαίως δὲν ἔχει ὄρεξιν νὰ κυττάξῃ ἂν ἀλληλοδιδεπώνται δύο ἐρωτευμένοι εἰς τὸ ἴδιον βαγόνι. Καὶ ἡ γραῖα ἐκείνη ἡ κατάρικνος, λείψανον ἀρχαίων χρόνων, βεβαίως δὲν ἔχῃ ὄρεξιν νὰ μᾶς ἐνοχλήσῃ. Ἐχει λησμονήσῃ πλέον τὴ λέγεται ἔρωτος! Καὶ ἡ ἐγγονὴ της παραπλεύρως, ἓνα κορίτσακι ἕως δεκαπέντε ἐτῶν, δὲν ἔμαθεν ἀκόμη — ἴσως — τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Εἴμεθα ἐλεύθεροι. Τὰ μάτια μας ἤμ-

ποροῦν νὰ παίξουν ὅσον θέλουν, καὶ ἀρχίζουν νὰ παίξουν μὲ τὰ βλέμματα τῆς δευτέρας ἡμέρας, τὰ φωτεινότερα καὶ τὰ τρελλότερα βλέμματα, ἐκεῖνα πού λέγουσι ὅτι δὲν ἤμπορεῖ πλέον νὰ ξεφύγῃ ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, ὄχι!

Ἐφθάσαμεν εἰς τὸν σταθμὸν. Ἐγείναι πάλιν ἡ ἀλλαγὴ τοῦ τελευταίου βλέμματος. Τὴν ἔβλεπα φεύγουσαν ἕως τὴν παραλίαν, ἕως τὴν μπανιέρα της — ἀναιδέστατε! — καὶ ἀρχισα πλέον κατὰ τὰ συνειθισμένα τῶν ἐρωτευμένων νὰ ζηλεύω τὴν θάλασσαν πού θὰ ἐχώρταινεν εἰς τὴν ἀγκάλην της διψασμένον διὰ τὴν ψύχραν τοῦ κύματος τοῦ λαξευτῶν ἐκεῖνο καλλιτέχνημα τῆς μαρμαρώδους σαρκός.

Ἡμέρα τρίτη, τετάρτη, πέμπτη. δεκάτη. Ματιές, χαμόγελα — ἰδικὰ της τὰ περισσότερα — μὲ ἀποκάλυψιν ἀμέμπτου ὀδοντοστοιχίας ὡς γλυκοχάραγμα ὀλοεὐκού αὐγῆς, τρέλλες, κρυφοὶ στεναγμοὶ μέσα εἰς τὸ βαγόνι. Ἄλλα τὴν ἐνδεκατὴν ἡμέραν ὄχι αὐτὸ μόνον. Καὶ κατὰ ἄλλο, ἓνα φίλημα μὰ πολὺ περιπαθέστατον εἰς τὰ χεράκια της τὰ λευκότερα καὶ ἀπαλότερα τοῦ γιασεμιοῦ. Καὶ ὕστερα; Ἀπὸ τότε ἀρχισαν αἱ συναντήσεις ὄχι πλέον εἰς τὴν στεγνὴν φυλακὴν τοῦ τραίνου, ἀλλ' ὑπὸ τὰ τρέμοντα φυλλώματα τῶν κήπων, καὶ ὑπὸ τὰ ἄστρα, καὶ ὑπὸ τὰ κύματα τοῦ φωτός τοῦ φεγγαριοῦ, καὶ παντοῦ ὅπου πηγαίνουν καὶ σιγοπερπατοῦν σὰν σκιᾶς δύο ἐρωτευμένοι πού δίδουν τὰ χεῖρια διὰ νὰ βαδίσουν μαζὺ πρὸς τὴν ζωὴν. Ἐγυρίσαμεν εἰς πολλὰ λυκώρωτα, καὶ εἰς πολλὰ σκοτάδια, καὶ εἰς πολλὰ σεληνώρωτα. Τὰ δένδρα, ἡ ἔρημις, οἱ ὄρατοι δρόμοι μᾶς ἐκουράσθησαν πλέον. Ἦτο ἡ κοῦρασις τοῦ ἔρωτος πού ἀρχισε νὰ γεννᾶται μέσα μας. Ἦτο ἡ μονοτονία τῶν φίλημάτων καὶ τῶν ὄρκων καὶ τῶν θαυρῶν — καὶ δὲν εἴχομεν ἀκόμη ἓνα μῆνα πού ἐγνωρίσθημεν! — Καὶ ἤρχισε κατόπιν ἄλλη ἐρωτικὴ ζωὴ, ἐκείνη μὲ τὴν ὁποίαν δὲν ἔχουν σχέσιν νυκτερινὰ περιπλανήσεις, οὔτε ὄρακοι, οὔτε δάκρυα, ἀλλὰ γέλοια, γέλοια, γέλοια. Μοῦ ἀπεκαλύφθη ἡ γυναῖκα, ἡ ἀπλουστάτη γυναῖκα, αὐτὴ τὴν ὁποίαν ἄλλοι πρὸ ἐμοῦ ἐγνώρισαν, ἄλλοι πρὸ ἐμοῦ ἐφίλησαν, ποῖος ἤξεύρει ποῖα σειρά ἀγνώστων προκατόχων μου διεληθόντων, ὅπως ἐγὼ τώρα, παρὰ τὸ πλευρόν της! Τὸ τέλος δὲν ἀργήσε νὰ ἐπέλθῃ. Μετὰ πέντε μῆνας ἐπαύσαμεν

νά βλέπωμεθα. Ἐχωρίσθημεν χωρίς νά ἔχη τήν διάθεσιν νά συγκληθῆ, κανείς ἀπό τοὺς δύο μας. Ἀηδίασμένοι ἀπεμακρύθημεν. Ἐτράβηξα τὸν δρόμον μου, καὶ ἐτράβηξε τὸν δρόμον της. Κατευόδιον!

Ἐἶχα καιρὸν νά ἰδῶ τὸν φίλον μου, τὸν ἄνθρωπον δηλαδὴ μὲ τὸν ὅποιον ἤμποροῦσα νά συνοουῖμαι. Ἐλεῖπεν εἰς ταξείδια, τὰ ταξείδια τοῦ ἔκαμνε μανιωδῶς πάντοτε, διότι ἦτο ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποῦ πλήττον νά βλέπουν διαρκῶς ἓνα τόπον καὶ ἓνα οὐρανόν. Ὅταν τὸν συνήντησα ἠκούσθη μία φαιδρὰ κραυγὴ καὶ ἀπὸ τοὺς δύο μας, θορυβώδης συνάντησις δύο φιλικῶν ψυχῶν, καὶ μετ' ὀλίγον ἡ μύρα ἤρχισε νά χύνεται ἀφροστέφανος εἰς ὑγείαν μας.

— Ἐχω δεκαπέντε ἡμέρες ἐδῶ, μοῦ εἶπε, κι' ἀπέφευγα νά σε συναντήσω.

— Γιατί;

— Βάσανα!

— Ἐρωτες;

— Ναί—φέρε μύρες γκαρσόν—ἔρωτες φίλε μου, ἔρωτες! Δὲν εἶμαι καθόλου καλά—ἀλλὰ σε παρακαλῶ νά σε βασθῆς τὴν τρέλλα μου, καὶ μὴν ἀρχίσῃς ἐκεῖνα τὰ συνειθισμένα σου. Πές μοι τί θὰ κάμῃς ἂν συναντήσῃς μίαν ὀμορφιά ἀπὸ ἐκεῖνες ποῦ σοῦ δίνουν ἀμέσως ἓνα κτύπημα στὴν ψυχὴ; Θὰ κατορθώσῃς νά τραβήξῃς τὸ δρόμο σου ἀδιάρητος; Ἐγὼ δὲν τὸ κατώρθωσα, φίλε μου. Κάτι μοῦ ἔμεινε ἐδῶ μέσα, νά, ἐδῶ, ποῦ δὲ βγαίνει: οὔτε ἂν βλέπω κόσμο, οὔτε ἂν γλεντῶ μὲ τοὺς φίλους μου, οὔτε, οὔτε. Δὲν εἶνε ὀμορφιά αὐτὴ! Δὲν εἶνε γυναῖκα αὐτὴ! Κάτι ἄλλο! Ἐρχεται ἀπὸ ἄλλον πλανήτη! Μόλις σε κυττάξῃ χύνεται μέσα σου φῶς, αἰθέρας, ἄρωμα.... Τὴν ἐβίβησα προχθὲς γιὰ πρώτη φορά. Μύρα ἔμειναν στὰ χεῖρά μου! . . . Ἐβίβησε; Ἐβάρεθηκα καὶ αὐτὴ τὴ γκαρσονίστικη ζωὴ. Χρειαζέται γάμος πλέον γιὰ νά ἡσυχάσω. Τὴν πέρνω γυναῖκα μου καὶ τελειώνει!

— Γυναῖκα σου; Δὲ θὰ ἦσαι καλά . . . Σε ἀνακαλῶ εἰς τὴν ἡλικίαν σου!

— Σοῦ εἶπα πῶς ἀστεία δὲν χωροῦν ἐδῶ. Θέλω μόνον νά γίνῃς ἓνας εὐλαβῆς συμμετοχὸς τοῦ μυστικοῦ μου. Καὶ τὸ καταλαμβάνεις πολὺ καλά πῶς θὰ ἦμαι δυστυχέστερος ἂν δὲν σ' ἔχω μαζί μου. Ὁραῖος ρόλος αὐτὸς ποῦ θέλω νά παίξῃς. Φίλος τοῦ ἐρωτευμένου. Ἐλα δὲ καὶ μὴ σοῦ φαίνονται ὅλα γελοῖα. Πῶς ἤμπορεῖς νά γελᾷς μὲ πρᾶγμα ποῦ μὲ κάνει νά κλαίω;

Τὴν ἄλλην ἡμέρα ἐπηγαίναμεν εἰς τὸν περίπατον, διὰ νά μοῦ παρουσιάσῃ ὁ φίλος μου τὸ ἰδεῶδες του.

Ἰπέθετα ὅτι, κατὰ τὸν ἔρωτα τοῦ εὐλογημένου συντρόφου μου, θὰ ἀνετριχίαζα πρὸ τῆς ὀμορφιάς της. Ὅσω ἐπρωχωροῦμεν, ἐκεῖνος ἐγίνετο σιωπηλότερος, σὰν τὸν ἄνθρωπον ποῦ κάτι περιμένει νά ἰδῇ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν.

— Κύτταξε! μοῦ εἶπε, σίγγων μου τὸ χέρι μὲ τὰ ἰσχυρά του δάκτυλα. Αὐτὴ μὲ τὰ κρέμ.

— Αὐτὴ εἶνε;

— Αὐτὴ!

Μοῦ ἤρθε ν' ἀρχίσω τὰ γέλοια καὶ τὰ κλάμματα μαζί.

Δυστυχισμένη φίλε μου! Ἀκόμη δὲν τὴν ἄφησα καὶ τὴν ἐπῆρες! Εἶνε αὐτὴ! Ἡ ἐρωμένη μου! Ἡ ὀμορφιά τοῦ τραίνου! Αὐτὴ, ἀπὸ τὴν ὅποιαν μ' ἐχώρισε πρὸ ὀλίγου ὁ γορτασμός τοῦ ἔρωτος, ἡ ἀηδία τῶν φιλημάτων καὶ τῶν ἀγκαλιῶν σματῶν καὶ τῶν στεναγμῶν. Δυστυχισμένη ἄνθρωπε!

— Λέγε μου. Ἐχω δίκιο ἢ ὄχι; νά εἶμαι τρελλός; Μ' ἐρώτησεν ἀμέσως.

— Καὶ εἶσαι! Τοῦ εἶπα ἀφρημένος.

— Δὲν εἶνε ζωγραφιά;

— Ναί.

— Τὰ μάτια της τὰ εἶδες;

— Οὐφ!

— Μὰ ἐννοεῖς ἀκόμη ν' ἀστειεύσῃ;

Ἐσκέφθη ἂν ἔπρεπε νά τοῦ δώσω ἀμέσως τὸ κτύπημα ἢ ὄχι. Ἀλλὰ ἡ εὐλάβεια πρὸς τὴν τρέλλαν του μ' ἐκράτησε. Ἀρχισε νά μοῦ λέγῃ διὰ τὰ μάτια της καὶ κατέληξεν εἰς τὸ γοῦστο τοῦ ντυσίματός της.

Δὲν τοῦ ἀπαντοῦσα τίποτε. Ἐπὶ τέλους ἔλαβα τὴν ἀπόφασιν.

— Νὰ γυρίσουμε, μοῦ εἶπε. Πρέπει νὰ τὴν ξαναἰδῶ.

— Ὅχι. Πᾶμε κάπου ἄλλου. Θέλω νὰ σοῦ πῶ κάτι.

— Σχετικῶς πρὸς αὐτή ;

— Ναι.

— Μὰ πῶς νὰ τὴν ἀφήσω !

— Ὅταν σοῦ πῶ αὐτὸ τὸ καὶ τὶ θὰ τὴν ἀφήσεις.

Μ' ἐκύτταξε σὰν ἡλίθιος καὶ μὲ ἠκολούθησε. Ἐκαθήσαμεν ὑπὸ τὰ δένδρα ἐνὸς ἐξοχικοῦ καφενείου.

— Λέγε, μοῦ εἶπεν ἄγριος καὶ ὠχρότατος.

— Ἄφησε τὰ δραματικά, φίλε μου, καὶ ἄκουσε. Αὐτὸς ὁ ἔρωσ πρέπει νὰ τελειώσῃ. Ἡ κόρη αὐτὴ δὲν εἶνε ἀγνή.

— Τί θέλεις νὰ πῆς ; Τί θέλεις νὰ πῆς ;...

— Αὐτὸ ποῦ σοῦ εἶπα.

— Ἀπειθεῖσαι ;

— Σοβαρεύομαι. Ἐρωτεύεσαι μιὰ κόρη — μιὰ γυναῖκα ἤθελα νὰ πῶ— ἢ ὅποια δὲν εἶναι...

— Μιὰ γυναῖκα ; Τί ἐννοεῖς ;

Τὰ μάτια τοῦ συντρόφου μου ἄστραφαν. Ἡ φωνὴ του ἐβράχνιασεν ἀπὸ αἰφνίδιον πνιγμὸν θλίψεως.

— Κάτι ξέρεις βέβαια, μοῦ εἶπε. Τὴν γνωρίζεις φαίνεται, καὶ δὲν ἔχεις βεβαιότητα γιὰ τὴν τιμὴ της. Ὅστε δὲν ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ μοῦ κρύψῃς τίποτε. Τὸ ἀπαιτῶ νὰ μοῦ τὰ πῆς ὅλα. Ἄν ἤμουν ἄντρας της θὰ ἐννοιωθα κάτι τι λιγώτερο ἀπὸ τὸ χαλασμὸ ποῦ νοιώθω τώρα μέσα μου... Ἐλα, λέγε ἀμέσως. Ὁ ἀτιμασμένος πρέπει νὰ τ' ἀκούσῃ ὅλα. Θὰ μοῦ πῆς τὰ πρόσωπα. Ποῖος εἶνε ὁ...

— Ὁ ἐραστὴς ;

— Ναι αὐτός.

— Μὰ αὐτὸς δὲν σοῦ φταίει ! Τί ἔχεις νὰ κάμῃς μαζὺ του !

— Ὅλα θέλω νὰ τὰ μάθω, καὶ τὴν τελευταίαν λεπτομέρειαν. Ὅλα ! Πρέπει νὰ τὸν ξεύρω καὶ αὐτόν. Ποῖος εἶνε ;

— Μὰ μὲ ἐκδιάζεις

— Μοῦ εἶνε ἀδιάφορον.

— Δὲ μπορῶ νὰ σοῦ ἀποκαλύψω τὸ πρόσωπον.

— Θὰ μοῦ τὸ πῆς !

— Εἶμαι φίλος σου καὶ ὅ,τι σοῦ εἶπα εἶνε ἡ ἀλήθεια. « Δὲν εἶνε ἀγνή ». Αὐτὸ σοῦ τὰ λέγει ὅλα. Ἐτελειώσε. Τράβηξε χεῖρι ἀπ' αὐτὴ καὶ ἤσυχασε !

— Μὲ τρεῖς λέξεις πῶς μπορεῖς νὰ καταστρέψῃς ἓνα τέτοιον ἔρωτα ; Θέλω νὰ μοῦ παρουσιάσῃς καθαρά καὶ ἑξάστερα ὅλη τὴν ἀτιμία της. Νὰ μοῦ πῆς τὸ πρόσωπον...

— Δὲ σ' ἐνδιαφέρει ! Τώρα πλέον δὲν πρέπει νὰ σ' ἐνδιαφέρῃ οὔτε αὐτή. Ἐγὼ δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ μαρτυρήσω ποῖος εἶχε σχέσεις μαζὺ της. Ἐγὼ καθῆκον νὰ τὸ κρύψω. Ὅταν τὴν ἐγνώρισεν αὐτός, δὲν τὴν εἶχες γνωρίσει ἐσύ. Τί σοῦ φταίει λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ;

— Μ' ἔχει ἀτιμάσει.

— Ἐσένα ;

— Τὸ ἰδανικὸ μου, τὸ ἰδανικὸ μου ! Τὸν ἔρωτά μου ! Τὸ ἰερώτερον πρᾶγμα ποῦ μπορεῖ νὰ ἔχῃ κανεὶς. Αὐτὸ μοῦ ἠτίμασε ! Ἐλα, δὲ μπορεῖς, δὲν ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ μοῦ γλυστορήσῃς. Ὅλα θὰ τὰ μάθω.

— Ἐπιμένεις ;

— Ὅσο μπορεῖς νὰ φαντασθῆς.

— Εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς σου.

— Δηλαδὴ.

— Ἀπλούστατα. Εἶμαι ἐγώ...

Τὴν σκηνὴν ἐκείνην ποῦ ἐπηκολούθησε μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν πολλάκις τὴν εἶδα νὰ παίζεται εἰς τὰ θέατρα. Ὁ φίλος μου ἐπαίξε σὰν ἠθοποιὸς τέλειος.

Ἄνοιξε τὰ μάτια του ὑπερμέτρως, τὰ ἐκάρφωσεν ἐπάνω μου, ἐσηκώθη ὀλίγον ἀπὸ τὸ κάθισμά του, ἐξανακάθησε πάλιν, ἔχωσε τὰ δάκτυλα εἰς τὰ μαλλιά του, ἀκούμπησε πάλιν εἰς τὸ τραπέζι καὶ μ' ἐκύτταξεν ἀχόρταστα σὰν νὰ ἤθελε νὰ μὲ ἀναγνωρίσῃ. Ἐγὼ δὲν ἐκινήθην καθόλου τὸ σῶμα μου ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του διετηρήθην ψυχρότατος.

— Λέγε τώρα, τοῦ εἶπα. Μήπως σὲ ἠτίμασα ἐγώ ;

— Ὅχι, μοῦ εἶπε μὲ σβυσμένην φωνήν.

Ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὀδυνηρὰν στιγμὴν τῆς ἀποκαλύψεως, μετὰ τὴν ὅποιαν ἐχωρίσθημεν ὅπως ποτὲ ἄλλοτε, εἶχα νὰ

τὸν δῶ τρεῖς ἡμέρας, ἂν καὶ μοῦ ὑπεσχέθη ὅτι ἀμέσως τὴν ἐπομένην θὰ μὲ συναντήσῃ.

Ἐπὶ τέλος τὸν εὗρηκα τὴν νύκτα νὰ γυρίζῃ κάπου κατὰ-μονος.

— Τί κάνεις ἐδῶ ;

— Γυρίζω.

— Δὲν κοιμᾶσαι ;

— Δὲν μπορῶ.

— Τὴν ἐλησμόνησες ἐπὶ τέλος ;

— Προσπαθῶ. Μὰ δὲν εἶμαι καλά. Δὲν κοιμοῦμαι. Ἐγὰ-λατα ὀλόκληρος. Μὲ ἄρχισεν ἡ νευραλγία. Ἐγχεῖνα ἀηδέ-στατος... οὐφ ! Καληνύχτα. Πᾶω νὰ πέσω στὸ κρεβάτι μου.

Ἐφυγε. Μετὰ πέντε ἡμέρας ἦλθε μόνος του καὶ μὲ συνήνησε.

— Ἐχω νὰ σοῦ πῶ κάτι, μοῦ εἶπε. Κάτι εὐχάριστον.

— Τὴν ἐλησμόνησες ;

— Ναί. Δηλαδή ἐλησμόνησα τὸν ἔρωτά μου. Ἀλλὰ μὲ ἐπιασεν ἓνα μῖσος ἐναντίον της, ποῦ δὲν ἐμίσησα ποτὲ ἄν-θρωπον τόσον δυνατά. Ἀποφεύγω νὰ τὴν ἰδῶ. Ἀνατριχιάζω ὅταν τὴν συλλογιζώμαι. Ὅσον μεγάλος ἦτο ὁ ἔρωσ μου, τόσο εἶνε τὸ μῖσος μου. Οὔτε θὰ καταδεχθῶ νὰ τῆς ζητήσω λόγον διότι ἦλθε νὰ μοῦ περάσῃ ὡς τὸ ἀγνότερον πλάσμα τοῦ κόσμου, ἐνῶ πρὸ ὀλίγου ἦτο πουλημένη σ' ἓνα ἄνθρωπο. Φρίκη ! Φρίκη ! Μιὰ σάρκα ποῦ σέρνεται στοὺς δρόμους γιὰ πούλημα ! Ἐνα μόλυμα ! Βρωμογύναιο ! Πῶς εὗρέθηκε τόση ἐμμορφιά σὲ τέτοιο κτήνος !

Ἐπειτα μοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι δυνατὰ καὶ μοῦ εἶπε :

— Πρέπει νὰ σ' εὐχαριστήσω. Ἐφάνης ἱππότης γιὰ μένα. Μὲ ἔσωσες. Συγχώρησέ με ἂν σοῦ φέρθηκα σὰν τρελλός. Μοῦ πέρασε. Τὴν ἐλησμόνησα.

Ὁ καυμένος ὁ φίλος μου ἀληθινὰ εἶχε λησμονήσει. Ἀπὸ τότε ἤρχετο πάλι μαζὺ μου. Ἐπίναμε τὴ μπύρα μας ἡσυχα καὶ κάποτε χαμογελῶν στωϊκώτατα μοῦ εἶλεγε :

— Κάθε γυναῖκα ποῦ βλέπω μοῦ θυμίζει ἐκεῖνο τὸ κτήνος...

Κάποια ὑπόθεσις μου μὲ ἠνάγκασε νὰ λείψω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα τρεῖς μῆνας. Τὰς ἡμέρας ποῦ ἐπρόκειτο νὰ γυρίσω πάλιν, λαμβάνω ἐκεῖ ἔξω αὐτὸ τὸ γράμμα του.

Φίλε μου,

« Αὐριον τὸ πρωὶ σ' ἔνα ἐξωκκλήσι τῶν Ἀθηναίων γίνονται οἱ γάμοι μου. Τῇ γυναῖκα μου τὴν γνωρίζεις... Δὲν θέλω νὰ σοῦ πῶ ποία μανία ἔρωτος μὲ ὤθησε νὰ πέσω πάλιν εἰς τὰ πόδια της. Ἀλλὰ θὰ σοῦ ζητήσω μόνον μίαν χάριν. Ὅταν γυρί-σης ἐδῶ, φρόντισε νὰ μὴ μὲ ξαναἰδῆς πλέον οὔτε ἐμένα οὔτε αὐτήν. Τὸ ἀπαιτῶ ἐγὼ ὁ ἀτιμασμένος ἀπὸ ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος — χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ — μὲ ἀτίμασε, καὶ τὸν ὁποῖον, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ποῦ γίνεται γυναῖκα μου ἢ πρῶν ἔρωμένη του, θὰ τὸν μισῶ αἰωνίως. Εἶνε ἡ τελευταία συνεννόησις μεταξὺ μας.

Χαῖρε. »

.....

Μνήσθητί μου Κύριε !

Ἐγύρισα εἰς τὰς Ἀθήνας. Τουλάχιστον ἀπὸ καθήκον φιλανθρωπίας ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νὰ σεβασθῶ τὴν ἐπιθυμίαν ἐνὸς δυστυχομένου ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἀσφαλῶς δὲν ἦτο εἰς τὰ καλά του, ὦ ἀσφαλῶς ! Καὶ τὸ ἔκαμα. Ἀπέφευγα τὴν πολυκοσμίαν. Ἐφευγα μακρὰν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, σὰν νὰ ἦμουν ὁ ἐνοχος τῆς τρέλλας του. Ἀλλὰ πόσον ἤμπο-ροῦσε νὰ διαρκέσῃ αὐτό ; Μετὰ ἓνα μῆνα εὗρέθη ἔξαρνα ἀπέναντι καὶ τῶν δύο. Τοὺς εἶδα πρῶτην φορὰν ἐνωμένους, πλάι-πλάι, ἓνα ζευγάρι σκορπιζόν γύρω του τὴν τρυφερὰν ποιήσιν τῶν πρώτων συζυγικῶν ἡμερῶν ἀπὸ τὰς ὁποίας δὲν ἔδυσεν ἀκόμη ἡ σελήνη τοῦ μέλιτος. Ἐκείνη λευκοτέρα ἀκόμη καὶ λεπτοτέρα καὶ πλέον μεγαλοπρεπῆς ἄρ' ὅσον τὴν ἤξευρα ἄλλοτε, ἐβάδιζε μὲ ἄλον τὸν θρίαμβον τῆς ἀτιμίας ἢ ὁποία κατορθώνει νὰ κερδίσῃ στέφανον γάμου. Χαῦνος ἐκεῖ-νος ἐσύρετο εἰς τὸ πλευρὸ της μὲ ὄλην τὴν ταπεινότητα τοῦ θύματος. Μόλις μὲ εἶδε ἐχύθη ἔξαρνα εἰς τὴν μορφήν του ἢ συγγῆν ἑπιτριβάνου τοῦ μίσους. Μοῦ ἔρριξεν ἓνα βλέμμα φρικτὸν, σπαρακτικόν, ὡς βεβαίωσιν ἀλύτου ἔχθρας, ὡς παρὰ-πονον ἀλγεινότερον, βλέμμα ποῦ μὲ ἔκαμε νὰ πιστεύσω μίαν

στιγμή ότι είμαι ἐγὼ ὁ ἔνοχος τῆς δυστυχίας του, τῆς ἀτιμίας του, τῆς τρέλλας του.

Καὶ μαζί με τὸ κύτταγμα αὐτὸ τοῦ συζύγου, ἡ γυναῖκα του, ἡ πεταλούδα, ἡ ζωγραφιά, μισανόηγουσα τὰ αἱματώδη χεῖλη της, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐρόφησα ἄλλοτε κύματα ἡδονῆς, μοῦ ἐχαμογέλασε τόσο γλυκὰ καὶ με ἐκύτταξε τόσο γλυκύτερα με τὰ μάτια της λάμποντα ἀπὸ πόθους ἀναγεννήσεως τῶν παλαιῶν ἐρώτων, σὰν νὰ μοῦ ἐφώναζε*

— Δὲ θὰ με λησμονήσης ! "Ε, ἀγάπη μου :

Z. A. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ἡ κακογλωσσίᾱ.

- Τί ἀνόητη αὐτὴ ἡ Ἑλένη ; Κρύβει τὰ δόντια της, ἐνῶ εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ δείχνῃ τὸ πρόσωπό της.
- Μά, βλέπεις, δὲν τὸ δείχνῃ ποτὲ γυμνὸ καὶ négligé...

ΑΙΟΛΙΚΗ ΛΥΡΑ*

ἘΙΝΕ μεσάνυχτα· σκοτάδι πίσσα
Τριγύρω ἀπλώνεται στὴν ἐρημίᾱ·
Θερίᾱ δὲν ρυάζονται ἐδῶ με λύσσα,
Οὔτε ἀκούεται φωνὴ καμμιᾱ.

Τώρα τὰ κύματα σιγοκοιμοῦνται
Ποῦ πολεμοῦσανε με τὴν στεριά·
Τὰ δένδρα ἤσυχᾱ πιά δὲν γροικιοῦνται
Στὸ φυσομάνημα τοῦ βορηᾱ.

Ἡ ὥρα ἐφθασε... ποῦ κάθε βρόδῳ
Μιὰ λύρα ἀκούεται αἰολικὴ
Ἐστὴς αὔρας τ' ἄγγιγμα μέσ' τὸ σκοτάδι
Ν' ἀφήνῃ ἀόριστῃ μιὰ μουσικὴ.

Νεραΐδα πέρασε ἀφροπλασμένη
Καὶ τὴν παράτησε στὴν ἀμμουδιά...
Ἐκεῖ τρεμόφωνη, ξεχορδισμένη
Κλαίει μονάχη της... κάποια καρδιά.

K. ΓΟΥΝΑΡΗΣ.

* Σημ. Aeolsharle: Πνευματόχορδον ὑπὸ τοῦ κ. Προβελεγγίου μεταφρασθέν.

ΔΥΟ ΕΘΝΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

Ἡ ἐν Ἀθήναις κεντρικὸν Ἰστορικὸν Μουσεῖον δύναται νὰ ὀνομασθῆ προσηκόντως αὐτόχρημα Μουσεῖον τῆς ἡμετέρας ἐθνικῆς ἱστορίας ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ μυκηναίου πολιτισμοῦ, οὗ κειμήλια μοναδικὰ καὶ θησαυροὺς ἀνεκτιμήτους περικλείει ἐν ἑαυτῷ, μέχρι τῆς δλοσχεροῦς ὑπαγωγῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ εἰς τὸν κοσμοκράτορα ρωμαϊσμόν. Ἔργα τῶν δέκα καὶ ἕξ ἑκατονταετηρίδων πρὸ Χριστοῦ, μετὰ τιῶν διαλειμμάτων ἐν τῷ μεταῦ, ἀναγόμενα εἰς πᾶν εἶδος τέχνης, ὑπηρετοῦσης τὰς κοινωνικὰς, καλλιτεχνικὰς καὶ θρησκευτικὰς ἀνάγ-

κας· ἔργα πωρίνου λίθου, ξύλου, μαρμάρου, ὑέλου, ἀλαβάστρου, ὀπτοῦ ὄνυχος καὶ ἄλλων εὐγενῶν λίθων, χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου καὶ πηλοῦ· ἔργα σχετιζόμενα πρὸς τὰς κοινότητας βιωτικὰς χρείας, ὅσα εἰσὶν οἱ χαλκοὶ λέβητες, οἱ πίθοι καὶ ἄλλα βάναισα ἀγγεῖα, οἱ πελέκεις καὶ τὰ πτύα· ἔργα ἀναγόμενα εἰς τὴν πνευματικὴν κίνησιν, μελανοδόχοι καὶ κάλαμοι· ἔργα καλλιτεχνίας, ὅσα εἰς αὐλοῖ, αἱ εἰκόνες, τὰ ἀγγεῖα τὰ πηλίνα καὶ τὰ χαλκᾶ ἀγαλμάτια, αἱ ἔγγλυφοι ψῆφοι καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἔργα κόσμου δακτύλιοι, ἐνώτια, ψέλλια, περιδέραια, πόρπαι καὶ στέφανοι, ἅπαντα χρυσᾶ· ἔργα οικιακῆς καὶ προσωπικῆς χρήσεως παντοῖα, ὅσων βελόνα ραπτικῆς

καὶ πλεκτικῆς, βελονοθῆκαι χρυσαῖ, κάτοπτρα, σκευὴ τραπέζης, ὄργανα πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ραπτικῆς καὶ ποικιλτικῆς, κλείθρα, ὀτλεγγίδες, πόρπαι, κομβία, παίγνια παιδικὰ παντὸς εἶδους, λύγνοι ἀπλοῖ καὶ πολύμυθοι καὶ πλεῖστα ἕτερα τοιαῦτα ἔργα πολεμικῆς τέχνης, ὅσων ἔλφη, δόρατα, βέλη, περικεφαλαῖα, κνημίδες· ἀντικείμενα τῆς ναυτικῆς, ὅσα αἱ μολύβδινοι ἄγκυραι· ἔργα διδασκαλίας, ὅσων ἀλφάβητοι ἔργα συνδεόμενα πρὸς τὸν δημόσιον βίον, ὅσων ψηφίσματα ἐπὶ μαρμάρου καὶ χαλκοῦ, ἀνδριάντες, συνθηκαῖ· ἔργα λατρείας τοῦ θεοῦ ἀνάματα καὶ ἀνάγλυφα θεῶν καὶ ἡρώων ἐκ πάρου, μαρμάρου, πηλοῦ, χαλκοῦ, γραφικῆς κλπ. τέλος δὲ ἔργα ἀναγόμενα εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν διατήρησιν τῆς μνήμης, ὅσων εὐλίνοι καὶ μαρμάρινοι σαρκοφάγοι, ἀνάγλυφα ἐπιτύμβια καὶ ἀγγεῖα καὶ στήλαι ἐνεπίγραφοι καὶ ἀνδριάντες καὶ προσωπίδες νεκρῶν καὶ λήκυθοι καὶ ὀβολοὶ τοῦ Χάρωνος καὶ παντοῖα κτερίσματα· τέλος δὲ ὅσα νεκρῶν—πάντα ταῦτα ἐν συνεσφιγμένῃ περιλήψει περικλείονται ἐν τῷ ἀνεκτιμήτῳ Μουσεῖῳ τῶν Ἀθηναίων, τῷ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πατησίων Ἰδρυθέντι καὶ προσελκύοντι διὰ τὸν ἑκτακτὸν πλοῦτον αὐτοῦ τοὺς φιλαρχαίους καὶ φιλομαθεῖς ἐκ τῶν τεσσάρων σημείων τοῦ ἡμετέρου πλανήτου.

Πεπλανημένους καὶ σφαλερῶς ἀντιλαμβανόμενοι εἰ πολλοὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ Μουσεῖου τούτου ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ὡς «Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον», ἀπέχουσι τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ, διότι φρονοῦσιν ὅτι θὰ εὕρωσιν ἐκεῖ ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα, πρὸς ἃ μικρὰν ἀισθάνονται κλίσιν ἔνεκα ἐλλείψεως τῶν ἀπαιτουμένων γνώσεων. Ἄλλ' οἱ εἰσερχόμενοι εἰς τὸ Μουσεῖον καὶ περιεργαζόμενοι τὸν ἀρρητὸν πλοῦτον αὐτοῦ μετὰ τινος φιλομαθείας ἢ καὶ περιεργείας κἄν, ἀποκομίζουσιν ἀδράς καὶ πλουσίας ἐντυπώσεις περὶ πάσης ἀπέψεως τοῦ βίου τοῦ ἐνδοξοτάτου τῶν λαῶν καὶ θαυμάζουσι τὸ ὑψηλὸν καὶ εὐγενὲς καὶ καλλιτεχνικὸν ἑλληνικὸν πνεῦμα, ὅπερ παραλαμβάνον τὸν ἀνθρώπον ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λίκνου, ἐνέπνεε μὲν καὶ ὠδήγει αὐτὸν διὰ παντὸς τοῦ βίου πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὸ μέγα, ἤγε δ' αὐτὸν ἐν τέλει καὶ παρέδιδε πρὸς τὸν τάφον. ἀλλ' ἐτήρει καὶ πέραν αὐτοῦ ἐν τε τοῖς Ἡλυσοῖς καὶ ταῖς νήσοις τῶν μακάρων καὶ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἐπιζώντων διὰ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς τέχνης. Εἰς τοιοῦτους ἐπισκέπτας καὶ παρατηρητὰς τὸ «Κεντρικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον» τῶν Ἀθηναίων πορίσεται προσηκόντως, ἐπαναλαμβάνων, ὡς Μου-

σειον αυτόχρομα Ἐθνικὸν καὶ ὡς πρῶτος κρῖκος τῆς ὅλης ἀλύσεως τῶν προσομοίων ἐν Ἀθήναις Μουσείων, ἀτινά εἰσι τὸ Νομισματικόν, τὸ τῆς Χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας καὶ τὸ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας. Τοῦτο δὲ πάλιν περιλαμβάνει πᾶν ὃ τι ἀνάγεται εἰς τὸν βίον τοῦ ὑπὸ τὴν δουλείαν ἡμετέρου ἔθνους καὶ εἰς τὴν γενεάν ἡτίς. κλεινῶς ἀγωνισθεῖσα, παρέσχεν ἡμῖν τὴν πολυπόθητον καὶ γλυκετὰν Ἐλευθερίαν.

Α'

Εἰδικώτερον ὅμως τὸ ἐν Ἀθήναις Κεντρικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μοσεῖον περικλείει δύο σπουδαιότατα καὶ μέχρι τῶν μυχαιατῶν συγκινοῦντα τὸν Ἕλληνα ἐπισκέπτην ἔθνικὰ μνημεῖα, εἰς ἃ προτίθεται ν' ἀφιερῶσω τὰς γραμμάς ταύτας.

Διελθὼν τις τὰς περιχοῦσας τὰ γ λ υ π τ ἄ ἔργα τεσσαρσκαίδεκα αἰθούσας τοῦ Μοσεῖου, εἰσέρχεται διὰ τῆς κιγκλιδωτῆς σιδηρᾶς θύρας εἰς τὴν πολῦτιμον αἰθούσαν τῶν πηλίνων ἀγγείων· ἅμα δὲ τῇ εἰσόδῳ, στρέφων τὸ βλέμμα δεξιᾷ, ἀναγινώσκει μεθ' ἱερᾶς συγκινησεως ἐπὶ καλλιτεχνικῆς ὑελοφράκτου θήκης τὴν χρυσοῖς γράμμασι κεχαραγμένην ἐπιγραφὴν :

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΜΒΟΥ ΤΩΝ ΜΑΡΑΘΩΝΟΜΑΧΩΝ

Ὡς γνωστόν, ὁ Ζήλος τῶν ἀρχαιολόγων μετ' ἀνευδότου ἐπιμονῆς καὶ ἐκτάκτου εὐφυίας ἐπιδοδομένων εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἀρχαίας τέχνης ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ, τῇ πλαστικῇ, τῇ ψηφιδογλυφίᾳ, τῇ νομισματικῇ καὶ τῇ γραφικῇ, ἀνεπλήρωσε πολλὰς κενὰς σελίδας τῆς ἱστορίας καὶ συνεπλήρωσε πλείστας ἄλλας ἡμιτελεῖς ἢ ἀσφαεῖς. Εἰς τοιοῦτον Ζήλον τῶν ἡμετέρων ἀρχαιολόγων καὶ εἰς τὴν ἔθνικὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν ὀφείλομεν τὴν πολῦτιμον ἐξιχνίασιν καὶ ἀναμφίλεκτον βεβαίωσιν, προελθοῦσαν διὰ τῶν ἐν τοῖς ἔτεσι 1890 καὶ 1891 γενομένων παρὰ τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Βαλερίου Στᾶη ἀνασκαφῶν, ὅτι ὁ ἐν τῶν Μαραθωνίῳ πεδίῳ τεχνητὸς λόφος, ὕψους μὲν ὑπὲρ τὴν τότε ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους δώδεκα μέτρων, διαμετρήματος δὲ κατὰ τὴν βάσιν τεσσαράκοντα περίπου, εἶναι ὁ τύμβος τῶν Μαραθωνομάχων, ὁ περικλείων τὰ ὄσα τῶν ἐν τῇ περιδόξῳ μάχῃ πεσόντων 192 Ἀθηναίων. Ἐκθεσις βαρυσήμαντος, συνταχθεῖσα ἐπὶ τόπου τῇ 2 Ἰουνίου 1890 καὶ ὑπογραφεῖσα ὑπὸ τῶν κ. κ. Π. Κα-

βαδία, γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων, Β. Στᾶη, ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων, Α. Lolling, ἐπιμελητοῦ τοῦ ἐπιγραφικοῦ μουσεῖου, Κ. Μητσοπούλου, καθηγητοῦ τῆς ὄρυκτολογίας ἐν τῷ ἔθνικῳ πανεπιστημίῳ, καὶ Γ. Κανεγαῦ, ἀρχιτέκτονος παρὰ τῇ γενικῇ ἐφορῇ τῶν ἀρχαιοτήτων, βεβαίως δὲ τὸ μέγα διὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἱστορίαν γεγονός, περιλαμβάνει τὰς ἐξῆς πληροφορίες : « Τὸ διὰ τῆς ἀχθείσης τᾶφρου ἀποκαλυφθὲν ἔδαφος ἦτο ἐπικεχυμένον διὰ θρυμμάτων μαρμαρυγιακοῦ σχιστολίθου, σεσαθρωμένου ἐκ τῆς ὕγρασιος, καὶ διὰ θαλασσίας ἄμμου. Ἀμέσως ἐπὶ τούτου ὑπῆρχε στρώμα 2—10 ἑκατοστά τοῦ μέτρου, συγκεῖμενον ἐκ τέφρας, ἐξ ὄστων ἀνθρωπίνων, σεσαθρωμένων καὶ εἰς κόνιν μεταβεβλημένων τὸ πλεῖστον ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τῆς ὕγρασιος, ἐξ ἀνθράκων εἰς κόνιν τὸ πλεῖστον μεταβεβλημένων, καὶ ἐξ ἀγγείων, μικρῶν δηλαδὴ ληκυθίων μελανομόρφων. » τῆδε κάκεισε διεσπορμένων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. . . . »

Τὰ ὄσα ἐκεῖνα καὶ τὰ ἀγγεῖα καὶ ὄγκους χώμιτος, περιέχοντος ἀνθράκα καὶ τέφραν καὶ θρύμματα ἀγγείων περικλείει ἡ πολῦτιμος θήκη ὑπὸ τὴν αἰγλήεσαν ἐπιγραφὴν **Ἐκ τοῦ τύμβου τῶν Μαραθωνομάχων**. Μετὰ τὰ θεῖα καὶ τὰ ἱερὰ σεβάσματα τῆς ἀγίας Χριστιανικῆς θρησκείας οὐδὲν ἕτερον ἐν τῷ κόσμῳ εἴλκυσε τῶσον τὴν εὐσεβῆ προσοχὴν καὶ ἀγάπην μου, ὅσον ἡ πολῦτιμος θήκη αὕτη. Κατὰ τὰς συχνὰς ἐπισκέψεις μου εἰς τὸ Μοσεῖον, οὐδέποτε προσῆλθον εἰς αὐτὴν ἢ παρῆλθον ἰσὺς αὐτῆς χωρὶς ν' ἀποκαλυφθῶ. Αἰσθημα ὑπερτάτης συγκινησεως ἐκ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν γεναιοφροσύνην τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων καὶ ἐξ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν ἀνεκτίμητον τῇ τε Ἑλλάδι καὶ τῇ ἀνθρωπότητι εὐεργεσίαν αὐτῶν μὲ καταλαμβάνει πρὸς αὐτῆς. Ἡ περιδοεὸς μάχη τῆς 8 Σεπτεμβρίου (καθ' ἡμᾶς νῦν) τοῦ ἔτους 490 πρὸ Χριστοῦ τυγχάνει γνωστὴ παντὶ εὐμοιρῆσαντι γραμμάτων, ἔστω καὶ ἐν στοιχειώδῃ σχολείῳ. Ἡ ἱστορία ἀναγράφει οὕτῳ ὡς ἐν τῶν μεγίστων γεγονότων ἐν τοῖς ἀνθρωπίναις πράξεσιν· οὐδ' ἔχει τις χρεῖαν νὰ ὑπομνήσῃ αὐτὴν οὐδενὶ (1) Ἀλλ' ἡ θεὰ τῶν πολυτίμων ἐκείνων λειψάνων, ἀπτῶν πειστηρίων τοῦ μεγάλου γεγονότος, ἐμπνέει καὶ συγ-

(1) Ἐκ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν ἀνδρείαν τῶν Πλαταιῶν, μετασχόντων ἐν αὐτᾷ ἀρ-ήσι τῆς μάχης ταύτης, ἐξέθηκα ἐν βραχεῖα μονογραφίᾳ «οἱ χίλιοι Πλαταιεῖς ἐν Μαραθῶνι» (1893) τὰς ἐκ τῆς μελέτης τῆς σελίδος ταύτης τῆς ἔθνικῆς ἱστορίας ἐντυπώσεις μου.

κινεί ἄλλως τὸν ἐπισκέπτην ἢ ἡ ἀναδιφθοῖς τῶν χαρτίνων σελίδων τῆς ἱστορίας τὸν ἀναγνώστην. Δοκεῖ καὶ τὰς λεπτοτάτας ἴνας τῆς καρδίας τοῦ Ἑλληνος ἢ θεᾶ τῶν ἱερῶν ἐκείνων ὁσῶν, ὧν τίς οἶδε ἂν μὴ τοῦτο ἦ ἐκεῖνο τὸ τεμάχιον ἀνήκει εἰς τὸν δντως ἀείμνητον πολέμαρχον Καλλιμάχον, τὸν διὰ τῆς ψήφου αὐτοῦ ἐπικυρώσαντα τὸ στρατηγικὸν σχέδιον τοῦ Μιλτιάδου καὶ πεσόντα ἐν τῇ μάχῃ, ἢ εἰς τὸν γενναῖον στρατηγὸν Στησίλαον, ἢ εἰς τὸν ἥρωϊκὸν Κυναιγεῖρον ! Πάντως ὅμως ἐκ τῶν ὁσῶν τούτων ἀνήκει τὸ μὲν ἢ τὸ δὲ μεμαρτυρημένως καὶ ἐπιστημονικῶς βεβαίως εἰς ἕνα τῶν 192 ἐκείνων μαχητῶν. Προσατενίζων αὐτὰ μεταρσιούμαι εἰς τὴν σκηνὴν τῆς ἐνδόξου μάχης, φαντάζομαι ὅτι τὸ τρίμμα ἐκεῖνο τοῦ ὁσῶν ἀπετέλει μέρος τοῦ ἥρωϊκοῦ βραχιόνος μαχητοῦ εὐγενούς, ἀνουμένου λελογισμένως μὲν «περὶ πάτρης», ὑπὲρ γυναικῶν καὶ παιδῶν, ὑπὲρ τῶν πατρῶων θεῶν καὶ τῶν τάφων τῶν προγόνων, ἀνεπιγνώστως δὲ ὑπὲρ συμπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ καθόλου πολιτισμοῦ. Καὶ πειράται ὁ νοῦς νὰ μαντεύσῃ ἐὰν τὸ ἕτερον ἐκεῖνο τεμάχιον ἀνήκειν εἰς πολεμιστὴν πεσόντα ἐν τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ τῶν δικασιχιλίων ἀνδρείων καὶ τῇ τρομερᾷ συγκρούσει κατὰ τῆς πυκνῆς πεντηκονταπλασίας(2) φάλαγγος τῶν βαρβάρων ἐπὶ δεκάδων ἐχθρῶν, οὗς αὐτὸς ἐθανάτωσε καὶ ἀνέτρεψεν ἐν τῷ ἀρχῆθεν νικηφόρῳ δεξιῷ ἢ ἀριστερῷ κέρατι, ἢ ἂν εὖρε τὸν θάνατον ἀμυνόμενος ἐπὶ τῶν χαρακμάτων τοῦ κέντρου, ὅπου ἡ ἐφοδος τῶν ἐχθρῶν ὑπῆρξεν ἐπὶ τινα ὥραν δυσκαταγώνιστος· τὸν πίπτοντα δὲ τοῦτον ἐλευθερωτὴν τῆς Πατρίδος ἐδέχθη ἄρᾳ γε πρῶτος καὶ ἀνεκράτησεν εἰς τοὺς βραχιόνες αὐτοῦ ὁ Μιλτιάδης. ἢ πεσόντα συνεκάλυψε διὰ τῆς ἀσπίδος ὁ Ἀριστείδης, ἢ ἐκπνεύσαντα ἐπεκάλυψε διὰ τῆς ἰδίας χλαμύδος ὁ Θεμιστοκλῆς ; Τὸ ἕτερον δ' ἐκεῖνο τμήμα ὁσῶν ἀνήκειν ἄρᾳ γε εἰς τὸν μαχητὴν ὅστις ἔπεσε πρῶτος, ἐγκαινιζῶν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ τὴν νίκην, ἢ εἰς τινα τῶν πορὰ τῶν αἰγιαλῶν πεσόντων ἐν τῇ κατὰ τῶν τριήρων ἐνθουσιῶδει ἐφόδῳ, ὅτε ὁ παῖν τῆς νίκης ἀντήχει μέχρι τοῦ Βριλησσοῦ, ἔσχατον δὲ ἄκουσμα ἀπεκό-

(2) Ὁ Πλάτων (*Μενέξενος* 10, Δ) λέγει ὅτι ὁ Δαρεῖος ἐπεμφεν εἰς Ἑλλάδα «μυριάδας μὲν πενήκοντα, ἔντε πλοῖοις καὶ ναυσί, ναὺς δὲ τριακοσίας». — Ἐπίση· ὁ Λυσίας (*Ἐπιτάφιος* 21) ἀναφέρει ὅτι «ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς... ἐλπίζων καὶ τὴν Εὐρώπην δουλώσασθαι, ἔστειλε πενήκοντα μυριάδας στρατιάν».

μισεν ἐκ τῆς γῆς τὸ τερψίθυμον « Ἐλελεῦ ! » Τίς δὲ τούτων πάντων, οὗς παριστώσιν ἐν δόξῃ τὰ ὀλίγα ταῦτα ὁσῶν, προσφέρων ἑαυτὸν μὲν θῦμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς Νίκης, εἰς δὲ τὴν πατρίδα τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν δόξαν, ἐστέρησε γέροντα πατέρα τοῦ μόνου στηρίγματος ; Τίς δὲ φιλόστοργον μητέρα τοῦ γάρματος τοῦ βίου ; ἢ τίς τρυφερὰν σύζυγον τοῦ ἡλίου τῆς ζωῆς ; Ὅτε δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐτελεῖτο ἡ πανηγυρικὴ ταφὴ τῶν ἐνδόξων νεκρῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης (3) καὶ ἐκαίοντο τὰ σώματα καὶ ἐρρίπτοντο ἐπὶ τοῦ κοινοῦ ταφοῦ νεκρώσιμα ἐναγίσματα, αἱ μικραὶ αὗται λήκυθοι, αἴτινες καὶ ἐνταῦθα περιβάλλουσιν εὐχαρῶς διὰ τοῦ κομποῦ σχήματος καὶ τοῦ ὠραίου χρώματος καὶ τῶν εὐσεβῶν γραφῶν αὐτῶν τὰ ὁσῶν, τίνα δάκρυα ἐχύθησαν ; τίος ἢ χεῖρ ἐρρίψεν ἢ ἐπεμφεν ἐκ τοῦ κλεινοῦ ἀστεως ἵνα ριφθῇ εἰς τὸν τάφον τὸ προσφιλές ἐκεῖνο δακρυδόχον ληκύθιον, τὸ κοσμούμενον διὰ μαιάνδρου καὶ εἰκονίζον Ἀθηναῖν, ἐπιτιθεμένην κατὰ ὑποχωροῦντος Γίγαντος, φέροντος κράνος, ἀσπίδα καὶ δόρυ ;

Εἰς τοιαύτας μὲ ἀνάγει σκέψεις καὶ εἰκασίας ἐκάστοτε ἢ θεᾶ τῶν πολυτίμων λειψάνων τῆς ἐνδοξοτάτης τῶν μαχῶν. Μετ' αὐτάς δὲ περισπάται ὁ νοῦς εἰς τὴν ἐπίσημον τελετὴν τῆς ταφῆς, τὸν ἐπιτάφιον, ὅστις πιθανῶς πρῶτιστα ἐπὶ τοῦτου τοῦ ταφοῦ ἐλέχθη, τὰς θυσίας πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἥρωας, καὶ τέλος τὸ «περὶδειπνον», οὗ ἴχνη ἀπελείφθησαν ὁσῶν ζῶων, κελύφη ὧν καὶ τὰ ὠραῖα ἀγγεῖα ἄτινα, ὑπηρετήσαντα ταῖς θυσίαις καὶ τῷ περιδείπνῳ, ἐθροασθήσαν μὲν τότε καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὸν βόθρον, συκολληθέντα ὅμως νῦν κοσμοῦσι τὴν θήκην διὰ τῆς διπλῆς ἱερότητος αὐτῶν καὶ ἀμφορέως, καὶ λοιπὰς, καὶ ὕδρια, ἐν κάλῃ, ἐν ἡ εὐρέθησαν ὁσῶν καὶ τέφρα, τίς οἶδε τίος Κυναιγεῖρου ἢ Καλλιμάχου ! . .

Πρὸ τοιούτου μνημείου, τοιαύτος περικλείοντος πολυτίμου παρακαταθήκας, τοιαῦται, ὡς εἰκός, ἀναθρώσκουσι καὶ περιπίπτανται καὶ διασταυροῦνται σκέψεις εἰς τὸν νοῦν τοῦ Ἑλλήνος ἐπισκέπτου Ἐπρεπε δὲ τοῦτο νὰ καθιερωθῇ προσκύνημα τῆς ἐκάστοτε μαθητεούσης νεολαίας καὶ παντός τοῦ

(3) Τοὺς ἐν ταῖς μάχαις πίπτοντας, λέγει ὁ Θουκυδίδης, ἔθαπτον οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ καλλίστῳ προαστείῳ τῆς πόλεως, τῷ Κεραμεικῷ. Ἐξαιρετικῶς ὅμως τῶν ἐν Μαραθῶνι πεσόντων ἰδιαίτερος θαυμάσαντες τῆς ἀνδρείας «αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν».

λαού. Ἐπρεπεν ἡ μάχη τοῦ Μαραθῶνος νὰ μὴ διδάσκηται ἀπλῶς, ὡς συνήθης σελὶς ἱστορίας, ὡς γεγονός μηχανικῶς ἀπομνημονευόμενον· ἀλλὰ πρέπει νὰ γράφηται μὲν χρυσοῖς γράμμασιν ἐν τοῖς βιβλίοις, νὰ ἐγχαράσσεται δ' ἀνειτιήτως εἰς τὸν νοῦν τῶν Ἑλλήνων, ἀείως τῆς ἐπιανεργείας αὐτῆς ἐν τε τῇ ἐθνικῇ ἡμῶν καὶ τῇ παγκοσμίῳ Ἱστορίᾳ.

Ἐποία ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης καὶ πῶς ἐπρεπε νὰ τιμᾶται ἡ μνήμη τῆς αὐτοῦ περιδόξου νίκης τῶν Ἑλλήνων δὲν θὰ εἴπω ἐγὼ ἐνταῦθα, ἵνα μὴ προδῶ εἰς ἐκφράσεις αἰτινες ἤθελον ἴσως ἐκληφθῆ ὡς λυρισμοὶ ἐθνικοῦ ἐγωῦσμου. Προτιμῶ δὲ νὰ μεταγράψω ἐνταῦθα τὰς σκέψεις ἐνθουσιώδους ξένου, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ἐχούσας οὕτως :

« Ἐὰν οἱ Πέρσαι, νικῶντες ἐν Μαραθῶνι, ἀνήγειρον ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τερατῶδες ἀσιατικὸν τέμενος, οὐδεὶς ἡμῶν θὰ ἴστατο ἐν Ἀθήναις. Ἡ Ἑλλάς κατακτωμένη κατὰ τὰ μηδικὰ, ὅτε ἡ ἐθνικὴ συνείδησις αὐτῆς δὲν εἶχεν ἔτι φωτισθῆ ὑπὸ ἀθανάτων ποιητῶν, καλλιτεχνῶν καὶ φιλοσόφων. θὰ ὑπέκυπεν εἰς τὴν τύχην τῆς, ἀναλογιζομένη ὅτι ἐπὶ τέλους καὶ ὁ εἰσθιασθεὶς αὐτῇ πολιτισμὸς εἶχε τίτλους εὐγενείας. Ἐντὸς ὅσων οἱ Ἕλληνες θὰ ἐξωκειοῦντο πρὸς τὴν Ἀσίαν, ἦς εἶχον ἀνάγκην. Ἐὲ Ἀθηνῶν θὰ προσέτρεχον εἰς τὸν μέγαν βασιλεῖα οἱ γλύπται. Ἐξ Αἰγαίου ἐπιτῆδειοι ναῦται, Ἐξ ἔλου τοῦ Ἑλληνισμοῦ οἱ εὐθύμοι παράσιτοι. Εἰς τὰ Σούσα, εἰς τὴν Περσέπολιν οἱ Ἕλληνες θὰ ἦσαν τραπέζιται, κεραμοπλάσται, μουσικοὶ, μῦμοι, ἠθικολόγοι, κόλακες. Ἡ θρησκεία των, ἐστερημένη συμβόλων πίστεως καὶ κλήρου θὰ προσηρμόζετο ἄριστα εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Ζωροάστρου, καὶ ἡ Ἑλλάς θὰ συνεχωνεύετο πρὸς τὴν Ἀσίαν. Δὲν θὰ ὑπῆρχε πλέον ἀνεξάρτητος Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς θὰ ἔλειπον καὶ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Ἀριστοτέλης . . . Ἑλλείποντος δὲ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ οἱ Εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ θὰ κτεσπάραιτον ἀλλήλους. . . Δὲν ζῆ εἷς ἄνθρωπος ἐν μέσῃ Εὐρώπῃ, οὗ ἡ τύχη νὰ μὴ εἶναι τὸ πόρισμα τῆς ἱστορίας ἐκείνης! »

Τελευτὰ δὲ οὕτως : « Ἀναντιρρήτως ἡ μάχη τοῦ Μαραθῶνος δὲν κατέχει τὴν προσήκουσαν θέσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν καθ' ἡμᾶς Εὐρωπαίων. Δὲν γίνεται ὁ προσήκων περὶ αὐτῆς λόγος ἀπὸ τοῦ βήματος τῶν βουλῶν καὶ τῶν δημοσίων συν-αθροίσεων, ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος τῶν ναῶν. . . . Τίς ὑπουργὸς (τῆς Γαλλίας), κηδόμενος τῆς ἰδίας δόξης, θὰ προτείνῃ χο-

ροὺς πρὸς τιμὴν τοῦ Μιλτιάδου ; Τοιαύτην ἐορτὴν θὰ δύνανται νὰ πανηγυρίζῃ αὐθημερὸν ἐλόκληρος ἡ Εὐρώπη» . . (*)

Εἰς τὰ ὁσὰ τῶν ἡρώων τῆς μεγίστης ἐκείνης πράξεως καὶ εἰς τὰ κτερίσματα καὶ τὰ λείψανα τῶν ἐναγισμάτων τῆς περιδόξου ταφῆς αὐτῶν ἀνυψῶν πολλάκις τὰς σκέψεις καὶ ὄση μοι δύναμις τὴν φαντασίαν, ἐπειράθην νὰ ὑποτυπώσω ἐνταῦθα τὰς ἐντυπώσεις, ἅς φέρω ζωηρὰς ἐκ τε τῆς ἐπισκέψεώς μου εἰς τὸν ἐν τῷ Μαραθῶνι πεδίῳ ἱερὸν τύμβον καὶ ἐκ τῆς συχνῆς φοιτήσεώς μου εἰς τὴν Α' αἰθουσαν πηλίνων ἀγγείων τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου, πέποιθα δὲ ὅτι δὲν ἀπολείπομαι μόνος ἐν τῇ ἐκδηλώσει τοῦ ὀφειλομένου αἰσθη-ματος τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης (**)

(1896)

ΚΩΣΤΑΝΤ. Ν. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

(*) M. E. Gebhardt « Journal des Débats, » Σεπτέμβριος 1895.

(**) Τὴν συνέχειαν τῆς περιγραφῆς ταύτης, ἀναφερομένην εἰς τὸ ἕτερον μνημεῖον, τὸ φέρων τὴν ἀλγερινῶς συγχινητικὴν ἐπιγραφὴν :

ΕΚ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ ΤΩΝ ΕΝ ΧΑΙΡΩΝΕΙΑ ΠΕΣΟΝΤΩΝ

ἀποκόπτομεν, φυλάσσοντες αὐτὴν διὰ τὸ προσεχές Ἡμερολόγιον τοῦ 1900.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ἌΣ ἦμανε τραγουδοῦσῆς ἀπὸ τοὺς πιὸ τρανοὺς
νὰ ψάλλω μ' ἄγνωστο σκοπὸ τ' ὀλοδοξοῦ σου μέλλον·
ἅς ἦμανε γιὰ σέ Θεὸς ψηλὰ στοὺς οὐρανοὺς
νὰ σέ φρουρῶ παντοτεινὰ μὲ στρατιὰς ἀγγέλων·
μ' ἅς ἦμανε κ' Ἀλέξανδρος μὲ χερί τῶρ ἀνδρικό,
ἀδικημένη μου Πατρίς, γιὰ νὰ σοῦ δώσω θίχρη! . . .

Ἀθήραι 1897.

Δ. Τ. Κρ.

Η ΠΑΤΡΙΚΗ ΣΤΟΡΓΗ

Ἐλεγείον ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πολυθρηνητοῦ
ΣΠΥΡ. Χ. ΔΟΥΚΑΚΗ

Σ' ἐπιθανάτιο κρεββάτι—ἀμούστακο καὶ τιμημένο
Χαροπαλεύει παλληκάρι—'πὸ τὴν ἀρώστεια μαραμμένο.
Γύρω-τρογύρω στὸ κρεββάτι—στέκουν βουβοὶ δικοὶ καὶ φίλοι
καὶ στοῦ πατέρα θροιασμένη—ἡ λύπη κάβεται στὰ χεῖλη.

* ΣΗΜ. Εἰς τὴν αὐτὴν ἀκόμη τῆς ζωῆς, εἰς τὸ σπάργος τῶν δεκαεῶν ἐτῶν, ἐνῶ ὁ κόσμος γύρω διεγέλα ὑπὸ τὰ λάμποντα ἐξ ευφροσύνης καὶ κωλοσύνης ὄμματά του, εἶμαρτο νὰ σβύσῃ μία ἀθρᾶ καὶ συμπαθῆς ὑπαρξίς, ὁ πολύκλαυστος Σπυρ. Χ. Δουκάκης, νέος ἐπιμελής, φιλομαθέστατος, φοιτητὴς τῆς νομικῆς, υἱὸς πολυαγάπητος τοῦ μακαρίτου Χ. Δουκάκη, διακεκριμένου λειτουργοῦ τῆς Θεμίδος, ὅστις ὑπὸ τὸ ἀπροσδόκητον αὐτὸ κτύπημα τὸ συντρίψαν τόσας ἐλπίδας καὶ ὄνειρα μέλλοντος εὐρέος, συνετρίβη καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ἀλύτου ἄλγους καὶ ἀπέθανε μετ' ὀλίγον καὶ ἐκοιμήθη τὸν αἰώνιον καὶ ἀχώριστον ὕπνον παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἀγαπημένου τέκνου του.

Ὁ Χάρος μὲ τὸ νιὸ παλεύει—σφιχτὰ πιασμένοι ἀπ' τὴ μέση
καὶ πότε ὁ Χάρος γονατίζει—καὶ πότε ὁ νιὸς λιγᾶει νὰ πέσῃ.
Τὸ νιὸ, τ' ἀγένειο παλληκάρι—ὁ κόσμος θέλει νὰ βοηθήσῃ
κι' ἵπὸ τὰ μάτια τοῦ πατέρα—τὰ δάκρυα τρέχουνε 'σὰ βρῦσι.

Ποτάμι γίνονται τὰ δάκρυα—τοῦ μαύρου καὶ πικροῦ πατέρα,
τὸ Χάρο τὸ σκληρὸ νὰ πνίξουν—καὶ τὸ παιδὶ νὰ βγάλουν πέρα.
Μὰ ὁ χάρος τέλος θριαμβεύει—κι' ὁ νιὸς στὸ χῶμα κάτω γέρνει.
δύο πῆχες γῆ, ὅσῳ εἶν' ὁ τάφος—αἰώνιο του κρεββάτι πέρνει.

Ἐσχνάει τὸ παλληκάρι ὁ κόσμος,—μὰ ὁ πατέρας...δὲ γροικᾶει·
κοντὰ στὸν τάφο τοῦ παιδιοῦ του—κι' αὐτὸς κοιμᾶται πλάι-πλάι.

Χ. ΚΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΑΤΕΛΕΙΩΤΕΣ ΜΕΛΩΔΙΕΣ

Τὸ αἰώνιο ὄνειρασμα.

ΝΑ πιάσω κυνηγᾶω τοῦ Ὑπερέρου
Ὄντος, ποῦ μᾶς κυβερνάει, τὴν ψυχὴ τὴν πλάνα,
καὶ μὲ τὸν νοῦ θολὸ, μὲ νοῦ Βερτέρου
ἀναζητᾶω παντοῦ τῶν τρελῶν τὴ Νιρβάνα

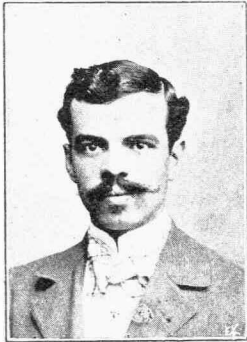
Μὰ δὲν τὴν βρίσκω, τρομερὰ δαιμόνια
ποῦ μὲ τριγυρνᾶτε, πουθενὰ στοῦ Ἄπειρου
τὰ πλάτια, καὶ γλυστράω στὰ καταχθόνια
τρελός, μὲς στὸ τρελὸ μεθύσι τοῦ ὄνειρου!

Κ' ἐκεῖ προβάλλει ἡ κόλασις ἐμπρὸς μου
καὶ θωράω βαθιὰ μὲ τὸ μάτι ἀγριεμένο
νὰ χάνεται σάν ψέμμα κι' ὁ Θεός μου
σάν ὄνειρο τρελοῦ, σάν ὄνειρο χαμένο!

Παρίσι:

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗΣ

ΑΙ ΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Proal ἐν εἰσηγήσει εἰς δαφνοστυφῆ ἐπὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἐργασίαν κατάρχεται ὧδε «Διανύομεν περίοδον κρίσεων· κρίσις θρησκευτική, κρίσις κοινωνική, κρίσις ἠθική, κρίσις νομική».

Ἀναμφιβόλως ἀπὸ εἰκοσαετίας τὸ ποινικὸν δίκαιον διανύει τοιαύτην ὁδόν, ἥς οὔτε ἡ πολὺ ἀρχαιότης, οὔτε ὁ ἄχαρις μέσος αἰῶν, οὔτε αὐτὴ ἡ πολυκίνητος ἀρχὴ τοῦ δύνουτος τούτου αἰῶνος ἐδύναντο νὰ συλλάβωσι τὴν ἐλαχίστην ὑποψίαν. Ἄλλ' ἢ τοσοῦτον θαλερὰ ἀνάπτυξις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος κλάδου τοῦ δικαίου νομίζο-

μεν ὅτι οὐδαμῶς φέρεται τὸ ἐλάχιστον τῆς κρίσεως σύμπτωμα· ὁ ἀπαισιόδοξος τοῦ Proal χορακτικισμὸς προέρχεται ἐκ τοῦ πεισματώδους ἀγῶνος, ὅστις διεξάγεται μεταξὺ τῶν θιασωτῶν τοῦ αὐτεξουσιῶν τοῦ ἀνθρώπου (liberum arbitrium), οὐτινος διακαῆς τυγχάνει ἀπολογητής, καὶ ἐκείνων τοῦ προσορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου (determinismus), ὅστις τείνει νὰ ριζοβολήσῃ ἐν τῷ ποινικῷ ἐδάφει.

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἀπολαύῃ τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας ἢ ἀπομοιρῆ ταύτης εἶνε πρόβλημα, οὗ ἢ τοιάδε ἢ τοιάδε λύσις ἐνέχει τὴν ὑψίστην σημασίαν διὰ τὸ ποινικὸν δίκαιον. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἠθικῶς αὐτεξουσίος, φέρει κατ' ἀρχὴν τὴν εὐθύνην τῶν πράξεων αὐτοῦ· ἐὰν τούναντιον, εἶνε κατ' ἀρχὴν ἀνεύθυνος.

Ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Μεσσία εἰς τὸν κόσμον, οὐδέποτε ἐδέξατο τὴν ὑπαρξίν τῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερίας. Ὁ βαθεὺς Ἡράκλειτος ἠμιλεῖ περὶ τῆς ἀνάγκης, εἰς ἣν ὁ ἄνθρωπος ὑπέκεινεν πράττει οὕτως ἢ ἄλλως, ὁ Σωκράτης καὶ ἐπομένως ὁ Πλάτων διαρρήδη ἀρ-

νοῦνται τῆς βουλήσεως τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τοῦτο βεβαίως σημαίνει τὸ τοῦ Σωκράτους «κακὸς ἐκὼν οὐδεὶς». Τὴν ἠθικὴν ἐλευθερίαν ἠρνήθησαν ὡσαύτως οἱ Στωϊκοὶ καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας φιλόσοφοι. Οὐχ οὕτως ἔχει βεβαίως ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ φιλοσοφίᾳ, ὁμιλοῦσῃ ἰδίως περὶ ἠθικῆς ἐλευθερίας διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, Ὠριγένης, Γρηγορίου τοῦ Νανζιαζηνοῦ, Ἀθανασίου, Διονυσίου τοῦ Ἀεσοπαγίτου. Αὕτη συνδέει τὴν ἰδέαν τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας μετὰ τοῦ αἰσθήματος τῆς εὐσπλαγγνίας, δι' οὗ ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ οἰκειοθελῶς πρῶτον τὸν Θεὸν καὶ εἶτα τὸν πλησίον, ἀγαπῶν δὲ τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ τὸ ἀγαθόν, ἄρα ἐκλέγει αὐτὸ ἐλευθέρως. Πρῶτος ἀντιγνώμων ὁ ἱερός Αὐγουστίνος ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς σκηπτικῆς ἐφάνη, δογματίζων ὅτι ἡ προπατορικὴ ἁμαρτία ἀφείλεν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἠθικὴν ἐλευθερίαν, ἥτις ὅμως δύναται νὰ ἀποδοθῇ κατ' ἐκλογὴν εἰς τινὰς ἀνθρώπους χάριτι θείᾳ. Ἐκ τῶν ὁπαδῶν τῆς αἰρέσεως ταύτης, οἱ μὲν ἐδέχοντο ὅτι ἡ θεία χάρις ἐπενεργεῖ ἀνεξαρτήτως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου (per se), ὅτε οὗτος ἀμοιρεῖ τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας, οἱ δὲ διὰ τῆς ἐλευθερίας τούτου (per aliud), ὅτε ὁ ἄνθρωπος ἀπολαύει ταύτης. Τὴν αἴρεσιν ταύτην ἠσπᾶσαντο οἱ Καθαρισταὶ (puritains) καὶ οἱ Ἰανσενισταὶ (jansénistes).

Ὁ Spinoza ἀρνεῖται ἀπολύτως τὸ αὐτεξουσίον τοῦ ἀνθρώπου ἀποφαίνόμενος ὅτι, ὅταν βαδίζωμ προβάλλῃ τις τὸν δεξιὸν πόδα ἀντὶ τοῦ ἀριστεροῦ χωρὶς νὰ σκεφθῇ καὶ χωρὶς νὰ δύνηται νὰ ἐξηγήσῃται ἔπειτα τὸ αἴτιον τούτου, ἡ λεγομένη ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου οὐδαμῶς ἐννοεῖται. Ἐν Ἀγγλίᾳ σχεδὸν πάντες οἱ φιλόσοφοι Hume, Bentham, St. Mill, Herbert Spencer καὶ ἄλλοι ἀπερριπτον τὴν ἰδέαν τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας, ἐνῶ ἐν Γαλλίᾳ ἀντιστρέφως, σχεδὸν πάντες οἱ φιλόσοφοι ἐκηρύσσοντο ὑπὲρ ταύτης, ὡς Descartes, Buffon, Montesquieu, I. I. Rousseau, Voltaire καὶ πλείστοι ἄλλοι, πλην τινῶν φυσιοφίῶν (Aug. Comte, κλ.) ἀπαναιουμένων τὴν ὑπαρξίν τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας. Ἐν Γερμανίᾳ οἱ Leibnitz, Kant, Hegel, Fichte, Schopenhauer καὶ ἄλλοι θερμοὶ ταύτης πρόμαχοι ἀνεφάνησαν. Ἐννοεῖται ἕκαστος τούτων πάντως διαφόρως ἀντιλαμβάνεται τοῦ ζητήματος οὕτως ὁ Leibnitz ἀνάγει τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὴν διάνοιαν, εἰς αὐτὴν τὴν κρίσιν τοῦ ἀνθρώπου, δεχόμενος τὴν ἐλευθερίαν ὅπου «ἡ ψυχὴ ἔχει σκέψεις διακεκρίμενας ἢ δεκνύει δύναμιν λογικὴν» ἢ ὅπου «ἐνεκα ὠρισμένων αἰτίων πράττει τι μετὰ λογικῆς δυνάμεως, μετὰ κρίσεως», ἐνῶ τούναντιον ὁ Kant παραδέχεται τὴν ἐλευθερίαν ὅταν αὐτὴ πηγάζῃ ἐξ αὐτῆς μόνης τῆς ἀγαθῆς θελήσεως, καλῶν τοῦτο αὐτόνομιαν, ἐτερονομίαν δὲ τὴν ὑποβολὴν εἰς ξένον τινὰ νόμον.

Εὐνόητον τυγχάνει ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν θρησκείας καὶ φιλοσοφίας ἢ τῶς ποινικῆ νομοθεσίας οὐδέποτε εὐδύνατο νὰ οικοδομηθῇ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπινου προσορισμοῦ, δι' ὃ καὶ πάντες οἱ ποινικοὶ κώδικες εἶχον στηριχθῆ ἐπὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερίας.

Ἰδοῦ πετομένῳ καλᾶμῳ τὸ παρελθόν τοῦ φιλοσοφικοῦ τούτου θεωρημάτων. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα μέχρι τοῦ 1874, ὅτε μία φωνὴ ἐκτάκτως περίεργος, ἀκούεται καὶ αὖθις ἐξ Ἰταλίας, ἧτις ἐπισπᾶται τὴν προσοχὴν τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου, καὶ ἡ φωνὴ αὕτη ἦτο «L'uomo delinquente» τοῦ Lombroso. Διὰ τοῦ καινοφανοῦς αὐτοῦ κηρύγματος ἐπαναλαμβάνανε καὶ ἐτόνιζεν ὅ,τι ὁ Pinel, Esquirol καὶ Morel περὶ ψυχιατρικῆς εἶχον διατυπώσῃ, ὅ,τι ὁ Broca καὶ ὁ Despine ἐν τῇ Γενικῇ ἀνθρωπολογίᾳ εἶχον ἀποκαλύψῃ, ὅ,τι ὁ Orfila καὶ ὁ Tardieu ἐν τῇ ἰατροδικαστικῇ εἶχον διδάξῃ, ἀφετηρίαν δὲ τὴν θεωρίαν τοῦ Darwin λαμβάνων καὶ ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως τοῦ Spencer στηριζόμενος μετ' ἐνδελεχεῖς ἰδιαιτέρας ἐρεῦνας ἐξήγγειλε τὴν ἀναμόλυνσιν τοῦ ποινικοῦ δικαίου. Αἱ μεταφυσικαὶ βάσεις, ἐφ' ὧν μέχρι τοῦδε ἤρριπτο τοῦτο, ὤφειλον κατ' αὐτὸν νὰ ἀντικατασταθῶσι διὰ τῶν φυσικῶν τοιοῦτων.

Εἶνε μεγάλη ἡ ἀδημονία τοῦ Lombroso ἢ ἐκ τοῦ προοιμίου τοῦ «Ἀνθρώπου ἐγκληματίου» ἀναθρόσκουσα. «Μία μοναδικὴ ἀντίφασις βασιλεύει ἐν τῷ κόσμῳ ὁ δικαστὴς τὸ μὲν ἀποχωοῖζει πῶς τὸν ἐγκληματίαν τοῦ ἐγκλήματος, ἵνα ἀποφρῖνηται ὡσεὶ τὸ ἐγκλημα ἦτο ἐν γεγονὸς ἀφ' ἑαυτοῦ πῆρες καὶ ὡσεὶ ἀπετέλει ἐν τῷ βίῳ τοῦ δράστου ἐν ἐπεισοδίῳ, οὕτως δὲν εὐδύνατό τις νὰ φροβῆται τὴν ἐπανάληψιν τὸ δὲ ὁ ἐγκληματίας καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἀποδείξῃ τῷ δικαστῇ πάντῃ τὸ ἐναντίον, διὰ τῆς σπάνως τῆς μεταμελείας, διὰ τῆς ἐλλείψεως τῆς τύψεως τοῦ συνειδότος, διὰ τῆς ἐπανειλημμένης ὑποτροπῆς, ἀνερχομένης εἰς 30 τοῖς 55 καὶ 80 τοῖς 0/0. Τοῦτο δὲν εἶνε βεβαίως οὔτε ἄνευ ζημίας ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς διὰ τὴν κοινωνίαν, οὔτε ἄνευ ταπεινώσεως διὰ τὴν ταλαίπωρον δικαιοσύνην, ἧτις μεταβάλλεται λιαν θαμὰ εἰς ἰδανικὴν ὄπλασκιαν ἐναντίον τοῦ ἐγκλήματος».

Διὰ τῆς φωνῆς τοῦ Lombroso ἢ Ἰταλία οὕτω συνεχίζει τὰς ἀρχαίας καὶ εὐγενεῖς αὐτῆς παραδόσεις. Λογάδες Ἑλληνες φεύγοντες τὸν ἀτέραμον ζυγὸν τραγῆος δυνάστου ἐκ τῆς Νέας Ρώμης εἰς τὴν Παλαιάν μετηνάστευον μεταλαμπαδεύοντες διὰ τοῦ νόρητος αὐτῶν τὸ φῶς τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Ἡ Πυκνὴ τοῦ μέσου αἰῶνος σκοτία εἶχεν ἀπολύτῳ ἀνάγκην τῶν ἀειζῶνων ἐκείνων πυρῶν, ὃ δὲ ἀναπτύχθεις ἀνθρωπισμὸς (humanisme) διεσκηδάν-

υεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν τῆς ἀμαθείας πέπλον, ἐμάλασσε τὸ ἀτεγκτον τῶν κολαστικῶν νόμων καὶ συλλήθδην ἐξηγγέειζε τὴν κοινωνίαν. Μία τοιαύτη ἐποχὴ ἐξελλε νὰ παράσῃ τὸν Beccaria ἐν Ἰταλίᾳ, τὸν I. I. Rousseau ἐν Γαλλίᾳ, τὸν Feuerbach ἐν Γερμανίᾳ, τὸν Beutham ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐπὶ τέλους αὐτὸ τὸ μέγα γεγονός τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως.

Οἱ ἀτερεῖς αὐτοὶ σκαπανεῖς καὶ ὑποφῆται ὑψηλῶν καὶ ἐλευθέρων ἰδεῶν ἐγένοντο οἱ σεμνοὶ πρόδρομοι ἰδεωδεστέρας τοῦ ποινικοῦ δικαίου καλλιεργίας. Ἡ ποινικὴ νομοθεσία μέχρι τοῦ τέλους τοῦ XVIII αἰῶνος παρεῖχε τὸ στάδιον ἐλευθέρου εἰς τὴν δικαστικὴν αὐθαιρεσίαν, ὅτε διὰ τῆς καθιερώσεως τῆς περιφῆμου ρήτρας «nulla poena sine lege, nullum crimen sine lege» ἐπέπρωτο τῆς βαρβάρου αὐθαιρέσιαν νὰ φυγαδευθῇ ἡ τραχύτης καὶ τοῦ στενάζοντος ἐγκληματίου νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ τύχη.

Ἡ ἀρχαία σχολὴ τέλεον κατηρείπετο, τὸ δὲ ὑλικὸν φέρον τὸ ἄγος βανυῶνων παραδειγματισμοῦ καὶ συνειτίσεως μέσων ἐξέλειπεν ἀνεπιστρεπτεῖ, ἡ δ' αἰθερία Θεός, ἧτις πολιτισμὸς τῶν νεωτέρων χρόνων καλεῖται, καταπετομένη εἰς τὸν κόσμον ἐπέμπε πανταχοῦ τὸ γλυκὺ αὐτῆς λυκόφως, ὅπερ εἰσδύνον καὶ ἀπλούμενον ἐφαίδρυνε καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ ζοφερὸν ἄντρον τοῦ ἀποκλήρο, δεσμώτου.

Ὁ Beccaria τὴν ὑπόθηκην τοῦ ἀποστόλου Παύλου προτάσων, καθ' ἣν ὀφείλει τις νὰ ἐνθυμῆται τὸν ἐστερομένον τῆς ἐαυτῶν ἐλευθερίας ὡσεὶ ἦτό τις μετ' αὐτῶν ἐν εἰρκτῇ, ἐπέριαινε τὸ ρηζικέλευθον αὐτοῦ περὶ «Ἀδικημάτων καὶ ποινῶν» ἔργον διὰ τῶν ἐπομένων ρημάτων «Ἴνα πᾶσα τιμωρία μὴ ἦ πράξις βιαία ἐξασκουμένη παρ' ἑνὸς μόνου ἢ παρὰ πλείωνων ἐναντίον ἐνὸς πολίτου, πρέπει κυρίως νὰ ἦ δημοσία, σύντομος, ἀνάγκαια, ἀνάλογος πρὸς τὸ ἀδικήμα, ὑπαγορευομένη παρὰ τῶν νόμων, καὶ ὅσον ἐνεστιν ἡπιωτέρα ἐν ταῖς δεδομέναις περιπτώσεσιν».

Ἐπὶ ὅμοιον πνεῦμα οἱ ἱεροφάνται τῆς Γαλλ. ἐπαναστάσεως ἀνεπτύσσον ἐν τῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ τὸ τοῦ ἀνθρώπου δίκαια, ὁ Voltaire διαμαρτυρούμενος κατὰ τῶν ποινικῶν βασιάνων ἐπάγεται «πᾶν ὅ,τι τυγχάνει ὑπερβολικὸν ἐν τῷ νόμῳ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν νόμων τείνει», ὁ Rousseau ἐν τῇ Contrat social ἀποφθεγγόμενος ὁποῖος πρέπει νὰ ἦ ὁ νόμος, παρετήρησις «ὅπερ εἰς ἀνθρώπος μόνος, οἰοσθήποτε καὶ ἂν ἦ οὗτος, διατάσσει αὐθαιρέτως, οὐδόλως τυγχάνει νόμος». Ἐκ τοῦ διὰ τοιοῦτων ναμάτων ἀρδευθέντος ἐδάφους τοῦ δικαίου ἀνέφυ ἡ ποινικὴ σχολὴ, ἧτις Κλασικὴ ἐπωνομάσθη. Ἐκ τῶν στοῶν ταύτης ἐξῆλθεν ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ ὁ ποιν. τοῦ 1810 κωδῆξ, ἐν δὲ τῇ Γερμανίᾳ ὁ ποιν. τῆς Βυουαρίας

κώδιξ (1813), οίτινες τὴν ποινικὴν ἀναμόρφωσιν διμερίσαντο πρὸς ἀλλήλους ἐν τῷ κόσμῳ.

Τὸ ἔργον τῆς Κλασικῆς Σχολῆς, ἐδραζομένη ἐπὶ τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας, ἤτο πρῶτον νὰ κολάσῃ τὴν ἄκρατον τοῦ δικαστοῦ αὐθιρεσίαν, νὰ ἀποβλέψῃ πρὸς τὸ ἀδικημα αὐτὸ καὶ ἀναλόγως αὐτοῦ τὴν ποινὴν νὰ ὀρίσῃ, τρίτον νὰ ἀριθμήσῃ τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς τὸ αὐτεξούσιον ἐκλείπει, τέταρτον νὰ εὕρῃ τὸ maximum καὶ minimum τῆς ποινῆς, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὁ δικαστὴς θὰ ἐδύνατο νὰ στραφῇ πρὸς στάθμισιν τῆς ἀντικειμενικῆς εὐθύνης τοῦ ἐγκληματίου.

Ἡ Κλασικὴ Σχολὴ ἐπὶ τοῦ αὐτεξουσίου τεθεμελιωμένη δὲν ἀποβλέπει πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ πταιστού, εἰκάζουσα δὲ τὸ αὐτεξούσιον θεωρεῖ πρὸ τῆς αὐτῆς κολασίμου πράξεως ἐξ ἴσου τιμωροῦσας διαφόρους δράστας. Σχηματίζουσα δὲ τὸν μείζονα καὶ ἐλάσσονα ὄρον τοῦ ἐπομένου συλλογισμοῦ

ἡ βουλήσις τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἐλευθέρη
αἱ πράξεις αὐτοῦ ἐκ τῆς βουλήσεως ταύτης ἀπορρέουσιν

συμπεραίνει

πᾶσα πράξις βουληθεῖσα ἰσοῦται τῇ ἐλευθερίᾳ,

δογματίζει δὲ ὅτι ὁ ἐγκληματίας ἢ εἶνε ἐλεύθερος ἢ δὲν εἶνε, μέσος ὅρος δὲν χωρεῖ (tertium non datur): ἐὰν μὲν ἦ ἐλεύθερος πρέπει νὰ ταυτισθῇ ἀδιακρίτως πρὸς οἰονδήποτε ὅστις τὴν αὐτὴν ἐτέλεσε πρᾶξιν (δράσται αὐτοτελῶν ἀπαρallάκτων κλοπῶν τιμωρούμενοι διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς), ἐὰν δὲ μὴ ἐλεύθερος, πρέπει νὰ δύνῃται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου προβλεφθεῖσας ἐλαφρυντικὰς περιπτώσεις (ἀνηθότης, γῆρας, παραφροσύνη κτλ.). Ἐκ τούτου συνέβαινε τὸ ἄτοπον τοῦ νὰ κολάζωνται ἐξ ἴσου διάφοροι δράσται ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἢ πλείονων αὐτοτελῶν ἀπαρallάκτων κολασίμων πράξεων (ὁ εἰς ἐγκληματίας ὑπὸ τὸ κράτος νευρασθενικῆς τινος νόσου, ὁ ἕτερος ἐν ἑμαλῇ καταστάσει), ἢ ἀνίσως διάφοροι ἐγκληματῖαι ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἢ πλείονων τῶν αὐτῶν αὐτοτελῶν ἀδικημάτων (πλούσιος καὶ πτωχὸς διὰ χρηματικῆς ποινῆς τιμωρούμενος).

Ὑπὸ τὸ κράτος ἐνὸς τοσοῦτον σολοικοῦ συλλογισμοῦ, ἡ Κλασικὴ Σχολὴ δὲν ἐδύνατο βεβαίως νὰ παράσχῃ τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἀκριβῆ διαμέτρησιν τῆς ἠθικῆς τοῦ ἐγκληματίου ἐλευθερίας, οὐδενὶ ὅμως ἐπιτρέπεται νὰ ἀμφιβάλλῃ ὅτι ἄλλη τις παθολογικὴ κατάσταση ἢ διαφορά χαρακτῆρων σπουδαίως δύνανται νὰ ἐπηρεάσωσι τὴν ψυχικὴν ἰσορροπίαν τοῦ ἀνθρώπου (ἐκ τῆς νευρασθενείας ἢ ἀβουλίας). Ἡ διαμφοδῆσις αὐτῆς τῆς Σχολῆς ἐναργῆς ἤτο

δι' ὃ καὶ πλείστοι θιασῶται (Rossi, Ortolan κλ.) ἐν ταῖς κόλποις αὐτῆς ἐπιχειροῦντες νὰ κολάσωσι τοῦτο, ἐγένοντο οἱ ἰδρυταὶ τῆς Νεοκλασικῆς Σχολῆς. Καίτοι τὸ αὐτεξούσιον ὡς βᾶσιν λαμβάνει, ἄλλοι οἱ ὅμως οὐσιωδῶς τὸν τῆς Κλασικῆς Σχολῆς συλλογισμόν ὡς ἐξῆς λογικευομένην

ἡ βουλήσις τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶνε ἀείποτε ἐλευθέρη
ὁ ἀνθρώπος δύνανται νὰ πράξῃ πράξιν μὴ ἐκ τῆς ἐλευθερίας βουλήσεως
πηγάζουσιν

ἄρα πᾶσα πρᾶξις τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶνε ἐλευθέρη.

Ἡ Νεοκλασικὴ Σχολὴ διορᾷ ὅτι αἱ τῶς ἐλαφρυντικαὶ περιπτώσεις (μῆθη, ὑπνοβασία, κτλ.) δὲν ἦσαν ἀρκούντως εὐρεῖαι, διότι μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων (πλήρης ὑπαρξίς καὶ πλήρης ἔλλειψις τῆς ἐλευθερίας) ἐνεδέγετο νὰ ὑπάρξῃσι διάμεσά τινα σημεῖα, ἅτινα ὁ δικαστὴς σταθμῶν ὄφειλε νὰ προσδιορίσῃ τὴν ποινὴν ἀναλόγως τῆς κατὰ τὸν ὑπάρξεως τῆς ἐλευθερίας. Ἐκ τῆς ἰδέας ταύτης ἔλαβον τὴν γένεσιν αἱ ἐλαφρυντικαὶ καὶ ἐπιβαρυντικαὶ περιπτώσεις, αἱ εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἐνόρκων ἐπαφθεῖσαι.

Τὸ πρὸς τὰ πρόσω τῆς ἐπιστήμης ἄλλα ὁμολογουμένως ἤτο μέγα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἄμοιρον σοβαρῶν κινδύνων. Ποῖος ἐγκληματίας δὲν ἤθελε προβάλλῃ αἰτίον τι τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ εὐθυμίαν ἐπηρεάσῃ; Πολλοὶ νεοκλασικοὶ τὸν κίνδυνον ἀναμετροῦντες μικτόν τι σύστημα ἐδέξαντο, καθ' ὃ ποιά τις παθολογικὴ κατάσταση δύνανται βεβαίως τὴν ἠθικὴν ἐλευθερίαν νὰ συστείλῃ (ὑστερησιμὸς, νευρασθένεια κτλ.), ἀλλὰ πρὸς ἐξακριβῶσιν τούτου ἔπρεπε ἰατρὸς νὰ κληθῇ: ὁ ἰατροδικαστὴς ὄφειλε νὰ ἀποφαίνηται ἐὰν ὑπῆρχε παθολογικὴ κατάσταση καὶ ἂν αὐτὴ ἐδύνατο νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ψυχικὴν ἐλευθερίαν. Ἐπὶ τῇ βᾶσει ταύτῃ ὁ Γερμανικὸς κώδιξ, πλείστοι τοιοῦτοι Ἑλθետικοὶ, ὁ Ἰταλικὸς κώδιξ, τὸ Αὐστριακὸν νομοσχέδιον, συνετάχθησαν

Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ συστήματος τούτου πᾶς κίνδυνος δὲν ἀπεσοβείτο, διότι ὁ ἰατροδικαστὴς εἰσῆγχετο εἰς τὰς ἀρχαίας καὶ ἀνεξιχνίαστος ἐκτάσεις τοῦ ψυχικοῦ ἀνθρωπίνου κόσμου καὶ δεύτερον διότι, ἐὰν ὁ ἰατρὸς δὲν ἐπίστευεν εἰς τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου (ὅπερ καὶ πιθανώτερον) θὰ ἀπεφαινέτο ἀείποτε ὑπὲρ τῆς ἐλλείψεως τούτου. Ὑπὸ τὸ πρῖσμα αὐτὸ ἐκ περιτροπῆς, ἰατροῦ, δικασταί, ἐνόρκοι ἐξήταζον τὸ ζήτημα, ἐξ οὗ δύνανται τις νὰ ἐξηγήσῃται τὰς συχνὰς σκανδαλώδεις ἀθωώσεις.

Ἡ Νεοκλασικὴ ἢ Ἐκλεκτικὴ Σχολὴ εἰσῆγαγε τὴν καινοτομίαν καθ' ἣν ἐπήρχετο «ἐλάττωσις τῆς ποινῆς ἀναλόγως τοῦ μέτρου τῆς ὑπάρξεως τῆς ἐλευθερίας». Ἐπιμολογῆς ἤτο ἡ νεόχρῳσις αὕτη, διότι ἐν ᾧ ἡ Κλασικὴ Σχολὴ ἐν γένει ἀντεμετώπιζεν ἀντικειμε-

νικῶς τὸ ἀδικήμα, ἢ Νεοκλασικὴ ἔστρεψεν ἰδίως τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὸ ἄτομον τοῦ ἐγκληματίου. Εἰς ταύτην ὀφείλει ἢ ποιινικὴ ἐπιστήμη τὴν σπουδαίαν θεωρίαν τῶν σχετικῶν καὶ ἀπολύτων ποινῶν, ἧται τὴν θεωρίαν τῆς ἀ τ ο μ ι κ ε ὐ σ ε ω ς τῆς ποιῆς (l'individualisation de la peine), ὃ ἐστὶν ὁ συμμετρώς πρὸς τὴν ἠθικὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου προσδιορισμὸς τῆς ποιῆς.

Ὁ Saleilles λέγει ὅτι δύο ψῆγοι προσήφθησαν εἰς τὴν Νεοκλασικὴν Σχολήν, πρῶτον ὅτι ἡ κομιδὴ ἀποδείξεις τοῦ μέτρου τῆς ἐλλείψεως τῆς ἐλευθερίας ἐκφεύγει τὴν σφαῖραν τῶν ἀνθρωπίνων μέσων, τοῦ δὲ δικαστοῦ ἀδυνατοῦντος νὰ ἐτάσῃ καρδίαν καὶ νεφρούς, ἔπειτα ὅτι οὐδέποτε ἡ ποιητὴ δύναται νὰ ὀρίσθῃ ἀναλόγως δεῦτερον ὅτι ὑπῆρχε πλάνη ἐπιστημονικὴ, διότι ἡ σχολὴ οὕσα ἀκράτως πνευματιστικὴ (spiritualiste) καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας προσηλωμένη ὀλιγόρει τῶν ἐξ ἀντικειμένου αἰτίων, τῶν προκαλεσάντων τὴν κολάσιμον πράξιν. Τὸ ὀρκωτικὸν δικαστήριον ἐκαλεῖτο νὰ ζυγοστατήσῃ ἐν τῇ ἐμπειρικῇ αὐτοῦ τρυάνῃ τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἐγκληματίου, προσκόπιον δὲ πρὸ τῆς πασιφανοῦς ἀδυναμίας ἀπέλυε τὸν κατηγορούμενον. Ἐννοεῖται ὅτι τοιαῦται ἐτυμηγορίαι δὲν χαρακτηρίζονται πρότυπα ἀκριβείας.

Αἱ ποικίλαι αὐταὶ ἀτέλειαι αἰ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς ποιῆς ματαιοῦσαι, τοῦθ' ὀπερ διὰ τῆς αὐξούσης ὑποτροπῆς ὀσημέραι ἐπὶ μᾶλλον κατεφωρῶτο, ἐκυσφόρησαν τὴν πολύκροτον τοῦ Cesare Lombroso θεωρίαν, ἐφ' ἧς ἡ περιφημος Ἰταλικὴ Σχολὴ ὀκδομήθη. Ὁ δομῆτωρ ταύτης ἀφετηρίαν λαμβάνων τὴν θεωρίαν τοῦ Darwin καὶ ἀναδιφῶν τὰς ἐρεῦνας καὶ τὰ πορίσματα τῆς Γενικῆς Ἀθροπολογίας ἐξῆλλε πεπεισμένος ὅτι τὸ ἀδόμενον α ὕ τ ε ξ ο ὕ σ ι ο ν (liberum arbitrium) ἀπλῆ χίμαιρα ἦτο. Ἡ θεωρία τοῦ προορισμοῦ (determinismus) παρεῖχεν αὐτῷ ὄλα τὰ δυνατὰ θέληγητρα. Ὁ παραλληλισμὸς εἰς ὄν προέθη ἀνιχνεύων τὴν βιολογίαν κτηνῶν καὶ ἀνθρώπων ἔπεισαν αὐτὸν περὶ τοῦ ἀνυποστάτου τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας. Ἐκ τοιούτων παρατηρήσεων ἐλαυνόμενος ἐσφρηλάτησε τὸν Uomo delinquente, δι' οὗ τὸ μὲν ἐξηγεῖτο τὴν ἐγκληματικότητα διὰ τῆς παλιννοστήσεως τοῦ ἐγκληματίου εἰς τὴν τῶν πρωτογόνων ἀνθρώπων βραβαρότητα (atavisme), οὗς ἐχαρακτήριζεν ἡ ἀριότης καὶ ἐλυμάνετο ἡ κακουργία, τὸ δὲ ἐπενόει τὸν ἐγκληματικὸν τύπον (type criminel) διὰ τῶν φυσιολογικῶν ἐρευνῶν οὕτως τὸν ἐγκληματικὸν τύπον ὑπὸ ἔποψιν μορφολογικὴν καὶ φυσικὴν (προγναθισμὸς, νανοκεφαλία, μέτωπον στενὸν καὶ ἐπικλινές, συνόστως τοῦ ἄτλαντος, σκληρῶς σεις κρανιακαὶ κλπ.), τὸν ἐγκληματικὸν τύπον ὑπὸ ἔποψιν φυ-

σιολογικὴν (ὀξυδέρκεια, ὀσφρησις καὶ γεῦσις ἀμβλείαι, ἀναληγία κτλ.), τὸν ἐγκληματικὸν τύπον ὑπὸ ἔποψιν ψυχικὴν (διάνοια κατωτέρω τῆς μετρίας, ἀνακολοθία ἰδεῶν κτλ.).

Τοιοῦτος κατὰ Lombroso ὁ ἐγκληματίας, τὸ δ' ἐγκλημα γεγὸνός εἶνε μοιραῖον, προσφερές πρὸς τὸν πίπτοντα λίθον, ἐφ' ὃ οὐδεμίαν ὑπέχει εὐθύνην ὁ ἐγκληματίας, τούτου δ' οὕτως ἔχοντος ἄσκοπος ἐλέγγεται ἢ τῶς ἐπιτίμησις ἐκείνου. Ἡ ταξινόμησις τῶν ἐγκληματιῶν ἐλλείπει ἐκ τοῦ συστήματος τοῦ Lombroso, τείνοντος νὰ ἀναγάγῃ ὄλους εἰς τὸν τύπον τοῦ ἐκ γενετῆς ἐγκληματίου (criminels-nés).

Τὸ μονομερές τῶν ἐρευνῶν τοῦ ποινικοῦ ζητήματος πρῶτως ἄστογον κατεδείχθη, τὰ ποινικὰ συνέδρια Ἰώμης, Παρισίων, Βρυξελλῶν ἐστηλίτευσαν τὸ τοῦ Lombroso ἔργον, ἀναγκασθέντος ἐπὶ τέλους καὶ αὐτοῦ πολλὰς νὰ ἀπομόσῃ πλάνας, ἀπαρνούμενος δὲ τὸν atavisme ὀμολόγει ὀσαύτως τὸ ὄλισθηρὸν τοῦ ἐγκληματικοῦ τύπου. Εἰς τῶν διαπροπεστερῶν τροφίμων τῆς Ἰταλικῆς ἢ θετικῆς Σχολῆς ὀδήγησεν αὐτὴν περαιτέρω, στρέφων τὸ βλέμμα πρὸς τὸ κ λ ι μ α τ ι κ ὸ ν καὶ κ ο ι ν ω ν ι κ ὸ ν περιβάλλον. Τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ συνεχέντρωνεν ἐν τῷ σοφῷ αὐτοῦ ἔργῳ «Nuovi orizzonti del diritto penale», εἰς ὃ μέγα τι ὀφείλει ἢ ποιινικὴ ἐπιστήμη. Αἱ μετεωρολογικαὶ ἐρευναὶ τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τοῦ Moutouris ἦγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ταπεινωσις τῆς θερμοκρασίας τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς περιουσίας ἀπεργάζεται, τούναντίον ἢ ἀνύψωσις ἐκείνα κατὰ τῶν προσώπων, προστίθησιν ὄμως ὅτι συνθήκαι ὀικονομολογικαὶ δύνανται νὰ τροποποιήσῃσι τὴν φυσικοψυχολογικὴν τῆς θερμότητος καὶ τὴν φυσιολογικὴν ἐπήρειαν τοῦ ψύχους. Ὄσαύτως κατὰ Ferri κοινωνικαὶ αἰτίαι (ἀνατροφή, ἐπάγγελμα, πλοῦτος, πενία κτλ.) δύνανται νὰ ἐγκυμονήσῃσι τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον ἐγκληματίαν (χρουργοὶ φονεῖς). Τοῦτο τυγχάνει ἀναμφήριστον καὶ ὑπὸ πλείστον φιλοσόφων μαρτυρηθέν, ὡς ὀπὸ τοῦ Helvetino, Locke καὶ ὄλλων.

Ὁ ποινικὸς θετικισμὸς (positivisme), ἐκ τῆς Ἰταλίας πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης διαπνέων ἔσχε πολυπληθεῖς προσηλύτους, μνημονεύοντες δὲ ἐν τῇ κοιτίδι αὐτοῦ τοῦ ἀπαραιμίλλου Garofalo, τοῦ Colajanni, ἐν τῇ Γαλλίᾳ τοῦ Lacassagne, τοῦ Tarde, ἐν Ἀγγλίᾳ τοῦ Mandley, τοῦ Thomson, ἐν Γερμανίᾳ τοῦ διασῆμου τῆς Halle ποινικολόγου Liszt, προβαίνοντες εἰς τὴν σκιαγραφίαν τῆς τελευταίας διαμορφώσεως, ἣν ἡ θ ε τ ι κ ῆ Ἰ τ α λ ι κ ῆ Σ χ ο λ ῆ (école positiviste) ὀπέστη.

Ἡ Σχολὴ αὐτὴ ἐρείδεται ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς εὐθύνης ἐπὶ τοῦ προορισμοῦ (determinismus), ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ σκοποῦ τῆς

ποινής ἐπὶ τοῦ φόβου (temebilita), ὃν ὁ ἐγκληματίας ἀπειλεῖ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἐναντίον τῆς κοινωνίας. Τὰ δόγματα τοῦ Lombroso τὸ σάβανον τῆς λήθης περιτεθέντα δι' ἄλλων ἀντικατεστάθησαν, ὡς τοῦ ἐκφυλισμοῦ (dégénérescence), τῆς νευρώσεως (névrose), ἐν ᾧ κατὰ τὸν Mandley καὶ Tarde ἡ ἥθικὴ ἀνωμαλία εἶνε ἀποτέλεσμα μιᾶς ἐκφυλιστικῆς διαμορφώσεως, ὡς ἡ σύγκυσις τῶν χρωμάτων καὶ ἡ ἀφρασία. Οὕτως ὁ ἐγκληματίας εἶνε εἰς ἀσθενῆς, ἀτελής φυσικῶς, μὴ προσαρμοζόμενος εἰς τὸν ἥθικόν καὶ κοινωνικὸν βίον. Οἱ ὄροι εὐθύνῃ καὶ πονίᾳ διὰ τὴν θετικὴν Ἰταλικὴν Σχολὴν παρέλκουσι τελείως, διότι αὕτη δὲν δέχεται ὑπαιτιότητα, μὴ ὑπαγωγῆς δὲ τοιαύτης ἢ τῆως ἀντίληψις τοῦ σκοποῦ τῆς ποινῆς παύει ὑφίσταμένη. Ἡ ποινὴ δι' αὐτὴν ἔχει ἀναμορφωτικὸν καὶ προληπτικὸν χαρακτῆρα, τὸν δ' ἐπιτιμικὸν ἀπόλλυσι τελείως. Εἰς τὸ ἄτομον δὲ τῶν ἐγκληματιῶν πάντῃ ἀποσκοποῦσα διακρίνει αὐτοὺς εἰς ἐπιθετικὸν καὶ παθητικόν, ὡς καὶ μὴ τοιοῦτον, καὶ οἱ μὲν πρῶτοι περιλαμβάνουσι τοὺς ἀληθεῖς καὶ ψευθεῖς ἐγκληματίας, ὃν οἱ ἀληθεῖς ὑφίστανται θεραπείαν ἀνάλογον πρὸς τὴν ψυχικὴν αὐτῶν νόσον, ἣν ὁ δικαστής διαγιγνώσκει ἀνασκοπῶν τὴν ἰδιοσυγκρασίαν, τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν, τὸ φύλον κτλ., οἱ ψευθεῖς μένουσι ἀτιμώρητοι, διότι οὐδὲν ἐν αὐτοῖς γρήσκει ἥθικῆς ἀνορθώσεως (ἀξιοπρεπῆς ταμίας πιεζόμενος παρ' ὀφειλετῶν διατίθησι ποσὸν τι τῶν αὐτῶ ἐμπιστευθέντων χρημάτων), οἱ δὲ μὴ ἐπιθετικοὶ ἀναμορφώσεως εἴτε στεροῦμενοι καὶ τῆς ἐλαγίστης ἥθικῆς ἰκμάδος· οὗτοι περιορίζονται οὕτως ὥστε νὰ παραμένωσιν ἀσινεῖς, ὡς πράττει ἡ κοινωνία διὰ τοὺς παράφρονας. Πρὸ τῆς θανατικῆς ποινῆς φρικτῆ ἢ θετικῆ Ἰταλικῆ Σχολῆ, ὡς καὶ οἱ Liszt καὶ Stooss, τούναντιον ἡ θετικὴ Γαλλικὴ Σχολὴ θεωρεῖ ἐπάναγχες, ἀποτροπιαζομένη μόνον τὸν διὰ τῆς λαμηγτόμου τρόπον, δι' ὃ ἐ Lacassagne καὶ ἰδίᾳ ὁ Tarde προτείνουσι τὴν ἤλεκτροδόννησιν.

Ἐπὶ τῇ βᾶτει τῶν τῆς Λογικῆς ἀπαιτήσεων τοὺς συλλογισμοὺς τῶν διαφόρων σχολῶν διατυπώσαντες ἐρχόμεθα ὅπως τὸν τῆς θετικῆς Σχολῆς καταδειξόμεν.

Ἦσα πράξις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τοὺς ποινικοὺς νόμους ἀντικειμένη εἶνε: Ἡ ἐγκληματικὸς ἐπιτιμὴς ἐκ τῆς ἐγκληματικότητος. — Εἶνε τῶν ὄντων θαυμασία ἡ λογικὴ δύναμις τῆς Σχολῆς ταύτης, ἡ δὲ ποινικὴ ἐπιτιμὴ ὀφείλει εὐγνωμοσύνην εἰς τὸ σεμνὸν αὐτὸ φυτῶριον τοιοῦτων ἰδεῶν, αἵτινες δὲν θὰ βραδύνωσι νὰ εἰσέλθωσιν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ. Ἡ Ἰταλικὴ Σχολὴ

εἶνε ἐκείνη ἣτις ἤνεγκεν εἰς τὴν ὑψηλοτέραν περιωπὴν τὴν σπουδαίαν τῆς ἀτομικεύσεως τῆς ποινῆς θεωρίαν, ἣν πρῶτος ὁ Whallberg ἐν Βιέννῃ κατὰ τὸ 1869 ἔοριπτεν εἰς τὸ μέσον. Ἡ Ἰταλικὴ Σχολὴ εἶνε ἐκείνη ἣτις ἀνέπτυξεν εἴτερ τις καὶ ἄλλη ὅ,τι ὁ Βέλγος Luetelet εἶχε περὶ Σαταστικῆς εἶπῃ. Εἰς τὴν σχολὴν ταύτην κυρίως ὀφείλεται ἡ προσφωτῆρα πρὸς ἀνάπλασιν τοῦ κακούργου λειτουργία τῶν ἀπομονωτικῶν συστημάτων. Ποικίλαι δ' ἄλλαι ποινικολογικαὶ ἐκφάνσεις εἰς τὰς ἰδέας τῆς Σχολῆς ταύτης ὀφείλονται, ὡς ἡ θεωρία τῶν παραλλήλων ποινῶν, ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀορίστων καταδικαστικῶν ἀποφάσεων ἢ αἵτινες μὴ ὀρίζουσι τὴν διάρκειαν τῆς ποινῆς καταλείπουσι τὸ μέτρον ταύτης εἰς τὴν κρίσιν τοῦ διευθύνοντος τῶν ἐγκληματιῶν θεραπευτήρια. Εἰσηγητῆς τῆς μεθόδου ταύτης ὁ Brokway ἐγένετο ἐν Νέα Ἰόρκῃ, ὅστις ἀπὸ εικοσαετίας διευθύνων τὸ σωφρονιστικὸν τῆς Elmira καθίδρυμα παρήγαγε καρποὺς ἐπιζήλους.

Εἰς τὴν κίνησιν αὐτὴν ὀφείλονται διάφοροι μεταρρυθμίσεις ἐν Γαλλίᾳ, ὡς ὁ Νόμος τοῦ Beranger, ὁ Νόμος τῆς ὑπεροχῆς, ἡ διάκρισις τῶν ποινῶν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἀδικημάτων. Ἐνταῦθα ἔκοντος τοῦ λόγου δὲν εἶνε ὁδοῦ πάρεργον νὰ ὑπομνήσωμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Bertillon ἐπινοηθεῖσαν ἀνθρωπομετρικὴν μέθοδον ἀξίαν ἐνδιαφερόντος μεγάλου. Ἡ μέθοδος αὕτη συνίσταται εἰς τὴν διὰ τῆς μετρήσεως τοῦ ὑπόπτου ἐγκληματιῶν, ζῶντος ἢ νεκροῦ, ἀνακάλυψιν αὐτοῦ, ἀντιπαραβαλλομένων τῶν ληφθέντων μέτρων πρὸς τὴν φέρουσαν τὰ αὐτὰ μετρα φωτογραφίαν, ἣς ἡ εὐρεσις γίνεται μεταξύ ἀπειρῶν φωτογραφιῶν, ληφθεισῶν παρὰ διαφόρων φωτογραφίων καὶ τεταγμένων ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μέτρων.

Ἡ πνευματιστικὴ ἢ ἐκλεκτικὴ σχολὴ ἣτις ἀντιπροσώπους ἀριθμεῖ μεταξύ τῶν μᾶλλον κορυφαίων ποινικολόγων, ὡς τὸν Carrara φέρ' εἰπεῖν ἐν Ἰταλίᾳ, τὸν Garraud ἐν Γαλλίᾳ, τὸν Binding ἐν Γερμανίᾳ, τὸν Stooss ἐν Βιέννῃ καὶ Βέρνῃ, τὸν Gautier ἐν Γενεύῃ. Ἡ σχολὴ αὕτη, ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς λεγομένης διδασκαλικῆς καὶ ἐδραζομένη ἐπὶ τοῦ αὐτεξουσίου ἔχεται ἀπρὶξ τοῦ ἐπιτιμητικοῦ στοιχείου τῆς ποινῆς, κηρυσσομένη κατὰ τῆς καταλύσεως τοῦ νομικοῦ ἀξιώματος «nulla poena sine lege, nullum delictum sine lege», ὅπερ κατὰ Liszt τυγχάνει ἡ ἄγκυρα τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν θεωρίαν τῆς ἥθικῆς ἐλευθερίας, τὰ ἐπιχειρήματα τῆς πνευματιστικῆς σχολῆς, στεροῦμενα τῆς θεούσης πειθοῦς (τύψις τοῦ συνειδήτος, συναίσθησις τῆς ἥθικῆς ἐλευθερίας, ἀντίστασις τις ψυχικὴ πρὸ τῆς κακῆς πράξεως) ἀποβάλλουσιν ἔδαφος ὁσημέραι, οἱ δὲ πρῶτοι αὐτῆς Luchini ἐν Ἰταλίᾳ, Proal, Joly ἐν Γαλλίᾳ, Stooss ἐν Βι-

έννη, Binding ἐν Λειψία συναισθανόμενοι τὸ ἄπελπι τοῦ ἀγῶνος προσπαθοῦσι νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι τὸ ζήτημα τυγχάνει ἄμοιρον σημασίας ἐν τῷ ποινικῷ δικαίῳ.

Ὡσαύτως κηρύσσει ἀποβόλιμαίαν καὶ ἔωλον τὴν διάκρισιν τῶν ἐγκληματιῶν εἰς ἀληθεῖς καὶ ψευδεῖς, ἧτις ἄγει εἰς τὸ ἄτοπον τοῦ νὰ καταλείπωνται ἀτιμώρητοι πραγματικοὶ κακοῦργοι, καὶ νὰ τιμωρῶνται ἀληθεῖς ἄθῳοι, διὰ τοῦ συστήματος τοῦ πρὸς πρόληψιν τῶν ἀδικημάτων περιορισμοῦ τῶν ὑπόπτων. Ἀκριβῶς ἐν Ἰταλίᾳ ἡ θετικὴ Σχολὴ ἐδιχάσθη ὡς ἐκ τῶν ἀτόπων αὐτῶν, δι' ὃ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν Carnevale, Alimena ἐσχηματίσθη ἡ Τρίτη Σχολὴ (Terza Scuola), ἧτις τείνει νὰ ὑποκεράσῃ πολλὰς τῆς Θετικῆς Ἰταλικῆς Σχολῆς παρεκκλίσεις.

Ἐξετάσαντες ἐπιτροχάδην ὅλας τὰς φάσεις ἅς τὸ ποινικὸν πρόβλημα ὑπέστη, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ἐν κατακλιῆδι ὅτι ἡ θετικὴ ποινικὴ θεωρία, ἧτις τὸ λίκνον αὐτῆς ἔσχεν ἐν Ἰταλίᾳ, καθαιρομένη τῶν σμικρῶν αὐτῆς παραπτωμάτων εἶνε ἡ ποινικὴ τοῦ μέλλοντος θεωρία. Πρόσφατα νομοσχέδια ποινικῶν κωδίκων δὲν παρεῖδον τὰ πορίσματα ταύτης. Ἡ ἀντίρρασις ὅσημέραι ἀβληχρὰ καθισταμένη θέλει ἀναχρούση πρῦμαν πρὸ τοῦ νέου στοιχείου. Μία ἐκδρομὴ ἀνὰ τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν τοῦ δικαίου ἱστορίαν πολλὰ δύναται περὶ τούτου ἡμᾶς νὰ διδάξῃ· ἐπάλασεν ὁ ἀρχαῖος πρὸς τὸν νέον πολιτισμόν, ἡ παλαιὰ πρὸς τὴν νέαν θρησκείαν, τὸ ἀρχαῖον πρὸς τὸ νέον δίκαιον, νόμοι Δρακόντειοι, διωγμῶν ἐκατόμβαι, αὐτοκρατορικαὶ διατάξεις, τὰ πάντα φροῦδα ἐφάνησαν πρὸ τοῦ χειμάρρου τῆς νεωτέρας προόδου.

Ἐν Παρισίῳ, τῆ 15ῃ Ἰουλίου 1898.

N. Γ. ΒΛΙΑΜΟΥ

Ἄγαθοπούλειον πνεῦμα.

Ὁ Ἄγαθόπουλος παραγγέλλει μνῆμα διὰ τὸν ἀδελφόν του.

— Καὶ τί γράμματα νὰ τοῦ βάλω; ἔρωτᾷ ὁ τεχνίτης.

— Ὡ! μεγάλα, πολὺ μεγάλα γράμματα, διότι ὁ μακαρίτης ἦτο . . . μύψ!

ΤΩ ΠΕΦΙΑΗΜΕΝΩ ΜΟΙ
ΔΗΜΗΤΡΙΩ Π. ΝΙΚΑ,
ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πολυκλαύτου τέκνου του
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Δ. ΝΙΚΑ

Ἄγαπητὲ Δημητράκη,

Εἰς Γαλαξίδιον

XI! δὲν θὰ δυνηθῆς ποτὲ νὰ μοῦ παραστήσης διὰ λέξεων τὸν κεραυνόν, ὅστις διέσχισε τὰ πατρικά σου σπλάγγνα καὶ ἐβύθισεν εἰς πένης ἀλυτον τὴν τέως γελέσσαν καὶ ἐπίφθονον Ἐδὲμ τοῦ οἴκου σου καὶ συνέτριψεν ἓνα ὀλόκληρον κόσμον μέσα εἰς τὴν ψυχὴν σου.

Γνωρίζω ποῖον θησαυρόν ἀπώλεσες. Οὔτε τολμῶ καὶ νὰ σε παραμυθίσω. Ὡ! ἡ συμφορὰ τοῦ θανάτου του εἶνε τόσο ἀνυπολόγιστος, ὥστε δὲν ἀρκοῦν οὔτε τῆς φιλίας ἢ συμπάθειαι, οὔτε τῆς ἀνθρωπίνης φιλοσοφίας τὰ ληρήματα, οὔτε τοῦ οὐρανοῦ αἱ ἐπαγγελίαι νὰ τὴν πραῦνωσιν.

Ὡ! τὸ ἤξεύρω τὸ αἰσθάνομαι διὰ τῆς ἰδίας μου καρδίας καὶ ἂν δι' ὄλου σου τοῦ βίου βρῶσωσιν ἀστείρευτα τὰ δάχρυά σου, δὲν θὰ ἠμπορέσουν ποτὲ νὰ σβῦσουν τὴν ὀδύνην, ἢ ὅποια σοῦ καίει τὰ στήθη, πολὺκλαυστε φίλε μου.

Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι τὸ ἔξοχον ἐκεῖνο καὶ μεγαλοφυῆς παιδίον, διὰ τὸ ὅποιον ἐσεμνύνετο ἡ πατρικὴ σου φιλαυτία, τὸ

ὅποιον ἔκινε τὸν θαυμασμὸν τοῦ κόσμου, καὶ εἰς τὸ ὅποιον ἡ φύσις, ἡ τόσον ἐνίοτε παράλογος καὶ ἀσυνείδητος, ἐπεδαψίλευσεν ἀσκόπως τόσα χαρίσματα καὶ τόσον σπάνιον πλοῦτον πνεύματος καὶ καρδίας, ὡς νὰ ἤθελε σκληρότερον νὰ σε εἰρωνευθῆ, ἀφοῦ ἔμελλε μετ' ὀλίγον νὰ τὸ θανατώσῃ ὡς μητροῦτ' ἀσπλαγχνος καὶ ἀνηλεῆς* ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι τὸ σοφὸν ἐκεῖνο καὶ θαυμασιὸν τέκνον σου, ὁ ἀλτσημόνητος Παναγιωτάκης μας, ὁ ὅποιος, πρὶν ἢ συμπληρώσῃ ἔτι: εἰκοσαετῆ ὑπαρξίν, περιέκλειε καὶ συνεκέντρων τὴν εὐθυκρίσιν καὶ τὴν μάθσιν δέκα ἔμοῦ σοφῶν, εἰς δὲ τὰ σπινθηροβόλα ὄμματά του ἐξεχειλίσει τὸ σπάρκος καὶ ἡ δύναμις ἔτι μιάς ἀλλὰ χιλίων ἔμοῦ ψυχῶν* ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι τοιοῦτον τέκνον προνομοῦχον μέχρι τοῦ ἀπιθάνου, σοῦ ἐπέπρωτο νὰ θλίψῃς νεκρὸν εἰς τὰς ἀγκάλας σου, ὦ! τότε σκέπτομαι ἐκπληκτος πῶς ἠδυνήθης ἄρα γε νὰ συγκρατήσῃς τὴν διαρρηγνυομένην καρδίαν σου καὶ τὰς σαλευομένας φρένας σου καὶ τὴν οὕτως κακούργως δολοφονηθεῖσαν ἰδίαν σου ὑπαρξίν!

Ἦνε ἄρα γε τόσον σοφὴ ἢ τόσον ἀπάνθρωπος ἡ Πρόνοια καθ' ὃν ἀκριβῶς χρόνον παραλογίζεται, ὥστε ἐνώ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς καταφέρει τοιαῦτα θανάσιμα πλήγματα κατὰ τῆς πατρικῆς καρδίας, τὴν συγκρατεῖ συνάμα διὰ τῆς ἄλλης εἰς τὴν ζωὴν, εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, εἰς τὸ λίκνισμα τῆς ἐλπίδος, εἰς τὴν κόλασιν τῆς ὑπάρξεως;

* *

Γνωρίζω ποίου θησαυροῦ τὴν ἀπόλειαν θρηνεῖς εἰς μάτην, ἀγαπημένε μου φίλε.

Ἐγώ, ὅστις ἠτύχησα νὰ τὸ θαυμάσω παιδίον εἰσέτι, νὰ γνωρίσω ἐνωρὶς τὸ ἀνήσυχον καὶ ἀκόρεστον πνεῦμά του* ἐγώ, ὅστις παρηκολούθησα ἔκθαμβος τὰ γιγαντιαῖα ἄλματα τῆς προόδου του καὶ τῆς εὐφρίας του τὰς μοναδικὰς ἐξάρσεις καὶ τῆς παιδικῆς πλὴν μεγάλης ψυχῆς του τὰ ὑπέρογα ἰδεώδη καὶ τὰς εὐγενεῖς δομάς, καὶ τὸ σθένος τοῦ χαρακτήρος τὸ ἀδαμάντινον, ὦ! ἐγὼ συναισθάνομαι καλῶς πόσον σοῦ ἐκόστισεν ὁ ἄδικος καὶ ἀπίστευτος θάνατός του, ὅστις ἐξέσχισεν καὶ τὴν ἰδικήν μου καρδίαν, καὶ ὅστις ἤξιζεν ἔτι ἓνα ἀλλὰ χιλίους θανάτους τῆς ἰδικῆς σου.

Τὸ ἐνθυμοῦμαι ἀκόμα. Ζωηρόν, ἀτίθασον, ἀεικίνητον παιδίον, μὲ ἀστραπάς πρωΐμου εὐφρίας εἰς τὸ βλέμμα του, μὲ τὴν οἰζύτητα ἐκείνην τῆς ἀντιλήψεως, τὴν εἰσδύουσαν εἰς τὸ βάθος τῶν πραγμάτων, τὴν ἐρευνῶσαν, τὴν διυλίζουσαν, τὴν δημιουργοῦσαν. Πῶς ὑπερεῖχε τῶν συμμαθητῶν του! Πόσον διήγειρε τὴν ἐκπληξίν καὶ τὸν θαυμασμὸν τὸν διδασκάλων του! Ὅποια ἄσβεστος δίψα μα-

θήσεως διέφλεγε τὸν νοῦν του! Μὲ ποῖαν ἠλεκτρικὴν ἐτοιμότητα κητέκτα καὶ ἀπεταμίευσ γνώσεις καὶ σοφίαν ἤτις πολλάκις περιήγεν εἰς ἀμηχανίαν καὶ αὐτοὺς τοὺς διδάσκοντας! Ἐνόμιζε τις ὅτι εἰς τὸ μέγα θέατρον τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου δὲν εἰσῆρχετο πρῶτην φοράν, ἀλλ' ὅτι ἡ ψυχὴ του, ὡς νὰ ἔζησε καὶ ἄλλοτε ἐν αὐτῷ, ἐπαπέβλεπεν ἐκ νέου τῆς ζωῆς τὰ αἰνίγματα καὶ τοῦ περιβάλλοντος τὰ θαυμάσια.

Καὶ διὰ τοῦτο ὅταν δεκατετραετῆς ἀκόμα, λαβὼν τὴν πατρικὴν σου εὐγὴν καὶ τῆς μητρὸς του τὴν εὐλογίαν, ἀπῆλθεν ἐμπλεὺς φιλοδοξίας καὶ αὐτοπεποιθήσεως εἰς τὴν προπαρασκευαστικὴν Σχολὴν τοῦ Αἰξ καὶ μετὰ τριετείς ἐνδεδελεῖς σπουδὰς ἤρριστευσεν, ἀνετέθη εἰς αὐτὸν αὐτοδικαίως, μήπω δεκπεπταετῆ, νὰ διδάξῃ τὸ τέταρτον ἔτος ὡς καθηγητῆς τοὺς τέως γάλλους συμμαθητάς του, ὧν τὴν γλώσσαν πρὸ μικροῦ ἔτι ἠγγνέει ὁ μικρὸς αὐτὸς καὶ ξένος Ἕλλην.

Καὶ διὰ τοῦτο προσέτι ὅταν, μετὰ ἐνικυσίαν σπουδῶν εἰς ἄλλην μεγαλειέραν ἐν Παρισίοις προπαρασκευαστικὴν Σχολήν, προσήρχετο μὲ θάρρος καὶ χαλυβδίνην θέλησιν εἰς τὴν αὐτῆς Ecole Centrale καὶ ἀπεδύετο εἰς αὐστηροτάτην δοκιμασίαν, κατώρθων νὰ ἀριστεύσῃ καὶ πάλιν μεταξύ τριακοσίων ἀλλοεθνῶν, ὁ μόνος Ἕλλην αὐτός, ἐπισπώμενος τὴν ἐκπληξίν καὶ τὰ συγχαρητήρια διαπρεπῶν καθηγητῶν καὶ τιμῶν τόσον ἐνωρὶς τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ τὴν ἑλληνικὴν εὐφυΐαν!

Ἦ ἐνθυμοῦμαι ὅταν μὲ τὰς πρώτας αὐτὰς δάφνας ἐπαλινοῦσται τὸ πρῶτον ἐγγὺς τῶν γονέων του, διὰ νὰ λάβῃ καὶ πάλιν τὴν εὐγὴν των, διὰ νὰ ἀναπνεύσῃ τὸν γαλανὸν ἀέρα τῆς πατρίδος του καὶ ἐπιστρέψῃ αὖθις εἰς τὸ ἐν τῇ ξένῃ κέντρον τῶν σπουδῶν του. Ποία μετριοπροσύνη καὶ ποία σεμνότης κατηύγαξε τὴν γλυκεῖαν νεανικὴν του μορφήν! Ἐνόμιζε τις ὅτι κατὰ τὸ τετραεστὲς ἐκεῖνο διάστημα τόσον ἐποτίσθη τὰ νάματα τοῦ πολιτισμοῦ, ὃν συνήνησεν ἐκεῖ εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ὥστε — τὸ ἐνθυμεῖται; — δὲν ἀνεγνώριζες πλέον τὸ πρῶτον παιδίον ὑπὸ τὸν ἐμβριθῆ καὶ πολυῖδμονα ἐκεῖνον νεανίαν, τὸν συνεννοῦντα τὴν ἑπείρην σοφίαν μὲ τὴν ἀπειρον ἀγαθότητα ψυχῆς καὶ λεπτότητα αἰσθήματος καὶ ἦθος γλυκὺ καὶ σεμνὸν ὡς παρθένου.

Ἦ! ἡ ἀγαθότης τῆς ψυχῆς του! Ἐνθυμεῖσαι ὅταν, ὀκταετῆς ἀκόμα, ἐπιστρέφῃ ἀπὸ τὸ Σχολεῖον ὠδήγει καθ' ἑκάστην ἀλήτην τινὰ ἢ ρακενδύτον, ὃν ἤθελε συναντήσῃ καθ' ὁδόν, καὶ τὸν συνίστα εἰς τὴν ἀντιλήψιν τῆς μητρὸς του καὶ μετὰ δακρύων ἐπεκαλεῖτο τροφήν καὶ ἐνδύμα ὑπὲρ τῆς ξένης δυστυχίας!

* *

Και ὅμως ἡ Πρόνοια ἄλλως ηὐδόκησεν εἰς τὸ ἐντελέστερον τῶν πλασμάτων της, εἰς τὸ ζηλευτότερον των τέκνων της.

Μικρὸν ἔτι και θὰ ἐπανεκάμπτει εἰς τὴν πάτριον, μὲ σπάνια ἐφόδια εὐρυμαθείας και μορφώσεως, και θὰ ἐτίμα τὴν ἐπιστήμην και θὰ ἀφιέρωνε ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ πνεῦμα ἔξοχον και καρδίαν ἀνεξαντλήτου καλωσύνης, και θὰ ἐσκόπευε γύρω τῆς τὴν χάραν, τὸ μείδιμα, τὸ φῶς, τὴν εὐτυχίαν, τὴν ζωὴν.

Ἄλλ' ἀκριβῶς εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἐνήδρευε Νέμεσις κηκοῦργος και κατάρατος και τυφλή. Και χωρὶς λόγον, χωρὶς σκοπόν, ἔσθυσε μίαν διάνοιαν τόσῃ μεγάλῃν και μίαν ζωὴν τόσῃ πολύτιμον.

ἜΩ! ἀπέναντι τοιαύτης συμφορᾶς τίς θὰ τολμήσῃ νὰ σοῦ ἀποτείνῃ λέξεις πόνου και παραμυθίας, δύστηνε και ἀπαρκαμύθητε φίλε μου;

Και ὅμως, θωρακίσθητι μὲ τὸν σίδηρον τῆς ὑπομονῆς και τῆς ἐγχαρτερήσεως. Σκέψου ὅτι εἴμεθα ἀθύρματα τῆς εἰμαρμένης ἣ ἵποια μᾶς θρυμματίζει παιζουσα και ἀσυναίσθητος. Ἐνθυμήσου ὅτι ἐδῶ κάτω εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν τὸν παράδοξον και γριφώδη τίποτε, ἀπολύτως τίποτε, δὲν εἶνε ἰδικόν μας, οὔτε οἱ θησαυροὶ μας, οὔτε οἱ τίτλοι μας, οὔτε τὰ τέκνα μας, οὔτε τὰ ἀγαθὰ μας, οὔτε ἡ ζωὴ μας, μὲ τὰ ὅποια μοιραίως και παροδικῶς συναντώμεθα. Ὅλα, ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ ὀφείλομεν. Ἐφ' ὅσον ἡ τύχη μᾶς τὸ ἐπιτρέπει, τὰ νερόμεθα μόνον. Μᾶς τα ἐζήτησες; Τὰ ἐπιστρέφωμεν. Ἰδοὺ τὸ συμβόλαιον τῆς ζωῆς τὸ ἀμελικτον, τὸ ἀμετάρρεπτον.

Κλίνε τὴν κεφαλὴν εἰς τοῦ πεπρωμένου τὰς βουλὰς. Και πίστευσε ὅτι τὸ μεγαλοφῶδες ἐκεῖνο παιδίον δὲν ἦτο ἰδικόν σου· δὲν σοῦ ἀνήκειν. Ἀπλῶς εἶχες συναντηθῆ με αὐτό. Και ὅταν ἡ κοινὴ ὄλων μήτηρ τὸ μετεκάλεσε, ἐκεῖνο ἀπέπτη και ἐγάθη εἰς τοὺς αἰθέρας, εἰς τὸ μυστήριον, εἰς τὸ ἄγνωστον, ὅπως δι' ὀλίγον καιρὸν εἶχε διέλθει· πλησίον σου.

Εἶθε κἀν ὁ Ὑψιστος νὰ δειχθῆ τόσον εὐσπλαγγνος και δίκαιος, ὥστε νὰ σε ὀπλιζῆ με ἴσῃν δύναμιν πρὸς τὸ μέγεθος τῆς θλίψεως και τῆς σὺι φορᾶς σου, Δημητράκη μου φίλτατε.

Ἀθήναι, 30 Μαρτίου, 1898.

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ

Η ΠΕΝΘΕΡΑ ΜΟΥ

(Κωμικὸς μονόλογος)

(Ὁ ἠθοποιὸς εἰσέρχεται χωλεύων).

Π

ΩΣ πονῶ!... Θεε μου! Νὰ κοιταθῶ εἰς τέτοια ἡλικία! ὦ, ὁ Θεὸς εἶνε πάνσοφος. Σὰς παρακαλῶ νὰ μὴ μοῦ τὸ ἀμφισβητήσετε... Ὅχι, ὄχι, δὲν σὰς τὸ ἐπιτρέπω. Εἰπάτε μου ὅτι θέλετε. Ὅτι αἱ Ἀθηναὶ δὲν ἔχουν καθόλου σκόνῃ, ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν γίνονται καθόλου κλοπαί, ὅτι οἱ διδάσκαλοι εἶνε οἱ πλέον ντιστεγκέδες ἄνθρωποι τοῦ κόσμου, ὅλα, ὅλα τὰ πιστεύω. Ἀλλὰ μὴ μοῦ εἰπῆτε ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶνε πάνσοφος.

Δὲν ἔχω καμμίαν δυσκολίαν νὰ σὰς πείσω, ἀφοῦ ἔχω τὴν... πενθεράν μου. Σεβδρισθῆτε, ἐκ τοῦ προχείρου, μίαν φωτοτυπίαν της.

Τὸ μαλλί της πρὸ εἰκοσαετίας ἔπαυσε νὰ πενθηρορῆ, ὑπενθυμίζον ἤδη τὰς ἀπροσιτωτέρας κορυφὰς τῶν Ἰμαλαίων. Πολλὰ βραχώδη μέρη, τὰ δὲ φυτευμένα... χιονοσκεπῆ. Ἀλλ' ἂν δὲν ἔχη τὸ μαλλί τοῦ λύκου, ἔχει σεῦ! τοὺς ὀδόντας του. Τί τρώγει, ἕνας Θεὸς—pardon—τὸ βιβλίον τῶν ἐξόδων μου τὸ ξεύρει. Ἀλλὰ δὲν ἔχει μόνον τοὺς ὀδόντας κοπτερούς. Ἐχει μίαν γλῶσσαν, ἣ ὅποια σακίζει τόσα κόκκαλα, ὅσα δὲν ἔμπορεῖ νὰ σακίσῃ ὁ Μοῦργος, τὸ μανδρόσκυλο τοῦ γαίτονός μου. Τὰ μάτια της εἶνε δύο στυμένα ἡραίστεια, τὰ ὅποια ἀναδίδουν κιτρινωπὴν φλόγα ὅταν θυμῶνῃ, ὁ δὲ θυμὸς της εἶνε μία ἀδιάκοπος, κεραυνώδης ὁμοφροντία, διαρκουσα τὸσας ὥρας, ὅσας ἔχει τὸ ἡμερονύκτιον και ἀναστατώνουσα ὅλα τὰ γειτονικὰ σπίτια και τὴν... σπονδυλικὴν στήλην μᾶς δυστυχῶς ὑπηρετρία, ἣν ἀποκαλεῖ Ψυχολόρη, διὰ νὰ ἔχη βέβαια τὸ δικαίωμα νὰ τὴν δέρνῃ περισσότερον. Εἰς τὴν ῥάχιν της φέρει τὸν Λυκαθητόν, εἰς δὲ τὰς χεῖρας τὸν χάρτην τῶν ποταμῶν ὅλου τοῦ κόσμου μὲ τὰς αἰωνίως ἐξωγχο-

μένας φλέβας της. Εἰς τὴν θέσιν τῶν χειλέων ἔχει δύο κακοσιδερωμένες σούφρες ἀπὸ καουτσούκ χωρὶς ἀέρα καί... ἀπαλλάξατέ με πάσης ἄλλης περιγραφῆς διότι πλησιάζω εἰς τ' αὐτιά της, καὶ ἂν θελήσω νὰ τὰ θίξω, πρέπει νὰ καταφύγω τοῦλάχιστον εἰς τὸν κώδωνα τῆς Ρωσικῆς ἐκκλήσεως...

Αὐτὸ λοιπὸν τὸ ἔξοχον καλλιτέχνημα τοῦ... Διαβόλου, εἶνε ἡ πενθερά μου, ἀπροσδιορίστου χρώματος καὶ ἡλικίας. Καὶ τί δὲν ἐμηχανεύθην διὰ νὰ τὴν ξεφορτωθῶ! Τοῦ κάκου! Ὅταν αἴφνης χθές—ἂ, εἶνε πάνσοφος ὁ Θεός—μοῦ ἔρχεται μία φωτεινοτάτη ἰδέα: Ἐπρόκειτο νὰ κάμῃ τὴν δεκαπενθήμερον ἐξοδὸν της ἀπὸ τὸ σπίτι. Δὲν χάνω καιρὸν καὶ ἀλείφω τῆς σκάλας μὲ λίπος, ὥστε κατεργασμένη νὰ πέσῃ κάτω καί... νὰ μὴ σηκωθῇ πλέον. Ἰδρῶσα ἕως οὗτου τελειώσω, ὅταν νά, καὶ ξεπροβάλλει εἰς τὸ πλατύσκαλον ἡ πενθερά μου, μὲ ἐν ἀγροκῆπιον, ἀντὶ πύλου, εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ μὲ μίαν τεραστίαν ὀμβρέλλαν τῆς βροχῆς, ἐνῶ ἔξω ὁ ἥλιος ἔκαιε φρικτά. Δὲν ἐπρόφρασα νὰ ἀντικρύσω τὸν ἥλιον τῆς δυστυχίας μου καὶ ὡς βόμβα πίπτει ἐπάνω μου, εἰς ὄγκος 89 ὀκάδων, ἐνῶ ἡ ὀμβρέλλα της σφηνοῦται, ὡς καρφεύ, μεταξὺ τῶν σκελῶν μου. Τί ἐπηκολούθησε τὴν στιγμὴν ἐκείνην δὲν περιγράφεται. Ἐν σύμπλεγμα μὲ δύο κεφάλια, μὲ τέσσαρα πόδια—τέτοιο ζῶον ποῦ ἤμουν!—μὲ τέσσαρα χέρια, σωστὴ Λερναία Ὑδρα. Καὶ συνέπεια τῆς πτώσεως αὐτῆς ἦτο ὅτι ἐστραγγάλισα τὸ πόδι μου, τὸ ὅποιον ἦτο ἀσυνείθιστον εἰς τοιαῦτα πενθερικὰ βάρη καὶ τώρα, εἰπέτε μου, εἶνε ὁ Θεὸς πάνσοφος ἡ ὄχι; Ἄ, μὴ μοῦ τὸ ἀμφισθητήσετε, ἰδίως ὅσοι ἔχετε τὸ μέγα εὐτύχημα νὰ ἔχετε πενθερές. Μεγάλη, νὰ σὰς 'πῶ, εὐνοια τοῦ Θεοῦ χρειάζεται, διὰ νὰ καταντήσῃ κα- νείς εἰς τὴν θέσιν μου. Ἐσπασα τὸ πόδι μου, ἐχάλασα τὴ σκάλα μὲ τὸ λίπος, καὶ τὸ φρικτωδέστερον, ἡ πενθερά μου ζῆ, ζῆ, κύριοι, καὶ βασιλεύει!... Ἄλλὰ μήπως εἶνε αὐτὸ μόνον; Εἶχε τὴν ἀναίθυσαν, ἐνῶ ἐγὼ ξεφουνοῦσα ἀπὸ τοὺς πό- νους, νὰ ριχθῇ ἐπάνω μου, νὰ μὲ φίλησῃ καὶ νὰ μοῦ εἰπῇ:

—Σ' εὐχαριστῶ, γαμβρέ μου, ποῦ μ' ἔσωσες. Συλλογι- σου τί θὰ ἐπάθαινα ἂν δὲν ἦσουν ἐμπρὸς 'στὴ σκάλα!...

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΘΟΣ ΑΝΘΕΩΝ

ΙΑΠΩΝΙΚΟΣ ΜΥΘΟΣ

ΓΙΟΥΓ-ΛΕ-ΦΟΥ

ἮΝ ἡμέραν καθ' ἣν τὸ Ἄνθος Ἀνθέων συνεπλήρωσε τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἡ χειλῶν ἐπέταξε εἰς τὸ παράθυρόν της καὶ ἤρχισε νὰ κελαδῇ. — Μόλις εἶδα ἀπὸ μακρὰν τὰ φρύδια σου, Ἄνθος Ἀνθέων, μὲ ἐφάνη ὅτι βλέπω εἰς τὸν καθρέπτην τὴν ἀνταύγειαν τοῦ πετροῦ μου.

Ἰδοῦσα τὸ Ἄνθος Ἀνθέων βεβυθισμένον εἰς σκέψεις, ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, καθ' ἣν ὥραν τὸ ποτάμιον ῥεεὶ βραδέως, ναρκούμενον ἀπὸ τὰ γλυκὰ φιλιὰ τῆς σελήνης, ἡ βασίλισσα τῶν νεφῶν ἐκρύβη ἐκ πείσματος καὶ φθόνου.

— Τί θὰ γίνω, ἐσκέφη αὐτὴ, ἐὰν ἡ κέρη τῶν ἀνθρώπων ἐα- ρινήν τινα νύκτα λάμψῃ καλλιτερον ἀπὸ ἐμὲ τὴν ἀπροσπέλαστον;

Ἐκτὸς τῆς βασιλείσεως τῶν νεφῶν, εἶδε τὸ Ἄνθος Ἀνθέων ἐπὶ τοῦ ἐξώστου γενναῖον ἰππότην; ὃν οἱ φίλοι διὰ τὸ ἀτρόμητον ἐν μάχῃ καὶ τὴν παράστασιν δράκοντος γαγλυμμένου εἰς τὸ κράνος νος του, τὸν ἐπωνόμασαν Πτερωτὸν Δράκοντα. Ὅσοι ἤθελον τὸν συναντήσῃ καθ' ὁδόν, μὲ τὸν λάμποντα ἐκ χρυσοῦ καὶ χάλυβος ὄπλισμόν του, ἐφιθύριζον σιγά;

— Ὅ ἦρος αὐτὸς κατὰ λάθος μᾶς κατέβη ἐδῶ εἰς τὴν γῆν... Ἡ μήπως ἐνεφανίσθη ἐδῶ διὰ νὰ εὖσῃ φίλην τῆς ζωῆς του καὶ νὰ φύγῃ μετ' αὐτῆς ἐπάνω εἰς τὰ Κουανᾶ Ὄρη;

Ἡ ὑπερφάνεια τοῦ Ἄνθους Ἀνθέων ἐτήκετο πρὸ τῶν φλε- γόντων βλεμμάτων τοῦ Πτερωτοῦ Δράκοντος, καθὼς ἡ σελήνη ὤρει πρὸ τῆς αἰγλῆς τοῦ ἡλίου. Τὸ Ἄνθος Ἀνθέων κατέβη ἀπὸ τοῦ ἐξώστου καὶ ἤνοιξε τῷ πρῶτῷ τὴν θύραν, ἥτις ἔκτοτε ἔμεινε ἐπὶ πολὺ κλειστή, κρύπτουσα ὅπισθεν τὴν ἱστορίαν διαπύρου ἔρω- τος δύο καρδιῶν.

Πρῶτῶν τινὰ ὅταν οἱ ἐρασταὶ περιεπάτου ἐνηγκαλισμένοι παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν ἰτεῶν ἠκούσθη χλευαστικὸς γέλως. Ὑψωσαν ἔκταμβοι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶδαν

νεαράν γυναῖκα, αἰωρουμένην ἐντός δικτύου μεταξύ τῶν κλώνων δένδρου. Τὴν ὠνόμαζον Κυανὴν Μαργαρίταν. Πρὸ πολλοῦ υπέβλεπε τὸ "Αἴθος Ἀνθέων, φθονοῦσα τὸ κάλλος τῆς.

— "Αἴθος Ἀνθέων, τί ἔπαθες; ἀνέκραξε γελῶσα. Ὁ ἔρωσ σὲ ἀσχίμισε, καλὴ μου. Τώρα ὁμοιάξεις ἀγριόχνηνα ποῦ κυλιέται εἰς τὸν βάλτον.

Μάτην τὸ "Αἴθος ὠρρίζετο εἰς τὸν Πτερωτὸν Δράκοντα ὅτι οἱ λόγοι τῆς μοθηροῦς γυναικὸς οὐδόλως τὴν ἐτάραξαν· τὰ βέοντα ἐπὶ τοῦ ἐρυθρίασαντος προσώπου τῆς δάκρυα τὴν ἐπρόδιδον. Σύρας τὸ ξίφος του ἐκ τοῦ κολεοῦ, ὁ γενναῖος ἰππότης τὸ ὕψωσε πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀνέκραξε λυσσῶδως:

— Κυανὴ Μαργαρίτη, θὰ ἐκδικηθῶ τὴν ὕβριν σου μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷς.

Τὴν ἐπαύριον ἠγωνίσθη πρὸς τὴν Ἀήττητον Καρδίαν, τὸν ἀγαπητὸν τοῦ Κυανοῦ Μαργαρίτου. Ἄλλ' ἢ μοῖρα δὲν τὸν ἠνόησεν· ἀποκρούων κτύπημα, ὠλίσθησε καὶ ἔπεσε διατρυπηθεὶς ὑπὸ τοῦ ξίφους τοῦ ἀντιπάλου.

Ῥίπτουσα ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ Πτερωτοῦ Δράκοντος τὸν πέπλον τοῦ θανάτου, τὸ "Αἴθος Ἀνθέων ἔκλινε πρὸς αὐτὸν καὶ ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς του:

— Ὁφείλω νὰ ζήσω διὰ νὰ δώσω ζωὴν εἰς τὸ τέκνον σου. Θὰ τὸ ἀναθρέψω καὶ θὰ μείνω μαζὶ του μέχρι οὗ θὰ δύναται νὰ φροντίξῃ διὰ τοὺς τάφους μας. Τότε θὰ πῶ τὸ δηλητήριον τοῦ δακτυλίου μου καὶ θὰ ἐνωθῶ μετὰ σοῦ εἰς αἰῶνα.

Εἰς ὑψηλὸν ἀπόρσιτον δῶμα ἐπὶ τῶν Κυανῶν Ὁρέων, προφυλασσόμενον πανταχόθεν ὑπὸ καταρρακτῶν καὶ φαράγγων εἶδε τὸ πρῶτον τὸ φῶς ἢ θυγάτηρ τοῦ "Αἴθους Ἀνθέων. Τὴν ὠνόμασε Διαφανὲς Δάκρυ εἰς ἀνάμνησιν τῆς συμφορᾶς τῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ προσφιλοῦς τῆς. Τὸ τέκνον τόσον ὁμοιάζε τὴν μητέρα του, ὥστε ἠδύνατό τις νὰ ὑποβῆσθαι ὅτι τὸ "Αἴθος Ἀνθέων ἀνεγεννήθη.

"Ὅτε τὸ Διαφανὲς Δάκρυ ἐφάνετο εἰς τὸ παράθυρον, αἱ χελιδόνες ἀγγελῶδὸν ἐπέτων πρὸς αὐτὴν ὅταν ἐξήρχετο εἰς τὸν ἐξώστην, ἢ σελήνην ἐκρύπτετο ἐκ φθόνου ὅπισθεν τῶν νεφῶν. Βλέπετο τὴν θυγατέρα τῆς τὸ "Αἴθος Ἀνθέων ἐσκέπτετο:

— Ἡ ἐπιθυμία τοῦ φίλου μου ἐξετελέσθη· ἡ θυγάτηρ μας μετὰ ὁμοιάζει πρᾶς πολὺ. Τώρα ὀφείλω νὰ κατορθώσω ὥστε νὰ δυνθῶ νὰ μετὰ λησμονήσῃ καὶ νὰ ἐνοικήσῃ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ἡ σερνότῆς. Οὐδέποτε θὰ μάθῃ τὰ μαγευτικὰ θέληγτρα τοῦ προσώπου τῆς, τὰ ἀναγκάζοντα τὰς χελιδόνας νὰ πετώσιν εἰς τὸ παράθυρόν τῆς, τὴν σελήνην νὰ κρύπτεται ὅπισθεν τῶν νεφῶν καὶ συνάμα

διαπερῶντα τὰς καρδίας τῶν ἐρωτύλων, πέμποντα αὐτοὺς πρῶτως εἰς τὸν ψυχρὸν τάφον.

Διὰ νὰ μὴ δύναται τὸ Διαφανὲς Δάκρυ νὰ ἰδῇ τὸ πρόσωπόν τῆς ἢ μήτηρ τῆς διέταξε τὰ καλύψου ὅλους τοὺς καθρέπτας, ἔκρυψε τὸν θαλυδίδιον θώρακα, ὃν ἔφερε ποτὲ ὁ Πτερωτὸς Δράκων καὶ διέταξε ν' ἀποκρύψου διὰ μικρῶν γεφυρῶν ἐκ πορσελάνης ὅλα τὰ βεῖθρα τοῦ κήπου. Περιστοίχισε τὴν θυγατέρα τῆς διὰ θεαπαινίδων ἐκτάκτου καλλονῆς, διὰ νὰ συνηθίσῃ τὸ Διαφανὲς Δάκρυ νὰ θεωρῇ αὐτὴν ὡς σύνθετος δῶρον τῆς φύσεως. Τέλος διέταξε τὰς ὑπηρετριάς νὰ περιπατῶσι καὶ νὰ οὐιλῶσι μετὰ χαμηλωμένους πάντοτε ὀφθαλμούς, ἵνα μὴ ἰδῇ ἢ θυγάτηρ τῆς εἰς τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν τῶν τὴν ὄψιν τῆς.

Χάριν ὅλων αὐτῶν τῶν τεχνασμάτων, τὸ Διαφανὲς Δάκρυ ἐγένετο δεκαετής, χωρὶς νὰ ἰδῇ οὐδ' ἅπασι τὸ πρόσωπον τῆς.

Αἰσθανομένη ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ταχέως ἐκπληρωθήσεται, τὸ "Αἴθος Ἀνθέων ἤρξατο νὰ σκέπτεται περὶ ἐκτελέσεως τοῦ τελευταίου τῆς σχεδίου.

— Ἡ κόρη μου ἔγινε οἷα ἡμῖν ἐγὼ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὠκίσθη εἰς τὸν θνήσκοντα νὰ συνενωθῶ μετ' αὐτοῦ. Τώρα ἡμπορῶ νὰ ἐμπιστευθῶ τὸ Διαφανὲς Δάκρυ εἰς ἰππότην τινά, ὅστις θὰ τὴν ἀγαπᾷ, χωρὶς νὰ προσπαθῇ νὰ ἐξαλειψῇ τῆς μνήμης ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα τῆς. Ἄς δώσῃ εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ μεσιδιάματά τῆς, τὰς παραφορὰς τοῦ ἔρωτος, εἰς μνήμην δὲ ἡμῶν τὴν θλίβεράν ἀνάμνησιν ἀτυχοῦς ἔρωτος, οὗ κερπὸς ἐγένετο αὐτῆ.

Τὸ "Αἴθος Ἀνθέων ἐξέλεξε διὰ σύζυγον τῆς θυγατρός τῆς νεαρόν λόγιον, ἐκπαιδευθέντα παρὰ τῶν μανδραρίνων ἐν τῷ ἐκ πορσελάνης πύργῳ. Ἴδων τὸ Διαφανὲς Δάκρυ ἐγένετο ἔκτος ἑαυτοῦ ἐκ τοῦ κάλλους τῆς καὶ τῶν ἀνερθημάτων πλούτων τῆς Ἠεροῦσθῃ μετὰ βαθυτάτου ἄλγους τὴν θλίβεράν ἱστορίαν τῆς Ἀητήτου Καρδίας καὶ τοῦ Πτερωτοῦ Δράκοντος καὶ ὑπεσχέθη τῷ "Αἴθους Ἀνθέων νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃ ποτὲ μετὰ τῆς νεαρᾶς συζύγου του τὸν πύργον ἐπὶ τῶν Κυανῶν Ὁρέων, νὰ μὴ τὴν ἐξάγῃ ἐκ τῶν ὄριων τοῦ κήπου καὶ νὰ μὴ ὑψώσῃ πρὸς αὐτὴν τοὺς ὀφθαλμούς μέχρι τοῦ γάμου.

Λαβοῦσα τὸν ὄρκον τοῦ νεαροῦ λογιῦ, τὸ "Αἴθος Ἀνθέων εἰσηλθὼν εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς καὶ προσεκάλεσε τὸ Διαφανὲς Δάκρυ.

— Τέκνον μου, τῆ εἶπεν, ἔφθασεν ὁ καιρὸς νὰ σὲ δώσω σύζυγον, ἐγὼ δὲ νὰ ἐνωθῶ εἰς αἰῶνας μετὰ τοῦ ἰδιοῦ μου. Δεκαπέντε ἔτη ὁ πατήρ σου μετὰ ἀναμένει ἐν τῷ μονήρει ψυχρῷ τάφῳ του. Αὐριον, ὅταν θὰ ἔλθῃς τὸ πρῶτὸ νὰ με φιλήσῃς, ἢ ψυχῇ μου θὰ εὐρίσκεται πλέον εἰς τὴν Χώραν τῶν Πνευμάτων, ὅπου τὴν

ἀναμένον αἰωνία δόξα καὶ ἔως εὐτυχούς ἵπποτου. Σὺ εὐσεῶδες θὰ φροντίσης περὶ τῶν φθαρτῶν λειψάνων μου καὶ θὰ τὰ ἐνταφιάσῃς εἰς τὸν κῆπον, ἐκεῖ ὅπου ὑπὸ τοὺς θάμνους τοῦ ἀνοῦντρος λειψίου ἀναπαύεται τὸ σῶμα τοῦ Πτερωτοῦ Δράκοντος.

Τὸ Διαφανές Δάκρυ ἐρρίφθη ἔντρομον εἰς τὸν λαιμὸν τῆς μητρὸς τῆς.

— ὦ μητέρα μου! ἀνέκραξεν ὀδυρομένη, μὴ μ'ἀφήσῃς. Καλλίτερα ν' ἀρνηθῆς τὸν σύζυγόν σου, ἀλλὰ μείνε μαζὶ μου.

Τὰ δάκρυα προσέθετον εἰς τὸ ἐξαισιον πρόσωπον τοῦ Διαφανοῦς Δακρῦου νέον θέλητρον τὴν στιγμὴν ταύτην τόσοσιν ὠμοίαζε τὸ Ἄνθος Ἀνθέων, ὥστε καὶ ὁ Πτερωτὸς Δράκων ἐὰν ἀνηγειρετο δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὴν σύζυγον ἀπὸ τῆς θυγατρὸς.

— Δὲν θὰ σ' ἐγκαταλείψω ὀλοτελεῶς, κόρη μου, προσέθεσεν αὐτὴ μετὰ θλίβεροῦ μειδιάματος· θὰ παρουσιάζομαι πρὸς σὲ συχνὰ εὐτυχῆς, ὅταν σὺ θὰ ἦσαι εὐτυχῆς καὶ δυστυχῆς· ὁσάκις θὰ ἦσαι τεθλιμμένη

Ἡ νεῆνις ἐκίνησε δυσπίστως τὴν κεφαλὴν καὶ ἐξεράγη εἰς φλέγοντα δάκρυα.

— ὦ, μητέρα μου, ὀρίσου με πῶς δὲν μὲ ἀπατάς, ἐψιθύρισεν. Εἰπέ με ποῦ καὶ πότε θὰ σὲ ἴδω;

Τὸ Ἄνθος Ἀνθέων ἐμειδίασε καὶ εἶπε·

— Τέκνον μου! Τὰ πνεύματα θέλουν ν' ἀποσπασθῆς τῆς μητρὸς σου καὶ νὰ στρέψῃς τὸν ἔρωτά σου εἰς ἄλλον ἄνθρωπον. Ὁσάκις ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ συζύγου σου θὰ παραδίδεται εἰς ἡδέϊας σκέψεις, θὰ μὲ βλέπῃς. Τώρα δὲ . . . ὕπαγε εἰς τὸ δωμάτιόν σου καὶ ἐνισχύσου διὰ τὴν ἐπικειμένην αὐριανὴν τελετὴν. Ἡ ὥρα μου ἦλθε, θέλω νὰ ἡσυχάσω, νὰ κοιμηθῶ τὸν αἰώνιον ὕπνον.

Ἰδοῦσα, ὅτι αἱ μοιρολογίστραι ἔρριπτον ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς μητρὸς τῆς πέπλον, τὸ Διαφανές Δάκρυ ἐρρηξε σπαρακτικὴν κραυγὴν καὶ ἔπεσεν ἀναισθητὸς εἰς τὰς χεῖρας τῶν θεσπαινιδῶν τῆς. Τὰ πνεύματα τὴν ἀπήλλαξαν οὕτω τῶν βρασάνων τοῦ τελευταίου ἀποχαριστισμοῦ . . .

Τὸ Ἄνθος Ἀνθέων ἀνεπαύετο πλησίον τοῦ Πτερωτοῦ Δράκοντος εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κήπου, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Κυανοῦ Ὀρους, ὅτε ἡ θυγάτηρ τῆς ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπανεῖδε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Ἐσφίγγθη εἰς τὸ στήθος τοῦ τρυφερῶς ἀγαπῶντος συζύγου

— ὦ, φίλε μου! ἀνέκραξε, ποῦ ἐπῆγαν τὴν μητέρα μου; Μὲ ὑπεσχέθη νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς ἐμέ, ὅταν ἀγαπᾷ σὲ ἐξ ὅλης ψυχῆς.

Ἡ πτωχὴ ὀρφανὴ περιέβαλε διὰ τῶν βραχιόνων τῆς τὸν λαι-

μὸν τοῦ ἵπποτου καὶ αἴφνης . . . ἐκ τῶν χειλέων διέφυγε γρηθόσυνος κραυγὴ:

— Μητέρα μου! Μητέρα . . .

Καὶ ἔμεινεν ἐκπληκτος, ἀπλήστως ἐτάξουσα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ συζύγου τῆς. Ἐν αὐτοῖς, τὸ Διαφανές Δάκρυ ἔβλεπε τὸ πρῶτον τὴν ἰδίαν ὄψιν καὶ τὸ θελητικὸν πρόσωπον τοῦ Ἄνθους Ἀνθέων.

Τὸ πολύτιμον ὄραμα τῆς θανούσης ἔκλαιεν, ὁσάκις αὕτη ἔκλαιε καὶ ἐμειδία ὁσάκις αὕτη ἐμειδία.

Κ. Σ. ΚΟΚΟΛΗΣ

Η ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΤΗΣ ΜΗΛΟΥ

I

ἩΣ ὠμορράδας ὄνειρο διπλομαμαρωμένο
κι' ἀπὸ τῆς τέχνης τὰ βαθεῖα μυστήρια βγαλμένο
τῆς Μήλου ὦ Ἀφροδίτη,

Ὅταν τὸν διάπλατο οὐρανὸ τοῦ Ἰδανικοῦ μοῦ ἀνοίγῃς
καὶ χίλια-δύο αἰσθήματα μεσ' ἑστῆς καρδίᾳς μου σμίγῃς
τὸ στοιχειωμένον σπίτι,

Νοιώθω ζωὴ δροσόβολη ἀπ' τ' ἄγνωστό Σου μῦρο
καὶ ζωντανεύει ἀπ' τὴν πνοὴ τῆς Τέχνης ὅλη γύρω
ἢ νεκρωμένη Φύσι·

Πές μου, ἀρρόβγαλτη θεά, τῆς Ἡδονῆς τ' ἀστέρι
τέτοια ὠμορριά αἰθερόπλαστη ἔμπορούσε ἀνθρώπου χέρι
ἐπὶ τὸ μάρμαρο νὰ χύσῃ;

II

Θνητέ, τὴν ὥρα ποῦ σὲ μὲ θὰ ῥίξῃς τὴ ματιὰ σου,
τοῦ Καλλιτέχνη τ' ὄνομα μὴν βγῆ μὲ τὴ λαλιὰ σου,
τί εἶνε τιμὴ κλεμμένη,

ἀπὸ τὴν τόση μου ὠμορφιά, πούλαμψε σὲ ἄλλους τόπους,
ποῦ διπλομέθυσε θεοὺς κι' ἐτρέλλανε ἀνθρώπους
κι' ἀκόμα θὰ τρελλαινῇ.

Μ' ἄλλοι σὲ μὲ πού 'ς τοὺς παληοὺς καὶ δοξασμένους χρόνους
 πού κοίμιζα κάθε καρδιάς τις πίκρες καὶ τοὺς πόνους
 μὲ τοῦ 'Ερωτα τὸ νᾶμα,

Ἄπ' τὴν κορφή τοῦ Γολγοθᾶ, ἔλο βοή φοβέρα,
 βροντόφωνο ἀκούγεται σκορπιέται πέρκ-πέρα
 τοῦ νέου Θεοῦ τῆ θᾶμα.

Κι' οἱ ἄνθρωποι παρηγοριᾶς πικρὸ φαμάκι πέρνουν
 θεοὶ καὶ θρόνοι πέφτουνε καὶ βασιληᾶδες γέρνουν
 σὺν πέφτη ὁ κεραυνός Του,

κ' ἔγω μόλις ἀντίχρυσά φωτισσεστανωμένο
 τοῦ νέου θεοῦ τὸ πρόσωπο, ἀλλάλητ' ἀπομένο
 μάρμαρο κρύο ἐμπρός Του...

III

Θεᾶ, ὅσο κι' ἂν φαίνεσαι, νεκρὴ μαρμαρωμένη,
 θᾶσαι σὺν εἰδωλο ἱερὸ μέσ' 'ς τῆς καρδιάς στημένη
 τὸ στοιχειωμένο σπίτι·

Θᾶσαι γιὰ ὅλους τοὺς θνητοὺς τῆς Τέχνης ἢ ἐκκλησίας
 τοῦ 'Ιδανικοῦ τὸ σύμβολο, τοῦ Ποιητοῦ ἢ λατρεία,
 τῆς Μῆλου ὦ 'Αφροδίτη.

Ἐν Πειραιεῖ

I. Θ. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΣΤΙΧΑ ΤΗΣ ΚΙΘΑΡΑΣ

Καὶ τ' ἀστεράκια τούρανοῦ, κ' ἐκεῖνα τὰ φοθοῦμαι
 νὰ μὴ μᾶς μαρτυρήσουνε τὴν ὥρα πού 'μιλοῦμε.

*

Τὴν ὥρα πού γεννιήθηκες σὲ μοίραναν ἡ Μοῖρες·
 ἐπῆρες χάρες κι' ἐμμορριές—μόνο καρδιά δὲν 'πῆρες.

ΤΟ ΛΟΥΤΡΟ

ΟΥΡΑΝΟΣ ἀπέραντος· θάλασσα πλατειά. Ἐδῶ στὴν
 ἡλιολουσμένη ἀκρογιαλιά, κάτω ἀπὸ τὴ λεπτο-
 κεντημένη σκιά τῶν ἡλιοτροπίων καὶ τοῦ κισσοῦ
 κρύπτεται τῆς γυμνῆς ὠμορφιάς ὁ λουτρῶνας. Ἀ-
 κουμβησμένοι στὴν ὑγρὰ τῆς θάλασσας ἀγκάλῃ, σκεπασμέ-
 νος ἀποκάτ' ἀπὸ τὰ φύλλα του, διπλωμένος στὴν ἀκίνητ'
 ἡρεμία, τυλιγμένος στὴν ἀπόλυτη γαλήνη μὲ τὸ στρογγυ-
 λιπὸ του σχῆμα φαίνεται σὺν νεόκτιστη φωλιά, ὡς ἂν μικρὴ
 καρδούλα τῆς μεγάλης, τῆς ἀπέραντης φύσεως. Σιγαλιά τρι-
 γύρω, σιγαλιά βαρειά, σιγαλιά μεσημεριοῦ, νάρκης σιγαλιά,
 σιγαλιά νέκρας, ἀσειστη, ἀτάραχτη, ἀδιάσπαστη, ἀπέραντη,
 σιγαλιά βαρειά, βαρειά, βαρειά, ὡς ἂν νὰ ἔχη ἀρχίση πρὸ αἰώ-
 νων, σιγαλιά βαθεῖα ὡς ἂν νὰ πρόκηται νὰ βαστάξῃ αἰωνίως.
 Οὐρανός καὶ θάλασσα ἀκίνητα καὶ ἀφρευγα, ἀδελφωμένα στὸν
 ὕπνο, στὴ νέκρα ἠσυχάζουν, ὄνειρεύονται τὰ δυὸ γαλιάζια.
 Καὶ ὁ ἥλιος ἀπὸ πάνω βαντίζει τὴ φύση ὅλη μὲ τὸ μέθυ τῆς
 ἡδονῆς, μὲ τὴ θέρμη τοῦ πάθους· πιεῖζει χλιαρά. ἀγκαλιάζει
 σφικτὰ ὅλα τὰ φύλλα, ὅλα τὰ ἄνθη τὰ παρθένα πού ἀντι-
 στέκονται καὶ τέλος παραδίδονται στὰ φλογερά φιλιὰ του καὶ
 ἔπειτα ὠγρὰ, ἐξηγτημένα κλίνουν πρὸς τὰ κάτω ἀνατρι-
 χιασμένα, βουβά, λιποψυχισμένα, μαραμμένα. Μιὰ ἀνατρι-
 χίλα ἡλεκτρικὴ φιλεῖ, χαϊδεύει, ψαύει τῆς πλεξίδες τοῦ
 κισσοῦ, γαργαλίζει τοὺς κρίνους καὶ τῆς ἀνεμῶνας. Τὰ
 δένδρα, τὰ ἄνθη λησμονοῦνται στὴ μέθη, στὸν παραληρησμὸ
 τοῦ πάθους καὶ σπαράζουνε ἀπὸ τὸν πόνο τῆς ἡδονῆς ἢ βί-
 ζαις τους καὶ τὰ λεπτὰ κλαδιά τους. Ἡ γῆ ὅλη συγκινεῖται
 σ' ἓνα σπασμὸ παραγωγό. Μιὰ μοσχοβολισμένη ἀτμοσφαῖρα
 πλημμυρίζει τὸ λουτρῶνα. Στὸ ἀσημογάλαιο, στὸ διάφανο

νερό του λούζεται γυμνή ή ώμορριά. Οι ύγροι της θάλασσας κύκλοι π' άγκαλιάζουνε άπαλά, ήδονικά τὸ άρρόπλαστο κορμί της μοιάζουνε με μισοαναγιμμένα από ήδονή χαρακτηριστικά, με ανατριχιασμένα χείλη, με ανατριχιασμένη έρωτική άγκαλιά. Τὸ λευκοῦ άρροῦ μικρές και κούφρες φαίρες παιγνιδιάρικες, πονηρές χαϊδεύουνε με χαϊδεύμα έλαφροῦ πτεροῦ, φιλοῦνε, με φίλημα πεταλούδας πὸ πετῶ, τή ζηλευτή, τή διάφανη άσπράδα πὸ δροσολογιέται στοῦ πελάγους τὸν άρρο κι' άπ' τήν ήδονή διαλύονται σέ λεπτές-λεπτές βανίδες και βρέχουνε τὸ γελαστό, τὸ καθάριο πρόσωπο. Μήν εἶν' κομμάτι από τὸ κάτασπρο πανί τοῦ καϊκιῦ πὸ ταξιδεύει; μήν εἶνε χούφτα από τὸ χιόνι τὸ παρθένο πὸ λάμπει στὰ περήφανα βουνά; ἢ μήπως εἶν' τουλούπα από τὸ πάναγνο βαμπάκι πὸ τυλίγει τὸ μακρυνὸ σύννεφο τὸ ταξιδιάρικο κε' άπάνου στὸ πλάτος τ' οὐρανοῦ, φουσκώνει στοῦ άπέιρου τήν πνοή, φουσκώνει και διαδαίνει; "Όχι, τίποτ' άπ' αὐτὰ δέν εἶνε.... εἶνε τῆς ώμορφης ὁ κόρφος.... εἶν' ὁ άραχνούφαντος, ὁ φουρφουρένιος κόρφος πὸ μοιάζει διαφανο μάρμαρο, μοιάζει κρίνο άμύριστο, μοιάζει χιόνι άγγιχτο στήν άσπράδα. Ἡ ώμορφη αντίστέκεται στῆς θάλασσας τ' άγκάλιασμα και φεύγει, φεύγει κολυμβώντας, με τὰ δαχτυλίδια τοῦ χρυσογάλαζου νεροῦ κυλιόνται από πίσω της, ψηλόνουν, χμηλόνουν, ανεβάνουν, κατεβαίνουν, φεύγουν δῶθε, τρέχουν κε'θε φουρφουρίζοντα, κι' αναφτερόνονται, κι' ίσοζυγιαζόνται, κι' άμολιῶνται κατόπι της γιά νά τήν στάσουν. Κι' έπειτα άλλο πάλι κι' άλλο κι' άλλο, κι' άλλο έξοπίσω τους, ὅλα γοργά, ὅλα τρέχοντα ὡσαν νά γεννᾷ ἡ θάλασσα, σάν νά βγάξη άπ' τοὺς κόρφους της άσημογάλαζα δαχτυλίδια.

Κοντὰ στή σκάλα τοῦ λουτρῶνος ένας μα ὤ ρ ο ς με τὰ σγουρά, κατάρμαυρα μαλλιά του, με τὰ ηλεκτρόχρωμα, τὰ γεμάτα από ηλεκτρισμὸ ὡσαν τῆς γάτας μάτια του, με τὰ γονδρά κατακόκκινα ὡσαν γεράνια χείλη του προσμένει και στὸν άγκῶνα του χιονάτο σενδόνι κρατεῖ. Γύρω ἡ φύσις ὅλη αναστενάζει πάθους στεναγμοῦς. Ὁ άέρας τοῦ λουτρῶνος βαρῦς, πολὺ βαρῦς, κορεσμένος από τήν εὐωδία τῆς βανί-

λιας. Τὸν αισθάνεται ὁ σκληραγωγημένος, ὁ ἀναίσθητος μαῦρος, τὸν αισθάνεται τὸν άέρα αὐτὸ τὸν πνιγηρὸ πὸ τὸν σφίγγει, τὸν σφίγγει στενά και τοῦ πέρνει τήν πνοή. Τὸν αισθάνεται και τὸν καταπίνει, δέν τὸν αναπνέει μονάχα τὸν καταραμένο, τὸν βαρῦν αὐτὸν άέρα πὸ τὸν μεθύει, τοῦ σφίγγει τὰ σπλάχνα ὅλα και τοῦ άνόστει ὀρμές, έπιθυμίες άγριες σέ κάθε άρρό του χωριστὰ και στὸ σῶμα του ὀλόκληρο. Μιά ανατριχίλα φοβερή σάν ἡλεκτρικὸ ρεύμα σφαδάζει τὸν ακατέργαστο, τὸν άμορφο τοῦ μαῦρου ὄγκο, τὸ ἠλιοκαμμένο κορμί του από τήν κορυφή τῆς σπονδυλικῆς στήλης κάτω ὡς τῆ ράχη' ἡλεκτρίζεται τὸ σῶμα του ὀλόκληρο, άγριεύει από τῆ φοβερή δύναμι πὸ εἰξύπησε μέσα του και τοῦ φέρει άγωνία άγρια, κουραστική, πνικτική.

Ὡσαν τῆ ροδοδάχτυλη αὐγή πετιέται από τῆς θάλασσας τήν άγκαλιά ἡ δροσολουστμένη ώμορριά. Ἀπὸ τὰ χρυσά, κατάρματια και φιλοῦνε τῆς χιονάτες φτέρνες της και τὰ σγουρά της πὸ μοιάζουν πάγο άγγιχτὸ κάτω άπ' τοῦ ἡλιου τῆς άχτίδας.

Ἀπὸ σπαραγμὸ ήδονικὸ σπαράζει τοῦ μαῦρου τὸ πελώριο, τὸ άγαρμπο κορμί... Θέλει γιά μιὰ στιγμή νά παλαίση και ανοίγει τὰ άγρια, τὰ λαμπερά μάτια του πὸ λαμπουν άκόμη άγριότερα' με ὁ άσφυκτικὸς άέρας με τῆ βαρειά, τήν άγρια τοῦ ὄργασμοῦ μυρωδιά του τὸν σφίγγει, τὸν σφίγγει πάντα και τοῦ πέρνει τήν πνοή.... Γύρω ἡ φύσις πάλλει.... Τὰ ἠλιοτρόπια ξεψυχισμένα τὸν παρατηροῦν από πάνου και τὸν μαγνητίζουν.... ἡ χρυσές, ἡ χρυσοκίτρινες τῆς δροσολουστμένης πλεξίδες σάν φείδια τὸν μαγνητίζουνε, τὸν μεθοῦνε. Κτυπιῶνται, τρίζουνε τὰ δόντια του και τὸ πρόσωπό του ἔχει τήν έκφρασι πάνθηρος άγριεμένο, μαυροκίτρινο.

Μιά άχτίδα ἡλιου θερμή, γαργαλιστική, αὐθάδης ψαύει, φιλεῖ τὸ φουρφουρένιο, τὸ διάφανο τῆς ώμορφης κόρφο και τὸ δέρμα σηκώνεται ὡσαν δέρμα ὀρνιθας, ανατριχιάζει ὡσαν τῆς γάτας τῆς τρίχες στὸ χαϊδεύμα.

Τ' άγριεμένα τοῦ μαῦρου μάτια λαμποκοπᾶνε κιτρινοπράσινες λάμψεις, τὰ δόντια του τρίζουνε άπαίσια, τὰ χείλη

του ἀφραϊζούν. Γοργός σὺν ἀστραπή, μὲ τὴ γοργάδα καὶ τὴ δύναμι ποῦ τοῦ χαρίζει ὁ πυρετός, ἡ φλόγα τῆς διψασμένης σάρκας, στρυφογορρίζει τὸ σεντόνι ποῦ κρατεῖ, τὸ βίχτει γύρω στὸ μαρμαρένιο, τὸν κάθυγρο λαιμὸ καὶ πιέζει σφιχτά, πολὺ σφιχτά μὲ τὴν ἄγρια δύναμι του. . . . Μιὰ γάτα μὲ τὰ εἰρωνικὰ μάτια τῆς κυττάζει ἀπὸ τὸ φεγγίτη τοῦ λουτρῶνος.

Τὸ ἀγγελόμορφο, τὸ μάγο κορμὶ πέφτει κατὰ γῆς σωρός, ἀδρανές, νεκρό. . . . Ὁ μαῦρος τὸ ἀγκαλιάζει παράφορα, ἀφίνει ἓνα φίλημα λυσσαλέο, τερατώδες, ἀφρισμένο στὰ μελανιασμένα λεπτεπίλεπτα χεῖλη του καὶ τρέχει. . . .

Καὶ ἡ γάτα πάντοτε ἀπὸ τὸ φεγγίτη τοῦ λουτρῶνος κυττάζει τὸ σωριασμένο κορμὶ μὲ τὰ ἤλεκτροχρώμα μάτια τῆς.

Ἄλεξάνδρεια

ΑΓΓΕΛΙΚΗ Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ
Ἰατρὸς

Τὴν ἐπομένην τῶν γάμων των ὑπὸ βεμβώδη ἡσέλγηνην.

Ἡ Κυρία. — Αἰ! τώρα πλιά, χρυσό μου, θὰ ἀφίσης τῆς πρώτες τρέλλες σου, αἰ;

Ὁ Κύριος. — Νὰ ἴσαι βεβαία πῶς ἡ χθεσινή μου τρέλλα θὰ ἦναι ἡ τελευταία.

ΠΑΤΡΑΪΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

(ἐκ τοῦ φυσικοῦ).

Φίλατέ μοι κ. Σκόκε!

ΗΤΕΙΣ Πατραϊκὰς εἰκόνας διὰ τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν τοῦ τόσον κομψοῦ καὶ μεθυγραφικοῦ Ἡμερολογίου σου. Δὲν ἔχω τὴν δύναμιν νὰ ζωγραφίσω πιστῶς καὶ νὰ ἀναπαριστῶ ἀκριβῶς ὅ,τι βλέπω· οὐδὲν ἤττον ἐκ τῶν ἐνόνητων καὶ ἐφ' ὅσον μοὶ ἐπιτρέπει ὁ κάλαμος, πρὸς χάριν σου, ἀναλαμβάνω νὰ ἱχνογραφῆσω

ἓνα Ἰατρὸν,

τὸν ὅποιον ἡ τύχη ἠθέλησε βραδύτερον διοικητικὸν καὶ οἰκονομικὸν ὑπάλληλον! Μὴ γελάς! σοῦ φαίνεται παράξενον; ἀφοῦ διώρθωσε καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀπειροπληθεῖς ἀσθενεῖς του, δὲν ἦτο τάχα αὐτός ὁ ἀμοδιώτερος νὰ διορθώσῃ τὴν διοίκησιν καὶ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους; Τὸ ἐδίωρθωσε καὶ αὐτός! Εἰς τὴν νεότητά του, λέγουσιν, ὑπῆρξεν αἰσθηματικώτατος· ἀγαπᾷ ἐκ τῶν ἀνθῶν καθ' ὑπερβολὴν τὴν μουσικήν. . . . ne m'oubliez pas! Ἀγαμος αὐτός εἶναι οὐχ ἤττον ὁ ἀμείλικτος πολέμιος τῆς ἀγαμίας καὶ, ὑποσκάζων πάντοτε, τρέχει διακηρύσσων πανταχοῦ καὶ πάντοτε τὰ πλεονεκτήματα τοῦ γάμου, ἐμιλῶν συνήθως εἰς τὰς δημοσίας διαλέξεις του περὶ τῶν ὀλεθρίων ἀποτελεσμάτων τῆς ἀγαμίας καὶ ἀναζητῶν γαμβροὺς καὶ νύμφας πρὸς ἑνωσιν! Ἀνέλαθεν ἐνθουσιῶδῶς τὴν σημαίαν τῆς χειραφετήσεως τοῦ γυναικείου φύλου καὶ ἔκτοτε ἔλαβε διαρκῆς εἰσιτήριον καὶ ἔχει ἐλευθερὰν εἴσοδον εἰς πάντα γυναικεῖον κύκλον καὶ. . . . σύλλογον· ἔκτοτε μάλιστα κατέστη τὸ enfant gâté τῶν ἐνδιαφερομένων· καὶ κατὰ ἄλλο ἀκόμη περισσότερον· ὅπως μερικοὶ συνάδελφοί του ἐπιδοθέντες συστηματικῶς εἰς ἓνα κλάδον θεωροῦνται εἰδικοί παθολόγοι, παραδείγματος χάριν, λαρυγγολόγοι, ὠτολόγοι, παιδολόγοι κτλ. κτλ. θεωρηθῆ καὶ αὐτός εἰδιός. . . . γυναικολόγος!

Κατὰ βάθος ἀγαθώτατος ἄνθρωπος, εὐγενὴς τὴν συμπεριφορὰν, εὐχάριστος εἰς συναναστροφὴν, διαχυτικώτατος!

Είναι όμως ανάγκη να τὸν συνοδεύσω πρὸς συμπλήρωσιν μὲ
ἓνα φαρμακοποιόν,

καὶ δημοσιογράφον! ὁ ὁποῖος εἰς τὴν νεότητά του (ἂν καὶ δὲν ἐγγήρασεν ἀκόμη) ὑπῆρξε σοσιαλιστὴς ἐκ τῶν φανατικωτέρων, βρα-
δύτερον μετέβαλε φρονήματα καὶ ἐγένετο δημοκράτης, ἀνέλαβε μά-
λιστα καὶ τὴν ἐκδόσιν μιᾶς φιλελευθέρων ἀρχῶν ἐφημερίδος, τὴν
ὁποίαν ἐκληρονόμησεν ἀπὸ ἑνα ἄλλον σοσιαλιστὴν ὅστις κατέλη-
ξεν εἰς ἐνεγυροδανειστὴν καὶ τοκογλύφον ἐν Ἀθήναις. Ὡς
σπουδαστὴς ὑπῆρξε θορυβοποιὸς ὅσον θέλετε· τόσον ὥστε ἡ συνοι-
κία τῆς Νεαπόλεως ἐν Ἀθήναις ἀκόμη καὶ σήμερον φοβεῖται τὰς
ἐκδρομάς του. Σήμερον εἶναι συνταγματικὸς πολίτης τέλειος,
καταστρώων, ἄλλοτε μὲν ἐπὶ τῶν τραπεζῶν τῶν καφφενείων καὶ
ἄλλοτε μεταξὺ τῶν specialités τοῦ φαρμακείου του, οἰκονομολογικὰ
νομοσχέδια, ἐλέγχων τὴν διοίκησιν, ὑποδεικνύων μέτρα πρὸς βελ-
τιώσιν καὶ ἐκδίδων τὴν ἐφημερίδα του, κατόπιν μακρῶν διαλειμ-
μάτων, κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν ἐκλογῶν. Τρέχει πάντοτε· καὶ
τόσον τρέχει ὥστε καὶ ὅταν κάθηται ἀκόμη νομίζει ὅτι τρέχει.
Ἰδιαιτερον χαρακτηριστικόν! Ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μέχρι Σεπτεμβρίου
τὸν διακρίνετε ἀπὸ τοὺς πόδας· φέρει πάντοτε λευκὰ ὑποδήματα!

* *

Καὶ ἓνα τρίτον ἀκόμη, ἓνα εἶδος

λίγο ἀπὸ βλα,

τοῦ ὁποίου κυριώτατον χαρακτηριστικὸν εἶναι ἡ ἀπαγγελία τῶν
ἐναρκητήριων λόγων κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῶν μέχρι σήμερον ἰδρυθέν-
των εἰς τὴν πόλιν μας ἐμπορικῶν, φιλολογικῶν καὶ λαϊκῶν συλ-
λόγων. Εἶναι σχεδὸν εἰς ὅλους τοὺς Πατραϊκοὺς Συλλόγους καὶ
τὰς σχολὰς ὁ πρῶτος μεταξὺ τῶν ἰδρυτῶν· ἀλλ' ὅπως πρῶτος εἰσ-
έρχεται, οὕτω καὶ πρῶτος φεύγει καὶ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς συλλόγου μετα-
πηδᾷ εἰς τὸν ἕτερον, ἐνθουσιώδης ὑποστηρικτὴς πρὶν—διὰ τοῦ λό-
γου πάντοτε—ἀμείλικτος πολέμιος βραδύτερον! Δικηγόρος... γω-
ρὶς δίκας, συγγραφεὺς ἐμπορικῶν βιβλίων, λόγιος, ζωγράφος ὀλί-
γον, πειζοπόρος χορηγίας καὶ ποτε, δημοσιογράφος ἐνίοτε, παρά-
ξενος ὀλίγον, ἰδιότροπος καθ' ὑπερβολὴν! Σὺς συναντᾷ ἐνίοτε καὶ
σὺς ὁμιλεῖ διαχυτικώτατα, ἐνθουσιωδέστατα, τρυφερώτατα περὶ...
ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν σχολῶν πάντοτε καὶ τὴν ἐπαύριον
ἐνῶ τὸν συναντᾷτε πάλιν καὶ ἐτοιμάζεσθε νὰ τοῦ ὁμιλήσητε ὑπὸ
τὸ κράτος τῶν ἐντυπώσεων τῆς προτεραιᾶς, αὐτὸς παρέρχεται πρὸ
ὕμῶν ἀδιάφορος, ἀποστρέφει τὴν κεφαλὴν, καὶ φεύγει, φεύγει τρέ-
χων, φεύγει ὅλοεν καὶ τάνάπαλιν!

Πολυπράγμων! Μὲ ἀρχὴν πάντοτε ἀλλὰ χωρὶς . . . τέλος!

* *

Καὶ ὡς ἐν ἐπιλόγῃ: Σοὶ παραδίδω

ἓνα ἄλλον ἰδιότροπον,

ὁ ὁποῖος ἐχρημάτισε φίλος ὅλης τῆς ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ
Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ὡς σήμερον Πατραϊκῆς νεολαίας! Πολλοὶ
σεβαστοὶ συμπολιταὶ μας καὶ περισσοτεροὶ μακαρίζαι ὑπῆρξαν κατὰ
περίόδους φίλοι του. Ἐνδύεται . . . fin de siècle! καὶ ποιεῖται
τὰς διατριβάς του συνηθέστατα εἰς τὸ κουρείον τοῦ Τζώρτζη!

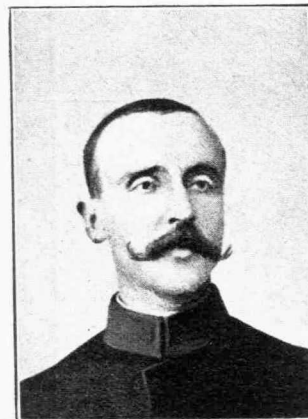
[Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπομένον]

Ἐκ Πατρῶν

ΓΕΩΡΓ. Μ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΙΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ

[μνημόσυνον ὀφειλόμενον]

Θεμιστοκλ. Κοκκάλη, ὑπῆρξε τύπος εὐόρου στρατιώτου ἐκ τῶν σπανίων.
Γεννηθεὶς ἐν Καρπενήσιω τῷ 1864 ἐπεδόθη ἐκ πατροπαραδότου ἔρωτος εἰς

ΜΕΤΑΞΥ τῶν ἀφανῶν πλήν
γενναίων τέκνων τοῦ Ἑλληνικοῦ
στρατοῦ, περὶ τὸ ὄνομα τῶν ὀ-
ποιῶν ἂ· δὲν ἠγέρθη θύραχος δια-
φημίσεων καὶ ἐγκωμίων, ἀλλ' ὀ-
μως ἐπέτελεσαν οὐχ ἧττον μετ'
αὐταπαρνήσεως τὸ στρατιωτικὸν
αὐτῶν καθήκον κατὰ τὸν τελευ-
ταῖον ἀτυχῆ πόλεμον τοῦ 1897,
δὲν νὰ μνημονεύσωμεν καὶ τὸν
ἀνδρεῖον ἀνθυπολοχαγὸν τοῦ πε-
ρικεῦ Διονύσιον Κοκκάλην, πε-
σόντα τὴν 23 Ἀπριλίου εἰς τὴν
μάχην τῶν Φαρσάλων παρὰ τὴν
θῆσιν Τατάρ-τεκέ, καὶ εἰς τὴν
μνήμην τοῦ ὁποίου ἡ πατρίς ὀρεῖ-
λει φόρον τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης.

Ὁ ἀειμνηστὸς Διονύσιος Κοκ-
κάλης, υἱὸς τοῦ ταγματάρχου

τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα κατασχθεὶς τῷ 1881 ὡς ἐθελοντὴς εἰς ἓν τῶν εὐρωπαϊκῶν ταγματῶν. Δαθῶν μέρος εἰς τὴν συμπλοκὴν παρὰ τὴν θέσιν Ζορμπᾶ τῆς μεθριοῦ προήχθη εἰς δεκανεὰ τῷ 1882, τῷ δὲ 1885 ἐγένετο λοχίας. Κατὰ τὸ ἔτος 1886 παρευρεθεὶς εἰς τὴν γενομένην γνωστὴν συμπλοκὴν, πρῶτος μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν εὐαρίμων στρατιωτῶν ἀνῆλθεν ἐκ τῆς Κάτω Ἀναλήψεως εἰς τὴν Ἄνω Ἀνάληψιν καὶ καταδιώξας τὸν ἔχθρὸν κατέλαβε δεσπόζουσαν θέσιν τοῦ λεκκνοπεδίου Νεζεροῦ. Ἐκτοτε προσεκκολλήθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν μεταβατικῶν, καθ' ἣν συνέλαβε πλείστους ἰηστὰς καὶ φυγοδίκους, προαχθεὶς διὰ τοῦτο ἐξαιρετικῶς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ τῷ 1896.

Τῷ 1897 προαχθεὶς εἰς ἀνθυπολοχαγὸν ἐτοποθετήθη παρὰ τῷ 9ῳ εὐρωπαϊκῷ τάγματι, ἐπέπρωτο δὲ νὰ ἀποθάνῃ τὸν εὐγενῆ ὑπὲρ τῆς πατρίδος θάνατον κατὰ τὴν μάχην τῶν Φαρσάλων, μαχόμενος ἐκ τῶν πρώτων μετ' ἀνδρείας καὶ αὐταπαρηγήσεως. Φαίνομεν μὲ δάφνας τὴν συμπαῆ μορφήν τοῦ γενναίου πολεμιστοῦ, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα δὲν θὰ λησμονηθῆ βεβαίως ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ τελευταίου ἀτυχοῦς πολέμου.

ΟΝΕΙΡΟ

ΜΕ τὴν θλίψιν βαθεῖα στὴν καρδίᾳ,
δίχως μίαν κίβν ψεύτρα ἐλπίδα,
πενεμένοι πολὺ μὴ βραδείᾳ,
ἐκοιμήθηκα κι' ὄνειρο εἶδα.

Σὲ ἀγνώστους εὐρέθηκα τόπους
κι' ἐπαοῦσα σὲ πόλι μεγάλη
κι' εἶδα πλούτη καὶ ἄλλους ἀνθρώπους
καὶ γυναῖκας μ' ἀμέτρητα κάλλη.

Σὲ παλάτι ὀλόχρυσο ἔμψυχα,
σὲ μὴ σάλα γεμάτη διαμάντια,
καὶ τὸν Ἄρχοντα μέσα εὐρήκα
σκυθρωπὸς νὰ μὲ βλέπῃ ἀπ' ἀγνάμτια.

— «Ἐχω πλούτη, μοῦ εἶπε, μεγάλα,
ἔχω κόρη ποῦ μοιάζει σὰν κρῖνος.
Διαμαντένια τὴν ἔχω τὴν σάλα,
κι' εἶσαι σὺ ποῦ γυρεῦω ἐκεῖνος.

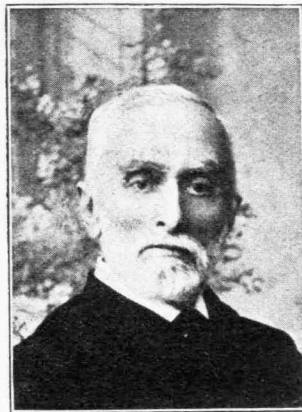
Καὶ παλάτια καὶ κόρη σοῦ δίνω,
σοῦ χαρίζω καὶ ὅλην τὴν χώρα,
καὶ αὐτὸν μου τὸν θρόνο σ' ἀφίνω...
νὰ ξεχάσης ἐκεῖνην μὴ ὥρα !»

Μὲς τὰ μάγια κατὰ τὸν κυττάζω
καρρωμένος στὴν σάλα τὴν κόρη,
ἀπὸ μέσ' ἀπ' τὸ στήθος στενάζω.
Κ' ἐνῶ ξύπνησα φώναξα . . . Ὅχι. . . .

Ἐν Πειραιεῖ 1898.

ΕΠ. Η. ΠΟΛΙΤΑΚΗΣ

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ Θ. ΚΟΪΔΑΣ

ἑλληνικῆ κοινωνία καὶ ἡ πόλις τῶν Πατρῶν ἰδιαιτέρως ἐστερήθη τελευταῖον ἐπιφανοῦς ἀνδρός, τοῦ πρῶτου μέρους τῶν ἐν Πάτραις δικηγόρων Παυσανίου Θ. Κοῖδα, ἐν πολλοῖς δράσαντος ἔν τε τῷ ἰδιωτικῷ καὶ δημοσίῳ αὐτοῦ βίῳ

Ὁ Π. Κοῖδας ὑπῆρξε γόνος ἐπιφανοῦς Κεφαλληνιακῆς οἰκογενείας ἔλκων τὴν καταγωγὴν κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἀπὸ τοῦ Δημητρίου Κοῖδα, εὐπατρίδου Κεφαλλῆνος, ἀδελφοῦ Πατρίστου τοῦ

Χοῦδᾶ, ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης, ἀκμάσαντος κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς 17ης ἑκατονταετηρίδος, θανόντος τῷ 1665. Ἡ οἰκογενεὶα ὅμως ὑπῆρξεν ἀρχαιότερα ἀνατρέχουσα εἰς τρεῖς πρὸ τούτου γενεὰς μέχρι τοῦ Ἰωάννου Χοῦδᾶ, ὅστις, ἐκ Κρήτης ὀρμώμενος, ἀποκατέστη ἐν Κεφαλληνίᾳ. Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ἐν παρόδῳ ὅτι πλὴν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Παΐσιου πολλοὶ τῶν προγόνων τοῦ Χοῦδᾶ ὑπῆρξαν κληρικοὶ διοικημένοι, καὶ νῦν δὲ σώζεται ἐν Κεφαλληνίᾳ ναὸς τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Ἄννης, εἰς ἧν ἐφημερεύει πάντοτε ἱερεὺς, μέλος τῆς οἰκογενείας Χοῦδᾶ.

Ὁ πρόπαππος αὐτοῦ Δημήτριος, ἰατρός τὸ ἐπάγγελμα, εἶχεν ἐγκαταστή ἐν Θεσσαλονίκῃ ὡς πρόξενος τῆς Σουηθίας, Πρωσσίας καὶ Δανίας, ἀποθανὼν ἐννενηκοντούτης περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἐὰν κρίνη τις ἐκ δύο ἐπιτυμβίων ποιημάτων Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων γραφέντων εἰς τὸν Δημήτριον Χοῦδᾶν, οὗτος, φαίνεται, κατεῖχεν ὑψίστην κοινωνικὴν θέσιν καὶ ἀπήλασε μεγάλην ἐκτιμήσεως ἐν Θεσσαλονίκῃ. Ἐν τῶν ποιημάτων τούτων, ἅτινα ἐτήρει ὁ βιογραφούμενος, δημοσιεύομεν ἐκ περιεργίας.

« Ὀλλανδῶν τε, Δανῶν τε, μεγασθενέων τε Πρώσσων

Θεσσαλονικεῦσιν ἐμπολῆς ὕπατος

Χάρμα Κεφαλλήνων, Δημήτριος ἱππότης Χοῦδᾶν

Ἰητὴρ Καλότης, τῆδε νέκος κέεται. »

Τούτου ἔγγονος ὑπῆρξεν ὁ πατὴρ τοῦ Παισιανίου Θεόδωρος, ὅστις ἐξηκολούθησε μένων ἐν Θεσσαλονίκῃ ὡς πρόξενος Σουηθίας καὶ Νορβηγίας, ἐμπορευόμενος ἐνταῦθ' ἑταίρικῶς πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἀλλὰ, ὢν μέλος τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας καὶ καταδιωχθεὶς ὑπὸ τῶν αὐτῶν Ἀσχωῶν, κατέφυγεν εἰς Ἑλλάδα, ἀφοῦ πρόεπιμψεν εἰς τὸν Ἱερὸν Λόγον τοὺς δύο αὐτοῦ ἀδελφοὺς Δανιὴλ καὶ Δημήτριον.

Ὁ Παισιανὸς νεώτατος κατήρξατο τοῦ βιωτικοῦ ἀγῶνος, Δεκεμβριᾶτος, τῷ 1836, διορίσθη εἰδικὸς ἐπιστάτης τοῦ ταχυδρομείου Μεγαρέων τῷ 1839 ἐγκατέστη εἰς Ἀθήνας χάριν τῶν πανεπιστημιακῶν τοῦ σπουδῶν, διορισθεὶς γραμματεὺς τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς. Τῷ 1840 διορίσθη Γραμματεὺς τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν, τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος, τυχὼν διδακτορικοῦ διπλώματος, ἐγένετο ἀντεισαγγελεὺς καὶ εἴτα Εἰσαγγελεὺς Καλαμῶν, Τριπόλεως καὶ Πατρῶν, εὐόρκως καὶ μετὰ σπανίου ζήλου ὑπηρετῶν τὴν πατρίδα, ἄκαμπτος εἰς τὸ καθῆκον καὶ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ ὅλων ἐκείνων τοὺς πειρασμοὺς, δι' ὧν συνήθως ἡ μικροπολιτικὴ φθείρει τοὺς χαρακτῆρας. Ἀκρίτως δὲ διότι δὲν ἤθελε νὰ γίνῃ ὄργανον ἐμπαθοῦς πολιτικῆς, ἀλλ' ἐνόησε νὰ ἐφαρμύσῃ τὸν νόμον,

ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τῷ 1848 καὶ νὰ ἀσκήσῃ ἔκτοτε ἐν Πάτραις τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα ἐπὶ πενήτηντα συνεχῆ ἔτη μετὰ παραδειγματικῆς φιλοπονίας καὶ εὐσυνειδήσιας, ὑπερέχων διὰ τε τὴν ἐμβριθεῖαν, τὴν κρίσιν, τὴν εὐγλωττίαν, δι' ἧς πολυτάλακας συνήρπαζεν ἀκροατὰς καὶ δικαστήριον κινῶν τὸν θαυμασμὸν καὶ κατάγων δικαστικούς θριάμβους. Βαθὺς τῆς ἐπιστήμης γνώστης, ἀνεπίληπτος τὸν χαρακτῆρα, προσηνὴς τοῖς τρόποις καὶ ἀξιοζήλος τὴν μετριοφροσύνην, δικαίως ἐθαυμάσθη ὡς πρότυπον ἀληθοῦς δικηγόρου, ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς Ἀληθείας καὶ τοῦ Δικαίου ἐπὶ πενήτηνταετίαν ὄλην, καθ' ἣν δὲν ὑπάρχει ἐν Πάτραις πολίτης, ὅστις δὲν ἐπεκαλέσθη τὰς σοφὰς συμβουλὰς του, πλεῖστοι δὲ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐμπορικῶν οἴκων εἰς αὐτὸν ἀνέθετο ἀποκλειστικῶς καὶ μετ' ἀξιοζηλεύτου ἐμπιστοσύνης τὴν ἐλευθέραν διαχείρισιν τῶν συμφερόντων των. Ὡς ρήτωρ ὑπῆρξε δικανικώτατος. Ἐνῶ ὁ λόγος του ἦν ἤρεμος, ἀπέρिटτος, ἀνευ κόμπου φρασσεολογικοῦ καὶ ρητορικῶν ψιμυθίων, ἐνεῖχεν ὅμως τόσα ἀδρᾶ νοήματα, ἀπηυθύνετο τόσον εὐθὺ εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν συνείδησιν τῶν ἀκροατῶν, ἐγκατέσπειρε δὲ τόσους θαυασμούς εὐφρολογίας ἐπικαιρίας καὶ ἀπαραμίλλου χρίτους, καὶ καθίστατο τὸν λόγον τόσον ἐπαγωγὸν ἢ γλυκύτης τῆς φωνῆς καὶ ἡ ἐκφραστικωτάτη φυσιογνωμία, μορφὴ ἀνδρὸς εὐγενοῦς καὶ ἀψευδοῦς, ὥστε ἀπέβαιναν ἀληθῆς ἀπόλαυσις ἢ ἀκρόασις τῶν δικαστικῶν του ἀγορεύσεων. Ἀληθμόνητον ρητορικὸν θρίαμβον κατήγαγεν εἰς τὸ εἰδικὸν δικαστήριον τῶν Σιμωνιακῶν κληθεὶς μόνος αὐτὸς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, ὡς δικηγόρος, ὑπερασπισθεὶς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Πατρῶν Ἀβέσκιον. Καὶ μολοντί, προλογήσας, ἀπεκάλεσεν αὐτὸν πτωχὸν κορυδαλλὸν ἀπέναντι τῶν ἀηδῶν τῆς πρωτεύουσας, ἐν τούτοις τόσον ἐσαγήνευσε τοὺς περιφανεῖς συναδέλφους του, ὥστε ὁ ἀειμνηστος Ἐμμ. Κόκκινος ἀνέκραξεν : « εἶσαι ἀηδῶν καὶ ἀηδῶν καλλικέλαδος ! »

Τῷ 1876 ἐξελέγη καμψιφει Πρόεδρος τοῦ ἐν Πάτραις Δικηγορικοῦ Συλλόγου. Ἡ φιλοπονία τοῦ Χοῦδᾶ ἦτο παροιμιώδης. Πλὴν τῶν ἀπειραριθμῶν υποθέσεων τοῦ δικηγορικοῦ του γραφείου, ἡσχολεῖτο εἰς μελέτας ἐπιστημονικάς, εἰς ἔργα φιλολογικὰ ἢ εἰς πολιτικὰ ἄρθρα, διότι καὶ λογογράφος ἦν γλαφυρὸς καὶ δημοσιογράφος κράτιστος.

Ἀλλὰ καὶ ὡς πολίτης καὶ ὡς κοινωνικὸς ἄνθρωπος ὁ αἰμυνηστος Χοῦδᾶς δὲν παρέλιπεν εὐκαιρίαν νὰ μὴ διατρανώσῃ τὰ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν κοινωνίαν σπάνια αὐτοῦ αἰσθήματα, ἐν βαθυτάτῃ συναισθήσει τοῦ καθήκοντος ἐν παντί καὶ πάντοτε. Ἦτο ἀληθῆς χριστιανὸς κατὰ τὴν εὐρεῖαν τῆς λέξεως ἔννοϊαν, οἷον εἶ

κληρονομήσας τῶν προγόνων τὰς θρησκευτικὰς ἀρετάς. Εἶχεν ἰδιαιτέρως ἐγκύψει εἰς βαθεῖας θεολογικὰς μελέτας, μέγα δὲ μέρος τῆς πλουσίας βιβλιοθήκης του ἀπετελεῖτο ἐκ θεολογικῶν συγγραμμάτων. Εἰς πολλὰ ἐκάστοτε ἀναφυόμενα ζητήματα ἀνωμολόγου τὴν ὑπεροχὴν του καὶ αὐτοὶ οἱ ἐξ ἑπαγγέλματος θεολόγοι. Ὁ ἀειμνηστος ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν Νικήφ. Καλογεράς τὸν ἐπεσεύεπτετο καθ' ἐκάστην ἐντρυφῶν εἰς τὰς σοφὰς μετ' αὐτοῦ θρησκευτικὰς διαλέξεις.

Μὲ τὰ ἰεῖα δὲ τῆς θρησκείας νάματα ἐγαλοῦχησε καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, τὰ ὅποια λαμπρύνουσι πράγματι τὴν πατρικίην κοινωνίαν. προσπαθήσας νὰ ἐγγράξῃ εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν τὰς πρώτας ἠθικὰς ἀρχὰς, ἅς καὶ ὡς δημόσιος καὶ ὡς κοινωνικὸς ἄνθρωπος διετράνωσεν ἀείποτε. Ἡ μετριοφροσύνη τοῦ ἀνδρὸς ἦτο χαρακτηριστικωτάτη. Οὐδέποτε ἐξήθη εἰς ἀλαζονεῖαν ἢ ὑπερφροσύνην. Καὶ κατὰ τὰς τελευταίας δὲ στιγμὰς ρητῶς ἀπηγόρευσε νὰ γείνη χρεῖσις τοῦ παρατήμου του, παραγγείλας νὰ διεξαχθῇ ἡ κηδεῖα του ἐν χριστιανικῇ λιτότητι καὶ ταπεινότητι, ἄνευ λόγων ἐπιταφίων καὶ στεφάνων καὶ ὅλης ἐκείνης τῆς περιττῆς ματαιοδόξου πολυτελείας.

Οὕτως ἐβίωσεν ὁ Πausανίας Χοιδᾶς — ἐν ἀδιαλείπτῳ ἀρετῇ, γενόμενος ὑπόδειγμα οἰκογενειάρχου. Ὁ βίος του ὑπῆρξεν ἀτελείωτος σειρά χριστιανικῶν καὶ ἐναρέτων πράξεων. Τὰς ἀρετὰς ταύτας καὶ τὸ τιμημένον ὄνομα θνήσκων καταλείπει εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸν ἀξιόζηλον υἱόν του Ἀ γ ι λ λ ε α, ἕνα τῶν ὀλίγων ἐν Ἑλλάδι χρηστῶν πολιτευτῶν, παρ' οὗ εὐλόγως σεμνονομένη ἡ πλῆξις τῶν Πατρῶν προσδοκᾷ πολλὰ ἐν τῷ μέλλοντι.

[Ὁ νεαρὸς ὕψηλότης τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας κ. Σωτ. Βεζανῆς, διεξαγαθῶν αἰσῶσις τὰς ἐμβριθεῖς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ, εἶπε εἰς ἐκ τῶν ὁπαδῶν τοῦ ἀπὸ καθέδρας καὶ οἰσμοῦ, εἰς ὃν ἀνήκουσιν οἱ πλέον διακεκριμένοι καθηγηταὶ τῶν Γερμανικῶν Πανεπιστημίων, ὡς ὁ Βίγγερ, Βρεντᾶνος, Σαίνμπεργ, ὁ πρῶτος ἀυστριακὸς ὑπουργὸς Σούφφλε καὶ ἄλλοι ἐπισταεῖς συγγραφεῖς. Τῆς Σγολῆς ταύτης, ἧς ἐμπνέεται ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἀποκαταστάσεως μείζονος ἰσότητος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ὁ κ. Βεζανῆς εἶπε ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος ἐν Ἑλλάδι. Εἶπε δὲ πνεῦμα αὐτόθουλον. Ἐξέδωκε πρωτοτυπωτάτην μελέτην γερμανιστί. Ἐπίσης περίσπουδαστον σύγγραμμα : «Τὸ Δικαίωμα τῆς Ζωῆς». Αἱ παντοῖαι κοινωνιολογικαὶ του μελέται κατέστησαν ἤδη λίαν γνωστῶν καὶ ἀγαπητῶν τὸν κ. Βεζανῆν εἰς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον].

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ

Τὸ πρόβλημα τοῦ παρελθόντος παραμένει καὶ πρόβλημα τοῦ μέλλοντος. Χαρακτηριστικὸν τῆς σοσιαλιστικῆς κινήσεως τοῦ αἰῶνός μας εἶνε, ὅτι αἱ γνώσεις τῶν Προλεταρίων ἠδύσαν καὶ αἱ ἀπαιτήσεις των ἐποπλαπλασιάσθησαν. Τελευταίως ἤρχισαν καὶ παρ' ἡμῶν νὰ ἀνακινούνται τὰ ζητήματα ταῦτα.

Τὸ πρό τιος γινόμενον συνέδριον τῶν ἐργατῶν χαιρετίζομεν ὡς τὸ προανάκρουσμα μεγάλης ἐργατικῆς κινήσεως.

Εἶνε ἡ πρώτη κραυγὴ, τὴν ὁποῖαν αἱ ἐργατικαὶ τάξεις ἐσρηξάν. Βεβαίως δὲν θὰ εἶνε καὶ ἡ τελευταία.

Μόνον μοῖροί καὶ ἀνόητοί ἐγώσται καὶ ψευδοφιλόσοφοι δύνανται νὰ ἀρνηθῶσιν ἐν γεγονόσι ἀληθῆς, ὅπως τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Μία στεντορεῖα φωνὴ κραυγάζει: π ἄ σ χ ο μ ε ν.

Καὶ δὲν εἶνε δυνατόν παρὰ νὰ εὕρῃ τὸν ἀντίπαλόν της εἰς τὴν καρδίαν παντός φιλελευθέρου πολίτου καὶ παντός πιστοῦ χριστιανοῦ.

Πάσχουν, διότι οἱ κοινωνικοὶ ὄροι, ὑφ' οὗς διαβιοῦσι, τοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἐνδεδεῖς. Καὶ ἐνῶ αὐτοὶ γυμνητεύουσι καὶ πένονται, οἱ γειτονές των ἄεργοι καὶ οἱ ὀνηροὶ κατασπυτεύουσι εἰς πολυτελεῖα δειπνα καὶ εἰς ἀποκαυτωτικὰ ἀπολαύσεις. Οἱ πρῶτοι πεινοῦν· οἱ δεῦτεροι ὀργιάζουσι. Οἰκτροτάτη εἰρωνεία τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης. Τρανοτάτη διάψευσις τῶν εὐαγγελικῶν ρημάτων.

Καὶ πρέπει νὰ ἀπορῶμεν, ὅταν κατόπιν τούτων τὰ μίτη ἀναπτύσσονται καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν τάξεων μεγεθύνονται; Ἡμεῖς τὰς δημιουργοῦμεν καὶ ἡ Πολιτεία τὰς ἐκτρέφει.

Ἐν τῷ φοβερῷ ἀγῶνι πρὸς ἐπικράτησιν, ὁ ὁποῖος συγχροτεῖται ὑπὸ τὴν σημερινὴν ὀργάνωσιν τῆς κοινωνίας μας, εἶνε ἀδύνατον ὁ ἐργάτης νὰ ὑπερισχύσῃ καὶ τὴν ἀρμόζουσαν αὐτῷ μερίδα ἐκ τοῦ γενικοῦ προϊόντος νὰ διεκδικήσῃ. Καὶ ὕλικῶς καὶ πνευματικῶς μειονεκτεῖ. Ὑπάρχουν πολλοὶ οἱ ὁποῖοι λέγουσι, ὅτι οἱ ἐργάται ἔχουν τὴν τύχην των εἰς τὰς χειράς των. Διατί δὲν ἀναπτύσσονται; διατί δὲν γίνονται ἠθικώτεροι καὶ νοσημονεστεροί; Εἶνε τὰ ἐρωτήματα, τὰ ὁποῖα προβῆλλον οἱ θρασεῖς καταναλωταὶ ἐκείνων, διὰ τὰ ὁποῖα ἄλλοι ἐμόχθησαν καὶ τὰ ὁποῖα εἰς αὐτοὺς περιήλθον. Ἄλλ' οἱ ἐργάται δικαίολογοῦνται. Ἄν μεταβοῦν εἰς τὸ σχολεῖον, ἐξέρχονται ἀγράφματοι καὶ ἀστοιχειώτοι. Ἡ ἐκκλησία μας δὲν τοὺς καθιστᾷ ἠθικωτέρους. Καὶ ἡ καθόλου διαγωγὴ τῆς Πολιτείας μας τοὺς ἐφχυλίζει. Βλέπετε πῶς ἰδιαιτέρως ὁ ὀργανισμὸς τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας τείνει ἐπὶ περισσώτερον νὰ αὐξήσῃ τὰς κοινωνικὰς διαφορὰς καὶ εἰς αἰωνίαν κόλασιν τοὺς οικονομικῶς ἀδύνατους νὰ καταδικάσῃ.

Μία νέα καὶ ἀδολέυτος διανομή τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου τούτου πρέπει νὰ εἶνε ὁ κύριος σκοπὸς ἐκείνων, οἵτινες διευθύνουσι τὰς ἀνθρωπίνους ὑπαρξείας, εἶπεν ὁ Τοκεβίλλ.

Πλήρη ἰσότητα οὐδεὶς ἐγέρονεν εὐαγγελίζεται. Ἄλλ' ἄν, ὅπως εἶπεν ὁ Τζῶν Στράουτ Μίλλ, ἡ Πολιτεία ἐκκινεν πᾶν ὅτι ἠδύνατο, ὅπως μετριάσῃ τὰς διαφορὰς ταύτας τοῦ πλοῦτου ἀντὶ νὰ

συντελεῖ εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς συγκεντρώσεως αὐτοῦ, ἄλλοια θὰ ἦτο ἡ κατάστασις τῆς ἀνθρωπότητος.

Οἱ ἐργάται σήμερον δὲν ζητοῦν εὐσπλαγγνίαν, δὲν αἰτοῦν ἔλεος. Διεκδικοῦσιν ἐν δικαίωμα, καὶ θὰ τὸ ἐπιτύχουν. Εἶνε οἱ πολυπληθέστεροι. Μέχρι τοῦδε τοὺς ἐξεμεταλλεύοντο οἱ ποικιλώμοι πληράστοι τῆς ἐλληνικῆς πολιτικῆς. Ἐγίνοντο ὄργανα τῶν ἀνοσίων σκοπῶν των καὶ ἐχρησίμευσαν ὡς μέσον ἐκπληρώσεως τῶν ἀνοσίων φιλοδοξιῶν των.

Ἴσως τὸ ἐργατικὸν τοῦτο κίνημα ἀποτύχῃ· ἀλλὰ θὰ προελθῆν τὴν ὁδὸν διὰ τὸ μέλλον. Οἱ ἐργατικοὶ ἀγῶνες εἶνε προῖον ἐξελίξεως κατὰ τὸν Μάρξ. Ἴσως, ἴσως ζητοῦν σήμερον πολλὰ καὶ δὲν γωρίζουν τί νὰ ζητήσουν. Τόσον τὰ αἰτήματά των ὅσον αἱ σκέψεις των θὰ ὑποστῶσι βαθμιαίον ἐξέλιξιν.

Ἐν Πατησίαι, Ἀπρίλιος 1898.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ Δ. ΒΕΖΑΝΗΣ

ΟΤΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΩΤΑΤΗ Η ΤΡΑΠΕΖΟΥΣ

ΕΙΧΟΝ ἀσμένως ἀποδεχθῆ τὴν τιμητικωτάτην δι' ἐμὲ πρόσκλησιν τοῦ φίλου κ. Κ. Φ. Σκόκου, ὅπως ἀποστείλω αὐτῷ μικρὸν περὶ Τραπεζούτσου χρονογράφημα, καὶ ἐσκεπτόμην πῶς καταλλήλοτερον ἡδυνάμην νὰ διαθέσω τὰς ὀλίγας μοι παραχωρηθείσας τοῦ Ἡμερολογίου σελίδας, ὅτε τυχερίως ὅλως περιέπεσον εἰς χειράς μου φίλου καὶ σεβαστοῦ μοι καθηγητοῦ «Ἐγγειριδίου Γεωγραφίας» ἢ ἄραγε περὶ Τραπεζούτσου νὰ γράφῃ, ἠρώτων κατ' ἐμαυτόν, ἐνῶ ἐφυλλομέτρων τὸ μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας συντεταγμένον γεωγραφικὸν βιβλίον: Τραπεζούτσος, κατοικοῦμένη ὑπὸ πολλῶν Ἀρμενίων, ἰδοὺ τί μετ' ἐκπλήξεως καὶ ἀπορίας ἀνέγοντος ὡς μόνην περὶ τῆς ἰδιαιτέρας μου πατρίδος πληροφορίαν! Ἀρμενικὴ ἢ ποτὲ πρωτεύουσα καὶ ἔδρα τῆς ἐλληνικῆς Αὐτοκρατορίας τῶν Κομνηνῶν! Ἀρμενικὴ ἢ Τραπεζούτσος, ἐν ἧ τρεῖς μόλις χιλιάδες Ἀρμενίων οἰκοῦσιν ἐκ τῶν πεντήκοντα καὶ τριῶν χιλιάδων, εἰς ἃς περίπου συμ-

προσδοκᾷ ὀλόκληρος αὐτῆς ὁ πληθυσμός! Οὐ μόνον δὲ ἐν Τραπεζοῦντι, ἀλλὰ καθ' ὅλον τὸν νοτὸν τὸν ἔχοντα τὴν πόλιν αὐτὴν ὡς πρωτεύουσαν, πλειοψηφοῦσιν οἱ Ὀθωμανοί, ἔπονται οἱ Ἕλληνες καὶ πολλοὶ αὐτῶν ὑστεροῦσιν οἱ Ἀρμένιοι. Καὶ ὅμως οἱ πλειοψηφοῦντες Ὀθωμανοὶ εἶνε ἑλληνικῆς τὸ πλεῖστον καταγωγῆς, ἑλληνες τοὔτεστιν ἐξισλαμισθέντες βίᾳ εἴτε εὐθὺς μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Τραπεζοῦντος (1461), εἴτε 200 μετὰ ταῦτα ἔτη, ὧν πολλοὶ καὶ σήμερον ἔτι ὁμιλοῦσι τὴν ἐπιχωρίον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης διάλεκτον, τὴν κοινῶς γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα λαζικῆ. Οἱ ἐν Ὄρει καὶ Τόνγια μάλιστα Ὀθωμανοὶ ἐλάχιστα γινώσκουσι τὴν τουρκικὴν, ἐνῶ ἐξ ἄλλου πλείστας διατηροῦσι παραδόσεις ἀναμνησκούσας τὴν ἐξ ἑλλήνων καταγωγὴν, καίτοι ὁ χρόνος κατέστησεν αὐτοὺς ἐπιλήθμονας τῆς πατρίου θρησκείας. Ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας ὅλας ἐτῶν οἱ ἐν Κρῶνι καὶ τοῖς περὶξ οἰκοῦντες ἐνομιζοντο Ὀθωμανοί, διότι ἐξήσκουν ἐν τῷ φανερῷ τὴν ὀθωμανικὴν θρησκείαν καὶ μὲ ὄνοματα τουρκικὰ προσηγορεύοντο· καὶ ἐν τούτοις πρὸ 40 μόλις ἐτῶν χιλιάδες τοιούτων ἀγίων Ἑλλήνων εὐθὺς μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ἐτόλμησαν ν' ἀποκηρύξωσι τὴν ψευδῆ θρησκείαν καὶ φανερώς τοῦ λοιποῦ νὰ ὁμολογήσωσι τὸν Χριστόν, οὕτως τὸ γλυκὺ ὄνομα ἐν κρυπτῷ καὶ παραθύστῳ ἐπὶ τοσαῦτα ἐλάτρευον ἔτη, νύκτωρ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας τὰ μυστήρια ἐπιτελοῦντες καὶ ἄσβεστον ἐν ἐαυτοῖς τὸν ἐθνικὸν διατηροῦντες.

Δὲν σκοπῶ νὰ ἐμφανισθῶ ὡς ἱστορικός ἐν ταῖς σελῖσι ταύταις. Εὐτυχῶς εἰδικώτατοι ἄνδρες κατέγιναν καὶ καταγίνονται ἔτι περὶ τὴν μελέτην τῶν ἀφορώντων τὴν Τραπεζοῦντα, ἧς ἡ ἱστορία ἐγένετο προσφιλές αὐτῶν ἐντρυφήμα, πρῶτον καὶ κύριον ἐργάτην εὐροῦσα τὸν πολὺν καὶ διχόβητον Φαλλμεράιερ, εἰδικῶς ἀσχοληθέντα περὶ αὐτὴν καὶ συγγράψαντα τὴν ἱστορίαν τῆς Αὐτοκρατορίας τῶν Κομνηνῶν ἐκ πηγῶν ὀθωανῶν καὶ δι' αὐτοῦ τὸ πλεῖστον γνωσθεισῶν, ὡς τὸ γνωστὸν «Χρονικόν» τοῦ Παναρέτου. Ἐργάτως μάλιστα, μετὰ τὴν ἰδρῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐξόχου Βυζαντιολόγου κ. Κ. Κρουμπάχερ τοῦ Βυζαντινοῦ Δελτίου, καὶ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ Ρώτου ἀρχαιολόγου κ. Θ. Ουσπένσκη σύστασιν τοῦ ρωσικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, σπουδαιότατοι ἐγένοντο ἐργασίαι ἀφορῶσαι τὴν ἱστορίαν τῆς Τραπεζοῦντος, ἐπὶ τῆς ὁποίας δὲν ἐλέγχθη ἀκόμη ἡ τελευταία λέξις. Καὶ—διὰ νὰ ἀναφέρω τὰ τελευταῖα ἔργα—πέφυκιν ἔτι εἰδὸν τὸ φῶς, ὁ πρῶτος τόμος πηγῶν Ἱστορικῶν τῆς Τραπεζοῦντικῆς Αὐτοκρατορίας ὑπὸ τοῦ ἀκαταπόνητου μεσαιωνοδύφου καὶ ὀφρηγητοῦ τοῦ ἐν Πετροπόλει Αὐτοκρατορικοῦ Πανεπιστημίου κ.

Α. Παπαδοπούλου Κεραμῆως ἐκδοθεῖς, ἡ ὑπὸ τοῦ φίλου λογιῶν κ. Τρύφωνος Εὐαγγελίδου συνταχθεῖσα Ἱστορία τῆς Τραπεζοῦντος, καὶ αἱ ὑπ' ἐμοῦ συλλεγεῖσθαι Βιογραφίαι τῶν ἐκ Τραπεζοῦντος καὶ τῆς περὶ αὐτὴν χώρας ἀπὸ τῆς ἀλώσεως μέχρι τῶν ἀκμασάντων λογίων μετὰ σχεδιάματός ἱστορικοῦ περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φροντιστηρίου τῶν Τραπεζοῦντιῶν.

Δὲν εἶνε ἐν τούτοις ὀλίγα οὐδ' ἀνάξια λόγῳ τὰ θέματα, ἐφ' ὧν δύναται νὰ ἀσχοληθῇ ὁ θέλων νὰ σπουδάσῃ ἐπὶ τόπου τὴν Τραπεζοῦντα. Μεταξὺ πάντων τὴν πρώτην βεβαίως θέσιν κατέχει τὸ περὶ τὸ ἐπιχωρίον γλώσσης, τῆς λαζικῆς, ἧτις κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν περὶ ταύτην ἀσχοληθέντων εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον ἀξιοσπουδάζων συγχρόνων ἰδιωμάτων τῆς ἑλληνικῆς, θησαυρὸν ὅλον λέξεων χρήσεως παναρχαιότητος ἐγκρηπτούσα. Αἱ ἐπ' αὐτῆς ἐργασίαι τοῦ κ. Μ. Δέφνερ συλλέξαντος ἐπιτοπιῶς πλείστην ὕλην μένουσιν ἀνέκδοτοι ἔτι. Αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐπ' αὐτῆς μελέται τῶν Τραπεζοῦντιῶν φιλόλογων κυρίων Ἑλ. Κούση καὶ Δημοσβ. Οἰκονομίδου περὶωρίσθησαν εἰς στενότερον κύκλον. Αἱ ἀνακρινώσεις τῶν κυρίων Ἰωάννου Βαλαβάνη, Θεοδώρου Γραμματικοπούλου, Ἰωάννου Παρχαζίδου, Σάββα Ἰωαννίδου καὶ ἄλλων ἀπόκεινται ἐν περιοδικαῖς ἐλάχιστοις κυκλοφορήσασαί καὶ μὴπω συστηματικοποιηθεῖσαι. Στάδιον διὰ τοῦτο ἐργασίας ὑπολείπεται πολὺ δι' ἔρευνῆς τὴν ἐπιμελῆ, καὶ ἐπ' αὐτοῦ καλοῦνται ἰδίᾳ οἱ οἰκοὶ διαμένοντες τραπεζοῦντιοὶ λογιῶν ὡς ἀρμοδιώτεροι καὶ ἐπαρκέστεροι καθηρησμένοι πρὸς τοῦτο.—Ἡ γεωγραφικὴ μελέτη τῆς χώρας καθυπερερεῖ τὰ μέγιστα καὶ σήμερον ἔτι. Τοῦ αἰδιόμου Περικλέους Τριανταφυλλίδου καὶ τοῦ κ. Σ. Ἰωαννίδου αἱ στατιστικαὶ μᾶλλον πληροφασίαι, κλίπερ μετ' εὐσυνειδήτου ἐπιμελείας συλλεγεῖσθαι, δὲν σφριζοῦνται ἐπὶ ἐπιστημονικῆς βάσεως. Πολὺ μικροτέρας ἀξίας τυγχάνουσιν αἱ ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Δομνηνοῦ συγκεντρωθεῖσαι εἰς μικρὸν βιβλιόριον «Γεωγραφία τοῦ Πόντου» πληροφασίαι. Δὲν ἀναφέρω ἐντοῦθα ἐργασίας ἀλλογενῶν, τὰς ὁποίας συνήθως χαρακτηρίζει ἄκρα ἐπιπολαιότης καὶ ἀγνοία τῶν τόπων οὓς ἀνέλαβον νὰ περιγράψωσι. Μελέτη τῆς χώρας γεωγραφικῆ, ὑπὸ τὴν ἐργάτης τοιούτου ἔργου πολλῆς θὰ ἀπολαύσῃ ὑπολήψεως, καὶ γνωστότερον θὰ καταστήσῃ σὺν τῷ ἰδίῳ ὄνοματι καὶ τὸ τῆς Τραπεζοῦντος.—Ἄλλ' εἶνε ἡ Τραπεζοῦς τόπος ἐμπορικῆς, ἰδίᾳ καὶ μελέτη αὐτῆς ὑπὸ τὴν ἔποψιν αὐτῆν, δύναται πολὺ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ συμφέροντα τῶν ἐν αὐτῇ καὶ μετ' αὐτῆς συναλλαγσομένων, ἐὰν ἰδίᾳ ἐξετασθῇ καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ συλλεγῶσιν ἀκριβεῖς πληροφασίαι περὶ τοῦ εἰσαγωγικοῦ

καὶ ἐξαγωγῆς ἐμπορίου αὐτῆς καὶ καταστρωθῶσι πίνακες λεπτομερεῖς ἐξ ἐπισήμων καὶ αὐθεντικῶν προερχόμενοι πηγῶν. Εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι διάφοροι λόγοι συνετέλεσαν εἰς σπουδία ἐλάττωσιν τῆς ἐμπορικῆς ἀξίας τῆς Τραπεζοῦντος, ἥτις ἄλλοτε ἐχορηγούμενη ὡς ἡ κυριώτερα πύλη διὰ τὸ ἐμπόριον τῆς Περσίας καὶ τῶν περὶ αὐτὴν χωρῶν τῆς Ἀσίας, ἀλλ' ἡ Τραπεζοῦς δὲν θά βραδύνη ν' ἀναλάβῃ τὴν προτέραν αὐτῆς, καὶ μείζονα ἔτι, ἐμπορικὴν σημασίαν. Εἰς λιμὴν ἀσφαλῆς καὶ εἰς σιδηρόδρομος πρὸς τὰ σύνορα τῆς Περσίας, θέλουσιν αὐθωρεῖ συντελέσει εἰς τοῦτο· ἐὰν δὲ σήμερον κυβερνητικὴ ἀπρονοησία καὶ ἀσπλαγχγία φέρῃ κωλύματα εἰς τὰς προθύμους προσφοράς διαφόρων ἐπιχειρηματιῶν πρὸς κατασκευὴν τῶν ἔργων τούτων, ἢ γείτων Ρωσσία, ἢ ἐντὸς ἴσως μακροῦ χρόνου μέλλουσα κυρίαρχος τῶν περὶ τὴν Τραπεζοῦντα χωρῶν, θά σπεύσῃ ν' ἀποδώσῃ αὐτῇ τὴν ἀρχαίαν ἐμπορικὴν τῆς εὐκλειαν.— Πλείστα ἔχει τις νὰ συλλέξῃ ἤθη καὶ ἔθιμα ἐν τῇ χώρᾳ, δυνάμενα ἀξιανόγνωστον ν' ἀποτελέσωσιν ἔργον. Ἡ ἀνά τὸ πέραν τῆς Τραπεζοῦντος περιοδεία καὶ ἀκίνδυνος ὑπὸ τὴν ἔσφοιν τῆς ἀσφαλείας τυγχάνει καὶ εὐχάριστος ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἐν καιρῷ θέρος καθίσταται. Τὰ παραμύθια, αἱ παραδόσεις, τὰ ἄσματα, οἱ χοροὶ, καὶ πάντα ἐν γένει τὰ ποικίλα ἔθιμα καὶ ἤθη τοῦ τόπου δὲν πρέπει νὰ παρέλθωσιν ἄνευ ἀκριβοῦς αὐτῶν φωτογραφίσεως καὶ ἀναγραφῆς.—Καὶ ἄλλα ὅμως πλείστα θέματα ὑπάρχουσιν ἐντελῶς ἀνεκμετάλλευτα. Ἐλάχιστα π. γ. γινώσκωμεν περὶ τῆς γλωσσῆς τῆς χώρας, καὶ οὐδὲν σχεδὸν περὶ τῶν πετρωμάτων αὐτῆς. Ἀνερεύνητοι ἔτι διατελοῦσιν εὐρύτατα μεταλλὰφοροὶ γαῖται, καίτοι ἐν Κιοιουοῦς—γα ν ἄ (Ἀργυροπόλει) καὶ τοῖς περὶ τὴν πλουσιώτατα ἄλλοτε ἐκαλλιεγοῦντο μεταλλεῖα ἀργύρου, ἅτινα καὶ σήμερον ἔτι, ἐὰν ὑπῆρχε σιδηρόδρομος συνδέων αὐτὰ μετὰ τῆς παραλίου, ἠδύναντο ἀρκετὸν πλοῦτον εἰς τὴν χώραν νὰ προσκομίσωσιν. Καθυστεροῦσι προσέτι μελέται· εἰδικαὶ περὶ τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς κλιματολογικῆς τοῦ τόπου καταστάσεως, καθὼς καὶ πλείστα ἄλλα εἰδικώτερα θέματα, εἰς ἃ καλοῦνται οἱ μέλλοντες τῆς ἐπιστήμης ἐν Τραπεζοῦντι ἐργάται.

Ἄλλ' ἀπεμακρύνθη ἡ πολλὴ τοῦ θεματός μου καὶ σπεύδω νὰ ἐπανέλθω εἰς αὐτό. Ἡ Τραπεζοῦς πλὴν τῶν ὀλίγων, ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἄλλους συνοικισμούς, Ἀρμενίων, οὐδὲν τὸ ἀρμενικὸν κέκτηται· ἀπεναντίας εἶνε ἐλληνική, ἐλληνικωτάτη. Ἀρκεῖ τις κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς νὰ ρίψῃ ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, τῆς ὁποίας πάντα σχεδὸν τὰ καταστήματα ὡς ἀνήκοντα εἰς Ἑλληνας, εἶνε κατὰκλειστα. Μεθ' ὅλον τὸν ὄγκον τοῦ τουρκικοῦ στοιχείου, δρᾷσιν καὶ ζωὴν μόνον μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων θά

συναντήσητε. Διότι καὶ ἐκεῖ καταγωνίζονται οἱ Ἕλληνες τὸν μέγαν καὶ ἱερὸν τοῦ ἐθνισμοῦ τῶν ἀγῶνα, ἐπιμελούμενοι τῆς ἐλληνικῆς ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων τῶν, φροντίζοντες διὰ τὴν ὕλικὴν αὐτῶν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, καὶ ἐργαζόμενοι εἰς διατήρησιν τοῦ ἐθνικοῦ τῶν χαρακτῆρος εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα. Ἡ κοινοτικὴ ἴδια καὶ παιδευτικὴ δρᾷσις τοῦ ἐλληνικοῦ στοιχείου τῆς Τραπεζοῦντος εἶνε ἀξία θαυμασμοῦ. Ἄνευ μηδεμιάς ἐξωθῶν βοήθειας, διὰ τῆς φιλομουσίας αὐτῶν καὶ τῆς ἀκρας φιλοτιμίας, διατηροῦσι Γυμνάσιον τέλειον καὶ ἀνεγνωρισμένον, Σχολαρχεῖον, Κεντρικὸν Δημοτικὸν Σχολεῖον, τρία ἕτερα δημοτικὰ σχολεῖα ἐν ταῖς ἀπομακρυσμέναις συνοικίαις, Παρθενωγεῖον περιλαμβάνον δημοτικὴν σχολὴν καὶ σχολαρχεῖον, καὶ δύο ἕτερα δημοτικὰ τῶν θηλέων σχολεῖα ἐν συνοικίαις ἀπομακρυσμέναις. Ἐν ἅπασιν τούτοις τοῖς σχολείοις φοιτῶσι 1600 μαθηταὶ καὶ μαθήτριάς διδασκόμενοι ὑπὸ 40 περίπου καθηγητῶν καὶ διδασκάλων. Δαπανῶνται δὲ πρὸς τοῦτο ἐτησίως ὑπὲρ τὰς 2000 λίραι τουρκικαί, μετὰ τοσούτης προθυμίας πληρονομεναὶ ὑπὸ τῶν Τραπεζοῦντιῶν, ὥστε, μεθ' ὅλην τὴν ἔλλειψιν πόρων σταθερῶν, ἐν ἀνθηροτάτῃ ἀείποτε διατελοῦσιν αἱ σχολαὶ αὐτῶν καταστάσει. Ἐφέτος μάλιστα πρόκειται νὰ ἐγεῖθῃ μέγαρον ἀληθές, τὸ ὁποῖον νὰ περιλάβῃ τὸ Γυμνάσιον, τὸ Σχολαρχεῖον καὶ τὸ κεντρικὸν Δημοτικὸν Σχολεῖον, καθ' ὅσον τὸ κτίριον τοῦ Φροντιστηρίου (οὗτινος ἡ ἰδρυσις χρονολογεῖται ἀπὸ 217 ἐτῶν) ἐγεῖθῃ τῷ 1844 εἶνε κατὰλληλον σήμερον διὰ τὰς παιδευτικὰς τῆς πόλεως ἀνάγκας. Τὸ νέον τοῦτο κτίριον, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου θά ἐξοδευθῶσιν ἰκαναὶ χιλιάδες λιρῶν, θά περιλάβῃ ὑπὲρ τὰ 40 δωμάτια, θά οἰκοδομηθῇ δὲ καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς παιδαγωγικῆς, καταλλήλως φωτιζόμενον, ἐπαρκῶς ἀερισζόμενον, διὰ συστήματος θερμοφῶρον σωλήνων θερμαινόμενον καὶ ἐν γένει πάσας τὰς απαιτήσεις τῆς ἐπιστήμης ἐκπληροῦν.

Ἄλλα καὶ ἡ ἄλλη κοινωνικὴ δρᾷσις τῆς ἐλληνικῆς κοινότητος τῆς Τραπεζοῦντος εἶνε ἀξιοθαύμαστος. Εἰς τὴν πολλὴν δὲ τῶν Τραπεζοῦντιῶν προθυμίαν τοῦ νὰ ἐξυπηρετῶσι τὰ δημόσια συμφέροντα μετ' ἀφιλοκερδείας καὶ ἀκρας εὐσυνειδησίας, δυνάμεθα ν' ἀποδώσωμεν τὰς ἐν ἄλλοις χρόνοις κοινοτικὰς ἀνωμαλίας, αἵτινες διήρουν συνήθως τοὺς Τραπεζοῦντιοὺς εἰς δύο διαμαχόμενα στρατόπεδα. Εὐτυχῶς αἱ διαμάχαι αὐταὶ σήμερον ἐξέλιπον διὰ παντός, καὶ ἡ ἐν τῇ κοινότητι ἀποκαταστάσα ἰμόνοια καὶ εἰρήνη ἐγγυᾶται ταχέειν καὶ ἐπωφελεῖ διαρρυθμίσιν τῶν κοινοτικῶν πραγμάτων, τὰ ὅποια τόσον παραβλάπτουσιν αἱ συγκαὶ δυστυχῶς τῶν κοινοτικῶν κομματικὰ διαπάλας. Εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς

ὁμοίως ὀφείλεται οὐ μόνον ἢ ἀπόφραξις περὶ ἀνεγέρσεως τοῦ νέου σχολικοῦ κτιρίου, ἀλλὰ καὶ ἢ πρόσληψις ἱεροκλήρουκος, καὶ ἢ τήρησις τῆς Κυριακῆς ἀργίας, καὶ πᾶται ἐν γένει αἱ εὐεργετικάι βλέψεις τῆς κοινότητος. Ὅτι δὲ ὑφίσταται ἀνάγκη ριζικῆς μεταρρυθμίσεως πολλῶν πραγμάτων τῆς κοινότητος, οὐδεὶς βεβαίως δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ. Ἄλλοτε π. γ. ἤκουζον ἐν Τραπεζοῦντι διάφορα σωματεῖα, τῶν ὁποίων ἡ ἐνέργεια ἦτο εὐεργετικωτάτη. Ἐκ τούτων σήμερον παρέμεινε μόνον ἡ Φιλόπτωχος Ἀδελφότης, καὶ αὐτὴ φυτοζωοῦσα, ἐνῶ ἡδύνατο, ἐὰν ἀνεκαινίζετο καὶ ἐνεσῶτο εἰς αὐτὴν ζωὴ νέη, καὶ εἰς κύκλον εὐρύτερον νὰ δράσῃ, καὶ νὰ γείνη αἰτία ἰδρύσεως ἑλληνικοῦ νοσοκομείου, οὕτινος τὴν ἀνάγκην ἀπὸ πολλοῦ κατενόησεν ἡ κοινότης. Ἡ ἀναστάσις τοῦ Συλλόγου «Ἐνεσφώντος» ἢ τῆς ἐπὶ τῶν ἔξω σχολείων ἐπιτροπῆς ἐπὶ θάσεσιν σταθερωτέων καὶ ὑπὸ πολιτῶν ζωηροτέρων, ἡδύνατο νὰ ὠφελήσῃ οὐχὶ μικρὸν τὴν ἐκγραμμάτωσιν τῶν κατοικοῦντων τὰ περὶ τὴν Τραπεζοῦντα χώρα, εἰς οὐς οἰαδήποτε ὄθησις καὶ βοήθεια δύναται νὰ ἔχῃ ἐξαιρέτα ἀποτελέσματα. Μέτρον ἐπίσης ἄριστον θὰ ἦτο ἡ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ξενίᾳ διαβιούτων Τραπεζοῦντιῶν ἰδρύσις σωματείων παρομοίων πρὸς τὴν διαλυθεῖσαν ἀδελφότητα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Τραπεζοῦντιῶν «Πρόνοιαν», ἣτις ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν οὐχὶ μικρὸν ἐβοήθησε τὰ σχολεῖα, καὶ τῆς ὁποίας ἡ περιουσία εἰς 2000 περίπου λίρας ἀνερχομένη περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῆς κοινότητος. Ἐὰν τοιαῦτα σωματεῖα ἰδρῦντο ἐν Μαγιακόπ, Κρίμσκη, Αἰκατερινοδόρ, Ἀνάπα καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι τῆς Ρωσσίας, ἐν αἷς ὑπάρχουσι πολυάριθμοι παροικίαι Τραπεζοῦντιῶν, πολλὰ ζητήματα θὰ ἐλύοντο ἐπιωφελῶς ὑπὲρ τῆς Τραπεζοῦντικῆς κοινότητος, καὶ μάλιστα τὸ τοῦ προικισμοῦ τῶν σχολείων, συντηρουμένων ταῦν ἐξ εἰσιτηρίων μόνον καὶ συνεισφορῶν προαιρετικῶν.

Ἐλέγθη ἐπανειλημμένως ἤδη ὅτι αἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἑλληνικῷ κοινότητες συντελοῦσι τὰ μέγιστα πρὸς ἐδραΐωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος καὶ πρὸς ἐξυπηρετήσιν ἐν γένει τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων. Καὶ ἡ ἑλληνικὴ Τραπεζοῦς κατέβαλε καὶ καταβάλλει καὶ αὐτὴ πρὸς τοῦτο πάσας τὰς δυνάμεις αὐτῆς, κέντρον διατελοῦσα ἀκμαῖον τοῦ ἑλληνισμοῦ κατὰ τὰς ἐσχατίας ἐκεῖνας τοῦ Πόντου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Ἰουλίου 1898.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ Θ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

« ΕΡΓΩΝ ΑΚΜΗ ΕΣΤΙ »

ΕΠΕΡ ποτὲ ἄλλοτε ἐπίκαιρος νῦν ἐστὶ τοῦ Σοφοκλείου τούτου ρήματος ἡ εφαρμογὴ. Παύσωμεν, πρὸς Θεοῦ, ἐντροφῶντες εἰς κενὰς ἰδεολογίας καὶ μετρωριζόμενοι εἰς φαντασιώδη ὄνειρα, τέκνα τῆς ἀεργίας καὶ τῶν ἀπραγματοποιήτων ἐλπίδων. Ἐπὶ μακρὸν ἐτρέφθημεν μὲ πολιτικὰς θεωρίας οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ἀντλήσαντες πραγματικὸν ὠφέλημα, ἀποκοιμίσαντες δὲ μόνον ἀδοξίαν καὶ θνητοῦ. Καιρὸς ἤδη σωφρονοῦντες νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς ἔργα, ὅπως ἀποδείξωμεν ὅτι συναισθανόμεθα βαθέως τὰ ἀτυχήματα, ἅπερ ἀδυσώπητος μοῖρα ἐπέκλωσεν ἡμῖν, καὶ ὅτι κατανοοῦμεν ἐπαρκῶς τὰς ἐντεῦθεν ἐπιβαλλομένας ἐθνικὰς ὑποχρεώσεις. Ἀπολώλαμεν δὲ διὰ παντός ἐὰν τὴν τετριμμένην τῶν ματαίων λόγων καὶ φωνασικῶν καὶ ἀντεγκλήσεων ἀκολουθήσωμεν αὐθις ὁδόν. Τὸ ἔργον ἰδίως τοῦ τύπου ἐνέχει σήμερον μεγίστην σπουδαιότητα, διότι ἐξ αὐτοῦ κυρίως ἤρτηται ἡ χειραγωγία τοῦ δημοσίου φρονήματος καὶ ἡ πρόσφορος διαφώτισις αὐτοῦ πρὸς κατανόησιν τῶν πραγματικῶν τοῦ ἔθνους ἀνγκυῶν. Δυστυχῶς, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ὁ ἑλληνικὸς τύπος δὲν ἐφάνη ἀντάξιός τοῦ προορισμοῦ τοῦ καὶ τῶν προσδοκίων τοῦ ἑλληνισμοῦ. Χεῖρες στιβαρότεραι μετὰ νοῦ καὶ φρενῶν ἔδει νὰ χειρίζωνται τὸν κάλαμον, ὅπως καὶ ἡ γλώσσα μορφῶται ἐν δυνάμει καὶ γλαφυρότητι ὕφους καὶ ἡ δημοσία γνώμη εἰς σοβαρωτέρας γαλοχηῖται ἰδέας Καθῆκον ἀπαράβητον ἔχει ἰδίως ὁ τύπος νὰ ἐξαλειφῇ τὰς ἐπιπολαζούσας εἰσέτι φυλετικὰς προλήψεις, αἰτίνας διασπῶσι τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα καὶ ἀποβαίνουσιν ὀλεθροῦτάτα εἰς τὰ τιμαλφῇ τοῦ ἑλληνισμοῦ συμφέροντα. Πᾶσα ἰδέα τείνουσα εἰς χαλάρωσιν τῶν ἐθνικῶν δεσμῶν εἶνε δηλητηριώδες φυτὸν, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ἀνασπᾶται πρόρριζον ἵνα μὴ ἐμφιλοχωρῶσιν ἐν τῇ ἐθνικῇ συνειδήσει πεπλανημένοι ὄσον καὶ ὀλέθριοι ὀδοξασίαι. Πολλάκις παρεγνώρισθη ἡ φιλοπατρία τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὁμογενῶν καὶ μικρῶς οὔτοι ἐκακίσθησαν ὁσάκις ἀπεφῆναντο γνώμην περὶ τῶν ἐσωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων καὶ τὰ δέοντα γενέσθαι νὰ παραινέσωσιν ἐτόλμησαν. Ἀλλά, κἄν ὑποτεθῇ

ὅτι σφαιερὰν ἔχομεν πολλάκις περὶ αὐτῶν ἰδεῶν οἱ μακρὰν τῆς πατρίδος βιοῦντες. δὲν πταίομεν ἡμεῖς τὸ παράπαν, ἀφοῦ ἐκ τῶν ἐμπαθῶν συζητήσεων τοῦ τύπου δὲν ἀναφαίνεται τῆς ἀληθείας ἢ λαμπηδῶν. Ἐξ ἐναντίας, μηδραμῶς ἐπηρεαζόμενοι ἐκ τῶν συγκρουομένων παθῶν καὶ ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τῶν προσωπικῶν συμφερόντων, ὀδηγοῦμεθα δὲ μόνον ὑπὸ τοῦ θείου φωτός τῆς λογικῆς, διχυγεστέραν ἔχομεν τὴν κρίσιν καὶ ὀξυδερκεστέραν τὴν ἀντιληψιν, καὶ τοῦτο ἕνεκα ἀξιούμεθα πολλάκις νὰ χύσωμεν φῶς εἰς τὴν ἰσχυρισμένην τοῦ ἔθνους συνείδησιν. Ἄλλως τε αὐτὰ τὰ πράγματα φωνὴν ἀφίαισι καὶ διαπρυσίως δὴ καταδικάζουσι τὴν πλημμελῆ ὑμῶν τῶν ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι πολιτείαν. Τί μέχρι τοῦδε ἐπράξατε ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς τοῦ ἔθνους προόδου; Τὴν πατρίδα κρείσσω παρελάβετε, ἐλάττω δὲ καὶ ταπεινὴν ἀπεδώκατε. Οὐδεμία δὲ ποτε κατεβλήθη σπουδαία μέριμνα ὑπὲρ τῶν ὑψίστων τοῦ Ἑλληνισμοῦ συμφερόντων καὶ μόνῃ ἢ ἀκραϊκῆς φιλοπατρίας τῶν ἔξω Ἑλλήνων περιέσσωσε τὸ ἔθνικόν γόητρον. Ἐὰν εἰσέτι ὑφίσταται ἔθνικὴ ἀξιοπρέπεια καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα δὲν ἐξητελισθῆ τέλεον, τοῦτο ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ἐκτός τῆς Ἑλλάδος βιοῦν, ἀναπτυσσόμενον καὶ θαυμασίως προκόπτον ἑλληνικὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον ἢ ἐπίσημος Ἑλλάς ἐγκατέλιπεν ἔρομαιον τῆς τύχης του. Ἀνανήψατε, πρὸς Θεοῦ, ἐκ τοῦ ληθάργου, ἀποσεῖσατε τὴν πεσιβάλλουσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἀχλὺν καὶ τραπῆτε εἰς ἔργα σωτήρια ἀσφαλιζόντα τὴν εὐδαιμονίαν τῆς φιλάττης πατρίδος καὶ εὐρὴ τὸ πολιτικὸν αὐτῆς μέλλον διανοίγοντα. Τῶν κοινῶν λόγων ἢ αὐταρέσκεια καὶ τῶν κούφων ἐλπίδων ἢ σφαιλομένη πεποιθήσις ἄγει σχεδὸν πάντοτε εἰς μαρασμῶδη ἀφασίαν. Νῦν, εἴπερ ποτὲ ἄλλοτε ἔργων ἀκμὴ ἐστὶ, λησιμονοῦντες δὲ τὰς παλαιὰς ὀλεθρίας ἔξεις, διαμορφοῦντες γνήσιον ἔθνικὸν χαρακτήρα, ἀνοργανοῦντες τὴν νομοθεσίαν τοῦ Κράτους καὶ καθιστῶντες αὐτὴν ἐναρμόμιον πρὸς τὸν θεμελιώδη Νόμον καὶ ἀσφαλιζόντες ἐκτακτον καὶ εὐπερετῆ τῶν θεσμῶν τὴν λειτουργίαν, στρέψατε τὸ βλέμμα καὶ πρὸς τὸν ἔξω Ἑλληνισμόν, τὴν κίβωτον ταύτην τοῦ ἔθνικοῦ μεγαλείου, καὶ δημιουργήσατε ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ἀνταξίαν τῶν ἱστορικῶν παραδόσεων καὶ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἔθνικῆς ἀποστολῆς. Πυρετώδης ἐργασία πρὸς ριζικὰς ἐν τῷ ἑσωτερικῷ μεταρρυθμίσεις καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν ἐν τῷ ἑξωτερικῷ τοῦ τοσαύτου ὑποστάντος ἠθικῆς ζημίας καὶ ἀπογοητεύσεις πατριωτικῆς φρονήματος, ἔστω ἐφεξῆς τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἔθνικῆς ἀποκαταστάσεως καὶ τὸ σύνθημα τῆς ἔθνικῆς ἀναγεννήσεως. Κρατῦνεται δ' ἔτι μᾶλλον καὶ ἀκμαιότερα καθίσταται τὰ ἔθνη, τὰ γινώσκοντα

νάρῶνται διδάγματα ἐκ τῶν ἰδίων ἀτυχημάτων καὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν ἐν τῷ μέλλοντι καταλλάττειν ρυθμίζοντα.

Τὸ ἐξωτερικὸν ἰδίως ζήτημα δέον νὰ ἐφελέκωσῃ τὴν σύντονον τῆς ἐλευθερᾶς Ἑλλάδος προσοχὴν, ὥπως μὴ σεσθῆ τὸ διαφλέγον τὰ πανταχοῦ διεσκορπισμένα αὐτῆς τέκνα πῦρ τῆς φιλοπατρίας, ὅπερ πολλάκις τοσοῦτω πανηγυρικῶς ἐξεδηλώθη, διότι καὶ αὐτὸς ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως ἀποφύεται καὶ μαραινέται ὅπταν τὰ πράγματα αὐτῆς οὐχὶ μετὰ σωφροσύνης καὶ συνέσεως διέπωνται. Δὲν πρέπει ἰδίως νὰ λησιμονῆται ὅτι ἡ μεγάλη τοῦ Ἑλληνισμοῦ δύναμις ἔγκειται ἐν τῷ ἑξωτερικῷ. Τῆς εὐάνδρου Ἡπίρου καὶ τῆς περιμαχῆτου Μακεδονίας, τῆς μυροβόλου Χίου καὶ τῆς ἀνδρογόμου Κεφαλληνίας καὶ τόσων ἄλλων ἐλευθερῶν καὶ μὴ χωρῶν τὰ εὐγενῆ τέκνα οὐ μόνον πολλαχῶς καὶ πολυτρόπως εὐηργέτησαν τὴν πατρίδα, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα ἐτίμησαν καὶ τιμῶσιν ἐν τῇ ἁλλοδαπῇ, διακρινόμενα ἐπὶ εὐγενεῖᾳ ἤθους καὶ χαρᾶκτῆρος, γενναιοφροσύνης καὶ ἀκεραιότητι. Οἱ ἐν τῷ ἑξωτερικῷ Ἑλληνες, μέγα διεξάγοντες ἐμπορίον, ἐπιχειρηματίαι καὶ μεγαλεπιβόλοι, τὸν πλοῦτον δὲ αὐτῶν χρησιμοποιοῦντες ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κοινωνίας ἐν ἣ βιοῦσι, θεωροῦνται πανταχοῦ πολῦτιμον στοιχεῖον κοινωνικῆς ἀναπτύξεως καὶ προόδου καὶ ἀπολαυόμενοι τῆς κοινῆς πάντων εὐγνωμοσύνης καὶ ὑπολήψεως. Παραλείπων τὰ λοιπὰ μεγάλα κέντρα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, περιορίζομαι μόνον εἰς τοὺς ἐν Ρωσίᾳ Ἑλληνας, οἵτινες διὰ τῆς φιλοπονίας καὶ δραστηριότητος αὐτῶν καὶ τῶν λοιπῶν πνευματικῶν χαρακτηρισμάτων, ἐμφύτων τῇ ἡμετέρᾳ φυλῇ, ἀμύθητα ἐκτίησαντο πλοῦτη καὶ συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς ὑποστήριξιν τῆς ἑλληνικῆς ναυτιλίας, καθ' ἣν ἐποχὴν αὕτη φοβεροῦς ὑφίστατο διωγμῶς. Ἄνευ τοῦ μεγάλου ἐν Ρωσίᾳ ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, ἐξάγοντος τὰ ἐγχώρια καὶ εἰσάγοντος τὰ ξένα προϊόντα, ἡ ἑλληνικὴ ναυτιλία δὲν θὰ ἐξικνεῖτο εἰς οἷαν περιτλήθην ἀνάπτυξιν καὶ ἀκμὴν, οἱ δὲ Ἕλληνες ναυτοπαῖδες θὰ ἠναγκάζοντο νὰ ἐκπατρισθῶσιν εἰς ξένας καὶ μακρυνὰς θαλάσσας ζητοῦντες στάδιον καὶ προαγωγὴν. Ἐκτός δὲ τούτου τὸ μέγα ἐν Ρωσίᾳ ἑλληνικὸν ἐμπόριον συνεκέντρωσε μυριάδας ὅλας Ἑλλήνων, ζώντων ἐκ τῆς ἐργασίας των καὶ πλουτούντων, διατηρούντων δὲ τὸ ζῶπυρον τῆς φιλοπατρίας, ὅπερ, εἰς τῶσαν ἔθνικὴν ὑπόθεσιν ἀνακριπιζόμενον, ἀναδίδει φλόγας καὶ μεγάλας προκαλεῖ θυσίας. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως τυγχάνει ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ἐνταῦθα ἁλλοθῶν ὁ μόνος ὁ Ἕλληνας δεικνύει μείζονα πρὸς τοὺς κειμένους νόμους σεβασμόν. Καὶ ὄντως ἐν τῇ μακαρίᾳ ταύτῃ χώρᾳ, ἐν ἣ τὸ κράτος τῶν νόμων οὐδένα ἐπιδέχεται ποτε περιορισμόν καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἀναστέλλεται, καταφαίνεται ὁ φύ-

σει φιλόνομος καὶ εὐάγωγος τοῦ Ἑλλήνος χαρακτήρ καὶ ἀποτελεῖ τρανωτάτην ἀπόδειξιν, ὅτι ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατοῦσα ἐν πολιτικῇ ἀκόλαστος ἀταξία ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν χαλάρωσιν τῆς ἰσχύος τῶν νόμων. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλῃν ἐποψὴν ἀνακαλύπτονται οἱ θησαυροὶ τῶν ἀρετῶν, αἵτινες διακρίνουσι τὸν ἑλληνικὸν χαρακτήρα. Οὐδεὶς ἴσως πλείοτερον τοῦ Ἑλλήνος κατανοεῖ τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου. Προσπαθῶν νὰ βελτιώσῃ ἑαυτὸν ὅπως κατασταθῇ ὠφέλιμος ἐν τῇ κοινωνίᾳ, συνιρέχει κατὰ τὰς περιστάσεις τοῖς ὁμοίοις του, θεωρῶν τὴν εὐεργεσίαν ὡς καθήκον καὶ οὐδέποτε ἀποκάμων ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς μεγάλης ταύτης χριστιανικῆς ἀρετῆς. Ἡ ἠθικὴ αὐτῆ διάπλασις τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος ὀφείλεται πρωτίστως εἰς τοὺς λόγῳ πλοῦτου καὶ προσωπικῶν ἀρετῶν ἰθύνοντας τὰς ἑλληνικὰς κοινότητας καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος αὐτῶν ἐμπνεόντας τὰ εὐγενῆ ἐκεῖνα ἑλληνοπρεπῆ αἰσθήματα, ἅτινα ἐκλείσαν καὶ ἀνύψωσαν τὴν ἡμετέραν φυλὴν ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Ἐθνικὴ ὄντως ὀφείλεται εὐγνωμοσύνη εἰς τοὺς κορυφαίους τούτους τῶν ἐν Ρωσσίᾳ Ἑλλήνων, οἵτινες παντοτρόπως προστατεύοντες τοὺς ὁμοεθνεῖς, χειραγωγοῦσιν αὐτοὺς πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος καὶ διαπλάττουσι τὰς καρδίας αὐτῶν εἰς ἄσκησιν πάσης ἀρετῆς. Ἐν τῇ περιφερείᾳ ἰδίως τοῦ ἡμετέρου Κυβερνητικοῦ προεξέχει τῶν Ἑλλήνων ἀνὴρ ἰσχυροῦ χαρακτῆρος καὶ ὀξυῦ νοός, ἐπιχειρηματίας καὶ ρέκτης, κυριώτατος δὲ παράγων τῆς ἀναπτύξεως καὶ προόδου τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου. Εὐθαλῆς βλαστὸς μεγάλης Κεφαλληνιακῆς οἰκογενείας, ἥτις πολλὰς καὶ μεγάλας πρῆσεν εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν ὑπηρεσίας καὶ ἐλάμπρυνε τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα, γενναῖοφωνος εἰς ἄκρον καὶ κατ' ἐξοχὴν φιλοπατρὶς, ἀπολαύει τῆς ἀμεριστοῦ γάτης καὶ ὑπολήψεως πάντων τῶν ὁμογενῶν, ἐξ ὧν πλείστοις εὐηρογέτησε καὶ εὐεργετῆ, οὐ μόνον γενναίως συντρέχων τοὺς ἐνδεεῖς, ἀλλὰ καὶ ἐργασίαν καὶ μέσθρα παρέχων εἰς τοὺς θέλοντας νὰ ἐργασθῶσιν, ἐξάπτων δὲ ἐκάστοτε τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν φιλοτιμίαν καὶ ἀναροπιζῶν τὸ πῦρ τῆς φιλοπατρίας των, τὸ ὅποιον οὐδέποτε ἐπαύσατο διαφλέγειν τὰ ἴδια αὐτοῦ στήθη. Συνενῶν εὐγένειαν ψυφῆς μὲ τρόπους ἀρρενωπῶς, ἀκαταπόνητον φιλοπονίαν καὶ δραστηριότητα μὲ ἔκτακτον διαύγειαν κρίσεως, κεκτημένος δὲ εἰς ὑψιστον βαθμὸν τὴν αὐτοπεποιθήσιν ἐκείνην, ἥτις χαρακτηρίζει τοὺς μεγαλόφους ἄνδρας, ἐπικυροῖ κατὰ γράμμα τὰς ἰδέας καὶ τὴν γνώμην τοῦ μεγάλου ἐκείνου Γερμανοῦ γεωγράφου, ὅστις κατέλιθον εἰς Ἑλλάδα καὶ ἐπὶ μακρὸν διατρίψας ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν κατοίκων ἐπιμελῶς σπουδάσας, ἐξῆρσεν ἐν τῷ πρόμικροῦ δημοσιευθέντι συγγράμματι του τὸ ὑπέρρογον αὐτῶν προ

δευτικὸν πνεῦμα καὶ ἐξέφρασε τὴν πεποιθήσιν ὅτι: οἱ Κεφαλλῆνες, ἐὰν ἦσαν πολυπληθέστεροι, θὰ ἐγένοντο ἀναμφηρίστως οἱ Πρῶτοι τῆς Ἑλλάδος. Τοιοῦτος ὁ ἀνὴρ, οὐτινος ἀπλῆν σκιαγραφίαν ποιοῦμαι καὶ οὐτινος τὸ πανελληνίον ὄνομα ἀποσιωπῶ, ἵνα μὴ προσκρούσω εἰς τὴν ἐγνωστὴν (προσιμωδῆ) μετριοφροσύνην του. Ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου δύναται πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ «λάθε εὐεργετήσας», καθὼς ἐξ ἀγαθῆς μετριοφροσύνης ἀποκοῦπτει ἐπιμελῶς πᾶσαν εὐεργεσίαν μέχρι τοῦ σημείου τοῦ νὰ τὴν δικψεύδῃ προκλιόμενος, καὶ ὅταν ἔτι ἡ ἀγνωμοσύνη προμαρτῆ αὐτῆ, οὐδὲ αἰθάνεται ποτε τοὺς νογμοὺς τῆς ματαιοδοξίας, κίτοι: μόλις ὑπερβάς τὸ τριακστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος, τοῦτο δὲ εἶνε τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν ὀλοκλήρου τῆς μεγάλης οἰκογενείας, ἐν ἣ ἀνήκει, ἀποφυγούτης πάντοτε τὰ ἐπιδείξεις καὶ τὸν θόρυβον, εὐεργετούτης δὲ ἐν τῷ κρυπτῷ, συμφῶνως πρὸς τὸ γνωστὸν χριστιανικὸν παράγγελμα. Τοιοῦτον ὕψος μεγαλοφροσύνης καὶ τοιαύτη ψυχῆς εὐγένεια χαρακτηρίζουσι τὸ μέγαθυμον τῆς Κεφαλληνίας τέκνον. Τοιούτα δὲ αἰσθήματα καὶ τοιοῦτοι χαρακτῆρες τῶν ἑξῶ Ἑλλήνων πόσων ἄλλων ἐθνικῶν ἀγαθῶν θὰ ἐγένοντο πρόξενοι ἐὰν ὑπῆρχε νοῖς διεθνῶν, ἐὰν ἡ σύνεσις καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ αὐταπάρνησις καὶ ἡ ἀμιγῆς προσωπικῶν ἐπιπρασιαῶν φιλοπατρία ἐπικράτου ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῇ καρδίᾳ τῶν ἰθύνόντων τὴν τύχην τοῦ ἔθνους, καὶ ἐὰν, τέλος, μὴ ἀπεροφῶτο σύμπασα ἡ ποσογῆ αὐτῶν ἐκ τῶν φατριαστικῶν περισπασμῶν, συντηνωτέρα δὲ κατεβάλλετο ἐργασία πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῆς μεγάλης τοῦ Ἑλληνισμοῦ δυνάμεως, ἥτις εἰς τοσαύτην ἐξίκετο περιωπῆν κατὰ τὰ διάφορα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἰσχυρὰ αὐτοῦ κέντρα; Ἄλλ' ὅ,τι μέχρι τοῦδε δὲν ἐγένετο, δύναται νὰ γείνη ἐν τῷ μέλλοντι, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχη πρὸς τοῦτο ἀγαθὴ θέλησις καὶ ἡ συναίσθησις ὅτι νῦν εἴπερ ποτὲ ἄλλοτε ἔργων ἀκμή ἐστίν.

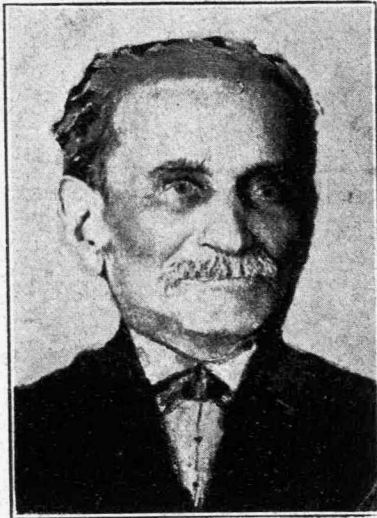
*Ἐγραφον ἐν Αἰκτερινοντάρ τοῦ Καυκάσου,

τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1898.

Ὁ φίλον Σας

N. Π. Α.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΜΑΡΙΝΟΣ ΚΕΝΤΙΑΙΝΗΣ

ΡΟΣΦΥΓΩΣ ὁ σοφὸς Πλούταρχος, ὁ μετὰ χάριτος καὶ ἀκριθείας βιογραφήσας πολλοὺς τῶν ἐπιστήμων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος, εἶπεν ὅτι, καλλίστη εἰκὼν εἶναι οὐχὶ ἢ τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπόν τινος ἀπομιμουμένη, ἀλλ' ἢ τὸ ἦθος καὶ τὸν τρόπον αὐτῆς ἐμφαίνουσα. (1) Καὶ ἀληθῶς, ἰστάμενός τις πρό τινος εἰκόνας, δύναται μὲν νὰ θαυμάζη τὴν περικοπήν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον αὐτῆς, ἀλλ' ἄγνωῶν τὰ κατὰ τὸ εἰκονιζόμενον πρόσωπον, ἀδυνατεῖ νὰ σχηματίσῃ ποῖαν τινα περὶ αὐτοῦ ἰδέαν, καί, ὅπερ τὸ κυριώτερον, ν' ἀναπαραστήσῃ τοῦτο ἔμψυγον τρόπον τινὰ εἰς τὸν νοῦν του, διὸ καὶ παρέρχεται πρὸ αὐτῆς δίκην σκιάς. Αἱ βιογραφικαὶ ἄρα νύξεις ἀνδρῶν διαπρεπῶν, εἶναι, ὡς εἰπεῖν, ἢ φωταυγέα καὶ ὁ ὤραισμός τῶν εἰκό-

(1) Πλούταρχου Κίμων, § 2. Πρβλ. καὶ Ἰσογρ. Εὐαγόρ. § λ'.

νων τῶν, προσδίδουσαι αὐτοῖς λαμπρότητα, παντὸς χρωστῆρος ἀνωτέραν.

Τούτου ἔνεκα δημοσιεύοντες τὴν εἰκόνα τοῦ πρότινος χρόνου ἀποθιώσαντος εὐπατρίδου Κεφαλλήνος Μαρίνου Γκεντιιλίνης, κρίνομεν προσῆκον ἵνα, δι' ἀκτίνων τινῶν εἰλημμένων ἐκ τοῦ χρηστοῦ βίου του, ἀνταυγάσωμεν αὐτήν, ὅπως τὸ εἰκονιζόμενον πρόσωπον καταστή πρόσωπον, ἀληθῶς, τηλαυγές.

* *

Ἐν Ἑπτανήσῳ, καὶ πρὸ καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ λήγοντος αἰῶνος, διεκρίθησαν οἶκοι πλούσιοι καὶ ἀριστοκρατικοί, ὧν οἱ γόνοι οὐ μόνον διέλαμψαν ἐπὶ ἐξόχῳ παιδείᾳ, ἀλλὰ καὶ πολλακίς ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτῶν καὶ τῆς τοῦ Ἐθνους ἀναστάσεως οὐ μικρὸν προεκινδύνευσαν. Τοιοῦτους ἀριστοκρατικούς οἴκους, οἵτινες ἀπετέλουν τὸ ἄκρον ἄκρον τῆς τότε κοινωνίας, καὶ πρὸς οὐδ' ὀφείλεται παρ' ἡμῶν τῶν ἐπιγενεστέρων ἰδιάζουσα ἐκτίμησις, διότι ἐν ἡμέραις ζοφεραῖς, καθ' ἃς μονονουχί καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα Ἑλλάς ἐληθμονεῖτο, ἐκεῖνοι, Προμηθεῖς ἀίπιμῆται, διετήρησαν, πάσῃ θυσίᾳ, ἀκοίμητον τὸ πῦρ τοῦ ἐθνισμοῦ καὶ κατέλιπον ἡμῖν ὡς παλλάδιον ἀτὸ γέρας τοῦτο, ὅπερ, μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν καὶ μεγάλων κινδύνων ἐκ τῆς ἀντιο⁽²⁾, ἐπιδεικνύει μεγαθύμως καὶ ἡ Κεφαλλήνια οὐκ ὀλίγους. Ἐν τοῖς πρωτίστοις δὲ τούτων τάσσονται οἱ οἶκοι τῶν Ἀννίνων, Χωραφῶν, Γκεντιιλίνης, Μεταξῶν, Φωκῶν καὶ ἄλλων, οἵτινες καὶ ἄνδρας ἐπιλέκτους ἀνέδειξαν, καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἰδιαίτερας αὐτῶν πατρίδος οὐκ ὀλίγον ἐλάμπρυναν.

* *

Ἐκ τοιοῦτου εὐγενοῦς, ἀριστοκρατικοῦ καὶ πλουσίου κόσμου, ὡς ἀπὸ φωτοβόλου κύκλου, ἔλκει λαμπρῶς τὴν καταγωγὴν ὁ Μαρῖνος Γκεντιιλίνης γυνήθεις κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1820 ἔτους ἐκ πατρὸς ἱετέρου Γκεντιιλίνης καὶ μητρὸς Ἄννης Ἀνίνου Χωραφῶν.

Τὸν οἶκον Γκεντιιλίνης ἐλάμπρυναν διάφορα αὐτοῦ μέλη. Ὁ πάππος τοῦ βιογραφουμένου Δημήτριος Γκεντιιλίνης, ἀνὴρ πλούσιος ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων, πράττων τὰ πολιτικά, χρηματίσας Ταμίας ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς Ἐπικυριαρχίας καὶ ἐπὶ τῶν μετὰ ταῦτα Ἑπτανησιακῶν Κυβερνήσεων. Ὁ θεῖός του Παῦλος Γκεντιιλίνης, νομοδιδάσκαλος ἐκ τῶν ἀρίστων, διαπρέψας ὡς Ἐφέτης καὶ Βουλευτῆς ἐν τῷ Ἰονίῳ Κράτει, οὕτινος τὴν ἐμβριθείαν καὶ τὴν ἀρτίαν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν μαρτυροῦσιν ἡ συμμετοχὴ αὐτοῦ εἰς

(2) Δημοσθένους Κατὰ Φίλιπ. Γ'.

τὴν σύνταξιν τοῦ Πολιτεύματος τοῦ Ἰονίου Κράτους, ἡ ἰδιόζουσα ὑπόληψις, ἣς ἀπήλαυεν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦ Κράτους τούτου, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἀνήλθεν, ὡς ἐροῦνται, εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα — καὶ σημειώτεον ὅτι διὰ ταῦτα ἐξελέγοντο τότε οἱ ἄριστοι καὶ οἱ κράτιστοι, — τὰ σπουδαῖα αὐτοῦ συγγράμματα, ὧν παραλείπονται τὰ ἄλλα μὴ ἐκδοθέντα, ἕνεκα τοῦ πρόωγου θανάτου του, (1) μνημονεύοντες τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ περὶ Π ο ι ν ι κ ῆ ς Νο μ ο θ ε σ ί α ς, οὐκ ὀλίγον ἐπαινεθέντος καὶ συστηθέντος ἐπιστήμῳς ὑπὸ τῆς Γερουσίας τοῦ Ἰονίου Κράτους ὅπως ληφθῆ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν νόμων αὐτοῦ (2) κλπ. Ὁ πατὴρ τοῦ βιογραφουμένου Πέτρος Γκεντιλίνης, ἰατρός ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων, ἐγκύψας μετ' ἀφοσιώσεως εἰς τὴν θείαν τοῦ Ἱπποκράτους ἐπιστήμην καὶ δημοσιεύσας ἀξιόλογον σύγγραμμα περὶ «Παθολογικῆς Ἀνατομίας» (3).

λιστί.

Ὅποιας δὲ ἐκτιμῆσεως ἐτύγχανε καὶ οὗτος, ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν ὅτι ὁ διαπρεπὴς ἰατρός Κ. Bressa, μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῆς Παιδείας, ἐξήτει τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ζητήματος: «ὅποια ἡ πρωτίστη λειτουργία καὶ ἐπενέργεια τῆς Εὐσταθιανῆς σάλπιγγος»⁴

Ὁ Ἀναστάσιος Γκεντιλίνης, ὄπλαρχηγός, ἀνδρείως ἀγωνισθεὶς τῷ 1821 κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν (5) καὶ ἄλλοι.

Τὸν οἶκον πάλιν Ἀ ν ν ῖ ο υ Χ ω ρ α φ ᾶ, κητεστησαν ἐπιφανῆ καὶ προσεφάροντα, οἱ Ἀναστάσιος Ἀννίνος, γενναίως ἀγωνισθεὶς ὡς ὄπλαρχηγός ἐν Κρήτῃ κατὰ τὸ 1669 καὶ ἀλλαχοῦ ὑπὸ τὸν Μοροζίνην Νικόλαο Ἀννίνος Χωραφᾶς πάππος τοῦ βιογραφουμένου, πανίσχυρος ὦν ἐν Κεφαλληνίᾳ, διατελέσας Κυβερνήτης (Πρύτανης) αὐτῆς, ἔτι δὲ Γερουσιαστῆς τῆς Ἑπτανήσου κλπ ἡ σύζυγός του Ἀγγελικὴ Χωραφᾶ, γυνὴ π ο λ λ ο ῦ ἄ ξ ι α, οὐκ ὀλίγας παρασχούσα συνδρομὰς κατὰ τὸ 1821 εἰς τοὺς ἐνταῦθα κητα-

1 Οἶον: Περί Δικονομίας, Περί Δημοσίας Οἰκονομίας κλπ.

2. «Περί Ποινικῆς Νομοθεσίας ὑπὸ Δρ. Παύλου Γκεντιλίνην μέλους διαφόρων Ἀκαδημιῶν, Ἐρέτου, Βουλευτοῦ κλπ Κέρκυρα 1819». Ἱταλιστί.

3. «Πραγματεία Περί Παθολογ. Ἀνατομίας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ὑπὸ Δρ. Πέτρος Γκεντιλίνην μέλους τῆς ἐν Λονδίῳ Βασιλικῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς, Ἱατροῦ τοῦ Νοσοκομείου Ἀγ. Γεωργίου Παιδείας, 1807».

4. «Τίς ἡ πρωτίστη λειτουργία καὶ ἐπενέργεια τῆς Εὐσταθιανῆς σάλπιγγος, ἐπιστολὴ πρὸς Δρ. Π. Γκεντιλίνην ἰατρὸν Παιδείας 1808». Ἱταλιστί.

5. Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλλην. Ἐπανάστασεως ὑπὸ Ἰ Φιλίμονος τόμ. Δ' κλπ.

φυρόντας πρόσφυγας καὶ εἰς τὰ ἀποσταλέντα γυναϊκόπαιδα, καὶ τῆς ὁποίας αἱ ἀρεταὶ καὶ τὰ πολλὰ προτερήματα μνημονεύονται ἔτι καὶ νῦν μετ' εὐφημιῶν ὁ πατὴρ τῆς Κωνσταντίνος Χωραφᾶς, Κυβερνήτης καὶ αὐτὸς τῆς Κεφαλληνίας ὁ στρατηγὸς Γεώργιος Χωραφᾶς, ἀναδειχθεὶς Ἀντιβασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως, (6) καὶ ἄλλοι.

* *

Τοιοῦτους λοιπὸν ἐκλάμπρος θυρεοὺς φέρων ὁ Μαρκῖνος Γκεντιλίνης, περιφάνειαν τούτεστι γένους, εὐμάρειαν πλοῦτου καὶ δαφίλειαν ἀγαθῶν, διεκρίθη καὶ αὐτὸς καθ' ἅπαντα τὸν μακρὸν βίον του εἰς ἀρετὰς ἐπισπώσας τὸν πρὸς αὐτὸν σεβασμὸν. Εὐγενῆς, καὶ ἐκ προαιρέσεως, ἀριστοκρατικός, ἔζη ἐντίμως καὶ ἀξιοπρεπῶς. Οὕτε ὑπεροφίαι, οὔτε μεγαλυχυρίαι, οὔτε χλιδαὶ ἐπεσοκίτιζον τὸν νοῦν του, ἀλλὰ τούναντιον, νηφάλιος, σώφρων, ἀγαθὸς καὶ προσηγῆς, ὦν ἀληθῶς εὐγενῆς, διῆγεν. Ὁ μεγαλοπρεπὴς οἶκός του ἦτο πρότυπον ἀρετῆς καὶ ευγενείας. Ὁ Βασιλεὺς ὁτάκις ἐτεσκεφέθη τὴν Κεφαλληνίαν κατέλυεν ἐν αὐτῷ, φιλοξεύμενος ἡ γ ε μ ο ν ι κ ῶ ς. Κεκτημένος νοῦν ἕκτακτον, διηθθονεν ἐπαξίως τὸν πλοῦσιον οἶκόν του, πολλοὺς πολλάκις εὐεργετήσας. Κατὰ τὴν Κρητικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1866 ἐπῆλθε γενναίως χορηγὸς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀτμοπλοίαν, ἣς τὰ πλοῖα μετεκομίζον γυναϊκόπαιδα καὶ τροφάς. Κατὰ τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ βίου του, ὅστις ὑπῆρξε βίος δράσεως καὶ ἐνεργείας, διότι ἐπρέσβευεν ὅτι «τὸ ζητούμενον ἀλωτὸν ἐκφεύγει δὲ τ' ἀμειλοῦμενον», οὐδένα παρηνώχλησεν ἢ ἔβλαψε, τούναντιον, ἡ ἀνοχὴ του πρὸς πολλοὺς ἀθετοῦντας τὰς ὑποχρεώσεις των, καὶ πρὸς πολλοὺς ἐνοικοῦντας δωρεὰν εἰς τὰς οἰκίας του, πρὸς πολλοὺς κρηπομένους τὴν ἀπέραντον κτηματικὴν περιουσίαν του, ἦτο παραδειγματικὴ, διότι, εὐγενῆ ἀληθῶς αἰσθήματα ἔχων, ἦτο λιαν συμκαταβτικός, καὶ ἔπραττεν ἀθροῦτως τὸ ἀγαθὸν Ἐχων ζωηρὰν μαθήτην, διηγείτο μετὰ χάριτος πολλὰ συμβεβηκότα παρωχημένων ἐποχῶν καὶ πολλάκις πολλοὶ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ, λόγῳ ἀκριβείας, ἱστορικῆς πληροφορίας. Καίτοι δὲ πάντοτε πολύφρονις καὶ πολυάσργος ὦν, οὐδέποτε κατέλιπε τὸ βεθὺ θερησκευτικὸν αἰσθημα, οὐ ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐνεφορεῖτο, ἀλλ' ἦτο ζηλωτὸν ὑπόδειγμα τῆς πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβείας. Ἐν γένει ὁ βίος του ἦτο βίος ἀνθρώπου εὐγενοῦς καὶ χριστιανοῦ, βίος ἐνὶ λόγῳ, ἀ κ η λ ῖ δ ω τ ο ς. Λαθῶν δὲ «κοινωνὸν βέλτιστον καὶ ἀγαθὸν τοῦ οἴκου του

1. Ἱστορία τῆς Κεφαλληνίας καὶ Βίοι ἐνδόξων ἀνδρῶν αὐτῆς ὑπὸ Α. Μαζαράκη.

συνεργούντα πάντοτε ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν» τὴν ἐκ Λευκάδος Ἀγάθην Καλκάνη, γυναῖκα ἀληθῶς κ ε χ α ρ ι σ μ ἔ ν η ν, καὶ διὰ τὴν ἐπιμελημένην αὐτῆς ἀνατροφὴν καὶ τὴν ἀρτίαν μόρφωσιν, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὰ φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα αὐτῆς προτερήματα, ἀπέτελεσεν οἰκογένειαν ἀρίστην. Τὰς περικοσμούσας δ' αὐτὸν ἀρετάς ταύτας μετέδωκεν, ὡς λαμπρὸν γνώρισμα, καὶ πρὸς τὰ τέκνα του, ἅτινα διακρίνει καὶ αὐτὰ ἄκρα εὐγένεια καὶ ἀγαθότης, καὶ δύναται περὶ αὐτῶν εὐκόλως νὰ λεχθῇ τὸ τοῦ σοφοῦ : «Καὶ ἐν τέκνοις αὐτοῦ γνωσθήσεται ἄνθρωπος» διότι ἀληθῶς ἐμφαντικώτερον ἤδη ὅτε ἐκεῖνος μετέστη διαγιγνώσκονται καὶ ἐξαγγέλλονται αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ.

*
**

Οὕτω δὲ ζήσας καὶ ὑπὸ τοῦ γήρατος καμφοίς, ἀπέβιωσεν ἐν εἰρήνῃ κατὰ τὴν 21 Ἀπριλίου 1898. Τὴν κηδεῖαν του, μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐπαξίως τῆς περιόπτου θέσεώς του τελεσθεῖσαν, παρηκολούθησαν μέχρι τοῦ τάφου ἄνθρωποι οἱ συμπολίται του, τεκμηριούντες οὕτω τὸν πρὸς αὐτὸν σεβασμὸν των.

Τοιοῦτος, ἐν ἀσθενεῖ σκιαγραφία, ὑπῆρξεν ὁ κατὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν εὐγένειαν προέχων ἐν Κεφαλληνίᾳ, εὐπατρίδης Μαρῖνος Γκεντιλίνης.

ΟΛΓΑ Ν. ΚΡΙΤΣΑ

Εἰθίσται ἵνα ἀποδίδηται ἐκτίμησις οὐ μόνον εἰς τοὺς ἐν μάχαις ἀνδραγαθήσαντας καὶ τοὺς ἐν εἰρήνῃ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ ἐργαζομένους, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα τελέσαντα τὸν βίον ἐν ἀγαθότητι καὶ εὐποιᾷ. Ὑπὸ τοιαύτης ἀρχῆς ἐλαυνόμενοι καταχωρίζομεν τὴν εἰκόνα τῆς κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος ἔτους 1897 ἀποθανούσας Ὀλγας Ν. Κρίτσα, τύπου Ἑλληνίδος οἰκοδομοποιῆς. Γεννηθεῖσα ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1867 ἐκ πατρὸς τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων τῆς Ἠπείρου Ἰωάννου Βασιλείου, εὐυπόληπτου ἐμπόρου Ἀθηνῶν, ἔτυχε λίαν ἐπιμελημένης ἀνατροφῆς ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν ἐπίβλεψιν τῶν γονέων τῆς. Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1888 συνεζεύχθη τὸν μεγαλοκτηματίαν καὶ πολιτευτὴν Νικόλαον Α. Κρίτσαν τῆς ἐν Λαμῖα πατριαρχικῆς οἰκογενείας τῶν Κριτσαίων, μετὰ ἐνεαετῆ ἔε συμβίωσιν ἀπέβιωσεν ἐν Ἀθήναις, ἔθθα φεύγουσα τὰς ὁρὰς τοῦ Ἐτέμ πασά εἶχεν ἔλθει, ἵνα μεριμνήσῃ περὶ τῆς κλονισθείσης υἰείας τῆς κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1897.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΟΥΚΟΥΡΑΣ

ἘΝ περίπτῳ ἔτος παρῆλθεν, ἀφ' ἧς ἐξέλιπεν ἐν Πύργῳ συμβε-
στάτη προσωπικότης, ὁ δικηγόρος Δημήτριος Μπούκουρας, καὶ
ὅμως ἐν τῇ κοινωνίᾳ, εἰς ἣν ἔδρασε, νωπὸν εἰσέτι ὑφίσταται τὸ
πένθος ἐκ τῆς χαίνουσας πληγῆς. Οἱ συνάδελφοί του τὸν ἀναμέ-
νουν, οἱ πελάται δὲν τὸ πιστεύουν ἀκόμη, καὶ οἱ οἰκείοι αἰσθά-
νονται περιίπταμένην διαρκῶς τὴν μορφήν του καὶ προσδοκῶσιν
ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ ἐμφανισθῇ μειδιῶσα καὶ ζωηρὰ ὡς
ὑπῆρξε πάντοτε.

Ὁ θάνατος εἶναι σκληρὸς Δὲν ὑπάρχει τι ἐν τῷ κόσμῳ πρὸς
δ νὰ δύναται νὰ συγκρίνη τις τοῦ θανάτου τὴν φοικὴν. Καὶ ὅμως
ὑπάρχει τι σκληρότερον καὶ αὐτοῦ: ἡ λήθη. Ἡ λήθη εἶναι ὁ
θάνατος τῶν νεκρῶν. Καὶ ὁ δεύτερος οὗτος θάνατος εἶναι ψυχρὸς,
παγετώδης, ἀδιάλυτος. Ζόφος στυγνὸς τῶν ὑποχθονίων ταρτάρων
ἐγέννησε βεβαίως τὴν λήθην. Εὐτυχῆς συνεπῶς ὁ νεκρὸς ζῶν ἐν
τῷ φωτὶ τῆς συμπαθοῦς ἀναμνήσεως. Ἡ ἀνάμνησις ἡ πλέκουσα
τὸν στέφανον τοῦ ἀσπίλου βίου τῆς ἐντίμου δράσεως, τῆς εὐγε-
νείας ἐν τῇ συμπεριφορᾷ, τοῦ θριάμβου ἐν τῷ βιωτικῷ ἀγῶνι,
εἶναι νέα φωτόσφαιρα ζωῆς, νέος κόσμος ἀπροσπέλαστος εἰς τοὺς

πλειστοῦ τῶν ἐν τῇ γῆ ζώντων, εἶναι ὁ αἰθέριος θρόνος, εἰς ὃν
δὲν ἐξικινούνται τὰ βορβορωμένα πέλατα τῶν ἐπιγείων παθῶν.

Ὁ Δημήτριος Μπούκουρας, γόνος γορτυνιακῆς οἰκογενείας πολε-
μιασῆς ἀκαταβλήτως τὸν δυνάστην κατὰ τὸν ἰσρὸν ἀγῶνα, ἔκτοτε
δὲ πολιτευομένης καὶ δρώσης ἐν Γορτυνίᾳ, δὲν ἠθέλησε, καίτοι
πλειστάκις προκληθεὶς, νὰ πολιτευθῇ Βιοπαλαιστῆς καὶ αὐτο-
δημιούργημα, ἐγένετο διδέκτωρ τῆς Νομικῆς, καθ' ἣν ἐποχὴν δὲν
ἐσκορπίζοντο ἀφειδῶς τὰ διπλώματα καὶ κατῆλθεν εἰς Ἡλείαν
προσπίζων δεξιώτατα τὰ συμφέροντα τῶν πελατῶν αὐτοῦ διὰ
τῆς συνδρομῆς πρὸς ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης, ἧς ὑπῆρξεν ἐν-
θους μύστης, μὴ ἐκλιπαρῶν τὰ ἀγαθὰ τοῦ νόμου ἀλλ' ἐπιβάλλων
αὐτά. Ἄλλ' ὅ,τι κυρίως ἐξέψυο τὸν ἐκλιπόντα δικηγόρον εἰς τὴν
περιωπὴν εἰς ἣν ἔταξεν αὐτὸν ὁμοθυμῶς ἡ κοινωνία τῆς Ἡλείας,
ἦτο ἡ ἀξιοπρέπεια περὶ τὴν ἐνάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος. Ὁ
Μπούκουρας ἐγνώρισε νὰ κρατήσῃ πολὺ ὑψηλὰ τὴν δικηγορίαν
μὴ κατερχόμενος μέχρι εὐτελείας πρὸ τοῦ πελάτου, ὅστις εἰσερ-
χόμενος μετὰ σεβασμοῦ εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἠσθάνετο ὅτι εὐρί-
σκετο ἐνώπιον ἀρχῆς, ἧτις ἀφοῦ προσηνῶς ἐξήταξε καὶ ἡρεῦνα
ἐξεδίδοε διαταγὰς ἐν ταῖς παρεχόμεναις συμβουλαῖς. Ὑπὸ τοιαύ-
την ἐποψὴν ἦτο πανθομολογουμένως πρότυπον καὶ κόσμημα τοῦ
ἐν Ἡλείᾳ δικηγορικοῦ συλλόγου. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἄτομον καὶ ὡς
φίλος καὶ ὡς συζυγος καὶ ὡς συγγενῆς ὑπῆρξε πρότυπον ὁ ἀγα-
πητὸς Δημητράκης. Πάντες μετ' ἀπελπισίας διὰ τὴν ματαιότητα
τῶν ἐγκοσμίων ἐνθυμοῦνται τὸν ἀδαμάντινον αὐτοῦ χαρακτῆρα,
τὴν ἀεῖποτε εὐθυμον διάθεσιν, τὴν ἀπροσποίητον λεπτότητα τῶν
εἰλικρινῶν αἰσθημάτων, τὴν συμπλοκῶσαν εἰς τοὺς δυστυχεῖς καὶ
φιλόπτωχον καρδίαν του καὶ πάντες ἀπροκαλύπτως ᾔδη ὁμολο-
γοῦσι καὶ πάντοτε ἐκήρυττον ὅτι δὲν ἔσχεν ἐν τῷ βίῳ οὐδένα
ἐχθρὸν διότι οὐδένα ποτὲ ἔβλαψεν. Ἀποτελῶν τὸ ἐγκριτώτατον
μέλος τοῦ συγγενικοῦ αὐτοῦ κλάδου, ἐνέπνεεν εἰς τοὺς βαρυνεν-
θοῦντας καὶ ἀπωεφραμισμένους ᾔδη συγγενεῖς του, τοὺς ἐν Εὐρώπῃ,
Αἰγύπτῳ καὶ Ἑλλάδι ἐγκατεσπαρμένους, ἀληθῆ λατρείαν, ἐξι-
κινουμένην μέχρι εὐλαβοῦς σεβασμοῦ. Καὶ ὅμως ἐκείνην τὴν με-
γάλην ἐν τῇ εὐγενείᾳ καρδίαν παρ' ὅλον τὸν ἥρεμον ἐν τῇ κοι-
νωνίᾳ καὶ τὸν ἁρμονικώτατον καὶ εὐδαίμονα συζυγικὸν βίον, φθο-
νερὰ μοῖρα ἐπληξε καιρίως ἐν αὐτῇ τῇ καρδίᾳ. . . Δεινὸν καὶ
ἀνιάτον καρδιακὸν νόσημα ἐμάρανε τὴν θάλλουσαν καὶ ὡραῖαν
ἀνδρικήν ὑπαρξὴν καὶ καταβιβρώσκειν οὐπόλως τὸν σιδηροῦν ἐκεί-
νον καὶ νέον ἐτι ὄργανισμὸν, τὸν ἔοριψεν ἐν Ἀθήναις ὅπου μετέβη
πρὸς νοσηλείαν, ἄπνουν εἰς τὸν τάφον τὴν 18ην Δεκεμβρίου τοῦ
1897.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΜΕΝΗΣ ΜΟΥ

ΜΑΝΔΑΝΗΣ ΙΑΤΡΟΥ

ΉΙΟΙΟΣ ψεύτης νά μου τώλεγε κ'έγώ νά τὸ πιστέψω,
Πουλί μου ταξειδιάρικο, πῶς θά σέ ἰδῶ νεκρό,
Μ' ἓνα τραγοῦδι θλιδερὸ κ' ἐγώ νά σέ φιλέψω,
Νά στρώσω γιά κρεβδάτι σου τὸ μνήμα τὸ πικρὸ ;

"Αχ! ποιὸς σκληρὸς κ' ἀχάριστος σοῦσθουσε τὴ ματιὰ σου ;
Στὸ στόμα ποιὸς σ' ἐφίλησε κοί μουμεινες νεκρὸ ;
"Αχ! ποιά νεράϊδα τοῦ γιालοῦ σοῦ πήρε τὴ λαλιά σου
Καί μουμεινες ἀνάισθητο, ἀμίλητο, βουβὸ ;

Ξύπνα νά ἰδῆς τριγύρω σου ποῦ οἱ κάμποι ἀνθοβολοῦνε
Καὶ ζευγαρώνει ἡ πέρδικα κρυφὰ μεσ' στὰ κλαδιά . . .
"Αχ! ξύπνα, τῆς μανούλας σου τὰ μάτια νά σέ ἰδοῦνε
Γιὰ θά τὴν κάψη ἡ φωτιά ποῦ ἔχει στὴ καρδιά.

Καὶ τώρα ὁποῦ φάντασμα τρεμουλιαχτὸ θά γέρνει
Καὶ θάρχειται μεσάνυχτα στὴ πρώτη σου φωλιὰ,
Τὶ μήνυμα σπαραχτικὸ στ' ἀδέλφια σου θά φέρνει
Πῶς με τὸ Χάρο σήμερα κοιμήθηκες ἀγκαλιά ;

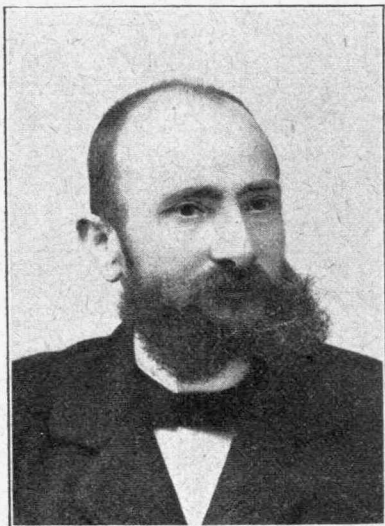
Καὶ τώρα ὁποῦ αὔριο θ' ἀναστήθῃ ἡ φύσι,
Κι' ὁ ἥλιος με τὰ λούλουδα θά παίζη μιὰ χερά,
Σένα, λουλοῦδι ζηλευτὸ, ἄχ! ποιὸς θά σ' ἀναστήσει ;
Ποιὸς θά σοῦ δώσει τὴ ζωὴ, τὸ φῶς, τὴ μυρουδιά ;

"Αχ! ὄχι! μὴ τὴν κλάψετε· στοῦ κόσμου μέσ' τὴ ζάλη
Ἐδιάθηκε σάν ὄνειρο οὐράνιο, γλυκὸ,
Καθὼς ποῦ λάμπει ἡ ἀστραπὴ μέσ' τῆς βροντῆς καὶ πάλι
μέσ' τὸ σκοτάδι χάνεται καὶ σβύνει τὸ πικρὸ.

ΑΣΠΑΣΙΑ Φ"

ΤΜΗΜΑ
ΑΓΓΕΛΙΩΝ
ΚΑΙ
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΟΣΧΟΒΙΤΗΣ

Ὁ εφευρέτης τῆς «Μοσχοβιτίτης»
 πτυχιῶχος φαρμακοποιὸς
 καὶ τελειόφοιτος τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν.

ΚΑΤΕΣΤΗ πλέον γνωστὸν καὶ περιζήτητον τὸ θαυμάσιον ἀντιρρευματικὸν φάρμακον, ὅπερ ἐφεύρεν ὁ κ. Ἰω. Μοσχοβίτης, εἰδικῶς ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀσχοληθεὶς, καὶ τὸ ὅποιον ἐνεργεῖ ἀσφαλῶς καὶ μὲ ἐπιτυχίαν ἀναμφισβήτητον κατὰ τῶν ρευματισμῶν καὶ ἰσχιαλγιῶν.

Ἄν καὶ ἡ σωστικωτάτη καὶ ὄντως εὐεργετικὴ ἐφεύρεσις τοῦ κ. Μοσχοβίτη εἶνε πρόσφατος ἔτι, ἐν τούτοις ἡ

μέχρι τοῦδε πείρα καὶ ἢ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ λαμπρὰ ἐπιτυχία ἐξησφάλισαν αὐτῇ κύρος καὶ πεποίθησιν ἀδιάσειστον.

Χιλιάδες εὐχαριστηρίων ἀπηθύνθησαν καὶ ἀπευθύνονται εἰς τὸν κ. Μοσχοβίτην ἐξ ἐκείνων οἵτινες, ἐξαντλήσαντες ὅλα τὰ μέσα ἄλλης θεραπείας καὶ καταδαπανηθέντες εἰς λουτρά καὶ διαίτας πολυεξόδους, ἀνεύρον τὴν ὑγίαν των ἐντελῶς ἰαθέντες ἀπὸ τοῦ *θανμασίου ἀντιρρευματιχὸν τοῦ κ. Μοσχοβίτη*.

Δι' αὐτοῦ οἱ πάσχοντες θεραπεύονται ἐντὸς ἡμερῶν καὶ διὰ δαπάνης σπανίως ἀνερχομένης τὸ ποσὸν τῶν ὀρ. 50.

Ὁ κ. Μοσχοβίτης εἶνε ὄντως ἄξιος εὐγνωμοσύνης καὶ εὐλόγως δύναται νὰ συγκαταλεχθῇ μεταξὺ τῶν ἀληθῶν εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀφοῦ κατώρθωσε νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἐπιστήμην ἓν φάρμακον ἐπὶ πλέον, διὰ τοῦ ὁποίου μέγα μέρος τῆς ἀνθρωπότητος θὰ παύσῃ νὰ ὑποφέρῃ τοὺς ὀρμεις καὶ ἀνεκφράστους ἐκείνους πόνους τῶν ρευματισμῶν καὶ ἰσχιαλγιῶν, οἵτινες καὶ τὸν βίον καθίστωσι μαρτύριον ἐπώδυνον, καὶ τὸν θάνατον ἐνίοτε προκαλοῦσιν ἢ ἐπισπεύδουσιν.

Ἡμεῖς συνιστῶμεν μετὰ θάρρους τὴν «Μοσχοβιτίνην» εἰς τοὺς φίλους καὶ ἀναγνώστας τοῦ *Ἡμερολογίου*.

Ἐκαστον φιαλίδιον αὐτῆς τιμᾶται ὀρ. 5 διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 5 διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Χάριν δὲ τῶν φίλων καὶ ἀναγνώστων τοῦ *Ἡμερολογίου* ἀναλαμβάνομεν τὴν ἀποστολὴν τοῦ φαρμάκου εἰς πάντα ἐμβάζοντα ἡμῖν τὸ ἰσότιμον.

Αἱ *ισχιαλγίαι* καὶ οἱ *ρευματισμοὶ* δὲν εἶνε πλέον νόσοι ἐπιφοβοὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν *θανμασίαν ἐφεύρεσιν* τῆς «*ΜΟΣΧΟΒΙΤΙΝΗΣ*»

Ἡ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΙΚΗ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ν. Σ. ΛΑΡΔΑΣ

ἘΙΣ χρονογραφικὰ συγγράμματα—μεταξὺ πῶν ἰσίων ἐπίζηλον θέσιν κατέχει τὸ ἀνὰ γείρας.—σκοποῦντα τὴν πιστὴν καὶ εὐκρινῆ ἀπεικόνισιν τῆς κοινωνικῆς καὶ φιλολογικῆς φυσιογνωμίας ἐνὸς ἔθνους, δὲν ἀποτελεῖ παραφωνίαν ἢ δημοσίευσιν τῆς εἰκόνας καὶ τῆς σκιαγραφίας ἐνὸς βιομηχάνου τῆς περιωπῆς τοῦ κ. Λάρδα. Διότι ὁ βιομηχάνος αὐτὸς ἀνήκει τόσον εἰς τὴν κοινωνίαν ὡς ἐντιμον καὶ ἐκλεκτὸν μέλος αὐτῆς, ὅσον καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν ὡς καλλιτέχνης βιβλιοδέτης.

Μὴ παραξενεύεσθε! Διὰ νὰ γείνη ἐν βιβλίον τέλειον κ' ἐκλεκτὸν πρέπει νὰ συνεργασθοῦν πολλοὶ ἐπαγγελματίαι, ὅπως ἀντιθέτου φύσεως κατ' ἐπιφάνειαν, ὁμοιομορφώτατοι ὅμως κατὰ βῆθος. Δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ εὐρεθῇ ὁ καλὸς συγγραφεὺς. Πρέπει νὰ εὐρεθῇ καὶ ὁ καλὸς στοιχειοθέτης, ὁ καλὸς πιστής, ὁ καλὸς χαρτοπώλης, ὁ καλὸς βιβλιοδέτης καὶ ὁ καλὸς βιβλιοπώλης. Καμμίαν φράσιν δὲ—ὅχι καὶ πολὺ σπανίως—οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ σώ-

ζουν ένα κακόν συγγραφέα, όπως ο κ. Λάρδης διὰ τῆς λεπτῆς τέχνης του εἰμπορεῖ νὰ σώτη ἐν κακοτυπωμένον βιβλίον.

Ἄνθρωπος ἀναπτυχθεὶς ἐκ τοῦ μηδενός, μόνον διὰ τῆς ἀόκνου καὶ ἐντίμου ἐργασίας του, καταρτίσας ἐν ἀπὸ τὰ τελειότερα ἐργαστάρια τῆς Ἀνατολῆς ὑπὸ ἔποψιν πλοῦτου, μηχανημάτων καὶ καλλιτεχνικῆς ἐργασίας ἐν ὄνειρον τρέφει καὶ μίαν φιλοδοξίαν: Νὰ καταστήσῃ διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἐπιμελείας του τὸ βιβλιοδετεῖον του καθ' ὅλα παρόμοιον μὲ τὰ Εὐρωπαϊκά.

Δι' αὐτὸ δὲν πύζει νυχθημερόν, ὡς ἀπλοῦς ἐργάτης ἐργαζόμενος — ἀλλ' ἐν εἰμποροῦσι, ὡς τόσοι ἄλλοι, ν' ἀναπαύεται καὶ νὰ δῶν τὸν καρπὸν τῶν ὑπερτρακονταετησίων μόχθων του.

Τὰ ἔργα του ἐβραβεύθησαν εἰς τὴν Παγκόσμιον Ἐκθεσὶν τῶν 1889 καὶ εἰς τὴν Ὀλυμπιακὴν τοῦ 1888, τὸ δὲ βιβλιοδετεῖόν του ὅπερ ἔδρασε τῶν 1876, ἀποκτᾷ καθ' ἐκάστην νέου πελάτας, οὓς προσελκύει ἡ ἐκλεκτὴ ἐργασία καὶ ἡ εὐγένεια καὶ ἀκεραιότης τοῦ κ. Λάρδη.

Τ*

ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΕΥΔΟΚΙΜΗΣΑΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ, ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ
 ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1879. — ΕΤΟΣ 21ον — 1899.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤ' ΣΑΒΒΑΤΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Γραφεῖον: Ὁδὸς Αἰόλου 117

Συνιστάται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἀληθεῖς παρασχὼν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ὑπὲρ παιδείας καὶ ὑπὸ τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἀνά γνῶσμα ἄριστον καὶ χρησιμώτατον εἰς τοὺς παῖδας.

Διευθυντὴς καὶ ἐκδότης: **Ν. Η. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ Διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι Δρ. 7.
 Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν Φρ. χρ. 8.

Αἱ συνδρομαὶ, προπληρωτέαι δι' ἕν ἔτος, ἄρχονται τὴν 1ην ἐκάστου μηνός.

Στέλλονται καὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους ἐκδομένα φύλλα εἰς τοὺς θελοντας ν' ἀρχίσῃ ἡ συνδρομὴ τῶν τῆν 1ην Ἰανουαρίου ὅπῃθεν ἄρχεται ὁ τῶμος τοῦ ἔτους καὶ τὰ ἐν αὐτῷ μυστορήματα.

Κατὰ τὴν κοινὴν ὁμολογίαν τὸ τερπνότερον καὶ μορφωτικώτερον ἀνάγνωσμα τῆς τρυφερᾶς ἡλικίας εἶναι ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ. Ὅτι δημοσιεύεται ἐν αὐτῇ, — μυστορήματα, διγγήματα, δραματῖα, διάλογοι, μονόλογοι, μῦθοι, ποιημῖα, βιογραφίαι, κτλ. κτλ. — ὅλα εἶνε συντεταγμένα εἰς γίνωσκον ἀπλῆν καὶ εἰς ὕψος νομῶν κατὰ τὰς ὑπεριώτερας παιδαγωγικὰς ἀρχὰς, ὑπὸ συγγραφέων εἰδικῶν καὶ ἀνεγνωρισμένης ἀξίας, ἑλλήνων καὶ ξένων.

Αἱ διάφοροι Πνευματικαὶ Ἀσχήσεις, οἱ προτεινόμενοι τακτικῶς πρὸς λύσιν, ὀξύνουσι τὸ πνεῦμα τῶν νεαρῶν τῆς συνδρομητῶν, καὶ οἱ συχνὰ προτεινόμενοι παντοειδεῖς Διαγωνισμοὶ (ὁ πρὸς λύσιν Πνευμ. Ἀσκήσεων, ὁ πρὸς σύνθεσιν διγγήματος, ὁ Ποιητικὸς, ὁ Μεταφραστικὸς, ὁ τῆς Ζωγραφικῆς, Ραπτικῆς, κτλ. κτλ. προσάτων δὲ ὁ μέγας διαγωνισμὸς τῶν λεγομένων Κυριακῶν τῆς Διάπλάσεως, ἐξεγείρουσι τὸ εὐγενὲς αἰσθημα τῆς ἀμίλλης. Ἡ τρυφερὰ ἐγκάρδιος Ἀλληγογραφία τῆς Διάπλάσεως προσδίδει εἰς τὸ περιοδικὸν ἰδιαίτερον ὄλος θέλητρον. Ἐκτὸς τούτων, οἱ συνδρομηταὶ τῆς Διάπλάσεως συγκοινωνοῦσιν ἀλλήλοις διὰ τῆς ἀταλλαγῆς τῶν τόσον ἐπιτυχόντων καὶ διαδοθέντων Μικρῶν Μυστικῶν.

Τέλος ἡ φιλοκαλία μεθ' ἧς ἐκτυποῦται ἡ Διάπλασις τῶν Παίδων καὶ αἱ εἰκόνες δι' ὧν κοσμεῖται καθιστῶσιν αὐτὴν φύλλον ἐξόχως καλλιτεχνικὸν καὶ ὡραῖον ὅπως πρέπει νὰ εἶνε πᾶν βιβλίον προωρισμένον δι' ἀναγνώστας νεαροῦς, τῶν ὁποίων ἦδη μορφοῦται ἡ καλαισθησία.

Ἡ ἔκδοσις τῆς Διάπλάσεως εἶνε ἐλευθέρη ἐν Τουρκίᾳ, ὡς μηδὲν ἐπιλήψιμον δημοσιεύουσις.

« Η ΤΕΧΝΗ »

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Οἱ κ. κ. Πέτρος Βασιλικός, Γιάννος Ἐπαχτίτης, Ἰ. Γρυπάρης, Ἰούλ. Ἐσλιν, Ν. Ἐπισκοπόπουλος, Κ. Θεοτοκῆς, Γ. Καλοσογιόπουλος, Γιάννης Καμπύσης, Ἄν. Καρχαβίτσας, Μ. Μαλακάσης, Κ. Μάνος, Γεράσιμος Μαρκοῦς, Μποέμ, Παῦλος Νιρβάνας, Γρηγ. Ξενόπουλος, Κωστής Παλαμᾶς, Κ. Πασαγιάννης, Λάμπρος Πορφύρας, Συντακτὸς Χρυσομάλλης καὶ ἄλλοι.

Συνδρομὴ ἐνδὸς χρόνου.

Ἐσωτερικοῦ δρ. 10 — Ἐξωτερικοῦ ὄφ. χρ. 10.

ΓΡΑΦΕΙΑ ὁδὸς Μητροπόλεως ἀριθ. 11 παρὰ
τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐπίσης καὶ εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα
« Ἐστίας » καὶ Κ. Βιληπεργ.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΤΑΝΗΣ

κομψότατον τομίδιον
περιέχον τὰ ἑξῆς διηγήματα :

Ἡ Καλύτερή μου ἀρχιχρονοιά. — Ὁ ἠρθάνεμενος
πιστικός. — Ὁ Κοιτοδογιάννης. — Τὸ Μανύρι.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΕἰΣ ΦΡΑΓΚΟΥ

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
Ἐορτολόγιον, μηνολόγιον, κτλ.	1—16
Ἄπο τὸν ὠραῖον κόσμον. Λίνα Κυρ. Μυρομιχάλη, βιογραφικὸν σημεῖωμα	17
Παραγγελία, ἔς τὴν ἑορτὴν τῆς, ποίημα ὑπὸ Ζ.	18
Ἡ Δόξα τοῦ ὀπιτιοῦ, προανάκρουσμα—ποίημα Κω- στή Παλαμᾶ	19
Ἐνας παιδαγωγός, ἐπαρχιακὸν διήγημα, ὑπὸ Γρηγ. Ξενοπούλου	21
Μία ἑλληνίς ἐν τῇ ξένῃ—Αἰκατερίνη Ζλατανου, σκιαγραφία	28
Θηροεία Ροκά, ἡ πρώτη ἑλληνίς διδάκτωρ τῆς Φιλο- λογίας	32
Στέφανος Στροῦτ βιογραφικὸν σημεῖωμα	33
Ἡ «Μπενίδες», ποιημάτων Α. Ἰ. Γαβρίλη	35
Ἡ Νεωτέρα Ψυχὴ—Καυμία, διήγημα Παύλου Νιρ- βάνα	36
Στὴν πάλλευκν Κάμαρα, ποίημα Λάμπρου Πορ- φύρα	42
Γρούλλοι καὶ Τροίτῶνες, ὑπὸ Κωστή Γ. Παππαγιάνη τοῦ πίθηκα τὸ ψάρευμα, μῦθος ὑπὸ Βλαδ. Παρα- ρασκευᾶ	43
Πολυανάγνωστος ἐπιγραφή, ὑπὸ Θ. Ν. Φλογαίτου	48
Τρόπος νὰ γίνῃ τις πλουσίος	49
Ὁ Ἄλκης—Ἄπο τὸ «Τάφον», ποίημα Κωστή Παλαμᾶ	50
Στὸν «Τάφο» του, ποίημα Ἰ. Γρυπάρη	54
Τὰ Μυστήρια, διήγημα, Ν. Ἐπισκοποπούλου	55
Χαράμματα, ποίημα Στ. Στεφάνου	61
Ἡθογραφίαι τοῦ δρόμου—Στραβὸς ἄνθρωπος ὑπὸ Κ. Χαιροπούλου	62

	Σελ.
Σκέψεις καὶ Γνώμαι	64
Αἱ πέντε αἰσθήσεις καὶ ἡ ὑγιεινὴ αὐτῶν, ὑπὸ Ἐμμ. Κυταριόλου	66
Μία μουσικὴ μεγαλοφυΐα ἀπολεσθεῖσα διὰ τὴν τὴν Ἑλλάδα	73
Ἰωάννης Χωρέμης, βιογραφικὸν σημεῖωμα	76
Μιλετιάδης Ἀποστολίδης, βιογραφία	79
Τιμολέων Φιλιππων, βιογραφικὸν σημεῖωμα, ὑπὸ Κ. Φ. Σκεκου	81
Χοροὶ καὶ ἐσπερίδες τοῦ 1850—1865 ἡ κοινωνικὴ ἰστορία τῆς Ἀ' Δυναστείας, ὑπὸ Γ. Β. Τσοκοπούλου Ἀλήθειαι	84
Ἀλέξιος Συμνωφ, σκιαγραφία μετ' εἰκόνας	92
Ἐστὴν ἁγία Σοφία, ποίημα Ἀλεξίου Συμνωφ	93
Τὸ πιστοποιητικὸν τῆς τιμῆς, ἀνεκδοτὸν	96
Κοινωνικαὶ τάξεις ἐν Ῥωσσίᾳ, ὑπὸ Γερασ. Ἰγγλέση	97
Ἡ λύσις τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος	100
Τὸ πουλὶ τῆς Κρήτης, ποίημα	103
Φυδιογνωμίαι ἐκ τοῦ Ἐξῶ Ἑλληνισμοῦ: Αἶδες. Παναγ. Φιαυπόλης.— Θεοφύλακτος Κ.— Καρα- βίας Σπ.— Κομνηνάκης Π.— Κριάρης Ἀο.— Μαντισαῖνος Νάσος.— Παρασκευᾶς Κ.— Τριάρ- της Στ.	104
Ἑλλήνες διολόγοι ἐν τῇ ξένῃ—Κωνσταντῖνος Τριανταφύλλης, σκιαγραφία ὑπὸ Ἀλ. Θ. Φιλα- δελφέως	113
Ἐκ δευτέρου ποιημάτων Κ. Τριανταφύλλη	117
Ἀπὸ τούτων θρύλους τῶν αἰῶνων—Ἡ πρώτη κἀτάρα, διήγημα ὑπὸ Γ. Β. Τσοκοπούλου	124
Εἰς διπλὸν πιστεύοντα τὴν μετεμψύχωσιν, ἐπι- γραμμά ὑπὸ Σατανᾶ	127
Ἡ γεροντοκόρη, ποίημα ὑπὸ Ἀγγέλ. Σημηριώτου	128
Ὁ Κύριος Πέτρος Καπνιστ, σκιαγραφία	129
Ἔρωσ νεκροῦ, ποίημα Π. Καπνιστ	132
Ὁ Σωκράτης παρὰ τῇ Θεοδότῃ, ὑπὸ Δημ. Κ. Βαρ- δουσιώτου	133
Πῶς προάγεται ὁ οὐζύγιος—Κοινωνικὰ δκάν- δαλα, μετὰ τριῶν γελοιογραφικῶν σκηνῶν, ὑπὸ Σα- τανᾶ	142
Τραγοῦδια—Ἐκ τῶν τοῦ Uhland καὶ τοῦ Oßyggrou Lauka, κατὰ μετάφρασιν Γεωργίου Ζερυπίνη	144

	Σελ.
Τοῦ Πατᾶ τ' ἄλδωνι, κατ' ἡπειρωτικὴν παράδοσιν, ὑπὸ Βασ Βέργου	145
Ἀλήθειαι	157
Ὁ ὄθνος τοῦ Ὀμπασῆ, πολεμικὸν ἐπίσῳδιον ὑπὸ Δ. Π. Ταγκοπούλου	158
Σκέψεις καὶ Γνώμαι	161
Ἡ Ἰερόδουλος, ὑπὸ Κ. Γ. Ξένου	162
Τὰ μαλλιά τῆς Κυρίας, ἀνεκδοτὸν	166
Πατρικὴ Στοργή, διήγ. Ἀλεξάνδρος Παπαδοπούλου τὸν Γούσιο κ' ἐγώ—Πικρὰ θρηνηλογῶ, ποίημα Γεωργ. Σουρή	167
Ἡ προῖστορικὴ νῆσος Θήρα, ὑπὸ Ἀλ. Μ. Καραλή	171
Ὁ ὄμιλος, σατυρικὸν ποίημα ὑπὸ Σατανᾶ	176
Μελέτιος Βαγιανέλλης Ἀρχιεπισκόπου, βιογραφία	177
Εἰς ἱατροὺν ποιητὴν, ἐπίγραμμα ὑπὸ Γώγου	180
Τὰ λόγια τοῦ μάγου, ποίημα Ἀγγ. Σημηριώτου	181
Παῦλος Σ. Λέφας, σκιαγραφία μετ' εἰκόνας	184
Δύο ἱστορικὰ ἐγγράφα τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας μετ' ἐ- πιστολῆς Π. Σ. Λέφα	186
Κωνσταντῖνος Κολιάτσος, νεκρολογία	189
Τὸ μαγευμένον δάσος, ὑπὸ Μιλ. Μαλακάση	191
Ὁ Βουκόλακας, διήγημα ὑπὸ Γ. Στρατήγη	193
Ἀρχαῖαι ἡμέραι—Οἱ Ταραντῖνοι διασκεδάζουσι, ποίημα Κωνστ. Καβάση	196
Ἀνθρώπινοι χαρακτῆρες—Ἡ γυναικοῦλα, ὑπὸ Ἀνδρέα Λασκαράτου	197
Ὁπλοφορία, ποίημα Ἀνδρέα Μαρτζώκη	198
Πρώτη φορὴ μετὰ τὸν πατέρα στὸν ὄρθρο, διήγημα ἐκ τῶν τοῦ Σέρβου Λάζο-Λαζάρεβιτς, ὑπὸ Ἀγαθ. Γ. Κωνσταντινίδου	199
Σοφὰ Λόγια	215
Τὸ πρᾶδιον δενδρὶ, σκηναὶ καὶ τύποι ἐκ τῆς Ἀθηναί- κῆς ζωῆς, ὑπὸ Ἰω. Κονδυλάκη	216
Ἐπιγραμμά τῆς Ψυχῆς	218
Ἀφροδίτη καὶ Ἔρως, ἐκ τῶν «Δι' ἀλόγων Λουκιανοῦ», ὑπὸ Κ. Φ. Σκόκου	219
Πατρὸς καρδία—Σχολεῖο, ὑπὸ Ἀνδρ. Μαρτζώκη	224
Ἰωάννης Βαπτιστῆς Σερπιέρης, σκιαγραφία	225
Εἰκὼν, ποίημα Ἀριστ. Βελλίνη	227
Πρωτοχρονιάτικο δῶρο, διήγημα Ἐλένης Πολιτάκη	228
Εἰς κόρον ξενιτευθεῖσαν, ποίημα Α. Γαβρίλη	230

	Σελ.
Πολύτιμοι σύζυγοι μουδουρωτών, ὑπὸ Ἐρασμίας Κωλλισπέρη.	231
Γέλιο καὶ δάκρυ, ποίημα ὑπὸ Ἁγίδος Θέρου.	233
Χριστουγεννιάτικο διήγημα, ὑπὸ Ἀλεξάνδρα Πα- ναγιωτάτου.	234
Ἡ εἰκὼν τῆς ἀναφώνησις ἐν Ζακύνθῳ, ὑπὸ Σπ. Δέ-Βιάζη.	236
Ποιμᾶτιον γαμήλιον, ὑπὸ Α. Κουνηνοῦ.	238
Ἀρχαῖαι ἡμέραι - Ἡ κηδεῖα τοῦ Σαρπηδόου, ποίημα Κ. Καβάζη.	239
Ἀξιώματα περὶ τέχνης.	240
Ἡ Χαϊδευμένη, ποίημα ὑπὸ Γ. Π. Ἀξιώτου.	241
Ἡ Πεθερᾶ, κωμικὸς μονόλογος ὑπὸ Ι. Δεληκατερίνη.	252
Ἡ Νύφη, ποίημα ὑπὸ Α. Ι. Γραμματικοῦ.	256
Ἡ Γερροντοκόρη τοῦ Λονδίνου ἡθογράφημα ὑπὸ Γ. Σ. Φραγκοῦδη.	257
Εἰς τὸν Γάμον, ποίημα ὑπὸ Σατανᾶ.	262
Ἡ Μίς-Ἐβανς, κωμωδία ὑπὸ Ν. Λάσκαρη καὶ Μιχ. Γιαννουκάκη.	263
Τύποι ζητιάνων ἐν Ἀθήναις, μετὰ 2 γελοιογραφιών.	284
Ὁ Σπουργίτης-Καμπούριτης, ὑπὸ Ἰ. Τσακαζιάνου.	285
Ἱστορία τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου, σκαλά- θημα ὑπὸ Ι. Δεληκατερίνη.	287
Δημιῦτος Βαφιαδάκης, βιογραφία.	289
Στοὺς Ναύαρχους μας, ὑπὸ Χρ. Βαχρέντη.	293
Ἀπὸ τὰ «Παράπονα», σειρά ποιημάτων ὑπὸ Γ. Σαγιαζή.	294
Πρόσωπα καὶ πράγματα.—Ὁ ἐξευρέτης τοῦ Πο- ρειοδότου.	298
Ἐκόρτια φύλλα.	302
Τὸ ξαναδραβωμένο χωριό.	303
Ὁ πάροικος, διήγημα ὑπὸ Ἰω. Κονδυλάκη.	305
Εἰς εὐμορφὸν νοδοκόμον, ἐπίγραμμα ὑπὸ Σατανᾶ.	314
Ἡ ἀμαρτία τοῦ Ἡγουμένου, διήγημα ὑπὸ Ἀλτ. Θ. Σπηλιωτοπούλου.	315
Ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνεψιοῦ, ἀνεκδοτόν.	319
Ἐπίγραμμα εἰς Προτοψεύτην, ὑπὸ Ἰακίνθου.	320
Δουκᾶς Καραλίβανος, σκιαγραφία.	321
Παλὴν τραγοῦδι—Κλαίρη, ὑπὸ Θεοδ. Βελλιανίτου.	323
Τιμόκλεια ἡ Θηβαία ὑπὸ Στ. Δ Βιάζη.	324
Ὁ Δέκατος Τέτατος, κωμωδία ὑπὸ Μιχ. Δ. Ζώρα.	329
Κωνστ. Δαγρές, νεκρολογία.	350

	Σελ.
Ρευθασιός, ποίημα Ἀριστ. Προβελεγγίου.	352
Ἡ Εἰσαγωγή, ἀπόσπασμα ἐξ ἀνεκδότου συμβολικοῦ δραματιοῦ, ὑπὸ Ἰδ. Στρατηγοπούλου.	353
Ἀρσενικαὶ εἰκόνες ἐν Θεσσαλία, ὑπὸ Γ. Ἀδρακτᾶ Ὀδηγία Δεκαστριάου, ἀνεκδοτόν μετὰ γελοιογραφίας. Μέχρι Σεριφίου, ἔδοιπορικὸν σημεῖωμα ὑπὸ Α. Γραμ- ματικοῦ.	358 362
Στὴν Ἐκκλησία, ποίημα ὑπὸ Φάκ.	362
Κίρκη, διήγημα ὑπὸ Π. Α. Ἀξιώτου.	368
Ἐ τὸν ἄνθρωπο, ποίημα Στ. Μαρτιζώκη.	369
Δύο βλέμματα, εἰκὼν ὑπὸ Α. Ἀδούρη.	374
Πὼς λειτουργεῖ ἡ ῥωμαϊκὴ δικαιοσύνη, εἰς δύο γελοιογραφικὰ σκηνάς.	375
Τὸ κυπαρίσσι, ποίημα ὑπὸ Τάκη Κανδηλώρου.	376
Τὸ ἐλαστικὸν ἴσπι, ἢ ἡ ἀγάπη τοῦ Πλησίον, σα- τυρικὸν ποίημα ὑπὸ Σ. Μπ.	378
Τὸ Μυστήριον τῆς Ζωῆς, ὑπὸ Π. Δημητρακοπούλου.	379
Εἰς τὴν εἰκόνα Ἰακώβου Πολυλά, ἐπίγραμμα ὑπὸ Γερ. Μαρκορά.	383
Συμπλήρωσις τῆς «Ἱστορίας ἐνὸς Στρατιώτου».	390
Σὲ μιὰ μικροῦλα, ποίημα Γεωργ. Ζερμπίνη.	391
Περσισμένα Χρόνια, ποίημα ὑπὸ Νικολ. Α. Ζαχαρίου.	392
Ἐκνὴ λαϊκοῦ μελοδράματος, ὑπὸ Δημ. Γρ. Καμ- πούρογλου.	393
Γιαδεμὶ, ὑπὸ Μαρίας Θ. Χρύση.	394
Τοῦ Λογία.	396
Σα φοδὰ τῆς Ἀφροδίτης, ὑπὸ Μ. Δ. Φραγκοῦδη.	399
Νὰ μὴ με βλέπῃ! διήγημα ὑπὸ Ζοχ. Α. Παπαντωνίου.	400
Ἡ κακογλωσσοῖα, ἀνεκδοτόν.	401
Λιολικὴ Δύρα, ποίημα Κ. Γούναρη.	410
Δύο ἔθνηκα μνημεῖα, ὑπὸ Κωνστ. Ν. Ποπομιχα- λεπούλου.	411
Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ποιμᾶτιον ὑπὸ Δ. Τ. Κρ.	412
Ἡ πατρικὴ Ἐστοργή, ἐλεγεῖον εἰς τὸν θάνατον τοῦ νέου Κωστῆ Σπ. Δουκᾶκη, ὑπὸ Χ. Χριστοβασίλη.	419
Τὸ αἰώνιον φάντασμα, ὑπὸ Π. Ζητουτιάνου.	426
Αἱ ὁάσεις τοῦ Ποινικοῦ Προβλήματος, μελέτη ὑπὸ Ν. Γ Βλιάμου.	421
Ἀγαθοπούλειον πνεῦμα.	432
Ἐλεγεῖον ἐπὶ τῷ θανάτῳ Παναγ. Δ. Νίκα, ὑπὸ Κωνστ. Φ. Σκόκου.	

Ἡ πενθερά μου. κωμικός μονόλογος, ὑπὸ Δ. Ι. Κυλο- γεροπούλου	437
Ἄνθος Ἀνθέων. ἰαπωνικός μῦθος ὑπὸ Κ. Σ. Κοκόλη.	439
Ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου, ποίημα Ι. Θ. Δημητρο- πούλου.	443
Δίδοιχα τῆς κιθάρας.	444
Τὸ Δουτρό, ὑπὸ Ἀγγελικῆς Παναγιωτάτου Ἰατροῦ..	445
Πατραϊκαὶ εἰκόνες, ἐκ τοῦ ὄψιδικοῦ, ὑπὸ Γ. Μ. Γεωργοπούλου.	449
Εἰς στρατιώτης τοῦ καθάκοντος, μνημόσυνον	451
Ὀνειρο, ποίημα Ἐπ. Π. Πολιτάκη.	452
Πανθανίας Θ. Χοῖδᾶς, νεκρολογία.	453
Ἡ ἐργατικὴ κίνησις παρ' ἡμῖν ὑπὸ Σωτ. Βελανῆ	457
Ὅτι ἐλληνικὴ, ἐλληνικωτάτη ἢ Τραπεζοῦς. με- λέτη ὑπὸ Ἐπαυ. Κυριακίδου	459
Ἀκμὴ ἔργων ἐστὶ, ὑπὸ Ν. Π. Λ.	465
Νεκρολογίαί — Μαρίνου Γκεντιλίμη, Μανδάνης Ἰα- τροῦ, Δημητρίου Μπούκουρα, Ὀλγας Ν. Κρίτσι.	470
Τυπὴμα Ἀγγελιωῶν	481